

APOŠTOLÁT
SV. CYRILA A METODĚJE

POD OCHRANOU
BLAHOSL. PANNY MARIE

Redaktor

FRANTIŠEK JEMELKA

1 9 3 5

Nákladem Ústředí Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje v Olomouci.

OBSAH XXVI. ROČNÍKU

- a. Křesťanská budoucnost Ruska, str. 41—42. O pravdivou podobu sovětského Ruska, str. 77—78. Slovanský jazyk v katolické liturgii v Jugoslavii, str. 261—264. Růženec ve východní církvi, str. 297—300; 347 až 351; 382—385. K náboženským poměrům na Podkarpatské Rusi, str. 342—345.
- „Družstvo Velehrad“. Rozvoj duchov. cvičení u nás, str. 19—20.
- P. Fiala CsrR. Hvězdy zářivé, str. 185—186. Dáš, Bože? str. 195.
- Mikuláš Fillo. Slovanská liturgia po smrti sv. Metoda, str. 202—206. Václav Lypynskij, str. 277—278.
- J. K. z Říma. Smrt knížete O. Alexandra Volkonského, str. 16—17.
- E. Kalikin. Neodolal starým vzpomínkám, str. 47—48. Bohomazi, str. 120—123; 166—169. Mučednická smrt ruského biskupa Antonína, str. 196—199. Svazy ruských pracujících křesťanů, str. 241—245.
- P. Jaroslav Kantor, Řím. Jubilejní oslavy ML. výročí blažené smrti svatého Metoděje v Římě, str. 151—161.
- O. J. Mastylák CsrR. Křížová cesta za ev. jednotu Církve, str. 117 až 120. Matka ustavičné pomoci, str. 186—190; 234—237. Svěcení nové „cerkve“ v Michalovcích, str. 329—330.
- P. Em. Mysliveček CsrR. Ke krajanům v Jugoslavii, str. 311—313.
- Fr. Odvalil. Svatý Metoděj umírá, str. 190—191.
- Frant. Rafaj, učitel. Pohřeb v české vesnici Šumici v Rumunsku, str. 127—128.
- Redakce. Krajské misie a dílo Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje, str. 2. K světové oktávě modliteb, str. 2—4. Blažená smrt sv. Metoděje, str. 113—114. Římské oslavy cyrilometodějské, str. 146—151. Poselství episkopátu CSR. katolíkům, str. 226—229. Tichý pracovník na poli vzájemnosti slovanské zemřel, str. 270. Krajské školství v Belgii, str. 370—372.
- Dr. Ant. Salajka. Semináře sjednocené východní Církve, str. 345 až 347; 385—388.
- Cyril Stojan. Sv. Jan Zlatoústý chrání právo asyly, str. 7—11; 42 až 44; 90—92.
- František Střížovský. Smrt svatého Metoděje, str. 78—85.
- S. S.: Pout do Soluně, str. 271—276.
- P. St. Špárek CsrR. Matko ustavičné pomoci! str. 225—226.
- Michal Terban. Alexander Duchnovič, str. 191—195.
- Dr. Josef Vašica. Unionismus ve Francii, str. 17—18. Episoda z dějin katolicismu v Moskvě koncem 17. století, str. 307—310. Z Podkarpatské Rusi, str. 315—317.
- Dr. Sergij Gr. Vilinský. Oslava milenia sv. Metoděje v Rusku v r. 1885, str. 4—7.
- V. Vilinský. Za P. Františkem Zákem S. J., str. 44—47.
- Fr. Vojtek T. J. Král-Sjednotitel, str. 369—370.
- F. Vondráček-Habětíněk. Tři neděle u sovětských bezbožníků, str. 114—117; 161—165; 229—234; 264—270; 301—307; 336—342; 372 až 377.
- Josef Vrablec. Lesný kříž, str. 85—87.
- Š. P. Výtocký. Od generácie k svätcom, str. 145.
- Bohumil Zlámal. Slováci na Velehradě r. 1863, str. 53—57; 92—96. Jubilejní rok 1885 ve světle rakouského zpravodajství, str. 331—335; 378—381.
- P. Fr. Zák T. J. Vzpomínky ze Slovenska, str. 12—15; 49—53; 87—90; 123—126; 165—166; 199—202; 237 až 241; 278—280; 313—315.
- Redakce: Křesťanský východ, Katolický obzor, Krajské zahraničí — v petilové části časopisu.
- Na obálkách jsou vedle hovorny redakční uveřejněny výkazy členských příspěvků, výkazy příspěvků pro zahraniční misie a jiné dary pro ACM, kalendář exerciční, posudky literární a jiná oznámení.

SEZNAM OBRÁZKŮ

1. „Přijď nám království Tvé“, str. 1.
2. P. James Paul Francis, zakladatel „Světové oktávy modliteb“, str. 3.
3. Sv. Cyril a Metoděj, obraz prof. Biagettiho v „Slovanské kapli“ v italské Loretě, str. 5.
4. Spolubudovatel „Stojanova“, P. Baltazar Hřiva, str. 9.
5. P. Fr. Zák T. J., unionistický pracovník, spisovatel a básník, str. 45.
6. Primice u oltáře sv. Cyrila a Metoděje v římské basilice sv. Klimenta, str. 48.
7. Po primici v římském Nepomuccenu, str. 51.
8. Sv. Cyril a Metoděj, obraz prof. Biagettiho v „Slovanské kapli“ v italské Loretě, str. 79.
9. Kříž v lese, str. 86.
10. Milosrdné sestry v Sofii v Bulharsku, str. 89.
11. Salonnův návrh na sousoší sv. Cyrila a Metoděje, str. 113.
12. Prešovský biskup msgr. Pavel Gojdič světi prapor universitním studentům karpatoruským v Praze, str. 115.
13. Krajané z Comodoro Rivadavia (v Argentíně), str. 125.
14. Freska z 9. stol. na hrobě sv. Cyrila v basilice sv. Klimenta v Římě, str. 147.
15. „Nepomuccenum“ v Římě, str. 151.
16. Jediný slovanský kostel sv. Jeronýma v Římě s vedlejší illyrskou kolejí, str. 152.
17. Účastníci všeslovanské audience u Sv. Otce o 1050. výročí smrti sv. Metoděje, str. 152.
18. Polská kolej v Římě, str. 153.
19. Slavná koncelebrace ve východně-slovanském obradě u oltáře svatého Klimenta, str. 154.
20. Ukrajinská kolej sv. Josafata v Římě, str. 155.
21. Slavná mše sv. v basilice sv. Klimenta v Římě, str. 156.
22. Slovanské ústavy římské hořdúi památce sv. Metoděje, str. 157.
23. Hrob sv. Cyrila v basilice svatoklimentské v Římě, str. 159.
24. Kostel v Rohani u Charkova, str. 163.
25. Katedrála svaté Sofie v Kijevě, str. 167.
26. Oltář sv. Cyrila a Metoděje v římském Nepomuccenu, str. 185.
27. Matka ustavičné pomoci, str. 187.
28. Z bezbožnické abecedy: Písmeno B, str. 197.
29. Papežský ústav sv. Cyrila a Metoděje na Velehradě, str. 201.
30. První tři absolventi Apoštolské školy velehradské východního obradu, str. 203.
31. Žáci Papežského ústavu na Velehradě, str. 205.
32. Večerní adorace v Praze na Václavském náměstí, str. 227.
33. Mše svatá na strahovském stadionu v Praze, str. 228.
34. Hlavní chrám v Lávře, v Kijevě, str. 230.
35. Z bezbožecké abecedy bolševické. Písmeno O, str. 233.
36. Papežský legát kardinál Verdier na Velehradě, str. 235.
37. Krajaňský spolek sv. Václava v Hamborně na Porýní, str. 238.
38. Z bezbožnické abecedy bolševické, písmeno U, str. 265.
39. Z bezbožnické abecedy bolševické, písmeno C, str. 269.
40. † P. František Venhuda, str. 270.
41. V. svazový sjezd katolické mládeže v Kupičově, str. 273.
42. Z abecedy bolševic. bezbožníků: Písmeno D, str. 305.
43. Spolek sv. Rafaela v Praze, pečující o naše vystěhovalce, str. 309.
44. Ve škole v Heregovaci, str. 311.
45. S dětmi v Kaptole, str. 313.
46. Po mši sv. v Kruščici, str. 315.
47. Svěcení nového kostela řeckokatolického v Michalovicích na Slovensku, str. 330.
48. Chrám sv. Ondřeje v Kijevě, str. 337.
49. Poslední mše českého misionáře v Sta. Fě, str. 341.
50. Krajaňská misie dra Procházky v Argentíně, str. 343.
51. Východní liturgie v Pullachu, str. 371.
52. Čsl. soukr. škola ve Winterslaugu, str. 377.
53. Čsl. škola ve Waterschei, str. 379.
54. Obydlí našich horníků ve Waterschei, 387.

ДА ВЪСН КЕАН

НО БЖДЖТЪ

APOŠTOLÁT

SV.
CYRILA
A
METO
DĚJE
POD
OCHRANOU
BL. PANNY
MARIE

OLMOUC

ROČNÍK XXVI.

ČÍSLO 1.

Redakce a administrace Apoštolátu: Olomouc, Wilsonovo nám. 16/II.

Redaktor: František Jemelka, tajemník ÚACM.

Roční předplatné 12 Kč, pro Ameriku 1'5 dolaru. Časopis vychází měsíčně.

OBSAH:

Krajanské misie a dílo Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje	2	Smrt knížete O. Alexandra Volkonského	16
K světové oklávě modliteb	2	Unionismus ve Francii	17
Oslava milenia sv. Metoděje v Rusku v r. 1885	4	Rozvoj duchovních cvičení u nás	19
Svatý Jan Zlatoušlý chrání právo asyly	7	Křesťanský Východ	20
Vzpomínky ze Slovenska	12	Katolický obzor	27
		Krajanské zabraoči	33
		Literatura	38

Hovorna redakční.

Naše blahopřání. Sedmdesátin se dožil letos dne 8. ledna vdp. děkan Baltazar Hřiva z Napajedel, spolupracovník zakladatele ACM, zemědělo dra Ant. C. Stojana, v jeho nábožensko-obrodném díle, soustředěném hlavně kolem ohnisek obrodu, sv. Hostýna a Velehradu. Účastníci hned prvních velehradských exercicií dobře se pamatují na skromného P. Baltazara, který byl pravou rukou Stojanovou v přípravách i vedení exercicií. Jemu také svěřil ustanovaný a nemocný už arcib. dr. Stojan budování exercičního domu na Velehradě, Stojanova. Každoroční poutní slavnosti na Velehradě i na sv. Hostýně spočívaly zvláště svoji technickou stránkou na bedrách dlouholetého kaplana a později faráře napajedelského P. Hřivy. Těm „Stojanovským“ životním ideálům zůstal p. děkan Hřiva věren přes mnohá zklamání a trpkosti a vzpomíná na vše jistě o své sedmdesátce s vděčností k Bohu, že mu dal tolik vykonat pro zachování a upevnění dědictví cyrilometodějského v milovaném národě. Kéž ho láska Boží provází na přímluvu Matky Boží a sv. apoštolů Cyrila a Metoděje i za hranici sedmdesátky.

Na Velehradě oslavil své šedesátiny profesor tamějšího Papežského ústavu, P. Leopold Škarek, T. J., oblibený vychovatel katolické mládeže, osvědčený exercitátor zvláště mužů, nadšený kazatel na manifestáčních katolických slavnostech, hluboký referent o náboženských otázkách pří-

tomnosti, upřímný a neohrožený průkopník Boží pravdy nahoru i dolů a při tom tichý a skromný řeholník, plný lásky k duchovnímu Velehradu. Ve svém řádě byl už dvakráte provinciálem a poslední řádové dispošice poslaly ho jako zkoušeného profesora na Velehrad, kde přes svoji šedesátku táhne s nadšením a láskou k Bohu a k cm, ústavu těžkou brázdou — po smrti zemědělo dra Habaše. Přežeme tichému a obětavému dělníku Božímu na líše cyrilometodějské v plném a hlubokém významu, co značí řeholní zkratky T. J. — stálé tovaryšstvo Ježíšovo!

Náš krajan Rev. Oldřich Zlámál, rodák z Kokor u Přerova, duchovní správce osady P. Marie Lurdské v Clevelandě, O., byl nejen v Americe, ale i v osvobozené vlasti znám jako vlastenecký spolupracovník na díle našeho národního osvobození za mořem a jako neúporný a hřítký řečník z krajanské misie poválečné u nás, který uměl ustrašeným dušičkám našich i vzkypělé protikatolické vášni nadulého pokrokářstva tak přesvědčivě ukazovat a vštěpovat pojem pravé svobody na rušných táborových schůzích téměř ve všech městech Moravy a Čech. Právem byl proto vyznamenám vděčnou republikou čsl. vysokým vyznamenáním revolučním. Vždyt clevelandskou faru Rev. Zlámala navštívil za války též prezident Masaryk, a podpis Rev. Zlámala nesou důležité naše dokumenty osvobozovací. — Ale mnozí při tom nevěděli, že Rev. Zlámál se stejnou energií, jakou ukázal ve své prá-

APOŠTOLÁT

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie.

Ročník XXVI.

Leden 1935.

Číslo 1

„Přijď nám království Tvé!“

Krajanské misie a dílo Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje.

(Z posledního pastýřského listu nejdp. arcibiskupa olomuckého
dr. L. Prečana o misiích.)

... „Již po celých tisíc let plynou nám z úry v Ukřižovaného proudy milosti, již po tisíc let stojí náš národ na výsluní lásky Boží, která celé řadě pokolení našich předků ukázala cestu do nebe a otevřela jeho brány.“ — — —

„Mluví-li o misiích v zemích pohanských, nemohu pomlčeti také o těch misiích, které platí našim souvěrcům v zahraničí. Mnoho jich musilo opustit vlast, aby v cizině hledali obživu a zaměstnání. Neznajíce řeči nové země a nemajíce kněze své národnosti, zůstali v ohledu náboženském opuštěni a zanedbáni. Jich se ujímá spolek zvaný Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje, sídlem na Velehradě tím, že jim opatřuje kněze vlastní národnosti a zasílá knihy a náboženskou četbu.

Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje však také obrací svůj zřetel k s j e d n o c e n í t ě c h S l o v a n ů, kteří spíše dějinnými okolnostmi než samovolným činem ztratili životní svazek s mateřským kmenem Církve římskokatolické a její nejvyšší hlavou, římským papežem, a tím z velké části ocitli se v poslední době ve stavu největšího úpadku náboženského. Jich obrození a sjednocení, aby byl podle slov Kristových jeden ovčinec a jeden pastýř, vzal si za úkol Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje, založený na Velehradě r. 1885 na podkladě okružního listu Sv. Otce Lva XIII. o sv. Cyrilu a Metoději. A papež Benedikt XV. uznávaje jeho důležitost a záslužné snahy o sjednocení, vyslovil důtklivé přání, aby byl založen v každé farnosti. Apoštolát svolává u n i o n i s t i c k é s j e z d y na Velehradě, jež Sv. Otec Pius XI. nejednou vyznamenal pochvalnými přispisy a povzbudil k další vytrvalé práci. Sjezdy mají za úkol sblížit zástupce nesjednocených slovanských církví s katolíky, objasnit věroučně rozdily, jež vznikly za stoleté roztržky, a hledati cesty k sjednocení. Spolek podporuje též nákladný ústav ke vzdělání misionářského dorostu na Velehradě, jenž stojí pod ochranou Sv. Otce a je veden členy Tovaryšstva Ježíšova.

Smutný osud rozptýleného stádece bez pastýře, nyní tak těžce zkoušeného, nemůže Vás, draží v Kristu, nechat lhostejnými. Jest proto na Vás, abyste tento vznešený apoštolát podporovali, seč můžete, a v každé farnosti zakládali jeho odbočky.“

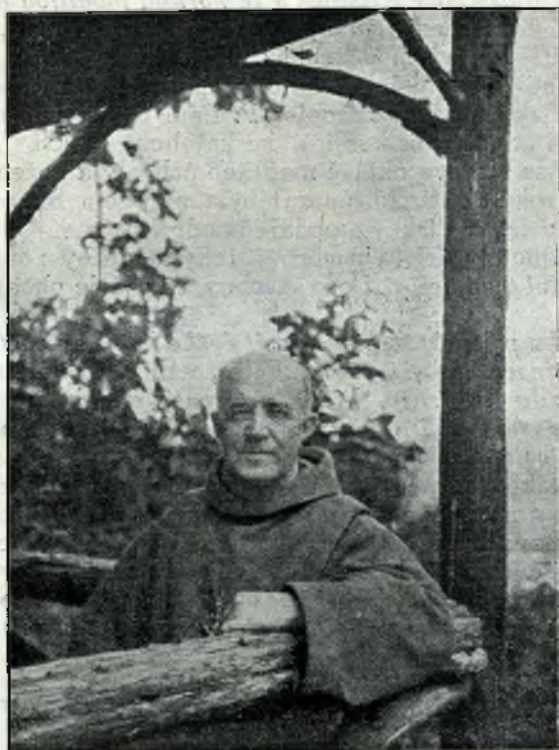
K světové oktávě modliteb.

(Od 18. do 25. ledna.)

Každý rok vyzývá nás „Apoštolát“ české katolíky k účasti na „Světové oktávě modliteb“, která se koná už od roku 1907 a získává

vždy širší kruhy katolického světa. Cílem oktávy je zplnění přání Spasitelova, aby „všichni jedno byli“. Chce vyprosit navrácení odloučených křesťanů k Církvi katolické a rozšíření Kristova království i mezi nevěřícími a pohany.

Myšlenka jednoty lidstva v bratrské lásce a pokoji zaměstnávala a dosud zaměstnává nejšlechternější lidská srdce. Ba, čím více se

P. James Paul Francis, zakladatel „Světové oktávy modliteb“.

prohlubuje propast mezi jednotlivými národy a třídami lidí, čím více se stahují hrozivé mraky nových válek nad národy, tím potřebnější je příprava *duchovního sjednocení lidstva*. Neboť zevnější rozvraty a nepřátelství národů a tříd vyrůstají z duchovního rozvratu a úpadku lidského smýšlení.

„*Kristus naše spása*“ — je pokorným vyznáním světové oktávy modliteb. V Kristu je *nevysychající pramen milosti*, jež vedou k duchovnímu sjednocení, sbratření a pokoji.

Kristus neztratil ani pro naše pokolení nic na své božské i lidské přitažlivosti. Dílo Jeho vykoupení sjednocuje nejprve každého člověka uvnitř a tak ho připravuje nejlépe k bratrské jednotě dětí Božích, budované katolickou Církví ze všech stavů a národů.

To dokazuje sám vznik *světové oktávy modliteb*, který je zároveň i její nejkrásnější apologií. Rodištěm světové už nyní pobožnosti je Amerika. Anglikánský duchovní, *James Paul Francis*, založil tam roku 1899 v Graymor u Garrisonu (New York) protestantskou řeholní společnost misijní pod názvem „*Společnost smíru*“. V pevném přesvědčení, že všichni pokřtění jsou povinni poslouchat římského papeže jakožto zástupce Kristova a že *horlivá modlitba je nejlepším prostředkem k dosažení jednoty v Kristu*, zavedla ona „*Společnost smíru*“ r. 1907 světový modlitební týden. Hned r. 1908 připojili se k této pobožnosti anglikáni i katolíci pod vlivem časopisu „*The Lamp*“. Redaktor tohoto časopisu P. Paul přešel pak už 30. října 1909 se svojí „*Společností smíru*“ ke katolické Církvi. Ještě téhož roku dostalo se světové oktávě modliteb úchvaly a požehnání papeže Pia X. a roku 1916 (26. února) byla papežem Benediktem XV. schválena pro celou církev a obdařena odpustky.

Cestu k jednotě v Kristu usměrňují tedy *modlitby a oběti*; a to nejen pro vlastní duši, nýbrž i pro všechny, za něž je obětuje upřímná láska.

O tuto lásku přichází i letos prosit české katolíky světová oktáva modliteb ve dnech 18.—25. ledna. Letos, v roce I. celoříšského katolického sjezdu v Praze, který pro naši republiku zdůrazňuje heslo „Kristus naše spása“ a v něm chce připravit duchovní jednotu míru a lásky celé naší vlasti.

Jsou v ní také lidé nevěřící, jsou tu odloučení od katolické Církve, vyrůstá i u nás skutečně moderní pohanstvo, pohrdající vstupní svátostí křesťanskou, sv. křtem. Na ně na všechny vzpomeňme též o světové oktávě modliteb, i za ně obětujme své vroucí prosby a oběti, aby *Kristus byl jejich i naší spásou*. Budeme tím spolupracovat také k duchovnímu zdaru prvního katolického sjezdu pražského.

Oslava milenia sv. Metoděje v Rusku v r. 1885.

Dr. Sergij Gr. Vilinský.

Na letošní rok připadá 1050. výročí smrti sv. Metoděje, prvního metropolity Velké Moravy, jehož vzpomínal před 50 lety o mileniových slavnostech s vděčností celý náš národ i Slované. Jak oslavilo tehdy carské Rusko milénium svatometodějské, zachycují tyto řádky dra S. G. Vilinského, profesora brněnské university, jemuž zde za jeho ochotu vroucně děkujeme.

Pravoslavná církev vzpomíná na sv. věrozvěsty slovanské třikrát ročně: 14. února — úmrtní den sv. Cyrila, 6. dubna — úmrtní den sv. Metoděje a 11. května — vzpomínka obou sv. věrozvěstů. Ku podivu, ani jeden z těchto dnů nebyl v Rusku svátkem úředním, státem uznaným, třebaž Rusko mělo takových svátků až příliš mnoho.¹ Tím

¹ Jako protiklad Ruska můžeme uvést Bulharsko, kde den 11. května (24. května podle nového kalendáře) není jen svátkem úředním, nýbrž také národním (jako na pt. v ČSR 28. října) a je slaven velmi okázale.

*Sv. Cyril a Metoděj, obraz prof. Biagettiho v „Slovanské kapli“
v Loretě v Itálii.*

větší význam měly proto oslavy tisícího výročí smrti sv. Metoděje, které připadlo na 6. dubna r. 1885.

Kdo dal podnět k jubilejním oslavám, nelze nyní snadno zjistiti. Zdá se, že myšlenka o slavení milenia (tisícího výročí) vznikla sou-

časné mezi činiteli církevními² a pracovníky vědeckými.³ R. 1884 se debatovalo o datu svátku, o způsobech oslavování a o ryze-církevním nebo národním rázu oslav.

Konečné rozřešení sporných otázek přišlo od ruského sv. Synodu, který ve dnech 21.—28. února 1885 se zabýval pořadem oslav a zvláštním pastýřským listem vyzval všechny věřící, aby se zúčastnili jubilejních slavností. Datum bylo stanoveno na den 6. dubna 1885, ráz slavností měl býti národní s příslušnými ovšem bohoslužbami, kázáními, řečmi, přednáškami a t. p.

Po synodálním rozhodnutí brzy byla uveřejněna nařízení četných městských zastupitelstev, Petrohradem a Moskvou počínaje: tato nařízení platila pro městské školy a pro účast občanstva při oslavách. Současně byly přichystány programy oslav na vyšších a středních školách a všude se horlivě připravovalo k slavnostem. Se strany církevní je nutno poznamenati vydání životopisu sv. věrozvěstů a bohoslužebního textu ke cti sv. Metoděje a Cyrila: publikace byla redigována N. Šljakovem a vyšla se synodálním „imprimatur“. Mimo to bylo vydáno mnoho papírových obrázků sv. věrozvěstů a populárních knížek s výkladem činnosti sv. bratří. Tyto knížky i obrázky byly v den oslavy — 6. dubna — bezplatně rozdávány žákům nižších a středních škol (výlohy hradila městská zastupitelstva, a z části též školní inspektoráty a jiné úřady).

Ruští slavisté a theologové se postarali i o to, aby význam slavnosti byl úplně vysvětlen širší veřejnosti. Prof. P. A. Iljinskij ve svém „Opytě“ (Pokus systematického cyrilometodějského knihopisu), uvedl asi 40—50 knih a jiných populárních pojednání (č. 2519 až 2558), uveřejněných v r. 1885.

Mimo to byla vydána k oslavám i některá pojednání vědecká, na příklad o překladu knih sv. Písma s hlediska lingvistiky (jazykozpytu), nebo kritiky textu (A. Archangelskij, G. Voskresenskij, V. Lebedev a j.); dále — byly uveřejněny vědecké životopisy sv. věrozvěstů (G. Smirnov, V. Markov a j.) a popisy jejich činnosti; rovněž se psalo o tak zvaných cyrilometodějských otázkách. Z těchto spisů jsou nejdůležitější knihy a články A. Sobolevského (o cyrilometodějských otázkách — v Izv. Kijev. Univ., 1885, IX.), A. Budiloviče (o řecko-slovanském směru činnosti sv. bratrů ve varšavském Metod. sborn.), Or. Millera, Iv. Malyševského, F. Uspenského, V. Bilbasova a j. Byl dokonce vydán *Metodějský jubilejní sborník*, redigovaný prof. A. Budilovičem (Varšava, 1885), kde byly uveřejněny články N. Lavrovského („Cyril a Metoděj a začátek křesťanství v Rusku“), A. Budiloviče (viz výše), O. Pervolfa (o slovanšském jazyku), P. Kulakovského (o otázce jediného společného spisovného jazyka pro všechny Slované), K. Grota (o činnosti sv. věrozvěstů s hlediska jejich řeckého původu), F. Zigele (o veřejném vý-

² Viz na př. články protopresbytera Chojnického o jubileu jako o „důležité soudobé otázce“ v „Cirk. věstn.“ 1884, kněze N. Ponomareva a j.

³ Pojednání profesorů Iv. Sokolova, M. Kojaloviče a j.

znamu činnosti sv. věrozvěstů). Tento velký sborník (asi 400 stran), objektivní a vědecky bezvadný (podle tehdejšího stavu slavistiky), měl bohužel jedinou skvrnu, a to — uvedený článek Grotův: autor se pokusil na 22 stránkách vyložit, že sv. bratři jako Řekové se starali jen o uplatnění řeckého vlivu a řecké kultury, a že Řím ve svých vztazích ke sv. věrozvěstům nebyl upřímný a měl na zřeteli jen své politické, chvilkové zájmy. Nejlépe ocenil Grotův názor prof. A. Sobolevskij, když pravil, že jest to „článek, jenž neměl býti uveřejněn“! A byl to zcela správný posudek o netaktním a neodůvodněném tvrzení K. Grotů.

Svátek slovanských věrozvěstů sám sebou napovídal *myšlenku* o možnosti *sjednocení církve* východní a západní. A skutečně, prof. N. Zaozerskij uveřejnil článek na téma: „K otázce sjednocení církve vzhledem k oslavám sv. Metoděje“ (v „Moskev. církevn. vědom.“, 1885). Určitý zájem o západní oslavy projevil také P. Al. (profesor Lavrovskij), který se zabýval otázkou církevního života západních Slovanů a velehradskými slavnostmi (v časopise „Strannik“ — Poutník, 1885, I.—II.). dále prof. Iv. Palmov (v „Izv. Slav. Blahotv. Obščestva“) a j. Ale nebylo, bohužel, takových článků více, a mnohý z nich nebyl příznivý pro otázku sjednocení. Nebyla konečně ani vhodná doba pro to, vždyť tehdy se pravoslavní pokládalo za jeden ze tří nedotknutelných základů státu. A tak otázka tato zanikla bez vážného ohlasu.

Nastoupil den oslav — 6. dubna, a oslavy byly krásné: slavnostní bohoslužby; zasedání profesorských sborů v universitách a ve vyšších bohosloveckých školách (akademiích) za účasti zástupců úřadů, veřejnosti a studentstva; oslavy na školách středních a nižších; slavnostní schůze Slovanského dobročinného sdružení (slavjanskoje blahotvoritelnoje obščestvo), které také vypsal ceny pro nejlepší práci o činnosti sv. věrozvěstů; byla dokonce ražena t. zv. cyrilometodějská medaile. Všude v Rusku den 6. dubna minul s největší okázalostí, o čemž svědčí popisy oslav z celého Ruska (bibliografickou zprávu o tom viz v knize Iljinského, čís. 3090—3201). Vůbec mělo toto jubileum velký význam pro Rusko jako mohutný prostředek povzbuzení národního uvědomení a myšlenky slovanské vzájemnosti.

Sv. Jan Zlatoústý chrání právo asyly.¹

(Cyril Stojan.)

Veliký arcibiskup cařihradský sv. Jan Zlatoústý je zapsán v dějinách Církve nejenom jako výmluvný kazatel slova Božího, ale i jako neohrožený zastánce křesťanského řádu a mravnosti, který neuměl nikomu lichotit, ani nahoru, ani dolů. Snad nikde však se neukázala tato jeho mravní velikost a síla jeho bohonaděšené vý-

¹ Srov. P. Chr. Baur O. S. B. „Johannes Chrysostomus und seine Zeit“. Stárek Jan N., „Sv. Jana Chrysostoma věk a spis“.

mluvnosti tak jasně a působivě, jako onoho vzrušeného srpnového dne roku 309, kdy zpupný a nešlechtný *ministr Eutropius* utekl se před hněvem císaře Arkadia i rozlíceného lidu do katedrály cařihradské, hledaje záchranu před jistou smrtí v právu asyly,² jež sám kdysi násilně byl rušil. Tehdy do přeplněné katedrály vešel v rozhodné chvíli arcibiskup a zapomínaje na všechny křivdy utrpěné od Eutropia, pronesl na jeho záchranu klasickou řeč o marnosti světské moci a slávy a o velikosti milosrdenství Božího.

Aby hluboký mravní význam tohoto vystoupení Chrysostomova lépe vynikl, vypíšeme nejprve stručně životní osudy všemohoucího císařského rádce Eutropia, jeho pikle a násilí, jimiž si razil cestu k moci, až dospěl k tragickému obratu: závratná jeho kariéra octla se nad propastí! V této situaci Eutropiově pochopí pak každý čtenář úchvatná slova Chrysostomova, jako triumf Kristovy pravdy nad pletichami světa, pronesená se svatou výmluvností a neohrožeností.

*

Eutropius pocházel z Arménie. Byl neobyčejně duševně nadán. Hned ve věku jinošském a mužném přetrpěl velmi mnoho krutých strastí. Jako mladík byl za válečných tehdejších dob prodán za otroka a vykleštěn. Nejsa více nežli prodejné zboží, měnil často svého pána. Konečně nabyt v Cařihradě svobody a nějakou dobu živil se kuplířstvím. Za císaře Theodosia († roku 395) byl už dvorním zřízcencem, aniž se vědělo, jak a kým byl na dvůr uveden. Generál Abundantius, byv upozorněn na tohoto nadaného člověka, pomohl mu svým vlivem, že se stal Eutropius císařským komořím. Byl již tehdy hodně pokročilého věku, když této hodnosti dosáhl, jak také prozrazovala veliká pleš na hlavě a tvář plná vrásek.

Ačkoliv Eutropius vyšel z nižších vrstev lidu a v míře přehojně sám na sobě zakusil, co je to bída, bezpráví, nouze a neštěstí, přece se povahově nestal skromným, spravedlivým ani soucitným. Lakomství a touha po moci a vládě byly jeho vůdčími hvězdami. Aby své postavení upevnil, považoval každý prostředek za dobrý; neštítil se ani žádného zločinu, jen aby se zbavil svého politického odpůrce.

Eutropius upozornil na sebe císaře Theodosia svými duševními schopnostmi, a svojí dvorní úslužností a ochotou získal si jeho důvěry. Když chtěl Theodosius roku 392 táhnouti proti odbojnému císaři Eugeniovi, poslal právě svého komořího Eutropia do Egypta, aby vyzvěděl budoucí výsledek války od poustevníka Jana, jemuž připisovali dar proroctví. Jinak neměl Eutropius za Theodosia žádného vlivu. Císař tento vyznamenával jenom generály a důstojníky a svého ministra a důvěrníka Rufina přidělil svému nezletilému synovi Arkadiovi jako předního rádce a říšského kancléře. Když roku 395 císař Theodosius zemřel, byla říše římská rozdělena mezi dva jeho syny. V západní části se stal císařem Honorius, a ve východní osmnáctiletý Arkadius. Ministr Rufinus chtěl mu dát svou

² Právo asyly (útočiště) chránilo i zločince, když se utekl do chrámu křesťanského před náhlým trestem.

dceru za manželku, avšak chytrému a prohnanému Eutropiovi se podařilo, že si vzal Arkadius za ženu mladistvou a krásnou Eudoxii.⁸

Dne 27. dubna 395 slavil Arkadius sňatek s Eudoxií a za odměnu jmenoval Eutropia vrchním dvorním komořím. Když byl téhož roku při císařské parádě usmrčen ministr Rufinus před očima Arkadiovým, vojín gótského vůdce Gainasa, říkalo se, že se tak stalo na rozkaz Stilicha, nejvyššího ministra a vojenského velitele západoférického císaře Honoria. Jest však pravděpodobno, že byl Eutropius do této vraždy zasvěcen. Rufinus stál mu dosud v cestě, a proto musil být odstraněn.

Spolubudovatel „Stojanova“ P. Baltazar Hřiva — sedmdesátníkem.

Jako vrchní komoří a první rádce císařův vedl Eutropius veliký dvůr, svým přátelům dával skvělé hostiny, pro lid pořádal hry v divadle a v církvi. Při tom si vydržoval spoustu vyzvědačů a sobě oddaných sluhů, kteří ke každému zločinu byli ochotní. K tomu všemu ovšem potřeboval mnoho peněz. Aby jich nabyl, neohlížel se nijak na své svědomí. Ohromný majetek Rufinův dal císařským výnosem zabavit a větší díl si nechal pro sebe. Za peníze prodával svou přízeň i místa úřednická; vyznamenával jen lidi sobě úplně oddané. Bývalého otroka Osia učinil r. 395 strážcem císařského pokladu a později představeným císařské kanceláře a zpuštěného Suburmachia, rodilého Kolcha, pocházejícího z knížecího rodu, velitelem tělesné stráže císařské. Svého dobrodince, věhlasného vojevůdce Abundantia, poslal r. 396 do vyhnanství do Sidonu a potom k Černému moři do Kolchidy, kde opuštěn zemřel. V též roce odstranil druhého generála a bývalého konsula Timasia, který na obžalobu svého sluhu

⁸ Její otec Bauto byl rodem Frank a vstoupiv do římského vojska, dosáhl hodnosti generálské, ba r. 385 byl jmenován dokonce i konsulem. Po jeho smrti

byl odsouzen pro velezrádu do vyhnanství, ale cestou do trestní kolonie v Egyptě v poušti zemřel. Manželka Timasiova Pentadia, bojíc se o svůj život, použila práva asyly a utekla se v Cařihradě do kostela. Eutropius dal jí však násilně odvléci od oltáře a jen zakročéním Chrysostomovým byla zachráněna.

Právo asyly bylo od císaře Theodosia zákonem (ze dne 19. října 392) výslovně potvrzeno, vyňati z něho byli jen *státní dlužníci*. Eutropius však přemluvil císaře Arkadia, že vydal nový zákon, podle něhož také *zločin urážky císařovy* byl vyňat z práva asylního. Této urážky pak se dopouštěl též každý, kdo se provinil vraždou nebo spiknutím proti císařskému radovi nebo senátorovi. Za přísedičiho a později za předsedu komise, která měla souditi tyto zločiny, dal se Eutropius sám zvoliti. Konečně ho napadla i blouznivá myšlenka, aby oslavil ve vojenském šatě triumf vítězství, kterého jiní dobyli nad nepřáteli říše. Tím si však popudil proti sobě vysoké důstojníky, zvláště generála Gainasa, který již dávno se závistí a žárlivostí sledoval Eutropiovy činy, touže sám po nejvyšší moci v říši.

Roku 399 stala se neslýchaná věc: pro tento rok byl jmenován Eutropius konsulem. Celý římský a řecký svět považoval to za urážku, že eunuch a bývalý otrok, o jehož původu nikdo nevěděl nic určitěho, dosáhl v říši nejvyšší cti a hodnosti. Avšak jednak ze strachu před jeho mocí, jednak v naději na nějaký prospěch, mnczi mu lichotili, nazývajíce ho strážcem zákona, otcem knížete, třetím zakladatelem města. Ba na jeho počest stavěly se i pomníky a sochy a senát dal postaviti jeho poprsí v zasedací síni.

V této době byl biskupem v Cařihradě *svatý Jan Chrysostomus*. O jeho povolání z Antiochie na stolec cařihradský se i proti vůli alexandrijského patriarchy Theofila mocně přičinil Eutropius, chtěje asi jednak zvýšiti lesk hlavního města kazatelskou a spisovatelskou slávou Chrysostomovou, jednak v naději, že asketický biskup nebude mu překážkou v jeho dvorní politice. Když nastoupil Chrysostomus dne 26. února 398 svůj úřad a viděl počínání Eutropiovo, konal ihned svoji pastýřskou povinnost. Šel k ministrovi a znova a znova ho upřímně napomínal a varoval. Zvláště důtklivě mu domlouval, když Eutropius i chrámové právo porušoval, jen aby se zmocnil svých odpůrců. Eutropius však na slova neohroženého biskupa nic nedbal, nemilostivě přijímal jeho napomenutí, ano i urážlivým způsobem jej odbýval. Přesto se nedal Chrysostomus odstráti od své povinnosti a opětnými rozklady usiloval Eutropia odvrátiť od jeho zlych cest.

Na počátku jara r. 399 vypukla ve Frygii, v níž se za císaře Theodosia (r. 386) usadilo mnoho gotských vystěhovalců, vzpoura gotských pluků v císařské armádě. Gotové pod svým vůdcem Tribigildem zmocnili se v krátké době Galatie, Pisidie, Jonie a Bithynie,

r. 388 vzala k sobě Eudoxii Morsa, vdova po zemřelém generálu Promotovi. Jeho synové byli v mládí společníky Arkadiovými a tak se stalo, že i Eudoxie se s ním seznámila.

všude plence a vraždice, a tak odřízli hlavní město říše ode všech východních provincií. Eutropius podceňoval napřed toto nebezpečí. Když však přicházely stále poplašnější zprávy z Malé Asie, otevřel svůj peněžní měšec a chtěl Tribigilda velkým obnosem podplatiti, což se mu však nepodařilo. Proto poslal proti vzbouřencům vojsko pod vrchním velením sobě sice oddaného, ale pro větší vojenské podniky úplně neschopného důstojníka Lva, jemuž byl podřízen i Got Gainas. Lev staral se pouze o sebe a své zábavy, neodvažuje se Tribigilda napadnouti a zničiti. I stalo se, že velká část gotského vojska pod vedením Gainasovým přešla k Tribigildovi, a způsobila Lvovi hroznou porážku. Vojsko jeho bylo jednak pobito, jednak rozprášeno a Lev sám zahynul.

Gainas i potom se tvářil jako věrný císařův a poslal ještě posly ke dvoru, aby se s nepřemýšlelným Tribigildem vyrovnali. Tento žádal návodem Gainasovým sesazení a vydání Eutropiovo. Jeho lakomství, násilnosti, vyděračství, vraždění, bezměrná domýšlivost a ctižádostivost učinily ho tak neoblíbeným a nenáviděným, že lid jen očekával příležitosti, aby se mu pomstil. Vojenská strana stála ostatně vždycky proti Eutropiovi v rozhodné opozici, a byla zvláště na něho rozzlobena proto, že jeho vinou stihla taková hanba a porážka císařskou armádu.

Císař Arkadius tak podléhal vlivu Eutropiovu, že ho nechtěl propustiti, rozhodla císařovna Eudoxia. Eutropius učinil jí sice císařovnou, ale ve své nadutosti jí to stále předhazoval, ano prý jí dokonce vyhrožoval, jako jí do císařského paláce uvedl, tak že jí zase z něho může odvésti. Nyní se naskytla příležitost, aby učinila konec tomuto trapnému postavení. Plačíc, přišla se svými dvěma malými dětmi na rukou k císaři a poukazujíc na jednání Eutropiovo, na tíseň říše, na ohroženou budoucnost svých dětí, zapřísáhala ho, aby všechno v sázku pro jediného muže nedával. Arkadius povolil; vždyť prý i s ním Eutropius nepříliš šetrně zacházel.

Když Eutropius se dozvěděl, že má býti zatčen, utekl se do katedrály cařihradské a hledal tam u oltáře útočiště před vojínů, kteří již tloukli na dveře jeho paláce, aby císařův rozkaz vykonali. Stalo se to v srpnu r. 399.

Jako blesk roznesla se městem tato zpráva. V okamžiku byla katedrála plna lidu, který chtěl viděti padlou veličinu, avšak z úcty ku svatyni a oltáři neodvážil se nikdo naň ruce vztáhnouti.

Před císařským palácem se shromáždili důstojníci a vojáci a hlučně žádali smrt Eutropiovu. Jen s námahou je císař ukonejšil. Posvátnosti církevního asyly nechtěl porušiti.

Na druhý den zase naplnil lid kostel, v němž Eutropius hledal dosud svůj asyl. Ani okamžik nebylo jisto, zdali ho neodvlekou vojáci násilně od oltáře. Najednou nastalo v chrámě hrobové ticho. Uviděli, jak arcibiskup přichází do presbytáře — jeho palác byl bezprostředně u katedrály — a vstupuje na ambon, povýšené řečnické uprostřed chrámu mezi presbytářem a lodí.

(Dokončení.)

Vzpomínky ze Slovenska.

P. Fr. Žák T. J.

Netušil autor těchto vzpomínek, když mně je koncem loňského října v Praze sliboval pro náš apoštolátní časopis, že vydou jako jeho posmrtná práce. Cítil se tehdy zdrav a pln chuti k oblíbené své literární činnosti. Smrt neočekávaně vzala pero z ruky tohoto nadaného básníka a spisovatele i vědeckého odborníka, P. Františka a Žáka, T. J. Uveřejnili jsme od něho už r. 1931 v našem časopise zajímavý misijní obrázek ze Slovenska („Hoří“); v tomto posmrtném rukopise pokračuje P. Žák v líčení předválečných poměrů na Slovensku, vplétaje do něho rázovité vzpomínky osobní. Redakce je úmyslně ponechává ve vzpomínkovém pásmu vypravování jako kus svěživotopisu zvěčnělého autora. Pozn. redakce.

Na Slovensku jsem prožil pět let. Poznal jsem značnou část kraje a lidu, neboť jsem delší dobu chodil se slovenskými spolubratry z Trnavy na misie. Na dva z nich si živě vzpomínám, na P. Daubnera a P. Silvestra. Jsou dávno na pravdě Boží. P. Daubner byl malý a slabý, ale misie konal pilně. Stále kašlal, zpravidla hodně namahavě. Měl vysoký hlas, takže ho bylo dobře slyšet i ve velkém kostele. Mimo to kázal velmi zvolna. Byl delší dobu redaktorem časopisu „Posol Božského Srdca Ježíšova“. Tehdy bylo mužů, znajících správně slovensky, v celé zemi málo. „Posla“ mu pomáhal korigovat učitel Anselm, jenž nabyl vzdělání v Čechách.

P. Silvestr byl asi téže velikosti jako P. Daubner, ale složitějšího a pevnějšího těla. Hlas jeho byl drsný, ale srozumitelný. Tvář měl šedě bledou. P. Silvestr skoro nic nejedl. Když jsem četl o „postnících“ staré Církve, míval jsem pochybnosti o pravdivosti toho, co se o nich podivného vypravovalo. P. Silvestr se jim rovnal, ano je snad i předčil. Často jsem přemýšlel o tom, čím je živ. Byli jsme na misiích stále spolu, i vím o každém soustu, které požil. Nevycházel jsem z úžasů. Pro mne to mohlo být nepříjemné. Prosim vás, přijdou dva na misiích, jednomu chutná, druhý neví nic. Věc se však bezděčně urovnala. Měl jsem chorý žaludek, diéta byla hlavní lékařský příkaz, jež jsem svědomitě zachovával. Tak jsem nebyl hříšnou protivou zázračného spolubratra. Při svém postníctví byl P. Silvestr pracovník neúmorný. Kdo nekonal misie na Slovensku, ten neví, co misie jest. V Prešově jsme zpovídali celou noc. P. Silvestr několikrátě vůbec neulehl. Ve dne byli jsme na každé misiích zaměstnáni celý den. S počátku, nežli jsem si na to zvykl, mne jako nováčka šetřili.

Psával jsem si denní zkušenosti a zážitky. Bylo v nich mnoho zajímavého. Na neštěstí se mi při stěhování poznámky ztratily; jen něco málo jsem z nich zachoval. Některé dojmy jsem si zapisoval ve verších. Z těch se mi zachovalo jen několik lístků. O P. Silvestrovi jsem si zapsal tuto znělku:

Milého máš světe jméno.
Od každého bylo snad
upřímně a mnohokrát
vysloveno, snad i ctěno.
Od něho ti uštědřeno
velké štěstí: víry chlad
plašit ze slovenských lad
na misiích. Krásné věno!
Veleben buď Dárce jeho.
Kéž tě, druha miléného
na všech cestách žití chrání.
Tisíců, jimž po léta jsi
hlásal vroucné slovo spásy,
provází tě požehnání.

Znělka o jeho zázračném postnictví a znělka o P. Daubnerovi se mi ztratily. Mohl bych napsat nové, ale nevyšly by z nálady, která jim dala vznik.

Můj pobyt na Slovensku padá do doby po roce 1900, tedy dobrých deset let před světovou válkou, P. Hlinka nebyl tehdy ještě farářem v Ružomberku, ale veřejně již pracoval a byl všude na západním Slovensku znám. Pravím na západě, neboť na východ vnikla slovenská myšlenka teprve po převratu. Tenkráté *Slovensko umíralo a nebylo nikoho kdy by byl mohl smrtelný zápas zastavit*. Zmizení Slovenska bylo otázkou nedlouhé doby. Slovenský národ neměl téměř inteligence. Tato věc mě někdy rozhořčovala, někdy zase naplňovala smutkem. Kdo měl bojovat za práva národa, zvláště za jeho jazyk? Kdo mu dodávat ducha vytrvalosti, odvahy, sebevědomí? To je úkol vzdělanců. Slovensko jich nemělo. I jeho spisovatelé psali z velké části pod přijatými jmény. Mním *Národní inteligenci*. Maďarské a polomaďarské inteligence bylo na Slovensku dosti. Bojovníků však za národ nebylo v ní skoro vůbec. Národní projev byl tehdy arci nebezpečný, neboť maďarská vláda byla bezohledná.

Jako kněz a řeholník stýkal jsem se hlavně s kněžími. Zažil jsem s nimi chvíle šťastné, povzbuzující, někdy také trapné. Z laiků znal jsem dr. Ivanku, dr. Šrobára, bratra našeho milého P. Socia¹ v noviciátě a některé jiné. Já jsem konal noviciát v Trnavě maďarsky. Maďarsky ovšem jsem se musil teprve učit. Největší potíž mi působila slovička. Jsou ze zcela jiného světa. Ani slovenské jazyky, které jsem mimo slovinštinu znal všechny, ani frančtina mi nenapomáhala. Maďarština má sice hojně slov slovenských, ale to byla pomoc přece jen nepatrná. Nejhůře se mi pamatovala slovesa. Ostatně nedělá maďarská mluvnice velkých obtíží. Nejdéle jsem se pletl v tak zvaném určitém a neurčitém čase; onoho se užívá při předměte, tohoto bezpředmětně. Řeč maďarská se pěkně poslouchá, mluví-li pravý Maďar a má-li příjemný hlas.

Zmínil jsem se o laicích-inteligentech. Byl jsem poslán do Modré

¹ Sociem se nazývá pomocník mistra noviců.

u Trnavy zpovídat. Jsou tam dva kostely, jeden katolický, druhý protestantský. Při protestantském kostele byl dříve známý farář, který stvořil Slovákům slovenskou řeč z maďarských slov nebo koncovek. *Na štěstí se toto monstrum neujalo.* Dcera tohoto faráře se provdala za dra Jaroslava Vlčka, jenž se stal profesorem na české universitě a pracoval po převratě mnoho pro Slováky, zvláště pro školní učebnice.

Duchovní správa katolická v Modré byla vzorná, ba skvělá. Farář i jeho kaplan pěstovali duchovní život. Při stole se četlo, tenkrát z „Následování Krista“ od Kempenského. Kaplan se jmenoval *Jehlička*. Je to dnes smutně pověstný bojovník proti české republice. Dr. Jehlička byl muž neobyčejně nadaný. Jako kaplan užíval svých skvělých schopností pro dobro osady. Kázal pěknou slovenštinou, dovedl mluvit lidově, řečník byl znamenitý, hrával s dětmi divadlo, zkrátka působil všestranně. Později se stal profesorem mravovědy v Pešti a vydal několik spisů z tohoto oboru, ale maďarsky. Brzy po převratě jsem se s ním často stýkal v Praze. Měl zaříditi bohovědnou fakultu v Bratislavě. Mně nabízel stolicí slovenské věrouky, t. j. byl bych měl probíratí bohovědnou slovesnost pravoslavnou.

Dr. Jehlička však brzy pozbyl důvěry u vlády. Jednou mne žádal, abych za něho vedl novinářskou polemiku proti kterémusi protestantskému faráři, jehož jednání zasluhovalo odmítnutí. Psal jsem zcela v duchu dr. Jehličky, podle pramenů, které mi předložil. Mimo to jsem mu dával články čísti. Byl z toho soud. A co se nestalo? Dr. Jehlička mne nechal na holičkách. Na štěstí vydavatel „Čecha“, pan Kotrba, v jehož listě se polemika vedla, vzal věc za svou a šťastně ji ukončil. Potom přišla nešťastná cesta *P. Hlinky a P. Jehličky* do zahraničí. Hlinka se vrátil a odseděl si trest. S poslancem Myslivcem jsem ho v podolanském sanatoriu častěji navštěvoval. Přebytky skvělého zaopatření rozdával chudým slovenským studentům, pokud mu je četní návštěvníci nesnědli a nevypili.

Jehlička neměl odvahy Hlinkovy. Změnil se, jak známo, v zuřivého odpůrce Čechů. Četl jsem některé jeho letáky. Byly hrozné, neuvěřitelné. Mně jedno nešlo do hlavy; jak může profesor mravovědy své jednání srovnat se svědomím a jak vůbec k Bohu se modlit. Uražená pýcha. Pýcha je vašeň vpravdě ďábelská.

Avšak odbočil jsem. V Modré byl učitelský ústav, ovšem maďarský. Byl to internát. Řeklo se mi, že čekatelům není dovoleno mluvit slovensky, ani odebíratí slovenské knihy, o českých ani nemluvě. Česká kniha by byl *panславismus*. Toto slovo slýchal jsem v Uhrách mnohem častěji nežli v Rakousku. Konalo asi takový úkol, jako u nás v době svobodomyšlné slovo *klerikalismus*. Já jsem byl ovšem *arcipansláv*. Jako kaplan vinohradský žil jsem v ovzduší uvědoměle českém. Vinohrady bylo jedno z nejčestějších měst. Nevyznávat otevřeně své česství nebylo u mne možné. Neviděl jsem nikde naprosto žádného důvodu, proč bych si měl vésti opatrnicky nebo

nesměle, stydlivě. Vyznat všude a vždy „jsem Čech“ bylo u mne na-prosto přirozené. Mimo to jsem měl uvědomení slovanské, kterého jsem nabyl ze slovanských literatur a z cest po slovanských zemích, zvláště po Rusku.

Cesty po Rusku jsem nekonal pro zábavu, nýbrž proto, že jsem se zabýval pravoslavím. Čtenáři mých spisů to vědí. Rusko bylo tehdy na vrcholu moci. Vše v něm bylo skvělé. V žádné jiné zemi, a procestoval jsem jich hodně, neshledal jsem takový pořádek, klid, spokojenost, jako tam. Jen část inteligence byla nespokojena a pod-
rývala říši. Byla asi koupena cizími mocnostmi. Jehličkové! Povedlo se jim zničit krásnou říši slovanskou! Není tomu dávno, jel jsem na dráze s ruskou dámou, sovětskou agitátorkou, ač nebyla-li najata Maďary, neboť neznala velkorusky, nýbrž mluvila ukrajinsky. Český znala výborně. Horovala o tom, jak bolševici osvobodili proletáře, a jak pětiletky uvedou do země blahobyt. Odpověděl jsem: V Rusku proletářů nebylo i nebylo třeba nikoho osvobozovat. A blahobyt? Ne, paní nebo slečno, tyraní, jež vládnou teď na Rusi, lidu blahobytu nedají. Proletáři byli v Rusku, ale ne lidová, nýbrž mezi spisovateli, umělci, t. j. mezi inteligencí. Pak jsem se od ní odvrátil.

Ale zase jsem odbočil. Zpovídal jsem v řečeném pedagogiu, ovšem maďarsky. Studenti poznali ovšem hned, že nejsem Maďar, a že má maďarština je velmi začátečnická, ale nikdo nic neřekl. Také profesori se zpovídali. Jeden z nich, muž poměrně mladý, všiml si mé maďarštiny. Snad vytušil, že jsem Čech a začal se mnou mluvit po slovensku. Já ovšem ožil: „Vy mluvíte slovensky?“ vyjel jsem. „Jsem Slovák!“ odpověděl. Litoval jsem, že jsem s ním nemohl mluvit mimo zpovědnici. Na návštěvu nebylo kdy. Také jsem se obával, že bych mu mohl způsobiti nesnáze. Plesal jsem u vědomí, že i mezi inteligenty jsou uvědomělí Slováci, ale tiší, skrytí, bezmocní.

Já jsem se stýkal hlavně s kněžími a prostým lidem. Poměry byly asi takové: Kde byla obec živěji spojena se zevním světem, na př. drahami nebo průmyslem, byl její nátěr maďarský. Jen kostelní pobožnosti a kázání byly slovenské. V sakristii se už mluvilo maďarsky. Dostával jsem při výpomoci snídani buď u některého občana nebo u řídícího učitele. V prvním případě nebylo obtíží s rozprávkou, konala se slovensky. V druhém případě byly již nesnáze. Členové rodiny buď se vzdálili, anebo se chovali tak, že bylo jejich stísněnost vidět. Já jsem totiž mluvil jen slovensky. Vymluvil jsem se na nedokonalou znalost maďarštiny, a to byla pravda. Kdesi byla na kázání dcerka pana řídícího. Byla ve čtvrtém roce pedagogia. Mluvila jen maďarsky, pokud vůbec v mé přítomnosti otevřela ústa. Vyslovila se, že kázání nerozuměla. Za několik měsíců měla učit na škole, ovšem maďarské, ale se slovenským žactvem. Slovensky rozuměla asi jen v nářečí své rodné obce. — Cím dále do hor, tím více se uplatňovala slovenština. Leckdy jsem vůbec nepoznával, že jsem v Uhrách. Bývalo to v odlehlých horských dědinách. Cesta do nich od poslední stanice dráhy trvala někdy několik hodin. Tu mně bývalo blaze.

(Pokračování.)

Smrt knížete O. Alexandra Volkonského.

(Píše J. K. z Říma.)

Kdo častěji navštívil ruský kostel sv. Antonína při Ruské koleji v Římě, mohl vidět u oltáře vysokou postavu staršího kněze, knížete O. Alexandra Volkonského. Byl znám svým šlechtickým ruským původem, ale byl také opravdovým šlechticem dobrotou srdce, zvláště ke svým nešťastným rodákům ve vyhnanství, štědře jim prokazuje službu lásky a milosrdenství. Ještě větší byla jeho láska k Církvi katolické k její nejvyšší hlavě — papeži. Z velké touhy po spáse svých bratří, obětoval Bohu a práci pro jednotu Církve poslední leta svého života a stal se knězem. Věděl dobře, jak je třeba těchto obětí a proto neváhal je přinést. Již jako stařec 64letý, právě na svátek sv. Cyrila a Metoděje byl vysvěcen na kněze u *hrobu apoštola Slovanů, sv. Cyrila, v basilice klimentské* zároveň s mons. Bučysem, biskupem katolických Rusů ve vyhnanství, který téhož dne přijal svěcení biskupské. Měl velkou radost, že se mohl stát knězem katol. Církve a být vysvěcen v rodném obřadě byzantsko-slovanském.

Kdysi v mládí právník na universitě v Petrohradě, potom vysoký důstojník carského dvora, otec rodiny, ataché u ruského vyslanectví v Římě, učenec a profesor na Východním ústavě a naposled katolický kněz. Pestrý jeho život dovršil Bůh největším královským darem, katolickým kněžstvím. Čtyři leta dopřál mu božský Spasitel pracovat v tomto stavu pro návrat ruských bratří do lůna katol. Církve, když náhle smrt dne 18. října 1934 přerušila všechny další jeho práce a naděje. Ruský kostel v Římě, kde tak rád P. Volkonský naslouchával krásným zpěvům slovanské liturgie, připomínajícím mu rodnou Rus, kde přinášel nejsvětější Obět za návrat bloudících bratří, vytrojlil mu skvělý pohřeb v tklivé kráse slovanské liturgie. Mši sv. sloužil za něho rektor ruské koleje P. Filip de Régis T. J. za asistence 7 kněží a s doprovodem choru alumnů „Russika“. Neobyčejná účast přátel, rodáků a příbuzných ukázala, jak veliké účt se těšil kníže Volkonský. Z příbuzných byli přítomni: Syn Vladimír s chotí, dcera kněžna Marie z Paříže, sestra kněžna Marie, vnuk kníže Vadim Volkonský s chotí, sestřenice Donna Maria Giuliani. Také *Papežská komise pro Rusko* byla čteně zastoupena místopresidentem mons. Tardinim, sekretářem Cercone a jinými členy výboru. Dále byli přítomni msgr. Dubowski, dřívější biskup žitomírský, polský vyslanec u Vatikánu Meystowicz a mnoho vzácných hostů jako P. Gordillo, vicepresident Orientálního ústavu, Golenvaux O. S. B., rektor řecké koleje, De Meester O. S. B., prokurátor belgických benediktinů, Kandiak, prokurátor rusínských basilianů atd. Neobyčejná byla účast i ruských přátel a rodáků zemřelého. Přišli se s ním rozloučit archimandrita Simeone, kněžny Radziwill-Branicka, Bariatinskaja Čerkaskaja, Andronikova, Golitcyna, Dolgorukaja, Argutinskaja, Elena Wolkonska, admirál Ivanov, president ruského kroužku, generálové Kornejev a Ostachov, exkonsuli Zabello Nava-

novič, Schleifer a Novikov, prof. Brailovsky, prof. Kartovič, Maltzev a j. Přišlo i mnoho římských příznivců knížete, jako kníže Don Lelio Nicolo Oisini, kníže Durazzo a mnoho jiných. Ke konci pohřebních obřadů promluvil *mons. Alexander Sypiagin*, přítel zesnulého, kdysi člen Dumy v Petrohradě, dojemnými slovy o vynikajícím životě zemřelého knížete. Pochován byl v hrobce řecké koleje sv. Atanasia a na hrob položili mu 2 věnce ruští přátelé v Římě a ruští důstojníci jako svému plukovníkovi.

Kníže Volkonský byl z těch málo Rusů, kteří našli cestu do katol. Církve a sám na sobě uskutečnil dílo sjednocení. Nebyl pouze obdivovatelem katol. Církve jako jiní, ale stal se jejím velikým synem. Hluboké studium církevních dějin nezkalené předsudky zrodilo v jeho srdci velikou lásku k Církvi katol. a otevřelo mu její bránu. Dokázal, že jen veliké poznání budí velikou lásku. Nebál se pravdy a lidských ohledů, ač byl věrným strážcem ctihodných ruských tradic a zvláště rodného obřadu byzantského. Po světové válce působil v ústraní jako učenec a profesor na Orientálním ústavě v Římě. Stává se velkým obhájcem svaté jednoty Církve svými *historicko-apologetickými pracemi*. Vydává ruský spis „O papeži“ a ještě poslední leta pracuje na obranném díle unionistickém „Katolicismus a svatá tradice Východu“. Celým svým srdcem toužil O. Volkonský po návratu rodných bratří do pravé Církve, všemožně jim pomáhal, zvláště po válce, když se mnozí ze šlechticů stali chudáky. Chtěl tím ukázat, že nestačí pro nií pracovat pouze slovem, ale také obětí a skutkem. Proto poslední své síly a práce pro sjednocení věnoval službě kněžské. Když jeho národu zabíjeli kněze, chtěl být knězem, aby zdůraznil své přesvědčení, že ruskému národu přinesou spásu jen noví slovanští apoštolé Kristovy Církve.

Unionismus ve Francii.

Dr. Josef Vašica.

Nový časopis unionistický, věnovaný výhradně otázkám týkajícím se sovětského Ruska, začal vydávati v dubnu r. 1934 dominičkáni v Lille ve Francii s názvem *Russie et chrétienté* (= Rusko a křesťanstvo). Skupina kněží z řádu sv. Dominika, obeznalá prakticky s východním obřadem, založila v Lille středisko studií „*Istina*“ (= Pravda), obírající se jmenovitě problémy, jež poskytuje dnes Rusko z hlediska mravního a náboženského. „*Istina*“ pořádá též pravidelné kursy o náboženských otázkách východní Církve v seminářích, i přednášky lidové (s obrázky) a založila bratrstvo modliteb za Rusko. Poctivé a svědomité studium má připravovati *apoštolskou akci*, která si klade dvoji cíl: jednak pracovati k *vitězství víry* nad marxistickým materialismem, jednak podporovati k tomuto cíli žádoucí *návrat ruského pravoslavi ke katolické jednotě*.

První ročník této revue, jež bude příště vycházet jako 2měsíčník

skládá se ze 4 svazečků, kde je celá řada velmi cenných článků o ruských náboženských poměrech, bohatě dokumentovaných, a při tom s naprostou objektivitou se snažících podat holou a neskreslenou skutečnost. Zvláště pozoruhodné jsou stati dominikánů *C. Dumonta o marxistickém bezbožectví v SSSR* (str. 9—36), které usiluje o úplné vyhlazení jakýchkoli náboženských kultů, hlavně převýchovou mládeže; při tom teoretikové bolševičti nejednou doporučují taktní postup, aby se snad nezdvihly masy lidu k boji na obranu své víry; školské odborníky zaujme výklad téhož P. Dumonta o nejnovějších dekretech týkajících se školy v SSSR. Jiný dominikán *M. J. Congar* rozebírá názory pravoslavných ruských myslitelů, hlavně A. S. Chomjakova a Feodora Dostojevského o jednotě církevní.

Spolupracovníky revue této jsou ovšem též rodili Rusové, jako známý u nás z posledního sjezdu velehradského *O. Maklakov* (o Maximu Gorkém), nebo *anonym*, který teprve nedávno opustil sovětské Rusko, kde po leta zastával vynikající místo ve státní administrativě (o mentalitě mládeže v zemi sovětů, str. 165—189). Obsáhlý článek *J. Marquès-Rivièra* (str. 118—144) je celý věnován sovětským imperalistickým snahám po opanování Asie. Akce sovětská obratně využívá u asijských národů nespokojenosti nových dělnických tříd proti cizím vykořisťovatelům, a je namířena hlavně proti Anglii, Spojeným státům severoamerickým a Japonsku, ale vsude tam, kde domorodci jsou zbolševisováni, odnášejí to misie, udržované cizinci, takže nejnaléhavější potřebou Církve, jak to ostatně i svatý Otec Pius XI. zdůraznil, jest domorodý klerus, který by mohl dále udržovati tamní křesťanské obce, až bude snad Asie jednou úplně politicky oddělena od Evropy.

Kromě těchto delších prací je tu ještě mnoho drobnějších zpráv a úvah o soudobých zjevech ze sovětského i emigračního světa ruského. Tak na příklad dominikán *A. Hubatzek* (také účastník posledního velehradského sjezdu) vysvětluje zde gramofonové desky s církevními zpěvy ruskými a vzpomíná sedmdesátin ruského skladatele Grečaninova, který vytvořil také vynikající díla hudební v oboru liturgickém (190—194). Ke každému svazečku je přidán doplněk (Supplément) se zvláštní paginací, kde se otiskují „dokumenty a informace“ o sovětské Rusi (na příklad o Polytechnice sovětské, str. [7—37], o likvidování sporu metropolitů pařížského Eulogia s metropolitou Antoniem v Karlovcích v SHS, o prvním sjezdu spisovatelů v sovětském Rusku) a zprávy o nových počínech studijního střediska lillské „Istiny“.

Z tohoto krátkého přehledu je patrné, kolik nového a spolehlivého poučení možno si odnésti z této dominikánské revue, a proto ji všem přátelům unie a Ruska co nejvřeleji doporučujeme. Kéž je též povzbuzením pro české katolíky, aby co nejvíce podporovali domácí snahy unionistické v Apoštolátě cyrilometodějském a AV.

Rozvoj duchovních cvičení u nás.

(Z výroční zprávy „Družstva Velehrad“.)

Roku 1933 bylo pořádáno na Velehradě 41 exercičních kursů s 2902 účastníky. Mužských kursů bylo 20 (776 mužů ve 14 kursech a 612 jinochů v 6 kursech), ženských 21 (491 žen v 9 kursech a 1023 dívek ve 12 kursech). Roku předešlého (1932) bylo kursů 38 s 2490 účastníky. Bylo tedy v roce 1933 dosaženo maxima účastníků. Od začátku Stojanova bylo 378 kursů a 22.395 exercitantiů.

Průměrně připadalo na 1 kurs 71 účastníků (minimální počet 20, maximální 174). Většinou konali všichni exercicie po prvé. Jen z učitelek bylo po prvé 12 procent a z úřednic 45 procent.

Zvláštní zmínky zasluhují exercicie, které byly (v prosinci 1933) pořádány po prvé pro dělníky z Hodonínska. Bylo jich 271 ve dvou kursech.

Účastníci byli i toho roku většinou z diecése olomucké, až na muže z 1. a 6. kursu a na profesory, jichž bylo z jiných diecézí 60 procent.

Za veliký rozmach exercičního hnutí patří po Bohu náš vroucí dík duchovenstvu, spolkům, horlitelům a všem, kdož jakýmkoli způsobem podporovali myšlenku exerciční. Velikých zásluh si získala Mariánská družina bohoslovců olomuckých, jež rozmnožila exerciční knihovnu řadou vhodných knih.

*

Za rok 1934 hlášena z Velehradu tato čísla: Ve Stojanově konáno 33 exercičních kursů; mužských 16, ženských 17. (Tedy o 8 méně než vloni.) Účastníků bylo 2408 (vloni o 494 více), z toho 1063 mužů a 1345 žen. — Působí i zde finanční krize a pak přebírají úkol Stojanova i jiné exerciční domy.

V letošním svatometodějském jub. roce běží o obnovu duchovního Velehradu! Heslem je: Oživení cyrilometodějského ducha — exerciciemi. Nemohl by být také exerciční dům Stojanov v jubilejním roce vyplacen? Dvě otázky: Kolik je dluhů? — 935.772 Kč. Kolika zkládajících členů — platících jednou provždy něco přes 100 Kč — by bylo třeba, aby tento dluh byl umořen? Asi 9000! Že by naši členové nemohli získat každý dva nebo tři nové členy? A Stojanov by byl zaplacen! Kdo odpoví na tyto otázky činem? Ten buď vroucně pozdraven!

*

Exerciční horlitelé jmenovaní nejd. Ordinariátem před 3 lety se scházejí několikráte do roka v Přerově; na svých schůzích zdůraznili, že Velehrad zůstává střediskem exercičního hnutí, a že se má stále připomínati ve všech končinách Moravy, aby katolíci konali svá duchovní cvičení ve Stojanově. Ježto však to z mnoha důvodů není všude možno, našly se i jiné útulky pro duše hledající svatou obnovu. Máme exerciční dům v Hlučíně a menší exerciční domy na Sv. Kopečku, v Července, v Choryni, v Bludově na sev. Moravě, v Jaromě-

fících u Jevička, ve Fryštáku — chystá se exerciční útulek pro Konicko v Jesenci. Pro ty, kdož exercicie v kterémkoli domě vykonali, vydává se věstník Obrození (red. Praha II., Ječná 2, cena 6 Kč), který dává bývalým exercitantům vždy novou duchovní stravu, aby v dobrých předsevzetích vytrvali, by stále v dobrém zstli.

Tak se sladké ovoce z velehradské zahrady zvolna šíří — a Bůh dá, rozšíří se do všech koutů naší milé arcidiecése! Exerciční hnutí v brněnské diecési je také velmi šilé!

Vždy výš a výš!

Křesťanský Východ.

RUSKO

V ruském kraji podolském působí už jenom sedm katolických kněží: P. Brydycki a P. Jendruszak v Kamenci Podolském, P. Kucharski v Latyčově, P. Berezovski v Píkové, P. Vedegis v Rybnici, P. Rajko v Dzikóvce a P. Roškiévič v Čečelniku. Z dřívějších katolických kněží tohoto kraje byl poslán do vyhnanství P. Lubienski, vloni zemřel P. Jablonowski, farář z Braclavy, a též svého času žalářovaný P. Viktor Stroncynski podlehl následkům přestálých útrap. Mnoho kostelů na Podolí je zavřeno, v Niemirowé udělali bolševici z kostela skladiště zboží.

„Mopr“, to jest mezinárodní organizace pomoci revolucionářům, je zase na Rusi v činnosti. Španělští komunisté potřebují finanční pomoci, a tu jim musejí zaopatřit sovětská tovaryši. Agitaci provádějí nejenom ve velkých městech Moskvě a Leningradě, ale i ve všech průmyslových městech, a to tím způsobem, že se vykonává patřičný vliv na ředitelství jednotlivých továren a dílen, aby přiměla dělníky k „dobrovolné“ měsíční dani ve prospěch španělských komunistů. Prispěvek ten činí ve většině továren jedno procento měsíční mzdy, někde však dosahuje až 4 procenta. Moskevský časopis „Za industrialisací“ (z 5. prosince 1934) uveřejnil nařízení, aby místní komitety co nejdříve posílaly do ústředních komitetů MOPRA a VCSPS výnos sbírek mezi dělníky a úředníky, určený pro španělské revolucionáře. (Zkratku VCSPS neumíme sice rozluštit, ale bude asi znamenat něco obdobného, jako MOPRA, jak ukazuje kontext.) — Nepatří

MOPR a VCSPS také před mezinárodní forum ženevské, jako rušitelé světového míru?

Ruský mučedník pro víru, magr. Matulonis, který se vrátil vloni ze sovětského vyhnanství, odjel jak oznámil „Osservatore Romano“, do Ameriky a dli nyní u Maristů v Tompsonu.

V chrámě sv. Isaka (Isakijevskij sobor) v Petrohradě, jak je známo, bolševici zřídili stále protináboženské museum. Mimo to byla tam od 20. září pořádána výstava různých prostředků proti chemické válce. V chrámě byly umístěny modely skryší, do kterých nemožno proniknouti otravné plyny, různé druhy protiplynových masek, pak plynové pumy a pod. Celý chrám vůbec změnil úplně svůj vzhled a nic tam nepřipomínalo jeho původního určení. Pouze v některých nepřístupných místech na klenbách a zdech zůstaly ještě církevní malby, kterých však zdola není viděti.

Zavraždění sovětského předáka S. M. Kirova učinilo ohromný dojem na ostatní komunistické předáky a vyvolalo mezi nimi hotovou paniku. Všechny sovětské noviny přinesly spoustu článků, věnovaných Kirovovi, a také obrázky s jeho pohřbu. Na jednom takovém obrázku bylo vidět, jak bylo postaráno o bezpečnost komunistických vůdců: Komunističtí předáci v čele se Stalinem vzdávají poslední počtu svému zavražděnému soudruhovi a nesou na ramenou jeho rakev po náměstí. Kolem jejich skupiny je řetěz pěších vojáků, za nimi řetěz jízdy, pak zase pěší, zase jízda atd. Celkem 4 řady pěších vojáků a 3 řady jízdy. Ochrana opravdu dobrá!... Patrně na lásku svého lidu komunističtí vůdčové proletářů příliš nespolehají.

Kirov prý vymohl u Stalina reformu GPU, při které mnozí z čekistů byli propuštěni, a proto jsou domněnky, že jeho vražda je pomstou GPU. Skutečně také byla vražda provedena revolverem Nogan, který je oblíbenou zbraní čekistů a je tak veliký, že se nemůže nosit v kapse; proto nemohl býti přinesen nepozorovaně. Z jiné strany (tisková kancelář Havase ze 17. prosince) sděluje, že na společné schůzi leningradských a moskevských komunistických organizací se jednalo o příčinách zavraždění Kirova, a bylo prý zjištěno, že vrah Nikolajev jednal na pokyn skupiny komunistické opozice, která se jmenovala „Nová leningradská opozice“. Dříve prý vedl tuto skupinu Zinovjev a Kameněv a později se připojila ke skupině Trockého. Která domněnka je správná, těžko zjišťovat, ale o tom už není pochybnosti, že Kirova zavraždil komunist.

K bromaždnému odsířelování všech podezřelých z vraždy Kirovova, z nichž většina byla v době vraždy ve vězení, poznamenávají časopisy (Journal de debate), že Stalin využil příhodné chvíle, aby se vypořádal se svými odpůrci. Mezi zastřelenými na Ukrajině byli dva lidé původem ze Lvova, kteří později přijali sovětské občanství. Jeden z nich je profesor Krušelnický a druhý žurnalista Bačinskij, který dlouhou dobu žil v Československu a vydával zde ukrajinský komunistický časopis.

Protoierej Alexander Sipjagin — pětadvacet let katolickým knězem. Jedním z nejvýznačnějších Rusů, kteří své sjednocení s katolickou Církví dovršili přijetím kněžského svěcení, je protoierej Alexander Grigorjevič Sipjagin. Pochází z města Tiflisu (narozen 1875), kde byl jeho otec vojenským úředníkem. Po universitních studiích v Charkově byl v letech 1901 až 1905 profesorem zeměpisu, přírodopisu a fyziky na gymnasiích v Bachmutu a Sevastopoli. Procestoval celou Evropu — Kavkaz proputoval pěšky — navštívil mnohá území turecká, severní provincie perské, pobyl nějaký čas i v Australii, všude projevuje velikou lásku k přírodě, zvláště nadšen slézáním vysokých hor (na příklad Kazbeku, 5043 metrů vys.). Za svého pobytu v Sevastopoli byl profesor Sipjagin zvolen

poslancem I. Gosud. Dumy za stranu „kadetů“. Už tehdy se ujal v duchu voličských práv katolického duchovenstva, jež ruská vláda si nepřála mít v parlamentě. Po smrti své manželky roku 1906 stal se katolíkem a odebral se na radu arcibiskupa E. Roppa na bohoslovná studia do Inšbrucku a do Říma. Roku 1909 povolal jej zemř. biskup Kessler do Saratova a vysvětil ho za kněze. Až do roku 1915 zůstával O. Sipjagin profesorem semináře v Saratově, odkud po krátké činnosti v duchovní správě v Kerči vyhledal Cařihrad, aby se tam věnoval nejprve pastorační vojenských zajatců rakouských, hlavně Poláků. Od roku 1921 pomáhal v Cařihradě francouzskému jezuitovi P. L. Belovi a svému příteli P. St. Tyškievičovi budovat útulek pro děti ruských uprchlíků. Tento útulek byl přenesen roku 1923 do Namuru v Belgii, kde pod jménem pensionu svatého Jiří dosud je v činnosti. V Namuru byl O. Sipjagin nejen oficiálním ředitelem útulku, hostičního 50 hochů, nýbrž i jejich „repetitorem“, takže bývaly dny, kdy po 12—15 hodin se věnoval svým svěřencům, jen aby co nejlépe prospívali ve studiích na jezuitské koleji La Paix.

Přepřacovanost donutila ho opustit milý pension namurský a přijat pozvání preláta A. Okolo-Kulaka do misijního ústavu v Lublíně. Tam pobyl však sotva čtyři měsíce, nervová choroba hrozila propuknout v celé své síle. Proto odejel do Věčného Města, hledaje uklidnění a zdraví.

Zotaviv se v Římě O. Sipjagin, dal se znova do pilné práce. Je členem kodifikační komise pro Východní právo, a svého volného času používá všestranně: vyučuje italsčině (litevské studenty z řehole marianistů), ruštině (posluchače z Východního ústavu — soukromě) a němčině (italeké důstojníky), spolupracuje v katolických časopisech, píše články rusky, italsky, francouzsky a německy, pilně šíří po celé Itálii přednáškami známou o Rusku, jako na příklad byla jeho zajímavá přednáška na posledním Týdnu modliteb v Benátkách.

O. Sipjagin stal se napřed sice knězem latinského obřadu, avšak r. 1924, poslušen přání Svatého Otce, přijal obřad východní. K svému stříbrnému kněžskému jubileu dostal O. Sipjagin

blahopřání i od Svatého Otce Pia XI., kterému je oddán v upřímné synovské lásce.

Sovětské Rusko má sice dosud podle jména „zákoník manželství a rodiny“, ve skutečnosti však není tam už v právním smyslu ani manželství, ani rodiny. Manželství sovětské je pouze obyčejnou úmluvou o společném žití — bez jakýchkoliv předchozích formalit — ohlášenou jen před libovolným státním úředníkem sovětským. Rozloučení takového „manželství“ je nadmíru snadné; stačí jednostranné osvědčení jednoho z manželů před jiným státním funkcionářem. Následkem toho nemá sovětské manželství prakticky nejmenšího významu. Potvrzuje to i sovětské civilní právo, které nečiní rozdíl mezi manželstvím a konkubinátem. Sovětský zákoník manželský neukládá manželům závazku věrnosti, proto děti narozené v takovém manželství mohou mít právně za otce stejně zákonitého muže své matky, jako i každého jiného, koho označí matka ve svém prohlášení za otce dítěte. S počátku hlásali sovětská právníka názor, že povinnosti otcovské musejí nésti solidárně všichni, kteří by mohli být otcí dítěte — bylo to tak zvané „kolektivní“ otcovství. Nyní však bylo nahrazeno toto „kolektivní“ otcovství obyčejným otcovstvím toho, koho označí matka. (Z ankety pařížského deníku „Le Temps“.)

Podzemní katakomby a jiné tajné úkryty našla nedávno ruská policie; scházivali se v nich pravoslavní věřící k pobožnostem. Pravoslavní biskup Orlejanorov byl proto zatčen a odsouzen na 6 let do sibiřského vyhnanství.

Sv. Otec dovolil katolíkům v Rusku, že smějí přistupovati ke sv. přijímání i večer až do půlnoci. Chce tím umožnit jejich účast na mši svaté a svatém přijímání v neděli, kdy jsou nuceni přes celý den pracovat.

Obuvnickou živnost ohlásil katolický biskup Frizon, který dosud žije na Krymu na svobodě. Jinak by ztratil právo na stravovací listky. — Vracejí se na Rusi doby svatého Pavla, který se živil též řemeslem stanařským.

Na Krymu bylo vloni veliké a dlouhotrvající sucho. Když se lidé nemohli dočkat pomoci z Moskvy od „všemohoucích“ bolševických vládců, uspořá-

dali v mnohých krajích prosebné průvody za dešť. Procesí vodili kněží. A div divoucí — krajinské komisariáty bolševické vydaly přísný zákaz bezbožeckým organisacím, aby nijak nepřekážely těmto průvodům — kdyby přece snad vyprosily potřebného deště.

POLSKO

Ministerstvo vojenství v Polsku vyšlo ochotně vstříc snahám polního biskupa Josefa Gawlina a tak umožnilo zvláštní exercicie pro všechny vojenské kněze latinského, řeckokatolického i armenského obřadu. Dával je polní biskup Gawlina ve dnech 26.—30. listopadu 1934 v Rembertově v důstojnickém hotelu za účasti 102 vojenských kněží.

O jmeninách Lvovského metropolitě Ondřeje Šeptického blahopřál mu jménem více než 80 zástupců všech ústředních ukrajinských organisací dr. Dimitrij Levickýj, vůdce ukrajinské parlamentární delegace, a pozdravil mluveného metropolitu nejen jako hlavu ukrajinské katolické Církve, nýbrž i jako nejvyšší autoritu národa ukrajinského a prosil ho ve jménu organisovaného občanstva, aby přijal duchovní i morální vedení ukrajinského národa.

Varšavský pravoslavný metropolita Dionysij jmenoval toto terno kandidátů na pravoslavné ukrajinské biskupství v Americe, uprázdněné nedávnou smrtí biskupa Josefa Žuky; biskupa Polykanpa z Lucku, archimandritu Damaskina a faráře pravoslavné ukrajinské fary ve Francii, O. K. Brindzana. Poněvaž první dva kandidáti odmítli přijetí nabízený úřad, zůstává v platnosti poslední kandidatura O. Brindzana, který před válkou pracoval v Bukovině a před svým odchodem do Francie byl katechetou ukrajinského gymnasia v Rovně na Volyni.

Novým apoštolským administrátorem na Lemkovščině jmenoval Svatý Otec dra Vasila Masciucha, faráře z Horožanny Veliké, okres Rudky. Z jara loňského roku jmenovaný první apoštolský administrátor Lemkovščiny dr. Mikuláš Nagorjanskij se svého úřadu vzdal a přes naléhání s mnohých stran své resignace neodvolal. Jak jsme svého času referovali, má být utvořena apoštolská administratura na Lemkovščině z devíti dekanátů,

kteřé budou vyňaty z diecése přemyšlovské, a snad bude ještě zvětšena o další děkanství. Ale tato děkanství nebudou navždy vyňata z mateřské diecése přemyšlovské, nýbrž jen na čas přejdou z pravomoci dosavadního ordinaria pod jurisdikci apoštolského administrátora. O sídle nového apoštolského administrátora není dosud rozhodnuto, bude-li v Romanově či v Sanoku. Pro výchovu kněžstva bude zřízen zvláštní seminář asi v Krakově, jehož chovanci — rodáci z Lemkovščiny — by navštěvovali bohoslovnou fakultu tamější university. Nově jmenovaný apoštolský administrátor dr. Masciuch účastnil se dříve vědecké práce v „Bohoslovném spolku vědeckém“ a byl též spolupracovníkem lvovské „Nivy“.

Katolické sdružení ženské mládeže v Poznani uspořádalo měsíční kurs pro nevěsty (zasnoubené dívky). Program kursu sledoval především praktické poučení dívek o domácím hospodářství, o péči a zacházení s nemluvněty a s nemocnými a pak obsahoval též přednášky odborníků. Kursu se účastnilo 41 dívek, jeho zakončením byly zvláštní rekoлекce (duchovní cvičení), jako dobrá příprava na novou životní dráhu. K slavnosti zakončení kursu přijel kardinál Hlond, který je vlastním původcem organizace katolické mládeže ženské, a s radostí slyšel zprávy o pilné její spolkové činnosti. Za 6 měsíců shromáždil jejich spolkový Dům Mladé Polky v Bnině, kde se konal také kurs pro nevěsty, 469 dívek na různé kursy tělovýchovné, organizační, exerciční i na letní osvěžení. V květnu uspořádá Sdružení opět kurs pro zasnoubené dívky.

Nové sjednocené farnosti východního obřadu na Volyni. Skoro celá vesnice Levijatinskí gají sjednotila se s Církví katolickou. Cítá asi 800 duší. Stejně se přihlásila ke katolické jednotlé pravoslavné farnost Mníšin-Pošjakva, kde už mají nyní katolickou farnost východního obřadu.

Náboženské poměry na tak zvané Lemkovščině v Polsku jsou velmi zatíženy dávným sporem mezi směrem staroruským a ukrajinským. Více než dvoustoletý vývoj vnitřního života sjednocené Církve řecko-katolické (název pochází od císařovny Marie Terezie) nepostupoval stejně ve

všech krajích někdejšího Haliče. Vytvořily se tam dva směry: staroruský a „národnostní“, později zvaný „ukrajinským“. Oba se snažily uchránit lid před nebezpečím popoštění a osamostatnit jej ve školství a literatuře. Směr staroruský opíral se při své kulturní a národní práci o mocné tehdy Rusko, s nímž se cítili spjati společnou historií, stejným obřadem a dříve i stejnou věrou. „Starorusiní“ se stali obdivovateli Ruska, „moskalofily“, třebaž že zůstávali katolíky sjednocenými s Římem. Náboženské vzdělání lidu a jeho katolické uvědomení leželo u nich dlouho téměř ladem. V letech předválečných došlo konečně mezi nimi k náboženskému ruchu, ale to se tlačila do Haliče ze Žitomíra a z Počajova propaganda pravoslavi, která našla nejurodnější půdu právě na Lemkovščině. Klerus staroruský nemohl či nechtěl se rozhodně opřít této propagandě ruského pravoslavi, které v jejích očích bylo totožným s pojmem velikého a milovaného Ruska. A tak vlastně jedině tehdejší vláda rakouská a ještě více uherská, to byla, která z příčin ovšem politických bojovala proti náporu ruského pravoslavi v Haliči a politickými procesy pronásledovala celé to hnutí. Události válečné přinesly do směru staroruského v Haliči ještě nový kvas. Jednak přišla tam — pokud ruská vojska postupovala vítězně až ke Krakovu — Jevlogiova agitace pravoslavná, která kvapně zřizovala nové pravoslavné farnosti, jednak zase zuřila strohá vojenská persekuce „ruských“ zrádců, zvláště staroruských kněží — když ruská vojska ustupovala.

Druhý směr, nazvaný později ukrajinským, začal se odvracet od Moskvy a vyhledával užší spojení s Kyjevem a s krajem naddněperským, kde žily ještě tradice válek kozáckých a vzpomínky na Chmelnického a Mazepu, na dějinné pokusy osamostatnění Ukrajiny. Také jazykové vytvářely se tu rozdíly: kdežto „starorusiní“ psali etymologicky (hodně blízko ruskému spisovnému jazyku), přijali Ukrajinci tak zvanou „fonetiku“, to jest psali tak, jak mluvil lid. Náboženské uvědomení Ukrajinců do šířky i hloubky zahájila teprve obrozená řehole basilánská lidovými misiiemi, katolickým tiskem

a náboženskými organizacemi; biskupové jali se věnovati velikou péčí výchově kněžského dorostu, povstaly nové semináře, vyrostly nové řeholní větve, aby posílily a rozšířily náboženskou obrodu řeckokatolíků. Od roku 1882 bylo jistě daleko více vykonáno pro náboženské obrození Církve řeckokatolické v Haliči, nežli za předchozích 200 let, co trvalo už její sjednocení s Řimem. Za světové války odváželi Rusové Ukrajince v čele s metropolitou Šeptickým dovnitř Rusi; poválečně pak pokusy a snahy Ukrajinců o státní samostatnost vyvolaly proti nim nedůvěru a nepřátelství vítězné Polsky. Poněvadž jest dnešní řeckokatolický episkopát, obrovská většina kněžstva, řeholí a náboženských spolků v Polsku smýšlení ukrajinského, nastala tím ještě větší propast mezi nimi a někdejší směrem „staroruským“, který ustrnul ve své tradiční obřadnosti a jen protesty stihá čilý náboženský život Ukrajinců. Tak dostavila se i nyní k apoštolskému visitátorovi P. Janu Hudečkovi, CsrR, do Lvova delegace staroruská (Stauropigije) a podala mu obšírné memorandum o církevních záležitostech haličských. Protestují v memorandum, jak prozradil „Russkij Goslos“, proti reformě liturgických knih, kde název „pravoslavný“ je nahrazen výrazem: pravověrný (nebo katolický), protestují proti ukrajinskému předčítání epištoly a evangelia, proti „novým“ pobožnostem, proti zpěvu politických písní v kostele (píseň o požeňnání pro Ukrajinu). Stěžují si dále, že do řeckokatolických seminářů nejsou přijímáni „Rusové“, že „ruští“ kněží jsou pronásledováni, že se jim zakazuje pořádat „dny ruské kultury“, že se bohoslovcům vnučuje celňát, že se podporují církevními penězi ukrajinské časopisy (Meta, Nova zorja) atd. Nakonec pak žádá memorandum zřízení samostatného biskupství na Lemkovščině. Kdo si připomene dějinné pozadí této nespokojenosti, pochopí, jak těžkou úlohu tu má apoštolský visitátor a jak obtížná je úprava církevních poměrů, zvláště na Lemkovščině.

JUGOSLAVIE

U věku 57 let zemřel 24. listopadu 1934 senjsko-modrušský biskup dr.

Jan Starčević. Byl dvě leta kapitulárním vikářem a od 4. července 1932 biskupem; vynikal obětavostí, dobrotou srdce i energií v hájení práv Církve. Prvním jeho biskupským činem bylo obnovení semináře pro dorost kněžský.

Pozvání na II. jugoslavský eucharistický kongres r. 1935. Jugoslávští katolíci biskupové vydali pro všechny katolíky v říši pozvání na II. celostátní eucharistický kongres, který se bude konati ve dnech 28., 29. a 30. června 1935 v hlavním městě Slovinska v Lublani.

Prvý takový kongres se konal roku 1925 v Záhřebě za vedení chorvátského metropolitou dra Antonína Bauera. Organizaci lublaňského eucharistického kongresu řídí rozsáhlý přípravný odbor pod protektorátem lublaňského biskupa dra Řehoře Rožmana. V odboru spolupracují všechny významnější osobnosti ze slovinského katolického náboženského, kulturního a sociálního života.

Ve spojení s kongresem se započala ve všech jugoslavských diecích dalekosáhlá akce pro náboženskou obnovu. Tak má být celý národ duchovně připraven na kongresní dny, které mají znamenati jen jakýsi přirozený projev duchovní radosti po úspěšně provedeném duchovním přerodu.

Za tím účelem se konají kázání především s eucharistickými tématy, ve spolcích a za spolupráce farních přípravných odborů se pořádají veřejné přednášky, zvláště ekioptické, které pojednávají o významu eucharistických kongresů a o podobných slavnostech v jiných národech.

Zájem o kongres mezi všemi katolíky Jugoslavie je obdivuhodně živý. Dá se očekávati, že kongres daleko převyší všechny dosavadní slavnosti katolíků v Jugoslavii.

Je samozřejmé, že jugoslávští katolíci s nadšením a láskou přivítají na kongres též účastníky bratrských národů slovanských. (Bohužel připadá eucharistický sjezd jugoslavský zrovna na tytéž dny, kdy se budou sjíždět katolíci celé čsl. republiky na svůj sjezd do Prahy, který si přirozeně vyžádá doma co největší pozornosti, obětí a účasti všech. Nemožno tedy pomýšlet — jak by tomu bylo

jistě za různého data sjezdového — ani připravit od nás nějakou hromadnou návštěvu lublaňského kongresu, ale snad aspoň vzájemně delegace sjezdové mohou být projevem katolického a slovanského bratrství (Prahy a Lublaně ve slavných dnech sjezdových.)

Nová katol. fara v Srbsku. „Glasnik nadbiskupije beogradske“ oznamuje: Nejdp. arcibiskup uváží duchovní potřeby katolických dělníků pracujících v dolech: Ravna, Reka, Sisavec, Bare a Senjski Rudnik — zřídil pro ně farnost sv. Barbory se sídlem v obci Ravna a Reka. Farářem ustanoven Fra Peregrin Brković a úřadovati počal dne 1. listopadu 1934. Horníci na těchto dolech jsou většinou Maďari, a p. arcibiskup je vše doporučí apoštolské horlivosti nového faráře. — Toto je třináctá katolická fara bělehradského arcibiskupství, jež roznožuje počet dosavadních farností katolických v Srbsku. Jsou to: V Bělehradě pět (Krista Krále, bl. p. Marie, sv. Antonína, sv. Cyrila a Metoděje a sv. Petra); dále ve Smederevu, Niši, Kragujevci, Šabci, Zaječaru, Kraljevu, Boru a nyní v Ravne Reci. — Duchovní správa je také ve Valjevu.

Nové pravoslavné „parochie“ v Bělehradě. Srbsko-pravoslavný patriarcha Varnava ve srozumění s pravoslavným synodem potvrdil nové rozdělení pravoslavných farností v Bělehradě. Podle toho bude mít Bělehrad celkem 56 far (dosud bylo 41). Kostelů však není dostatek a proto se má stavět 12 nových kostelů. Zatím používají některé farnosti kostela společně s jinými; tak kostel sv. Sávy slouží zároveň dvanácti farnostem.

Zádušních bohoslužeb za zemřelého krále Alexandra Sjednotitele, které byly oficiálně konány také v chrámě Božího hrobu v Jerusalemě, nemohl se účastnit jugoslavský konsul. Je vyznání židovského a podle staré tradice není dovoleno Židům vstoupiti do chrámu Božího hrobu. Proto ho musel zastoupit čsl. konsul jerusalemský.

Do Srémských Karlovců přijel k trvalému pobytu koncem loňského listopadu (28. XI.) z Jerusalema pravoslavný arcibiskup Anastasij, dosavadní zástupce předsedy karlovického synodu. Byl dříve rektorem moskevského Duchovního semináře a

velmi dobře se vyzná v církevně-správních záležitostech. Moskevské pravoslavné krůhy koji se proto nadějí, že arcibiskup Anastasij bude nejenom dobrým pomocníkem karlovického metropolity Antonia, ale že i provede sjednocení a usmíření „zahraniční pravoslavné církve ruské“.

— Jak známo, je dosud karlovický metropolita Antonin (Chrapovickij) i se svým synodem v těžkém rozporu s moskevským ústředím pravoslavné církve i s t. zv. ekumenickým patriarchou cařihradským. Jako bývalý metropolita kyjevský zorganizoval ve vyhnanství metropolita Antonij, usadiv se ve Srémských Karlovcích, s ruskými pravoslavnými biskupy v Jugoslávii „Synod zahraniční ruské církve“. Využil tehdy stanoviska moskevského patriarchy Tichona, který dovolil jednotlivým biskupům v zahraničí, aby samostatně spravovali své diecése, kdyby nebylo možné spojení s Moskvou. Karlovický synod rozšířil však svou pravomoc až na daleký Východ, na předválečné ruské misie pravoslavné v Číně a Japonsku, Americe i na všechny ruské církevní skupiny v Palestině a západní Evropě. Nedotýkal se jurisdikčně toliko těch pravoslavných Rusů, kteří se domohli autonomie či autokefalie (samostatnosti, na př. v Polsku). Když se roku 1922 patriarcha Tichon vrátil z ruských žalářů, prohlásil tak širokou pravomoc karlovického synodu Antoniova za neplatnou a žádal jeho rozpuštění. Formálně vyhověl metropolita Antonij žádosti Tichonově a rozpustil svůj synod, ale hned r. 1923 znova ho ustavil s tím odůvodněním, že rozkazy moskevského patriarchátu nejsou pro zahraniční pravoslavné biskupy směrodatny, poněvadž je patriarchát závislý na atheistické, bolševické vládě. Nadarmo přicházely potom z Moskvy od patriarchy Tichona i jeho nástupce, metropolity Sergija, nové a nové církevní censury (tresty), ani metropolita Antonij, ani jeho synod jich vůbec nedbal a nedbá. Také se strany „ekumenického“ patriarchy cařihradského byla popřena pravomoc karlovického synodu, a to z toho důvodu, že přý pravoslavní emigranti bez rozdílu národnosti jsou podřízeni pravoslavné církevní vrchnosti své země. Kde pak není pravoslavné vlády církevní, jsou přý

podřízení přímo cařihradskému patriarchovi. Metropolita Antonij se svým synodem prostě ignoroval prohlášení cařihradského patriarchy tím bezpečněji, protože došel uznání od pravoslavných církví autokefálních: srbské i bulharské. Metropolita Antonij má na své straně 22 pravoslavných ruských biskupů.

Svatosávským rokem je letošní rok 1935 pro srbskou pravoslavnou církev i národ, neboť naň připadá 700. výročí smrti prvního arcibiskupa (metropolitu) sv. Sávy, zakladatele srbské církevní samostatnosti a křesťanského vychovatele srbského národa. Sv. Sáva zemřel r. 1235 v bulharském městě Trnovu, když se vracel s putí po křesťanském východě, navštívil Jerusalema, Sinaj, Antiochii a jiná památná místa. Biskupský sbor za předsednictví patriarchy Varnavy stanovil, že svatosávský rok potrvá od 12. ledna 1935 do 14. ledna 1936 (podle starého kalendáře). Oslavovat jej bude nejen pravoslavná církev srbská, nýbrž i srbská věda a celý srbský národ. Projev srbské církve k tomuto jubileu zdůrazňuje veliký význam sv. Sávy jako duchovního obroditele národa, který v něm upevnil víru, rozšířil křesťanskou kulturu a korunoval mu krále. V tomto duchu sv. Sáva chce pravoslavná církev obrodit a sjednotit srbský národ.

Desítiletá činnost biskupa dra Ivana Gnidovce v Prizrenu v jižním Srbsku znamená pro katolicismus v tomto kraji radostný rozvoj. Ustavěná modlitba, oběti a vroucí láska k nesmrtelným duším byly základnou neúnavně pastýřeké péče biskupovy o roztroušené stáde. Dr. Gnidovec byl dříve rektorem biskupského gymnasia v St. Vidu, ale pak odešel do ústraní řeckého života „Družbe misionarjev“ (Družiny misionářů), a odtud byl povolán na biskupský stolec skopljanské diecése v jižním Srbsku. „Jakmile jde o duše, nehleďte na peníze“ — za tím heslem jde už 10 let ve svém pastýřském úřadě. Stará se o výchovu domácího kněžstva — v Prizrenu r. 1929 postavil krásný seminář. Organizuje duchovní správu — zbudoval při vši chudobě své diecése 9 kostelů, zřídil nové farnosti. Není místečka v rozsáhlé diecési, kam by nebyl přišel. Hledá zvláště ovečky ztracené. Chystá dům sv. Magdaleny pro nešťastné

divky, chudobinec pro opuštěné děti. V Letnici postavil poutní chrám Matky Boží černohorské a „Slomškův dům“ pro školu a duchovní cvičení. Pro vystěhoválce posvětil o posledních velkonočních nový chrám sv. Petra a Pavla v Dušanovci a na desáté výročí nastoupení svého biskupského úřadu otevřel ve Velesu novou faru s kaplí Neposkvrněného Početí P. Marie pro 200 lidí. Práce je v diecési mnoho a obtížné, ale dělníků málo. Proto biskup dr. Gnidovec i nyní ještě je farářem ve Skoplji, jako tam byl dříve kaplanem a vypomáhal i v sousední farnosti, když neměla faráře. Dobří lidé chtěli mu usnadnit jeho biskupské daleké cesty a koupit mu automobil, ale biskup použil ještě peněz pro potřeby chudé diecése. Sám jezdí s ostatními cestujícími autobusem a kde ho není, putuje pěšky cestou necestou. Je knížetem míru a lásky mezi jinověrci a je vzácným vůdcem katolíků v jižním Srbsku. Mnohoga ljeta!

BULHARSKO

Neštěstím pravoslavné bulharské církve je nedostatek vzdělaného kněžstva. Ještě dnes je mezi pravoslavným kněžstvem bulharským mnoho takových, kteří nabyli předběžného vzdělání jen na obecné škole, ještě dnes jsou na kněze svěcení kandidáti, kteří se naučili v půlročním kursu jenom církevním zpěvům a obřadům. Proto vyučují náboženství ve školách vesnických skoro výlučně jen učitelé. Od té doby, co Stambolijský za své vlády v letech 1920—1923 zřídil po bulharských vesnicích přes 1000 měšťanských škol, má mladý dorost bulharský vzdělání z těchto škol. Tak se stává, že mladý ředitel kůru je více vzdělán než jeho pravoslavný farář. (Potom nejsou řídké případy, dokonce i v městech, že na větší svátky káže v kostele místo nezpůsobilého faráře či děkana jeho ředitel kůru. Nedostatek vzdělaného kněžstva zavinuje též, že ani na bulharských gymnasiích a jiných středních školách není v potřebné míře postaráno o vyučování náboženství. Náboženská výchova mládeže je vůbec slabá. Teprve v nejnovější době vymohla si pravoslavná církev v Bulharsku nařízení, aby její školní mládež slavila svátek pravoslavnosti tím způsobem, že půjde jednou za rok za

vedení profesorů do kostela na kázání o pravosti a významu pravoslavi. To ovšem nestačí, aby zabránilo vníkaní nevěry a komunismu zvláště do řad studující mládeže. Pravoslavní rodiče, kteří chtějí zabezpečit svým dětem náboženskou výchovu, posílají je do katolických středních škol. Bulharský sv. synod snaží se tomu zabránit, ačkoliv mají katolické školy pro žáky pravoslavné zvláštní pravoslavné učitele náboženství. Pomocí vlády dosáhl toho, že jsou katolickým školám ukládány nesmírné taxy (poplatky).

I život řeholní v bulharském pravoslaví trpí zaostalostí. Nemá zvláštních úkolů, jímž se na př. věnují jednotlivé řády katolické, působící v nemocnicích, školách, sirotčincích atd. A když se někde vyskytne nejlepší vůle, následovat katolický příklad, pravoslavná církevní vláda ze strachu před katolickou Církví to prostě znemožní, zakáže. Uvádíme doklad. Horlivý pravoslavný kněz Abadžiev založil v obci Kurilo u Sofie pravoslavný ženský řád po vzoru katolických sester sv. Kříže, jak je poznal za své nemoci v sofijské katolické nemocnici. Nazval je sestrami Bílého kříže. Převzaly od katolických sester řeholní pravidla, navštěvovaly je a snažily se poznat jejich život náboženský. Po příkladu katolických sester začaly i pravoslavné sestry Bílého kříže navštěvovat pravoslavné věřící a je poučovat ve víře pravoslav-

né. Řád jejich rychle rostl. Vstupovaly do něho jen mladé, vzdělané dívky, zatím co ostatní pravoslavné kláštery bulharské vyhledávaly obyčejně jen staré nevzdělané ženy. Sestry Bílého kříže založily si též tiskárnu, kde samy tiskly a vydávaly pro pravoslavný lid náboženské knihy a časopis podle knih, které dostaly od katolických sester. Sv. synod ovšem velmi nerad viděl tyto přátelské styky pravoslavných sester s katolickými. Kterousi nedělí r. 1929, kdy právě dlelo několik katolických sester návštěvou v Kurilu u pravoslavných řeholnic, přišel tam znenadání pravoslavný pomocný biskup sofijský. Katolické sestry vyhnal a pravoslavné rozpustil, poněvadž prý nesmějí mít přátelských styků s katolickými sestrami. Z nějakých nesprávností ve víře jich nemohl obvinít, proto je obžaloval z neposlušnosti vůči pravoslavné církvi, která prý zakazuje řeholnicím nosit cokoliv bílého na svém šatě. Duchovního Abadžieva přeložili do Plovdiva, ze 40 sester Bílého kříže zůstalo jich v klášteře jen 5, padla tiskárna a upadal i život náboženský. Bohužel, vedení pravoslavné církve bulharské nechává se popuzovat k nenávisti proti katolíkům od nevěry, která se právem bojí katolicismu. Pravoslavi se ho bát nemusí, naopak může z něho čerpat sílu pro náboženskou svoji obrodu.

Katolický obzor.

Doma.

MORAVA

Metropolita moravský, arcibiskup olomucký dr. L. Prečan zdůraznil v novoročním projevu v brněnském „Dni“ význam letošního roku v myšlenice cyrilometodějské. Je 1050. výročí úmrtí sv. Metoděje a p. arcibiskup si přeje, aby náš lid a zvláště mládež vykonali v tomto roce náboženskou obnovu a v dnešní hospodářské tísní pomáhali tlapcím. K chystanému sjezdu čl. katolíků v Praze připomíná náš arcipastýř potřebu náboženské přípravy pokáním, častým sv. přijímáním. Těší se z rozkvětu organizací katolické mládeže a přeje si

vroucně, aby v nich byla zachycena veškerá katolická mládež. Je nutno myslet na to, aby se poněmáhlu organizace katolické mládeže přičleňovala ke Katolické akci. Katolickému tisku klade na srdce, aby povznášel čtenáře a nesnižoval se nikdy k metodám a způsobům tisku, budícího hrubé vášně. Končí: „Povznášet, poučovat, těšit, hlásat pokoj — toť těžký, ale záslužný úkol katolického tisku!“

**Jubiläum stoletého založení slovan-
ské knihovny** v olomuckém semináři připravila Stojanová literární jednota co nejdůkladněji. Zubožená knihovna byla zrestaurována, pořízeny nové skříně (nákladem 10.000 Kč) a prove-

děna kontrola katalogů a knih. Slavností otevření se účastnili též někteří z dřívějších pracovníků v Jednotě, zejména p. prelát Vyvlečka, který při té příležitosti věnoval Jednotě vlastnoručně list Heřmana Agapita Galaše, psaný bohoslovcům olomuckým na sv. Voršilu roku 1835.

Proč chceme obnovit velehradskou basiliku? 1. Protože vnitřek této velehradské svatyně je značně sešlý.

Velehrad leží na močálovitě půdě. Vlhkost proniká i mohutným zděvem chrámu a povolna je níči. Vzácné umělecké památky, jež tu nashromáždila láska k svatým apoštolům, utrpěly od poslední opravy (před 50 roky) značné škody. Náděrná výzdoba klenby černá, skvostné štuky a freska pukají a opadávají, umělé mramor oprýskává a krásné obrazy tlejí. Cervi rozhodávají drahocenné kůrni lavice. Každý kout, prohlédneš-li si jej blíže, volá po opravě.

2. Opravu vnitřku velehradské basiliky káže nám vděčnost k sv. Cyrilu a Metoději.

Slované vděčí svatým apoštolům solunským nejen za poklad svatě víry, nýbrž i za základ své vlastní vzdělanosti. Zavedením slovanského jazyka do liturgie a zřizováním samostatné arcidiecése velehradské získali si svatí bratři tví zásluhy na uhájení naší národní nezávislosti. Jim konečně děkujeme, že nás nestihl smutný osud Slovanů baltských, kteří zanikli v moři germánském.

Každý národ — i v době největší tísně — staví svým velikánům pomníky a jejich hroby zdobí s velkou pietou a obětí. Naši předkové zbudovali nad hrobem sv. Metoděje velkolepý pomník — mohutný velechrám. My snažme se aspoň udržeti jej v původním lesku!

Kéž tedy v tomto jubilejním roce 200leté památky povstání chrámu z popela a sutin (po požáru roku 1719) vzejde basilice velehradské tolik obětavých a štědrých dobrodinců, aby se mohla důstojně připravit k větší oslavě našeho velikého apoštola a prvního arcipastýře — k 1050. výročí úmrtí sv. Metoděje!

Dvoji určení. Ve volných lhůtách vydává Jos. Židek, paroch(!) v Chudobině u Litovle, pravosl. časopis „Mír“ (je tištěn rozmožov. přístrojem). Na zevnější modré obálce jej prohlašuje

za časopis čsl. hnutí pravoslavné mládeže, na vnitřním titulním listě jej zase představuje jako časopis pro náboženskou pravoslavnou kulturu a současný život. Má tedy „Mír“ jaksi dvoje určení, není-li to ovšem zaviněno jen zásobou starých obálek a novým číslem, rozšiřujícím časový svůj program. A totéž dvoji určení můžete konstatovat i na titulním obrázku: Původní určení nadepsáno drobným písmem od stávitelů na samém obrázku: Stavba pravoslavného chrámu sv. Cyrila a Metoděje v Chudobině — a pozdější časové určení je význačně tištěno obrázkem, asi jako věnování: Chrám — památník mučednické smrti Rytířského Krále Alexandra I. Sjednotitele v Chudobině u Litovle. Pozdější věnování jest ovšem vysvětlitelno, poněvadž v době prvního určení stavby chrámové nikdo nemohl předvídat zločin marševillský. — Obsah poslední vyšlého — po dlouhé přestávce — třetího čísla „Míru“ chce býti asi unionistickým ve smyslu protestantského unionismu země, upsalského arcibiskupa Nathana Soederbloma. Do tohoto rámce zapadají články o literárním díle Bunina, ruského spisovatele, vyznamenaného Nobelovou cenou, o kultu ruského mládence Artemija Verkolského, překlad Melnikovových „Besed učitele s bolševickými pionýry“, Vissarionovův překlad „Misionářských dopisů biskupa ochridského“, referát o anglo-pravoslavné konferenci v High-Lee, slovánská stať o evangelických sdruženích mládeže a zpráva ze světa pravoslavného. Z poučných článků (zvláště Prvý zázrak v Káni) vycítíte apologetické ostří proti nevěreckému racionalismu církve československé, se kterou právě chudobinské pravoslavy se tak trpce střetlo. Po těžkých bojích náboženských přichází nyní s „Mírem“ a myšlenkou unionistickou, ale vám je bolestno při vzpomínce na hanácké obce, znesvářené náboženskou revolucí popřevratovou až ke kořenům rodinného života a hospodářsky zatížené stavbami nových vzdorochramů. Ta odpovědnost není lehká ani před Bohem, ani před národem.

V Praze zemřel nedávno nadaný básník a spisovatel P. František Žák, T. J. Už za svého mnohaletého kaplanování na Vinohradech věnoval se v řánu zesnulý vedle rozsáhlé práce pastorační a sociální též činnosti literární a novinářské. Ovládal řadu cizích jazyků, zvláště slovanských, rozšiřoval své duševní obzory nejen četbou, ale i studijními cestami do ciziny. Tak poznal zvláště dobře carské Rusko a pilně studoval bohoslovnou literaturu rusko-pravoslavnou. P. Žák neodložil svého pera ani, když vstoupil do Tovaryšstva Ježíšova. Založil v Praze pro obrozené hnutí Mariánských družin věstník „Ve službách Královny“, napsal sta a sta drobných básní a poučných povídek (pod pseud. V. Hradský), své bohaté vědomosti theologické uplatnil v populární „Věrouce“. Byl také spolupracovníkem našeho „Apoštolátu“, kde právě v tomto čísle začínáme uveřejňovat jeho zajímavé „Vzpomínky ze Slovenska“. P. Žák byl též nadaným hudebníkem a dirigentem. Literární žeh jeho života je bohatá, ac byla vlastně jen ovocem volných chvílek řeholního života, a zasluguje, aby byla pietně sebrána. Pak teprve ozřejmí i literární profil pilného a šlechetného vlastence jesuity.

Svaz evang. mládeže slovenskej, mající své sídlo v Bratislavě, slučuje asi 130 slovenských sdružení s 9000 členy. Jeho orgánem je časopis „Nový Rod“, který řídí jeden z předních poválečných básníků slovenských E. B. Lukáč. Svaz má také svůj letní tábor pod Sitnom u Hánské Štiavnice. Sdružení evangelické mládeže snaží se šířit znalost Písma svatého a osvětlovat a hodnotit všechny současné zjevy soukromého i veřejného života na základě křesťanského názoru na svět. Udržují a pěstují styky se Svazem českobratrské mládeže v Praze i se Svazem evangelické mládeže polské. (Společný sjezd v Turč. Sv. Martině.)

Prešovský biskup Pavel Gojdič vyzval v týdeníku „Russkoe Slovo“ všechny farní úřady, aby vyučování dětí ve všech školách vykonávaly vždy v jejich mateřském jazyku. Že věc tak samozřejmá musí býti zvláštním biskupským výnosem požadována a zdůrazňována, svědčí o neurovaném jazykovském zápase v diecézi prešovské. A vzpomene-li nedávného otevřeného listu téhož prešovského biskupa, adresovaného presidentu republiky na ochranu ruského školství před praxí slovenských úřadů, je výzva biskupova ještě bolestnější.

Za hranicemi.

R Í M

Vánoční projev Sv. Otce ke sboru kardinálskému zazníval znova heslem jeho pontifikátu: „Pokoj Kristův v království Kristově.“ „Přejí-li si lidé opravdu pokoj, prosíme o mír, chceme mír, žehnáme míru, modlíme se za mír. Ale kdyby snad se opět probudila touha po sebevraždě a vraždění národů, kdyby válka zvítězila nad mírem, pak se budeme modliti jinou modlitbu: *Dissipa gentes quae bella volunt. Rozptyl národy, kteří chtějí válku.* Ale i v srdci i naitech máme jen modlitbu za mír. Žehnáme míru, přejeme si mír a naše přání nemůže býti jiné než: sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle. *Pokoj! Pokoj! Pokoj!*“

Mezi radostnými událostmi uplyzu-

lého roku — rozšíření Milostivého léta na celý svět, velkolepý sjezd eucharistický v Buenos Aires a v Melbourne v Australii, mezinárodní sjezd právníků v Římě — vzpomněl Sv. Otec též navracení poutního místa Lorety Sv. Stolici, v němž viděl jakoby úsměv Panny Marie na prahu Nového roku. (Laskavosti vděčákana CM. fakulty olomucké, dra Josefa Matochy byli jsme upozorněni na slovanskou kapli v Loretě s nádhernými obrazy našich sv. apoštolů, k jejíž reprodukci nám vdp. děkan zapůjčil své fotografie. Vtělý dík mu za to vzdáváme.)

Polský malíř Jan Rosen, kterého pověřil Sv. Otec vymalováním své soukromé kaple v letním sídle Castelgardolfo, namaloval tam také na výslovné přání papežovo veliký fresko-

vý obraz predstavujúci útok červené (bolševické) armády na Varsavu. A na tom obraze musil tiež zachytiť postavu mladého kněze (P. Ignáce Skorupky), ktorý s křížem v ruce vystoupil do predu a tak ožil! umdlévajících už ducha varšavských vojáků, ale zasažen nepřátelskou kulí hrdinsky padl. Pro Sv. Otce je tento obraz vzpomínkou na pohnutou dobu jeho pobytu ve Varsavě, kterou neopustil ani přes veliké nebezpečí bolševického vpádu.

Doba výstavy katolického tisku v Římě byla už definitivně stanovena. Výstava bude otevřena dne 1. května 1936 a potrvá až do 31. října téhož roku. V této době bude také uspořádána řada podniků osvětlujících celkový stav novinářství.

Nástupcem zemřelého kardinála Gasspariho v předsednictví papežské komise pro výklad kanonického práva stal se kardinál **Al o i s S i n c e r o**.

Z Říma. (Původní dopis z „Russika“). Vážení pán redaktoři! Iste už netrepežlivo očekávate zprávy z nášho „Russika“! Povinnost napísať Vám, ležala rovnako na vás všetkých a preto i nikto sa nemal do toho. Preto ja teraz povzbudený P. Rektorem chcem učiniť tejto malej povinnosti zadosť.

Co nového v Russiku?

Predne veďte, že toho roku sme neboli doma na prázdninách, ale tešili sme sa talianskému slniečku a kryštálovej morskej vode v Gaete. Tam sme prezili tri krásne mesiace prázdnin. Kúpali sme sa tam hodne, študovali trošku a podnikali krásne výlety na blízke vrchy. Bolo nám tam milo ako doma. Hovorí sa, že doma, v rodinnom krbu je teplečko, tak aj nám v našom rodinnom krbu Russika bolo teplečko, milo a útulno. Veď predstavení sú nám druhým otcom a matkou. Veselí a spokojní sme sa vracali potom do večného mesta, do drahého Russika, do nových prác, do nových úkolov. Duchovné cvičenia nám dodaly potrebnú silu a nadšenie k práci a vytrvanlivosti.

Toho roku máme 6 nových bratov z rozličných národností. Prišiel Holanďčan, Nemeč, Francúz, Poliak, Slovák a Podkarpatorus. Málo sice, ale sú horliví a nadšení. Všetkých nás je teraz 21. Dvaja z našich už pracujú vo vinici Pánovej. P. Peter Pavani pracuje v ruskom ústave v Namure (Belgia) a P. Michail Nedotschin v Lyone

medzi ruskou emigráciou. So záujmom sledujeme ich prvé kroky apoštolátu. Často nám pišu o terajších svojich prácach a plánoch do budúcnosti.

Bólno i čo len pomysleť, že z Ciech k nám neprišiel doteraz žiadon. Zo štatistiky v Muzeu vidno, že všetky bohoslovecké ústavy u nás sú prepĺnené. Pri tomto vtiera sa nam otázka: Nenašiel-li sa ani jeden ideálny medzi toľkými, ktorý by zaprel seba, ktorý by lásku ku Kristovi kládol nad lásku k rodine? Keďže nemôže opravdive ľubiť Boha ten, ktorý netuží po tom, aby On bol ľúbený od všetkých rovnako, je mravnou a nevyhnutelnou povinnosťou i českých mladikov, aby sa činne súčasťnili apoštolátu únie.

Čoskoro budeme oslavovať 1050. výročie smrti sv. Methoda. Viem, že všetky katolícké časopisy budú plné chvalospevov na nášho veľkého apoštola. Daj však, Bože, že by tieto chvalospevy boli úprimné, žeby prebudily mladé srdcia k vyšším cieľom, k vyšším ideálom. Opravdivú lásku ku Kristovi prejavujeme viacej skutkami, ako slovami.

Na vianoce u nás budú vysvätení dvaja na kňazov (Nemeč a Bielorus), dvaja na diakonov (Holanďčan, Rakúšan) a dvaja dostanú nižšie svätenia (Poliak a Slovák). Svätii ich bude J. E. M. Czarniecki, vizitátor apošt. kat. vých. obr. v Poľsku. V tento deň ušporiadame u nás slávnostnú akadémiu, na ktorú pozveme všetkých Rusov a priateľov unie v Ríme.

Russikom je ešte stále len v počiatkoch. Z horčičného semienka evanjelia ktorého vtáci odpočivali. Snáď čo to podobného budú ráz i z Russika. Kofki pobľúdení, milosťou Božou a našim úsilím, najdú odpočinok v lóne Cirkvi Kristovej. Kofki ztroskotanci očakávajú od nás trošku tepla lásky a kúsok oddaného srdca. Kofki čakaju túženě svetlo viery na klamných cestach, kofki nám budú povďační len zato, že sme im zachránili to, čo tak ľahkomyseľne utratili ich otcovia.

Rozkol cirkvi, ktorý povstal z ľudskej hrdosti, pýchy, túhy po svetskej moci, treba teraz napraviť horúcou láskou k Spasiteľovi a trpiacim bratom. Táto láska nám bude razit cestu k našim bratom. A tak ak by misionár hoci i hviezdy snašal s neba, Boh vie ak krásne hovoril o láske k bliž-

nemu neporozumia ho. Lebo nestačí, aby sme boli jedno iba srdcom, ale musíme byť jedno dušou. Jednota viery v jedného Spasiteľa, láska k jednému najvyššiemu dobru musí nás spájať a toto bude zbraň proti nepriateľom únie a potom ani brány pekelné nás nepremôžu!

Bratský AMC pozdravujú srdečne chovanci Russika. Alojz Danišovič.

ANGLIE

Armáda spásy má v Londýne kolej ku vzdelaniu svých dôstojníkov (Southern Training College). Za profesora filosofie a praktické práce sociálni na této koleji povolala E. M. Kahna, ředitele Svazu židovských dobročinných spolků. Tento židovský profesor patrně nejdokonaleji pronikl křesťanskou filosofií a sociální praxí, jak je hlásá a provádí Armády spásy.

Katolíci angličtí ztratili v zemělém kardinálu Bourneovi svého zasloužilého a vlivného vůdce. Byl důstojným nástupcem velikých buditelů katolické Anglie kardinálů Newmana, Manninga a Vaughana, a pokračovatelem v jejich katolickém díle. Svědčil o tom i jeho prostý, ale slavný pohřeb v Londýně z katedrály westminster-ské, kde byly den před tím vystaveny jeho tělesné pozůstatky, do koleje sv. Edmunda. Súčasnili se ho všichni katolíci biskupové a kněží angličtí, ze zahraničí kardinálové Hlond a Verdier z Paříže, zástupce anglického krále Lord Grenard, starosta londýnský — katolík — zástupci všech vyslanectev, zástupy věřících i jinověrců. Zádusňní mši sv. sloužil arcibiskup cardiffský, msgr. Mostyn, absoluci se pomodlil kard. Verdier. Čestnou stráž doprovázeli rakev zesnulého primasa Anglie na poslední cestu tak zv. „the Cardinal's own scouts“ (kardinálovi skauti) a nespočetné davy osiřelých katolíků.

BELGIE.

Z neuveřejněných vzpomínek mechlinského arcibiskupa, kard. Merciera, přináší pařížský časopis „Le jour“ zajímavý úryvek týkající se rozmluvy velikého kardinála s Jiřím Clemenceuem ze dne 15. ledna 1920. Kard. Mercier navrhl tehdy „starému tygrovi“ (Clemenceuovi), aby mandát „Ligy národů“ nad Cařihradem a Palesti-

nou byl svěřen belgickému králi Albertovi I., jakožto vladaři katolickému. Clemenceau odvětil, že se mu ta myšlenka zamlouvá, a že se bude snažit prorazit s ní u Lloyd Georgea, ale Lloyd George — dodal Clemenceau — jest velmi nestálý, dnes to slíbí a zítra cdepře. Za tři dni potom se konaly presidentské volby ve Francii, v nichž byl Clemenceau poražen a tak ztroskotal i dalekosáhlý pro celý katolický svět plán kard. Merciera.

FRANCIE

Jakýsi „Komitét laické obrany“ podnikl divadelní turné po Francii s třemi divadelními kusy obsahu silně protináboženského. A jako zámýslně začali svou činnost v kraji nejkatoličtějším, v Bretani. Věřící katolíci protestovali proti urážlivému vystupování „Komitétu“ u místních úřadů, ale nedovolali se vůbec žádné odpovědi. Proto sáhli k svépomoci. Když se „Komitét“ chystal k představení svých protináboženských her v Landernau, obyvatelé města posílili okolním obyvatelstvem, které přijelo nákladními auty, vtrhli do divadla a nedovolili představení. Když zakročila policie ve prospěch provokujícího Komitétu, došlo ke krvavé srážce, v níž bylo 12 osob těžce zraněno. Ředitel Katolické akce francouzské, známý generál de Castelnaud, obrátil se přímo na vládu s otázkou, patří-li taková agitace Komitétu k vládnímu programu, a také v parlamentě vyvolaly události bretaňské ostré střetnutí zástupců katolických s radikálními. „Komitét“ provádí jen usnesení zednářských lóží francouzských, které autora protináboženských her Abadieho už dávno doporučely jako předního spisovatele laicismu!

NĚMECKO

Úřední statistika německé říše za rok 1934 uvádí celkový počet obyvatelstva 65.2 mil. bez sárského území. Z tohoto počtu je 21.2 mil. katolíků, to jest 32.6 proc., protestantů (luteránů, reformovaných, unitů, baptistů metodistů, adventistů a jiných) je celkem 40.9 mil., čili 62.66 proc. Oproti roku 1925, kdy protestanté tvořili 64.17 proc. obyvatelstva německé říše, klesl jejich počet skoro o 2 proc., zatím co

počet katolíků vzrostl o 5 procent při obecném vzrůstu obyvatelstva o 4,5 proc. Z ostatních 3,2 mil. obyvatel Německa 2,4 mil. nenáleží k žádné společnosti náboženské, a půl mil. je tam Židů, asi 22 tisíc starokatolíků, 13 tisíc pravoslavných a okolo 3 tisíc mohamedánů, brahminů a jiných příslušníků nekřesťanských vyznání.

V Berlíně se ustavila koncem roku 1934 německá sekce mezinárodní švýcarské organizace „Pro Deo“, která si vzala za úkol potírat nevěreckou propagandu moskevského Kominternu (komunistické internacionály). Z katolické strany jsou v této sekci dr. Algermissen, katedrální vikář z Hildesheimu, a profesor dr. Berg z Cách, známý spisovatel protibolševický; za protestanty profesor dr. Simons a děkan theologické fakulty protestantské z university berlínské profesor Seeberg. Také tekkatolíci mají v sekci svého zástupce.

RAKOUSKO

Novým arcibiskupem solnohradským byl zvolen biskup Zigmund Waitz, desavadni apoštolský administrátor v Innspruku. Jeho jmenování stalo se po prvé podle nového rakouského konkordátu uzavřeného se Sv. Stolicí. Podle něho předložila Sv. Stolica metropolitní kapitule solnohradské jména tři kandidátů, z nichž kapitula svobodným a tajným hlasováním vyvolila nového arcibiskupa. Toto privilegium udělené solnohradské kapitule papežem Lvem XIII. zůstalo jí zachováno v nově uzavřeném konkordátě Rakouska se Sv. Stolicí.

ASIE

Pravoslavný patriarchát v Antiochii trpěl už po několik let vnitřní roztržkou, kterou zavinila současná volba dvou patriarchů, Řeka a Araba. A právě tento smutný stav církevního života přiměl mnoho pravoslavných k přemýšlení, že církev potřebuje pevnější základny a že nestačí pouhá místní samostatnost (autokefalie). Začali se pravoslavní na mnohých místech zajímat o sjednocení s Římem a na 1000 jich stalo se katolíky. V Damašku se utvořil Spolek sv. Jana Damašského k podpoře tohoto unijního hnutí.

Návrat několika tisíc malabarských jakobitů k jednotě církevní za vedení arcibiskupa Mar Ivaniosa a biskupa Mar Teofilosa neobešlo se bez těžkých obětí. Oba vůdcové sjednocení stali se terčem hanlivých útoků, v něž vyvěřela fanatická nenávist rozkolných jakobitů, oba ztratili své katedrály, residence i prostředky k životu. Kneží, kteří se odvážili následovat příkladu svých pastýřů-biskupů, byli i s rodinami vyhnáni z far, ba staly se i takové případy, že staří kněz, který zbuodoval filiální kostel a po několika desetiletí vedl duchovní správu farnosti, byl z ní pojednou vyhnán i s rodinou. To však neodstrašilo sjednocených jakobitů od věrnosti k Církvi katolické. Místo výstavných kostelů postavili si prosté kůlny z dešek, bambusů, plechu a kokosových listů; často museli je stavět v noci z obavy před útoky rozkolníků. Tak postavili i „katedrálu“ biskupa Mar Teofilosa v Tiruvalli během jedné noci při světle luceren. Je to kůlna, krytá střechem z latí a starého plechu.

Ale za to nový duch zavládl mezi sjednocenými jakobity. Veliký počet z nich přistupuje každou neděli k sv. přijímání, ba mnozí i ve všední dny. Náboženské spolky žijí plným životem katolickým, pracují apoštolsky. Jaké jsou naděje dalšího rozvoje unijního ruchu mezi jakobity? Náboženská statečnost sjednocených jakobitů, jdoucí až k podivuhodnému hrdinství, nezůstává bez vlivu na jejich rozkolné bratry, kteří jsou nadto roztrženi v šest různých sekt. Katolickou nauku šíří veřejně přednášky, zabývající se právě palčivými otázkami: o neomylnosti papežské, prvenství římského biskupa, dogmata o neposkvrněném početí P. Marie atd. Při tom je zajímavé, že liturgické knihy rozkolných jakobitů přes třistaleté odloučení potvrzují prvenství papežovo i jednotu církevní. Přednášky pořádají za předsednictví místních biskupů nejlepší katolické řečníci malabarské, kněží i laici, kteří také ihned odpovídají na projevené námítky či pochybnosti posluchačů. Poněvadž se tyto přednášky konají v hlavních střediscích ne sjednocených jakobitů, těší se velké návštěvě a provázeny též akcí tiskovou a šířením apogetických brožur, přinášejí dobré ovoce. Nemůže ovšem

unijní hnutí postupovat tak rychle, jak by si mnozí jakobité, prosící o sjednocení, přáli. Velikou překážkou je tu především hmotná bída. Podle obyčejů indických chce mít každá společnost svůj vlastní hřbitov. Tuto podmínku svého sjednocení kladou také jakobité dosud rozkolní. A není peněz na zakoupení hřbitovní parcely, jako není peněz ani na zbudování nejprostší kaple z desek, bambusových tyčí a starého plechu, aby nově sjednocení kněží jakobitů měli kde sloužití mši sv. Tak skromné jsou podmínky sjednocení jakobitů indických: chtějí mít své místo k modlitbě a k posmrtnému odpočinku — a přece ani tyto nejskromnější prosby nemohou býtí namnoze splněny. Ji-

ná překážka rozvoje unijního hnutí u malabarských jakobitů je nedostatek způsobilých kněží. I když je u mnohých dobrá vůle, sjednocují se s katolickou Církví kněží zatížení velkými starostmi rodinnými, bez vyššího vzdělání a se slabými vědomostmi theologickými. Proto bylo nutno co nejdříve otevřít Malý seminář pro výchovu kněžského dorostu v Tiruvalli. Na vyšších studiích měla diecése tiruvallská r. 1933 dva seminaristy v Římě, tři v Kandy a pět Alvaje. Význam sjednocení malabarských jakobitů ještě vzrůstá, povážíme-li vliv katolických misionářů na řešení otázky indického křesťanství, osvobození pariů z jejich smutného postavení dosavadního.

Krajanské zahraničí.

I.

Vánoce u krajanů v Belgii a Holandsku. (Původní dopis z Maastrichtu.)

Monsignore,

rače přijmouti uctivé blahopřání k Novému roku a věly dík za vyplnění mé předvánoční prosby. Mé smělé očekávání mne nezklamalo a s radostí Vám mohu sdělit, že dík Vaší velkomyšlné pomoci jsem celé tři dny mohl ztráviti mezi našimi horníky v Belgii a Holandsku.

Na Štědrý den prvním vlakem jsem opustil Maastricht a jel do Belgie. První mou zastávkou byl Winterslag, kde byla školní svatá zpověď našich krajanských dětí. Při návštěvě na laře mě tři vánoční mše svaté byly rozvrženy takto: první mše sv. o půlnoci v nemocniční kapli ve Winterslagu pro sestřičky a raněné horníky. Druhá mše sv. ve Zwartbergu o 8. hod. s kázáním pro naše horníky ve Zwartbergu a třetí mše sv. o 11. hod. pro naše zase ve Winterslagu, a to ve farním kostele, po ní křest dvou krajanských dětí, trináctiletého Milana Stanislava a několikadenního Josifka. Dobře si rozvrh vstřipiv do paměti, bral jsem se „per pedes apostolorum“ (pěšky) do Waterschei zpovídat děti z české školy. Odpoledne kolem půl 5. hod. jsem seděl zase ve zpo-

vědnicí ve Zwartbergu. Zůstal jsem v ní až do 9. hod. Zajímá-li Vás, které národnosti toho použily, pak vedle Čechoslováků malých i dospělých čítati dlužno mezi kajčnický Vlámý, Francouze a Italiány.

O 9. hod. jsem poseděl půlhodinku na faře a pak se vydal pěšky na hodinovou cestu do Winterslagu. Pěšky proto, že na kole nedovedu a auta nebylo k dostání. Doprovázela mne na cestě světla zwartbergského dolu, měsíc a několik vlámských hochů sdružených v organizaci Vlámské katolické dělnické mládeže. Šli se mnou až k nádraží a tu mi přesně udali cestu další. Světla nad doly ve Winterslagu mi nedala zbloudit. Do kliníky jsem dorazil o půl 11. hod. Sestřičky zrovna strojily stromek pro horníky. V půlnoci jsem se vybral k oltáři. Kteří z horníků mohli trochu chodit, přišli do kaple. Někteří si při chůzi pomáhali židlemi. Jeden z nich hrál na housle, jakýs pán zasedl k harmoniu a sestřičky se daly do francouzských, vlámských a německých koled. Celá kaple šla k sv. přijímání. Po mši svaté jsem donesl sv. přijímání dvěma horníkům, kteří jsou úplně na postel připoutáni. A poté bylo vidět sestřičky s košem pečiva jít do větší místnosti v prvním poschodí, z níž zaznívaly zvuky skřípek... Už začala vánoční radost mezi nemocnými.

Narídil jsem si budíček na 3 hod. a

šel si trochu zdřimnout. O půl 4. hod. jsem už byl zase na cestě do Zwartbergu, kde jsem o jitrní o půl 5. hod. asistoval a po jitrní zasedl zase do zpovědnice až do 8. hod. 8.—9., to byla naše hodina. Pilno dole v lodi nouzového kostela, pilno na kruchtě, kde se ujal vedení pan učitel Sochor a zaujala místo vybraná četa pěvecká zeslaná paní učitelkou z Waterschei a paní učitelkou a panem učitelem z Winterslagu. Krajané naši se vyznamenali účastí. Pan učitel Sochor se postaral během prosince o navučení písní „Nesem vám noviny“, „Narodil se Kristus Pán“, „Zpívala Synu...“ S dětmi je cvičil ve školním zpěvu, s dospělými večer... A lidé se rozezpívali od srdce. Našinec div že při oltáři nezapomněl, že meška v daleké Belgii. Po kázání zpívalo se dál, až pan farář Breuls musil upozorňovat, že naše hodina minula, že druzí už čekají před kostelem, že kostel dlužno vyprázdnit. Měli jsme, tuším, a můžeme mít z toho všichni radost, pan učitel, že jeho obětavá práce se setkala s plným zdarem, krajané, že měli kus domácích vánoc a my kněží, že tolik čl. horníků se nám sešlo, že jejich vlastní popud k uspořádání českých bohoslužeb stal dík účinnému zásahu naší zahraniční školy zwartbergské tak radostnou a všechny uspokojující skutečností.

Po marném pídění po autě jsem se musil zase vydat pěšky na hodinovou pout do Winterslagu. Výzva pana učitele Zemana a paní učitelky Plockové ke krajanům, aby přišli na naše bohoslužby, setkala se tu také s plným pochopením. Sloužil jsem mši svatou bez kázání, neboť už jsem byl příliš znaven. Pan farář Oyen si pochvaloval účast. Krajané zpívali koledy ze zpěvníků vypůjčených ze Zwartbergu. Po mši svaté jsem pokřtil už vzpomenuť Josifka a Milana. Naše zvědavá omladina dětská mi při tom tvořila četnou asistenci.

Odpoledne jsem sedl do vlaku a v Maastrichtu přešel z belgického nástupiště na holandské a ujížděl do Heerlenu. Tam už na mne čekal na nádraží pan Něníčka, který se ujal organizační práce pro naše bohoslužby v Geleenu a pro okolí. Sedli jsme do auta a po jízdě temným večerem stanuli před klášterem sester sv. Josefa v Geleenu. Ctihodná matka

představená nám dala k použití kapli klášterní. O půl 8. hod. na Boží hod vánoční bylo pro krajany požehnání, při němž nám sestřičky zpívaly. Po něm byla sv. zpověď. A pak následovala jízda autem na druhý konec uhelné pánve, tož do Heksenbergu, kde na sv. Štěpána ráno sešli se krajané z blízkého okolí k sv. zpovědi, na kázání a mši svatou o 9. hod. Sedm minut před 10. hod. jsem seděl zase v autě na cestě do Geleenu, kde jsem po druhé kázal a binoval. S lítostí patřil na mne pan Stabla, drže kus od silnice, po nž uhaněl náš stroj, v rukou balíček, jež pro českého pana kaplana naložil ve spolkou sv. Prokopa Mikuláš. Nerad jsem jím kazil nevinnou tu radost, leč čas kvapil. O čtvrt na jedenáct jsem v Geleenu v klášterní kapli musil stát zas u oltáře a šofér mi říkal, že tam sice budeme za 20 minut, leč že musíme prudce jet. Když bylo po bohoslužbách, zavedly sestřičky horníky do spolkového sálu v klášteře. Tam jsme si s nimi pobesedovali. K večeru jsem si zajel autobusem do Sittardu, navštívit nemocného chlapce jedné z krajauských rodin v městské nemocnici a jednoho nemocného horníka.

Toť v hrubých rysech přehled mé vánoční práce u našich na obou stranách. Náboženství v Belgii vzal si za mne na starost ctih. pán Fr. Boh. B o č e k T. J., meškající na filosofických studiích v Lovani.

Co se týče Vašeho přání pro výstavu čl. zahraničního školství, pokusím se něco shromáždit z Holandska, kde není čl. škol. Požádám Fr. Bočka, který měl kdysi lví podíl na pořádání výstavy soudobé kultury v Brně, aby po stránce náboženské tak učinil pro Belgii. Doufám, že má prosba nevyzní na prázdno.

Monsignore, za Vaši velkomyšlnost ještě jednou upřímně zaplat Bůh! Vám oddaný Frant. Němec S. J.

II.

První čl. vysílání v argentinském rozhlasě.

Jak čl. katolíci oslavili 28. říjen v Buenos Aires.

Vdp. dr. Jáchym Procházka, OFM., sdělil spolkou sv. Rafaela leteckou poštou tuto radostnou zprávu:

Ani nevíte, jak jsem šťastný, že

Vám zase mohu sdělit něco radostného. Měli jsme tu slavný den na 28. října. Jsem, jak to snad víte, doposud v Buenos Aires, kde mám stále tolik práce, že nevím někdy, co mám začít dříve. Dnes Vám ale musím podrobně vypsat, co se nám podařilo.

Když jsem v kongresu dostal dopis z Chaca od našeho jednoho krajana, jakou tam měli radost, že ve druhý den kongresu slyšeli v radiu čsl. rozhlas pronesený v mateřské řeči, nebylo těžko chopiti se myšlenky, že by bylo možno takovou radost způsobiti i na den 28. října. Jak ale na to? První byl pan Jandera, kterého jsem přepadl otázkou, zdali by tu šlo něco udělati. — „Také jsem na to myslel,“ odpověděl radostně. Má známého přítele v jedné vysílací stanici, dostali jsme se tak až na pana šéfa a v několika dnech jsme měli povolení na čtvrt hodiny. A že odvážnému štěstí přeje, ukázalo se to i nám. Ve stejný den, kdy se nám dostalo dovolení z vysílací stanice v deníku „La Nacion“, promluvil jsem s příznavkyní našeho národa, sekretářkou de la biblioteca de Consejo de Nacional de mujeres a s radostí mne ujišťovala, že jí to nedělá obtíží, popustit nám ze svého pravidelného odpoledního programu pět minut na pozdrav. Mohli jsme to ještě dáti i do čsl. novin zde vycházejících a upozorniti na to krajany.

Neděle se rychle přiblížila, ráno se naplnil kostel sv. Cataliny našimi krajany i po mši sv. jsme si zazpívali na poděkování Te Deum a národní naše hymny. Krátké pozdravení některých krajanů, vyřízení několika maličkostí, na dotazy po „Neděli“ ujišťování, že nám tentokrátě nedošla, a pak už rychle na snídání a do vysílací stanice deníku „La Nacion“. Na jedenáctou hodinu byl stanoven program. Začali jsme přesně, hlasatel upozornil posluchače na výroční den naší republiky a v zápětí zazněla naše krásná hymna „Kde domov můj“ a „Nad Tatrou se blýská“. Dozněla, pan Jandera před mikrofonem předčítal svou španělskou řeč o dějinách naší republiky a po něm jsem mohl česky pozdraviti naše krajany. Řekl jsem jim, že jsem šťastný, že je mohu v tak památný den pozdraviti v mateřštině, připomněl krásu 28. října 1918 a vybidl, aby každý byl strážcem mateřského jazyka, cti a slávy čsl. národa a ko-

lonie čsl. v Argentině. Tak rychle uplynulo těch několik minut, které nám byly vyhrazeny.

Při obědě, na který mě pan Jandera pozval, kuli jsme plány pro odpolední vysílání, které nám bylo stanoveno na dvě hodiny odpoledne. Měli jsme to pěkně připraveno, ale plán se nám trochu pokazil. Srta Mercedes Moreno nám řekla, že počítala se státní hymnou pět minut a tak španělská přednáška musela býti vynechána, prosil jsem, aby mi můj průvodce napsal alespoň dvě věty španělsky, abych mohl španělsky pozdravit Argentince, nemohl jsem však jedno slovo dobře přechísti, tak jsem trochu uvízl, ale za to pak to česky šlo rychleji. Tak jsme i odpolední vysílání šťastně ukončili. Pak to ale na nás dopadlo. Čile jsme dosáhli, ale únavu a vyčerpání všemi těmi přípravami jsme nemohli přemoci. Stalo se nám, že jsme proto přišli zrovna po vyčerpání programu oslavy, kterou uspořádalo sdružení čsl. katolíků v Buenos Aires. Odpustili nám to. Mohli jsme ale za to slyšeti plody své námahy: Radost krajanů nad tím, že v radiu byl čsl. program. Říkali, že to bylo vůbec po prvé, nemohu o tom rozhodovat a také nechci, radost máme, že se nám to podařilo a s námi se těší všichni šlechovní krajané.

To je tedy ta radost, kterou Vám spěchám sdělit a jak Vás, mileni čtenáři, znám, budete se jistě radovati s námi. Modlete se za nás všechny a zvláště za P. Jáchyma.

III.

Z činnosti dp. dr. Jáchyma Procházky, OFM., v Argentině.

Musím Vám také něco napsati o tom, jak se mi tu „snadno“ pracuje. Tak si představte, že přijdou křítí. Ptám se, jak jsou sezdaní, i řeknou mi, že civilně, jak je to tu povinností. Ptám se jich tedy dále, zdali by se nechtěli také církevně oddati, když jsou katolíci. Jejich odpověď je — proč? A nač? . . . atd. Byla tu na příklad jedna pani, matka dítěte se svou sestrou-kmotřenkou. Byl to takový případ, a proto jsem se snažil domluviti ji všemožným způsobem, aby snatek si dala církevně posvětit. Marně. Poprosil jsem ji tedy, aby odpoledne pro mne někoho poslala, že bych její-

ho manžela také rád poznal. Slibila mi, že po 3. hod. někoho pošle. Čekal jsem, ale marně. Namanul se mi však náš krajan, pan Šebesta s kočářem, a já hned na něho, aby mě tam zavezl. Udělal to s radostí. Tam hned na muže — s radostí souhlasil. Omlouval se, že nebyl připraven na návštěvu, že je umazan, atd. Sepsali jsme tedy protokol. A kdy bude svatba? Paní chtěla hned, muž chtěl ráno, Zalicho-til jsem oběma a naznačil, že to bude ráno lepší — se sv. zpovědí, sv. přijímáním a mši sv. Hned jsme si „plácli“ i proti protestům paní, která měla starost, kdo bude u dítěte, ačkoliv se jí sestra nabízela. Umluvili jsme, že přijdou po tři čtvrti na osm do kaple. Nepřišli ale ani v 8 hodin, ani ve čtvrt na devět. Poprosil jsem pana Šašvatu, který měl před kaplí svůj vůz, aby ho poslal pro snoubence, udělal tak, ale nepřišel nikdo. Dojelo Derkovic auto pro pi Derkovou v domnění, že už je po mši sv. Poslali jsme auto pro snoubence a když zase nic, měl jsem mši sv., aby ostatní už nebyli zdržováni. Mezi mši sv. konečně přišli snoubenci. Po mši sv. jsem se s nimi připravil na sv. zpověď a sv. přijímání a pak byl sňatek. Z čeho jsem měl největší radost, bylo to, že otec nevěstin byl při tom všem upřímně zúčastněn — snad už nebyl dlouho v kostele — v jeho očích jsem viděl slzy. Z nepřítele se stal přítel.

Tak to tu tedy chodí — s trpělivostí. Když to pan Šašvata viděl, jak se ti lidé dají „tahat“ ke svým povinnostem — domlouval mi, že bych se musel potřhati, kdybych každého tak musel nutit. Když ale viděl vděčnost starého tatíka, už nemluvil. Sám jsem měl pak i možnost ho „usadit“, když jsme přišli k jednomu advokátovi, který tak trpělivě vykládal svému klientovi, trochu málo chápavému: „Vidíte, ten to dělá pro trochu špinavých peněz a má tak mnoho trpělivosti, oč jí musím mít více já, když se jedná o nesmrtelné duše.“

Dnes Vás zase překvapím velikou prosbou. Na co ei tu lidé nejvíce stěžují, jsou vánoce. Jsou tu prý velmi smutné a mnoho se jich přiznalo, že si popláčí. Když se nám to dne 28. října tak pěkně v radiu podařilo a když se to našim krajanům tolik líbilo, chystáme se něco pěkného připravit na vánoce. K tomu potřebujeme

ale Vaši pomoci, a to tím, že nám laskavě opatříte gramofonové desky vánočních koled. Co by tu bylo radosti, kdybychom tu slyšeli naše krásné, prosté koledy. Prospěli bychom tím také dobré věci, přivedli zase lidi blíže k Pánu Bohu a potěšili bychom všechny, připravili jim radostnější vánoce než dosud měli.

*

Dne 12. listopadu psal pak vdp. dr. J. Procházka opět leteckou poštou:

Psal jsem Vám posledně a gramofonové desky, zapomněl jsem však na zvonky. Pěkně Vás prosím, pošlete nám naše zvony na desce, třeba několikery, to bude radostí, až je budeme moci pustiti radem. Tady ani zvoniti neumí, jen do toho tloučou. A napište nám leteckou poštou, co nám posíláte, kdy ty desky asi dostaneme, abychom mohli stanovit program a dělat propagandu. Snad se to podaří dostati je sem do vánoce. To se Vás nazlobím, co?

Naším památkem na eucharistický kongres budete překvapeni, bude formátu 24 krát 30 a bude mít 40 stran, z toho 16 stran hlubotiskem a 4 na křidovém papíře. Na obálce bude náš prapor. Bude se Vám jistě líbiti, je tu už veliký zájem. Pošleme Vám také větší počet do ČSR, kde se jistě také zájemci naleznou.

Pán Bůh Vám a všem dobrodincům zaplat, co jste pro nás již udělali a zůstávám s uctivým františkánským pozdravem P. Jáchym.

Poznámka spolku sv. Rafaela: Dne 20. listopadu poslali jsme do Argentiny 3 bedny ve váze 367 kg. Pomocí našich dobrodinců získali jsme řadu krásných vázaných knih, sami jsme zakoupili velký počet náboženských učebnic a knih, a totéž i slovenských a rusinských, podařilo se nám za přispění šlechetných duší získati 29 gramofonových desek s koledami a dobrou českou hudbou. Poslali jsme jim také společný dopis s mnohými podpisy a různé drobné dárky. Právě jsme dostali zprávu z Hamburku, že bedny dobře došly a budou odeslány dne 30. listopadu lodí „Madrid“ do Buenos Aires, kde ovšem až dne 26. prosince dojdou. Bohužel nejela dřívě loď, která by byla bedny dopravila. Radost z vánoční zásilky bude však jistě stejná u našich krajanů, neboť

hlavní věc je, že zásilka vůbec přijde. Pán Bůh zaplat všem, kteří jakýmkoliv způsobem přispěli k této vánoční zásilce.

IV.

Pani Kateřina Kollárová, Calle 48, No. 542, dept. 2, La Plata, píše dne 29. října spolku sv. Rafaela v Praze takto:

S nevýslovnou radostí oznamuji, že naša radost je neopisatelná tuna za zdialeným morom.

Radost naša je ta, že tu máme nášho slovenského kňaza.

Vdp. dr. Jáchym Procházka je tuna v tomto cudzim svete, aby tešil svojich krajanov. Bolo to dňa 5. augusta, keď v Buenos Aires sa hrálo slovenské divadlo. Pri tom divadle bol aj náš ndp. dr. J. Procházka a pri tom prvýkrát odevzdal nám pozdravy z našej drahej vlasti, Ó, ako sme sa tešili, že predsa i slovenský kňaz navštívi túto cudzinu.

Moja radosť však bola ešte väčšia, keď som počula, že navštívi všetky kolonie, kde sú Slováci. Bohužiaľ doteraz mu nebolo ešte možno dostať sa ku nám do Berisa. Je to odlehlé mesto pri La Plata, nie veľké, ale obýdlené je veľkým počtom Slovákov, kde však i ja tiež bývam.

Bolo to večera, prave 28. oktobra, v den slobody, keď radio hlásilo, že o 11. hod. pred obedom bude sa tiež v slovenskom jazyku spievať a dp. dr. Procházka tiež premluví niekoľko slov.

Ako by nám všetkým nalial novej sily do duše, od radosti sme ani nemohli dočkať tu hodinu. V dome mojej sestry sa nás sešlo viac a už len sme se nemohli dočkať.

Prešlo 11 hod., hneď jeden Slovák v argentinškom jazyku premluvil vopred, že sa zaspievajú čsl. hymny a pak že bude mlúvit dp. dr. Procházka. Keď pak on začal, ani dýchať sme nemohli od radosti. Náš drahý otec, keď premluvil prvé slovo, od radosti žily v nás hrály ako struny, počúvaly sme, ako keď by to sám Všemohoucí Boh rozprával. Veď už moja sestra je tu 12 rokov a ešte nepočula slovensky rozprávať v radiu. Či nám to nemalo byť vitané ty jeho pozdravy srdečne a uprímé od našich slovenských bratrov a sestier, pozdravy od všetkého kňazstva nám odevzdal. Plakaly sme ako deti; keď by nás tak bol vidiel vdp. dr. Procházka, bol by sa ešte viac tešil, že jeho milým slovám sme sa v tak hojném počte shromáždili,

počut nášho drahého otca. Pak krásne rozprával o 11. hod. i o 2. hod. po obedu. Ty slova dňa 28. oktobra sa vplyli človekovi do srdca ako balsám na rány, a keď pak vo svojím druhém vypravovaní odpoludňa o 2. hod. skončil a lúčil sa s námi, sme neboly schopni slova povedať, keď vyriekol posledný — na shledanou, s Bohom, — ako by už navždy sa s námi lúčil.

V.

Lída Příkazská, která odjela v lednu 1933 se svou matkou a sourozenci do Chaca v Argentině, píše dne 14. října 1934:

Milá, vážená slečno!

Jak to byla pro mne radostná zpráva a ještě radostnější skutečnost, když mi bylo dopřáno tisknouti ruku vdp. dr. J. Procházkovi a vítati ho se slovy „Velebný pane, vítám Vás srdečně do Argentiny“ a on mi tak otcovsky odpověděl, že mi mnohokrát děkuje. Povídal, že byl zklamán v prvých okamžicích při příjezdu do Chaca. Je pravda, byl očekáván den ode dne stále našimi lidmi na nádraží. Opozdil se však nějak a pak když přišel, už nebyl nikdo na nádraží jej uvítati. Když se však dozvěděli, že už přijel, tak opěchali ho mile uvítati. Nebyl zde ještě nikdy český kněz. Jak jsem byla šťastná, když jsme zpívali krásné mariánské písně, hlavně „Tisíckrát pozdravujeme Tebe“. Ten zpěv nebyl nacvičený, jako u nás doma na Moravě, avšak každý zpíval s takovou zbožností, vždyť zazpívati si v cizině v kostele ve své mateřské řeči, to znamená velmi mnoho. Vždycky jsem sama začala zpívatí a pak se ti druzí už ke mně přidali. Věřte, že oči všech zdejších „černých“ byly upřeny na mne. Ale nestyděla jsem se a po pozdvihování zazpívala jsem „Velebena buď bez ustání...“ a nedovedete si představití, jakou radostí mi srdce tlouklo. Radost má byla však dovršena sv. zpovědí a sv. přijmáním. Teprve zde se ocení práce českého katolického kněze. Po mši sv. jsme ještě zpívali „Ježíši Králi...“ a „Kde domov můj“. Vdp. dr. Procházka daroval nám obrázky Pražského Jezulátka a měli jsme velikou radost. Vzpomínám ráda na těch několik neděl, které byl u nás vdp. dr. Procházka a volám Vám všem, kteří jste pomáhali při vyslání našeho milého mi-

sionáfe: „Pán Bůh zaplat na stotistic-krát“.

VI.

Dp. P. Jan Drábek S. J., píše opět dne 20. října spolku sv. Rafaela ze San Maria v Brasílii:

Přijmete ode mne srdečný pozdrav a dík za všechno, co mi ráčíte tak laskavě zasílat. Vždy to správně dojde. Děkuji zároveň za uveřejnění psaní, které jste ode mne dostali. Četl jsem též s velkým zájmem v korespondenci „A poštolátu“ zprávy od vdop. dr. Procházky. Myslím, že Pán Bůh s radostí se dívá na jeho apoštolskou práci pro osiřelé krajany v dáli.

Snad Vás budou zajímat také moje práce, které mohu vykonat v duchovní správě:

Jsem mimo školu též kaplanem ve zdejší městské nemocnici, která není příliš veliká, ale dá dosti práce a starostí.

Mnoho jich sem přijde bez všelikého náboženského vzdělání, jenom ví,

že je Pán Bůh v nebi a že Pán Ježíš uměl na kříži. O zpovědi, o svátostech, o mši sv. atd. nemají ani zdání. Clověk musí začít od Adama a mluvit k nim, jako by to byly malé děti. Ani kříž udělat neumějí, a když, tak levicí a nepravdě. Také ubožáci nemají, kdo by je poučil tam vdáli, kde bydlí, neboť nedostatek kněží jest veliký.

Také je známo, jak mnozí Brasíliáni se umí dušovat, že jsou dobří katolíci, ale při tom nejdou ani do kostela, ani ke sv. svátostem, zato však do špatných společností atd.; ale přece Vám řekne do očí „Mas padre, en sou un bon catolico — Ale dp., já jsem přece dobrý katolík.“

Brasílský lid má jinak dobrou vůli, ale chybí mu vytrvalost, též nemají mnoho smyslu pro spoření.

Přes to se však najdou rodiny pracovitě, nadané, bohabojné, které by si každý Evropan mohl vzít za vzor.

Se srdečným pozdravem Vás v Kristu P. Jan Drábek, S. J., Moravan z Mor. Nové Vsi u Břeclavě, nyní již 11 let v Brasílii.

Literatura.

Životopis vítězného mládí — nejúspěšnější kniha posledních let. Před šesti lety vyšel po prvé životopis mladého akademika Petra Jiřího Frassati, sepsaný jeho vychovatelem A. Cojazzim. Jen vůdce a vychovatel mohl znáti tak dokonale nesmírnou hloubku a vznešenost veselého, družného studenta, jenž se na první pohled nelišil od svých druhů — a přece je nejvyš překonal úsilím o největší míru křesťanské životní dokonalosti. Mladý hrdina zemřel r. 1925, poměrně světu neznám. První životopis vyšel o tři roky později, a hle, za šest let od prvního vydání životopisu jest jméno Pier Giorgio Frassati známo v celém katolickém světě, italský originál životopisu dosahuje 8. vydání o

65.000 výtisků, životopis je nejen zpracován, nýbrž i překládán do všech evropských jazyků i do řeči národů Dálného východu. Tak Boží prozřetelnost připravuje Cirkvi vítězně novou slávu, neboť jsou již v proudy přípravy k beatifikačnímu procesu mladého akademika Petra Jiřího Frassati. Oceňujeme proto vědecké pohotovost a obětavost edice Krystal, která jako první svazek knihovny měsíčníku Vítězové vydává výborný překlad původního životopisu P. J. Frassati, porizený dr. Jar. Kulačem. Dílo vychází v českém jazyku v pěkné úpravě s četnými ilustračními přílohami, svazek o 250 str. stojí pouze 16 Kč. Knihu vydala Edice Krystal, Olomouc, Slovenská ul. 14.

„PRUMKA“, Ed. Šolc, továrna umělého kamene a mramoru, Olomouc-Bělidla, Ul. Roháče z Dubé 8.

doporučuje svůj odborný závod na provedení vnitřních úprav chrámů z umělého kamene a mramoru, dále na veškeré práce oltářní, schodové, žukatérské a sochařské. Speciální výroba bydraul. lisovaných dlaždic zv. UMKA, velkého i malého formátu z umělého kamene a teraza pro dlažby. — Vyzádejte si, prosím, nejvýhodnější nabídku a návrhy bezplatně. Mnoho provedených kostelních prací ke spokojenosti jest našim nejlepším doporučením.

Rýmě, kašli a chřipce
předejdete kloktáním
zředěnou francovkou

ALPA

POLÁŠEK • URBAN

KAMENOPRŮMYSL, PŘEROV

provádí veškeré kostelní práce, ol-
táře, kazatelny, křtitelnice, křížové
cesty a obklady z mramoru, dále veš-
keré pomníky a náhrobky. Návrhy a
rozpočty nezávazně zdarma. Četná
odporučená důstojných farních úradů.
TELEFON ČÍSLO 325

Výtečná knižní novinka dra J. Vrchoveckého

VĚDA A VÍRA

podle vynikajících přírodozpytců

(str. 136, cena 7.60 Kč).

Filosof, teolog a důkladný znalec odborné literatury vytvořil dílo veliké praktické ceny, zvláště pro dnešek, kdy ještě stále se opakuje lichá námitka, že mezi vědou a věrou je rozpor a nepřátelství. Odpověď dra Vrchoveckého je jasná a přesvědčí!

Dříve vyšlo od téhož autora :

Přirozená mravouka 16 Kč
Církev a nová doba 34 Kč

Vydala Matice cyrilometodějská, Olomouc,
Wilsonovo nám. 16.

ci vlastenecké, věnuje se po celá leta svého amerického pobytu těžkým úkolům katolické duchovní správy. Kdo navštíví jeho osadu v Clevelandě a spatří veliký gotický kostel P. Marie Lurdské, veliký komplex katolických škol, nový sesterský dům a novou faru — už z těchto zevnějších dojmů si utváří představu o starostech farářových. Jenom nezdolná energie Zlámalovská dovedla po leta nést takové břímě! Ale co nás ve staré vlasti zvláště zajímá a těší, je faktum, že Rev. Zlámal přes nutnou aklimatisaci americkou zachoval si až dosud duchovní spojení se svojí rodnou vlastí a porozumění a obětavost pro její cyrilometodějské ideály. Proto nás tolik rozradostnila zpráva, že Sv. Otec jmenoval Rev. O. Zlámalu svým domácím prelátem v uznání jeho kněžské práce víc už než třicetileté. Nehledal vyznamenání, která jistě nezmění jeho upřímného demokratismu, ale když přišla, tož, Bože, dej, ať provážejí ještě dlouhá a šťastná leta jeho života.

Duchovní správce krajské osady sv. Cyrila a Metoděje v Chicagu, moravský rodák, Rev. Tomáš Bobal, byl jmenován monsignorem za své zásluhy o rozvoj své farní osady, kterou před 42 lety začal organisovat nedaleko pověstných chicagských jatek a která má dnes krásný chrám, střední katolickou školu a dům pro sestry učitelky. Msgr. Tomáš Bobal byl z těch nemnohých (msgr. Kestl a Rev. Mergl) krajských kněží v Chicagu, který projevil porozumění pro Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje a pozval apoštolátní delegáty do své osady i do svých škol pojmenovaných jmény sv. Cyrila a Metoděje. Jeho tehdejší horlivý kaplan Rev. Boženek se pak přičinil, aby ACM získal v jejich farnosti co nejvíce členů. Novému msgru voláme upřímně ad multos faustissimos annos!

Mr. John Kolář, Toledo, Ohio. Jsem rád, že jste aspoň tentokrát dostal naše obrázky nepoškozené. Chtěli jsme jimi odměnit Váš obětavý zájem o „Apoštolát“ a zatím jsme jimi probudili u Vás novou obětavost. Pán Bůh za ni zaplatí! Srdečný pozdrav!

K tomuto číslu přikládáme složní listky č. 14.289 k zaslání předplatného. Prosíme suazečně, aby složenek bylo ochotně použito! Administrace.

Knihy, známky, staniol, darovali: Vdp. Al. Viceník, farář v Klášterci; vdp. J. Dolanský, kaplan, Val. Klobouky; sl. F. Vykydalová, Brno.

Clenské příspěvky. Nejmenovaná Kč 100; říj.-katol. farní úřad, Polešovice, 50.30 Kč; ř.-katol. farní úřad, Slavonín u Olomouce, 15 Kč; Apoštolát sv. C. a M. v Tlumačově 213 Kč; ct. bohoslovci, Olomouc, 67 Kč; odbor Apoštolátu sv. C. a M. v Přerově 500 Kč; ř.-katol. farní úřad v Těšetisích (z Vojnic) 154.50 Kč; odbor Apoštolátu sv. C. a M. v Přerově 180 Kč; Bedřich Březina, Hranice, 5 Kč; ř.-katol. farní úřad, Domaželice u Přerova, 50 Kč; z farnosti charvátské 26 Kč; ř.-katol. farní úřad, Prusinovice, 65 Kč; ř.-katol. farní úřad, Výšovice, 24 Kč; nejmenovaný, Olomouc, 15 Kč; ř.-katol. farní úřad, Lhota u Malenic, 44 Kč; ř.-katol. farní úřad u Majetině 108 Kč; vdp. K. Láška, farář, Horní Tanvald, 40 Kč; ř.-katol. farní úřad, Zděchov, 136 Kč.

Zahraniční misie. Nejmenovaná, Olomouc, 20 Kč; sbírka v Olomouci při přednášce 150 Kč; Mr. J. Kolář, Toledo, Ohio, U. S. A., (doplatek) 7.50 Kč; Rev. O. Zlámal, Cleveland, Ohio, U. S. A., 1.000 Kč; vdp. Kantor, Řím, Itálie, 70 Kč; vdp. Št. Novák, Vídeň, 39 Kč; A. Hubatý, Gravenhage, 25 Kč; N. Boryslavskij, Stanislawów, Polsko, 12 Kč.

Exercicie ve Stojanově v zimním období 1935. Leden: Od 15. do 19. 4. do 8. dívky, jež konají exercicie po prvé; od 11. do 15. dívky; od 18. do 22. absolventi hospodářských škol. — Poplatek 60 Kč. Přihlášky zasílejte aspoň 3 dny před začátkem Papežské koleji T. J. na Velehradě.

Pro chudé kostely darováno: Vdp. Zdislav Škrabal, kaplan, Místek, a nejmenovaný, různá paramenta. „Pán Bůh zaplatí!“

Kristus, náš vůdce z neštěstí a bídy. Katolickým matkám a všem ženám dobré vůle. Drahé sestry! V nynějších těžkých dobách odchodlali se naši ndpp. biskupové svolatí všechen věřící lid k velkému celostátnímu sjezdu do Matičky Prahy, abychom sjednotili se všichni ve vroucích modlitbách za blaho státu, drahého národa a svých nejbližších.

Volají nás pod heslem: Kristus, náš vůdce z neštěstí a bídy. A té bídy mravní a hmotné nahrnulo se během

let mnoho! Nepřátelé víry rvali a rvou ze srdcí našich dětí Boha, jenž jest základem a jedinou bezpečnou zárukou blaha i státu. Odcizují je Vaším srdcím. Místo božskou moudrostí sytí jejich duše lživou pavědou, otravují je hříšnými zábavami, špatnou četbou, honbou za požitky a ničí tak krásné květy lidských duší, které Bůh stvořil pro opravdové štěstí jejich, pro rozkvět národní síly a pro život věčný.

Tento otravný duch zachvacuje všechny národy, seje nelásku a neshvá, štvře bratra proti bratru, trhá pouta rodinné lásky.

Pod těmito ranami trpí Vaše dobrá srdce, která z vůle Boží dala život našim dětem a jsou ochotna obětovat za ně i své životy. Avšak my nesmíme se podávat žalu a stesku, my musíme se vlastní silou postavití v boj proti zlu! My musíme celou vroucností svých duší zachraňovati své drahé! Jedině návrat k Bohu, nezlozná důvěra v Jeho svatou pomoc a zvrácení života mravního, náboženského obrodí naše rodiny. Křesťanská rodina jediná může nám vychovati opět pokolení silné. Vroucí společná modlitba tisíců věrných srdcí jistě pronikne nebesa, a úsilí naše o obrodu učiní nás silným k obětem pro blaho a lepší budoucnost našich drahých.

Proto Vás vroucně zveme: přijďte na náš celostátní sjezd!

Spojíme všichni svá srdce ve vroucích modlitbách, prosbách k Všemohoucímu; pomodlíme se, předneseme své stesky, svá přání, své zkušenosti, své požadavky, abychom začali veliké dílo obrody. V jednotě je síla, a společnému úsilí tolika tisíců jistě požehná Bůh!

Vrátíme se do svých domovů posilněni radostnou důvěrou a odhodláni k ušlechtilé, svaté práci pro drahé naše domovy. — Komise pro účast žen při přípravném výboru Prvního celostátního sjezdu katolíků čsl. republiky.

Cyrilo-Methodějská fakulta bohoslovecká v Olomouci pořádá na oslavu 1050. výročí smrti sv. Metoděje cyklus přednášek o náboženském životě. 15.

ledna prof. dr. J. Matocha: Vloha a poloha náboženství v duši lidské. 18. ledna prof. dr. J. Matocha: Náboženství v duši moderního člověka. 22. ledna dr. V. Pofizka: Církev — Tělo Kristovo. 25. ledna prof. dr. O. Karlík: Pravdivé a jisté svědomí jest vodítkem našeho jednání. 29. ledna prof. dr. O. Karlík: Výchova svědomí. 1. února prof. dr. Fr. Cínek: Cíle liturgického hnutí. 5. února prof. dr. Fr. Cínek: Pěstění liturgické zbožnosti 8. února a 19. února prof. dr. J. Hejdl: Překlady bible do češtiny (s výstavkou starších biblických tisků). 22. února prof. dr. T. Hudec: Nové objevené rukopisy Nového zákona. 26. února prof. dr. Aug. Neumann: České duchovenstvo před Husem: 1. Jeho stav. 1. března prof. dr. Aug. Neumann: České duchovenstvo před Husem: 2. Jeho podíl na veřejné činnosti. 8. března prof. dr. J. Vašica: Kulturní a náboženský význam sv. Cyrila a Metoděje. 12. března a 15. března prof. dr. Bart. Kutal: Náboženské, sociální a kulturní poměry dnešního biblického orientu a jejich vztah k současným náboženským, sociálním a kulturním poměrům evropským. 22. března dr. Ant. Kleveta: Nejstarší lidové představy izraelské o posmrtném životě v rámci názorů starého biblického orientu a problém zjevení. 26. března dr. J. Hlouch: Problém odpadu od Církve a náboženského života. 29. března prof. dr. B. Vašek: Papežské encykliky a plnost nábožensko-mravního života v moderním lidstvu. Přednášky se budou konati v posluchárně č. 14. Cyrilo-Methodějské bohoslovecké fakulty o 19. hodině.

Ríká se, že rýma trvá 9 dní. Jak je nepříjemná! Jsme nesvi, rozmrzeli a naše denní práce trpí touto tělesnou indisposicí. Proto pocítujeme důsledky rýmy mnohem déle i tehdy, neměla-li horších následků. Nevystavujme se takovému nepříjemnosti. Otuzujme tělo pravidelně natíráním francovkou Alpa. Zeptejme se lékaře.

*Obrodou v duchu cyrilometodějském
připravujte se na katolický sjezd pražský.*

ДА ВЪСН КЕДН

НО БЖДЖТЪ

APOŠTOLÁT

SV.
CYRILA
A
METO
DĚJE
POD
OCHRANOU
BL. PANNY
MARIE

OLOMOUČ

ROČNÍK XXVI.

ČÍSLO 2.

Používání známek novinových pro „Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje“ povoleno ředitelstvem poštovním v Brně čís. 11.483-VI. v r. 1921. Podací úřad: Olomouc I.

Redakce a administrace Apoštolátu: Olomouc, Wilsonovo nám. 16/II.

Redaktor: František Jemelka, tajemník ÚACM.

Roční předplatné 12 Kč, pro Ameriku 1'5 dolaru. Časopis vychází měsíčně.

OBSAH:

Křesťanská budoucnost Ruska . . . 41	Vzpomínky ze Slovenska 49
Svatý Jan Zlatoustý chrání právo asylu 42	Slováci na Velehradě r. 1863 53
Za P. Františkem Žákem S. J. . . . 44	Křesťanský Východ 57
Neodolal starým vzpomínkám . . . 47	Katolický obzor 64
	Krajanské zahraničí 68

Hovorna redakční.

Všem čtenářům našeho časopisu a členům ACM upřímně doporučujeme a je vroucně prosíme, aby pamatovali v modlitbách na duši neočekávaně zemřelého p. preláta dra Jana Hejčla, který byl po leta členem ústředního i diecézního výboru ACM, místopředsedou Akademie velehradské, předsedou Matice Cm. a spolupracovníkem našeho časopisu. Svým životním dílem, překladem a výkladem Písma sv. a přemnohých liturgických textů biblických, svojí láskou k nejsvětější Eucharistii, jejímž byl horlivým adorátorem slovem i skutkem, i svojí oddaností k panenské Matce Vykupitelové a svojí velikou obětavostí pro svatou věc Boží v našem národě byl zemřelý prelat dr. Hejčl pokračovatelem ve svatém apoštoláte cyrilometodějském a zasluhuje tudíž, aby členové ACM zůstali ho pamětlivi ve svých modlitbách i v následování jeho životního příkladu. O. v p.!

Z administrace: Nedojde-li snad někomu z P. T. odběratel včas některé číslo našeho časopisu, reklamují je ihned. Není administraci možno teprve po letech doplňovat chybějící snad čísla neúplných ročníků.

Prosíme uctivě i snažně o vyrovnání dlužného předplatného!

Knihy, známky, staniol darovali: P. T.: Nejménovaný, Nový Telečkov; vdp. A. Viceník, farář, Klášterec; Oldřich V. Buráš, Slezská Ostrava; In. Kukla, kooperátor, Frýdlant nad Ostravicí; sl. M. Svozilová, Olomouc; vdp. R. Bednařík, kooperátor, Neplachovice-u Opavy; ctp. bohoslovci, Olomouc; Vojtěch Manhardt, Prostě-

šov; nejménovaná z Přerova; Frant. Chramosta, profesor, Zhoř-Pacov. — Pán Bůh zaplat!

Pro chudé kostely daroval vdp. František Jelínek, katecheta, Kostelec nad Orlicí, různá paramenta. Pán Bůh zaplat!

Členské příspěvky. P. T.: Sbirka z arcibiskupské konsistoře 1712.60 Kč; soc. studentské sdružení v Hradci Králové 20; Boh. Trefná, Plzeň, 110; římskokatolický farní úřad v Rohli 27.85; římskokatolický farní úřad v Uher. Brodě 100; římskokatolický farní úřad v Cotkytlí 50; římskokatolický farní úřad v Záhlnicích 135.50; duchovní správa na sv. Hostyně 98.50; Karel A. Medvecký, Bojujice, 38; Milosrdné sestry III. řádu sv. Františka v Brně 38; římskokatolický farní úřad v Němčičkách 50; farnost u sv. Mořice v Kroměříži 265; Emil Procházka, profesor v Brně, 8; Terezie Petrášová, Mysločovice, 50; odbor Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje v Přerově 200; římskokatolický farní úřad v Soběchlebských 89; Mariánská družina paní a dívek na Sv. Kopečku 20; vdp. J. Mlčoch, duchovní správce v Uher. Hradišti 5; římskokatolický farní úřad v Loučce u Lipníka nad Bečvou 65; odbor Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje ve Štamberku 15; římskokatolický farní úřad v Záhlnicích 135.50; vdp. Huňka, kaplan v Hrabyni, 20; římskokatolický farní úřad ve Velké Bystřici 306; římskokatolický farní úřad na Kl. Hradisku u Olomouce 180; římskokatolický farní úřad v Kojetině 83; Tomáš Štolfa, Ivanovice na Hané, 100, pji Kurfürstová, Loučka u Val. Mezi-

APOŠTOLÁT

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie.

Ročník XXVI.

Únor 1935.

Číslo 2

Křesťanská budoucnost Ruska.

—a.

I když je pravda, že se bolševikům nepodařilo zničit v duších ruského lidu křesťanskou víru, i když jsou to bezpečná fakta hrdinského vyznávání víry, jakým odpovídají na šílené útoky bojující nevěry nejen lidé staří a ženy, ale i ruská mládež — tož je také pravda, že pomalu vymírají a hynou v žalářích a ve vyhnanství poslední zbytky hlasatelů Kristova evangelia. A širošířá bolševická Rus nemá, ba nesmí ani mít kněžského dorostu. Zničeny jsou kláštery, zrušeny náboženské školy, rozpuštěny dávno kněžské semináře — a jediný oficiálně ještě zůstávající pravoslavný seminář v Moskvě nemá chovanců z té prosté příčiny, že jim není v Moskvě dovoleno bydlet. Ani privátně není možno studovat teologii, poněvadž v celém Rusku není vydavatele, který by se odvážil vydávat náboženské knihy, a kdyby se i našel takový odvážný muž, papírny by mu jistě odřekly dodat papír.

A potom, víte, co to znamená, být knězem v dnešním Rusku? Stačí, aby se našlo v kostelní pokladničce několik stříbrných peněz, obětovaných na církevní účely, a kněz-sběratel je odsouzen pro zalkázané sbírání drahých kovů. Stačí, aby se v sakristii sešlo současně několik osob, třeba v záležitosti náboženské, a GPU udá kněze pro nedovolenou schůzi protirevoluční; ba stačí i jednoduché obvinění kněze z protivládní agitace, žalobci se uvěří, knězi nepomůže žádné ospravedlnování — na Solůvky je na několik let odstraněn z duchovní správy — ostatní odstranění dokoná nemoc a rozvrácené zdraví. — — —

K takovému hrdinství duchovní správy je tedy třeba vysokého stupně obětavosti a horoucí lásky ke Kristu! Kde vzít takové nové misionáře, až vymrou poslední zbytky apoštolů a mučedníků Kristovy víry v sovětském Rusku? Rusko, bolševickou nevěrou zpustošené, jich nevydá a nepřipraví k nadlidskému úkolu nového apoštolátu. Musí pomoci ostatní křesťanský svět.

Proto mají tak veliký význam všechny ty papežské semináře a školy pro přípravu budoucích misionářů ruských, ať je to římské „Russicum“, udržované Sv. Otcem, či římský Východní ústav,

ať je to misijní dům OO. jezuitů východního obřadu v Albertýně či v Dubně v Polsku, ať je to dominikánské středisko východních studií v Lille ve Francii, zvané „Istina“, či monastýr benediktinských mnichů unie v Amayu v Belgii, anebo ruský pensionát sv. Jiří též v belgickém Namuru, ať je to kolej sv. Ondřeje v Mnichově, či misijní ústav S. V. D. v Nitře, nebo naše apoštolská škola na Velehradě, všech je nanejvýš třeba, aby pro nejbližší dobu vyškolily co nejvíce Božích dělníků pro mimoriádnou misi ruskou.

Bude těžší, než kdekoli v jinde na světě. Ruský misionář musí nejenom ovládati řeč lidu, ale musí důkladně znát všechny teorie komunismu a bezbožectví, musí mít dokonalou znalost i současných sociálních poměrů ruských — tak odlišných od celého světa — musí i po této stránce mluvit řečí srozumitelnou nové generaci komunistické. A poněvadž je misijní dílo nejen dílem lidským, ale i Božím, potřebuje též velikou armádu modlicích se o požehnaní nebes. Tu vyrůstá teprve veliký úkol Apoštola sv. Cyrila a Metoděje.

Sv. Jan Zlatoústý chrání právo asyly.

(Cyril Stojan.)

(Pokračování.)

„Marnost nad marností,“ tak začal Chrysostomus svou nejslavnější příležitostnou řeč v caribradské katedrále, „a všechno je marnost!“ Jsou vždycky případná tato slova, zvláště však nyní. Kde jest ona skvostná úprava konsulova, kde jasně planoucí pochodně? Kde potlesk a hodování a pochvalné, lichotivé řeči? Kde věnce a drahocenné závěsy? Kde hlučící jásot lidu a kde provolávání slávy v cirku a pochlebování na divadle?

Veta je po tom všem.

Náhla vichřice listů strhala, strom olámala, v kořenech rozviklala a tak se prudce naň obořila, že zatřásla všemi jeho vazy, brozíc jej ze země vyrvati. Kde jsou nyní licoměrní přátelé? Kde pijácké schůzky a hostiny, kde roje příživníků, kde vypité víno, které celé dny proudem teklo? Kde je dovedné umění kuchařů? Kde jsou ti, kteří před mocí v prachu leželi a byli navykli všechno mluvíti a činiti, co se od nich žádalo? To všechno bylo jak noční sen, který na úsvitě zmizel. Jarní kvítka, jejichž květ hned po jaru opadl, stíny, jež zanikly, páry, které se rozprchly. Byly to jen bubliny a rozplynuly se, pavučiny a roztrhly se. A proto s Kazatelem opakují: „Marnost nad marností a všechno je marnost.“

Řeč tato budiž napsána na zdech a náměstích, na obydlích a ulicích, na branách a v síních, ať nikdy nevyjde žádnému z mysli. Všichni si ji hluboce do svého srdce vryjme a o ní uvažujme, neboť nastrojené lsti, šalby a licoměrnost věci považují mnozí lidé za pravdu. Při obědě i při večeři, při společnosti jedenkaždý měl by denně ke svému bližni-

mu volati a od něho slyšeti slova: „Marnost nad marností a všecko je marnost!“

Neříkal jsem ti vždycky, že mamon je poběhlík? — Tys však nás nedbal. Neříkal jsem ti, že je to služebník nevděčný? — Ale uvěření jsi nechtěl! A nyní se opravdu ukázalo, že jest nejenom poběhlíkem, nejen služebníkem nevděčným, nýbrž i vražedníkem. Je nyní příčinou, že se třeseš a chvěješ! — Neříkal jsem ti, když jsi byl pro pravdu na mne nevrlý, že lépe s tebou smýšlím, než všichni tvoji pochlebníci? Ze svou domluvou více tobě prospívám, než ti, kteří se ve všem tobě chtějí zalíbíti? Zdaž jsem i to nedoložil, že jsou lepší rány od milujícího, než lstivé libání od toho, který nenávidí? (Kaz. 27, 6.) Kdybys byl přijal ode mne ony rány, nebyla by připadla pro libání tvých nepřátel tato úzkost na tebe. Rány ode mne byly by přinesly ozdravení, polibky jejich způsobily ti nezhojitelnou nemoc.

Kde jsou nyní tvoji pochlebníci, kde jsou ti, kdož se ti tak úslužnými ukazovali na ulicích a tebe vychvalovali ve všech tonínách? Zradili tebe, zapřeli tvé přátelství, ke tvým nepřátelům přešli a doufají, že se tvou smrtí sami zachrání. Než my tak nejednáme: Neustoupili jsme před tebou, když jsi se na nás horšil a když jsi nyní padl, chceme tě hájiti a chrániti. Hle, Církev, které jsi činil bezprávi, otevřela svou náruč a přijala tebe; divadlo však, pro které jsi tolik učinil a pro které jsi se na nás často hněval, tebe opustilo a zradilo. A neříkali jsme ti vždycky: „Proč to činíš? Bojuješ proti Církvi a sám se řitiš do záhuby.“ Než ty jsi házel všechna moje slova do větru. Cirkus a dostihy pohltily tvé bohatství a naostrily na tebe meč; Církev však, která zakusila nezaviněné a nečasné tvé zlosti, chce tebe nyní vysvoboditi.

Ale toto pravím, ne abych padlého tupil, nýbrž abych k opatrnosti napomněl ty, kteří ještě stojí, ne abych jitril jizvy zraněného, ale abych nezraněné ve zdraví zachoval, ne abych tonoucího a vlnami zmitaného do hlubiny mořské pohroužil, nýbrž abych jiné před ztroskotáním v plavbě varoval: Kdyby byl měl tento muž vrtkalost věcí časných na mysli a kdyby se jí byl obával, nebyl by musel jí nyní zakoušeti. Poněvadž však ani vlastním přičiněním, ani domluvami druhých se nepolepšil, z jeho neštěstí alespoň vy se učte, kdož se svým bohatstvím chlubitě. Nic není tak nestálé, jako lidské štěstí. Nazveme-li je parou, nebo travou, nebo snem, nebo jarním kvítkem, neb čímkoliv jiným, vždy ještě daleko za pravdou zůstaneme; pomine a jest méně než nic.

Kdo byl povýšenější nad tohoto člověka? Zdaž svým bohatstvím nevynikal nad celý svět? Zdaž nedosáhl všech nejvyšších hodností a úřadů. Zdaž se ho všichni nebáli a před ním se netráslí? A hle, jest nyní na tom hůře nežli zajatec, bídneji než otrok, nuzněji nežli žebrák, který hladem umírá, vždyť ustavičně má před očima meče na sebe přichystané, své katany a cestu k popravě vedoucí. Ani vzpomínka na uplynulé rozkoše, ani světlo Boží ho netěší. O polednách jest mu jako by seděl v čiré noci zavřený a v úzkém prostoru zraku zbavený! Nemohu ani slovy svými vyjádřiti, v jaké je nyní tísní, an se každé hodiny smrti obává. A co je tu třeba vůbec našich slov? Sám to ukazuje na sobě jako živými barvami. Včera, když měl býti vojáky císař-

ského paláce zatčen a do svatyně se utekl, jeho byl obličej jako i dnes, mrtvolně zsinalý; skřípěl zuby, hrůzou se chvěl na celém těle, hlas mu selhával a jeho jazyk byl jako ochrnutý, vypádal jako by mu duše byla zkameněla!

To však nepravím, abych si ho snad dobíral anebo se vysmíval z jeho neštěstí, nýbrž proto, abych vaše srdce obměkčil, abyste měli dosti na nynějším jeho trestu. Mnozí mne zazlívají a výčitky činí, že jsme ho do svatyně přijali; rád bych obměkčil tvrdost jejich srdce a proto tak otevřeně mluvím o jeho neštěstí.

Není vám to milé, že se mu podařilo utéci do svatyně, jejíž práva tak často porušoval? Právě proto máme obzvláště Boha velebiti, že tak velikou bídu na něho dopustil, aby se naučil i mocí i milost Církve znáti. Moc její, an pro své proti ní bojování v tak hroznou nesnáz přišel; její milost, kdyžtě jej zastírá svým štítem, pod svá ochranná křídla jej přijímá, úplnou bezpečnost mu dává, na minulé krivdy nevzpomíná, ale s velikou láskou jej bere na svůj klín. Toť zajisté její největší triumf, toť její velkolepé vítězství, zahanbující pohany i Židy, toť projev milostivé její tváře, že zajatého nepřítele šetří, že člověka ode všech opuštěného jako nejněžnější matka svým pláštěm příkrývá a jak u císaře, tak i u lidu se ho ujímá a z nemilosti u onoho, z nenávisti u tohoto usiluje ho vytrhnouti. Hle, toť nejkrásnější ozdoba oltáře!

Ale snad řeknete: To je hrozná ozdoba oltáře, že tento zlosyn, lakomec a dráč se ho dotýká! Varujte se takových slov. Nesmácela ona hříšnice slzami svými nohy Pána Ježíše a neobjímala jich? A přece to nebylo na újmu Pána Ježíše, nýbrž k jeho velké cti a chvále.

Nezpomínejte zla, které učinil. Jsme služebníci Ukřižovaného, který zvolal: „Odpusť jim, neboť nevědí, co činí. (Luk. 23, 24.)

Namítneš dále: On sám se připravil o právo útočiště svými výnosy a různými zákony. A hle, nyní na sobě zkusil, co učinil, sám svým útekem k oltáři první ony zákony zrušil. Stal se divadlem celému světu a jakkoliv nemluví, přece všem káže: Nečinite, co jsem já učinil, abyste nezakoušeli, co já zakouším. Jeho případ je jiným k výstraze a oltář vydává zde jasný blesk ze sebe a hrůzy plný připadá nám proto, že toho lva ve vazbě drží.

(Příště dokončení.)

Za P. Františkem Žákem S. J.

V. Vilinský.

Je bolestné a smutné, dozvíte-li se o smrti přítele z časopisu, dozvíte-li se o tom jen náhodou a ani přesně nevíte, kdy vlastně Váš přítel zemřel. Jenom náhodou a snad hodně opožděně byl jsem zpraven o smrti P. Fr. Žáka S. J. Byl jedním z několika kněží, o nichž mohu říci, že jsem je měl upřímně rád. O dvou z nich — biskupu dru Ant. Podlahovi a P. Aug. Vrzalovi O. S. B. jsem, bohužel, musel psát nekrology. Nyní píši vzpomínku na svého třetího přítele P. Žáka a s lítostí pomýšlím na to, že snad brzy odejdou i jiní dva — tři kněží, s nimiž mne poutá cit upřímného přátelství.

Nerad bych psal o P. Františkovi běžný nekrolog, nádenickou práci, která záleží v suchém a bezduchém výpočtu knih a činů zemřelého, výpočtu často bez hlubšího intimního vztahu k onomu niternému čemusí, co bylo vůdčím motivem osířelého životního díla. Vzpomínám si, jak ještě před několika měsíci mi říkal P. Žák, abych pořídil soupis jeho knih a pseudonymů, neboť prý „budu toho potřebovat, až mi bude

P. Frant. Žák T. J.

unionistický pracovník, spisovatel a básník.

75 let, nebo pro příští nekrolog“. Neučinil jsem toho, poněvadž se mi zdálo být drsné a nešetrné, předem ještě za jeho života chystat materiál k článku, jenž snad vyjde až po jeho smrti. Ostatně se P. Žák v poslední době cítil lépe, vypadal dobře, byl jako vždy pracovitý a cílý a bylo těžko věřit, že mu smrt vyrazí pero ze slábnoucích prstů. Nemohu proto podat životních dat, uvést všechny knihy a články — učiním tak někdy později, nebo snad to napíše jiný, jemuž P. Fr. Žák bude jen zajímavou postavou čs. kulturního ruchu katolického, a nikoliv jako mně — milým a drahým člověkem, na jehož smrt je těžko vzpomínat.

Seznámil jsem se s P. Žákem náhodně a věřím, že v této náhodě bylo vedení Prozřetelnosti. Když vyšla moje první česká kniha, v níž

jsem přišel s pojmem filokatolictví, napsal o ní P. Žák v „Časopise katolického duchovenstva“ asi desetistránkový článek: tehdy došlo mezi námi k výměně dopisů. Navštívil jsem ho dvakrát v Opavě v jezuitském klášteře, kde si bratři zařídili na střeše malou zahrádku, v níž P. František tak rád vysedával. Byl několikrát u mne v Brně, později se přestěhoval do Prahy a tam jsme se vidávali každý měsíc. Loni na podzim těžce onemocněl; lékař ho omylem léčil na srdeční nemoc, kdežto P. Žák ve skutečnosti umíral chudokrevností. Byl převezzen k Milosrdným bratřím a tam rozpoznali pravou nemoc; byl brzy vyléčen a zdálo se, že už nic tu není, co by ještě hrozilo smrtí a zatím to byla jen prodloužená čekací lhůta.

V tomto katolickém knězi, jehož jsem poznal intimně a důvěrně, překvapovala dětská, naivní duševní čistota, upřímnost srdce a velká, nekonečná shovívavost a láska k lidem. Byl to člověk učený, jeho kniha o Ježíši Kristu a nedokončené dogmatické dílo jsou spisy hodnotné, v nichž je každá these vyvážena jezuitskou opatrnou erudicí. Byl to člověk nesmírně pracovitý, který napsal velmi mnoho knih, povídek, románů, prací vědeckých, básní, skladeb, který ovšem také horlivě kázal a zpovídal. Jeho skromnost ho nutila, aby většinu svých literárních prací vydal anonymně, skrýváje se za pseudonymy. Konečně byl to člověk světa zkušený, jenž navštívil Rusko a i západní Evropu, odtud jeho klidná rozvážnost a moudrost. Avšak nikoliv učenost, pracovitost nebo zkušenost byly jeho hlavním životním rysem. Byla jím veliká, nekonečná láska k lidem, shovívavost, láska křesťanská, kněžská a lidská.

Znám mnoho katolických kulturních pracovníků. Jsou mezi nimi politikové, spisovatelé, řečníci, učenci a, Bůh ví, kdo ještě. Ale politiky, spisovatele a řečníky najdeme i jinde. Není to nejdůležitější; jsou to vlastnosti odvozené a vedlejší. U katolického kněze hledáme vlastnost primární, základní, to, co musí mít — a to je láska, vnitřní jasnost a čistota srdce. To P. František Žák měl. Bude-li autor jeho budoucího životopisu chtít vystihnout pravou Žákovu povahu, musí základním bodem učinit nikoliv jeho dílo, nýbrž jeho srdce.

Avšak ani jeho dílo nebylo malé. Zmíním se jen o jednom úseku, který jest mi nejbližší — o unionismu. P. Žák se neobjevoval na unionistických sjezdech a neřečnil o sjednocení Církve. Byl však jedním z prvních českých kněží, kteří se prakticky naučili rusky, odejel do Ruska, na ruštinu nezapomněl až do smrti, ve všech vědeckých pracích bral zřetel k východnímu bohosloví. Nyní zůstal po něm nevydaný rukopis „O blahorečení ruských světců“. Rukopis jsem četl a vím, že má mnoho nových, hodnotných myšlenek, je v něm zpracován obsáhlý materiál — bylo by škoda, kdyby toto dílo zaniklo. Nyní je rukopis u P. Jeronyma M. Juráka O. Pr. a snad alespoň on bude moci někdy přikročit k jeho vydání. Dílo potřebuje oprav, ale ty se týkají jen metody.

P. František Žák, tento skrytý, avšak stále doutnající ohníček lásky k člověku i k Bohu, zemřel. Zemřel stejně jako biskup Ant. Podlaha a P. Augustin Vrzal. Po obou zůstala nezaplněná mezera, jejich nepří-

tomnost stále cítíme. Stejná mezera zůstala i po P. Žákovi. Bylo by příkazem cti české provincie Společnosti Ježíšovy, aby na Žákovo místo vychovala nového pracovníka, stejně horlivého a se srdcem stejně překypujícím láskou. A to by bylo také nejlepším uctěním jeho památky. Necht' jeho unavené tělo a šlechtný duch odpočívají v pokoji.

Neodolal starým vzpomínkám.

'E. Kalikin.

Šchůze selské komunistické buňky právě se ukončila. Padlo důležité rozhodnutí. Ve vesničce mělo být zřízeno divadlo. Jelikož však chyběly k tomu prostředky, bylo rozhodnuto použití za tím účelem místního chrámu. S přípravou se mělo začít ihned, hezky po bolševicku. Byl už k tomu účelu objednan malíř Bubankov, který právě hovořil s předsedou o různých podrobnostech své práce.

„Tak, soudruhu Bubankove, hleď, abys byl co nejdříve hotov! Dokážeš-li to, přidám ti půd mouky!“ pravil předseda na rozloučenou.

„Dokážu to, soudruhu, jen buď bez starosti,“ odvětil malíř a narazil si na hlavu svou zmačkanou čepicí.

Byl spokojen, že dostal práci. Ostatně, to nebylo po prvé, že musel předělávat chrám pro jiné účely. Kdysi před revolucí Bubankov také pracoval v chrámech. Tenkrát maloval sv. obrazy a dělal to rád. Ale doba se změnila, změnila se i práce. Ze začátku se mu do ní mnoho nechtělo; myslil si, jako i jiní, že nebude museti vůbec pracovat, když přece bolševici slibovali ráj, avšak brzy poznal, že se zmýlil — pracovat přece musel. A když na schůzích se vykládalo, že Bůh je pro pracujícího člověka zbytečný, ba že dokonce žádného Boha není, uvěřil tomu a dal se zase do práce ve chrámech, po přání bolševiků.

Časně zrána přišel Bubankov do práce. Obešel budovy, rozhlédl se kolem a poznal, že tu již kdysi byl. Nepamatoval si přesně kdy, ale byl si jist, že si to vzpomene jakmile vejde do chrámu. Odemknuv dveře, zůstal na chvíli stát na prahu chrámovém, zíraje na tu spoušť: oltář byl zbořen, ikonostas (obrazová stěna) zmizel, vše bylo pryč. Pouze v pozadí oltáře byl na zdi vymalován velký sv. obraz Krista, jak se modlí . . .

Bubankov se naň podíval s opovržením a zamířil přímo k Němu. Kristus měl ve tváři výraz takové bolesti, že mu to bylo až nepřijemno. Musil se co nejdříve zbavití tohoto tísnivého dojmu. Namočil štětec do barvy a hned nato rudá skvrna zbarvila tvář Kristovu. Než co to, barva nedrží, ale stéká dolů! A před jeho očima vystupuje opět tvář Vykupitelova . . . Zdá se mu tak známou! Nejasně jakési vzpomínky vysvstávají v duši Bubankově. Odstupuje od sv. obrazu a spěchá odkrýt s nejbližšího okna slámu, kterou bylo okno zakryto. Paprsky slunce vnikly do chrámu a ozářily dojemný obraz Kristův. A v té záplavě světla vidí jasně znatelné rudě skvrny . . .

„Kristus krvácí!!! . . .“ čísi hlas volá za ním a Bubankov otáčí hlavu

v tu stranu, odkud zazněl hlas. Vidí u vchodu klečet postavu, jak vzpíná své hubené ruce k sv. obrazu.

„Kristus krvácí!!!...“ opět slyší Bubankov ten hlas. Rázem mu bylo jasno. Zná ten hlas, poznává i obraz. Více než před čtvrtstoletím to bylo zde... Na přání mladého kněze, kterého nyní tu vidí tak zestárlého, vymaloval za oltářem obraz Ježíše Krista. Byla to jeho první

Primice u oltáře sv. Cyrila a Metoděje v římské basilice sv. Klimenta.

samostatná a opravdu zdařilá práce, na kterou byl tenkrát tak hrdí... A nyní vlastní rukou přišel zničit prvotiny svého umění!

Bubankov nechápe, co se s ním děje. Pojednou nenalézá dosti sil, aby pokračoval ve svém ničivém díle; cítí, že tu práci nevykoná... Popošel ke knězi, který si ho ani nevšiml, ale stále klečel, upřeně zíraje na sv. obraz a jen horké slzy kanuly po jeho tváři. Z jeho hrudi jako by se dral bolestný sten a ze rtů splývala slova tiché modlitby: „Hospodi, pomiluj“...

Před očima malíře Bubankova vyvstal tě chvíle celý jeho život. Rozpomněl se na vše, co bylo dříve a co je nyní... Bezděčně poklekl vedle kněze a modlil se s ním vroucně. „Hospodi, pomiluj“...

Před polednem přišel předseda komunistické buňky do chrámu, aby se podíval, jak pokročily přípravné práce k divadlu. Ale nezastihl tam nikoho. Malíř zmizel, jako by se byla zem po něm slehla. Teprve po delší době se dověděl předseda, že malíř Bubankov doprovázel vesnického kněze do vyhnanství.

Vzpomínky ze Slovenska.

P. Fr. Žák T. J.

(Pokračování.)

Všimnu si nejprve styku s kněžími. Byl ovšem častý. Několik vzpomínek naň mi uvízlo v paměti.

V trnavském domě T. J. jsme měli dva uvědomělé Slováky. Jedním byl P. Kubina, slovenský literát. Vstoupil do Tovaryšstva jako děkan. Byl znám jako překladatel z klasických jazyků. V domě pomáhal v redakci „Posla božského Srdce“ a v kostele. Kázal vždy na slova epistol; zpravidla ji uvedl v nějakou souvislost s nedělním evangeliem. Stýkal jsem se s ním málo. Za to tím živější byly mé styky s druhým uvědomělým Slovákem P. Šrobárem. P. Šrobár byl socius P. Molnára, novicmistra a zároveň rektora domu. P. Šrobár byl bratrem známého poslance dra Šrobára; mimo to měl ještě bratra farářem. Byl to muž tichý a skromný, bohužel trpěl plicním neduhem. Na souchotiny také zemřel ještě v mladším věku. Nikdy si nestěžoval, ano hnal se do práce. Moudrý rektor, jenž znal cenu tohoto svatého muže, ho šetřil jak mohl. P. Šrobára jsme měli všichni rádi a více se mu svěřovali se svými obtížemi v duchovním životě nežli samému novicmistrovi. Mne zaučoval v slovenštině. Měl většinu slovenských knih, pokud měly nějaký význam. Tehdy byl *Hviezdoslav* prvním básníkem slovenským. Čítali jsme ho spolu. Mnohým jeho básním jsme rozuměli bez obtíží; avšak jeho epickým veršům z Oravy nerozuměl všude ani Šrobár. Památce P. Šrobára jsem věnoval tuto znělku:

Měls ideálem jesuitu,
jež uskutečnils v sobě zcela;
tvé ctnosti znal jen Bůh a cela,
tam žil jsi v zbožném, svatém skrytu.

Tvé duše klidnost ze granitu
se zdála, ale vpravdě měla
cos andělského sic, však vřela
v ní sopka žhavých, vroucích citů.

Co v světě krásné, velké, svaté,
tvé zajímalo srdce zlaté
a mnoho, mnoho z toho znalo.

Dím s pohnutím, že činně plálo
též pro lid pod Tatrami chudý,
pro jeho blaho, pro osudy.

Trnavský dům neměl jmění. Jeho začátky byly vpravdě ubohé. V době, když jsem tam žil, meškalo v něm kolem čtyřiceti osob, kněží, noviců, jezuitů dokončujících gymnasium, bratří laiků, někdy o něco více, někdy o něco méně. Žili jsme dobře. Kdo nás živil? Slováci z okolí.

Vše nám přinašeli, aniž jsme o něco žádali. Druhý pramen příjmů byly naše práce doma, na misiích, v „Poslu“ a jiné. Almužna za misie byla dobrovolná, neboť pravidla Tovaryšstva nedovolují žádati za práci honorář. Jen víno jsme měli své, neboť trnavský dům má daleko za městem zahradu s vinicí.

Noviciát byl maďarský. K novicům, kteří nebyli z Uher, bylo třeba mít zřetel. Novicmistr si vypomáhal někdy němčinou, ale poněvadž maďarští novicové německy dobře neznali, nejvíce užíval latiny. Novicové mluví mezi sebou v určitých dobách latinsky. Po několika měsících, když se už novicové naučili dostatečně maďarsky, konalo se vše v této řeči. Dům byl založen, nemýlím-li se, od člena císařského rodu, tuším od velmistra Maxmiliána Este, pro trnavské Němce. Fundace byla nepatrná. V Trnavě bylo několik německých rodin. Majetník cukrovaru byl německý Žid, jenž zaměstnával několik německých úředníků. Návštěva německých kázání o 4. hodině byla slušná, zvláště když kazatel byl oblíben, ale nikdy nebyla veliká. Němci sami by byli svého kazatele neužili. Slovenská kázání byla o 2. hodině po obědě. Návštěva byla vždy výborná. Maďarské kázání bylo o 6. hod. Bylo zavedeno nejpozději. Po převratu zaniklo. Také německé kázání zaniklo.

Trnava je město úplně slovenské, ale nátěr tehdy mělo maďarský. Jen o trzích, kdy přišel do města venkovský lid, převládala na ulicích slovenština. Německého nebylo v něm vidět nic, t. j. aspoň tehdy ne, když jsem tam žil. Židé, kterých bylo v Trnavě hojně, hlásili se arci k Němcům a mluvili mezi sebou německy, v posledních letech maďarsky; ale to byli příživníci. Z továrny mě jeden čas navštěvoval úředník Tyrolák, mladý muž, věřící a zbožný katolík. Chodíval si ke mně pro útěchu ze dvou příčin: prvně že ho německá kázání neuspokojovala, za druhé, že jidal s továrníkovou rodinou jen husy, kačeny, kuřata a podobně. Můj tyrolský přítel si přál vídeňský řízek, vepřovou se zelím, uzeneš s tyrolským knedlíkem. Těšil jsem ho, jak jsem dovedl. Brzy město opustil. Úsedlých rodin německých a křesťanských v Trnavě mnoho nebylo. Nicméně založil německý kazatel, tehdy muž velmi oblíbený, německou mariánskou družinu. Proti tomu nelze nic namítati. Mariánská družina mužů je výborná věc. Já jsem si jí nevšímal, neboť se mne věc netýkala. Stalo se, že řečený kazatel převzal májové promluvy někde v Rakousích. Požádal mě, abych za něho měl dvě schůze mariánské družiny. Slíbil jsem ovšem. První schůze odbyla se hladce. Dva páni čekali na mne v sakristii se svícemi. Vzal jsem Nejsvětější, přenesl je do družinské kaple, měl jsem promluvu a pobožnost. Odněs jsem Nejsvětější na hlavní oltář, svlékl rochetu a odešel domů. Neměl jsem příležitost promluvit s někým z členů osobně. Při druhé schůzi jsem měl dvěma pánům, kteří na mne v sakristii čekali, něco vyřídití. Učinil jsem tak ovšem německy, neboť jsem měl za to, že mám před sebou Němce. Než co se nestalo? Páni žádali, abych jim to řekl slovensky, že německy neumějí. To bylo překvapení! V kapli bylo na padesát mužů. Už jsem měl na jazyku otázku: a žádný z nich nerozumí německy, ale potlačil jsem ji. Vykonal jsem pobožnost velmi roztržitě. Doma jsem se oddal úvahám. Jaké to byly úvahy, nemusím vy-

kládati. Zmíním se jen o jejich výsledku. Ten byl: musíš založit ma-
riánskou družinu slovenskou.

Chtěl jsem ovšem, aby se Slováci sami té věci ujali. Jednoho jsem
z německé družiny znal. Byl to obuvník Lisák, rodem Čech. Někdy mne
navštěvoval, aby si se mnou pohovořil česky a slyšel, co se v Čechách
děje. Vyložil jsem mu svou bolest. Hájl se, aniž jsem ho nějak napadl,

Po primici v římském Nepomucenu.

že německy rozumí, že slovenské družiny nebylo, že ho zvali, že on
je uvědomělý Čech a Slovan. „Nic vám nevytýkám,“ odpověděl jsem
rozhorlenému obuvníkovi. „Založíme slovenskou družinu. Vás jsem si
vyvolil k tomu za nástroj. Seženete několik stejně smýšlejících Slováků
a požádáte P. provinciála, jenž sem brzy přibude, za svolení. P. Provin-
ciál umí jen německy. Vy se v němčině vyznáte i budete mluvím.“
Lisák byl v nemalých nesnázích, podobal se Herkulovi na rozcestí.
Myšlenka na slovenskou družinu se mu líbila, ano naplňovala ho na-
dšením. Zároveň se vyslovoval pohrdlivě o těch, kteří patřili k německé
družině, ale německy nerozuměli. Na nohy ho postavil také úkol, který
jsem mu určil. Věští deputaci k P. provinciálovi, hm, to je něco. To
byla kladná stránka v nesnázích pana Lisáka. Záporná záležela v po-
žadavku: vy vstoupíte do slovenské družiny a vyzvete známé vám
Slováky, aby přestoupili do družiny slovenské. Myslil jsem na Slováky
v německé družině, ale nevyslovil jsem to, aby se neřeklo, že působím
rozbroj. V Trnavě a blízkém okolí bylo jinak ještě dost zbožných mužů.
Pan Lisák sám vzpomněl Slováků v německé družině. Pravil o nich,
že nepřestoupí. Odpověděl jsem, že na ně nepočítám a dodal otázku,

proč nepřestoupí do družiny slovenské. Vyběhla mi z úst bezděky. Pan Lisák byl trochu nesvůj, když vykládal, že německá družina jest družina panská, kdežto slovenská bude jen chlapská. Pochopil jsem hned, odkud vítr vane. „Můžete,“ pravil jsem, „býti i v německé i slovenské, tam prostý člen, zde výbor, ne-li snad dokonce starosta.“ Tak byly nesnáze odstraněny.

Za několik dní mi ohlašoval pan Lisák radostně, že sehnal patnáct Slováků, kteří jsou ochotni k deputaci a k založení slovenské družiny. P. provinciál byl ohlášen. Za deset dní měl přijet. Svolal jsem Slováky a poučil je, co mají říci. Přišlo jich jenom deset. A stále jich ubývalo. Večer před nedělí, kdy měla deputace jíti k P. provinciálovi, ohlásil mi pan Lisák, že nikdo nepůjde. „Tak půjdete vy sám!“ zahromoval jsem na něj, neboť jsem byl už pozloben. „Sám?“ opáčil. „To přece nejde.“ Já jsem mu domlouval, že jako Čech nesmí býti zbabělcem. Co by bylo bývalo s českým národem, kdyby byli Čechové bývali v době probuzení bázlívi jako Slováci. „Buďte čestným potomkem svých předků.“ Pan Lisák nic neřekl a odešel. Pochyboval jsem, že půjde. Ale přece šel a oznámil mi se zářícíma očima, že P. provinciál ho velmi vřídne přijal, že se radoval z úmyslu, založit slovenskou družinu, že měla, podle jeho slov, býti založena už dávno. Pan Lisák byl hrdinou dne. Se mnou se velice spřátelil a psával mi po mém odchodu do Prahy aspoň jednou za rok. Slovenská mariánská družina stala se skutkem. Bohatý bezdětný statkář daroval jí nádherný prapor. Krásně rozkvetla, zvláště když se jejím ředitelem stal P. Cambál.

V Trnavě se slavil neobyčejně skvěle svátek božského Srdce Páně. Něco podobného jsem do té doby neviděl a nejspíše také neuvidím. Nebudu slavnost popisovati. P. Cambál zavedl při ní různé náboženské hry, zvláště hru o umučení Páně. Úspěch byl velkolepý. Tehdy se do Trnavy chodilo jako do Oberammergau. Všecky tyto slavnosti byly čistě náboženské, ale upevňovaly také sebevědomí slovenského lidu. Lid v Trnavě a v okolí je lid zdravý a silný. Na vesnicích, na příklad v Hručanovicích, pěstovali chov koní. Pamatují se živě na první cestu do této veliké vesnice. Silnice byla pěkná, ale zapřaženým mladým koním nestačila. Uhýbali se napravo, nalevo, vyskakovali přes postraňky a prováděli bujnosti, které mě rozčilovaly. Nejednou jsem seskočil s vozu. Rolník mi domlouval, abych se nebál, že opratě jsou pevné a on jich nepustí. Přidal potom podle pravdy, že by bylo s námi zle, kdyby se přetrhly anebo mu vypadly z ruky. Potom jsem přivykl a dovádění mladých koní mne nerozčilovalo. Ale často jsem uvažoval u sebe: takový statečný lid, tělesně pěkně urostlý a národně tak slabý a bojácný.

S maďarskými úřady jsem jednal jedenkrát. Šlo o zápis v matrice narozených na Král. Vinohradech. Asistentka udala asi špatně den narození a otec se domáhal změny. Já tehdy zapisoval a křtil. Bylo zcela zbytečné, dotazovati se mne. Uřadující kněz byl asi ve špatné náladě. Každý kněz v duchovní správě ví, že se zapisuje do matriky den narození, jak jej otec nebo kmotr udá. Když to svěří asistentce, je to jeho věc. Udala-li den narození mylně, bylo konati šetření u ní, ne u mně. Ode křtu uplynulo asi deset let. Věc přišla do Trnavy. Úřed-

nik na mne maďarsky, já na něho slovensky. S knězem mluvíti slovensky? Ne, to ne. Dohodli jsme se německy. Jsem přesvědčen, že znal slovensky. Vždyť měl denně jednání se Slováky, z nichž valná část maďarsky mnoho neznala!

(Pokračování.)

Slováci na Velehradě r. 1863.

Bohumil Zlámal.

Cyrlometodějské snahy katolických národovců českých, jimž byl dán formální výraz založením Dědictví sv. Cyrila a Metoděje r. 1850 v Brně, projevovaly se souběžně i na Slovensku, tehdy uherském. Již roku 1854 byl založen časopis „Cyrill a Method“, který pod přímou patronací báňskobystrického biskupa Štefana Moysesova šířil na Slovensku cyrlometodějské ideje.¹ Několik nadšených mužů se ujalo se zápallem uvědomovací práce. Také mnoho dobrého vykonaly knihy moravského Dědictví, šířené po Slovensku členy Dědictví. A tak vidíme, že se svátek svatých bratří so-

¹ V Hlasu (1859, str. 64) se rozepisuje jakýsi „St.“ z Brna o cyrlometodějské účtě a praví: „Úcta k našim patronům zemským a velikým dobrodincům národa našeho, ke sv. Cyrillu a Methodiu, utěšeně se vzrná i na milém Slovensku našem. Radostným toho důkazem je dopis z Oravy v čís. 14. církevního časopisu „Cyrill a Method“, pro nás Moravany velezajímavý. Dí v něm ctěný p. dopisovatel: „Cím více se blíží tisíciletá doba pokřesťení předkův našich, tím víc — buď Bohu chvála! — se zmáhá i úcta sv. blahověstův našich Cyrilla a Methodia. Toho roku položil pořadatel direktoria (direktáře) našeho výročnou jich památku ke dni 15. marce, kdež se i ve chrámech Páně slavila. Přední v ohledu tom zmínku zajisté zasluhuje bratrstvo Cyrillo-Methodějské ve faře Jablonské, jakož v Oravě rejdávnější, nyní pod příznivou ochranou a otcovským vedením dp. Matěje Vassko, děkana a tam(ního) faráře postavené, kdežto rok po roku slavnými službami Božími se zasvěcuje den ten; pak bratrstvo v sousední faře Lipnické horlivým účinkováním převeleb. pána Štěp. Radlinského v loni založené; dále j. hranicí Haliče ve faře Podvlčanské tentokráté ponejprv svolával věřících k počtě bratrův soluňských velebný hlas novoulitého zvonu (8 cent.), který ze štědrých obětí farníkův a přispěním vděčných synův obce, početných to knězův a jiných světských čestné povolání ve světě zastupujících předešlého leta byl zbudován a jmény sv. Cyrilla a Methodia jest ozdobený. Že i po více farách přičiněním Christa a rodumilův památka velikých našich dobrodincův se slušně v ten den zvelebila, je daleko pochyby; což platí zvláště o těch, kde kněží jsou spoluúdy dědictví Brněnského, jako: V Zakameno-Klíně, v Kubině, v Dubové, v Podolku a j. A právě, zdáním mojim, oslava Cyrillo-Methodějská tou okolností nabývá, že se zdejší kněží hustěji začínají hlásiti ku spomenutému dědictví, k čemu ovšem ve přítomném čase i to pohádkou je, že vroucné naše želání, které jsme v brzké povstání „spolku sv. Vojtěcha“ skládali, dlouhým prázdným čekáním stýdnouti musejí.

V obci Ústí zamýšlí vp. farář Jiří Repaský na místě dávného dřevěného, ve předešlém století požárem stráveného kostela úhlednou kaplu sv. Cyrilla a Methodiu věnovanou vzbudovati; i bude to krásný pomník na zvýšeném břehu u stoku bílé a černé řeky Oravy postavený, k širé rovinně půlnocně zrovna ku plešivě Babejgure (Jagababa, Jenžibaba, bohyně Slávův, měla prý modlu na hoře této) čelem obrácený, co skvělý hlasatel tisíciletého vítězství svatého evangelia, které naši věrověstové dobyli nad stroskotanými nočními balvány této bohyně poňanských Slovanův.“ (Hlas 1859, str. 64. Jednotlivá místa jsou zdůrazněna již v Hlasu.)

luňských rok od roku slaví slavnostněji a v šedesátých letech nabývá potěšujících rozměrů.²

Je zřejmo, že slavnost tak velikého dosahu, jakou byla tisíciletá památka příchodu sv. Cyrila a Metoděje na Moravu, měla přiměřený ohlas jak v přípravách, tak v samotných oslavách i na Slovensku. Morava již od roku 1858 se začala čileji hýbat. Pořádaly se valné poutí za farností, ba celých děkanství na Velehrad a činěny kroky k obnově velehradské basiliky a rozmnožení tamní duchovní správy vzhledem na blížící se milénium 1863. Tento čilý ruch na Moravě se přenášel i přes hranice moravsko-slovenské, přesto že byly pečlivě hlídány maďarským Kerberem. Morava si počala také více všimati Slovenska. Dědictví sv. Cyrila a Metoda hlavně na radu P. Wurma³ obrací své zraky častěji ke Slovensku. Vyzývá svého horlivého člena a odchovance brněnského semináře P. Jiřího Slotu znovu k práci pro Dědictví a cyrilometodějskou myšlenku na Slovensku.⁴ Slota se nevzpírá zintenzivnění propagace, na níž už po několik let pracoval, hlavně jako redaktor „Cyrilla a Methoda“ (od jeho založení r. 1854) a přijímá výzvu Dědictví ve své trochu kousavé odpovědi Sušilovi.⁵ Zanedlouho se Matice velehradská obrací se svou výzvou ke sbírání dáreků na opravu Velehradu i na Slováky.⁶ Slota již před rokem vybízel

² Stůjz zde aspoň jedna ukázka těchto slavností, jak ji podal kterýsi účastník v Hlasu (1861, str. 87):

„Zasluhou tím větší bratrům Slovákům, že nedbajíce nátlaku nepřátelského, slavivali svátek svatých apoštolů slovanských velmi slavně a zajisté velmi srdečně v Báňské Bystrici, kterážto slavnost roku 1861 takovému se těšila účastenství, že ani jednoho roku nebylo ještě tak četné obecenstvo přítomno slavnosti této; chrám Páně slovenský byl v pravém smyslu nabitý.“ Dále pak praví, že toho už roku již „po deváté slavnost sv. Cyrilla a Metoděje tam slavena byla“. Služby Boží s četnou přísluhou jako každoročně konal staříčský kanovník a opat Tomáš Červený; kázání měl známý profesor J. Slota, jenž jsa znamenitým kazatelem, plamennými slovy pašil ze srdce posluchačů strach z mraků nad Tatrou se strhujících. Po kázání přišlo několik chovanců preparandy (učitelského ústavu) s řídícím učitelem a učinili slib, že chtějí milovat z celého srdce církev katolickou, vlast uherskou a svůj národ slovenský.“

³ Viz o tom více v pojednání Jana Halouzky ve „Vlasti“, XXIX. roč. (1912—1913), str. 899.

⁴ P. Jirí Slota, rodem Slovák z Rájce, vstoupil do brněnského semináře r. 1838 a byl tam vysvěcen r. 1842. Kaplanoval v Moutnicích a Šaraticích na Moravě a nato z jara 1852 ustanoven za katechetu na gymnasiu v Báňské Bystrici, kde působil do roku 1861. Jako farář v Tužíně (nitranská diecése) byl jednatelem Matice Slovenské, založené r. 1861. Pak inspektorem a ředitelem Spolku sv. Vojtěcha. Jeden z největších propagátorů myšlenky cyrilometodějské na Slovensku a zastánce jazykové jednoty.

⁵ Píše: „Co se týká žádosti „Dědictví sv. Cyrilla a Methoděje“, čili raději výboru jeho, s radostí ji vyplnití hotov jsem, ačkolvík se teprv teraz ucházíte ku mně, když jste už všechny kouty povymetali a nikoho ku práci té dostati nemůžete; jakoby před tím Sloty ani na světě nebylo. I trauřám (!) si k spokojenosti Vaší práci tu nesnadnou tím spíše prověsti, čím více času, douřám, v novém povolání svém mítí budu. Vězte totiž, že mám dostati faru.“ (P. Vychořil, Z řobý Suřilovy. Sběrka dopisů, str. 188.)

⁶ Viz na příklad poznámku v Hlasu 1860, str. 62, dole. — Žádost o povolení komitétu pro sbírky, z něhož vznikla Matice velehradská, byla podána moravskému místodržitelství 17. dubna 1861. Skoro po plném roku byla inter-

uherskohradištské komité, aby vydalo zvláštní provolání k slovenskému národu.⁷ I Koruna soluňská tam hledá členy.⁸ Takto se pohnáhlou probouzelo vědomí náboženské a národní jednoty s historickými zeměmi. Velehrad byl sjednocujícím heslem. A tak jako se ukazují červánky před východem slunce, tak i oslavy svátku slovanských apoštolů 9. března (jinde 15. března), stále četnější a slavnější, dávají tušiti i vřelou účast Slováků na jubilejních oslavách na Velehradě. Byla to ovšem těžká práce probouzení lid z tolikaleté dřimoty a obraceti opačným směrem orientační tabulky, jež všechny ukazovaly k Pešti. Dopisy P. Sloty a jiných z té doby, uveřejňované ponejvíce v brněnském „Hlasu“ a pražském „Blahověstu“ nebo „Pozoru“, stěžují si na malé porozumění, nevědomost a nevšímavost a ovšem také na nepřátelství uherské vlády, která se cítila ospravedlněnou ve všem, čemu byla nasazena třeba jen zdánlivá maska panslavismu.⁹

Přesto však myšlenka cyrilometodějská nabývala víc a více půdy. Devátý březen, církevní to památka slovanských apoštolů, býval vždy manifestací této myšlenky. Ale stále patrnější přípravy na jubilejní rok 1863 přesvědčovaly vládu o tom, že musí zakročití proti rozpínajícímu se panslavismu. A tak „o blízké tisícileté slavnosti cyrilometodějské nedovoleno jim (Slovákům) ani v novinách ani ve spisech mluvití, čenichajít zarputilí nepřátelé jejich jakési panslavistické spiknutí! Ubozí Slováci přáli by sobě

pelována dne 25. března 1862. Místodržitel hr. Chorinský podal o tom zprávu státnímu ministru Antoninu ryt. Schmerlingovi do Vídně, v níž podtrhl červenou tužkou v přiloženém provolání, že i z Uher se mají posílat sbírky. Vyslovuje obavu, že za velehradskými poutěmi se může skrývatí záminka k utužení styku mezi slovanskými národy z jiných zemí státu. (Archiv zemského úřadu v Brně 2715/Pr. ex... sign. 2-21. Brno 1522/praes. 30. IV. 1862.) O darech pojednávám ve zvláštní stati na jiném místě.

⁷ Píše: „... kteréžto poslední (totiž zvelebení velehradského chrámu) aby se s tím větším úspěchem státi mohlo, jsem té myslí, aby slavný výbor hradištský pro zvelebení basiliky velehradské zvláštní provolání ku národu slovenskému ve všech slovanských církevních, školských, politických a beletristických veřejných listech jeho, jakož i ve zvláštních otiskách uveřejnil a listy tyto i o sbírání příspěvkův bratrsky požádal. A jist jsem, provolání to nemine se skvělým účelem. Jen budiž provolání toto co nejprostonárodněji psáno, aby rozšířením jeho mezi lid slovenský i ku probuzení národnímu tohoto lidu mohutně přispělo.“ (Hlas 1861, str. 123. Dopisy. Z Báňské Bystrice.)

⁸ Vřele vítá podnik týž Jiří Slota a snaží se o jeho rozšíření na Slovensku: „Ku konci ještě mám jednu snažnou žádost. Račte i mne přijmouti do „Koruny Soluňské“. Hotov jsem zajisté dvě nebo i více mši svatých, jak toho potřeba bude, za živé i mrtvé dobrodince chrámu velehradského podle roztomilého návrhu paně Dudíkova (Antonín Dudík) každého roku sloužití, jakož i jiné k tomu též bohumilému skutku mezi kněžstvem slovenským vzbuzovati.“ (Hlas 1861, str. 124. Dopisy. Z Báňské Bystrice, dne 24. máje.)

⁹ Pražské Pozor uveřejnil takovýto dopis ze Slovenska: „Národovci naši chtěli v Nitře postaviti sochu sv. Cyrilla a Methoděje, avšak pro velikou svobodu ústavní neuskutečnilo se toto panslavistické podniknutí. Kdož ví, zdaž nám Slovákům budoucího roku nezakáže utěšené provisorium uherské nábožné pouti na velebný Velehrad, poněvadž se tam Slované budou modlití slovensky, co se lehce dá pokřestiti jménem — panslavismus.“ (Pozor 1862, číslo 212.)

slaviti blízkou slavnost ve starobylé Nitře, avšak marné přání jejich. Sdílejíce spravedlivý žal jejich máme za to, že soud rozumu a spravedlnosti zvítězí konečně nad tvrdošijností jistých přeplatců, jižto z divoké Asie ani víru sv. křesťanskou, ani pravou osvětu a vzdělanost s sebou nepřinesli do těch krajin, jež potom sv. Cyrilla a Methoda již před jejich vpádem nakvašeny byly. Avšak všemohoucí a nanejšvů spravedlivý Bůh všecko k dobrému obrací; připomínám sobě nešlechetné bratry Josefa egyptského. Čím nepřítel škoditi touží, to vám často ku štěstí slouží." Tato rozhořčená slova „Hlasu"¹⁰ se opakují ještě jednou, důrazněji, při provolání k založení nového deníku „Moravská orlice": „Nadějná Orlice doufá také státi se tlumočnicí tužeb ubohých bratří Slováků v Uhrách, kdežto surovost pítomá domácím listům nedovoluje mluvíti o tisícileté památce a hlásati slávu ss. apoštolů v Velehradu."¹¹

Není divu, že se za takových okolností nemohla čekati veliká účast Slováků na jubilejních slavnostech na Velehradě. Uvědomovací práci byly podvázány ruce a uvědoměným Slovákům dáno na srozuměnou, aby si nedělali ilusí.

Jaký div, že si nařikají, že prý se nedějí žádné přípravy, že všude vládne jakási tupost a netečnost i ve sbírání darů na Velehrad. Ostrřihomský bohoslovec J. Hradil apeluje na „Cyrilla a Methoda", aby vydal provolání ke sbírkám a sám sbírá mezi bohoslovci Slováky. Přeje si, aby se Slováci naučili aspoň jedné cyrilometodějské písni, třeba „Přesvatý rok již se s nebe snížil". Vždyť také Slováci považují svatého Cyrila a Metoděje za své věrozvěsty! I Slováci budou putovat na Velehrad!¹² To už dávno před ním slíboval Jiří Slota.¹³

¹⁰ Hlas 1862, str. 188. Psal je Bedřich Chmelíček. Zdůrazněno mnou.

¹¹ V Hlasu 1862, str. 256. Moravská Orlice začala vycházet 11. března 1863. V květnu (čís. 49. ze dne 7. května 1863) otiskuje z „Pešt-Budinských Vědomostí" dopis, který dotvrzuje, jak cyrilometodějské oslavy byly škrceny: „V „Pešt-Budinských Vědomostech" stěžuje sobě dopisovatel z Pítvarošé takto: „Budete zvědavi, co to asi z dolních stran uslyšíte o cyrilometodějské slavnosti s dodatkem „panslavismus". Přípravy nedějou se tu žádné, a my v počtu jen někteří, kteří bychom tělem i duší chtěli, nesmíme, neboť by se nám to vykládalo za „zpouř a panslavismus". Nešťastný ten člověk, co první toto slovo vymyslí, mohl se raději nenaradit! Nikdy nebylo ještě žádné satyričné slovo — či raději ke všemu zlému užité — na světě, jako toto, když i slovenský otčenáš nazval kdosi panslavismem."

¹² Hlas 1863, str. 20. (J. H.) Z Ostrřihoma.

¹³ „Umysl můj zajisté jest, zavítati se zástupem slovenským a některými bývalými svými žáky gymnasiálními na den nehlavnější úročitosti (slavnosti) na Velehrad. Ale nejen pevný úmysl, nýbrž i závazek svatý povinnosti mi ukládá učiniti tak. Náš nynější gymnasiální učitelský sbor učinil totiž dne 10. února t. r. při loučení s jedním ze spoluúduv svých do Vídně odcházejcím (Václavem Zengerm) svatý slib, že každých deset let, pokud živi budeme, na určitém místě se sejdeme; ponejprv ale že to učiníme dříve, a sice r. 1863 na Velehradě na den hlavné úročitosti tisícročné. O, jak by mi teda milo bylo, kdybych na ten den jakožto zastupitel Slovákův podtatranských jedno z více kázání, která se tehďaz snad činiti budou ku Čechoslovanům,

Celé práci cyrilometodějské a národně obrodné na Slovensku se dostalo legitimisace p a s t ý ř s k ý m l i s t e m, vydaným k jubilejnému roku Štefanem M o y s e s e m. Byl to počín opravdu podivuhodný a nebojácný v době nepřiznivě a nepřátelské nálady vlády i jeho biskupského dvora. Moyses se v listě otevřeně přihlašuje za učedníka sv. Cyrila a Metoděje a s jakousi hrdostí poukazuje na to, že i Maďarům se dostalo štěstí víry vlastně z rukou slovanských apoštolů. Náčrtnuv krátce historii moravského poselstva do Byzance, odůvodňuje svůj počín tím, že 1. svatý Cyril a Metoděj obrodili všechny Slované a 2. že svatý Štěpán byl nepřímým jejich žákem. Při poukazu na „zbožné řevnění arcipastýřův, kněžstva i věřícího lidu“, v oslavách slovanských apoštolů praví, že ani on nemůže zůstat v nečinnosti: „Provinili bychom se zajisté, kdybychom my sami při tak slavné události a při tak skvělých příkladech netečnými zůstali, obzvláště že tato slavnost nám přísluší nejen co dítkám křesťansko-katolické Církve, alebrž i co věrným občanům krajiny uherské, ba z největší části údům národa slovenského.“ A dále: „Kdož neví, že vlast naše od více než osmi století na oněch pevných základech spočívá, jež položila sv. Štěpána, prvního krále a apoštola uherského moudrost zajisté podivuhodná? Kdož nezná, že svatý tento král náš byl s v. Vojtěchem, prostřededčným to učedníkem sv. Cyrilla a Metoděje, ve víře spásonosné vyučován a pokřtěn? Komu neznámo, že apoštolským pracím sv. prvokrále nejvíce podpory přibýlo z víry těch, poddaných nemalou část krajinského území obývajících, jichž předky byli pokřestili s v. Cyrilla a Metoděj, takže tito sv. bratři jako skvoucí hvězdy předcházeli spásonosnému dílu obrácení celého Uherska.“¹⁴ (Pokračování.)

míti mohl. Jíří Slota, gymnasiální prof., kazatel stoličného chrámu, dopisující úd hornolužické privil. společnosti věd, atd.“ (Hlas 1861, 124. Z Baňské Bystrice.)

¹⁴ Vzato z Hlasu 1863, str. 65 a 66 (ze dne 25. března). Celý list zní: J. Pöstényi uvádí, že i biskup Záborský a snad i jiní vydali ke slavnosti pastýřské listy: „Tohoročné časopisy obnovujú kult našich svätých vierozvestcov, pastierske listy biskupov, najmä Moyzesa a Záborského, čítané v kostoloch, povzbudzujú veriacich na úctu týchto svätých a ich dictva.“ (Ján Pöstényi, Dejiny Spolku sv. Vojtecha, Trnava 1929. Str. 13.)

Křestanský Východ.

RUSKO

Jak „důkladné“ zpravodajství zabezpečují si ruští bolševici v cizině, svědčí tento případ: Poslední číslo moskevského „Bezbožníka“ přineslo fotografický otisk listu, který poslal bývalý prezident švýcarský Motta pravoslavnému arcibiskupovi Serafimovi. Byla to pouhá zdvořilost-

ní odpověď presidenta Motta na dopis, kterým mu děkoval arcibiskup Serafim jménem ruských biskupů pravoslavných z emigrace za jeho známé vystoupení v Lize národů proti přijetí sovětského Ruska za člena Ligy. List byl poslán ze Ženevy do Issyles-Moulineaux, ale adresáta nedošel, zato se dostal jeho fotografický snímek do moskevského

„Bezbožníka“. Čili, bolševici mají své spehouny i na švýcarské postě!

Ve vyhnanství v sovětském Rusku zemřel bývalý farář v Mukarově u Kamence Podolského, P. Alexander Wierzbicki.

Jak komunisté v Rusku budují nový život. V městyši Vyzeleje v moskevském kraji nedávala místním komunistům klidu ta okolnost, že tam dokud měli chrám. Rozhodli se tedy, že musí zmizet i a na jeho místě povstane divadlo. Rozhodnuto a provedeno: vyhnali kněze, odstranili oltář a místo něho zřídili jeviště. Leč přepočítali se. Obyvatelstvo divadla nenavštěvovalo a proto z něho neměli žádných příjmů. Velkou budovu bývalého chrámu bylo však třeba udržovat v pořádku, a to stálo mnoho peněz, kterých nebylo. Tak to nějaký čas trvalo, až se konečně nad milovníky divadla smilovala předseda místního kolchozu, soudruh Aneškin. Promluvil přátelsky s vedoucími komunisty a převzal od nich jejich „divadlo“. Potřeboval větší chlév pro chov kolchozních vepřů a neměl dosti prostředků pro novou stavbu. Velká budova chrámová, jak se domníval, by se mu na to hodila. Avšak ani on neměl úspěchu ve svém počínání. Především byl s jeho rozhodnutím nespokojen rajonní zemědělský komitét, a to z toho důvodu, že bývalý chrám byl příliš rozsáhlý a potreboval mnoho topení; a bez topení nebylo přece možno se obejít, jelikož by tam vepři zmrzli. A pak adaptace kostela pro nový účel vyžadovala by velkého nákladu, což by zase mělo za následek zdražení vepřového masa. Také protestoval místní „úřad národního vzdělání“, namítaje, že bývalý chrám byl již zapsán do záznamu jako divadlo a nebylo ho možno vyškrtnouti. Když chtějí z něho mít nyní chlév pro vepře, ať postaví kolchoz jiné divadlo. S touto námitkou kolchoz nebyl spokojen. Když neměl peněz na chlév, tož na divadlo teprve ne.

Začali hledat východisko z nepříznivé situace. Našli kdesi budovu, která byla již na spadnutí, a hned rozhodli, že materiálu z ní použijí pro novou stavbu. Dokonce začali už převážet cihly na jiné místo. Dosud to dělají... Nastal podzim a zima roku 1934. Ve zdech bývalého chrámu objevují se trhliny, takže hrozí oba-

va, že se zřítí. Okna jeho jsou ovšem dávno rozbita. Vepřům je tam zima...

Tak nyní v městyši Vyzeleje nemají ani chrámu, ani divadla, ani chlévu. A místní obyvatelé — podle příznání samotného sovětského tisku — jdouce mimo rozpadající se chrám, ukazují naň a říkají: „Tak staví sovětská vláda!“

Komunisté o svém boji proti náboženství. Moskevský časopis „Za komunistickou výchovu“ v jednom z svých úvodníků úpenlivě volá: „Musíme vychovat generaci bojujících bezbožníků!“

A proč vlastně časopis se o tom tak důtklivě zmiňuje. Vždyť tolikrát jsme už četli v sovětském tisku, že náboženství je úplně zničeno a že tisíce a tisíce různých škol, kursů a dokonce i zvláštní university vychovávají uvědomělé bojovníky proti náboženství. A hle, zase se má začít s výchovou nových bezbožníků. Kde jsou ti dřívější?

Časopis nám vysvětluje, že řady bezbožníků protřídly. Svaz bojujících bezbožníků již není tím, čím býval kdysi a jeho námaha, s kterou vydává své protináboženské spisy, je celkem marná. Protináboženský tisk, který posílá do škol, aby se jim bojovalo proti Bohu, není využíván. Ve většině škol vůbec se nezajímají o protináboženskou otázku. Ředitel národního vyučování v jednom rajoně dokonce otevřeně prohlásil členům svazu bezbožníků, kteří na něho naléhali, aby svolal učitelskou konferenci, že žádnou konferenci o protináboženské práci nemimí svolávat a že si to vůbec nepřeje. Jeden z vyšších úředníků komisariátu národní osvěty RSFSR, soudruh Epštein, zástupce komisaře osvěty, uznává, že práce škol na protináboženské frontě velmi ochabla. Ani učitelé, ani žáci se nezajímají o „boj proti Bohu“. Šíří se přesvědčení, že je to otázka svědomí jednotlivcova, což je ovšem pro komunisty nepřipustné.

Orgán ústřední rady Svazu bezbožníků, časopis „Bezbožník“ potvrzuje zprávy o smutné situaci na protináboženské frontě. Píše o nevěrecké práci v Petrohradě a poznamenává: „Vrchol práce leningradských bezbožníků je už pryč a dávno pryč. Všichni pozorují, že nyní není té chuti k práci a zájmu o ni, jak to bývalo před několika lety. Bezbožecké buňky jsou

slabé a na mnohých místech patrně vůbec odumřely. Členové Svazu bezbožníků projevují málo aktivity. Vyučování je slabé, kázeň padla... Tak popisuje „Bezbožník“ úspěchy protináboženského tažení komunistů, na které vynaložili tolik úsilí. Z jiných míst téhož časopisu se dovidáme, že náboženské citění mezi obyvatelstvem vzrůstá. Mnozí rodiče dávají své děti křtít a na křtiny — horribile dictu — přicházejí dokonce odpovědní komunističtí pracovníci. Počet manželství uzavřených podle náboženského obřadu roste a nikdo si již toho zjevu valně nevšímá.

Kdo sledoval boj komunistů proti náboženství vedený nejkrutějšími prostředky, musí spatřovati v nárcích komunistických časopisů, že uznávají svou porážku. Ovšem není možno ještě mluvit o vítězství náboženství, ale rozhodně je nutno uznati, že komunistům se nepodařilo zdotatí Církve Kristovu. A také nikdy nepodaří!

V časopise „Socialističeskoe zemle-dělie“ byl uveřejněn zajímavý dopis z nižegorodského kraje. Líčí nejprve, jak se selští komunisté všelijak snaží sabotovati nařízení ústředí o zemědělské práci a pak popisuje stav protináboženského boje: „Na antireligi-ónní (protináboženské) frontě je nyní jako průměr. Skoro každý komunista má ve svém bytě sv. obrazy a jeho rodina polichu vykonává různé náboženské obřady. Popí (kněží), kterým nikdo nezabraňuje v jejich činnosti, houževnatě pracují. Mezi jiným se v létě veřejně modlili za to, aby Bůh poslal dešť a svícenou vodou skrápěli kolchozní pole. Za úspěch pak děkovali dobré sovětské službě meteorologické a předsedovi rajonního komitétu, komunistovi Semakovi, který jim dal písemně dovolení ke konání veřejné bohoslužby.“ Pisatel se to ovšem nelíbí a proto denuncuje v novinách i tovaryše.

Podle anglických pramenů se v SSSR zase spěšně provádí čištění komunistické strany a úřadů od nespolehlivých žvlů. Postižených je ohromné množství. Mezi jinými je také vyloučen ze strany místopředseda běloruského sovětu národních komisařů, soudruh Gollender, a také přední úředníci národního komisariátu zemědělství Reingold, Kacman a Volosov. Z universit a jiných vysokých škol je vyloučeno mnoho vysoko-

školačků. Překvapuje, že mezi postiženými je hodně Židů, snad pro přátelství se Zinověvem.

V tak zvané „Tretjakovské galerii“, nejslavnější obrazárně v Moskvě, bylo poškozeno 15 obrazů předních ruských mistrů, a to Vasněcova, Nestěrova, Kuindže a Levitana. Poškození zavinilo špatné ústřední topení.

V SSSR se chystají natočit jakýsi superfilm pod názvem SSSR. Hlavní úlohy v tomto filmu převzmou Stalin, Kaganovič, Vorosilov, Kalinin a Molotov. Prý všichni tito soudruzi už studují své úlohy. Stalin se při tom vyjádřil v radiu, že se nejlepší filmy mají zhotovovati v SSSR.

Komunisté potřebují hodně zlata na svou zahraniční propagandu, ale nemají ho s dostatek. Aby své zásoby zvětšili, lákají každého, kdo ví o nějakém pokladu zahrabaném na území SSSR, aby jim prozradil místo pokladu. Dostane za to 25 procent pokladu. Poklad ovšem si vykopou bolševíci sami, aniž dovolují nějakou kontrolu. Nyní právě odjely z Charbinu do Jekaterinburgu dvě ženy, manželky bývalých sibiřských boháčů. Jedna se jmenuje paní Agafurová, druhá Makarová-Zuková. Chtějí ukázat bolševíkům, kde zakopaly 160.000 zlatých rublů (asi 3 miliony korun). Podle smlouvy s bolševiky smějí si odvézt 25 procent tohoto obnosu do Charbinu, ale s podmínkou, že nic nedají na činnost ruských emigrantských organizací. Tě se totiž bolševíci právem bojí!

„Izvěstie“ z 5. ledna uveřejňuje rozmluvu československých novinářů s Litvinovem v Moskvě. Sovětský zahraniční komisař mluvil o nutné ochraně míru a mezi jiným dlouho také hovořil o příbuzenských vztazích mezi největším z národů žijících v SSSR, národem ruským a československým. Tak se Litvinov přihlásil k slavjanofilství. Dále se zmínil Litvinov také o některých československých předácích, a zvláště pochválil p. presidenta Masaryka a dra E. Beneše, prohlásiv, že v nich má Československo opravdu veliké státníky.

Sovětské kovářství. V sovětských novinách se projednává otázka o nedostačtku kovářů. Kdyby skoro každá vesnička měla svého kováře, který měl dosti práce. Byli to fádni řemeslníci a vedlo se jim poměrně dobře. Když přišli na ruský venkov komu-

nisté a začali hlásati zásadu třídního boje, byli kováři uznáni též za „kuláky“. Většina z nich pak zahynula a nebo se dostala do táborů nucených prací. Koně zůstali bez obsluhy, a to se zle vymstilo ruskému venkovu. Bolševici ovšem toho nedbali, jelikož byli přesvědčeni, že koní nebude už zapotřebí — jejich místo zaujme traktor. Když se však traktory všude neosvědčily, přišel zase kůň k platnosti, a tu vystala otázka kovářů. Větu (zkratka, znamenající — zvěrolékařský úřad) požádalo NKVD (Národní komisariát vnitra — bývalé GPU), aby propustilo kováře z táborů. Ale většina kovářů již zahynula následkem těžkých poměrů v sovětských trestnicích a zbylé kováře NKVD odmítlo propustiti, poněvadž je tam potřebovalo pro své účely. Proto se Větu rozhodlo začít se školením nových kovářů a zřídilo pro ten účel kovářské školy. Ale zase špatně pochodilo. Teď v lednu musí je zavíratí, jelikož není: 1. uhlí, 2. podkov a 3. hřebíků pro podkovy a bez tohoto materiálu není možno učiti kovářskému řemeslu. Vinu na tom, že není podkov a hřebíků, nese plánovitě hospodářství. V celém SSSR je totiž pouze 5 malých továren, které je vyrábějí, ale jejich výroby stačí solva pro armádu. Pro ostatní zem nezbyvá nic.

Protináboženské museum v dřívějším kostele sv. Isáka v Petrohradě bylo rozšířeno o nová oddělení, která zesměšňují též pohanská náboženství asijská. Tak na příklad je zesměšněn v oddělení pro budhismus „Budističnij raj“. Rozestavena je tam nová skupina, zesměšňující náboženské obřady šamanské, jaké jsou zvykem v severním Sibíři mezi Jakuty a j. Jak do tohoto musea se dostal obraz rakouského puče vídeňského z roku 1934, těžko si vysvětliti!

Ze sovětských anekdot. V Moskvě bavi v některých divadlech oblíbenější herci obecnostvo různými anekdotami ze sovětské skutečnosti. Jednu takovou anekdotu otiskuje časopis „Za Rossiji“ (č. 34.); převzal ji z veřejné přednášky Poláka Ivaseviče, který se vrátil s cesty po SSSR a pak přednášel ve Varšavě o svých dojmech.

Setkal se moskevský občan s obyvatelem planety Marsu a ptá se ho: „Jak se tam na Marsu máte?“

„Zcela dobře; máme čistý vzduch, jen s potravinami je to zlé.“

„Úplně tak jako u nás! — A jak s bydlením?“

„Velmi dobře.“

„A jak?“

„Ve sítích máme díry, takže slunce nám svítí přímo do bytu.“

„A když prší?“

„Tak prší do bytu.“

„Zrovna tak, jako u nás! — A jak se šatíte?“

„Špatně, když se jeden obléká, druhý se svléká.“

„Právě tak, jako u nás! — A jak pracuje u vás průmysl?“

„Nejlépe pracují továrny na výrobu sirek (zápalok), někdy se stane, že sirka přece vzplane.“

„Úplně tak, jako u nás!“

Když během dalšího hovoru řekl obyvateľ Marsu: „Bohu díky!“, hned se ho zeptal obyvateľ Moskvy: „A což u vás ještě věří v Boha?“

„Nu, jak bych vám měl na tuto otázku odpověděti?“ pravil obyvateľ Marsu. „Když jsou v úřadě, tak ne, a když jsou doma, tak ano!“

Nato obyvateľ Moskvy radostně: „Úplně tak, jako u nás! Přesně tak, jako u nás!“

Podle zpráv Nansenovského komitétu při Společnosti národů jest všech Rusů, žijících mimo hranice SSSR, celkem 8,300.000. Z nich 7,500.000 jsou už občany různých států a 800.000 zůstává emigranty, z nichž 75 proc., to jest plných 600.000 je ve velmi tísnivé situaci jak hmotně, tak i morálně. Hospodářská krize těžce na ně doléhá, zvláště proto, že všude patří k nešťastníkům, zbaveným práva na práci. (Praporek Ruska, prosinec r. 1934.)

POLSKO

V sanatoriu sester alžbělinek ve Varšavě dotpěl dne 17. ledna 1935 někdejší apoštolský administrátor petrohradský, biskup Antonín Malecki, dokonav po devítiměsíční těžké chorobě obět svého mučednického života. Když vloni z jara přijel do Varšavy v otrhaných šatech ruského venkova a v rozbité obuvi na nohou, v jeho zmučené tváři a v celé zbědované postavě byla viditelně vepsána historie jeho pětiletého vyhnanství v zapadlé burjácké vsi středního Sibíře i stopy jeho předchozího žalařování hned z prvních let bolše-

vického režimu. Dožil se 73 let života, z nichž v kněžské službě strávil 45 let a v úřadě biskupském 8 roků. Bolševikům stal se od počátku nebezpečným svojí nezdolnou apoštolskou a sociální prací mezi dělnictvem. Proto musel zmizet bez soudu do vyhnanství. (Viz loňský „Apoštolát“, str. 168.) Duchovenstvo arcidiecése varšavské projevílo nyní svou úctu k zemřelému spoluhybatru-mučedníkovi tím, že mu vystrojilo slavný pohřeb na své útraty. Tělesné pozůstatky v Pánu zesnulého biskupa byly přeneseny z nemocnice alžbětinek do varšavské katedrály v sobotu, dne 19. ledna a zůstaly tak i přes neděli vystaveny a přístupny nešetným zástupům věřících. V pondělí sloužil v katedrále slavné rekvíem polský primas kardinál Hlond za tklivé účasti celé katolické Polsky. Po smutečních obřadech byla uložena rakev biskupa-mučedníka v podzemní kryptě katedrály svatého Jana.

Komu záleží na boji protikatolickém? Že polští socialisté — jako všude jinde na světě — potírají ve svém tisku náboženství a Církev katolickou, je věci obecně známou. Kdo by se o tom chtěl snadno a rychle přesvědčit, stačilo by mu vzít do ruky kterékoli číslo listu „Tydzień robotnika“. Ale je v Polsku kdosi, komu je tato protikatolická činnost socialistů slabá a proto jim veřejně vyslovuje svou nespokojenost. A ten kdosi je orgán židovských sionistů „Na sz Przegłond“, kterému jest ideálem protináboženská zběsilost v Mexiku nebo v sovětském Rusku. Tou by se zavděčili polští socialisté sionistickému časopisu. Ale ani židovští sionisté v Polsku nesmějí zapomenout, že, kdo seje vítr, sklídí bouři. A potom nebudou mít práva dovolávat se ochrany kulturního světa, když je napřed šlapali oběma nohama!

Úkoly Misijního institutu v Lublíně, který posledním školním rokem ukončil svou činnost, převzalo po vůli Sv. Otce nově založené „Towaryšstwo Kristowo pro vystěhovalce“, působící v zahraničním semináři v Potulicích. Kromě výchovy misionářů pro zahraniční polské vystěhovalce má Towaryšstwo Kristowo připravovat též kněze latinského obřadu pro Rusko. Z poslední své návštěvy římské přivezl kardinál Hlond, zakladatel zahraničního semi-

náře v Potulicích, jeho vychovatelům i chovancům zvláštní požehnaní Svatého Otce, který se o nový seminář i řeholi velmi zajímá.

Podivné zvykové právo mají v Małopolce a v bývalém ruském Polsku. Z doby dřívějšího režimu zůstává porážení jatečného dobytka úplně v rukou židovských, takže i křesťané musejí používat maso z dobytka poráženého rituálními fezniky židovskými s potvrzením rabinátu, že je maso „košer“. Poplatky, které pobírají za to „košerní“ fezníci a rabinát, nutně zdrazňují ceny masa. Je to daň, kterou musí platit obyvatelstvo křesťanské židovskému „kahalu“ (to jest představenstvu židovské obce). Při tom má volnou cestu nepřítupstné jinde tržnění zvířat, porážených podle předpisů židovského talmudu. Ve Varšavě už od několika týdnů se vleče vyjednávání starostenského úřadu se sdružením rabinů židovské obce o snížení poplatku z poráženého dobytka, který činil dosud 8 zl. 75 gr. (to jest asi 40 Kč) od kusu. Varšavský magistrát žádá snížení tohoto poplatku na 3 zl. (14 Kč), kahal varšavský může však poukázat na poplatky značně vyšší, jako na příklad ve Vilně se platí 15 zlotých od kusu (asi 70 Kč). Ale jakým právem má zůstat křesťanské obyvatelstvo poplatno židovské obci?!

Hlavní baštou polské sekty mariavitské bylo město Plock. Mariavitě mají tam svou „klášterní“ kolonii. Z celkového počtu 34.141 obyvatel uvádí však nejnovější statistika pouze 474 přívrženců sekty mariavitské, což by vlastně znamenalo, že kromě „klášterní“ kolonie nemají už mariavitě v Plocku žádných jiných přívrženců. Ale potom právem se ptají polské katolické listy, kdo vydržuje početnou „klášterní“ kolonii mariavitskou v Plocku, když jiných věřících tam není, a jsou právem nespokojeny domněnkou, že finanční správa osvobodila mariavitské podniky od daní!

Odboj plodí odboj. Proti zakladateli polské sekty mariavitské, Kowalskimu, vznikla v klášteře „kozlovitů“ v Plocku (pojmenování podle nešťastné matky Kozlovské) silná opozice pod vedením jakéhosi Feldmana. Také „biskup“ Przywiecki z Felicjanova (u Bodranova) vystoupil ostře proti Kowalskimu. Když se to

Kowalski dověděl, obrátil se na své přívržence „pastýřským listem“, v němž dal „biskupa“ Przywieckiego do kladby a vyzval své podřízené, aby ho „odzbíjili“, strhli s něho duchovní šat a vyhnali ho z kláštera felicianského. Doma v Plocku udělal Kowalski „pořádek“ tím, že vyhnal oposici z hlavního traktu klášterního a zavřel jím kostel. Oposice odpověděla plebiscitem, hlasováním „věřících“, zdali chtějí mít vůdcem Kowalského či Feldmana. Plebiscit jak ve Felicianově, tak i v Plocku konal se za silné asistence policie a skončil porážkou Kowalského, přes jeho různá „zjevení a vidění“. Vůli lidu byl zvolen arcibiskupem mariavitským Feldman, jenom že je tu otázka, vpustí-li poražený vůdce Kowalski své protivníky do kláštera felicianského, který je hypotékárně připsán jako soukromý majetek Kowalského. Nový arcibiskup mariavitský nemá tedy residence a starému se zase zpronevěřilo jeho stáde. Či přece jen něco tušil arcibiskup Kowalski, když prorokoval brzký konec světa?

Na jedné frontě s ďáblem. V komunistickém listě polském „Tydzień Robotnika“, vydávaném poslancem Zarembo, dělají přehorlivého advokáta mexického bolševickým násilníkům. Aby omluvili „dekret“ jednoho z tyranských gubernátorů mexických, pronásledujících katolické kněze, pouští se i do výkladu epistolý svatého Pavla a končí jej hluboce promyšleným dodatkem: „Tak tedy, kdo s ďáblem bojuje, také od ďábla hyne!“ — Stavějí se tedy komunisti do jedné fronty s ďáblem, ve kterého patrně věří aspoň tehdy, když jím pomáhá ničit katolickou církev!

V Pobaltí utvořily se po válce tři nové státy: Litva, Lotyšsko a Estonsko. Po stránce náboženské je toliko Litva zemi převážně (80 proc.) katolickou. Vedle metropole v Kovně má ještě čtyři katolické diecése: v Košedarech, Poniewiezi, Telsích a Wilkowyskách a samostatnou prelaturu v Klajpedě. Duchovní správu 440 katolických farností na Litvě vede 990 světských kněží a 160 řeholníků. Řeholních sester katolických působí na Litvě asi 500. V roce 1927 uzavřela sice Litva se Svatou Stolicí konkordát, ale od několika roků byla jeho platnost zastavena a poměr

kovenské vlády s Vatikánem není dosud upraven.

Sousední Lotyšsko je většinou luteránské. Asi půl milionu katolíků lotyšských je církevně podřízeno arcibiskupu v Rize. Všechny katolických far je v Lotyšsku 142 a mají skoro každá jen po jednom knězi. Svoboda katolické víry je tam zabezpečena konkordátem, který vláda lotyšská uzavřela se Svatou Stolicí roku 1922.

V Estonsku, z jedné třetiny pravoslavném a ze dvou třetin luteránském, tvoří katolíci jen 0.2 proc. obyvatelstva a podléhají církevně arcibiskupovi řízkému. V roce 1924 utvořena s dohodou Estonska apoštolská administratura v Talině.

JUGOSLAVIE

Smýšlení pravoslavného srbského kněžstva a jeho vůdců prozrazuje jejich časopis „Pravoslavljje“. Jako nejpotřebnější věc, o níž poučuje redakce své čtenáře, jest otázka: „Kdo su Jezuite?“ (Kdo jsou jezuité?) A třebaš dějinné informace podává v „Pravoslavljje“ jakýsi „Historicus“, je jeho článek snůška historických smýšlenek a nepravdivého podezírání, jakým jenom největší nepřítel jezuitů proti nim bojovali. Dnes, kdy je život zakladatele Tovaryšstva Ježíšova, svatého Ignáce z Loyoly, vědecky probádan nejen jeho duchovními syny, ale i odbornou vědou historickou, může jen pošetilá zaslepenost napsat, co píše o svatém Ignáci „Pravoslavljje“, že se chtěl stát na své pouti v Palestině „mohamedámem“, a mravní zásady Ignáciovy, jimiž na příklad v „Duchovních cvičeních“ až dodnes duchovně obrozuje nespočetné řady věřících křesťanů ve všech národech, rozhořčeně odsuzuje pravoslavný historik, poněvadž je skreslil k nepoznání, přičítaje svatému Ignáci názory Lutherovy: „Loyola kázal svátu, jen aby věřil a Bůh mu pak odpustí hříchy, ať by byly jakékoliv... Hlavní je, aby člověk pevně věřil, a pak ať si hřeší jak je mu milo!“ Nevkládá tu pravoslavný pisatel do úst katolickému světcí, kterýž Boží prozřetelnosti povolán, dává Cirkvi nejlepší obránce proti bludům reformace, právě známý výrok Lutherův z jeho listu k Me-

lanhtonovi: Esto peccator et pecca fortiter, sed fortius fide! (Buď hříšníkem a hřeš statečně, ale statečněji věř!)? Že pravoslavný „historik“ nepomenul tam odsouditi „jesuitskou“ zásadu: „účel posvěcuje prostředky“, ačkoliv tato protijesuitská pomluva byla už i soudně vyvrácena, je z celého jeho článku pochopitelné. Chtěl nasadit jesuitům, kteří i v Jugoslavii tolik se zasloužili o náboženský a kulturní život, psi hlavu, a k tomu účelu je mu dobrá každá pomluva a nepravda. „Historicus“ je v „Pravoslavje“ přináší z minulosti, druhý dopisovatel, „Spectator“, zase z přítomnosti. Odkrývá jesuitské „tajnosti“ organizační, na základě řádového katalogu. Název řádových domů residentia svedl ho k tomu, že celou jesuitskou provincii rozděluje na diecése (jako by každá residence měla řádového biskupa). Ale všechny tyto diecése musejí plnit jen tajné rozkazy provinciálový nebo generálový („černého papeže“), za následky však jsou samy odpovědný — původce zůstává skryt. Nejhoroznějším místem je mu dům probační a exerciční dům svatého Josefa v Záhřebě, neboť „tam se bere (řádovým novicům) svoboda vůle a myšlení, aby se stali pouhou číslicí, s níž řádová organizace počítá jen jako s mechanickou silou.“ Poněvadž i provinciál i generál jesuitský musejí projít takovým probačním domem řádovým, kde „se ztrácí svoboda vůle a myšlení“, musí pravoslavný Spectator ještě objevit, kde přece zůstala svoboda vůle a myšlení, aby dávala rozkazy!

Nový palác srbského patriarchy v Bělehradě je po dvou letech pilné práce dostavěn. Průčelí paláce není sice zbudováno v úplně jednotném slohu, ale má svůj svéráz. Mohutný je zvláště hlavní vchod. Střed průčelí je ozdoben mosaikovým obrazem svatého Jana Křtitele. V soukromé kapli patriarchově jsou krásné obrazy Matky Boží, apoštola Barnabáše, sv. Michala, sv. Sávy a čtyř evangelistů. Kromě toho má nový palác i velikou kapli, jež pojme asi 600 lidí, ta není ještě vymalována. Celá stavba patriarchova paláce i jeho vnitřní zařízení je provedeno v srbsko-byzantském slohu a dále se na útraty státu.

Výbor pro II. jugoslávský sjezd eucharistický v Lublani koná každý tý-

den pravidelně své porady v Lublani, aby co nejlépe připravil vnitřní, duchovní i zevnější úspěch sjezdu, dává směrnicе a sleduje přípravy v celém státě. Také porada zástupců všech jugoslávských diecézí, kterou svolal počátkem ledna do Záhřebu předseda stálého výboru pro eucharistické kongresy, biskup dr. Srebrnič, zabývala se přípravami na letošní sjezd lublaňský a zdůraznila zvláště potřebu eucharistické výchovy mládeže.

Počátkem církevního roku letošního začal vycházeti z iniciativy hvarského biskupa Michala Pušiče liturgický týdeník „Život s crkvom“. Týdenní sešit v rozsahu 30—40 stran přináší vždy nedělní mši svatou s výkladem. Předplatné na rok činí 40 dinarů, jednotlivé číslo stojí 1.50 din. List rediguje Josip Kirigin.

BULHARSKO

Milosrdné sestry ze záhřebského mateřince v Sofii — počtem 22 — vydržují dětskou zahrádku, klerou letos navštěvuje 40 dětí, většinou z rodin pravoslavných. Kromě toho vyučují na čtyřtřídní smíšené škole obecné 198 žáků a zákyň. Poněvadž většina z nich jest pravoslavná, ustanovily Milosrdné sestry zvláštní učitelku pravoslavného náboženství. V bulharských školách skoro výhradně učí náboženství učitelé a učitelky, nezřídka ovšem i otevření komunisté. Tu čeká bulharské pravoslaví veliký úkol, uchránit školní mládež před nebezpečím komunistické nevěry, které je bližší a větší, nežli nebezpečí se strany katolicismu. Sestry světily vyučování náboženství pravoslavnému své odchovankyni, která v jejich ústavě poznala dobře též katolictví. Dříve se účastňovali i někteří pravoslavní žáci i zákyně na přání svých rodičů vyučování katolického náboženství, nyní však je to přísně zakázáno.

Ve škole měšťanské, čili v t. zv. progymnasii, které je v Bulharsku pouze o třech třídách, mají Milosrdné sestry sofijské letos 116 zákyň, a to zase ze tří čtvrtin pravoslavných. Vlivem pravoslavného synodu postiženy byly soukromé katolické školy v Bulharsku vysokým poplatkem školním, který na obecné škole obnáší ročně 1000 lvů, zatím

co na státních školách se neplatí žádné školné a na soukromých gymnasiích činí školné 2000 lvů, kdežto na gymnasiích státních jen polovicí. Tim chtěl bulharský svatý synod donutit žactvo katolických středních škol, aby opustilo tyto ústavy, kde je postaráno o vyučování pravoslavnému náboženství, a přešlo na školy státní, kde se náboženství vůbec nevyučuje. Milosrdné sestry dosáhly s velikými obětmi práva otevřít úplné gymnasium a roku 1933 dovedly první oktávanky k maturě. Nyní však jim chtějí vysokým školným znemožnit gymnasium a dokonce i zabrat jim klášter.

Kromě školství věnují se sofijské Milosrdné sestry též péči o sirotky, jichž mají ve svém sirotčinci 34, většinou takřka nasbíraných na ulici. Jsou to děti katolických rodičů, jež osiřevše, ocitly se v největší bídě. Proto jsou většinou vydržovány v sirotčinci bezplatně, ba dostávají ještě i šatstvo a obuv zdarma. Když dorostou do školních let, mají za ně sestry platit podle nových předpisů vysoké školné, které bude letos činit okolo 50.000 lvů. Tak by byly sestry nuceny buď zavřít sirotčinec, nebo děti z něho posílat do státních škol. Poněvadž si právě ze sirotčince vychovávají sestry svůj dorost pro Bulharsko, nemohou tyto děti vydat bezvěrecké nebo komunistické výchově ve státních školách. Zavření sirotčince znamenalo by však také ztrátu místa, na němž je zbudován sirotčinec a klášter, neboť když zemřelý biskup Menini buďoval sofijský sirotčinec, nedostal od města koupit stavební místo, nýbrž jen do bezplatného nájmu, pokud na něm bude stát sirotčinec.

V gymnasiu sester je letos 101 žákyně. Bulharské gymnasium jest

vlastně pokračováním progymnasia (měšťanky) a proto začíná čtvrtou třídou a končí osmou. Vyučují v Sofii čtyři sestry profesorky a několik světských profesorů, jako na příklad dr. Slavčev, bývalý hlavní inspektor bulharských středních škol — učí latině a je pravoslavný, nebo známý žurnalista dr. Dragov, katolík východního obřadu. Katolickému náboženství učí mladý kněz východního obřadu O. Kliment. Poněvadž většina katolických žákyň je východního obřadu, koná se každou neděli v klášteře katolická bohoslužba ve východním obřadu, které se účastňuje i mnoho pravoslavných žákyň, ačkoliv je nikdo k tomu nevyzývá. Také po svatě zpovědi katolické touží mnohé pravoslavné žákyň, poněvadž je odráží, když mají pravoslavnému knězi platit za zpověď tři lvy. Pokud potřebují sestry pro své gymnasium výpomocné síly profesorské, jsou to většinou pensisté nebo profesori ze státních škol, jimž platí sestry 40 lvů za hodinu. A také tu jim dělají státní úřady těžkosti, nutíce sestry, aby i o prázdninách platily profesorům služné. S takovými obtížemi zápasí katolické sestry na poli náboženském a školském v Bulharsku. Ředitelkou je sestra Evangelista, která ještě se dvěma sestrami je rodem Slovinka. Hrvatek je 12 a 6 Bulharek. Jedna Bulharka studuje na universitě v Sofii, pět v Záhřebu.

RUMUNSKO

Katolický metropolita rumunský msgr. Basilius Suciu, arcibiskup fogařešský a albajulský zemřel 1. února ve svém sídle v Blaži. Dožil se 62 roků, správu své arcidiecése vedl od roku 1919.

Katolický obzor.

Doma.

MORAVA

Cyrlometodějský kroužek bohoslovců v Olomouci udržuje korespondenci přátelské styky s polskými bohoslovci v Pínsku, sduženými též v u-

nionistickém kroužku „Kolo Unijne“. Práce jejich Kola má mnoho podobného s účelem cyrlometodějského kroužku. Pořádají přednášky, jimž se snaží rozšířit zájem o Unii. Tématy minulého roku byly dějiny 17., 18. a

19. století. Letošního roku se snaží korespondenci rozšířiti ideje unionistické mezi bohoslovce jiných seminářů polských, neboť cítí, že je poji společné ideály ve velké rodině Kristově. Rozšířením katolických brožurek a obrázků se snaží ulámati hroty nepřátelské mezi pravoslavnými a katolíky latinského obřadu a tak připravují pomalu cestu k smíru. Peněžními prostředky pomáhají chudákům, pracujícím na poli unionismu a modlitbou vyprošují posilu sobě i jiným k vděčné práci pro Unii. Čas od času mají v seminární kapli bohoslužby východního obřadu. Kež všemohoucí P. Bůh žehná práci obou kroužků, by přání Spasitelovo „ut omnes unum sint“ nabývalo ve všech zemích stále většího ohlasu.

Za hranicemi.

Ř Í M

Sv. Otec Pius XI. dokončil o posledních vánocích 55. rok svého kněžství. Vysvěcen byl v lateránské basilice, kterou před 50 lety začal opravovat papež Lev XIII. a jejíž obnova byla právě dokončena k papežovu kněžskému jubileu. Na jeho památku daroval Sv. Otec kapitule lateránské drahocenný kalich.

Papežská škola pro knihovníky byla zřízena ve vatikánské bibliotéce z návodu Sv. Otce, který sám byl dlouhá leta knihovníkem v Miláně a v Římě. Tento nový vědecký ústav podobá se poněkud paleografické škole též papežem Piem XI. založené a má za účel vychovat vědecky a odborně vzdělané síly pro knihovny církevních ústavů, seminářů a klášterů. Program studia, které trvá dvě leta, věnuje zvláštní pozornost vzdělání v katalogisaci podle nových vědeckých metod.

Z Říma. Před vánocemi vysvěcený náš krajan, pferovský rodák P. Jaroslav v Kantor, slavil svou primiciální mši sv. u památného oltáře sv. apoštolů slovanských v basilice sv. Klimenta v Římě. Ministrovali mu při ní též naši rodáci, bohoslovci z „Nepomucena“, p. Hrubý z Rozstání u Plumlova a p. Neubauer z Vyškova a k oltáři uváděl primi-

Zřízení slovenské theologické fakulty kladly nedávno naše časopisy do Trnavy. Ve skutečnosti bylo však vládou čl. fundováno už v roce 1919 založení katolické fakulty theologické při universitě Komenského v Bratislavě na základě zvláštního právního ustanovení. Uskutečnění však tohoto ustanovení závisí na rozhodnutí Svaté Stolice, čili na dojednání tak zvaného modus vivendi. Kdyby i nyní Svatá Stolica svolila ke zřízení katolické bohoslovecké fakulty slovenské, zůstává zde právní ustanovení vlády čl. z roku 1919, které mluví o theologické fakultě v Bratislavě, to by se tedy musilo změnit, kdyby fakulta měla být zřízena v Trnavě.

cianta P. Štork T. J., spirituál „Nepomucena“. (Viz obrázek v textu, dva laici na něm jsou: otec primiciantův a příbuzný, kteří přijeli do Říma na primici). Sv. Otec přijal ve zvláštní audienci novosvěcence „Nepomucena“ — celkem 8 — i jejich rodiče a mluvil k nim tak, že mu všichni dobře rozuměli. V novokněžském nadšení putoval v následujících dnech náš primiciant po nejpamátnějších místech věčného města a sloužil mše sv. na zvláštní úmysly: v basilice Sta Maria Maggiore v kapli Borghese před obrazem P. Marie, Matky sv. jednoty, za sjednocení Cirkve, v katakombách sv. Kalixta u hrobu sv. Cecilie za našeho p. arcibiskupa (votivní) a na hrobě sv. Pavla na týž úmysl. Na hrobě sv. Aloisia vzpomínal při mši sv. na naši mládež a studenty a na hrobě sv. Petra obětoval mši sv. za věrnost našeho národa ke skále Petrově.

Primiční radost novosvěcenců „Nepomucena“ byla „zvěčněna“ po obědě na dvoře fotograficky — viz v textu obrázek: uprostřed sedí p. vyslanec čl. u Vatikánu dr. Radimský, po jeho levici msgr. rektor „Nepomucena“, dále exalumnus české koleje slavici kněžské semijubileum, P. Peterek, vicegenerál salvatoriánů z Brna-Hušovic a pak 4 novokněží z Prahy,

Olomouce, Nitra a Král. Hradce. Po pravici p. vyslanec sedí: vdp. P. Hudeček, CšsR, dr. Kuláč, kanovník z Prahy, a ostatní čtyři novokněží z Prahy dva a z Litoměřic dva.

V „Nepomucenu“ římském studuje letos 44 hohoslovců z naší republiky — loni jich bylo jen 30. Také do „Russika“ přibylí tři noví chovanci, Slováků je tam letos 8 — tedy o jednoho víc.

ANGLIE

O letošním čtyřicátém výročí mučednické smrti blah. Tomáše Mora a kardinála Jana Fishera, biskupa rochesterského, budou oba mučedníci rozhodnutím Posvátné kongregace obřadů prohlášeni za svaté. Slavnosti kanonisační se připravují na květen.

Na kongresu anglické církve, který zahájil své porady dne 5. února letos v Londýně, má býti jednáno též o sociální otázce ve smyslu papežských sociálních encyklik Lva XIII. (Rerum novarum) a Pia XI. (Quadragesimo anno). Anglikánský biskup londýněký připravil resoluci, v níž žádá takovou úpravu nynější politiky finanční, průmyslové a hospodářské, aby v ní byly v přiměřené závazné formě ztělesněny zásady mravní a náboženské, bez nichž není myslitelný pevný společenský řád. Na kongresu podá také zprávu zvláštní anketová komise, která byla pověřena anglikánskou církví prostudováním otázek nezaměstnanosti. Papežské encykliky sociální docházejí tak širšího a významného ohlasu i v církvi anglikánské.

Ani Anglie nezůstala ušetřena nemravné a pro národy samovražděné agitace s „kontrolou porodů“. Zvoleno tam však místo diskreditovaného hesla starého méně křiklavé jméno nové: „Odpovědné rodičovství“ (Responsible Parenthood). Na nedávné schůzi a banketě tohoto sdružení budil pozornost veliký počet židovských účastníků mezi hostmi: manželé Laski, sir Julian Cahn (poangličtený Kohn), manželé Izraelostvo Sieff, Strer, H. Woolf, lady Cohen, pí Sachen, S. Marks a jiní. Ta účast jest ovšem mezinárodní!

Mezi anglikánskou církví Velké Británie a státní luterskou církví finskou zahájené rokování vedlo ke vzájemnému sblížení. Projeví se tím, že při svěcení biskupským bude vždy

přítomen i „biskup“ druhé církve jako spolusvětitel. Také věřící luteráni jinší mají býti zpřipouštěni ke stolu Páně v kostele anglikánském a naopak. Na mezinárodních konferencích budou též vystupovat obě církve vždy společně. — Anglikánská církev se aspoň namáhala ze všech sil dokazovat platnost svého svěcení kněžského a biskupského, poněvadž prý zachovala apoštolskou posloupnost své hierarchie — ač tato fakticky byla porušena, zatím co Luther radikálně odstranil svátost svěcení kněžstva... Nyni se obě církve sjednocují — na jakémsi zevnějším formalismu liturgickém.

FRANCIE

Dozvky starého kulturního boje. Starosta v obci Croix v okresu nordském zakázal roku 1932 konat veřejné procesí Božího těla. Duchovní správce podal proti tomuto zákazu odvolání k státní radě francouzské a ta nyní zákaz starostův zrušila. Toto rozhodnutí má veliký právní význam pro všechny francouzské katolíky, osvobozuje je od násilí protikatolických obecních vládců.

Není už pozdě? Ve Francii se do stavilo trpké ovoce nevěry a laické morálky — v hrozivém úbytku porodů. Statistika začala mluvit o vymírání národa. Jak je zastavit, odvrátit? Francouzská vláda vidí především záchranu ve vydatné materiální pomoci rodinám s četnými dětmi. Dosti vysokou měsíční podporu uděluje chudobným rodinám, které mají více než 4 děti, a ta podpora se zvětšuje s každým dalším dítětem. Náklad je rozdělen tak, že 51 proc. přispívá vláda, 20 proc. okres (departement) a 29 proc. obec. Kromě toho uděluje vláda prémie (odměny) všem rodinám, nevyjímajíc ani bohatých, mají-li více nežli čtyři děti, s tím ovšem rozdílem, že bohatší rodiny dostávají jen zvláštní děkovné diplomy ve jménu národa, chudobnější pak obnos tisíc franků, splatných v první výročí narození dítěte. Jestliže do té doby dítě zemře, ztrácí jeho rodina právo na odměnu. Kromě toho přiznává stát rodinám s více než čtyřmi dětmi daňové úlevy, které vzrůstají podle počtu dětí tak, že rodina se šesti dětmi neplatí ve Francii žádných

daní. Majitelům domů, v nichž bydlí rodiny obdařené mnohými dětmi, snižuje se domovní daň podle počtu dětí, žijících pod jejich střechou. Od roku 1917 jsou takové rodiny chráněny též před veřejnou dražbou a vypovězením z bytu bez zvláštního vládního dovolení. Rodiny s pěti a více dětmi používají 50 procent slevy na dražbách i na lodích. Ze tří synů vojnou povinných slouží jen dva, z pěti jen tři, ze sedmi čtyři. Všichni předárci musejí svým dělníkům a úředníkům vyplácet určitý doplatek na každé dítě. (Něco podobného zavedla i Belgie a v Itálii zatížil Mussolini větší daněmi rodiny s menším počtem dětí a svobodně, aby nahradil úbytek daní, odpustěných rodinám s četným potomstvem.) Je ovšem otázkou, zdali pouze hmotné výhody vyléčí rakovinu odkřesťaněného života rodinného.

Kozáci v pařížském chrámě Notre Dame. Platovův pěvecký sbor donských kozáků pod řízením Kostrjukova, utvořený kdysi v Praze, procestoval již asi celý svět a všude vystupoval s velkým úspěchem. Poslední dobou zpívali kozáci pěvci mnohokrát v katolických chrámech Francie a Belgie a získali si velikou slávu, zvláště v oboru církevního zpěvu. Dosud se ve Francii nestalo, aby ruský církevní zpěv zazníval pod klenbami katolických kostelů. I v pařížském velechrámě Notre Dame uspořádal ruský sbor duchovní koncert za přítomnosti pařížského kardinála Verdiera, který požehnal dirigentem sboru Kostrjukovu; sbor zapěl ruský „Cheruvinskiju“ (hudba Lomakina), „Otče náš“ (hudba Šereměťjeva) a řadu jiných církevních písní. Ruské noviny přinesly fotografické snímky pěveckého sboru s kardinálem Verdierem uprostřed. („Segodnia“, č. 27., r. 1935.)

NĚMECKO

Nový typ Milosrdných sester a ošetřovatelek navrhuje založit úřední časopis národní organizace německých sester a ošetřovatelek (Zeitschrift des Reichslachschafft Deutscher Schwestern und Pflegerinnen); chce je vychovávat na základě světového názoru „nordského“, bez hrozeb prý a slibů nebeských, aby nemusely bloudit ve vysokých sférách, ani se vzdá-

vat skutečného života. Proti tomuto snižování křesťanské služby milosrdné lásky svorně protestovaly jak vedoucí časopis katolický „Kölnische Volkszeitung“, tak i orgán protestantský „Allgemeine Lutherische Kirchenzeitung“. Jedině duch Kristův stačí udržovat a podněcovat heroismus Milosrdných sester, jak zřejmě ukázala i poslední sesterová válka!

Slavný vůdce Sasů Widukind, který přivedl svůj národ ke křesťanství a je o svátku Svätých tří králů vzpomínán jako světec, má sloužit tendenční historii národně-sociální za berana proti katolické Cirkvi. Na toto falšování dějin upozornil hildesheimský biskup Machen a ve své promluvě ke dvěma tisícům zástupců katolické mládeže německé v kostele svätého Josefa v Hannoveru o svátku Svätých tří králů. Dynastie Widukindova, k níž patřila též svätá Matylda, manželka Otty Velikého, zasloužila se přece o rozšíření křesťanské víry v Němcích zakládáním klášterů a kostelů a je proto zneužíváním národního hrdiny saského, když ho národní socialisté líčí jako nepřitele křesťanství. Účel jim posvěcuje nekalé prostředky!

Město Norimberk má zvláštní památku po zrušené zednářské lóži — museum hrůz y (oskvlivosti) (Gräuelkammer). Ponechalo totiž sál, v němž se kdysi tajně scházivali norimberští zednáři, v jeho původním stavu a zpřístupnilo ho veřejnosti. A tak se dnes návštěvníci někdejší zasedací síně zednářské rozhlížejí zvědavě po její nezvyklé výzdobě: vidí tu kostry, kabalistické znaky a symboly, kordy i veliké meče, jichž užívali zednáři při svých zasedáních a tajemných obřadech. Prohlídku podivné místnosti doplňuje výklad průvodce, který vysvětluje význam tajemných symbolů i účel jednotlivých rekvizit.

Catholicá Unió v Mnichově uspořádala letos ve dnech 17.—25. ledna unijní týden, o němž byla třikrát sloužena svätá liturgie ve východním obřadě v theatinském kostele a každé večer byly konány odborné přednášky s krátkou pobožností. Přednášeli: Profesor dr. J. Zellinger: Zač děkujeme křesťanskému Východu? Profesor dr. J. Aufhauser: Rozkvět a rozšíření křesťanství na Východě až do vzniku islamu. Profesor

dr. A. Michel z Frýsingů; Východní církevní rozkol. Prof. dr. J. Lippl z Řezna; Islam a úpadek křesťanského Východu. P. Michal Schwarz, OSB z Amay; Řecká liturgie svatého Jana Zlatoustého. P. Michal Tarchnišvili z Gruzínska. Křesťanství v Gruzínsku. Dr. Ad. Ziegler; Pokusy a naděje sjednocení. Dr. Chrysostomus Baur, OSB; Bolševismus a ruská misie.

ŠVÝCARY

Po obohacení své liturgie teskně volali už dříve předáci švýcarského protestantismu, pastoři Osterwald, Rogues, Bersier, Davel a před několika lety i kalvínský synod kantonu Vaud. Posledně je to opět švýcarský pastor Pierre z Lausanny, který se v místním protestantském časopise vrací k otázce bohoslužby; připomíná, co ve věci obřadů píše sv. Pavel v listě ke Korintským, co později sv. Klement římský vedle apoštolské Didachy vzpomíná různých starožitných liturgií křesťanského Východu a Západu a na konec píše: „Je v dávných t. zv. katolických liturgiích horlivost, vroucenost, vzácný entuziasmus, hloubka pokory, vznešenost pocty, bratrská láska v prosbách o přímluvu — je v tom poklad křesťanstva.“ Protestantismus vyloučil z křesťanské bohoslužby nekrvavé opakování Oběti kříže, zbavil ji opravdové vnitřní ceny. Co zůstalo v zevnějších kázání, ve

zpěvu žalmů nebo náboženských písní, ve společné modlitbě anebo předčítání evangelia a Písma sv., nemohlo zakrytí prázdnoty, vzniklé vyloučením skutečně nejsvětější Oběti Kristovy z bohoslužby. Odtud ta tesknota a volání po plnosti staré katolické liturgie!

ASIE

Zluté nebezpečí. V městě Batavia na ostrově Java přišel do místní zastavárny dělník, aby zastavil kolo. Obdržel na ně půjčku 60 fr. Na druhý den se opět objevil v zastavárně s jiným kolem a dostal zase půjčit 60 fr. Na třetí den dělník přinesl dokonce tři kola najednou a odešel se zálohou 180 fr. Za týden však čekala už přede dvěma zastavárny celá fronta lidí a každý nabízel do zástavy pěkné nové kolo. Ředitelství zastavárny bylo takové množství nových kol nápadným a proto odmítlo je přijat do zástavy a dalo celou věc vyšetřit. Brzo se mu dostalo vysvětlení. Jakási japonská firma dostala povolení, aby dovážela na Javu kola vyrobená v Japonsku. Tato kola prodávala firma kus za 40 franků a proto každý rád pospíchal je zastavit za 60 franků. Zastavárna totiž počítala s evropskými cenami kol, kde takové kolo stojí několik set franků. Tak levně se vyrábí v Japonsku. Je to velké nebezpečí pro výrobní poměry v Evropě i v Americe.

„Posledníja Novosti“ č. 5030.

Krajanské zahraničí.

Naše slovenské ruže a trně v zahraničí. — Belgie.

(Peter Makoš.) Bruxelles, 1. januára 1935.

Už počiatkom decembra som urobil potrebné opatrenia, aby za krátku dobu vianočných svojich prázdnin ušlo sa čím viac duševnej nápomoci našim česko-slovenským emigrantom. Preto som si dal natlačiť 300 kusov malých letákov, na ktorých som oznámil svoj príchod do Belgie a Holandska a tiež určil deň môjho príchodu do toho ktorého strediska robotníkov s podrobným programom. Tieto letáky som poslal na adresu Spolkov Sv. Cyrila a Metoda, ktoré boli založené ešte roku 1933

po čas minulej mojej misijnej cesty. Tieto spolky potom ďalej expedovali hromadné zásielky týchto letákov.

Dňa 21. decembra som prišiel do Liegu (Lutychu). Počasie bolo veľmi daždivé za celý čas môjho zájazdu. V Liegu žijú väčšinou rodiny, pochádzajúce z Levíc, Veľká Dedina, Svederník a Lalinek. Sú to drotári, ktorí sa tu usadili už pred šesťdesiatimi rokmi. Pred vojnou boli usadení v Porýní v Nemecku, ale po vojne museli sa odsťahovať z Nemecka a svoje drotárske remeslo sprevádzaf v se-

vernej Belgii. Bývajú v jednej ulici, ale už pred rokom ťažké pomery belgické prinútili túto malú cejchovú rodinku slovenskú v cudzom tomto svete k rozptýleniu, takže dnes už polovica našich drotárov muselo si hľadať pramen výživy vo fabrikách a baniach. Za to však nezafajú, ale sledujúc ťažké chmáry nezamestnanosti na Slovensku, ďakujú Bohu, že môžu, hoci krvopotne koľko-koľko si vyrobiť na každodenný chlebiček.

Medzi týmito našimi sirotami dospelými som ztrávil celé dva dni. Radosť ich bola veľká, že aspoň okúsia z tých krásnych sviatkov Slovenska. V Belgii totižto priemyselný život svojim divným poválečným tempom exportu uholného ošarpal i tie najkrajšie sviatky z ich duchovného pôvabu a nedele i sviatky akoby glajšaltoval so všednými dňami. Naši slovenskí drotári však sa príchystali dôstojne na sviatky a na privítanie svojho duchovného. Niektorí dozvediac sa o prichode slovenského duchovného, z diaľky 70 km vrátili sa domov so svojimi napakovanými drotárskymi krošňami, len aby si vykonali svoju tradičnú vianočnú sv. spoveď a sv. prijímanie a zúčastnili sa počutia slova Božieho. Bohoslužby za dva dni sme mali v krásnom kostole St. Croix, ktorý nám prepustil miestny pán farár. Posilení na duši, ťažko sme sa lúčili a oni volali: „Do videnia v krátkom čase!“

Na našich drotárov idú teraz tiež ťažké časy.

Ich drôtené výrobky totižto zabíjajú na trhu výrobky fabrické domáceho pôvodu, preto aby náš Slovák-drotár odpredal šporujúcej Belgičanke nejaký kus svojej práce, musí predstúpiť pred ňu s mnohými komplimentami a tak jej obmáknúť gazdinské srdce a vzbudiť sympátiu k blyšiacim sa výrobkom rúk slovenského drotára. Toľho drotára už z ďaleka poznať na ulici. Je obležený v otcovskom slovenskom kroji a počas odpočinku alebo na dlhšej ceste si tak od srdca zahvízda melódiu slovenskej pesničky, ktorú so sebou doniesol ešte z domova. Počas svojho obchodného-podomového putovania mestami-dedinami Belgie ujde sa našim opusteným drotárom hodne uštipačných poznámok. — No, slovenská ich pokojná krv nevie sa pomstíť. Povedali mi, že v podobných nepri-

jemných prípadoch si pomyslia na to slovenské porekadlo: „Kde bieda a opuštenosť najväčšia, tam Boh najbližší.“ A hoci sú i v ďalekej ceste títo naši drotári, v nedelu nikdy nezabudnú vojsť do kostola na sv. omšu, pomodliac sa pri tom zo slovenskej knižočky.

Títo drotári sú väčšinou mužovia a zvykli na každé Vianoce navštíviť svojich domácich. Tohto roku však museli sa tohoto rodinného pôžitku zrieknuť, lebo ťažké finančné ich polozenie im neprišlo na hradenie druhej a ďalekej cesty do domova.

Na okolí Lutychu patriarchálnym spôsobom (zaiste si to zaľúbili od našich drotárov) sú usadení na ďalekých periteriách gropovite aj mnohí Oravci (Vavrečka, Osada), ktorí si svoj kuchynský život sami vedú, premeňujúc sa v kuchárskom umení jeden-každý týždenne. Najradšej bývajú pospolu, alebo čo v najväčšej blízkosti, aby tak zabudli na svoj tvrdý údel nemilosrdného existenčného vyťahovalectva.

Iný spôsob života však vidíme v južnej Belgii, ktorá je výhradne územím kopálni, fabrik a je popretkávaná hlbokými, umele zhotovenými kanálmi a s čiernou ohľovito-olejovou vodou. Tu naši vyťahovalci žijú celkom roztrúsené von za mestom v malých, začmudených fabrických domčekoch. Títo sú najiac polutovania hodní. Spolupatričnosť je tu ťažká, leba smiešanina národnosti z celého sveta sem sa usadená prekáža tomu.

Jediným národným útočišťom a akýmsi duševným okriatím sú spolky sv. Cyrila a Metoda v Maurage a Strepy, ktoré raz mesačne shromaždia podľa možnosti našich Slovákov z blízkeho okolia. Tieto spolky, ktorých je nateraz v Belgii len tri, vyvíňujú ohromnú činnosť náboženskónárodnú. Ich funkcionári sú všetko jednoduchí robotníci, pôvodom z rozličných kútov Slovenska. Spolku sv. Cyrila a Metoda na Mauragu a okolí je Jozef Spišiak a rodina Lačný vedúcimi. Tento spolok tri štyri rázy do roka hrá slovenské divadlá. Diletantí hudby sa tiež zorganizovali a utvorili si 12člennú kapelu, ktorej zvuky veľmi vedia rozveseliť utrápené mysle našich robotníkov. Ich dovednosť som obdivoval, počujúc ich pekne zahrať, počúnc od našich slovenských trávnic až po salónne val-

čítky a čardáše privábia vždy mnoho mladých Belgičanov ku spoločnej zábave s etrangermi (cizincami).

Spolok tento má vo svojich stanovách aj sociálny bod svojpomoci. Keby na príklad niektorý člen spolku ochorel, alebo nemal potrebných prostriedkov na cestu domov, najde takýto člen dobrého otca v tomto spolku. Funkcionári spolku sa najmä cvičia v reči funkcionárskej, aby tak ľahšie mohli prednášať svoje ťažkosti a žiadosti vrchnostiam belgickým.

Belgickí kňazi idú im po ruke vo všetkom. Synovia p. Lačného, ako Dezider a Vojtech, zorganizovali školopovinné deti z celého okolia (do 50 našich detí) a tieto potom cvičia vo feriálny deň v týždni v čítaní, písaní, speve a vlastivede. Je to práca ozaj apoštolská, ktorá iste prinesie za pomoci Všemohúceho istý užitočok. Dežko a Vojtech Lačný tieto prácu konajú ideálne, bez akéhokoľvek honoráru; pravdaže ide to s veľkými ťažkosťami. Nepriatelja slovenského a českého nacionalizmu aj tu dvíhajú svoje diabolské hlavy a chcú rôznymi poplašnými obchrami znechutiť túto prácu. (Roziláchali, že vraj rodičia detí, chodiacich do tejto súkromnej školy, budú musieť belgickému štátu platiť veľkú daň.) Ale funkcionári Spišjak, Turčan, Lačný odmietli tieto poplašné chýry a dali sa ďalej do práce. Miestny farár na Strepy bezplatne prepúšťa veľkú sálu belgického spolku našim robotníkom, kedy tieto len chcú. Tu v Maurage a Strepy mali Slováci pekné vianočné sviatky. Pripravili sme si to tak, ako tu doma na Slovensku. Už tri dni pred Božím narodením pristupovali robotníci a mládež ku sv. spovedi a sv. prijímaniu. Na Štedrý večer chceli sme mať polnočnú sv. omšu. Dostali sme povolenie od biskupa z Tournai v niektorej kláštornej káplrike. V Belgii totižto polnočné sv. omše sa nikde neslúžia. Je to už vyše 20ročný zákaz celobelgický pre vyskytnuté sa výtržnosti v kostole, pre ktoré biskupský sbor belgický zrušil privilegium polnočných omší, aby sa tak vyhlo nepredvídaným škandalom socialistickým na posvätných miestach kostolných.

My sme sa tiež museli zriecť tejto polnočnej radosti, nakoľko nám pre daždivé počasie a veľké blato ani v kláštore nechceli povoliť byť prítom-

ní na polnočnej. Za to Slováci a Česi z okolia sa šliši do veľkej siene miestneho spolku belgického, kde sme ztrávili pri vianočných piesňach celý Štedrý večer. (Fotografické snímky z tohoto milého okamihu štedro-večerného prinesieme budúčne.)

Keď sa blížila dvanásť hodina, predseda spolku zaobstaral rádiový prístroj, ktorým sme zachytili katolícké pobožnosti z Bratislavy a Prahy. Všetci prítomní Slováci a Česi akoby boli nielen duchom, ale aj telom prítomní na polnočnej, tíško sa modlili. Slzy, ktoré tiekli mnohým pri rozpomienke na ich ťažký a suchopárny život v ďalekej cudzine, zdaly sa ako zlaté granáty nezkaženého, rýdzokresťanského a národného ducha. Po vypočutí rádiového vysielania z našej vlasti, väčšina zostala vigilovať až do pastierskej omše, vyplnúc čas veselým spevom vianočným. Až do 6. hodiny rána, keď v Belgii sa slúžia pastierske.

25. december bol ozaj celý náš. Spovedalo sa už od rána 7. do poljedenástej. O 11. hodine mali sme svoje bohoslužby a po obede litánie.

Belgické sestričky priviedly školské deti francúzske, aby sa pokochaly v melodických spádoch radostných piesní slovenských. A boli by sme spievali až do pozdného večera, keby nás neboly prerušily súkromné pobožnosti miestnej Mariánskej Kongregácie.

Pokračovanie tejto naššej katolíckej nálady bolo vo veľkej sieni spolku robotníkov katolíckych (La Maison des Ouvriers), kde vo veľkom sa pripravovalo na večernejšiu akadémiu Spolku sv. Cyrila a Metoda, ktorá sa započala večer o 8. hodine. Miesta boli obsadené nielen našimi, ale aj inými slovenskými robotníkmi (Chorvátmi, Poliakmi, Slovincami) a tiež zástupcami vrchnosti kopálni. Akadémie byly pestré, ako 1. Vianočný stromček, divadlo. — 2. Robotník a Ježiško, prednáška robotníka Spišjaka. — 3. Spoločný spev slovenských kolied. — 4. Vianoce na Slovensku, prednáška pisateľa. — 5. Betlehemci, starodávny slovenský vianočný folklór. — 6. Národnostné recitácie mládeže. — 7. Živý obraz, hold Kristovi robotníkovi, počas ktorého bola vztýčená štátina a slovenská vlajka. Herci a režiséri (Spišjak a Lačný) si zaslúžia veľkej pochvaly za svoje námahy pri zostavení tak zdarilého programu.

Čistý finančný zisk Spolok sv. Cyrila a Metoda venuje na zaobstaranie slovenských čítaniek a mesačníkov náboženských pre chudobných našich robotníkov. Tito organizovani členovia Spolku sv. Cyrila a Metoda sa zúčastňujú verejne všetkých náboženských prejavov belgických a takto akoby tvoria legie katolíckych a slovenských robotníkov v zahraničí.

Sviatok sv. Stefana v Belgii nie je

zasvätený a pracuje sa ako vo všedný deň. Lenže skoro v celej južnej Belgii Slováci akoby solidárne v tento deň nepracovali (s povolením správy) a chceli takto spolužiť duševne so svojimi tu na Slovensku. „Zasvätime i sv. Stefana mučenika.“ hovorili mi oduševnene, „lebo tým vzdáme hold Bohu, ktorý nám opustenú denu mzdu istotne stonásobne odplatí.“ (Dokončení príst.)

Misie vystěhovalců ČSR ve Francii.

Činnost roku 1934.

U v o d e m.

Ďáky nabytým zkušenostem v letech předcházejících, možno činnost krajanské misie vystěhovalcké ve Francii prohlubovati každým rokem. Roku 1934 podporovalo ředitel misii v jeho činnosti celkem osm kněží. Tři z nich přijeli do Francie schválně za účelem misijním, jini tři, dlíce ve Francii za dokonáním svého kněžského vzdělání, věnovali krajanům hlavní a sváteční svoje prázdniny, dva, přicestovavše do Francie z důvodů soukromých, vypomohli ochotně i v misii. Duchovní tato pomoc byla soustavně a organicky využita tak, že pracovní rok 1934 znamená pro krajanskou vystěhovalckou misii ve Francii opět další vážný krok ku předu.

Rozvrh práce misijní.

Misii jest dbáti především toho, jak krajané naši jsou usídlení, pak i toho, kde bydlí, nebo kde studiem svým jsou vázání kněží, kteří jsou ochotni a mohou v krajanské vystěhovalcké duchovní správě vypomoci. S hlediska toho možno misijní oblast naši rozdělit na kraje Francie jižní, Francie jihozápadní, Paříž se širokým svým okolím a oblast severní.

Rozvrstvení krajanů.

Ke krajanům, o něž misie pečuje, dlužno počítati též i četné kandidáty stavu kněžského, seminarity, řeholníky, kandidátky klášterní, řeholnice a pod., rodem a původem z vlasti našich, jichž počet ve Francii není nikterak nepatrný. Krajané-vystěhovalci, z nichž někteří poslední dobou přijímají a ucházejí se o příslušnost francouzskou — jsouce k tomu nynějšími kritickými poměry skoro nutkání — jsou z veliké části dělníci tovární, zemědělstí, služební dívky ve

městech, na hospodářstvích a na polních pracích, též i tovaryši, menší řemeslníci, zřídka nájemci menších nebo větších rolnických usedlostí, inteligenti vyššího vzdělání, úředníci atd.

Střediska emigrace.

Největší duchovní péče věnuje se hlavním střediskům naší emigrace, k nimž po Paříži — kde je našich lidí několik tisíc — se počítá Argenteuil, diecése Versailles, Chalette-Vésines, diec. Orléans, Vesoul, diec. Besancon, též i Bordeaux, hlavně pro generosní péči, kterou o tuto naši kolonii má tamní velkopřemyslník a zaměstnavatel našeho lidu, monsieur Adolph Domez, majitel sklárny.

Pravidelné bohoslužby krajanů ve Francii.

Paříž a Argenteuil mají po celý rok pravidelnou bohoslužbu s kázáními v našem jazyku, s našimi zpěvy, jakož i příležitosti ke sv. zpovědi a k poradám ve všech věcech duchovních. Je to představený misie, který plní tento úkol; je nucen zachovávat stálou residenční povinnost v Paříži; jednak přicházejí tam v každé hodině denní krajané, žádající úsluhu svatými svátostmi, jednak dožadují se rady, pomoci a nutného přispění ve spletých záležitostech snubních, osobních, duchovních, právních, občanských, k jichž rozřešení je třeba řádné zkušenosti, znalosti zákonů čsl. i francouzských, zralosti úsudku, jak nelze ho ani žádati, ani čekatí u kněze, nováčka, nebo neznalého poměrů francouzských. V Paříži je v kostele cizinců každé neděle a o všech zasvěcených svátečních pravidelná bohoslužba s našimi zpěvy a kázáním v našem jazyku, kromě toho každý den ráno příležitost ku přijetí svatých svátostí v nedaleké kapli benediktin-

ské v Panské ulici, při níž jest i karcelář misijní, přístupná každému o kterékoliv denní hodině. V Argenteuili je vyjednáno s duchovní správou tamější basiliky Roucha Páně, že se koná o všech zasvěcených svátých pravidelná bohoslužba slovenská, při které představený misie řídí zpěv hrou na varhany nebo harmonium, káže, zpovídá, kdežto mši svatou podle dohody s farním úřadem slouží kněz farní. (Představený misijní konaje totiž pravidelnou bohoslužbu téhož dne i v Paříži, nemůže fysicky vytrvati lačným až do 12. hodiny, ve kterou se tato bohoslužba v Argenteuili koná; jiné hodiny nebylo lze docílití, poněvadž basilika je jinak celý den obsazena.)

Všichni kněží, kteří přijdou z naší republiky do Francie na výpomoc, konají též několikrát bohoslužby v Paříži a v Argenteuili, aby naši lidé měli příležitost poslechnouti jiného kazatele a přijati svaté svátosti u kněze neznámého. Podle možnosti je vyslán pomocný kněz, hlavně Slovák, každé třetí neděle v měsíci do Argenteuile, by tam konal naši bohoslužbu. Jelikož naše bohoslužby bývají navštěvovány četnými Slováky — ovšem též i Čechy a Moravany — konají se promluvy střídavě česky a slovensky, rovněž tak je to se zpěvy. Též každé jiné příležitosti, na příklad snátků, používá ke k příhodnému křesťanskému napomenutí a k exhorté; tato koná se výjimkou i maďarsky

a německy — pro krajany z Podkarpatské Rusi ruský — ovšem podle potřeby přítomných.

Neocenitelnou pomocí naší misii je nyní v Paříži přítomnost horlivého známého pracovníka v menší vídeňské dra Františka Karlického, profesora vysokých škol ve Vídni, na odpočinku, který s vzácnou ochotou nabídl se k výpomoci, jemuž se dostalo též potřebné jurisdikce v Paříži a v diecési versaillské, ve kterých obou již během krátkého svého pobytu svého v prosinci 1934 též i skutečně již vydatně vypomohl.

Bohoslužby misijní.

Po Paříži a Argenteuili jsou hlavními středisky působnosti misionářské naše kolonie ve Vesoulu, Bordeaux a Chalette-Vésines. Nejhojnějších návštěv kněžských dostalo se ze všech těchto míst asi krajanům ve Vesoul, département Haute Saone, diecése Besancon. Ležící město toto na železniční trati, vedoucí přes Švýcarsy a Rakousko k nám. Poněvadž všichni spolupracovníci volili tuto cestu — rovněž i představený misie — byli vesoulští navštěvování cestou do Francie a cestou z Francie. Krajané ti se z této pozornosti též upřímně radovali. Krajané v Chalette-Vésines, dep. Loiret, diecése Orléans, měli každého čtvrt roku příležitost býti přítomni našim bohoslužbám a přijímati svaté svátosti, kteréžto výhodě těšili se i vystěhovalci v Bordeaux. (Pokračování.)

Z korespondence Spolku sv. Rafaela.

Krajanka z Berlína píše:

Sděluji Vám, že děti, které chodí do české školy zde v Berlíně, jsou vyučovány českým panem učitelem a v českém jazyku učí je jenom mluvnice. Českého kněze zde ještě nemáme. Duchovní správu v české řeči vede a česky zpovídá dp. dr. Petr Verhun, řeckokatolický farář (který studoval v Praze a tudíž ovládá češtinu, pozn. red.).

Chci Vám podrobně vypsati své snahy, dostatí sem našeho kněze. Již před 9 lety byla jsem zde u nejdp. biskupa dra Deitmera s prosbou, zdali by dovolil, abychom zde měli svého kněze, jako mají všechny národy.

Bylo mi řečeno, že je zde jeden kněz, který umí česky, a když jsem tohoto duchovního vyhledala, ke svému zklamání jsem poznala, že umí jen několik slov v českém jazyku.

Nás Čechů je zde mnoho, kolik jich chodí ještě do kostela a kolik si jich zachovalo viru, nevím. Naším vroucím přáním je, aby sem přišel jeden kněz, prozatím třeba jen na kratší čas, a konal zde pro nás bohoslužby. Jistě, že by přivedl některou zhloudivou duši zpět. Působily by české písně, modlitby a kázání.

Děkuji Vám za všechny knihy, které jste nám poslali na vánoční nádlíku, jsou krásné. Ostatní četbu mám u sebe a dámy našeho spolku si je

budou u mne vypůjčovatí. Prosím Vás, vzpomeňte si na nás také v modlitbách, nedá se ani vše vypsatí.

Salesián Slovák byl vysvěcen v Buenos Aires.

Náš krajan dp. František Gese, salesián, byl dne 22. prosince vysvěcen na kněze. Je narozen v roce 1903 v Úrmincích, okres Velké Topolčany na Slovensku. V roce 1924 vstoupil do malého semináře v Šaštině. Obláčky měl r. 1926 v Radne, SHS, a v roce 1928 přijel jako klerik do Argentiny. V roce 1930 začal bohosloví v Magellanes v Chile a poslední dva roky byl v Ramos Mejia v Argentině. Svoji primici měl dne 25. prosince v Buenos Aires. Naši krajané tento významný den slavnostně oslavili a připravili primiciantovi po kostelních bohoslužbách nadšené pozdravení a společný oběd.

Těšíme se nesmírně, že našim krajanům se dostalo nového kněze. Dp. dr. Procházka OFM, který byl mezi krajaney vyslán, nestačí sám na všechno; psal, že by bylo práce pro 10 kněží. Kromě něho jsou nyní v Buenos Aires dva mladí kněží, dp. Svachina, rodem z Moravy, a nyní dp. Gese ze Slovenska. Snad se našim krajanům podaří získati tyto kněze pro tamější duchovní správu, aby po odjezdu dp. dra Procházky měli i nadále svoje české a slovenské pobožnosti, kázání, svatou zpověď, zkrátka všechno, po čem touží zbožné srdce katolíka.

Dopis z Kuby.

Velmi nás těší, že si na nás spomínáte. Hoc máme viacero knih slovenských a českých, jednako mi to padne, keď dačo príde z kraju, čo bych tak povedal, dodáva svojského života a dýchá duchom vlasti, tak vždy máme veľkú radosť. Nezáleží na tom, či je to slovenského lebo českého jazyka, to jedno je, len keď je to odiaľ, kde Čech i Slovák si hovoria „brat“.

Co sa nás týka, sme dvojja Slováci, reholníci. Nateraz pokračujeme v theologických studiách tu v Habane v ústavu našej spoločnosti sv. Don Bosca. Okrem tohto dľa konštitucii máme veľa inej práce, čo nám pre-

káža stýkat sa s našimi krajanmi. Jednako opakujem, ufám, že keď s pomocou Božou dojdeme k svojom cieľu, budem mocť dačo konať v prospech našich drahých bratrov Čechov i Slovákov.

Kým opakujeme prejav našej skromnej vdaky, zdravíme Vás Vaši bratria v Kristu a vo vlasti.

R. S. salesián-teolog, Institucion Benefica „Manuel Irclan“, Carmen y Figueroa, Habana, Kuba.

Sté výročí naší hymny „Kde domov můj“ v Argentině.

Naši krajané oslavili sté výročí naší hymny velmi slavnostně. Kromě různých slavností a večírků uspořádali také slavnostní vysílání rozhlasem, aby tímto způsobem mohli býti účastni všichni krajané v Argentině a Jižní Americe společné radosti. Bylo to dne 16. prosince, kdy veliká příznivkyně našeho národa Šri Mercedes Moreno, tajemnice „Státní ženské rady“ v Argentině, sama zahájila čl. rozhlas. Mluvila španělsky, vzpomínala krás města Prahy, slavných dějin českého národa, umění a hudby. Vzpomněla pak krajanů, kteří se přistěhovali z této krásné země do Argentiny, vítala je a radovala se z toho, že při nedávném eucharistickém kongresu tak hrdě a okázale projevíli svoji víru. Vzpomněla památníku, který si krajané za pomoci dp. dra Procházky vydali; je krásnou a trvalou památkou na ony nezapomenutelné dny. Pro ředitelství rozhlasu „Nejlepší hodiny“ bylo pravou ctí propůjčiti dnešní vysílání dp. dru Procházkoví, aby tento osvěceny kněz připravil program, který jistě potěší každého krajana. Doufá, že posvátné zvuky čl. hymny proniknou do nejdlehlších krbů československých po celé Argentině roztroušených a ujišťuje, že bylo pro ni opravdovým potěšením připraviti tento požitek příslušníkům přátelského národa československého. Argentina, známá svou pohostinností, připojuje se k této oslavě, která má vyvolati vzpomínky na milovanou, krásnou a vzdálenou otčinu.

Nato byla zpívána naše hymna pěveckým kroužkem Smetana, a bylo to po prvé, kdy krajané zptivali do argentinského rozhlasu. Následovai

ještě sólový zpěv a recitace a pak mluvil dp. dr. Jáchym Procházka. Jak noviny „Jihoameričan“ píší, nezůstalo jistě žádné oko posluchačů suché. Vzpomínky na vlast, na domov v srdci Evropy bolely. Bolely tím více, když mnozí z posluchačů si uvědomili, že již nikdy neuslyší šumění lesů

a bublání potůčků, že nikdy více neuzří drahou, milou vlast.

V neděli nato umožnil dp. dr. J. Procházka opět čl. vysílání a krajané mu nemohou dosti děkovať za tu jeho obětavost a agilitu, s kterou vše opatřil a zařídil.

Manifestační projev pro čl. zahraniční krajanů v souvislosti s Masarykovým II. Dnem českoslov. zahraničí uspořádá ÚACM v neděli, dne 10. března 1935 o půl 11. hod. dopoledne ve dvoraně Lidového

domu v Olomouci. Přednáší bývalá učitelka české školy ve Winterslaagu sl. Vlasta Kubíčková a ústřední tajemník ACM. Všechny přátele zahraničních krajanů upřímně zve ÚACM.

Prodá se harmonium

Cena Kč 850.—, pět rejstříků, hnědé, úplně zachovalé. Slečna Marie Wágnerová č. 37, Holice u Olomouce.

„PRUMKA“, Ed. Šolc, továrna umělého kamene a mramoru, Olomouc-Bělidla, Ul. Roháče z Dubé 8.

doporučuje svůj odborný závod na provedení vnitřních úprav chrámů z uměl. kamene a mramoru, dále na veškeré práce oltářní, schodové, štukatérské a sochařské. Speciální výroba hydroak. lisovaných dlaždic zn. UMKA, velkého i malého formátu z uměl. kamene a teraza pro dlažby. — Vyzádejte si, prosím, nejvýhodnější nabídku a návrhy bezplatně. Mnoho provedených kostelních prací ke spokojenosti jest našim nejlepšími doporučením.

Velejemné zaručeně přírodní

hroznové víno, staré

„Perla s'ovenských vín“

Kč 4'80 litr (od 50 litrů výše)

Pezinské vinné sklepy

Bratislava, Zochova 8.

Na požádání všeobecný ceník.

Vliv počasí na Vaše zdraví jest veliký.

Když vane studený vítr a vzduch jest prosycen vlhkostí, jest Vaše zdraví nejvíce ohroženo rýmou, katary a chřipkou. Jest na Vás, abyste o svůj organismus pečovali.

Chraňte se

proti nemocem, jež nevlídné počasí přináší: Masáže francovkou

ALPA

otuží Vaše tělo a učiní je odolným proti nepříznivým vlivům drsné roční doby. Desinfekční účinek Alpy jest všeobecně uznáván. Zeptejte se lékaře!

Dbejte, abyste při nákupu dostal skutečně Alpu.

POLÁŠEK • URBAN

KAMENOPRŮMYSL, PŘEROV

provádí veškeré kostelní práce, ol-
táře, kazatelny, křtitelnice, křížové
cesty a obklady z mramoru, dále veš-
keré pomníky a náhrobky. Návrhy a
rozpočty nezávazně zdarma. Četná
odporučení důstojných farních úřadů.

TELEFON ČÍSLO 325

Výtečná knižní novinka dra J. Vrchovického

VĚDA A VÍRA

podle vynikajících přírodopýtců

(str. 136, cena 7.60 Kč).

Filosof, theolog a důkladný znalec odborné literatury vytvořil dílo veliké praktické ceny, zvláště pro dnešek, kdy ještě stále se opakuje lichá námitka, že mezi vědou a věrou je rozpor a nepřátelství. Odpověď dra Vrchovického je jasná a přesvědčí!

Dříve vyšlo od téhož autora :

Přirozená mravouka 16 Kč

Církev a nová doba 34 Kč

Vydala Matice cyrilometodějská, Olomouc,
Wilsonovo nám. 16.

řiči, 40; ctp, bohospolci z Olomouce 138.40; vdp. V. Chromeček, farář, Butovice, 10.50 Kč. Pán Bůh zaplat!

Kde budou exercicie v únoru a březnu? Hlučín (Exerciční dům), Únor: 25. až 1. března ženy z Třetího řádu. — Březen: 1.—5. dívky z Třetího řádu, 5. až 9. ženy (vdovy), 9.—12. muži, 14. až 18. jinoši-Orli, 18. až 22. dívky-Orlice.

S v. Kopeček (klášter sester premonstrátek). Březen: 11.—15. ženy, 25. až 29. dívky.

Zeliv (klášter premonstrátů). Únor: 21.—25. pro jinochy z Litomyšlska. — Březen: 14.—18. pro jinochy, 18.—22. pro dívky.

Nová Říše (klášter premonstrátů). Březen: od 20.—24. pro jinochy.

K jubileím velehradským přináší poslední „Acta archiepiscopalis Curiae Olomucensis“ toto důležité svolání i program:

Právě do téhož roku, kdy konáme v Praze celostátní katolický sjezd, padá dvojitý významný jubileum, jehož nelze pominouti mlčením. Letos je tomu 200 let, co posvátná svatyně velehradská, velikým požárem 16. července 1719 zničená, byla znovu vybudována a slavnostně posvěcena. Mimo to je tento rok 1050. od úmrtí sv. Metoděje na Velehradě. Shláš se, aby katolíci čsl. republiky s pocitem vroucí vděčnosti vzpomněli obojího jubilea a nejen vzpomněli, nýbrž je také důstojně oslavili.

Následuje zdůraznění významu Velehradu po stránce národní a zvláště náboženské a pak se pokračuje:

Aby však veřejnými oslavami a sjezdy neutpěl letošní katolický sjezd v Praze, je našim nejvroucnějším přáním,

aby se letošního roku v jednotlivých farnostech oslavilo toto jubileum jen duchovně, aby totiž věřící u příležitosti významných dní byli případnými kázáními poučeni o jeho významu a příslušnými eucharistickými pobožnostmi v životě duchovním utvrzeni. Tyto významné dni budou: neděle po výročí smrti sv. Cyrila (14. února) a sv. Metoděje (6. dubna), neděle po svátku sv. Jana Nep. (16. května), svátek sv. Cyrila a Metoděje (5. července), 15. srpna, neděle po svátku sv. Ludmily (16. září) a svátek sv. Václava (28. září), konečně neděle po dvoustem výročí posvěcení basiliky (2. října) a neděle po svatém Klimentu (23. listopadu), 8. prosince. V předvečer úmrtí sv. Metoděje (5. dubna) budí slavnostně vyzváno ve všech kostelích. Doporučujeme konati od 5. do 7. dubna triduum ke cti sv. Metoděje.

Tato duchovní oslava našich apoštolů bude zajisté nejlepší přípravou pro letošní katolický sjezd a zároveň i trvalým ovocem pravé vnitřné obnovy v duchu cyrilometodějském. Vnější oslavám na Velehradě bude vyhrazen rok 1936. Toho roku bude konán také na Velehradě sedmý unioanistický sjezd. Podrobný program všech veřejných slavností roku 1936 bude zvláště uveřejněn v Ordinariátním listě. Aby však tyto slavnosti mohly být důstojně konány, je nezbytno podniknouti dříve opravu již značně sešlého vnitřku basiliky. Toto bohumilé dílo doporučujeme co nejvíceji dobročinné obětavosti všech věřících.

Kěž sv. Cyril a Metoděj zehňají s vyšší nebeských příštímú katolickému sjezdu, kéž ony duchovní obnovy v jednotlivých farnostech přispějí k oživení a utvrzení svatě víry cyrilometodějské v našich vlastech!

Literatura.

Český památník na eucharistický kongres v Buenos Aires. Katolické sdružení čsl. v Buenos Aires vydalo za pomoci vdp. dra Jáchyma Procházký OFM, krásný památník na eucharistický kongres, který se konal od 10. do 14. října 1934. Památník jest obsahově, jakož i technicky krásně vybavený a obeháje 40 stran s 80 obrázky. Je to velmi vzácná a je-

dinečná památka na slávu, která byla připravena v Buenos Aires nejsvětější Svátostí oltářní. Obrázky zachytily nejen nádherný celek slavnosti a průvodu, nýbrž i dojemné momentky. Památník přináší kromě toho obšírný český popis kongresu a příprav čsl. sekce a vzpomíná velké a zasloužilé práce dp. dra Jáchyma Procházký OFM. Jsme přesvědčeni, že Památník

každého potěší jak svojí úpravou, tak i levnou cenou. Jeden výtisk stojí 10 Kč, poštou 10.60 Kč. Opatřte si jej hned u Lidového knihkupectví v Olomouci.

Casopisy z nakladatelství Matice cyrilometodějské, Olomouc, Wilsonovo 16. Vychovatelské listy, ročník 35., roční předplatné 20 Kč, studenti 15 Kč. Přední odborný list všech katolických vychovatelů, úřední věstník spolků katechetických a Spolku katolických profesorů. Vychází měsíčně.

Rodina a škola, roč. 17., předplatné 5.50 Kč. Lidový časopis pro otázky křesťanské výchovy rodinné i školní, spolkový věstník Matice CM. Jako přílohu uveřejňuje Masákova Literárního průvodce.

Pán přichází, ročník 22., předplatné 2 Kč. Nejlacinější náboženský časopis katolické školní mládeže. Schválen nejdůst. konsistoi v Olomouci jako náboženská četba žactva. Přihlaste se za odběratele! Vyžádejte si ukázková a propagační čísla zdarma!

Jak žít? Nové úvahy známého exercitátora dp. P. Josefa Rybáka a T. J., na základě životopisu moderního světce svatého Jana Boska, proto nejsou stereotypní, nýbrž vskutku moderní. Otcové salesiáni mohou mít radost, že P. Rybák vyňal ze života jejich svatého zakladatele pravé perly vynikajících ctností a činností a sestavil je v krásné úvahy, které poslouží znamenitě k oslavě světcově v naší vlasti; poslouží i dobrou látkou ke kázáním, přednáškám i duchovním cvičením. Vkusně vypravená knížka stojí pouhých 6 Kč. Vydalo ji CM, knihkupectví Gustava Francla v Praze L., Melantrichova ulice 536.

Drobné pomůcky pro duchovní správu. Jako příroda nejmenšími prostředky vykoná podivuhodné věci, tak i v pastoraci nesmíme pohrdati i drobnými pomůckami. Exerciční dům v Hlučíně vydal celou řadu takových pomůcek a záleží na vás, abyste je využítkovali. Jsou zde plakáty: Velký plakát (P-1, cena 1 Kč) vyzývá k účasti na misie, dva jiné (P-2 český, P-3 německý, cena po 50 hal., na lepenice 3 Kč) upozorňují na péči o

kněžský dorost. Vyděsiti o čtvera suchých dnů. Malých plakátů dosud vyšlo 19. Uvádím jen tituly: p-1 Zámorské misie; p-2 Aby všichni jedno byli; p-3 Velikonoční povinnost; p-4 Blíží se konec doby velikonoční; p-5 Katolické dítě do náboženství; p-6 Až vystoupí ze školy; p-7 První pátek v měsíci; p-8 Smrtný hřích; p-9 Bez odkladu ke křtu; p-10 Dům můj je dům modlitby; p-11 Nedělní povinnost; p-12 Pius XI; p-13 Hřích; p-14 Charita; p-15 Prázdniny; p-16 Manželství neplatné; p-17 Pomáhejte duším v očistci; p-18. K svátkům darujte: Naše světla a Sfatné děti; p-19 Co se má každodenně čísti. Celá kolekce malých plakátů stojí 2 Kč. Jednotlivé malé letáky se nerozesílají.

Pomůcka pro Katolické akce ve farnostech. Pro všechna náboženská sdružení, katolické spolky, studijní kroužky, místní skupiny a odbory vyšla důležitá pomůcka pro jejich práci, která jim ukáže místo, kde mají podle zásad Katolické akce pracovat. Katolická akce ve farnosti. Čtyři přednášky s 227 světelnými obrazy na filmovém pásku. Podle autentických pramenů sepsal P. dr. Jan Ev. Urban OFM. a technicky provedl Ant. Doseděl. Schválení udělil arcibiskupský ordinariát pražský. Je to cyklus přednášek, které nutno pozorně projít a pokud možno i několikrát přednésti, aby členové katolických organizací náboženských si plně osvojili jak ducha, tak i soustavu své práce. Filmová přednáška jest zdůvodněna v prvním díle, ale ihned v prvním i v ostatních se rozvíjí ryze praktický návod s obrazy ze skutečného života, jak jej autor pozoroval po řadu několika let ve skutečné činnosti. Cena filmu ve všech čtyřech dílech i s přednáškou jest 120 Kč a zasílá jej na objednávku Laický apoštolát Třebího řádu svatého Františka v Praze II-753.

Jednoho jest potřebil! Aby každý věděl, že francovka Alpa jest vhodným prostředkem proti rýmě, tělesné ochablosti a proti všem obtížím, pocházejícím z nastuzení.

ДАВЪСН НУДН

НО БЖДЖТЪ

APOŠTOLÁT

SV.
CYRILA
A
METO
DĚJE
POD
OGHRANOU
BL. PANNY
MARIE

OLMOUC

ROČNÍK XXVI.

ČÍSLO 3.

Redakce a administrace Apoštolátu: Olomouc, Wilsonovo nám. 16/II.

Redaktor: František Jemelka, tajemník ÚACM.

Roční předplatné 12 Kč, pro Ameriku 1·5 dolaru. Časopis vychází měsíčně.

OBSAH:

O pravdivou podobu sovět. Ruska	77	Slováci na Velehradě r. 1863	92
Smrt svatého Metoděje	78	Křesťanský Východ	96
Lesný kříž	85	Katolický obzor	99
Vzpomínky ze Slovenska	87	Krajanské zahraničí	104
Sv. Jan Zlatoustý chrání právo asyly	90		

Hovorna redakční.

Dětský apoštolát Krista Krále vyhlásil katolické děti, aby se přihlásily k modlitbám za zdar katolického sjezdu letošního. Všechny děti mají se, pokud možno, od Popelcevní středy 6. března až do 30. června letos denně modlit Otcenáš, Zdrávas Maria, Věřim v Boha a povzdech: „Největější Srdce Ježíšovo, kraluj v naší republice“ a pozdrav: „Ježíš kralujel Na věky! Amen“ a obětovatí jedno svaté přijímání za zdar sjezdu. A každý se má přihlásiti na adresu: „Dětský apoštolát Krista Krále v Boskovicih“, udati na přihlášce plnou svoji adresu, věk a v kterém je biskupství. Za všechny přihlášené děti se bude sloužiti 7 mší svatých, a to 3 ve Svaté zemi, 3 v Římě a 1 u Milostného Jezulátka v Praze na Malé Straně.

Upozorňujeme všechny děti, že kdo přiloží k přihlášce 50hal. známku, obdrží poštou k svátku Krista Krále letos pěkný obrázek Pražského Jezulátka s významným tiskem na věčnou památku.

Děti! Přihlašujte se co nejdříve, nejpozději do 1. června, a to co možná hromadně celé třídy a podepište se na jeden arch společně přesnou adresou a napište každý i číslo domu, abychom mohli jistě vám obrázek doručiti. A všichni se modlete denně povzdech: „Milostné Pražské Jezulátko, pozeňnej letošnímu sjezdu katolíků v Praze!“ Děti, vzhůru do díla! Ať mají radost všichni naši páni biskupové!

Ústřední Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje v Olomouci uspořádal v neděli 10. března 1935 o půl 11. hod. dopol. ve dvoraně Lidového domu, Štefaníko-

va 16, manifestační projev pro naše krajanské zahraničí s tímto programem: O 9. hod. sloužil v kostele Panny Marie Sněžné mši svatou na úmysl zahraničních krajanů jednatel ÚACM msgr Fr. Jemelka, metrop. kanovník olomoucký. O půl 11. hod. ve dvoraně Lidového domu byl uspořádán manifestační projev s tímto programem: 1. Ant. Petzold „Hymnus vítězný“, zazpíval sbor bohoslovců. 2. Zahajovací projev pronesl místopředseda ÚACM p. světicí biskup msgr Jan Stavěl. 3. Přednáška sl. učitelky Vlasty Kubíčkové z Brna: „Z krajanské praxe belgické“ upoutala a dojala všechny posluchače. 4. „Tebe pojem“, sbor z mešní řeckokatolické liturgie se sólem, zazpívali bohoslovci. 5. O práci a nových úkolech ÚACM v krajanské péči zahraniční referoval taj. ÚACM Frant. Jemelka. Manifestační projev vyzněl velmi důstojně a významně. Kromě programových řečníků neobyčejně srdečné projevy učinili pak místopředseda senátu dr. M. Hruban a prof. CM. fakulty dr. Bartol Kubač. Ke konci zapěny byly státní hymny. Sál byl zeleně bohatě dekorován a poprsí p. presidenta, jehož starost o naše zahraniční krajany vyzvedl v závěrečném proslovu p. biskup msgr Stavěl, stálo v háji zeleně. Projevu účastnily se státní, vojenské i civilní úřady, úřady města Olomouce, Cm. bohoslovecká fakulta, místopředseda senátu dr. M. Hruban, poslanci Světlík a Navrátil, zástupci spolků a organizací, členové měst. zastupitelstva a městské rady, úřednictvo arcib. konsistoře, četně obecnstva, chovanky Poettinge, bohoslovci se svým superiorem atd.

APOŠTOLÁT

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie.

Ročník XXVI.

Březen 1935.

Číslo 3

O pravdivou podobu sovětského Ruska.

—a.

Žádná země po světové válce nezbudila v širém světě tolik pozornosti jako sovětské Rusko. Bylo to pochopitelné. Neboť nikde na světě nezažnamenaly dějiny tak radikálního převratu nedávné minulosti v novou přítomnost, jako právě na Rusi. Přebírat měnící všechno, bořící všechno minulé, ať dobré či špatné, a budující s obrovským napětím sil všechno nové, ať dobré či špatné. Přebírat postihující přímo jednu sedminu světové pevniny, říší o 165 milionech lidí - jednu devětinu lidstva, a nepřímo vlastně celý svět, všechny národy. Jak vystihnout věrnou podobu celého tohoto ohromného kvasu? Myslím, že ani „rudý car“, tov. Stalin, ji nezná v plné pravdivosti a v celém rozsahu.

Podle toho ovšem dopadalo vždy líčení sovětské Rusi. Zkreslovala je buďto zaujatost, ovládaná láskou nebo nenávistí k sovětům, anebo vypočítavá tendence. Lásky vidí všude jen světlo a jas, nenávist zase toliko sílny, a tendenci posvěcuje účel prostředky, nedbá o pravdu. Lásky k ruskému komunismu se nepohoršila ani nad úžasným hladomorem, který vyhladil před lety Ukrajinu, ani nad krutým osudem nevinných statisíců bratří — obětí GPU — hynoucích pro viru ve vyhnanství a v žalářích, ani nad barbarickým ničením dějinných a uměleckých pokladů starého Ruska, ani nad mravním rozvratem rodin, ani nad neštěstím legií bezprizorných dětí, ani nad kolektivním „samoubijstvím“ komso-molců. Měla před očima fatu morganu sovětského ráje a ta ji zkrášlovala všechno při líčení ruských poměrů.

Nenávisť k bolševickému Rusku možno rozeznávat dvoji: bolestnou, trpící a škodolibou. Kdo může mít za zlé milionům nešťastníků, kterým přinesl ruský bolševismus jen nadmiru strádání beznadějněho vyhnanství, kterým rozbil nejintimnější svazky rodinné a přátelské, kterým pohřbil všechny životní plány, kterým zalil vlast mořem krve a slzí a v očích kulturního světa ji ponižil za zemi barbarickou, oloupenou o slávu historie, o krásu umění a o posvátnost svérázných církví a starobyklých monastýrů, kdo může zazlívat upřímným vlastencům ruským, že z celé duše nenávidí proto sovětské Rusko nenávistí bolestnou, trpící právě pro velikou lásku k rodné zemi! Oči denně zalévané slzami nemohou potěšit žádné dne-prostroje, traktory, letadla, obrovské fabriky a všechny ostatní úspěchy ať skutečné či fiktivní, jimiž se před světem chlubi vítězné sověty.

S nenávistí k sovětům si však přihřívají svou polivčičku škodolibě a

pokrytecky i tak mnozí staří nepřátelé slovanského Ruska. Jim nenávisť nasadila trvale černé brejle o zvětšovacích sklech, jimiž ovšem nikdy neuvidí pravdivé podoby nového Ruska.

Ze tendenčně piší jenom nadšené chvalozpěvy o Rusku žurnalisté, jimž sověty kavalírsky zaplatily celý zájezd a jimž „Inturisti“ předem připravil cestovní program a dělal tlumočnicka a informatora, je zcela přirozeno. Ale Rusko je nepoměrně větší, nežli je bylo možno shlédnout se skvělé linky jejich maršruty! A přírodní bohatství Ruska — nesmírné a ohromující — nebylo stvořeno teprve bolševiky!

Ale nemělo by smyslu generalisovat, zevšeobecňovat sebečernější stíny sovětského režimu. I v tom měřítku, v jakém je ukazuje skutečnost, budou tyto stíny dělat těžkou hlavu sovětským vládcům! Náš Apoštolát snažil se vždycky přispět skutečnými barvami svých zpráv k pravdivé podobě bolševické Rusi. Sahali jsme, pokud bylo možno, k původním ruským pramenům, uváděli jen fakta i tehdy, když jsme ve jménu křesťanské víry, svobody a kultury rozhořčeně protestovali proti bolševickému bezbožectví, násilí a barbarství.

Je nám zadostučiněním, co po svém návratu z Ruska píše nyní katolický novinář František Vondráček, redaktor Lid. listů, (pseud. Habětinek) o sovětských poměrech. Nebyl odkázán jen na cizí informace; znaje dobře rusky, přišel do bezprostředního styku s lidem a měl oči otevřené i pro ty jeho bolesti a ztráty, jichž si nepovšimne komunistická infekce a mezinárodní nevěra jiných návštěvníků sovětského Ruska. Vondráčkovy referáty a dokumenty potvrzují naše zprávy z ruského života bolševického, jimiž jsme po léta přinášeli mosaikové kaménky k pravdivému obrazu bolestné přestavby ruských sovětů — zvláště po stránce náboženské. Što nám a půjde i nadále o pravdu!

Smrt svatého Metoděje.

Historická scéna.

František Střížovský.

OSOBY:

Sv. Metoděj, metropolita moravský a panonský. — Gorazd, kněz. — Klement, kněz. — Angelar, kněz. — Naum, kněz. — Sáva, kněz. — Jiný kněz. — Svatopluk, kníže velkomoravský.

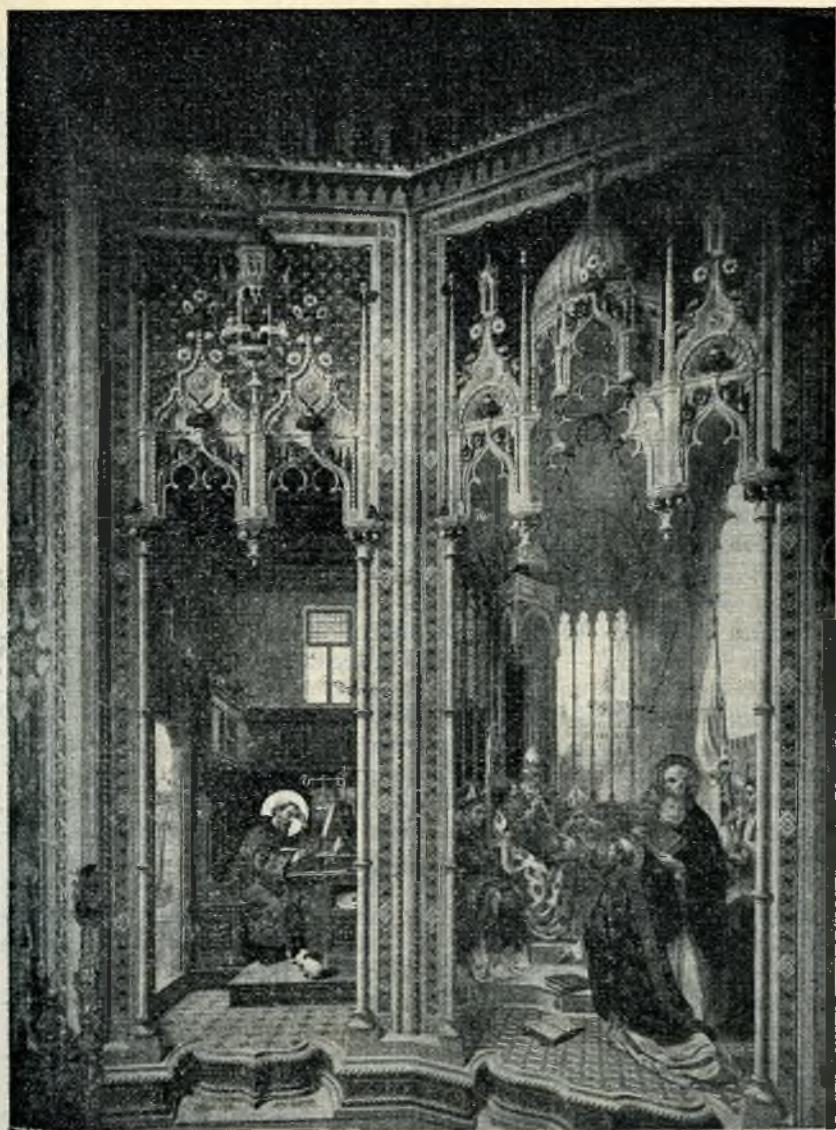
Děj na Velehradě 6. dubna na úsvitě 885 po Kr.

Komnata arcibiskupa Metoděje na Velehradě. Prostá byzantská výzdoba: police s knihami, stůl s rukopisy, na zdi velký křucifix, několik taburetů (sedátek bez opěradel). Komnata je přepažena závěsem.

I. výstup.

Gorazd, Klement, Naum, Angelar, Sáva, Svatopluk. — Kněží se modlí za nemocného Zalm 6.

I. chor (dva kněží). Pane, ve svém hněvu mne netrestej — ve svém rozhorlení mne nekárej.

*Sv. Cyril a Metoděj,
obraz prof. Biagettiho v slovanské kapli v italské Loretě.*

*II. chor (tři kněží). Slituj se, Pane, neboť jsem zchřadlý — uzdrav mne,
Pane, neboť se chvějí kosti mé.*

I. chor. Také má duše je zděšena velmi — ale ty, Hospodine, dokavad?

II. chor. Obrat se, Pane, a vytrhni život můj — zachraň mne pro své milosrdenství.

I. chor. Neboť kdo ve smrti je tebe pamětliv — v podsvětí kdo tobě chválu vzdává?

II. chor. Unaven jsem svými nářky — slzami lože své smáčím.

I. chor. Zkalilo se hořem oko mé — zestárlo v kruhu všech mých škůdců.

II. chor. Odstupte ode mne všichni, kdož zlé činíte — vyslyšelf Pán mé hlasité lkání.

Svatopluk (mezitím odstoupí k oknu, jímž zřítí do krajiny, halící se v září prvňích ranních červánků, a hledí rozpačitě ven).

I. chor. Vyslyšel Hospodin prosbu mou — Hospodin modlitbu mou přijímá.

II. chor. Ať se hanbí a hrůzou děsí všichni moji nepřátelé — ať zahanbení rychle se obrátí. —

Svatopluk (přistoupí k jednomu z kněží, nahlédá mu do předlohy): Kde je, co se modlíte?

Všichni (se přestanou modlit a hledí udiveně na Svatopluka).

Svatopluk. Kde je, pravím, co se modlíte?

Gorazd. Žalm šestý. — Chceš se, králi, modlití s námi? — zde, prosím, žaltář (podá mu otevřenou knihu žalmů).

Svatopluk (slabikuje): Ať se hanbí a hrůzou děsí všichni moji nepřátelé.

Kdo je tu míněn? — Je v latinském textu totéž? —

Gorazd (udiven dosti ostrou otázkou Svatoplukovou): Králi, je mi spodivem —

Svatopluk (netrpělivě). Pravím, je latinský text týž? — Máte jej po ruce?

Gorazd. Prosím, latinský a řecký. — Angelare (pokyne mu, aby podal z police latinsko-řeckou knihu žalmů). Prosím, zde je žalm 6.

Svatopluk (najde nervosně verš 9. a 11. a slabikuje): *Discedite a me omnes, qui operamini iniquitatem — quoniam exaudivit Dominus vocem fletus mei — — — Erubescant et confundantur omnes inimici mei — convertantur et erubescant valde velociter — —*

Angelar. Královská Milosti — je už k ránu, svítá — a Vaše Milost bděla s námi u nemocného až dosavad — nebylo by záhodno odebrati se chvíli na lože — odpočinouti — zavoláme, bude-li — —

Svatopluk (přeruší je). Proč se modlíte tento žalm zrovna v mé přítomnosti? —

Gorazd (pohlédne naň zděšeně). K čemu tato otázka, králi — nechápu —

Svatopluk. Já však chápu, ale nechci věřit, že je to úmyslné.

Gorazd. Buď daleko od nás tvá domněnka. (Obrací v knize.) Hle, zde řada žalmů, které jsou nejkrásnější modlitbou za nemocné — zde řada jiných, obsahuje prosbu za šťastnou hodinu smrti, zde — —

Svatopluk. Zle byste si vykládali smysl slov, která jste se modlili, kdybych měl býti míněn také já — —

Gorazd. Zadrž, králi — působíš nám všem bolest v duši — nejvíce však bys krivdil přesvatému otci Metodějovi, jenž vždy cíl tvoji statečnost a dobrou vůli.

Svatopluk. Nebyl jsem nikdy vaším nepřítelem. Napětí, jež se časem jevilo mezi námi, bylo z nedorozumění. Snad jsem byl vinen já, snad vy, vaše a zvláště Metodějova strohost. — Je třeba lépe rozuměti

člověku. Jsme přece křehké nádoby — nežádat víc, než možno u-
nésti. — A pak — je přece rozdíl mezi knížetem a otrokem, i když
jsou oba křesťany. Vy jste toho rozdílu nešetřili. Žádali jste od obou
stejnou míru — —

Naum. Duše, králi, je u všech lidí nesmrtelná a třeba ji zachránit. Náš
Pán a Spasitel zakázal hleděti na osobu lidskou a sám také nedělal
rozdíl mezi bohatcem a chudásem, žádal ode všech, aby se připo-
dobnili Otci nebeskému.

Svatopluk. (Podrážděně.) Němečtí kněží latinští jsou také sluhy Kristo-
vými a jsou k sobě i k jiným blahovlnnější.

Klement. Náš učitel, svatý otec Metoděj, nepochlebuje.

Svatopluk. Netřeba pochlebovat, ale mítí ohled. — Válečník a pastucha
nemohou mítí jedno a totéž mravní měřítko, král a otrok nejsou si
rovni.

Gorazd. Milý králi, poslyš ne má slova, nýbrž apoštola Páně, svatého
Pavla, a suď sám, zda možno komu slevovati z toho, co žádá Bůh :
„Neobelhávejte se vespolek, neboť jste svlékli se sebe člověka sta-
rého s jeho skutky a oblékli jste nového, jenž se obnovuje k poznání
podle obrazu Stvořitele svého. Tu není Řek a Žid, barbar, Skytha,
otrok, svobodník — nýbrž vším a ve všech je Kristus“. A proto pra-
vím s tímže apoštolem: „Kdo vás mate, ponese svůj soud, ať jest
kdokoliv!“ — „To pak jest soud, že Světlo přišlo na svět a lidé mi-
lovali více tmou, nežli světlo. Neboť skutkové jejich byli zlí.“ — Tak
praví zas Miláček Páně. — A náš milý Pán a Spasitel všem lidem
bez rozdílu určil nejvyšší cíl slovy: „Budte dokonalí, jako váš Otec
v nebesích dokonalý jest!“ — Kdo slevuje něco z toho z ohledu na
osobu lidskou, není přítelem spásy bližního, neboť sám sebe nedo-
konalého činí měřítkem dokonalosti nepravé, a budou o něm platit
slova Zjevení: „Že jsi nebyl ani horký ani studený, vyplivnu tě z úst
svých!“ —

Svatopluk (úlisně). Budiž tedy po vašem, ctihodní otcové! — Však o jed-
no bych vás prosil: Života Metodějova, našeho přesvatého otce, je
na krátko. Od Květné neděle, kdy mu pro slabost nebylo možné
dokončiti v chrámě posvátné obřady a kdy byl smrtelně churav do-
nesen domů — je dnes třetí den, kdy — dle jeho vlastní předpovědi,
která, kéž by se nesplnila! — má odejiti do sídla blažených. — Bude
třeba nástupce. — Vím, ctihodní otcové, že by jeden každý z vás
byl hoden této důstojnosti. Vím však také, že vaše skromnost, vaše
pokora a křesťanská dokonalost proniká duši vaši v té míře, že byste
se dovedli zřici tohoto břemene, kdyby toho blaho země — a řeknu
přímo — kdyby to potřeba a vůle vašeho knížete žádala. — (Všichni
naň hledí s podivem.) — Či bych se mýlil v některém z vás? Či by ona
dokonalost, o níž jste mluvili, že je příkazem Kristovým pro všechny,
pro vás neplatila? —

Gorazd. Králi, dlužno tu rozlišovat. Dokonalostí je také poslušnost. My
se ve všem chceme řídití vůlí svého velepastýře, přesvatého otce
Metoděje. Jeho vůle je nám vůlí Kristovou.

Svatopluk. Nuže, zaveďte mne k němu!

Gorazd. (Poodhrne záclonu a hledí dovnitř. Vyjde jeden z kněží.) Jak se daří drahému nemocnému? Mohli by nás přijít?

Sáva. Je velmi slab. Slyšel zde rozhovor a prosí všechny, aby se shromáždili naposled kolem jeho lože. Rozhrne oponu dokořán. Uvnitř prosté lože. Na něm nemocný arcibiskup Metoděj. Nad ložem krásný byzantský obraz P. Marie.)

Výstup 2.

Předešli. Sv. Metoděj.

(U lože nemocného sedí na stolici jiný kněz s knihou v ruce, z níž nemocnému předčítá. Nyní povstane a s úklonou se vzdálí.)

Gorazd (spěchá k nemocnému, popraví podušku pod hlavou a oznamuje příchod žáků a Svatopluka potichu).

Metoděj (slabě). Kníže, tys ještě zde? Jak mne mile překvapuješ svou pozorností! Děkuji ti. Potěšil jsi umírajícího.

Gorazd. Přesvatý otče! Snad není ještě třeba mluvit o smrti.

Metoděj. Toužím po odpočinku a smrti se nelekám. Smluvil jsem se s ní důvěrně, aby již neotálela. Můj bratr Cyril čeká, kyne mi. — Dosti dlouho jsme byli rozdělení. — Brzy se dočká.

Angelar (smutně). A my osiříme úplně.

Metoděj. Jsle dospěli v Pánu! — Už vám není třeba otce, ani matky. Sami poneseťe jho Páně, které je sladké a břímě jeho lehké.

Svatopluk. Budou spory po tvé smrti o nástupce.

Metoděj. Myslíl jsem už také na to. A chci jim předejít. — Tvoje přítomnost, drahý kníže, je mi nyní dvojnásob milou i proto, že bude určen můj nástupce před tebou, a tak se dostane, jak doufám, jeho volbě i tvého schválení.

Svatopluk. Přesvatý otče! Dříve než vyslovíš jméno dědice své moci pastýřské, slyš moje přání. — Víím, že z těchto ctihodných žáků tvých je každý hoden státi se tvým nástupcem. — Leč prospěch říše a proto i vůle knížete žádá, aby se stal tvým nástupcem některý z kněží latinských a po něm teprve snad opět kněz slovanský. — Tímto spásitelným střídáním bude zjevno, že všechny ovce stáde Kristova a moji poddaní, ať Bohu slouží obřadem jakýmkoliv, jsou stejně drahé srdci Božímu i mně. — Mé přání je, aby tvým nástupcem byl Wiching, biskup nitranský —

Metoděj (pohne se bolestným překvapením. Ostatní hledí ztrnule a bezradně na knížete).

Metoděj (pochvilí). Kníže, je mi bolestno — v této chvíli jinak soudit o blahu lidu tvého i mého. — Pomni, co žádáš. — Wiching. — Nevzpomínám zlého, je můj bratr tvou vůlí a Božím dopuštěním — ale o jedno tě prosím: Buď opatrný a moudrý, milý kníže! Nečekej upřímnosti ani prospěchu ani pomoci u těch, kdož nás tolikrát už zklamali, kdož v jedné ruce třímají kříž a v druhé výbojný meč. Jen svornost a jednota doma, v tvé vlastní říši, a opravdový řád křesťanský bude ti největším bezpečím. Kmen slovanský není nižší německého, ani řeckého. Jste v Kristu rovnocenné dítky Boží! — Wiching však, jak ty, ó kníže, nejlíp víš, je ve světských službách nepřítel slovanského lidu tvého. A ty bys chtěl podporovati jeho zjevné úmysly a pomá-

hat jim k úplnému vítězství? Zničil bys veškeré úsilí mé i bratrovo o vaši svobodu, zničil bys dílo Otce veškerého křesťanstva v Římě, jenž tolikrát se mne otcovsky ujal a vytrhl mne z rukou zaslepených nepřátel nejen tyloch, ale i tvých a tvé země. Chceš podvrátiti též dílo své, jež jsi po tolik let pokorně budoval, a přivést do záhuby svoje dědictví?! — —

Svatopluk (po chvíli dojat). Vím, otče přesvatý, o všem tom, a snahy mé se ve všem kryjí s tvými a nenechám se nikým zahanbiti v lásce k vlasti a k její svobodě. Leč — právě proto prosím tě, bys ponechal mi volit jisto cestu k cíli kýženému. Wiching na stolci tvém má dočasnou být jenom záměnou, za níž získám přízeň krále Arnulfa, než jistěji a pevněji vybuduji svobodu své říše. Ale i zatím — buď, Otče dobrý, ujištěn, že bdíti nepřestanu nad svobodou tvých žáků a jejich bohumilé činnosti.

Metoděj. Věřím tvé dobré vůli, králi, leč Wiching má své plány a není sám, je chytrým vůdcem mocných nepřátel, jichž útoku pak neodoláš, vpustíš-li je přímo do svých hradeb.

Svatopluk. Neboj se, to bude moje starost. — Vidím však, že nic neprospívám, rozhodni tedy jak chceš. — Ale pravíš-li, že Wiching má své plány, nenechá jich ladem a dosáhne intrikami, čeho by si netroufal veřejně žádat jako metropolita Velké Moravy.

Metoděj. Děj se vůle Boží! — (Pokyne, aby mu podali bohoslužebnou knihu.) Tebe, knihu svatá, která jsi ležela na oltáři Matky Boží ve věčném Římě, tak rád jsem vždy kladl na oltář téže Boží Matky zde na Velehradě slávkém. Tebe, knihu Boží, kterou požehnal, posvětil a políbil Otec veškerého křesťanstva, dnes už naposledy žehnám a líbám s pohnutím své celé duše. S tebou mne sem poslal nástupce Petrův — do těchto končin, jež se mi staly druhou vlastí. Z tebe, knihu nebeská, jsem kázal pravdu Boží a do srdcí dobrého lidu slovanského vštěpoval a jeho spásu zajišťoval. — Tebe, knihu drahá, nevydám do rukou nepřátel Církve obecné a škůdců království Božího, jež v této zemi s bratrem Cyrilem jsme založili Kristu, králi duši jedinému a ne za podstavec choutek cizích vladařů. (Obrátí se ke svým žákům, kteří většinou klečí.) Gorazde, přístup bližší!

Gorazd (poklekne u lůžka.) Tobě, svému nástupci — (Svatopluk sebou trhne nevolí a ustoupí.) — odevzdávám tento poklad, toto velké dědictví. Zachovej je nezměněno, neztenčeno, svatě a slavně do věků budoucích. — (Gorazd políbí knihu a ruku nemocného.) — A vy všichni moji učedníci, drahé děti mé, naději a koruno má, buďte věrnou oporou a hrází nástupci mému a velepastýři svému Gorazdovi. Čekají vás doby zlé. Hruza mne jímá při pohledu tom. Rozmetán bude ovčinec a vy, pastýři, vypuzeni budete do krajů dalekých. Ale všude bude s vámi Bůh, všude vás duch můj bude provázeti. Všude bude vám oporou vaši apoštolské práci tato svatá kniha. Milujte ji láskou, s níž ji psala duše Cyrilova i starostmi přetížená hlava moje. Květy, jež vykvetou z námahy vaší, splete Bůh u věnců nehynoucí slávy vaší i této země i odměny věčné.

Nahum. Přesvatý otče, prosíme o tvé požehnání.

Metoděj. Rukou mou vás požehnej Bůh Otec, Syn i svatý Duch a skrze Marii, Bohorodičku, udělíž vám hojnost své síly a milosti a pokoj jeho zůstávej s vámi vždycky.

Všichni. Amen.

Metoděj. Přistup i ty, milý kníže, aby ti požehnal pokorný sluha Boží v poslední chvíli života.

Svatopluk (po krátkém váhání přikročí k loži a poklekne).

Metoděj. (Vloží mu ruku na hlavu.) Buď požehnána, hlavo předrahá, do níž Bůh vložil starost o lid slovanský, ten dobrý, holubičí, statečný lid. Naplňuj ji, Hospodine, vnuknutími svého Ducha, aby vždy obmýšlela, co je ke spáse tohoto lidu pro čas i věčnost. — A znamení kříže svatého, jež vtiskujeme na tvé čelo, ó králi, necht' není nikdy zahanbeno ani tvými slabostmi, ani vítězstvím nepřátel Kristových. — Bůh odměň tobě, čím jsi přispěl k vítězství věci Boží v říši své a byl podporou mně i dílu mému ke spáse duší. — Buď moudrý a statečný a Boha neopust! — Pokoj s tebou! —

Svatopluk (políbí umírajícímu ruku a povstane dojat).

Metoděj. Již cítím, bratři, vanutí smrti. — Cítím přítomnost bratrovu.

Cyrl zde stojí a čeká. — — — Již jdu, milý bratře! — — —

Gorazd (podpírá hlavu umírajícího).

Metoděj. Řím a Velehrad zůstanou spojeny našimi jmény i srdci. — — Věčný Řím náměstka Kristova objal v tobě, bratře, celý slovanský kmen a přitiskl jej na svou hruď jako dobrá matka dítě své. — — — Velehrad mu toho nikdy nezapomene. — — — Vidím skrze mraky do dálné budoucnosti. — Slovanskou rodinu čeká zkouška přetěžká. Zakolísá, zapomene vděčnosti, ale nikdy neopustí základu víry obecné. — Vidím, že po zkouškách a hrůzách dnů posledních, spočine sjednocen věrou, nadějí a láskou ve stádcí Petrově! — Maria, Matka Ježíšova, sjednotí a shromáždí kmeny slovanské u nohou věčného Krále, jemuž čest a chvála na věky. — — — Umírám. — Buď Jméno Páně pochváleno. — Dobrý boj jsem bojoval, víru zachoval, život dokonal. — Do rukou tvých, ó Bože, poroučím duši svou. — Bratře, na shledanou — u Ježíše! — — — (Hlava mu klesne, vzdychne naposled.)

Gorazd. Dokonáno. — (Upraví jej na loži. Ostatní kněží postaví do hlavy dvě svíce a křížifix. Tělo až po hlavu přikryjí černým sukem.)

Svatopluk (přistoupí k loži). Odešel's, otče Metoději. — Odpust, čím jsem hřešil proti tobě, svatý Boží služebníče! — Jsem sláb, jsem příliš sláb bez tebe. — Vzdálil jsi se, apoštole, do jasných krajů — pro odměnu. — Chraň nás s bratrem svým Cyrilem s výšin nebeských, abychom vytrvali — vytrvali! — — (Stojí chvíli zamyšlen, pak se náhle obrátí a odkvapí, nerozloučiv se.)

Kněží (klečící s obou stran mrtvolu, začnou vážným hlubokým hlasem modlití se žalm 39.):

I. chor. Pevně jsem doufal v Hospodína — shlédl na mne a vyslyšel mé prosby. —

II. chor. Vyvedl mne z propasti zhouby a ze dna bahnitého — a postavil na skálu mé nohy, dodal síly mým krokům.

I. chor. Vložil's mi do úst píseň novou — chvalo zpěv našemu Bohu.

II. chor. Spravedlnost tvoji jsem hlásal — ve velkém shromáždění.

I. chor. Úst svých jsem nezavíral — Hospodine, ty víš.

II. chor. Netajil jsem tvé spravedlnosti ve svém srdci — o tvé pomoci a věrnosti jsem vypravoval.

I. chor. Ty tedy, Pane, nevzdálíš ode mne svého slitování — milost tvá a věrnost stříci mne budou ustavičné.

II. chor. Odpočinutí věčné dej mu, ó Pane.

I. chor. A světlo věčné ať mu svítí. —

II. chor. Kyrie eleison, Hospodi, pomiluj.

I. chor. Christe eleison, Hrste, pomiluj.

II. chor. Kyrie eleison, Hospodi, pomiluj.

Všichni. Svatá Maria, Matko Boží, pros za nás hříšné nyní i v hodinu smrti naší. Amen. — (Opona.)

Lesný kríž.

Jozef Vrablec.

Bolo to o tomto čase. Vtedy, keď sneh nenápadne zmiznul. Keď padaly bezvládne ľadové okovy mrazu s vysokých borovic a zanechávaly na zelenom ihličí krištáľové rosy, ktoré sa chveli v žiare slniečka. Keď zem začala voňat životem. Slovom, keď prichádzalo jaro. Krásne jaro prinieslo veľké guľaté slniečko a ono znova sa predralo čistinou medzi ihličím vysokého lesa a znova vybozkávalo a vyobjímalo, pozlátilo a postriebilo vелеbný svätý kríž.

Lesný kríž bol vtedy mimoriadne krásny. V zime ho sniežik pokrýval. Niekedy srieň (jíní) zdobila tvár Spasiteľovu a vykúzlila predstavu veľkých perlistých slz, ktoré by umelci tak radi stvorili. Rozosmiate jarné slniečko roztopilo všetko, čo bolo z vody na kríži. A kríž bol čistúcký, vyumývaný. Príroda si ho sama vykúpala a vysušila. Lebo ľudia, obyvatelia blízkej pustatiny, ktorá sa menovala Húšky a ktorej patrila kríž, boli veľmi úctiví ku krížu a dotýkali sa ho iba potiaľ, kde sú pribité nohy. Čo bolo vyššie, nechali prírode. I hovorievali tak. A príroda im rozumela. Počínala si pri tom ako talentovaná umelkyňa. A preto na jar, keď prvý raz jaro obľialo kríž teplým slnečným svetlom, Húščania s radosťou hľadeli na skvejúce sa telo Ukrižovaného. I vzdychali, i tešili sa krížu a jarnému slniečku. Vedeli, že je jaro a že čoskoro bude smrtná nedeľa. Potom odchádzali z lesa domov. Skutočnosť, že už slniečko svieti na kríž, ich blazila. Bola im táto udalosť prírody akýmisi kalendárom. Keď nie kalendárom, aspoň vlúdnu pripomienkou, že je jaro, potom že je pôst a že bude smrtná nedeľa.

Pred smrtnou nedelou Húščania navozili pred kríž z ďalekých jám žltého štrku a urovnali zem. Dobré ženy znova zabarvili záhradku okolo kríža, lebo vybledla. A ozdobili kríž prvými kvetmi, ktoré vypučaly zo studenej zeme. Príroda, to večne milé a Húščanom tak súcítne rozumiace jaro dalo Húščanom slnečné teplé dni a krásne večery.

Dobrosrdeční pustatinári mali všetko. Preto tak radi a ochotne cho-

dievali od Smrtnej nedele až po Vzkriesenie každodenne k svojmu krížu do lesa.

Každý deň, keď západ zapýril sa rudým ohňom a keď chladnejší vetrik prinášal z lesa večerné vône jara, dokončili Húščania svoje práce,

Kríž v lese.

obliekli sa do čistých šiat, vzali s sebou ruženec, spevník a sviečku a v nábožnej myslí shromáždili sa pri kríži. V tichom pološere, vo voňavom ovzduší lesa, ďaleko od dedín a miest sa modlili. Ako v katakombách. Najprv svätý ruženec. Bolestný. Desiatok za desiatkom. Raz potíchu a raz zase spoločne nahlas. Vtedy sa modlil aj les. Klačali na studenej zemi. Kolená sa vrážaly do kamenitého štrku. Hľadeli na tvár Ukrižovaného, ktorú kmitavo ožiaroval drobný plamienok olejovej

lampičky. A rozjímali o umučení. Ani nemysleli na svoje nepohodlie. Lebo ono sa tratilo v srovnaní s Kristovým utrpením. Títo ľudia tak sobrane rozjímali, tak vrele sa vžívali do svojej modlitby, že žiadna mamička nevnímala prípadné znepokojovanie so strany dečka, ktorému sa zdal čas dlhým. Polhodinka rozjímania pri ruženci chytro sa míňala. Zatiaľ i hvezdičky sa objavily vo výšinách. I les usínal. I vetrik prestal. A ľudia z pustatiny neprestávali uprene hľadieť na nehybnú figuru Umučeného. Zavše i slzy padaly ženám z očí. Všetci cítili v duši pokoj, radosť a odpočinok. Ako tí, ktorí sú v objatí Kristovom. Bez sentimentality ...

Potom, keď sa pomodlili ruženec, vstali a dali odpočinúť strnulým kolenám. Zapalovali sviečky, aby videli čítať staré, švabachom písané piesne predkov. Veselo plály voskové sviece a dodávaly pobožnosti kus mystickej tajomnosti. Pôstna mäkká pieseň chvela sa temnou lesnou tíšinou. Les ju doprevádzal príjemnými ozvenami. Pieseň bola svieža a nábožná. To preto, lebo tiekla a vydierala sa zo srdca. Z jeho hĺbín. Básnik by povedal, že na každom jedinom hlase tejto velebnej piesne viselo ešte kus srdca. Potom prestali spievať. Posledné zvuky sa ozvučaly a potom zapadaly do tmavej noci a umlkly niekde ďaleko v hrdzavých dúbavách. Ľudia sa potom rozchádzali v tichosti. Nik im neprikázal mlčať. Oni mlčali. To zo zvyku, ktorý povstal z nutnosti a z okolností. Lebo je pravda, že niekedy vnútorné blaživé šťastie, duševná radosť zatvorí človekovi ústa, ktoré by azda hlasom mohli zaplašit' nebe zo srdca. I hvezdičky boly ticho. I les. I mesiačik. A to sa Húščanom tak páčilo. Velmi. Těšili sa, že i príroda vie, že je tichý svätý pôst ...

Takto vyzerala krátka pôstna pobožnosť Húščanov. Často som myslel, že azda za časov svätého Cyrila a Metoda, keď nebolo u nás ešte veľkých miest, vysokých komínov a ťažkých problémov, keď bolo ešte veľa takých milých, prostých pustatín, že azda vtedy takto proste a srdečne konali si ľudia svoje spoločné pobožnosti. Aspoň tam, kde nemali kňaza. A aspoň niektoré.

Sú spomienky, ktoré blažia človeka. I táto.

Vzpomínky ze Slovenska.

P. Fr. Žák T. J.

(Pokračování.)

Na misie a na výpomoc jsem jezdil z Trnavy nebo z Bratislavy. V Trnavě jsem byl dvě leta v noviciátě a rok v duchovní správě, v Bratislavě, jež se tehdy jmenovala Prešpurk anebo Pozsony, dvě leta ve filosofii. První cesta z Trnavy do horního Slovenska byla pro mne překvapením. Po prvé jsem uviděl v Pováží četné hrady, někdy již v sutinách, někdy ještě dost zachovalé. Kdo tou krajinou prošel, mému překvapení se nediví; vedlo se mu zajisté podobně. Nejednou člověk žasne, jak mohl býti hrad na strmém kopci, ba na holé skále zbudován. Cestu Povážím jsem konal mnohokrát a po každé jsem se zájmem patřil na tyto pozůstatky zašlých dob. Ať jejich původ je ja-

kýkoliv, v době tureckých vpádů konaly výborné služby. Jinak cesta od Trenčína k Popradu byla celkem nudná. Pohled na pustou a chudou krajinu budil více soustrast, nežli zájem. Krátili jsme si čas tím, že jsme si upravovali pořad misie, modlili se breviář a růženec, bavili se, pokud rozhovor byl v té nudě možný, nebo dřímali. Ale když se objevily Tatry, rázem všechna ospalost a nuda zmizely. Jevily se zraku jako obrovský hrad ze země báji, rostl do výše, jeho temně fialová barva se měnila v šedou.

Často se ovšem stávalo, že do vozu přisedli lidé, muži a ženy. Byli bychom snadno dostali místo oddělené, ale já jsem byl vždy proti tomu. Chtěl jsem poznati lidi. A poznal jsem mnohé. Židé, živel na Slovensku tehdy velmi důležitý, mluvili mezi sebou skoro vždy německy, s jinými maďarsky; jen s lidem, který neuměl ani německy ani maďarsky, mluvili slovensky. Neprojevovali vůči Slovákům ani hněvu, ani zřejmého opovržení. Nevím, jak bych měl jejich chování nazvat, zda chytrostí, přirozenou lidskostí, či vypočítavostí? Slováci to vděčně přijímali. Nejednou Slovenka Židovce, která se s ní bavila, div nepolíbila ruku. A přece byli Židé škůdci slovenského lidu. Nikdo ho tak nevykořisťoval jako oni. Nikdo nešířil pítí kořalky jako oni. Nikdo nedovedl dělat maďarony jako oni. Jejich poměr k lidu na dědinách lze poznati z obrázku, jež nám vypravoval lidumilný farář. „Podívejte se,“ pravil, „tam na onu budovu. Muž chodí k Židovi. A pracuje jako kůň, nemá dost peněz na pálenku. Dává majetek v zástavu. Dnes všechny jeho slepice náležejí Židovi. Žid mu je ponechává, ale Slovák mu musí odváděti vejce. Tak se Žid nemusí starati o krmivo, Slovák mu je živí. Nějaké to vejce si nechá ovšem pro sebe. Za několik let,“ dodal farář, „bude Žid vlastním majetníkem všeho, co řečený Slovák má, ale on mu to všechno na oko ponechá. Bude mít dělníka, řekl bych otroka, který se bude na něho dřít zadarmo.“ Mně bylo hořko v duši. Pravil jsem: „Tedy jej poučte a pomozte mu z otroctví.“ „To činím, milý velebný pane, domlouvám, prosím, ukazují příklady; žena jeho dělá s pláčem totéž. Všecko je však darmo. Šel bych na Žida, ale nebylo by to nic platné, a mně by to přišlo, kdybych naléhal, draho. Na zničení našince stačí slovo pansláv. Slovák, když mu domlouvám, pláče, jde kajicně ke sv. zpovědi, zapřísahá se, že pálenky nechá. Za krátko je však všecko jako dřívě. Je to k zoufání, ale je tomu tak — a pomoci není. Doufám, že vaše misie pomůže.“ „To je hrozné,“ povzdychl jsem si a pravil: „To je zajisté výjimka, případ jedinečný.“ „Kéž je tomu tak,“ odpověděl farář a obrátil hovor jinam. Vypravuji, co jsem slyšel.

Mluvil jsem o spolucestujících. Když měli trochu lepší kabát, mluvili maďarsky. V jižnějších krajinách jsem ve vlaku slyšel mluvit slovensky vůbec zřídka. Směrem k horám slovenštiny přibývalo, protože tam bydlili „prostí“ Slováci. Já jsem se maďarského hovoru neúčastnil. Neovládal jsem jazyk tak, abych se mohl volně bavit. To byla jedna příčina, vedlejší. Hlavní důvod byl, že jsem chtěl přinutit spolucestující, aby se rozpomenuli na mateřský jazyk a nestyděli se za něj. Promluvil jsem na svého společníka a on mi odpověděl; já slovensky, on slo-

vensky. Jako na omluvu přidal, obracuje se k přítomným, že jsem z Prahy a že maďarsky ještě dokonale nemluvim. Říci, že jsem Čech, se neosmělil. Maďaři užívali slova Čech jako nadávky a snažili se, aby upadlo v opovržení. To se jim dařilo nejen u vlastního národa, nýbrž, bohužel, i u mnohých Slováků. Kolikráte jsem to pocítil i mezi kněžími. Mimo to Čech a pansláv bylo skoro totéž. Jeti s panslávem na misie, to mohlo být nebezpečné. Dovedná denunciace — a bylo po misii. Několik strážníků — a lid by se rozprchl jako vyplašené

Milosrdné sestry v Sofii v Bulharsku.

ptactvo. Označení „z Prahy“ obeplulo nebezpečné úskali. Město Praha skvělo se v záři dějin, slovesnosti, statečnosti a p. Aby nebylo nedorozumění, dodávám, že můj spolubratr neužil toho označení ani z bázně, ani z pohrdání, nýbrž z pouhé opatrnosti. Co se stávalo potom? Účinek býval různý. Na severu mezi Slováky budilo rčení „z Prahy“ vždy zájem. Ostatně Slováci poznali hned, že vyslovují slovenštinu jinak nežli oni. V Praze mnozí byli, někteří na svatojanské pouti, někteří na práci, někteří jako obchodníci a pod. Neslyšel jsem ani jednou, že by si byli stěžovali na hrubost, pýchu, lakotu Čechů, nýbrž všichni chválili jejich laskavost a štědrost. Na Čechy se vůbec dívali jako na lidi vyspělejší. S počátku se Slováci ke mně chovali ostýchavě, ale to brzy pominulo a byli jsme jako bratři sobě rovní. U těchto Slováků, t. j. u prostého slovenského lidu, byl účinek rčení „misionář

z Prahy“, ač jsem byl vlastně z Trnavy, příznivý, někdy radostný, někdy ostýchavě uctivý, někdy také bez zájmu.

Na dráze se rozproudil živý rozhovor. Mluvě o různém účinku, myslil jsem na Slováky jižnějších krajín s dostatečnými školami a živějším společenským ruchem, tedy na Slováky vzdělanější. Když myslím na různé ty účinky, vybavují se mi asi tyto obrazy: hněv, opovržení, zaraženost, přátelské zaplání v očích, oněmění, odchod na chodbu, hlučný hovor maďarský, rozvázání slovenských jazyků, přátelské, ale opatrné sblížení. To jsou jen některé obrazy. V myslí mám jich tolik a jsou tak rozmanité, často svrchovaně jemné, že bych musil popsat mnoho stránek, kdybych je měl vylíčiti. Snad bych to ani nedovedl.

Několikrát se stalo, že jsme jeli s upřímným Slovákem. Někdy byl to muž vzdělanější, někdy muž prostý, ale moudrý. Tu vznikl mezi ním a mnou živý rozhovor. Týkal se především otázky národní. Každý, kdo tehdy vkročil do Uher, viděl, slyšel, cítil, že je u národa neslýchaně utlačovaného, totiž po stránce národní; tím více to cítil uvědomělý Slovák. Tak každý hovor bezděky, s přirozenou nutností se obracel na pole národní. Dvě myšlenky v něm převládaly, první: jsme ztraceni, nepřijde-li pomoc odjinud; druhá: které jsou příčiny děsně postupující maďarisace? První myšlenka bývala od Slováka, druhá od jiného Slovana. Živě se pamatuji na jednoho spolucestovatele. Byl to muž prostý, ale životem zkušený. Jako obchodník koňmi mnoho cestoval, ovšem také mezi Slovany, v Čechách a na Moravě byl několikrát. Nabyt slušného jmění a stal se sedlákem. Měl maďarské jméno. „Teď bych si jméno nezměnil,“ pravil skoro s bolestí, „tenkrát jsem to učinil z nerozumu, ostatně ne já, nýbrž peštský Maďar, se kterým jsem obchodoval. Ani jsem se nenadál, a byl jsem Maďarem, ale jen podle jména. Čím více jsem se zapíral, tím více jsem si uvědomoval: jsem Slovan, jsem člen velké rodiny slovanské, musím se snažit, abych jí byl hoden. Zvolili mě za starostu obce. Působím v téměř duchu. Už jsem měl dvakrát vyšetřování z panslavismu. Kdo mě udával? Buď Žid, u něhož nakupují, nebo slůžný, rodem Slovák, ale maďaron, nebo nějaký závistník. V obou případech se osvědčilo mé maďarské jméno. Pomohlo mi takřka samo z nesnáze.“ S tímto mužem jsem se sešel třikrát, po prvé nahodile na dráze, po druhé na misi, konané v sousední obci, po třetí v Trnavě, kde mě vyhledal, aby se posilil na duchu. Měl zase vyšetřování.

(Pokračování.)

Sv. Jan Zlatoústý chrání právo asyly.

(Cyril Stojan.)

(Dokončení.)

Nedbali jste však na tyto námitky, a proto jste sem ve velikém počtu přišli. Mám před sebou zástup nemenší než o Božím hodu velikonočním. Panny, ženy a muži, jste se sem sešli, abyste viděli na odív vystavené stvoření lidské, poznali náhlou přeměnu věcí časných a se přesvědčili, že ta jejich vratkost jako utěrací houba setřela všechnu barvu a nalíčení s nedávno jasně zářící tváře.

Neštěstí učinilo šťastného muže povrhelem u všech. Vejdíž sem nyní, boháči, a poučíš se. Kdo vidí tohoto muže (totiž ministra Eutropia), před nímž se třásl celý okrslek světa, jak byl svržen s tak vysokých důstojností, jak se tu krčí, bojácnější nežli zajíc nebo žába, bez okovů ke sloupu přikován, místo provazů hrůzou svázán, jak se bojí a chvěje, potom odloží všechnu pýchu a nadutost. A když se zamyslí nad skutečnou cenou lidského štěstí, odejde s poučením, jež už Písmo sv. dává. A jaké jest to poučení? „Všeliké tělo jako tráva a všeliká sláva jako květ polní. Uuschla tráva a spadl květ.“ (Isai. 40, 7.) „Jako tráva rychle zvadne a jako zelené byliny brzce zvadnou.“ (Žalm 36, 2.) „Nebo mizejí jako dým dnové jeho.“ (Žalm 110, 4.)

A vejde-li sem žebrák a toto divadlo spatří, nepřipadá si již tak nuzným a nenaříká nad svojí chudobou. Ano, bude rád, že je pro něho nejbezpečnějším útočištěm, nejkliďnějším přístavem a nejpevnějším hradem. Když to všechno vidí a máje na vybranou, raději bude spokojen se svým stavem, nežli aby všeho u hojnosti dosáhl a potom se octnul v nebezpečenství vlastního života.

Hleďte, jak káže muž tento svým útěkem bohatým i chudým, pokorným i ctižádostivým, otrokům i svobodným!

Zdali jsem již vaše srdce obměkčil a váš hněv ukrotil? Zdali jsem vaši nelidskost potlačil a vás pohnul k útrpnosti? Domnívám se toho. Soudím tak podle vašich tváří a slz. Když tedy skalnatá půda vašeho srdce upravena je v pole úrodné, vydejme ovoce milosrdenství a nesouce bohaté klasy soucítu, padněme na kolena před císařem, aneb raději před nejlaskavějším Bohem, aby ráčil nevoli císařovu ukojiti a srdce jeho obměkčiti, abychom tak obdrželi, zač prosíme.

Vždyť od té doby, co tento muž sem utekl, nemalá změna se stala. Císař dovědév se, že (Eutropius) našel u oltáře útočiště a vida, že důstojníci a vojáci se proti němu pro jeho zločiny bouří a ho na soud pohánějí, dlouhou měl k nim řeč, aby je ukrotil. Připomenul jim, aby měli na zřeteli, že svržený učinil nejen zlo, nýbrž i dobro. Když však opět naléhali, aby pomstil urážku královské důstojnosti a usilovali o jeho bezživotí, křičíce, dupajíce a kopími mávajíce, potom s pláčem je prosil, aby alespoň šetřili svatosti oltáře a církevního asyly. Tak jejich zlost byla ukrocena.

Proto i my nyní konejme, co káže povinnost. Zdali byste, trvajíce ve své nevoli, zasloužili jaké milosti? Vždyť vám nebylo ublíženo a císař sám odpouští a pomsty nevyhledává! Aneb kterak se přiblížíte ke Svátosti oltární a když setrváte na potrestání vinníka, kterak pronesete ona slova přípravné modlitby: „Odpust nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům“? (Mat. 6, 12.)

Ale snad i vám ublížil a nepřijemnosti učinil! Neupíráme toho. Avšak jest čas ne k odsuzování, nýbrž ke slítování, ne k účtování, ale k poshování, ne k vyšetřování práva, ale k prominutí, ne k hlasování na smrt, ale k smilování. Ať se tedy již nikdo nerozhorluje a nevzpírá, nýbrž všichni vyvejme nejdobrotivějšího Boha, aby ho vysvobodil od hrozní smrti, by se mohl od hříchů svých očistiti. Společně s Církví a oltářem žádejme, aby přelaskavý císař daroval jednoho člověka

svatému oltáři. Když tak učiníme, zavděčíme se císaři a ještě více se zalíbíme Bohu. Bůh schválí náš skutek a za milosrdenství dostane se nám veliké odplaty. Neboť jako nenávidí ukrutného a nevládného, tak miluje milosrdného a vládného. Je-li spravedlivý, slavnější mu korunu chystá, je-li hříšník, hříchy mu promíjí a tak s ním bude nakládati, jak on nakládal se svým bližním. „Milosrdenství chci,“ dí Bůh, „a ne oběť.“ (Os. 6, 16.)

Tak Boha usmíříme, Církev ozdobíme. I milostivý císař nás pochválí, veškeren lid bude nám vděčný a vládnost a láska naše bude se rozhlášovati až do končin země.

Abychom pak byli toho všeho účastní, padněme na kolena, ve vroucí modlitbě. Zachraňte uprchlíka, aby i nám se dostalo milosrdenství a smilování skrze milost a lásku Pána našeho Ježíše Krista, jemuž sláva a čest nyní i vždycky i na věky věkův. Amen.“ —

Chrystomus svou mistrovskou, psychologicky tak duchaplně sestavenou a fečnický tak nadšeně přednesenou řečí zachránil Eutropia. Císař Arkadius udělil mu milost, Eutropius byl vypověděn na ostrov Cypr, zbaven všech svých hodností, jméno jeho z listiny konsulů bylo vymazáno, veškeré jeho jmění zabaveno ve prospěch státu, všechna jeho nařízení byla zrušena a všechny jeho pomníky a obrazy byly odstraněny z místností veřejných i soukromých.

Sotvaže však Eutropius přibyl na ostrov Cypr, byl znova lodí odvezen do Chalcedonu a tam postaven před soud pro urážky císařovy. Nemaje tam žádné ochrany, byl odsouzen a popraven. Soudcové namluvili totiž císaři Arkadiovi před zahájením soudu, že milost dříve udělená Eutropiovi platila jen pro Cařihrad. Arkadius povolil a tak přece nadešel smutný konec povýšence - tyрана. Přesto zůstává neohrožené vystoupení sv. Jana Zlatoustého na kazatelně cařihradské katedrály ve prospěch nepřitele Eutropia nejen pomníkem zlaté výmluvnosti velikého arcibiskupa, nýbrž i slávou Církvě v metropoli křesťanského Východu.

Slováci na Velehradě r. 1863.

Bohumil Zlámal.

(Dokončení.)

Na Velehradě.

Početnější skupina Slováků se dostavila na Velehrad hned prvního dne slavnostní oktávy (od 5. do 12. července). Slavnosti zahajoval pražský kardinál primas Schwarzenberg pontifikální mší svatou, při níž byla provedena Beránkova jubilejní mše „Cyrilla“. V poledne přijal kardinál deputaci Slováků, vedenou púchovským děkanem *Perehopem*¹. Bohužel nevíme, jaký účel měla tato depu-

¹ Sborník velehradský I. (1880, 65.) Třetí svazek tohoto Sborníku (1885, 182 až 194) při výčtu jubilejních kostelů cyrilometodějských uvádí, že i v D o h n a n i, ve farnosti púchovské, byl roku 1863 postaven kostel na památku milenia.

tace. Možno soudit, že Slováci žádali zastání ve svých národně-politických snahách.²

Mezi 158 celebranty toho dne³ jsou kněží i z ostříhomské diecése, od Trenčína a Pešti. Slovanským dnem po výtce možno nazvat 9. červenec. Pontifikoval Jan Valerián *Jirsík*, který českými pozdravy a českou řečí „si dobyl všech srdce“ a budil dojem, „že tak asi působila česká mluva arcibiskupa metropolitě sv. Metoděje u slovanských předků našich“.⁴ Kázání měl v přítomnosti Jirsíkově (mimo Martina Michnu z Dolního Němčí) tužinský farář a redaktor „Slovenského národního učitele“ *Juraj Šlota* na téma: „*Vira a národnosť*“. Škoda, že se nám kázání, zajisté hodně vlastenecké, nedochovalo. Jen pražský „*Blahověst*“ nám zachoval některé myšlenky.⁵ Tehdy prý bylo přítomno mnoho, zvláště zahraničních slovanských hostů: Lužických Srbů, Malorusů, Bulharů, Bosňanů Chorvatů, Čechů, Poláků, Slezanů, Slováků a vídeňských Slovanů.

Kněžský dorost slovenský přišel až na pout a sjezd *bohoslovců* dne 23. srpna 1863.⁶ A je zajímavé, že právě novokněz „*Štefan Petrik*, kaplán v Senici v Uhroch, slúžil slavnú mšu svätú s četnou assistenciou pri hlavnom oltári — pri príležitosti schůzky bohoslovcov českoslavianských“.⁷ Druhého dne (24. srpna) tyž „slúžil v Cyrillce pri prítomnosti ostatných bohoslovcov (bylo jich 100)“.

Oficiálních osobností slovenských (myslíme hlavně na biskupa Moysesu) tedy na Velehradě nebylo. Pro odpor Pešti nebylo lze na to ani pomyslet. Vždyť ani Strossmayer se nedostal na Velehrad. Proto se nemohlo splnit očekávání Moravanů, že Slováci svobodně ve velkém počtu vzdají hold svým věrozvěstům: „Ze Slovenska, jež druhy činilo část Moravy a pod žezlo Starého Velehradu přislouchalo, nebylo tu biskupa a pro zuřivost Maďarů, jenž (!) ihned smrti hrozili těm, kdožby se do Velehradu dali na pout, nepřišlo leč 32 kněží, a to tajně a s nebezpečím života, ač někteří z nich i veřejně s lidem početným přibylí a na Velehradě kázání učinili“.⁸

² Je to ovšem můj názor. Jan Vychodil (J. Andrejev) vidí v tom pouhé formální představení cizích hostů: „O 12. hod. představila se Jeho Eminenci deputace Slovákův uherských, jejíž řečníkem byl dp. děkan a farář púchovský Perekop. Na pozdrav a dík Slováků za příspěvi k oclavě památky tak veledůležitě odvětil Jeho Emin. nejdůst. p. kardinál, že k nemalé mu radosti lidu slováckého jeví se tak zřejmě nábožnost a slavnost sama že jest rázu čistě náboženského.“ (Sborník velehradský 1880, str. 66.) Dne 12. července 1863 byla podobná deputace opět u olomouckého arcibiskupa Fürstenberka.

³ V pamětní knize je jich zapsáno jen 58, v „modré knize“ 158! (Sborník velehradský 1880, 66.)

⁴ Sborník velehradský 1880, 70.

⁵ *Blahověst* 1863, 576.

⁶ O této první bohoslovecké pouti jsem obšírněji pojednal v *Museu* 1934, č. 3 a 4 v článku: „Podíl bohoslovců na mileniových oslavách 1863.“ Olomoučtí bohoslovci vyzvali tehdy všechny slovanské bohoslovce k účasti.

⁷ *Blahověst* 1863, str. 419. Cituje z „*Cyrila a Metoda*“.

⁸ Pavel Vychodil, *Z doby Sušilovy*. Sběrka dopisů. Str. 415. Z dopisu Fr. Sušila konvertitovi z pravoslavií Martinovi S. J. v Paříži o slavnostech velehradských. Datum „Brno 22. julia 1863“. Zdůrazněno mnou.

Tato slova svědka zajisté věrohodného, Františka Sušila, podávají dostatečné vysvětlení.⁹

Ti, kteří nesměli nebo nemohli jíti na Velehrad, postarali se, pokud to bylo možno, o jubilejní oslavy doma. V Hlasu je popisována slavnost *selecká* (Selce), k níž bohoslovec *Jan Bella* složil *msi slovenskou* podle textu, který je při Štulcově životopise sv. Cyrila a Metoděje. Při graduále zpívalo se „Gospodí pomiluj ny“, při obětování „Otče náš“ ve staroslovenštině, pak dozpěv „Sláva Otcu i Synu“ ve slovenštině. Tuto slovenskou mši zpívali prý bohoslovci i později se zálibou a zápalem: „Slavení toto ujímá a šíří se na Slovensku rovněž s národností vždy víc a více.“¹⁰ Katoličtí Slováci byli posíleni nemálo i kladným stanoviskem slovenkých protestantů k cyrilometodějským jubilejním oslavám.¹¹

A tak přes obtíže, přes nesnáze spěli bratři Slováci ke společnému cíli s ostatními spolubratry slovanskými. „Máme sice mnoho protivníků slavnosti cyrilometodějské,“ nařikali trpce, „ano mezi samými posluhovateli církevními nacházejí se, kteří lidu svému o svatých věrozvěstech ani vzpomínky nečiní, *avšak vědomost o sv. Cyrillu a Methoději a zásluhách jejich šíří se* — zajisté řízením Božím — denně víc a více mezi lidem křesťanským, úcta k nim vzrůstá a vzdělává se mile a přijde čas, kde každá duše křesťanská, od největšího až do nejmenšího, vyzýváti bude v modlitbách svých *každodenních* ss. Cyrilla a Methodia o přímluvu u Otce světél. Každý rok zasvěcují se nové oltáře ss. věrozvěstům.“¹²

Jubilejní oslavy cyrilometodějské roku 1863 měly pro Slováky, jak ze všeho patrně, veliký význam i národně probuzenský. Slo-

⁹ Moravská orlice (1863, č. 104 z dne 15. července) zaznamenává prosbu Slováků k Dědictví sv. Cyrila a Metoděje, aby jim vymohlo jubilejní odpustky, ježto prý pro krutost Maďarů nemohou na Velehrad!

¹⁰ Hlas 1864, 76. (A. M. Č.) O Janu Bellovi a jeho stycích s olomouckým pěveckým spolkem Ohlas psal Fr. Hamrál v Museu 1931.

J. Pöstényi ve jmenovaném díle uvádí rovněž ukázkou, jak se na Slovensku chystali na jubilejní oslavu: „Na schodzke dekanatu pružinského si žiadajú prítomní: „Aby so kostoly obrazmi a sochami sv. Cyrilla a Methoda okrášlili... aby v katedrálnom kostole nitrianskom svätým apoštolom sa oltár vystavil a aby sväté provody do Nitry sa vydržovali.“ (Pöstényi, Dejiny Spolku sv. Vojtech. Trnava 1929, str. 14. Cituje z „Cyrilla a Methoda“ r. XIII., str. 14. Výťah zo zapisnice protokolu dekanátu pružinského.)

¹¹ Přípravy jsou líčeny v Mor. orlici 1863, čís. 74 z dne 9. června. Bylo vydáno dílo Marečkovo „Tisícročná pamiatka Cyrilla a Methoda“. „Duchovenstvo stolice gemerské mělo 20. m. n. (t. j. května) v Ratkové předběžnou poradu o tom, aby seniorát stran času a způsobu slavení pokřesťanění Slovanstva učinil poradné kroky.“

Senior bačanských (v Bačce) evanjelikův vel. p. K. Tesényi svolává seniorální shromáždění k 17. a 18. červnu do Nového Verbasu, kdež se mimo jiné předměty rokovati má o otázce: „jak mezi námi bačanskými Slovákmi vhodným způsobem zasvětit se měla tisícročná památka Cyrillom a Methodom přinešení křesťanství našim předkům?“

Také založení Matice Slovenské (1863) bylo jubilejním pomníkem: „Dajme si slovo, bratia, že to vykonáme k oslaveniu tisícročnej pamiatky sv. Cyrilla a Methoda.“ (Pöstényi, tamže, str. 15; z „Cyrilla a Methoda“, r. XIII., str. 97: Pomáhajme národu.)

¹² Hlas 1864, 77.

vensko ovšem ještě tehdy neukázalo svůj zdravý a silný národní kořen, plný života, na nějakých národních slavnostech, jak to učinila Morava na velikých pěveckých slavnostech cyrilometodějských v Brně (v srpnu 1863), ale velehradské milénium zatřáslu mocně národním vědomím i na Slovensku. Na tento moment upozorňuje nejnověji i *Jan Pöstényi* ve svých *Dejinách Spolku sv. Vojtecha*. Praví: „Dosažení každého cíla napomáhá vhodná příležitost. Takouto příležitostí na dosiahnutie čo len minimálneho slovensko-národného úsilia bol jubilejný rok 1863. Keď si zobrazotvoríme toto jubileum, i v tom najmenšom slavjanskom národe, vidíme akýsi volnejší dych po slobode... Toto jubileum malo akýsi smierči vliv na osobné styky katolíckých a evanjeličských Slovákov. Toto jubileum i do najširších vrstiev preniklo a spojilo nás v myšlienke národnej. Bola toto ojedinelá príležitosť v krušných časoch národných, keď cez mrákavy sa predieraly lúče úsvitu kulturného života slovenského.“ V poznámce píše dále: „Pisatelia dejin literatury slovenskej a naši historici nepoukazujú na tento moment, hoci psychológicky je jasný, bez ktorého by sotva bolo prišlo k založeniu Matice slovenskej. Malé, utlačané národy len vtedy si dobojú nejakého práva, keď jich zachytí nejaká údalosť, alebo idea širšieho horizontu, ktorá má s nimi niečo spoločného, lebo ich dá na povrch širokej verejnosti, čím len získajú sympátiie. Takouto ideou bolo *tisícročné jubileum cyrilo-metodské*, ktoré iniciatívou Ríma (?) prešlo celou Európou a najmä celoríšska a slavjanska tlač donášala historické články o miestach a pôsobenia týchto svätých vierozvestcov. Spomínal sa Devín, Nitra a s nimi i náš utlačaný národ slovenský.“¹³ A jinde: „Rok 1863 je nielen v katolíckom ohľadá významným, ale je ním aj v živote *národnom*. Tisícročná jubilejná oslava príchodu sv. vierozvestcov sv. Cyrila a Metoda na slovenské kraje (sic!) veľmi posobila na národné zobudenie a oduševnenie, ktoré sa javilo najmä pri založení Matice Slovenskej.“ (Tamže, str. 13.)

Doslov.

V poslední době se zdálo, že na Slovensku chtěli někteří úmyslným opomíjením Velehradu podepřítí a zdůraznití národní samobytnost slovenskou. Neprávem. Národní snahy slovenské nacházely na Velehradě záštitu a posilu. Velehrad zůstane i nadále ústřední osou československých katolíků, neboť je ohniskem víry a osvěty u Slovanů, a těm, kteří na to chtěli zapomenout, adresují slova rodičeho Slovák Sloty:

„A přece záležitost tato moravská jest i naší záležitostí nejvyšší. Morava a Slovensko, druhdy jedno politicko-národné, nábožensko-církevné a jazyko-literární tělo, *jednu též měly duši*, totiž víru, již zaštipil do nich Božský Vykupitel pokolení lidského svými velikými apoštoly Cyrilem a Methodiem, a proto

¹³ Ján Pöstényi, *Dejiny spolku sv. Vojtecha*, Trnava 1929, str. 14.

jednou též povinností k nejrůznějším a neskončeným díkům svatým těmto blahověstům a otcům svým zavázány jsou.“¹⁴

¹⁴ Slova J. Sloty v Hlasu 1861, č. 123. Dopisy. Z Báňské Bystrice, dne 24. mája. Slota se narodil v Rájci, v župě trenčinské r. 1819. Odtud jeho pseudonym „Rájecký“.

Křesťanský Východ.

RUSKO

Protináboženská a bez mravních zásad prováděná výchova ruské mládeže bolševické uzrává v hrozný zjev naprosté omrzelosti života, jež dobrovolně z něho utíká hromadnými sebevraždami. Jsou sice sebevraždy průvodním jevem bezútěšných cest, vedoucích od Boha — pramene všeho života — všude i v jiných zemích a národech, ale vypětí bolševické nenávisti Boha a jeho příkázání rodi epidemii, nákazu sebevraždou v ruském komsomolu (v komunistické mládeži), jak o tom píše bývalý bolševický úředník v La Vie Intellectuelle: Zoufalá mládež sama zanechává v dopisech doklady odhalující příčinu těch tragedií: „Život je tak smutný, nemohu již déle ho snést.“ — „Všechno je hrozné. Vrhám se do vody, aby mne ryby pozřely a nic po mně nezůstalo.“ — „Mohli bychom žít, kdybychom propadli šílenství, ale můžeme myslet, i to je děsné.“... Šest mladých děvčat oběsilo se na jednom a téže stromě. V dopise na rozloučenou píše: „Nemůžeme už déle vydržet... Všecko je šedé... Dusíme se...“ — Bolševický tisk byl s počátku tímto zjevem u své mládeže velmi znepokojen, psal pohrdavě o „desertérech“ života a varoval mládež před následováním takových zbabělců. Ale bez výsledku, počet samovražd rostl. Změnily tedy bolševické listy taktiku a nepiší o nich vůbec. Veřejnost jako kdyby si nevšímalá jednotlivých sebevražd, rozruší ji toliko „sebevraždy kolektivní“. — Zajímavé je, že sebevražedné epidemie zůstala uchráněna mládeží tatarská a jiných kmenů mongolských, jimž bolševici ponechali větší svobodu náboženskou. Jsou daleko od Moskvy...

Stará ruská šlechta seznámila se ve

vyhnanství se životem katolické Církve, odložila tradiční pravoslavné předsudky a našla cestu k svému sjednocení ve víře katolické (na př. kníže Volkonský). Hluboká ruská povaha vedla mnohé ještě dále — k životu řeholnímu. Z knížecí rodiny Obolenských zemřel loni v benediktinském klášteře v Lophem u Brug kníže Mikuláš Obolenský. Jeho syn, Dimitrij kníže Obolenský, vstoupil v těchto dnech do benediktinského klášteře v Amay nad Mosou v Belgii, kde složil řeholní sliby mnichů unie. Starší jeho bratr je už od roku 1928 v amayském klášteře benediktinském.

Na Solovecké ostrovy vyvezen byl do vyhnanství P. Dworzeci, bývalý farář z Kamence Podolského, dosud vězněný v žaláři v Moskvě.

Sovětský život. „Ve vesničce Kozyn kozeleského rajonu byl zavražděn pionýr Senin. Zavraždil ho náčelník místních pionýrů. Tamtéž byl zavražděn dne 6. listopadu úderník Arsenov z kolchozu „Krasnyj klin“. Arsenov žádal, aby byl zlepšen dozor nad kolchozními koňmi a obvinil kočhoň, že krade oves, proto byl odstráňen. Tamtéž dne 9. prosince vybírali daně Kulakov a Aniskov, vrahové onoho pionýra. Potkavše jednu kolchoznicu na ulici, svázali ji a odvedli s velkými nádvádkami. K jiné kolchoznicce přišli pro peníze v noci, vyrazili okno, vyděšili nemocnou kolchoznicu a znemožnive ji útek, žádali peníze. Ráno se kolchoznicce oběsila.“ Tak popisuje sovětský život moskevský časopis „Pravda“ z 27. ledna t. r. Jakékoliv poznámky k tomu jsou zbytečné.

O reformě sovětské konstituce píše sovětský tisk a upozorňuje, že nesmí býti posuzována nesprávně. „Izvestie“ z 3. února tvrdí: „Sovětské rolnictvo pranic se nesnaží dosáhnouti liberální nebo parlamentní demokracie.“ Časopis „Za industrialisaci“ také píše z 3.

února o „shnilém, darebném kapitalismu“ a poznamenává, že „reforma jest pouze zesílením diktatury proletariátu. Buržoasní demokracie vyvíjí se k fašismu, ale sovětská demokracie je pojem zcela jiný.“

Sovětská osvěta ve světle sovětského tisku. „Ve školách Azerbejdžanu většina učitelů nemá ani nejmenšího ponětí o tom, čemu má vyučovati své žáky. Ve střední škole v městyse Katcheskoje ředitel školy učil, že existuje 8 dílů světa a mezi ně že patří též Azerbejdžan. V městyse Kylyšli učitel zeměpisu místo na jih ukazoval na mapě na západ, místo západu na sever. Zeměpisných map a jiných pomůcek v kraji asi vůbec není. Pro 7. a 6. třídu není učebných knih.“ („Za komunističeského prosvětění“ (osvětů) z 12. února.)

„Nějaký Svajasov se vydával za komunistu a podařilo se mu dostat katedru hospodářských věd na universitě v městě Orel s platem 250 rublů za přednáškovou hodinu. Ve svých přednáškách Svajasov sděloval vysokokolákům, že v dějinách světa bylo období „matřiarchata“, které trvalo 180 tisíc let a pak nastalo období „patriarchata“, které existovalo 20 tisíc let. Lidé tenkrát žili po 500 let“ atd. Rektor university si činnosti tohoto soudruha všiml teprve po několika měsících. Svajasov ztratil sice učitelskou stolicí, ale odvolal se k sjezdu sovětů. Jak se to skončí, není ještě známo. („Izvěstie“ z 15. února.)

Nová organizace sovětského venkovského života. „Pravda“ a jiné sovětské noviny (z 12. a 13. února) píší o sjezdu kolchozních úderníků v Moskvě, kde se mezi jiným žádalo, aby kolchozníkům bylo dovoleno mít v osobním vlastnictví tento majetek: vlastní obydlí, kus půdy, zemědělský inventář nutný pro obdělávání této půdy; dále krávu, miadého dobytka až 3 kusy, dvě svině se selaty, skopového dobytka až 15 kusů a neurčité množství drůbeže, králíků, včel a pod. Kdyby to bylo povoleno, stav kolchozníka by se hodně zlepšil a rovnal by se asi hospodářskému stavu ruského sedláka před reformou cara Alexandra II. r. 1861, totiž před zrušením roboty. Tenkrát sedlák musel pracovati na polích velkostatkáře (jako nyní na kolchozních polích) a měl ve svém osobním ma-

jetku kousek půdy, dobytek, drůbež atd. Jenom že tenkrát počet dobytka neměl omezen a také nebylo jiných ještě omezení.

POLSKO

Řeholní život v Polsku mohl se teprve po světové válce volně rozvíjet a léčit z těžkých ran, které mu zasažilo dělení Polska, ztráta státní samostatnosti. Nejradiálněji účtovala s polskými kláštéry ruská vláda, která je po záboru prostě rušila, nejprve na Bílé Rusi a Litvě a potom i v „království“ polském. Pruská vláda šla k těmž cíli volnějším tempem, zakázala řeholím přijímat nové členy, čímž je vlastně odsuzovala k vymření. V záboru rakouském byly klášterům zabráněny jejich majetky a tím ovšem též na dlouhá leta byl zaražen jejich rozvoj. V obnovené Polsce ukázalo se však, že přes všechny pohromy válečné je kořen života řeholního zdrav a schopný nového rozrůstání. V roce 1934 měla Polska celkem 45 mužských řeholí, z nichž 43 latinského obřadu a 3 řeckokatolického a 6 východně-byzantského. Z latinského obřadu nejpočetnější jsou jesuité s 838 členy a 26 domy, františkáni s 538 členy a 18 domy a salesiáni s 510 členy a 33 domy. Obřadu řeckokatolického jsou basiliáni s 314 členy a 18 domy, studité se 157 členy a 4 domy a redemptoristé s 53 členy a 4 domy. K obřadu východně-byzantskému patří: jesuité se 42 členy a 5 domy, kapucíni v Lubiešově počtem 6, redemptoristé v Kovelu — také 6, studité počtem 6 ve 4 domech, basiliáni s 2 členy a 2 domy a jeden oblát. Všech řeholníků má Polsko 6046 v 334 domech; z toho je kněží 1449.

Školská politika polské vlády zavádí nejen společné školy pro děti křesťanské a židovské, nýbrž i ustanovuje židovské učitele na školy křesťanské, dokonce i za jejich ředitele. Jedni v tom vidí právem nápor laicismu na školství, které dosud mělo vychovávat děti nábožensky podle různých vyznání, jiní zase pokládají tyto novoty za prostředek, jímž chce vláda odstranit židovské školy, pcvznést úroveň výchovy židovských

děti a uchránit je před nekontrolovatelným vlivem komunismu. Zároveň má prý tato „koedukace“ zabezpečit hlavní zásadu výchovy školské, již je účta k jinému náboženskému přesvědčení. A výsledek? V měsíčníku „Prond“ (číslo z ledna 1935), jenž jest orgánem Svazu polské katolické inteligence, je takto zjišťován: „Třeba především zdůraznit, že i učitelstvo i rodiče potvrzují vzrůst antagonismu (rozporu) židovsko-křesťanského, t. j. mezi Židy a katolíky, evangeliky a pravoslavnými. Vzdůstá vzájemná nenávisť a pohrdání, dochází k zápletkám a bojům, které možno jen těžko potlačit. Způsobuje to celá řada činitelů, mezi jiným i to, že děti křesťanské někde v městech svěťí židovské svátky, poněvadž židovská většina nepřišla do školy. Antisemité, jimž jde více o boj proti Židům nežli o dobro dětí, mnou si ruce radostí z takového obratu poměrů. Práví, že nikdo nemohl nalézt lepšího prostředku a tolik vykonat pro vzrůst antisemitismu v širokých vrstvách rodičů a dětí, nežli to slučování dětí židovských a křesťanských v jedné škole a jmenování židovských učitelů na školy křesťanské, zvláště za jejich ředitele. Tento antagonismus vzrůstá bez ohledu na to, že se židovští učitelé snaží postupovat korektně (správně), v každém případě správněji, nežli jejich kolegové — podle jména křesťanů.“

Nákažlivé spojenectví. Zatím, co polský ministr školství W. Jendrzejewicz prohlásil ve sněmovně, že poměr Polska k Sv. Stolicí je co nejlepší, snaží se různí referenti tohoto ministerstva zakalit ten poměr, hledajíce rozpor mezi výchovou náboženskou a státní. Připisují výchově náboženské politické tendence, s nimiž se prý nemůže smířit stanovisko státní. Proto byl už vypracován drem Kuchtou vládní návrh, který chce prostě nadržovat polskému episkopátu program náboženské výchovy školní. Hitlerovské „gleichšaltování“ katolicismu v Německu stává se patrné za režimu polsko-německého přátelství nákažlivým i v Polsku. Jestliže se však katolická menšina v Německu nedala „gleichšaltovat“, tím méně si to nedá líbit obrovská většina katolíků polských.

Chuf ke kulturnímu boji projevuje se v Polsku zvláště v otázce o školní výchově. Děkan Bendowski v Kolně vysvětloval rodičům katolických dětí ze své farnosti na církevním hřbitově shromážděným jejich křesťanskou povinnost, jak mají vychovávat děti, které vyučují židovští učitelé. Okresní starosta v Lomži potrestal ho za to pokutou, jako už před tím podobně pokutoval P. Kochanskiho a P. Tuzińskiho — pro přešlepek práva shromážděvacího. Děkan Bendowski se o všem odvolal, poněvadž polský koncordát, uzavřený se Sv. Stolicí, zabezpečuje katolíkům úplnou svobodu náboženské činnosti. A poučení o katolické výchově dětí na půdě církevní jistě patří k této činnosti.

Kuratorium školního okrsku varšavského prohlásilo, že děti zapsané v matrikách jako děti římskokatolické nemohou být zproštěny od náboženských cvičení ani od výuky náboženské svého vyznání.

Polská národní církev Faronova pokouší se proniknout na Volyn. „Arcibiskup“ Faron poslal „biskupa“ Jurgieleviče do luckého okresu, aby v Nivi Chulinjské založil ukrajinskou farnost. Zároveň s ním spolupracovali přeběhlíci, kteří už několikrát změnili svou víru, Wysočaj a Pavlovič. Když se však Pavlovič pokoušel svěstí k odpadu věřící nedávno sjednocené farnosti v Gajich Levijatanských, farníci ho jednoduše — vyhnali.

Duchovním správcem nové sjednocené farnosti Mjatyynie, která celá přešla z pravoslavi na katolictví, je O. Uljan Huk, dřívější farář z Wielkých Kuškovců. Farnost čítá 1000 věřících. Poněvadž administrační úřady dělaly farnosti obtíže při otvírání nové katolické kaple, rozšířily se zprávy, že se farnost Mjatyynie vrátila do pravoslavi. Zprávy to nejsou pravdivé.

Sesazený vůdce mariavičské sekty „arcibiskup“ Kowalski brání se zoufale proti sektářské oposici přívrženců Feldmanových. V letáku vydaném v Plocku obviňuje Feldmanovce ze spojení se zednáři. Zároveň prohlašuje, že spiklenci Feldmanovi, zrušivše „řeholní“ sliby, ztratili prý právo mít za ženy „řeholní“ sestry, neboť jenom pod tou podmínkou jim byly dovoleny svazky manželské se sestrami... „proto prý nyní už nežijí v manželství, nýbrž ve smilstvu.“ — Jaký to

„holubník“ odhaluje zakladatel mariavitské sekty v jejich „řeholním“ životě klášterním. To by už mohlo právem zajímat i strážce veřejné mravnosti v Polsku!

JUGOSLAVIE

Hrvatský metropolita, záhřebský arcibiskup dr. Antonín Bauer dožil se dne 11. února 1935 osmdesátí let svého požeňnaného života, věnovaného církvi a vlasti. Za jeho ostrážitého vedení rozvíjí se hrvatský život katolický přes všechny vnější překážky utěšeně. V samém Záhřebě zakládají se právě čtyři nové farnosti, na Trešnjevki, v Trnju, na Sigečici a v Maksimiru. V nejbližší budoucnosti přibude k nim ještě 6 až 8 nových far, takže bude mít Záhřeb 18 farností s průměrným počtem věřících 10.000 duší.

Srbský patriarcha Varnava sesadil počátkem letošního roku s úřadu tři církevní soudce v Bělehradě, poněvadž byli obviněni z uplatkářství. Přijímali ve svém úřadování dary a pod jejich vlivem rozsuzovali nespravedlivé záležitosti manželských rozluk. V pravoslavné církvi se totiž připouští manželská rozluka, když jsou pro ni závažné důvody. O tom právě rozhodují biskupské církevní soudy. Patriarcha Varnava chtěl potrestáním církevních soudců zabránit lehkomyšlnosti ve věci tak vážné jako je manželství.

Počet katolíků ve Skoplji je těžko přesně stanovit, poněvadž se stále mění. V roce 1934 bylo tam pokřtěnc 131 novorozené dítě; považíme-li, že mnoho úředníků a dělníků ve Skoplji je svobodných, byl by celkový počet katolíků asi 7000 duší — bez vojáků. Duchovní správu jejich vede biskup d. J. Gnidovec za pomoci pouze

dvou kněží. Při roztroušenosti katolíků po celém dalekém kraji je tato pastoračce nanejvýš obtížná a vyčerpávající.

BULHARSKO

V Sofii jsou od listopadu 1933 usazení také OO. jesuité. Malý jednopatrový dům, ukrytý za vysokou ohradou zahrady na ulici Marina Drinova, je jejich residenci. Představený P. Ivan Zupan je Slovinec a latinského obřadu, ovládá dokonale franštinu, němčinu i bulharštinu, má dobré styky s bulharskými učenici a vlivnými osobnostmi, které mu pomáhají překonávat vládní překážky. Je dobrý kazatel, který pořádá na různých místech pro katolíky duchovní cvičení, a na jeho kázání hrnou se nejen katolíci, nýbrž i jinověrci. Jeho spolubratr P. Jordan Karamitrov, rodem Bulhar, je zase východního obřadu. A třetí člen jejich družiny, bratr František Novák, je rodem Hrvat a dovede posluhovat při službách Božích v obojí obřadě. Tak mohou v kapliče OO. jesuitů obcovat mši sv. katolíci obojího obřadu, kteří bydlí v Sofii.

Od loňského září otevřeli sofijsí jesuité chlapecký seminář pouze pro Bulhary. Mají v něm deset chovanců, kteří navštěvují státní gymnasium. Pět z nich je obřadu latinského a pět východního. Jsou to ovšem děti hodných, ale chudobných rodičů, které OO. jesuité v semináři bezplatně vydrží, přidávajíc jim i oděv a obuv, aby mohli navštěvovat gymnasium. Studenti-seminaristé se dobře učí a mají na své spolužáky blahodárný vliv. Skromné, ale důležité začátky sv. věci katolické kladou v Sofii chudé řehole: Milosrdné sestry, o nichž jsme psali minule (a dnes přinášíme v textu obrázek jejich gymnasia) a OO. jesuité.

Katolický obzor.

Doma.

MORAVA

Z hnutí exercičního. Cyrilometodějský Velehrad je u nás kolébkou hnutí exercičního. Před více než 40 roky pořádal tam nově založený Apoštolat sv. Cyrila a Metoděje

první duchovní cvičení v klášteře Tovaryšstva Ježíšova, financoval je a šířil pro ně porozumění v tisku. Duší všech exercičií velehradských býval jednatel ACM, dr. Ant. C. Stojan. Exercičiemi chtěl vychovat svému národu nejprve dobré katolické vůdce.

Viděl, že věřící ještě katolický lid je právě liberálními, nevěřícími vůdci sváděn na cestě a namnoze i veřejně ovládn. Proto byly první exercicie určeny pro katol. učitelstvo, pak pro studentstvo, akademiky a inteligenci.

Jaký rozvoj nastal u nás v hnutí exercičním od té doby, podávají výmluvně obrázky pravidelné schůze exercičních horlitelů, které se nyní konají čtyřikrát do roka v Přerově v rámci Katolické akce. Vedle exercičního domu „Stojanova“ na Velehradě, založeného předsedou ACM, zemř. arcibiskupem drem Stojanem, vznikla celá řada exercičních středisek menších: v Hlučíně, na Sv. Kopečku u Olomouce, na Červené, v Chropyni, Bludově, Jaroměřicích a Fryštáku a připravují se ještě další v Jesenicích a Pačlavicích. O duchovní cvičení v těchto domech se starají exerciční horlitelé — počtem 16 — které jmenoval a. ordinariát. Zasluhou ACM a zvláště kněžského „Apoštolátu jednoty“ zavedená „střádanková akce“ velmi prospívá rozvoji exercičního hnutí. Jenom v krátké době dvou měsíců r. 1935 bylo prodáno 1490 nálepek a 1010 střádanek exercičních. Exerciční hnutí má od letošního Nového roku svůj samostatný měsíční věstník „Obrození“, vycházející v Praze. S exercičními horliteli, kněžími z duchovní správy, spolupracují zástupci řádů a kongregací, což má pro rozvoj i prohloubení hnutí veliký význam. Také bohoslovci se velmi pěkně uplatňují v exercičním hnutí, horlivě podporující akci střádankovou a vypomáhající v rozsáhlé korespondenci. Velehradskému „Stojanovu“ opatřili krásnou knihovničku a k propagaci myšlenky připravují exerciční film.

Z činnosti exercičních domů: Ve „Stojanově“ na Velehradě vykonalo v letošní zimě (1934-35) 983 exercičantů duchovní cvičení. Mládež mužská měla 4 kursy (259 účastníků), dívky 4 kursy (350), muži dva kursy (106) a ženy tři (209). Mládež, zvláště jinoši, imponovali svým vážným chováním i horlivostí, kaple bývala i ve volném čase naplněna. Přílišné třídění podle krajů a spolků se neosvědčilo, lépe se dají exercičím podle stavů.

Význam duchovních cvičení pro

mládež pochopil zvláště „Orel“. Členstvo, které už vykonalo exercicie, jedná mužně podle křesťanských zásad i tam, kde na př. běží o zábavy v sobotu, o sport a pod. Orelští sportovní závodníci — absolventi duch. cvičení — odmítli zápasit se závodníky, kteří nesplnili nedělní pobožnosti, orelské exercičantky znemožnily pohrázkou bojkotu taneční zábavu sobotní, poněvadž ohrožuje plnění nedělní povinnosti náboženské. Porozumění pro exercicie šíří i tak zv. „duchovní den“, zavedený ve všech orelských jednotách.

Exerciciím v Hlučíně, které mají stále dosti účastníků, velmi pomáhají letáky, rozesílané farním úřadům a statistické výkazy o počtu exercičantů z jednotlivých farností. Okolní věřící podporují exerciční dům i potravinami.

V Bludově na severní Moravě pořádané byly v adventě dva kursy exerciční a po nich další kurs pro ženy (26 účastnic), pro muže (26) a pro dívky (24). Kurs německý navštívilo 23 jinochů.

Na Sv. Kopečku u Olomouce bylo v roce 1934 celkem 8 kursů s 277 exercičantky, pro varhaníky (37), pro čtenářky „Na hlubinu“ (66), pro hochy (27) a dívky (36) škole odrostlé, pro ženy (dva kursy — 47) a pro dívky (též ve dvou kursech — 64).

Apoštolát tisku ve službách exercičního hnutí. I v nynější hospodářské tísní je třeba umožnit katolickou četbu v nejširších vrstvách lidových, které jsou zaplavovány tiskem sektářským a nevěreckým. Exerciční dům v Hlučíně začal v tomto úmyslu vydávat letáky: *Posel pravdy*. Získáno už 85.000 odběratel. K probuzení horlivosti v tiskovém apoštolátě a zároveň i k podpoře hnutí exercičního bylo nyní stanoveno: Kdo rozšíří za rok 500 „*Posel pravdy*“ a zaplatí, dostane poukazku na bezplatné exercicie v nejbližším exercičním domě. Podošnou výhodu získá i ten, kdo prodá 2000 brožur „*Životem*“, vydávaných v Hlučíně. Tak je možno 500 lidí otevřít brány exercičního domu v odměnu jejich horlivosti v tiskovém apoštolátě. K této praktické podpoře exercicie přistoupila i pražská „*Neděle*“, jejíž administrace přispěje 10 proc. na exerciční fond tomu, kdo získá nových 50 předplatitelů „*Neděle*“. Ejhle, jak je vynalézavá

láska k nesmrtelným duším! Kéž najde
co nejvíce pochopení!

ČECHY

**Apoštol exercičního a tiskového
hnutí, P. Schikora CSSR,** uspořádal ve
třech pražských nemocnicích e-
xercicie pro pacienty, aby modlitbami
a obětováním svých bolestí vyprošo-
vali duchovního zdaru katolickému
sjezdu. V nemocnici u alžbětinek
súčastnilo se těchto exercicií 40 ne-
mocných, kteří nejen s velikou vní-
třní útechou naslouchali slovu Božimu, ale
i duchovní četbou a rozjímáním zále-
vali símě dobrých úmyslů ve svých du-
ších. Podle výroku lékařova působily
exercicie blahodárně i na fyzický stav
nemocných. Klidnější a radostí plní ne-
mocní se daleko lépe léčí. Proto bylo

požádáno ministerstvo zdravotnictví,
aby taková duchovní cvičení dovolilo,
resp. doporučilo i v jiných nemocni-
cích.

PODKARPATSKÁ RUS

Ve státní nemocnici v Mukačevě
převzali duchovní péči nad nemocný-
mi OO. basiliáni z blízkého kláš-
tera na Černécké Hoře. Zpráva ta ve-
lice potěšila nemocné, kteří dosud
trpce postrádali duchovní útechy. Snad
by bylo možno najít mistečko i pro
nemocniční kapli, kde by se denně
sloužila mše svatá a odkud by mohli
být nejsnadněji zaopatřováni těžce ne-
mocní. Také kněžím rekonvalescentům
by taková domácí kaplička přišla ve-
lmi vhod. Duchovní péči o nemocné
bude vykonávat basilián O. Christofor.

Za hranicemi.

ŘÍM

Komise pro Rusko. Mnoho domně-
nek a falešných výkladů připjalo se k
rozhodnutí Sv. Stolice, jimž se zru-
šuje dosavadní samostatná
„Komise pro Rusko“, která byla
i mnohým polským katolíkům trnem v
oku a příčinou dlouhých časopisec-
kých polemik. Autentické vysvětlení
této záležitosti přináší březnový sešit
„Acta Apostolicae Sedis“ v rozhodnutí
Sv. Otce, Motu proprio: „O Komisi
pro Rusko a vydávání litur-
gických knih obřadu slovan-
ského.“ Rozhodnutí Sv. Otce má
vlastně za účel reorganizaci Ko-
mise pro Rusko a vymezení nových
hranic její pravomoci. „Komise pro
Rusko“ byla zřízena z příkazu stá-
tního sekretariátu z 20. června 1925. S
počátkem tvořila samostatnou sekci při
Kongregaci pro východní Církev a te-
prve v dubnu 1930 nabyla úplné samo-
statnosti. Nyní podle nového
statutu budou všichni věřící,
náležející k obřadu by-
zantsko-slovanskému nebo
jinému obřadu východnímu,
bydlicí na území Ruska, nebo
kdekoli jinde, podřízeni
Kongregaci pro východní
Církev. Naproti tomu diecése la-
tinské s kněžstvem i věřícími na rus-
kém území zůstanou i nadále pod pra-

vomoci „Komise pro Rusko“,
která se zároveň slučuje s posv. Kon-
gregaci pro mimořádné záležitosti cír-
kevní, a to tak, že sekretář této kon-
gregace bude zároveň předsedou Ko-
mise pro Rusko. Podle toho budou
patřit nejenom řekokatolíci, ale i kato-
lici obřadu arménskému a jiných obřadů
východních pod pravomoc východní
Kongregace. Jak z tohoto nového roz-
hodnutí Sv. Otce patrno, nepoklesla
jeho láska ke křesťanskému Východu,
nýbrž bdí nad ním otcovsky starost-
livě dále.

Sv. Otec jmenoval biskupa Petra
Bučyse a preláta Stanislava Janasika,
členy zrušené Komise pro
Rusko, rádci posv. Kongregace
pro východní Církev, již při-
padla část záležitostí vyřizovaných
dříve Komisí pro Rusko. Ostatní o-
tázky bude projednávat posv. Kon-
gregace pro mimořádné církevní zá-
ležitosti, k níž byla bývalá Komise pro
Rusko připojena.

**Obecnost a světovost katolické Cír-
kve** nikde nevystupuje tak jasně na-
jevo jako v Římě. Mezi světovými ú-
stavy má na př. kolejí Propagandy
víry letos 49 nových alumnů,
kteří jsou příslušníky devatenácti ná-
rodů; jsou tam Albánci, Angličané,
Bulhaři, Číňané, Dánové, Řekové, In-
dové, Irčané, Japonci, Jihoslované,
Rumuni, Siamité, Švédové, Austrálci,

rodáci z Indočíny, Iraku a Nového Zelandu. Když rektor koleje představil nedávno tyto své žáky ve zvláštní audienci Sv. Otci, přivítal je papež s upřímnou radostí, poněvadž mu, jak pravil, připomínají tak výmluvně rozsáhlost jeho odpovědného povolání jako Otce všeho křesťanstva.

Smírnou pobožnost za urážky Boha, spáchané bolševickou propagandou v Rusku, vykoná Sv. Otec Pius XI. dne 7. dubna na neděli Smrtnou. Příklad Otce pro všechny dítky Cirkve!

Generál jezuitů, P. Vladimír Ledóchwski, řídí už dvacet let (od 11. února 1915) Tovaryšstvo Ježíšovo. Je druhým Polákem, který stojí v čele Tovaryšstva. A třebas toto dvacetiletí jeho správy začalo v nejhroší době světové války, a třebas docházely potom generála Tovaryšstva často nejmutnější zprávy o pronásledování jeho řehole (ve Španělsku, v Mexiku), přece bylo těch dvacet let dobou rozvoje řádového jak počtem, tak i mravní silou. Od roku 1915 vzrostl počet řádových provincií skoro dvojnásob: s 27 na 34 a roce 1935. V té době vznikla též misijní apoštolská prefektura v severní Rhodesii v Africe, kde pracují jezuité polští a kde je také významně působíště pro jezuitu čl. Nejkrásnější ozdobou posledního dvacetiletí Tovaryšstva je však 10 nově kanonizovaných světců a 50 blahoslavenců z řádu jezuitského.

FRANCIE

Francouzský ministr spravedlnosti Pernot je znám svým katolickým smýšlením. Už roku 1930 obrátil pozornost francouzské veřejnosti na nebezpečí, kterým ohrožují křesťanskou mravnost národa radikální a volnomyšlenkářské živly svou systematickou propagandou. Nyní se ozval znova. Vydal oběžník, v němž se dotýká neaktuálnějších ran současného života ve Francii, zvláště pornografie (hanebného tisku), nemravných divadel, filmu, knih atd. Katolický deník „La Croix“ k tomu podotýká, že hlavní vinu na této mravní zkáze nese francouzská liberální censura, která klidně propouští i nejcyničtější pohoršení ve filmu, divadlech a tisku.

Mladá organizace katol. inženýrů francouzských má nyní už 8398 členů, nečítajíc na 800 kandidátů. Ze zpráv

podávaných na letošním únorovém sjezdě delegátů v Paříži vyniká zvláště bohatá sociální činnost této katolické organizace inženýrů. Jenom na podporách udělila v uplynulém roce celkem 21.200 fr. Zvláštní komise ujímal se nezaměstnaných členů, intervenovala ve 1500 případech, aby neztratili práci, a 312 členům zprostředkovala zaměstnání.

NĚMECKO

Katolíci v Berlíně ztratili opět neočekávané svého apoštolsky horlivého a neohroženého biskupa Mikuláše Baresa, který teprve od 21. prosince 1933 — po smrti prvního biskupa berlínského Christiána Schreibera — řídil rostoucí diecézi v hlavním městě říše. Zesnulý biskup Bares byl rodákem z diecése trevírské, kde byl ředitelem kněžského semináře až do roku 1929, kdy se stal biskupem v Hildesheimu. Jako biskup berlínský bděl ostražitě nad právy a zájmy katolické Cirkve, ohrožované vášnivými útoky hitlerovců, a tím si ovšem vzbudil jenom jejich nenávisť. Smrt přivodila mu trombosa, již zesnulý delší dobu už trpěl. Poslední okamžiky života vyplňovala mu vzpomínka na Sv. Otce, který nemocnému biskupovi poslal své požehnání. Msgr. Bares byl první německý biskup jmenovaný po uzavření konkordátu říše s Římem.

RAKOUSKO

Střediskem řekokatolíků ve Vídni je fara a kostel sv. Barbory, kde odpocívají kosti mučedníka za sv. jednotu, sv. biskupa Josafata. Původně patřil kostel OO. jezuitům, kteří měli při něm svůj konvikt. Po zrušení jezuitského řádu odevzdala roku 1775 císařovna Marie Terezie kostel i konvikt duchovenstvu řekokatolickému k účelům vzdělávacím. Zřízení řekokatolické „Barbareum“ stalo se ohniskem náboženského i kulturního života řekokatolických Rusínů-Ukrajinců v říši rakousko-uherské. Když byl r. 1753 založen centrální Duchovní seminář ve Lvově a v maďarském Jageru (Eger), byl řekokatolický konvikt „Barbareum“ ve Vídni ohrožen, ale križevacký biskup Božičkovič uprosil císaře Josefa II., že de-

kretem z 20. dubna 1784 zřídil u sv. Barbory řeckokatolickou faru. Roku 1848 byl založen u sv. Barbory ústřední řeckokatolický seminář jako vyšší bohoslovný ústav, který mival na 50 žáků ze všech řeckokatolických diecézí rakousko-uherských: Ukrajince, Rumuny, Hrvaty a Maďary — a trval až do roku 1892, kdy byl zrušen. Každý farář u sv. Barbory byl současně rektorem semináře. Za světové války vzrostl přílivem haličských uprchlíků počet řeckokatolíků ve Vídni na 15.000. Velikých zásluh o rozvoj farnosti u sv. Barbory si získal nynější duchovní správce dr. Miron Hornykiewicz, věrný přítel našeho Velehradu.

ŘECKO

Athénský arcibiskup katolický, msgr Giovanni Bat. Filipucci, energicky protestoval u ministerského předsedy Tsaldarisa proti obězňiku ministerstva osvěty, které zakázalo úřadům světským i úřadům pravoslavné církve jakýkoliv bezprostřední styk úřední s athénským arcibiskupem. Řecká vláda obězňiku neodvolala, nyníž podala jen vysvětlení, že není namířen ten obězňík ani proti katolické Církvi, ani proti osobě arcibiskupově. Je prý to jen vnitřní administrativní nařízení spočívající na protokolu z r. 1830, podle něhož uznává Řecko jen own katolické úřady biskupské, které existovaly už za doby turecké. Naproti tomu odvolává se arcibiskup na 60-letou praxi řecké vlády, která po celou tu dobu udržovala úřední styky s athénským arcibiskupstvím a která převzala ve smyslu dohody s vresské protektorát nad latinskou Církvi v Řecku, když závaznost protokolu z roku 1830 přestala.

Katolická Církev v Řecku sahá svými kořeny až do dob apoštolských. Po čtvrté výpravě křížové roku 1205 byla v Athénách obnovena latinská metropole, a když roku 1483 zanikla, znovu byla vzkríšena roku 1870. Vedle ní má katolická Církev v Řecku arcibiskupství Naxos-Andros-Tenos-Mykenos se sufragány v Melos, Santoriu, Chios a Syra, arcibiskupství na Korfu se sufragány v Zante a Kefalonii a pak diecési kandijskou na ostrově Krétě. Katolíci obřadu byzantského v Řecku mají svého bis-

kupa msgra Calavassyho, a katolíci obřadu armenského tvoří misií se superiorem O. Cyrilem v čele. Svátá Stolice je od r. 1834 zastupována v Řecku zvláštním apoštolským delegátem.

TURECKO

Rozhodnutím turecké vlády přeměněna byla mešita Hagia Sophia, někdejší slavný chrám Boží Moudrosti v Cařihradě v museum. Byly obavy, že snad utrpí novou úpravou vnitřek svatyně, ale povolání činitelé ujistili veřejnost, že vnitřní úprava bude se týkat toliko vhodného umístění uměleckých památek byzantských, které jsou nyní roztroušeny po celém kraji. Zato zevnějšek dosavadní mešity získá velmi tím, že budou pozvolna — podle míry finančních prostředků — odstraněny všechny přístavky, kterými Turci očičili bývalou křesťanskou svatyni a znevažili její majestátní vzhled. Na volném prostranství kolem Aie Sofie bude zřízen park a pak teprve vynikne starobylá perla křesťanského umění stavitelského v obdivuhodné kráse hmotné. Duchovní její krásy, bohužel, nevzkřísí ani Kemal Paša svým protimohamedánským výnosem!

AMERIKA

Ukrajinská pravoslavná církev v Americe zvolila na biskupský stolec, ositý loni smrtí biskupa dra Josefa Žuka, pravoslavného faráře Olexu Pristaja z New Haven, který se však nabídnuté hodnosti vzdal. Příčiny tohoto svého rozhodnutí vypsal v dopise, zaslaném a uveřejněném v ukrajinském časopise „Dilo“ (z 28. II.), kde píše: „Prochodiv za dva měsíce tak zvanou ukrajinskou pravoslavnou diecési a poznav členy ukrajinsko-pravoslavné konsistoře a různé pány-olce téže diecése, přesvědčil jsem se, že s nimi vůbec nemohu jíti. Proto místo toho, abych vzal na hlavu mitru ukrajinského pravoslavného biskupa, raději si zazpívám známou písničku: „Nepřijdu, bratříci, já s vámi!“ Tak jsem učinil. Diecése, jak jsem já ji poznal, nemá nejmenšího důvodu existence. U lidí toho rázu nevidím nejmenší idey: jsou to — americky řečeno — lidé „businessu“ (obchodníci) s pa-

triotickou firmou, ozdobenou třiramenným křížem (pravoslavným!) Celá ta diecése dlouho nepotrvá. Je v ní větší chaos (zmačky), nežli jsem si sám představoval."

Řeckokatolická církev ukrajinská oslavila ve Spojených státech severoamerických své 50leté trvání vydáním jubilejního almanachu, jenž je vlastně obšírnějším schematismem s kratšími vzpomínkami na počátky ukrajinské emigrace americké a její církevní organizace, počínajíc prvním katolickým biskupem ukrajinským vladykou Sotem Ortinským, Čítá nyní asi 200.000 věřících a sto kněží pod vedením biskupa dra Konstantina Bohačevského ve Filadelfii. Jubilejní oslava konala se ve Stamfordu. Vladyka Bohačevskij spravuje už řeckokatolickou eparchii filadelfskou od r. 1924, ale musel zápasit s nejtěžšími překážkami, jež vnitřní spory kladly v cestu pokojnému vývoji náboženského života diecése. Dejž Bůh, aby do nového půlstoletí vešla řeckokatolická církev ukrajinská v Americe vnitřně sjednocená a zůstala uchráněna i vnějších rušivých a škodlivých vlivů.

MEXIKO

Běsnění protikatolické bez konce. Jaká to ironie osudu, že francouzský ministr věcí zahraničních energicky protestoval proti mexické vládě, která zavřela katolickou školu francouzskou v San Borja v Mexiku! I když mexická vláda vyhoví francouzskému protestu, sotva dovolí zůstat v zemi francouzským školským bratřím, kteří vedou a učí v katolické škole v San Borja. — Podle statistické zprávy, kterou podal o náboženských poměrech v Mexiku apoštolský delegát mexický msgr Ruiz y Flores, nemá 7 milionů mexických katolíků žádných kněží a ze 14 států jsou již úplně vy-

hnáni. Vůbec připadá na 15 milionů katolíků nyní v Mexiku sotva 333 kněží a ještě i tento počet snaží se mexická vláda co nejvíce násilím ztlumit, zmenšit. Kněží, kteří nechtějí opustit svého stáde, musejí se skrývat jako za časů pronásledování Nerona nebo Diokleciana. — V diecési Quadalajara vysvětil arcibiskup Oroscó 20 novokněží potají — doslovně v podzemní skrýši. — Starosta města Acapulco potrestal žalářem a pokutou kněze, který mu pokřtil tajně syna. — Americkým deníkům „Washington Post“ a „Los Angeles Times“ zakázala mexická vláda kolportáž, poněvadž píší proti násilnému jejímu režimu. — Krajně nespravedlivé komunistické rozsudky zaviňují krvavé bouře a povstání. Starosta Macuzpana byl zabit, a vládní vojsko teprve po šestihodinovém boji potlačilo vzpouru. — Ve státě Talasco zlynčovalo roztrpčené obyvatelstvo na 60 „červených košil“ (komunistů). — Interpelace senátora Boraha v americkém senátu o krvavých poměrech mexických popudila mexický revoluční blok vládní k pohrůzce, že přeruší „dobrý poměr sousedský“ se Spojenými státy, a zároveň se stala novou zámlínkou k ostřejšímu ještě pronásledování kněžstva — prý pro jeho „protistátní činnost“ (t. j. styk se zahraničím). — Arcibiskup msgr Diaz byl pokutován pokutou 500 pesos proto, že sloužil „nedovolené“ mši sv. — Pošta mexická byla dekretem prezidentovým zplnomocněna konfiskovat vše, co by mohlo sloužit náboženské propagandě. — Po příkladě ruských bolševiků organizuje vládní komise kulturně sociální tak zv. „kulturní“ kursy, a to v sobotu pro dělníky, studenty a úředníky a v neděli ráno pro sedláky, děti a širší veřejnost. Jejich účelem jest: vykořenit náboženství!

Krajanské zahraničí.

Z korespondence Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje.

Z Belgie.

S radostí oznamuji, že došly v pořádku zasláné knihy (22 kusů) a jménem

našich krajanů, kterým se dostanou, vzdávám ACM srdečné a upřímné „Pán Bůh zaplat!“. Část jich byla použita téměř obratem. V lovaňské ne-

mocníci leží už 8 měsíců český horník Alois Babczynski, rodák z Petrovic u Karvinné, nemocen tuberkulosou kostí; francouzsky neumí, Němsky málo, číst neměl co a na posteli může hýbat jen hlavou a rukama (má sádrový obal po prsa). Dovedete si představit, jakou radost měl z knih. Až přečte, donese-me mu další.

Ve Waterschei nyní rozšiřují po domech i české katechismy a dě-jepravy; dostal jsem značnou zásilku ze Slavkova péči obětavého p. odb. uč. Ant. Krejčíře, umožněnou i laska-vostí p. katechety P. Zalaby a ředitel-ství měst. školy. Do školy mohu jen čtrnáctidenně (vzdálenost přes 70 km), je mi tudíž co nejvíc potřeba pomůcek, abych mohl dražého času ve škole po-užít co nejvydatněji.

Čeho hodně postrádám, jsou zpěvní-ky, kancionálky. Chtěl bych, aby děti znaly aspoň několik mešních a marián-ských písní. Umějí už „Ejhle oltář“, „Sv. Václave“, „Narodil se Kristus Pán“, poslední jsem je učil „Ježíši Králi“. Kdybyste měli nějaké starší kancionálky, jakkoliv opotřebené, rače zaslal, prosím, pro začátek aspoň 20—30 kusů, ale čím více, tím lépe!

Vřelě díky vám i dobrodincům vzdávám již předem!

Oddaný Fr. Boček, S. J.

Z Jižní Ameriky.

Vědět Vám dáváme, že jsme obrazy i knihy obdrželi, za které zatím Vám srdečně děkujeme a „zaplat Pán Bůh“! Ted jsme v době před sbíráním bavlny.

Přejete si asi vědět, kolik je nás tu a co děláme. Rodin je nás tu 26 pohro-madě. Jsme všichni od Hradiště a Ky-jova, nejvíc z Tupes je nás 7 rodin v Los Breñas a živíme se zemědělstvím. Seje se tu ponejvíce bavlna a turkyň a ovoce se tu velmi rodí, broskve a ví-no. Jiného ještě není vyzkoušeno.

V srpnu nám milý Pán Bůh poslal velebného pána P. Procházku, který nás po dlouhé době 10 let zase s Pá-nem Bohem smířil. A věřte, že tak do-jemných chvil jsme nezažili ani u nás na sv. Hostýnku, jak to bylo slavné, že Bůh nás v těchto pustinách navštívil.

Loňský rok jsme si tu založili čte-nářský spolek, a ty knihy jsem dal p. Verbíkovi a po přečtení jich p. Verbík dá do spolku, aby všeci mohli je číst.

Take si tu chceme postavit nějakou kapli, to až jak dopadne úroda. Zde se stavi lehkou; zem je velmi podílná na cihly a dřeva je tu dost, tak jen trochu chuti a dobré vůle. Co jsou tu naši li-dé, mají skoro všeci zděné domky. A co se týká počasí, je tu velmi hezky. Jenom před bouřkou bývá dušno až k zalknutí. A v zimě v noci je třeba mráz, jak slunce vyjde, je zas teplo. A podivné je to, že za 11 let, co jsme tu, žádný nezemřel. Jenom Verbíkům zabil kůň 16letého chlapce. A děti se tu rodi a rostou, jak houby na salaši. Nás z rodiny Frantovy jelo 10 a teď je nás 20 a za 10 let bude jistě 50. A tak s Pánem Bohem; prosíme Vás, zahrňte nás do Vašich modliteb.

Franta František, za českou kolonii v Los Breñas.

Z dopisů vdp. P. Jáchyma Procházky z Argentiny.

Jak jsme tu oslavili vánoce.

To nebyly vánoční svátky! Jaké jsou to vánoce, když je tu veliké horko, když tu není pravých jedlových nebo smrkových stromečků, nýbrž jenom náhražky. Jaké jsou to vánoce, když tolik lidí místo do kostela se chystá k vodě! Jedno je tu však přece stejné jako u nás. Ježíšek tu také spočívá v jeslích i ve svatostánku, je tak blízký a přístupný všem, kdož ho hledají u-prímně ve víře a lásce. U něho je mož-no zapomenouti na všechno, co by či-nilo jinak vánoční svátky smutnými.

Jak jsem již napsal, měli jsme na

Boží hod naše mše sv. ve Villa Domi-nico, kde je tolik krajanů pohromadě. Přijeli tam někteří také z Buenos Aires a odjinud. Ve Villa Dominico jsou také velmi dobří zpěváci a tak se nám to všem, až na to horko, velmi líbilo. Po poslední mši sv. jsem mušel pospíchat honem do města, kde měl dp. František Gese svou první mši sv. Tešil jsem se, že tam bude plnička ka-ple lidí, bylo jich tam však něco přes třicet a asi dvacet jich pak ještě při-šlo. Škoda, mohli jsme tu vykonat vel-mi dobrou věc, kdybychom to věděli jenom aspoň o tři neděle dříve. Jiné bolestné překvapení nás už čekalo na

Štědrý den. Podalo se nám zase vyprosít půlhodinku v radiu, a to k večeru po páté hodině. Měli při vysílání účinkovat jenom krajané. Zásluhou několika lidí se stalo, že naše koledy byly doprovázeny Argentinkou, protože naši krajané se styděli doprovázeti koledy. Někteří krajané si totiž dali práci a obešli všechny účinkující a přemlouvali je, aby nám nezpívali nebo nehráli. U několika se jim to zdálo. Vysílání přece však porušeno nebylo. Jsme již na takové laskavosti se strany některých krajanů uvyklí a proto vždy při vysílání máme s sebou gramofonové desky. Stalo se tu již jednou, právě když jsme oslavovali sté výročí naší národní hymny, že jedna zpěvačka krajanka pět minut před vysíláním prohlásila, jestli bude mluvit ten kněz, že ona zpívat nesmí a nebude. Takové jsou tu tedy radosti!

Na Boží hod jsme měli vysílání druhé, které nám zase umožnila naše příznivkyně Srta Mercedes Moreno. I toto se nám vydařilo a způsobilo mnoho radosti všem dobrým krajanům.

Sám jsem měl nemalou radost z malé zásilky, která došla z Prahy právě na Štědrý den. Byl to maličký balíček, který obsahoval plnici pero a tužku. K tomuto dárečku byla přibalena malá větvička borovice. Měl jsem z toho velikou radost. Malá větvička brzy naplnila celou moji světnici vůní lesa, která pak dala podnět k četným vzpomínkám. Jenom jednu velikou výčitku jsem při tom pocítil, totiž tu, že jsem už tak dlouho nepsal. Avšak už se lepším a slibují, že budu nyní v psaní horlivějším.

V neděli před Štědrým dnem jsem byl také volán do nemocnice, abych tam vyzpovídal jednoho krajana, který byl vážně nemocen. S radostí se vyzpovídal, slíbil jsem mu ještě návštěvu, ale doveděl jsem se, že právě na Štědrý den zemřel. V poslední době jsem byl vůbec mnoho volán k nemocným krajanům; náhlé změny počasí jsou tu příčinou různých nemocí.

P. Jáchym.

Jak jsem našel strýčka v Americe...

To se budete divit, že tu mám i strýčka. Mám ho tu, je hodný, milý a dobrý. Poznal jsem ho již ve dnech kongresových, tenkrát jsem však ještě nevěděl, že jest strýčkem. Je v Ro-

sariu, je to město v provincii Santa Fé, které jest největší po Buenos Aires a má asi půl milionu obyvatel. Nechal jsem si návštěvu Rosaria na dny 8. a 9. prosince. V pátek večer jsem vyjel o 7. hodin, z Buenos Aires a v 11 v noci jsem vystupoval v Rosariu. Jak jsem byl překvapen, když se tam ke mně hlásilo hned tolik krajanů. Byla rás pěkná řada, když jsme šli do domu, kde jsem měl nocovat. Mezi prvními, kteří se ke mně přihlásili, byl náš strýček. Musím se Vám konečně přiznat, jak jsme spolu spřizněni. Jeho maminka a moje maminka jsou dvě maminky. Mým strýčkem je však proto, že mu tak všeci říkají a tedy si to dovoluji i já. Je to hodný a dobrý člověk, který jistě vědomě nikoho nezarmoutí. Proto mu také všichni krajané říkají strýček.

To je tedy náš i můj strýček, kterého jsem tu v Americe našel. Jsme nyní ve stálém styku a máme spolu mnoho plánů, které chceme uskutečnit s pomocí Boží.

A ten milý strýček nám připravil mnoho radostí na ony dny, ve kterých jsme byli v Rosariu s krajany pohromadě. Našel jsem tam několik krajanů oddaných jenom úředně, připravil je na církevní sňatek. Jenom jeden nechtěl, měl mnoho výmluv, podařilo se nám však s pomocí Boží je překonat a, máme-li se přiznat, měli jsme my dva, když jsme šli spolu pro knížku, jistě největší radost. Bylo také i několik křtů dětí našich krajanů. Všichni přítomní lidé jiné národnosti se dotazovali, jaké jsme národnosti a kněží žaslí nad tím, jak je možno tak pěkně zpívat beze zkoušek. A ten pan farář, v jehož kostele jsme byli, dal se s námi pozvat i do domu svatebčanů (bylo jenom 5 párů), kde jsme mu museli zazpívat naše národní písně.

V Rosariu jsme se také sešli ve spolkové místnosti Circulo de Obreros, kam nás ochotně pozvali. Měli jsme tam malou přátelskou schůzku, na které jsme se radili, co bychom mohli dobrého udělat. A nebylo to nadarmo. Za týden nato jsem dostal dopis, že pěvecký kroužek našich krajanů v Rosariu bude zpívat do radia v den oslavy stého výročí naší národní hymny. Ten kroužek byl založen hned po mém odjezdu.

S takovou chutí se dali krajané v Rosariu do práce a za krátký čas tam

dokázali velmi mnoho. Dostalo se mi brzy zase pozvání, abych tam dojel. Byl již leden. V lednu jsou v Argentíně veliká vedra. Ve vlaku to bylo ještě snesitelné, huře však bylo v Rosariu samotném. Byl jsem tam hned na nádraží přepaden, ovšem ne lupičem, nýbrž fotografem, který mne ještě ke všemu překvapil otázkou, zda jsem biskupem. A třeba jsem mu hned vysvětlil jeho omyl, vyfotografoval si nás přece, protože byl poslán redakcí nejstarších novin v Argentíně „La Capital“, kde náš strýček oznámil můj příjezd. Tyto noviny přinesly také článek o naší republice s četnými a krásnými fotografiemi. Pacují velmi rychle, v 11 hod. v noci nás fotografovali a ráno už jsme se našli v novinách.

P. Jáchym.

Co dokáže dobrá vůle.

Hned cestou z nádraží mi krajané sdělovali, co všechno na neděli připravili. Mimo společné mše sv. i vysílání radiem. Asi 18 lidí si řeklo, že budou společně zpívat. Lehko se to řeklo, ale těžko bylo onu myšlenku uskutečnit, neboť v tom celém pěveckém kroužku bylo jenom několik málo těch, kteří znali noty. Muselo to tedy jíti bez not, a šlo to. Nejvíce se ovšem divili argentinští zpěváci, když viděli ve vysílací stanici Čechoslováky, kteří měli napsaná jenom slova bez not. Zpívali však tak, že ředitel vysílací stanice je sám vyzval, aby zpívali častěji. Hned 21. prosince, kdy zpívali po prvé, je požádal, aby zpívali na Štědrý večer. Nebylo to lehké pro všechny ty milé krajany. Vždyť každý z nich má své zaměstnání a večer se vrací unaven domů. Ale ti lidé se přece scházeli a dlouho do noci se cvičili ve zpěvu. Jejich obětavost jim přinesla nové pozvání a tak zpívali i na slavnost sv. Tří králů. Další vysílání měli 20. ledna a toho jsem se měl také sám účastnit. Trochu jsme se opozdili tím, že nám vlak zatarasil cestu a tak jsme ke své lítosti zkrátili vysílání o pět minut. Vite, je v tom něco krásného, když slyšíte mluvit hlasatele do mikrofonu, že bude zpívat československé pěvecké sdružení pod řízením p. Jana Kobziny české a slovenské ná-

rodní písně. A když si tak představíte, že mnoho a mnoho krajanů jest již více jak půl hodiny u radiového aparátu, aby jim ani slovíčko neušlo, neubráníte se dojetí. Majitel i ředitel radiové stanice L. T. 1. v Rosariu vyšli našim krajanům tak ochotně vstříc, že jsme se tam necítili ani jako v cizině, nýbrž se nám zdálo, že jsme opravdu doma.

Mezi členy onoho pěveckého sdružení, kteří si dali jméno „Vlastimil“, je tak veliké nadšení, že se budou učít noty, aby mohli vykonat ještě více. Dostává se jim za to i odměny tím, že jsou některými krajany osočováni a jiným podobným způsobem „povzbuzování“. Překážky jsou však všude a čím je jich víc, tím se také dilo více podaří.

Po vysílání měli jsme malou přátelskou schůzku v domě bratří Dvořáků, kde bylo připraveno atd., ale o tom Vám musím také něco napsat. Snad jste již o tom někdy četli, ale nebude jistě na škodu, když Vám udělám trochu chuti na tu dobrotu. Vezmu to zkrátka: koupilo se asi 14 kg beráncího masa, to se načasnekovalo, co se s tím ještě dělo, nemohu Vám napsat, zapomněl jsem se zeptat. Pak jsem to maso viděl až tehdy, když na dvoře byl připraven oheň. Hromádka dřevěného uhlí, nad ní byly silné dráty a kusy železa. Když se všechno pěkně roztopilo, byly na ony dráty naloženy kusy masa, polity jakousi směsí oleje, soli a jiného koření (které už mi také vypadlo z paměti), a nechalo se všechno pěkně péci. Ze se při tom muselo maso obracet, nemusím jistě milým čtenářkám podotýkat. Když pak zkušební komise uznala, že je maso už upečené, dali jsme se do toho. Musím se Vám přiznat, že to bylo dobré, ba velmi dobré! Chci se to také naučit, abych Vám o tom napsal recept. A vůbec chci si nyní více všimát zdejší kuchyně, abych Vám mohl dát různé návody, jak se dá snadno a rychle něco uvařit. V Rosariu jsem nechal také našim krajanům několik knih, které se jim stanou základem jejich knihovny. Je tu veliký zájem o československé knihy a ani Vám nemohu slovy vyjádřit tu radost, jakou tu způsobí česká nebo slovenská kniha.

P. Jáchym.

Misie vystěhovalců ČSR ve Francii v roce 1930.

Paříž a krajiny okolní.

(Pokračování.)

Oblast širokého okolí Paříže, t. j. départementy Seine, Seine & Oise, Seine & Marne, Eure, Oise, Eure et Loir, Aisne, Marne, v diecésích: Paříž, Versailles, Meaux, Evreux, Beauvais, Chartres, Soissons, Remes — pastoreval představený misie a s ním pomocní kněží prof. dr. Frant. Karlický, exprovinciál dr. Jan Kapiestrán Vyskočil OFM, z Kroměříže, P. Vojtěch Magnusek, kaplan z Krásna n. Kys., P. Metoděj Petrák z řádu Těšitelů z Klokot u Tábora, arcib. notář Matyáš Wilhelm z Prahy, který též celé své školní prázdniny věnoval duchovní službě krajanů v Paříži.

Misie v oblasti pařížské započaly zrovna dnem 1. ledna 1934 ve Vert-le-Grand, diec. Versailles, po nich následovaly v téže diecési: Argenteuil, Villepreux, Houdan, Trappes, Croissy sur Seine, Mours, Corbeil, Labbeville. Dále v diecési pařížské: Gennevilliers, Suresnes v diec. beauvaiské (dép. Oise): Courcelles-les-Gisors a Amblainville; diecési meauxské (dép. Seine & Marne): Mormant a Moissy-Cramayel; diecési soissonske (dép. Aisne): Villers-Cotterets a diecési chartreské (dép. Eure et Loir): Sainville.

Bordeaux a jihozápad Francie.

Těž jihozápadní Francii mohla misie roku 1934 věnovati zvláštní pozornost. Kromě představeného misie, který tam toho roku vykonal trojí zájezd, navštívil tamější naše krajany dvakrát P. Ondřej Frgaal O. Cap., rodák z Přerovska, konající studia v Nantes; pak byl tam též provinciál dr. Jan Vyskočil OFM.

Hlavní místa, letos několikrát navštívená, jsou tato: Bordeaux, Vianne (dép. Lot & Garonne), diec. Agen; Lourdes (dép. Hautes Pyrenées), diec. Tarbes; Melle (dép. Deux Sèvres), diec. Poitiers, Forges d'Aunais (dép. Charente Inférieure), diec. La Rochelle; okolí Nantes (dép. Loire Inférieure), St. Pierre Mont Limas; Celles sur Belle; La Palice; Tours, St-Pierre-des-Corps, diec. Tours (dép. Indre et Loire), L'ognan (dép. Gironde) diec. Bordeaux;

Villeneuve-les-Cerfs, Cramont, diec. Clermont-Ferrand (dép. Puy-de-Dome); La Machine, diec. Nevers, dép. Nièvre; Beifes, Marseilles-les-Aubigny, Laverdines, diec. Bourges (dép. Cher). Poslední tyto obce navštívil o prázdninách kaplan Vojtěch Magnusek z Krásna, vrací se ze své misijní cesty z jihovýchodní Francie do Paříže.

Na jihovýchodě Francie. Řekokatolíci.

P. Magnusek, který studoval ve Štrasburku a již několikrát ve krajan-ské misii ve Francii pomáhal, začal misijní práci v Marseille (dép. Bouches du Rhone), odkud se odebral do Gardane-Puits-Biwer v téměř departementu, ale diec. Aix. Dále zjel do La-Grand'Combe (dép. Gard), diec. Nimes, kde mezi četnými horníky, Rusíny z Podkarp. Rusí, pracují též dosti početní Slováci. Byl tam už sice v čase velikonočním kněz obřadu řeckokatol. P. Michal Murány z diec. mukačevské, ale Slováci toužili též po návštěvě svého kněze. Proto jim byl příjezd kněze-krajana velmi vítaným a milým.

Řeko-katolíky v La-Grand'Combe a v okolí po velkonočním zájezdu P. Michala Muránye navštívil pak o vánocích 1934 ještě P. Mikuláš Ladomer ský z diecése prešovské.

Severní Francie.

Tytéž svátky vánoční, kdy misijní představený byl v Paříži a v Argenteuilu a exprovinciál dr. Vyskočil v Bordeaux, zjel kněz diecése nitranské, P. Beňuška, studující ve Štrasbourgu, do Charleville, v diec. remes-ské (dép. Ardennes), aby potěšil Slováky, roztroušené po celém okolí, a to v Mohon, Mezieres, Monthermé, La-val-Dieu, Sedan atd. Po prvé vůbec dlel na misiích v tomto kraji už počátkem února 1934 představený misie, který byl velmi dojat laskavým a srdečným přijetím i horlivostí těchto vystěhovalců, jimž návštěva misionářova byla tak vzácná.

V srdci země francouzské.

Jako zvláštnosť budiz ešte zmiená misie, vykonaná predstaveným ve stredú Francie, totiž v Levroux (dép. Indre), diec. Bourges. Krajanú je tam

velice málo a jsou daleko od sebe rozptýlení. Ale přece jich přišlo až ze vzdálenosti 30 km na pobožnost misijní asi 14. Přišli všichni s velikou radostí a nadšením, takže i Francouzi byli jejich křesťanskou horlivostí mile dojatí.

Naše slovenské ruže a trně v zahraničí. — Belgia.

(Dokončení.)

Po týchto milých okamihoch v južnej Belgii som šiel navštíviť našich robotníkov do západnej Belgie (Triere, Hautrage, Queregnon, Boussu-Boit). Tu ná je už menej našich robotníkov. Sem do týchto miest nechcú veľmi radi ísť naši vystahovalci, keďže nedokonalé technické zariadenia banickej a tiež složitost a usadeniny uhoľných pánví často ohrožujú podzemných robotníkov. Tu robotníci boli veľmi rozrušení ešte čerstvou katastrofou v Boussu-Boit a v Borinagu, kde v mesiaci novembri padly dva životy za obeť ťažkého hornického života. Mladý, v najkrajšom veku žijúci a jediná nádej staručkých rodičov oravskej dediny Zubrohlavy, Michal Kubasák, pracujúci v Boussu-Boit, našiel strašnú smrť v podzemných dierach uhoľníckych. Ako pracoval a čistil vrchné tabule uhoľné od kamenných priveskov, naraz ťažké uhoľné tabule s veľkým rachotom sa pohly a mladého Michala Kubasáka celkom dolámaly. Celé jeho telo bolo hlboko medzi lavinou uhoľnou, len hlava mu ostala von. Dve hodiny volal o pomoc. Inžinieri podnikli, čo mohli na jeho záchranu, ale márne. Konečne od hustého prachu uhoľného, ktorý vznikol zavalením sa hrubej vrstvy uhoľnej, skonak so slovami: „Bože, musím umrieť! Buď mi milostivý.“ Len po niekoľkodňovej práci bolo možno mladého, zčernatého Michala Kubasáka vytiahnuť zpod trosiek.

Tento neočakávaný prípad katastrofy otriasol mnohými robotníkmi na širokom okolí a zobudil ich z ľahostajnosti a z nevery náboženskej. Mladý Michal Kubasák bol mladík typu oravského — nábožného človeka. Tito Oravci (Bobrov a Zubrohlava) bývajú na spoločnom byte (počtom 14) a akýmsi duchovným vodcom ich je Štefan Bodorik z Bobrova, ktorého pre jeho horlivosť vo viere miestna náboženská obec tak si obľúbila, že by ho chcela za kostolníka pri kostole St.

Gervais tamže, keby bol mal belgickú prislusnosť.

Iná katastrofa asi v tejže dobe sa stala v Borinage, kde šachta zasypala niekoľko desiatok robotníkov, ktorých však sa podarilo zachrániť všetkých, okrem jedného Belgičana socialistu-neverca, hoci i tento volal kňaza, lutoval, ale neskoro bolo.

Keď sa táto katastrofa stala, parlament práve pojednával návrh kapitalistov na zníženie 5proc. mzdy robotníkom. Kráľ Leopold III. dozvediac sa o katastrofe v Borinage, rozpusťil shromáždenie a vybral sa eroplánom na tvárnosť katastrofy. Keď prišiel tam, práve vytiahli prvého polomrtvého baníka, ktorý keď zočil kráľa, klakol si pred neho a žalostne skríkol: „Vaša Jasnosť, pozrite sa na nás, to je náš život a aj to nám ešte závidia a chcú ešte 5 proc. snížif z tohoto tvrdého chleba.“ Kráľ pohnutý, utieral si šatkou slzy a povedal robotníkovi: „Nedopusím toho!“

A skutočne, kráľ Leopold bol ten, ktorý macošský a nesociálny návrh prekazil. Osobnosť kráľa Leopolda III. požíva veľkú úctu u všetkých našich emigrantov pre jeho verejnú zastávajúcu sa cudzineckého robotníctva.

Belgia je obmedzovaná postupne vo svojom svetovom exporte na uhlie a preto aj nezamestnanosť domorodých rastie. Dosiaľ však má len do 50 tisíc nezamestnaných, hoci aj títo nie sú toho druhu nezamestnaní, ako u nás. Keď Belgičan nemá práce vo svojom rodisku, inde pracovať nepôjde, ale sa prihlási do registru nezamestnaných a berie 75 proc. dennej mzdy a k tomu ešte i rodinné prídavky. Naši prepustení robotníci dostávajú podporu nezamestnanosti len za dobu šesť týždňov po prepustení. Potom ani haliera. Preto po vypovedaní z práce v jednej šachte, naši robotníci musia si hľadať prácu inde, alebo vrátiť sa domov.

Socialisti vidia v našich robot-

níkoň konkurenčnú silu a prekážku svojich prehnanych mzdových nárokov a preto podala socialistická strana návrh na vypovedanie všetkých cudzincov slobodného stavu. Lenže správy baní sotva pristúpia na tento návrh, keďže cudzinecká sila je kvalitnejšia, ako domáca, nakazená rozmazaným pohľadím.

Ale vráťme sa ku našim česko-slovenským robotníkom, žijúcim v tomto ovzduší pracovných zariadení západnej Belgie. Tak, ako južní i západní čakali príchod slovenského duchovného. Pre zlé železničné spojenie som prišiel ku nim večer o 8. hodine. Čakali ma. Vo svojich bytoch mali na stoloch pekné betlehemy papierové a 50 cm vysoké umelé jedličky, okolo ktorej sedeli a

spievali si vianočné piesne, sprevádzajúc si ich na rozťahajúcej harmonike.

V byte Štefana Bodorika (je to izba pre 30 robotníkov) boli shromáždzeni. Veľká to bola radosť. Ešte večer povodili po klikatých uliciach, kde som si musel pozrieť (najmä v rodinách) vianočný stromček a oznámil som im poriadok bohoslužieb budúceho dňa, ktorý sme strávili v úzkom krúžku, vyžalujúc a tiež potešiac sa navzájom. Všade sa ozývaly len otázky: ako je to na Slovensku? Kedy budeme môcť prísť už ku svojim? Z toho vidno, že náš Slovák nie je prívržencom materializmu „ubi bene, ibi patria“ (kde je dobre, tam je vlasť), ale že mu je vlasť pojmom ešte svätým.

(Dokončení prístě.)

Prodá se harmonium

Cena Kč 850.—, pět rejstříků, hnědé, úplně zachovalé. Slečna Marie Wágnerová č. 37, Holice u Olomouce.

„PRUMKA“, Ed. Šolc, továrna umělého kamene a mramoru, Olomouc-Bělidla, Ul. Roháče z Dubé 8.

doporučuje svůj odborný závod na provedení vnitřních úprav chrámů z uměl. kamene a mramoru, dále na veškeré práce oltářní, schodové, štukátorské a sochařské. Speciální výroba hydroaul. lisovaných dlaždic zn. UMKA, velkého i malého formátu z uměl. kamene a teraza pro dlažby. — Vyžádejte si, prosím, nejvýhodnější nabídku a návrhy bezplatně. Mnoho provedených kostelních prací ke spokojenosti jest našim nejlepším doporučením.

Velejemné zaručeně přírodní

hroznové víno, staré

„Perla slovenských vín“

Kč 4'80 litr (od 50 litrů výše)

Pezinské vinné sklepy

Bratislava, Zochova 8.

Na požádání všeobecný ceník.

JARNÍ
proměnlivé počasí
působí
revmatikům
značnou svízel.

Provádějte na radu lékaře
masáže
mentholovou francovkou

ALPA

a budete výsledkem plně
uspokojení.

Žádejte Alpu jen v lahvích,
opatřených plombou.

POLÁŠEK • URBAN

KAMENOPRŮMYSL, PŘEROV

provádí veškeré kostelní práce, ol-
táře, kazatelny, křtitelnice, křížové
cesty a obklady z mramoru, dále veš-
keré pomníky a náhrobky. Návrhy a
rozpočty nezávazně zdarma. Četná
odporučení důstojných farních úřadů.
TELEFON ČÍSLO 325

Výtečná knižní novinka dra J. Vrchovického

VĚDA A VÍRA

podle vynikajících přírodozpytců

(str. 136, cena 7.60 Kč).

Filosof, theolog a důkladný znalec odborné literatury vytvořil dílo veliké praktické ceny, zvláště pro dnešek, kdy ještě stále se opakuje lichá námitka, že mezi vědou a věrou je rozpor a nepřátelství. Odpověď dra Vrchovického je jasná a přesvědčivá!

Dříve vyšlo od téhož autora :

Přirozená mravouka 16 Kč
Církev a nová doba 34 Kč

Vydala Matice cyrilometodějská, Olomouc,
Wilsonovo nám. 16.

Po valných hromadách našich cyrilometodějských organizací.

I.

ÚACM konal své celoroční účtování za předsednictví nejd. světicího biskupa msgra Jana Stavěla dne 30. ledna 1935. Pokladní zprávu podal vdp. profesor P. Vincenc Horák z Litovle. Na příspěvcích a darech přijal ÚACM v roce 1934 celkem 31.208,55 Kč, na podporách vyplatil 7000 Kč, náklad na časopis apoštolátní, zasilaný do ciziny, činil 16.913,56 Kč, na literaturu unio-nistickou 1.786,80 Kč, na poštovním a různém vydání 1.335,25 Kč. Z obsáhlého referátu tajemníka va bylo patrné, že i v roce hospodářské tísně zůstávají věrní ÚACM jeho příznivci zahraniční (dr. H. Dostál, msgr. O. Zlámal, Rev. Jos. Janeček, Rev. Jos. Bauer, Rev. Jos. Kunc, Mrs Postavova, Mis Píštěkova) i domácí. Zajímaly tajemníkovy zprávy o duchovní krajaňské péči, již věnoval ÚACM krajanům v Rumunsku, Holandsku, Belgii, Francii, Německu, Jugoslavii, na Volyni i v obojí Americe jednak misiemí, jednak zasiláním obrodné četby náboženské a vzdělávací. Apoštolátní krajaňská péče duchovní nezapomněla ani na naše na Podkarpatské Rusi. ÚACM spolupracuje s pražským Čsl. ústavem zahraničním (akce studia amer. učitelů v ČSR, II. Den čsl. zahraničí) a se Spolkem sv. Rafaela. Vykonány přípravy pro duchovní oslavu letošního svatometodějského jubilea. Potěšitelný je rozvoj myšlenky unijní, jak se projevuje zvláště o světové oktávě modliteb, ale též v zájmu o unijní literaturu, o příští sjezd velehradský atd.

II.

Na valné hromadě diecésního Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje, řízené předsedou nejd. kanovníkem posl. Frant. Světlíkem (7. února 1935), podal účetní zprávu pokladník msgr. dr. Josef Foltynovský. Na příspěvcích se sešlo v roce 1934 celkem 24.656,15 Kč. Poněvadž tyto příspěvky docházejí jednak přímo ACM, jednak prostřednictvím arcib. konsistofe (sumárně), těžko bylo sestavit pořadí obětavosti jednotlivých farností. Ale i tak bylo jasno, že jsou místa (jako na př. Příbor, Přerov, Napajedla, Pavlovice u Přerova, Valaš. Mezifíčí, Předmostí, Velká Bystřice atd.), která pravidelně

odvádějí poměrně velké obnosy příspěvků pro ACM, kde myšlenka apoštolátní radostně žije, ale jsou také místa, kde jen živoří... A přece podle nasbíraných příspěvků je možno pak podporovat apoštolátní účely (misie, exercicie a pod.) a pomáhat k rozvoji apoštolátnímu časopisu, který je živým hlasatelem ideálů cyrilometodějských. Bohužel, je mu velikou přítěží dlužné předplatné. Zpráva jednatele msgra Františka Jemelky vzpomněla nejprve živých i zemřelých dobrodinců ACM, načrtna obraz celoroční činnosti sekretariátu a jeho spolupráce v hnutí exercičním, unijním, v duchovní péči krajaňské, pro diecésní Katolickou akci a v redakci a administraci apoštolátního časopisu.

III.

Skupina Společnosti sv. Cyrila a Metoděje sešla se k výroční valné hromadě v útulné residenci vdp. kapitulního děkana dra Josefa Kachníka v Olomouci v neděli, dne 10. února 1935. Zemřelým 4 členům Skupiny, zvláště pilnému referentovi bibličekému, zemř. p. prelátu dru Janu Hejčlovi, byla věnována pietní vzpomínka i přimlva společně modlitby. O práci členů Skupiny, jak se jevila v našich časopisech, referoval jednatel msgr. Jemelka, o samostatných pracích literárních nejd. předseda kapitulní děkan dr. Kachník. Doplňovací volbou se stal místopředsedou Skupiny msgr. dr. Otakar Tauer. Referenti doplnili nově přibylými členy. K závěru valné hromady nejd. kapitulní děkan dr. J. Kachník přednášel o „Životopisu a životních datech sv. apoštolů slovanských Cyrila a Metoděje z pramenů kapitul. archivu olomouckého“. Překvapovaly ty staré prameny zvláště úplně odlišnou chronologií života svatých bratří, ale přece potvrzovaly dějinný fakt, že úcta slovanských apoštolů je úctyhodného stáří. Stálo to ovšem mnoho námahy, učinit širší veřejnosti známy archivální zápisv namnoze těžko čitelné.

Clenské příspěvky zaslali P. T. P. Jan Minář, katech., Vítkovice, Kč 40; soc. student. sdruz., Hradec Králové, Kč 30; příspěvky od dobrodinců, Šumperk, Kč 35; P. Cyril Stojan, prof., Přerov, Kč 18; M. Kapavíková, Olomouc, Kč 5; F. a K. Mojžšovi, Hlučín,

Kč 10; P. Vrzalík, katecheta, Zlín, Kč 5; J. a A. Javůrkovi, Plzeň, Kč 8; P. K. Jerábek, katecheta, Líšeň, Kč 10.80; Apoštolát sv. C. a M., Štramberk, Kč 20; inž. Antonín Nedoma, Brno, Kč 38; Fr. Vykydalová, Brno, Kč 6; Arnošt Žižka, Brno, Kč 50; Cyril Havlík, Bojanovice, Kč 52; farní úřady: Cotkytle, Kč 9.50; Hvozdná, Kč 52; Biskupice, Kč 100; Doloplazy, Kč 42; Nivnice, Kč 55; Mor. Házová, Kč 60; Hruška, Kč 25; Staříč, Kč 50; Napajedla, Kč 50. „Pán Bůh zaplat!“

Zahraniční misie. Nejmenovaná, Olomouc, Kč 20; H. Ličmanová, Brno, Kč 28; Student. misijní sdružení, Praha-Bubeneč, Kč 500; dr. H. Dostál, St. Louis, USA., Kč 1.000; nejmenovaný, Dubčany, Kč 50; Procházka, Bystrice p. H., Kč 38; P. A. Viceník, farář, Klášterec, Kč 38; ř. katol. farní úřad, Hruška, Kč 13. „Pán Bůh zaplat!“

Pro chudé kostely daroval vdp. Martin Chudoba, farář, Kopřivnice, 1 červený ornát s příslušenstvím a 1 veľum k požehnaní. „Pán Bůh zaplat!“

Knihy, známky, staniol darovali: P. Al. Kostruch, kaplan, Olomouc; nejmenovaný, Olomouc; Fr. Vykydalová, Brno; misijní odbor Mariánské druž.

Chrudim; P. A. Viceník, farář, Klášterec. „Pán Bůh zaplat!“

Kde budou exercicie v březnu a dubnu? Želiv (klášter premonstrátů). Březen: 14.—18. pro jinochy [obvyklý jarní kurs], 18.—22. pro dívky [obvyklý jarní kurs]. — Hlučín (exerciční dům). 14.—18. pro jinochy Orly, 18.—22. pro dívky-Orlice. Duben: 3.—7. pro dívky, 7. duchovní obnova, 8.—12. ženy, 12. až 16. dívky-začátečnice, 22.—26. ženy-začátečnice, 26.—30. muži, 30.—4. května jinoši. — Svatý Kopeček (klášter sester premonstrátek). Březen: 25. až 29. dívky, 11.—15. ženy. — Rajhrad u Brna (klášter sester těšitelek). Březen: 28.—1. duben pro ženy a matky. Duben: 2.—6. pro dívky. Příhlášky přijímá Exerciční sekretariát v Brně, Alumnat. — Nová Říše (klášter premonstrátů). Březen: 20.—24. jinoši. — Sebranice. Březen: 24.—28. pro jinochy, 28.—1. dubna pro dívky. Příhlášky přijímá: Farní úřad, Sebranice. — Jenišovice. Březen: 7.—11. jinoši. Příhlášky přijímá Josef Kašpar, předseda SKM, Pěšice č. 27, p. Řepniky. — Příbram. Březen: 10.—14. pro jinochy, 6.—10. pro dívky.

Literatura.

Americký český kněz, Rev. Václav A. Dostál, farář ve Fort Atkinson, Iowa, USA., minul a vydal nakladatelstvím Benzinger Brothers 1934, New York, obsáhlý román ze života českých vystěhovalců v Jowě (zvláště ve Spillville, kde díle z svého amerického pobytu Mistr Dvořák), pod názvem „The Hand of God“ a Novel („Ruka Boží“, novela). Jak se dovídáme z amerického tisku, došla tato kniha veliké obľiby nejen u našich krajanů, ale i u Američanů. Ve skutečných obrazech zachycuje život našich krajanů v Americe a podává jim tak zrcadlo ke zpytování svědomí a k poučení pro životní jejich štěstí.

P. Albertí, Světec Don Bosko, nákladem salesiánského ústavu „Don Bosko“ ve Frýštáku u Holešova. Tiskla Společenská tiskárna v Přerově. Z dobrých pramenů je čerpán a po našem zpracování obsáhlý životopis italského světe, jehož duchovní synové se zřejmým požehnaním i u nás pokračují v důležitém apoštolátě sv. Do-

na Boska, v záchraně ohrožené mládeže. Autor podává vlastně bohaté klasobraní ze života a působení sv. Jana Boska, jak je krátkicky zaznamenali msgré Salotti, který od r. 1907 do r. 1929 studoval a kriticky ověřoval všechny životopisné doklady k procesu blahorečení, a věhlasný salesiánský spisovatel francouzský A. Auffray. Zprávami o nedávných slavnostech svatořečení je obsáhlá kniha — přes 300 stran — ukončena. Kěž rozohní ve všech čtenářích neživější porozumění pro dílo sv. Jana Boska u nás, a kdo porozumí dílu Božímu, stane se jistě jeho spolupracovníkem!

Lékaři a zkušení lidé vám potvrdí, jak blahodárně působí účinky francovky Alpa. Masáže Alpou zmírňují revmatické bolesti, sílí svaly a osvěžují nervy. Několik kapek Alpy ve sklenici vlažné vody dá nám dobrou a lacinou ústní vodu.

ДА ВЪСН ІУАН

НО БЖДЖТЪ

APOŠTOLÁT

SV.
CYRILA
A
METO
DĚJE
POD
OGHRANOU
BL. PANNY
MARIE

OLMOUC

ROČNÍK XXVI.

ČÍSLO 4.

Redakce a administrace Apoštolátu: Olomouc, Wilsonovo nám. 16/II.

Redaktor: František Jemelka, tajemník ÚACM.

Roční předplatné 12 Kč, pro Ameriku 1·5 dolaru. Časopis vychází měsíčně.

OBSAH:

Blažená smrt svatého Metoděje	113	Pobřeb v české vesnici Šumici v Rumunsku	127
Tři neděle u sovětských bezbožníků	114	Křesťanský Východ	128
Křížová cesta za sv. jednotu Církve	117	Katolický obzor	132
Bohomazi	120	Krajanské zahraničí	137
Vzpomínky ze Slovenska	123		

Hovorna redakční.

Kde budou exercicie v dubnu? Hlučín (Exerciční dům): 7. duchovní obnova; 8.—12. ženy; 12.—16. dívky—začátečnice; 22.—26. ženy—začátečnice; 26. až 30. muži; 30. dubna až 4. května jinouši.

Zahraniční misie. P. T.: Vdp. J. Kozielka, Knúrow, Polsko, 18 Kč; vdp. J. Kantor, Řím, Itálie, 70; vdp. A. Hubatý, Gravenhaĝe, Holandsko, 25; sbírka arcib. konsist. 50; far. úř. v Doloplazích 42; vdp. Cyrillo, Brenst-Eijsden-Limbourg, Holandsko 18; K. Válek, Saint-Symphorien, Francie, 18; J. Konečný, Nantes, Francie, 18; nejmenovaná, Olomouc, 20; vdp. K. Reban, rektor v Čes. Budějovicích, 1000; vdp. Ch. Leguix, Contance, Francie, 7.70; vdp. J. Stojaspal, kooperátor v Brumově, 27.45; vdp. J. Vyhliďal, farář v. v. ve Vyškově, 8; Pavla Vaculíková, Vlkoš u Přerova, 10; J. Straňák, Nivnice, 25; brněnský odbor Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje v Brně 6500;

J. Svořoda, Řím, Itálie, 24; Rev. J. C. Kunc, East Bernard, Texas, U. S. A., 345; M. Hapalová, učitelka, Haniska při Košicích, 10; nejmenovaný 20; C. Melichárek, Velehrad, 8; nejmenovaný 10; nejmenovaná z Olomouce 20; H. Ličmanová, Brno, 28; Studentské sdružení Praha-Bubeneč 500; dr. H. Dostál, St. Louis, USA, 1000; vdp. J. Stojaspal, kooperátor, Hněvotín, 31.10; sbírka ze Dne ěsl. zahraničí 298.85 Kč. Pán Bůh zaplat!

Členské příspěvky. P. T. farní úřady: Laškov 320 Kč; Raduň 50 Kč; Velká Bystřice u Olom. 56.50 Kč. Pán Bůh zaplat!

Knihy známky, staniol darovali: Vdp. J. Juroška, kaplan, Lysá nad Labem; Vojtěch Zapletal, katecheta, Kroměříž; J. Stojaspal, kooperátor, Hněvotín; V. Bednařík, kooperátor, Nepochovice; J. Dolanský, kaplan, Val. Klobouky; Mariánská družina bohoslovců v Olomouci; J. Šumšal, kaplan v Olomouci; K. Osina, Olomouc-Bělidla. Pán Bůh zaplat!

Literatura.

Marie Nováková, Pod Texaským nebem, básně a nálady, vydal Rev. Jos. C. Kunc, East Bernard, Texas, 1934. Autorka Marie Nováková, rozená Kunčárová, je rodačkou z Havlic u Uh. Brodu na Moravě (nar. roku 1892). Už na trojtřídní škole havčické jevila nevšední básnické nadání, mnoho četla a sama se vzdělávala, když nebylo možno na studie. Na pozvání příbuzných odjela roku 1911 do Ameriky, kde však ani celý rok nesloužila na farmě

a provdala se za krajana Vojtěcha Nováka a s ním nyní farmaří na malé farmě nedaleko Wallisu v Texasu. Ač má jako matka pěti dětí mnoho starostí doma i při hospodářství, přece jí nedalo pokoje její vnímavé srdce a tak si ve volné chvílce zazpívala prostou, upřímnou notou básničky, která nejprve vzpomíná svého mládí a rodného kraje, ale brzo reaguje i na dojmů nové vlasti a její duchové proudění. Svě básničky uveřejňovala

APOŠTOLÁT

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie.

Ročník XXVI.

Duben 1935.

Číslo 4

Blažená smrt sv. Metoděje.

(K 1050. výročí.)

(Z Legendy o sv. Metoději, hl. XVII.)

Když pak se na Květnou neděli všichni lidé shromáždili, vsed v kostel (arcibiskup Metoděj) a jsa již sláb, žehnal císaře a knížete

*Šalounův návrh na sousoší sv. Cyrila a Metoděje
z miléniového jubilea.*

*a kněží a všechen lid. A řekl: „Ostříhejte mne, děti, do třetího dne.“
Tak se též stalo. Když třetí den svítal, pravil dále: „V ruce tvé, ó Pa-
ne, duši svou skládám.“ Na rukách kněžských pak dokonal v šestý
den měsíce dubna v třetí indikci, v 6393 roku od stvoření světa (885).*

Uradivše se učedníci jeho, prokázali mu důstojnou čest, a vykonali církevní obřady latinsky, řecky a slovensky, a položili jej v hlavním (kathedrálním) chrámě. A tak připojil se k otcům svým a patriarchům a prorokům a apoštolům, učitelům, mučedníkům. Lid pak sebravši se v nesčíslném množství, doprovázel jej s svícemi, oplakávajice dobrého učitele a pastýře, mužové a ženy, malí a velicí, bohací a chudobní, svobodní a podrobení, vdovy a sirotky, cizinci a domácí, nemocní a zdraví, všichni, jelikož byl všechno všem, aby všechny získal. Ty pak na výsosti, svatá a ctná hlavo, modlitbami svými pohlížež na nás, toužících po tobě, a osvobozuj nás od všelikého nebezpečí, učedníky a učení své rozšiřuje a kacířství pronásleduje, abychom důstojně povolání svého zde živeše, stanuli s tebou, tvé stádo, na pravé straně Krista Boha našeho, věčný život přijmouce od něho, jenž jest sláva a čest na věky věkův. Amen.

Tři neděle u sovětských bezbožníků.

F. Vondráček — Haběťtínek.

I.

Koncem prosince 1934 vyjela z Prahy 12členná delegace zástupců čsl. koaličního tisku, aby na pozvání sovětské vlády dlela po dobu 3 neděl na území SSSR a seznámila se s jeho výstavbou. Byla to pro mne vzácná příležitost, abych jako redaktor „Lidových listů“ shlédl SSSR a nejsa vázán na problematickou hodnotu překladů oficiálních i polooficiálních představitelů, filokomunistů delegace, měl možnost shlédnouti přímo tvář ruské skutečnosti. Nejsem zatížen ani obdivem, ani nenávistí a jsa více chladný než vznětlivý při hodnocení velkých změn na území celé šestiny světa, chtěl bych podat zde přehled toho, co jsem jen viděl, slyšel, četl v ruském jazyce a jakýchkoliv jiných. Jsem přesvědčen, že právě dnes přichází pro Evropu a tím více pro nás Čechoslováky a katolíky doba, kdy se musíme snažiti míti stálé, soustavné a poctivé informace o SSSR.

Naše delegace splnila celkem dobře svůj úkol: podívala se za rudou čínskou zeď, přinesla nové hodnocení všeho, co se dalo a děje v sovětském Rusku. Mohla také — myslím, že výstižně — opravití mínění, které se vytvořilo o nás a našich poměrech v SSSR, kde až do nedávna měli jen informace z kruhů čsl. komunistů, převážně neslovanských a dalekých názoru většiny obyvatel ČSR. Byl to první pokus svého druhu a vyjadřoval také nové směry v zahraniční politice SSSR a naší republiky, které spolu s Francií podávají si společně ruce k podpoře věci všem národům tak drahé a vzácné: *miru*.¹ A míti správné a poctivé informace o celé šestině světa, tím

¹ Správně podotkl msgr. dr. Jan Šrámek na sjezdu lidové strany v Brně koncem ledna t. r.: „Proto není nic divného v tom, když doporučuji, abychom neodmítali, ačkoliv nás dělí celý světový názor od toho, co je vůdčí myšlenkou v sovětském Rusku, společné práce pro ohrožený evropský a světový mir se sovětským Ruskem, ba naopak musíme býti rádi, že konečně tato velká pomoc Evropě přichází!“

vice, když je nám tak blízká krev, jazykem a všem křesťanům *také velkým utrpením věřících v této zemi*, jest — myslím — pro každého, kdo počítá se skutečností a ne s předpoklady, zásadou, o níž není nutno debatovati.²

Byl jsem prvním katolickým redaktorem, přijatým přátelsky sověty. Tento fakt potvrdili mně v Moskvě přímo úředníci *Narkominděla*, t. j. lidového komisariátu zahraničních záležitostí. Jen okolnost, že lidová strana je u nás součástí vládnoucí koalice, vynutila

Prešovský biskup msgr. Pavel Gojdič světi prapor univerzitním studentům karpatoruským v Praze.

její zastoupení i v sestavení delegace pro SSSR. Seznal jsem za třídnědlního pobytu v SSSR, že právě na správné informaci členů občanské skupiny záleželo SSSR více než na oné složce delegace, která, jsouce jím myšlenkově bližší, měla již jiné předpoklady pro hodnocení sovětů.

Ukazovaly nám sověty — jak jest ostatně všude zvykem — jen

² V části našeho tisku, mezi tím i v listech, t. zv. katolických, vyskytla se mínění odsuzující cestu katolického redaktora do SSSR. Rozvážná část veřejného mínění i katolického, pokud nebyla ve vleku stupidních proudů některých částí oposice, přijala ji jako věc úplně samozřejmou k vytvoření vlastního úsudku o poměrech, o kterých 17 let píšeme jen z cizích pramenů. Také položení věnce na hrob Leninův, jehož se neúčastnili pro vnitropolitickou neúčinnost redaktoři „Lidových listů“ a „Venkova“ — jest v očích některé části naší veřejnosti činem tak revolučním, tak smělym, že má obdobu jen v článku a fotografii presidenta Masaryka v „Izvěstijích“, ústředním orgánu výkonného výboru Svazu SSR (číslo 59, z 9. března 1935) k 85, jeho narozeninám. Oba fakty však ukazují, jak daleko pokročily vzájemné vztahy obou států, ČSR a SSSR, následkem změny evropské politiky.

vrcholy svých zřízení, myslím však, že na každou otázku kladenou třebaš obsírněji, odpovídaly nám upřímně a věcně. Nabyt jsem přesvědčení, že jim šlo také především o formulování představy o tom, co tvoří dnešní bolševismus, zatím co ostatní svět stále myslí na bořivé dílo komunismu, zejména z období vojenského komunismu. Sověty hodnotily naši delegaci velmi vysoko, jak bylo zřejmo ze stálého referování v sovětských listech a na skvělých společenských příležitostech. Byly to ovšem především důvody zahraničně-politické, které z návštěvy 12 čl. novinářů a 2 úředníků našeho zahraničního úřadu vytvořily událost sahající daleko za hranici SSSR. Všichni členové naší delegace již po několika dnech získali si určitě jiné hodnocení viděného, než si tvoří obvyklé delegace cizinců, pro jejichž informaci stačí Inturist se svými *znamenitymi* Potěmkiny.

Účast katolického redaktora mluvícího rusky a majícího mimořádné znalosti (*bohužel nikdy dostatečně nevyčerpávající* takovou encyklopedii otázek a zájmů, jako je SSSR), *nebyla vítanou*. Mohl jsem se o tomto faktu přesvědčiti již ve vagonu na cestě do Moskvy, kde mne přátelsky upozorňovali přátelé SSSR z naší delegace, že tázati se na věci náboženské v SSSR pokládá se za shocking, t. j. za věc společensky naprosto nemožnou, která by vyvolávala jen neporozumění pro celou delegaci. Přímou bylo mně pod vlivem dobré nálady z restauračního vozu připomenuto, že pražský politický zastupitelský úřad SSSR (vyslanectví) byl v pochybách, zda nejsem duchovním, nebo dokonce papežským komořím (jak znamenité informace to mají o této hodnosti!?) a poukázáno na oprávněné obavy z důsledků podobné činnosti — jako byla před lety činnost msgré d'Herbignyho.³

Vysloviti jméno Bůh samostatně, bylo nemožné, pokud nebylo snad součástí nějakého pořekadla, které ani diktatury z řeči nevyvoloučí. Mohl jsem se přesvědčiti, že jsem *v zemi bezbožníků*, když připitek slovenského člena naší delegace: „Ať vás Bog živí!“, tato směs slovenské upřímnosti slovensko-srbsky tlumočená, vyvolala hlasitý smích celé společnosti v restauračním voze a odpověď našeho milého Inturisty člena naší delegace, redaktoru „Venkova“, dr. Karlu Marečkovi, mluvícímu dokonale anglicky: „Very funny!“ velmi směšné. Nemohli jsme oba než vzíti na vědomí, že jedeme do země zcela jiné, tak protichůdné v každém svém zřízení poměrům našim nebo i Ameriky, kde na washingtonské universitě, řízené „Fathers Jesuits“ (otci jesuity) vystudoval dr. Karel Mareček. A ráno, když „Rudý šíp“ nesl nás svým skvělým, honosným tempem do Moskvy, pozorujice krajinu, kostely beze zvonů, bez bání, bourané a upravované pro profánní účely, nové velké továrny z první a druhé pětiletky, viděli dva mladí Čechoslováci, katolík a protestant, jehož děd byl pastorem na Pardubicku, že oba pojí v SSSR živá pozornost, jak postupuje tento režim proti věci jim tak drahé a vzácné, proti křesťanství a náboženství vůbec.

³ Msgré d'Herbigny totiž vysvětlil za svého pobytu v Rusku několik nových katolických biskupů — ovšem tajně. Pozn. red.

Sovětské noviny představily každého člena čl. delegace novinářské jeho skutečným československým charakterem. Jakmile pro cizinu určené „Moscow Daily News“ přinesly zprávu, že redaktor „Lidových listů“ zástupuje „clerical party“ (klerikální stranu) (v ruských novinách neoznámeno), bylo zřejmo, že nemohu zachovávatí sovětskou etiketu a neptatí se na otázku náboženskou. když každému informovanému sovětskému činiteli bylo zřejmo, že jde o „clerical party“ a nikoliv o nějaký informační, bezvýrazný časopis. Tím byla mi vlastně dána směrnice pro mé slyšení, nazírání a mluvení, pro mé dotazy a zase dotazy v zemi, jejíž osudy nemohou být lhostejny žádnému srdci slovanskému a křesťanskému.

Křížová cesta za sv. jednotu Církve.

O. J. Mastyl'ak CSSR.

(Imprimatur arcib. konsistoře v Olomouci ze dne 27. III. 1935, č. 4960.)

Vstupní modlitba.

Můj Pane Ježíši Kriste, Ty nastoupil cestu křížovou s nevýslovnou láskou, abys umřel za lidstvo a tak vykoupil a spasil duše. Toužíš po lásce lidských srdcí. Avšak svět Tě nenávidí a pronásleduje. Ty dosud kráčíš staletími věků s těžkým křížem na ramenou a trpíš a umíráš ve svém duchovním těle, ve své Církvi. Chci Tě provázeti na Tvé křížové cestě a úpěti o smilování pro Tvou Církev. „Můj Ježíši, odpuštění a milosrdenství pro zásluhy Tvých sv. ran!“

Zastavení I. Pán Ježíš odsouzen na smrt . . .

Klaníme se Tobě, Pane Ježíši Kriste, a dobrořečíme Tobě, neboť skrze svatý kříž svůj svět jsi vykoupil.¹

Dobrý Spasiteli! Jaká asi bolest se zaryla do Tvého srdce, když Tě slabost Pilátova, nenávisť velekněží a nevděčnost lidu vydávala na hroznou smrt kříže! Hořkost Tvého odsouzení se často opětovala v dějinách. Vládcové národů Tě na smrt pronásledovali ve Tvé Církvi. Služebníci Tvých oltářů Tě zrazovali a zběsilá luza Tě zneuctívala. Pro utrpení, jež jsi pocítil při svém odsouzení, smiluj se nad námi, drahý Vykupiteli, a nehněvej se na nás na věky!

Otčenáš. Zdrávas. Sláva.²

Zastavení II. Pán Ježíš bere na sebe kříž.

Dobrý Ježíši! Blíží se Tvůj největší skutek života — vykupitelská smrt na bolestném dřevě. Přijímáš svůj kříž s otevřenou náručí a objímáš jej. I Tvá nevěsta — Církev svatá — objímala kříž, který jí sesílala Tvá prozřetelnost. I já, drahý Vykupiteli, chci nésti trpělivě a s radostí svůj kříž a vyplňovatí na svém těle to, co zůstává z útrap Tvých pro Tvé tělo, kterým jest Církev. (Kol. 1, 24.)

¹ Může se modlití při každém zastavení.

² Může se modlití při každém zastavení.

Zastavení III. Pán Ježíš padá po prvé.

Jak je to možné, všemohoucí Ježíši, že se stals tak slabým? Tíže kříže Tě drtí a Ty upadáš pod nástrojem svého umučení. Tvé bolesti se obnovují a rostou bezměrně! — Láska to učinila! . . .

I tvá Církev utrpěla těžkou bolest hned na počátku své křížové cesty dějinami. Vyvolený národ se vyloučil z Tvé společnosti a Ty stal ses mu kamenem úrazu a byls mu postaven k pádu. Tento pád bolí Tebe a Tvou Církev až dosavad. Shlédni, ó Ježíši, milosrdnými očima na syny tohoto národa, který tak dlouho byl vyvoleným lidem, a krev, kterou kdysi na sebe svolávali, kéž i jim se stane zdrojem spásy a života!

Zastavení IV. Pán Ježíš potkává svou Matku.

Jako ostré šípy zraňují vzájemné pohledy srdce Matčino i Synovo. Maria obětuje Otcí věčnému mateřskou lásku a bolest za spásu světa ve spojení s obětí Synovou — a Ježíš přijímá její obět. Ó bolestná Matko, nezapomeň, žeš také Matkou Církve Ježíšovy! Provázej ji na její bolestné cestě, ať její pronásledování a utrpení přinesou spásu nesčetným duším!

Svatá Panno Maria, oroduj ze nás!

Zastavení V. Šimon Cyrenský pomáhá Pánu Ježíši nésti kříž.

Velikou útěchou bylo Spasiteli, že se našel silný muž, který mu ochotně pomohl na jeho krušné cestě, ač se s počátku zdráhal — Ó drahý Spasiteli, pro tuto útěchu posli velký počet silných a svatých mužů své Církvi, aby ji neohroženě hájili, pro ni bojovali a trpěli až do posledního dechu!

Sv. Michale, sv. Josefe, sv. Petře a Pavle, vzbudte svého ducha v milionech mužů!

Zastavení VI. Veronika utírá tvář Pánu Ježíši.

Tvář Kristova, odlesk jeho božství, byla zohyžděna trýzní, krví, slinami, potem a ranami velkopátečního rána. „Podoby neměl, ni krásy, abychom naň patřili, neměl vzhledu, bychom se kochali v něm.“ (Isaiáš 53, 2.) Zohavený Ježíš se potácel jerusalemskými ulicemi. Tu přistoupila nebojácně soucitná Veronika a utřela mu zalitou tvář. Kristus ji odměnil zázrakem a pohledem plným božské vděčnosti. —

Také Tvá Církev, Pane, potřebuje zástupy soucitných duší, které by pokáním a láskou k Tobě stíraly hříchy a rány s tváře Tvé Církve. Ó Ježíši, voláme k Tobě, vychovej je své Církvi!

Sv. Terezie Ježíškova, jež jsi chtěla býti srdcem Církve svaté, přispěj jí!

Zastavení VII. Pán Ježíš padá po druhé.

Druhý pád byl pro Spasitele bolestnější než první. Sil znenáhla ubývalo. Prudký náraz rozjitřil nevýslovně rány Kristovy. Trnová koruna páčila . . .

Ó trpící Ježíši, vzpomeň na bolestný druhý pád Tvé Církve ve středověku. Křesťanský Východ se oddělil od těla Tvé Církve! Pýcha jeho vůdců obnovila bolesti Tvé trnové koruny. Ó trpící Bože, navrať naše zbloudilé bratry, vrať je do jediného pravého ovčince, aby všichni jedno byli . . .

Sv. Cyrile a Metode, sv. Josafate, orodujte za nás!

Zastavení VIII. Pán Ježíš napomíná plačící ženy.

Při pohledu na zuboženého Krista propukávají zbožné ženy jerusalemské v pláč. Ale Ježíš praví jim: „Neplačte nade mnou, nýbrž samy nad sebou plačte a nad dítkami svými!“

Ó dobrý Ježíši, my pláče nad Tebou a nad neštěstím Tvé Církve, avšak ty nám pravíš, abychom plakali spíše nad sebou a nad svými hříchy. Ano, my želíme a oplakáváme své hříchy a hříchy svých bližních. Ó, dej nám slz! „Ó, by hlava má vodou byla a mé oči studnicí slz, abych dnem i nocí plakal nad ranami lidu mého!“ (Jerem. 9, 1.)

Zastavení IX. Pán Ježíš padá po třetí.

Již se blížilo téměř Golgotské. Vyčerpaný Vykupitel napínal všechny síly. Ale přece bezvládně se zhroutil po třetí blízko smutného cíle své pouti.

Ó milovaný Ježíši, pro utrpení třetího pádu svého smiluj se nad ztrátou své Církve, již utrpěla odpadem národů na počátku novověku! Vzpomeň, jaký užitek by vzešel Tvé Církvi návratem velkých národů germánských!

Sv. Ignáci, sv. Petře Kanisie, bl. Tomáši More, vyproste smíření protestantským národům.

Zastavení X. Pán Ježíš zbaven roucha.

Začíná věčně smutná truchlohra kalvarská. Spasiteli strhují za nevýslovné bolesti a potupy roucho, které se přilepilo na rozdrásané tělo. Pod křížem pak dělili se vojáci o jeho roucha a o nesešivanou suknici metali los.

Ó drahý Vykupiteli, pro bolest a potupu tohoto zastavení nedopusť, aby Tvá nevěsta, Církev sv. byla potupně zbavena roucha! Nedej, aby její nesešivaná suknice, znamení jednoty, byla trhána Tvými nepřáteli! Rač uskutečnití prosbu své velekněžské modlitby: „Aby všichni jedno byli, jako Ty, Otče, ve mně a já v Tobě, aby i oni v nás jedno byli.“ (Jan 17, 21.)

Zastavení XI. Pána Ježíše přibíjeji na kříž.

Beránek Boží klade se ochotně na oltář kříže. Těžké rány kladiva prorážejí tupými hřeby svaté údy Kristovy. Ježíš tiše stená a obětuje se nebeskému Otci za člověčenstvo.

Ó Synu Boží, obětovaný, viz, s jakou láskou a soustrastí děkuje Ti Tvá Církev za vykoupení. Objímá Tvůj kříž a klade se v duchu s Tebou na bolestné dřevo. Ano, přibij naše srdce na svůj kříž, dej

nám účast na svém utrpení, ať smíme s Tebou byti ukřižováni, ať smíme s Tebou trpěti, abychom s Tebou byli jednou oslaveni.

Zastavení XII. Pán Ježíš umírá.

Vykupitel světa pní v nesnesitelném bolu mezi nebem a zemí. Země je plna hříchů, kletba Hospodinova spočívá na ní — a Ježíš Kristus jako zástupce a hlava nevykoupěného dosud lidstva vztahuje probodené ruce vzhůru k rozhněvaným nebesům a usmiňuje Boží spravedlnost. Nebeský Otec jako by neslyšel volání svého Syna, Kristus je opuštěn, obloha se zachmuřuje, příroda se děsí. Po hrozném, smrtelném zápasu odevzdává Kristus ducha Otci.

Ó věčný Otče, shlédní na umírání svého Syna! „Věčný Otče, obětují Ti rány Pána našeho Ježíše Krista, abys uzdravil rány duší našich.“ Slítnij se nad miliardami lidstva, které žijí a budou žítí do konce věků, ať není pravdou, že pro většinu umíral Kristus nadarmo! Smiluj se nad bezbožníky, kteří s pekelnou záští bojují proti Tobě, Bože, a proti Kristu a jeho Církví! Rozpomeň se ve svém smilování na pohany, kterým nezasvitlo světlo kříže Kristova. Obrat velikou Čínu, Indii, černou Afriku, celý svět.

Sv. Františku Xaverský, sv. Petře Klavere, orodujte za pohany!

Zastavení XIII. Pána Ježíše snímají s kříže.

Po těžkém boji nastalo utišení veliké. Učedníci snímají s kříže mrtvé tělo Páně a kladou je v klín Matky sedmibolestné. Na jejím mateřském srdci doznívají a utichají bolesti kříže.

Ó Matko sedmibolestná, do Tvé náruče vložil nás Tvůj umírající Syn, když nás Tobě dal za děti pod křížem v osobě sv. Jana. Tebe dal nám za Matku, Tys Matkou všech! Tys Matkou Církve sv., která je duchovním tělem Ježíšovým. Ó, dobrá Matko, oroduj z nadhvězdné výše za Církev svého Ježíše!

Zastavení XIV. Pohřeb Páně.

Mrtvé tělo Ježíšovo nesou do hrobu. Nepřátelé zbořili chrám jeho těla, avšak jen nakrátko. Třetího dne vstane z mrtvých jako oslavený Vítěz.

Oslavený Ježíši Kriste, pro své slavné vzkříšení upevní chrám své Církve, ať ho nerozboří útoky nepřátel, ať stojí pevně a vítězně odolává vlnobití věků, až ty sám přijdeš a proměníš jej v nebeský Jerusalem.

Zdravas Královno.

Bohomazi.

Osudy ruských lidových malířů.

E. Kalikin.

Ve vzdálené končině vladimíro-suzdalského kraje, nyní přejmenovaného v Ivanovský průmyslový kraj, je zapadlý městyš Palecha.

Uprostřed něho stojí starobylý chrám s tak zvanou „šatrovou“ zvonicí, která překvapuje svým krásným vzhledem každého, kdo v tyto končiny zavítá, netuše něco podobného v tak odlehlem kraji. Ale tomu, kdo ví, co znamená jméno Palecha, nezdá se to podivným. Jméno to je známo široko daleko v uměleckém světě. Odedávna se tam pěstovalo malířství, a roku 1925 na světové výstavě v Paříži umění palešských muziků se podívoval celý svět.

Na ruském venkově bylo vždy velice rozšířeno drobné lidové podnikání. Možno vlastně říci, že během dlouhých staletí ruský venkov a ruské město žily jakýmsi odloučeným od sebe životem. Měst v Rusku bylo poměrně málo a spojení s nimi bylo špatné a proto jejich vliv se neprojevoval na venkově příliš silně. V různých krajích Ruska vyrostla na venkově zvláštní odvětví drobného průmyslu a dovedla si uhájiti svou existenci až do poslední doby. Právě v městysi Palecha a v některých jiných osadách zdomácnělo malířství. Hlavně se tam malovaly sv. obrazy, ale to ještě nebylo vše, Ruce palešských umělců dovedly překrásně zdobiti různé krabice, nádobí, lžice a jiné předměty, zhotovené vesměs ze dřeva. Své motivy Palešané brali hlavně ze sv. Písma a z ruských starobylých písní a legend (tak zv. bylin).

Nejvyššího rozkvětu dosáhlo umění palešské v druhé polovici XVIII. století a v první polovici století XIX. Během 50—60 let utvořil se zvláštní *palešský sloh* a technika práce byla tak skvělá, že se bylo možno diviti, odkud se jen vzala. V základě palešského umění ovšem byly tradice staroruského umění XVII. století. V palešských výtvorech je lehké rozeznati způsoby tak zv. „carských“ i „stroganovských písem“. Poslední název pochází od jména rodiny Stroganových, která se proslavila svým podnikatelstvím ve východních krajinách Ruska. Tito „kupci“, jak říkali v Rusku velkoobchodníkům a průmyslníkům, velmi cenili ruské lidové umění a všemožně je podporovali. Starodávný palešský sloh zůstal do konce XVIII. století, aniž podlehl vlivu evropského umění, která tehda již pronikala do Ruska. Kupci, kteří podle příkladu Stroganových podporovali umění palešské, stále si žádali hlavně obrázků s náboženskými motivy. Až v XIX. století začaly se vyskytovat i motivy světské a konečně zasáhly Palechu i evropské vlivy. V tvorbě palešských malířů se objevil vliv „rokoka“ a „klasicismu“. Umění abstraktní — duchovní — se tu střetlo s vlnou umění realistického, které mu zřejmě nesvědčilo. Umění palešské upadalo.

Revoluce hluboko zasáhla do života palešského. V první chvíli způsobila úplný zmatek. Zdálo se, že jejich tvorbě nastal konec. Vždyť malování sv. obrázků a výjevů z biblického života mohlo jim ublížiti v nových poměrech, kde bylo hlásáno, že jest opium pro národ a že není „Boha“. Tato hesla neslibovala nic dobrého palešským malířům a jiným „*bohomasům*“, jak jim přezdíval ruský lid. Avšak později se ukázalo, že obavy ty nebyly úplně odůvodněny. Je samozřejmo, že s malováním sv. obrázků muselo se za nového režimu přestat, ale vyskytly se jiné možnosti. Revoluce zničila

umění, pěstované v městech. Zvláště v prvním období bolševické vlády bylo rozšířeno přesvědčení, že umění je *buržoasní předsudek*. Nové panstvo mu nerozumělo a proto je zavrhovalo jako zábavu a výtvar třídních nepřátel tím více, že i sami umělci zdáli se bolševikům svými zvyky úplně cizí. Palešany však bylo těžko zařadit mezi třídní nepřátele, když to byli muzici od kosti a jejich umění i bolševikům připadalo přece jen jako „proletářské“. Proto je komunističtí předáci dovolili a již roku 1923 vytvořila se tam umělecká družstva (artěli) lidových umělců. Nyní existuje několik podobných družstev, která jsou známa podle názvu místních osad. Jsou to: Palecha, Mster, Fedoskino, Zağorsk a Žestovo.

Tak lidoví umělci směli dále pracovat, ale svá témata přece museli změnit. Místo náboženských motivů začali malovat obrázky ze sovětského života anebo z knih ruských spisovatelů, na příklad z Puškina. Tak vznikly obrázky „Ludmila u Černomora“, „U luko-morja dub zelený“ z Ruslana a Ludmily; „Scéna u fontány“ z Borise Godunova; „Vojevoda“ atd.

Uspěchy, které sklídili Palešané na výstavách v Evropě roku 1924 a roku 1925 (v Itálii a Francii), měly za následek, že obrátily k nim ještě větší pozornost. Jejich práce mělo být využito k reklamním a propagačním účelům. Sovětské úřady objednaly obrázky, na kterých Palešané měli znázorňovati tak zvané „naše dosažení“. Tak roku 1927 došla taková objednávka od sovětských národních komisařů, roku 1932 od vojensko-revolučního sovětu atd. Tak se začalo o palešském umění hodně psát a byly pořádány též výstavy, na kterých širší ruská veřejnost se mohla seznamovati s jejich výtvary.

Mám před sebou tři knihy o *ruském lidovém umění*, hlavně o Palechu a podle nich možno posoudit soudobý stav tohoto umění.

První kniha: „*Ruské umělecké laky*“, vydaná družstvem „Všechudožník“, Moskva roku 1933. Z ní se dovídáme o uměleckých družstvech (artělich), o nichž jsem se už výše zmínil. Zajímavý je hned obsah článku N. Maslenikova, „Místo předmluvy“. Jako v každé knize vydané v SSSR, je i tu zřejma tendence, co nejvíce vychvalovati soudobý stav a pomlouvat vše, co bylo před revolucí. Kdyby autor opomenul tak psát, jeho spis by jednoduše nemohl vyjít. Proto nesmíme to sovětským autorům zazlívat. N. Maslenikov začíná popisováním předrevolučních poměrů v Palechu a tvrdí, že všichni umělci byli neustále vykořisťováni místními kuláky a proto prý nemohli patřičně rozvinouti svého umění. V druhé polovici XIX. století trpělo prý palešské umění různými nedostatky a hlavně tím, že sloužilo měšťáckému světovému názoru. Tak prý se stalo, že palešské výrobky překvapovaly svou jednotvárností a nedostatkem umělecké intuíce. Po revoluci muselo všechno začít znovu. Ale to, co bylo dosud uděláno, neuspokojuje autora. Žádá, aby s lidovými umělci systematicky spolupracovali jak patřičné vědecké ústavy, tak i zvláštní výbor spolku „Všechodožníka“ (t. j. Spolek všech umělců). Spolupráce těchto ústavů musí být hlavně konsultativní (poradní). Má být zřízen jakýsi dozor nad pracemi lidových

umělců. Dále Maslenikov nachází velkou chybu v tom, že dosud Palešané příliš často si vybírají téma, které nemá nic společného s revolucí. Proto první a základní úkol konsultativních ústavů vidí Maslenikov v tom, aby umělci soustředili svou pozornost na revoluční témata a vyobrazovali zjevy kolchozního života a z pracujícího venkova, na př. výrobní procesy, rudé svátky, činnost komunistické osvěty a pod. Rudá armáda a obrazy sovětských vůdců také mají býtí předmětem pozornosti palešských umělců, jelikož to žádá současná doba.

„Dosud,“ píše Maslenikov, „tradice minulosti doléhají na umělce ve všech jejich družstvech. Nové proudy bojují se starými a často se stává, že staré vítězí. Bojující za ideologické přebudování, umělci nedostatečně přemýšlejí nad tématy a nezkoumají jich s patričníou třídní kritikou. Rolnická práce se vyobrazuje podle starých způsobů a tváře rolníků jsou podobné andělským. Umění Palecha, Mstera, Fedoskina je nutno osvobodití od mystiky, která ještě dosud žije. Místo svatých chtěli bychom vidětí kolchozníky . . . Je-li dosti ideologických chyb ve vyobrazení vesnice, tož ještě více jest jich v podávání historicko-revolučních témat. Tomu musí býti učiněn konec . . .“ Dále znepokojuje Maslenikova, že se v trochu složitějších komposicích nacházejí stále postavy sv. Jiřího, Borise a Gleba, Alexandra Něvského a jiných ruských svatých a to všecko je smícháno s naivním vyobrazením revoluční minulostí. Tak rudí vojáci, vymalovaní jako staří ruští střelci se starodávnými puškami a sekerami, ženou před sebou bělogardisty, kteří zase jsou podobní nějakým divadelním loupežníkům. „Je nutno přebudovati metody práce Palešanů na základě hluboce vědeckých marxisticko-leninských zásad, což se dosud ještě nestalo. Je to úkol „Všechudožníka“, tvrdí Maslenikov.

(Dokoncění.)

Vzpomínky ze Slovenska.

P. Fr. Žák T. J.

(Pokračování.)

K bolestným svým dojmům na Slovensku patřily také *hřbitovy*. Měli jsme misií v treňčanském kraji. Byl to kraj neúrodný a proto chudý. Dědina se táhla údolím s kamenitými stráněmi, chaty seděly na nich jako hnízda, jedna od druhé vzdálena. Pobožnost za dušičky jsme konali tak, že jsme vyšli průvodem z kostela a putovali serpentinami na stráň. Každý účastník, jichž bylo mnoho, nesl v ruce rozžatou svíci. Konali jsme slavnost večer. Pohled zpět na průvod, jenž se vinul jako had nahoru, byl krásný. Ještě dnes na něj vzpomínám. Tolik světél ozářilo také hřbitov. Krásný, řekl bych skoro kouzelný dojem náhle zmizel. Hroby byly rozpadlé, travou zarostlé, opuštěné. Od té doby jsem si hřbitovů všimal. Byly takové většinou. Svůj bolestný dojem jsem vyjádřil opět verši. Zde jsou:

Slovenské hřbitovy, ach, jak jste chudičky,
 vítáte poutníka, jak smutné bludičky.
 Slovenské hřbitovy, zřím na vás s bolesti,
 travou jste zarostlé, nikdo vás nepěstí.
 Slovenské hřbitovy, beze zdí, bez cesty,
 hledíte očima zrazené nevěsty.
 Slovenské hřbitovy, kříž máte zvětralý,
 jak by tu modlíteb za mrtvé neznalí.
 Slovenská hřbitovy, pomníků ruina
 žaluje: zemřelých málokdo vzpomíná.
 Slovenské hřbitovy, ani snad nevíte,
 že trpce, přetrpce národ svůj soudíte.
 Slovenské hřbitovy, soudí z vás pocestný,
 že asi národa obraz jste žalostný.
 Žalostně zakvílí ta vaše zpuštěnost:
 národ už nemyslí na svoji minulost.
 V srdci ho zarmoutí tvář vaše nejará,
 o blaho vlasti své národ se nestará.
 Rozhořčen vykřikne: synové nehodní
 nedbají, nedbají o statky národní.
 V duši se zarmoutí: ostatky bělostné
 pláčí tam pod drnem slzy, ach, žalostné.
 Volejte z hrobů svých národu z daleka:
 Cožpak tě výčitka otců tvých neleká?
 Slovenské hřbitovy, řekněte národu:
 vědomí sebe je podmínkou obrodu.

Na řečené misií jezdil jsem také k nemocným na koni. Celý den jsem byl v sedle. Druhého dne jsem to cítil. Při té příležitosti jsem poznal dívku, k níž chodil lid z blízka i z daleka na besedu. Měla pěknou knihovnu slovenských a českých knih, z kterých jím předčítala. Vypsal jsem to před lety v povídečce Anička, čtenářka. Při této milé vzpomínce se vybavují v mé mysli jiné příjemné obrázky.

Při jedné misií jsme byli pozváni na poštu. Byla to asi nějaká ústřední poštovní a telegrafní stanice, neboť ji obstarávaly vedle jiných úředníků tři sestry. Budova stála v koutě vysokých, kolmých horských stěn, podél hučel prudký potok. Zajímavé zákoutí! Neví-děl jsem podobného ani v Alpách. Sestry nás pozvaly na záhyrzek, t. j. na posnídávku. Byl vybraný a vkusně podávaný. Mě zajímala více krajina. Nemohl jsem se pohledem na podivný skalní kout nasytiti. Ještě více mě zajímala zábava. Dámy byly velmi vzdělané a mluvily krásnou slovenštinou. Zněla z jejich úst měkce a plynně. U vzdělanců nebývala jinak skoro nikdy plynná, ohebná, čistá. Co chvíli zadržovali, nemajíce pohotově dostatečnou zásobu slov, anebo znetvořovali sloh. Pomáhali si maďarskými výrazy. Řečené sestry mluvily jako kniha, a to jako kniha dovedného spisovatele. Byl to požitek. Této dovednosti neměly ovšem z domácích škol. Pobýly nějaký čas na českých studiích a pilně čítaly české knihy. Svého

vzdělání užily na zdokonalení v jazyku slovenském. Byly to příjemné chvíle.

Jindy jsme jeli na misie do hor. Čekali jsme na poslední stanici na vůz. Pravím na poslední stanici, protože dráha nešla v tu stranu, kam my jsme chtěli. Poslední stanice to nebyla. Dráha odbočovala jiným směrem. Ale v horách už to bylo, chci říci, v kraji, kam se maďarština teprve drala. Sedím na lavici u stěny. Asi dvacet lidí, podle kroje Slováků a Slovaček, zaujalo prázdné místo vedle mne a na ostatních lavicích. Nikdo nemluvil. Řekl-li někdo několik slov, řekl je šeptem. Pozoroval jsem vrabce, kteří se drali na nástupiště, poskakovali, křičeli, drze se na nás dívali. Bylo mi, jako by na nás

Krajané z Comodoro Rivadavia (v Argentině) po misijní pobožnosti s P. Jáchymem Procházkou.

křičeli: Co tu chcete? Proč nám neházíte drobty? Z čekárny vystoupili dva muži a žena, oblečení po měšťsku. Chodili sem tam, hrdě, pánovitě, dívali se na nás pohrdlivě. Kdybych byl slyšel, co si říkají, byl bych asi slyšel slova pohrdání, nadávky a pod. Mluvili zpravidla nahlas, hlučně. Ovšem maďarsky. Bezděky mně napadlo, přirovnatí je k vrabcům, kteří mě prve obtěžovali.

Zatím přijel vůz a my jsme usedli. Jeli jsme dlouho a šťastně dojeli. Misie se skvěle dařila. Na Slovensku jsme nepočítali, kolik lidí přistoupilo k sv. svátostem, nýbrž jsme se ptávali, je-li někdo v osadě, kdo sv. svátostí nepřijal. Bylo mně hned s počátku nápadné, že lidé přicházeli na faru tak volně a nenuceně, jako by byli ve svém příbytku. To se mi líbilo. To nebyl poměr pána a poddaných, to byl poměr přátelský. Třetího dne byla svatba. Nedali jsme se jí ve zpovídání rušit. Když jsme se k poledni vraceli domů, sotva jsme se dostali do svých pokojů. Všude bylo plno. Na dvoře stály stoly a asi sto lidí při nich sedělo. Jedli, pili, hovořili, smáli se. Podobně

ve všech přízemních místnostech. Pochopil jsem, že se svatební veselí koná na faře. „Bývá to častěji?“ táži se faráře. „Skoro vždycky,“ odpověděl, „a to i při křtinách a pohřbech.“ „To je báječné,“ zvolal jsem po prazsku. „Ale je to dobré,“ ubezpečoval mě farář, a já jsem mu nejen věřil, nýbrž vyslovil mu také uznání a obdiv. „Takovým způsobem zamezují,“ vykládal farář, „aby nešli do hospody. Hospodu má Žid. Tam by se zpili a dlouho do noci hýžili. Nejedem by utrácel na dluh a Žid by ho měl v rukou. Mnohý přišel tak o chalupu, ano i o statek. Je sice u mne plno hluku, ale rád to snesu. Jsem s lidem stále v živém styku, a to je věc vážná. Škody z toho nemám. Zítřa přijdou muži a ženy, všechno uklídí a umyjí. Někdy mám z malého neklidu, mně ostatně nijak nepřijemného, živobytí na kolik dní. Lid zůstane nerad za dobrodiní dlužen.“ „To je krásné, pane faráři. Kéž by všichni duchovní byli jako vy, to by slovenský lid stál brzy na pevných nohou.“ Farář se usmál a řekl: „To by musil mít mou bojovnou povahu.“ „Bojovnou povahu?“ opáčil jsem nechápaje. „Myslíte, že tyto mé pořádky slůžný, Žid, vlada vidí rád? Mám vyšetřování za vyšetřováním, někdy pro nezákonné srocování, někdy pro nacionalismus, odporující lásce k uherské — rozuměj — maďarské vrchnosti, někdy pro antisemitism. Kdo chce psa bit, najde si hůl. Toť se ví, že udávají nejen u vlády světské, nýbrž také u vrchnosti církevní. „A neuškodili vám, jak vidím,“ dodal jsem vesele, „sice byste v počínání svém nepokračoval.“ „To je tak, důstojný pane, buď vysvobodím osadu z dluhů, opilství a jiných béd, anebo padnu. Povolit, ustoupit nedovedu. Taková je má povaha.“

Řečený farář měl skutečně osadu dobře zřízenou a proti jiným obcím blahobytnou. Slůžného umlčuje jakž takž rozmanitými zisky; Žid se ho bojí, neboť dva jeho souvěrci, kteří mu pomáhali kazit a vysávat obec, dobrovolně odešli. Byl jsem farářem nadšen. Do zápisníku jsem si poznamenal verše:

Tys, faráři, jak labuť bílá,
žel, vzácná dnes v slovenském kraji,
kde kněží všechno, všechno mají,
jen jejich lásce chybí síla.
Tvá duše se jí opojila,
žeš s upíry, již z lidu ssají,
jej líhem hnusně ovládají,
boj strašný mužně podstoupila.
Já zřel jsem jejich podlost zblízka,
jak na tvé jméno hanu třiská
a volá tajně ruku vlády.
Tys klesal někdy, reku mladý.
Však Bůh stál při svém při Davidu.
Jsi drahý mně, jak Mojžíš lidu.

(Pokračování.)

Pohřeb v české vesnici Šumici v Rumunsku.

Frant. Rafaj, učitel.

Šumičané jsou zdraví a dožívají se dlouhého věku. Jejich organismus je přizpůsoben nemilostivé přírodě a většinou nemocí vydrží. Lékař je velmi vzácným hostem ve vsi a krajané jdou k němu teprve tehdy, když už je pozdě. Léčí se domácími prostředky, mazáním a zařikáváním.

Je-li někdo nemocen, pozvou příbuzní nejbližšího katolického kněze z Božovic (18 km), aby jej zaopatřil sv. svátostmi. Jindy dají do kostela na modlení za lehkou smrt.

Nemocný musí zemřít na zemi, na níž je prostřena sláma, aby se „se zemí“ spřátelil. Tříkráte ho obnesou hromničkou, dají mu ji do ruky a při tom se jeho příbuzní za jeho duši pomodlí.

Když nebožtík vydechne duši, otevrou okna, z hodin vytáhnou kyvadlo a odepnou závaží. Po celou noc příbuzní a sousedé jej hlídají. Umrtlí ohlásí notáři, který vede matriku.

Zemře-li krajan dopoledne, ne v poledne, ohlásí kostelník tuto zvěst umíráčkem. Podtrhne-li dvakrát, umřela žena, přerušil-li zvonění na počátku třikrát, zemřel muž.

Ve dne sbíjí muži rakev a nabarví ji modře. Kříže na rakvi ponechají bílé. Ze slabšího trámu zhotoví kříž. Ženy pekou u sousedů koláče a buchty, uklízejí, ustrojí nebožtíka a položí do truhly. Hospodář obstará svíce a slivovici.

Pohřeb koná se odpoledne kolem druhé hodiny. Starší lidé scházejí se k domu. Uprostřed světnice na lavici leží truhla s nebožtíkem, mezi okny je stůl se svícemi a v koutě věnec a víko rakve. Příbuzní stojí v rohu u hlavy. Ženy přinášejí svaté obrázky, kladou je do truhly a modlí se. Muži stojí na dvoře.

Přál-li si nebožtík kněze, přivezou jej z Božovic, jinak pohřby (hlavně v zimě) vykonává český učitel a o prázdninách zpěvák.

Před odchodem do domu smutku vydá kostelník odrostlým hochům korouhve a křížek, zazvoní, vezme kroupku, zastaví se pro učitele a jdou do světnice.

Tam se učitel pomodlí, vykropí rakev a všichni zazpívají píseň „S Pánem Bohem zůstávejte!“ Některý z příbuzných ke konci odprosí přítomné: „Jestli vám někomu nebožtík ublížil, odpusťte mu to.“ Celá světnice odpoví: „Odpusť mu Pán Bůh.“ Synové nebo nejbližší příbuzní připevní víko, zvednou rakev, na prahu s ní překládáním naznačí tři kříže a vynesou na máry na dvoře. Hoši s korouhvemi postaví se k hlavě, na rakev postaví svíce a učitel zazpívá latinsky žalm: „Veníte, exultemus Domino . . .“ a pomodlí se Otčenáš a Zdrávas, královno. A znovu prosí příbuzný: „Jestli vám nebožtík ublížil, odpusťte mu.“ „Odpusť mu Pán Bůh,“ je odpověď.

Nato se průvod seřadí. Vpředu křížek, za ním hoši s korouhvemi, uprostřed mezi nimi hoch s křížem, který bude zasazen do hrobu, dále 6 mužů nesoucích rakev a před ní učitel se zpěváky. Cestou

střídá se sloka písně s modlitbami a tmavý průvod ubírá se ke hřbitovu za vsí.

Tam učitel nebo kostelník vykropí hrob, pomodlí se a rakev je spuštěna. Naposledy prosí příbuzní za odpuštění. Muži se chopí lopat a motyk a za zvuků písně hrob zasypou a zasadí kříž. Naposledy se všichni ještě pomodlí za lehkou smrt toho, který nejdříve zemře. Účastníci se zastaví u hrobu svých známých a vracejí se do vsi.

Příbuzní zvou účastníky na „pománu“ t. j. hostinu. Nejprve muže a pak ženy, takže všichni, kteří byli na pohřbu, jsou pohoštěni. Podávají se buchty, koláče, bílá káva a slivovice. Při fukání sklenicemi říkají: „Tak, aby to bylo za zaplat Pánbůh nebožtíkoví!“ Kdo se najedl a napil, jde domů.

„Poman“ je zvyk, přijatý od Rumunů, kteří dávají účastníkům pohřbu hned na hřbitově skleničku slivovice. Hostina stojí 1000 až 2000 lei, t. j. asi 150 Kč, neboť mouku, kávu i slivovici kupují.

Zemře-li hospodář, rozdělí se pozůstalost na tolik dílů, kolik měl dětí a stejný díl i na ženu. Tím se usedlosti krajanů dělí neustále na menší části. Krajané mívají poměrně dosti dětí. U Šourků jich bylo 16, t. j. „mandel a povřísló“.

Všichni Šumičané jsou římskými katolíky a velmi se těší na české „misionáře“, kteří k nim občas z československé republiky přijedou. Již přes 100 let udržují si náboženství, zvyky a obyčeje, jak si je z Čech přinesli.

Křestanský Východ.

RUSKO

Továrna na výrobu kostelních svíček v Moskvě. „Pravda“ (ze 14. března) popisuje, jak se prozradilo, že v Moskvě existuje podobná továrna. V znamenském rajonním komitétu oděského kraje obdrželi tento dopis s prosbou, aby byl odevzdán „církevní paděsatce“, patrně komitétu, který udržuje chrámy: „Výroba voskových svíček — Dimitrij Antonovič Epichin. Firma existuje od roku 1930. Vážení občané! Ceny voskových svíček se zlevnily na 25 rublů za 1 kg. Máme na skladě různé druhy (následuje popis druhů). Kdož si objednájí nejméně osm kg, dostanou jako prémii 1 kg cukru. Sdělte adresy chrámů dosud existujících ve vašem rajoně. Za sdělení adresy zlevňujeme svíčky o jeden rubl.“ Dopis dostal se do rukou spolupracovnice bolševického časopisu „Pravdy“, a ta se rozhodla věc vyšetřit.

Výsledek šetření popsala v „Pravdě“ (14. března) takto: „Po úzké pěšině, vedoucí zahradou, přišla jsem k hlavnímu vchodu budovy a otevřela těžké dveře. Octla jsem se v chrámě. Všude byly svaté obrazy, z nichž na mne zíraly tváře svatých. Lidu v chrámě nebylo mnoho, ale byla tam také mládež. Nějaký člověk s taškou. Otec a matka s tříletým dítětem. Napravo v kapli skupina dětí, která stála u malé rakve. V rakvi ležela jejich družka, žákyně druhé třídy 19. školy. Již u vchodu setkala jsem se s mladým člověkem, který měl pod paždí balík a rozdával všem vyhlášku továrny. Továrna změnila již svého majitele, jelikož Epichin byl poslán na pět let do tábora nucených prací. Ve vyhlášce bylo natištěno: „Výroba voskových svíček — Felix Iosifovič Povilajtis... Ceny svíček jsou dodatečně sniženy...“ Co se pak stalo s továrnou, „Pravda“ nepíše.

Ze sovětské statistiky. Moskva má nyní (17. února 1935) 3.618.476 obyvatel. O každém obyvateli můžete obdržeti zprávy v tak zv. „adres-nom stolě“ (popisní úřad). Tento úřad posílá zprávy nejenom do různých měst SSSR, ale také do ciziny.

Roztřídění obyvatelstva SSSR podle zaměstnání bylo v r. 1934 toto: Dělníků, úředníků a ostatních proletářů 28.1 proc.; kolchozníků, řemeslníků a kooperovaných „kustarů“ 45.9 proc.; studujících, rudoarmějců a pensistů 3.4 proc.; celkem pracujících 77.4 proc. — Z ostatních 22.6 proc. bylo: samostatných rolníků (jedinolich-níků) a nekooperovaných kustarů 22.5 proc., buržujů a kulaků 0.1 proc. — („Kustari“ jsou drobní venkovští umělci-řemeslníci. Liší se od obvyčej-ných řemeslníků tím, že se v jejich práci uplatňuje tvůrčí živel.) — „Prav-da“ ze 6. března.

Kulturní stížnosti. „Začalo se o-teplovat a ve střeše „Ermitaže“ (nej-znamější ruské obrazy v Petrohradě) se utvořily díry. Železná střecha, odkapové roury — vše je velmi sešlé. V sálech je 164 soch a váz z těžké mědi. Železné podstavce zrezavěly, některé sochy jsou přivázaný provazy k rourám. Hlavní sály jsou nečistě. Okna nejsou již myta 12 let. Před ne-dávnem vypadlo ve velkém italském sále velké stropní sklo. Proto museli sít pro návštěvníky uzavřítí. Nástrop-ní malbu v sále „francouzského abso-lutismu“ zničila vlhkost. Ventilace ne-funguje, ústřední topení vyžaduje o-prav. V ruském muzeu (bývalé muse-um Alexandra III. v Petrohradě) sta-lo se něco podobného, jako v tref-jakovské galerii v Moskvě. V XVII. sále, kde jsou umístěny obrazy Brju-lova, praskla ve zdi roura ústředního topení a horká voda vytryskla ven. Před nedávnem byly tak tři sály histor-ické oddělení zality vodou.“ — „Komsomolskaja Pravda“ z 10. břez-na 1935.

Zvýšení platu lékařskému personá-lu provedly sověty proto, že bylo tře-ba zlepšití stav zdravotnictví v SSSR a zároveň zabezpečití hmotné posta-vení lékařů a jejich pomocníků, jak sdělují „Izvěstie“ z 5. března 1935. Nejqualifikovanější z lékařů mají býti odměněni nejlépe. Tak primáři nemoc-nic mají dostávat (podle doby služ-by) 400—750 rublů měsíčně — ředite-

lé ambulatorií 360—600 rublů — lé-kaři v nemocnicích 300—400 rublů. Lékaři pracující za zvlášť nebezpeč-ných podmínek mají dostávat měsíč-ně 650—900 rublů. Zubní lékaři se pří-způsobí ve svých nárocích ostatním lékařům. Při různých okolnostech, kte-ré vyžadují větší odborné znalosti a-nebo ztěžují práci (na příklad rent-genování, práce v blázcích a pod.), se služné zvětšuje o 15—30 proc. Tak-é v Sibiři a Turkestanu je služné vyšší ještě o 20 proc. Podobně byly zvýšeny i denní příspěvky na stravné pro každého nemocného, a to v měst-ských nemocnicích s 1 rublu 75 kop-na 2 rubly 80 kop., ve venkovských s 1 rub. 30 kop. na 2 rubly.

Tím ovšem opouští sovětská vláda komunistickou zásadu, že všichni ob-čané mají dostávat stejný plat za svou práci. Než ani nově upravené platy nejsou nijak skvělé. Aby bylo možno lépe je posouditi, uvádíme, že 1 kg chleba se prodává za 80 kop, až za 2 ruble 80 kop., a 1 kg mouky za 1 rubl 35 kop až 5 rublů (cena závisí na jakosti chleba a mouky a na ra-jonu, ve kterém se prodávají). Kdyby někdo chtěl sovětský rubl změnit na černé burse v Moskvě, dostane za něj přibližně v cizí valuté 2 zlaté kopěj-ky, to jest asi 40 haléřů.

O zvláštní sovětské zábavě dovídá-me se z knihy „Činohry, písně a hry pro kolchozní a sochozní milovníky divadla“. Mezi jiným obsahuje tak-ový návod: „Sejďte se, řekněme, krou-žek mládeže. Ten z nich, který použi-vá největší autority, vystoupí dopředu a zahájí zábavu a hru tím, že rychle dává přítomným politicky zabarvené otázky, na příklad: Kdo je pro rudé procesy, pro kulácké kolchozy, pro so-větské lékaře, pro povaleče-spekulanta atd. Účastníci zábavy musejí vždy pozvednouti ruku, když se mluví o ně-čem pro sověty příznivém: na příklad o rudých procesích, o sovětském lé-kaři a pod. Když se však někdo zmý-li a pozvedne ruku pro kulácký kol-choz anebo pro povaleče-spekulanta, má býti pokutován.“ Kniha je vydána v 5000 exemplářích. — „Komsom. Pravda“ z 20. února 1935.

V poslední době nepotlačuje sovět-ský tisk projevů obyvatelstva proti sovětské vládě a místní komunisté to podporují. Tak píše „Pravda“ (z 22. února): „Na scházi literárního krouž-

ku Leninské továrny v Rostově n. D. se projednávala otázka, pro koho musí psát sovětský spisovatel? Jeden z řečníků tvrdil, že nejenom pro masy, ale i pro sebe. Jiný řečník Bohdanov dodal k tomu, že spisovatel má právo kritizovat sovětský režim... Na Mikojanské továrně předčítal v literárním kroužku dělník Zima řadu svých básniček, ve kterých líčil zvláště tisknoucí náladu dneška. Jedna z těchto básniček podle jeho vlastního prohlášení — byla přímo namířena proti sovětské vládě. — Časopis této továrny dával nepřátelům sovětské vlády volnost k projevům proti ní. Jakýsi Alexandrov psal tu dokonce o zvláštní úloze mládeže jako předního voje. Literát-úderník Bartanov otiskl knihu kontrarevolučních básní... a to všechno dovolil tisknouti předseda místního oddělení Svazu spisovatelů, soudruh Jakovlev."

Ve Vjatce zemřel ruský katolický exarcha východního obřadu O. Leonid Fedorov (Fjodorov). Na kněze byl vysvěcen v Cařihradě od bulharského arcibiskupa a působil do roku 1914 v Bosně. Po vypuknutí světové války odebral se do Ruska, byl tam však uvězněn a pak poslán do vyhnanství na Sibiř. Roku 1917 se vrátil do Petrohradu a byl na návrh metropolitů Šeptického jmenován exarchou, to jest apoštolským vikářem katolických Rusů. Bolševici vyvezli ho do Vjatky do vyhnanství, kde přesto neustal v misijní činnosti za nejtrudnějších poměrů až do své mučednické smrti. — V dějinách unijních snah našeho Apoštolátu zůstane zapsáno jméno O. Leonida Fedorova (čti Fjodorova) jako ideového spolupracovníka v přípravách na chystaný unionistický sjezd velehradský roku 1914. Tehdy rozeslal Apoštolát jménem katolického biskupa bulharského, Epif. Šanova, na přechétné vynikající muže, zvláště pravoslavné, obsáhlé memorandum, psané francouzsky, rusky, bulharsky a latinsky, jímž byli jednak zváni na Velehrad, jednak žádáni o vhodné návrhy k uskutečnění myšlenky sjednocení. Ideovým autorem tohoto památného memoranda, jež tak výstižně podalo myšlenku unionistických sjezdů velehradských a jež jest uveřejněno ve zprávě o IV. sjezdu velehradském (Acta Conv. Velehr. r. 1924, str. 11—14), byl právě

učený a nadšený katolický kněz ruský O. Leonid Fedorov. Světová válka zmařila ovšem ovoce velikých příprav sjezdových r. 1914 a O. Leonida zavedla do Ruska k praktické unijní práci, která byla nyní korunována korunou mučednickou.

Sovětská vláda dovolila, aby se dávaly u příležitosti oslav hudebního skladatele Bacha dvě jeho náboženské skladby: mše h-moll a pašije Matoušovy. Po mnoha letech je to po prvé, co smějí dojít sluchu bolševické veřejnosti i tóny náboženského umění hudebního. Budou jim rozumět hlavy naplněné nenávistí ke Kristu a jeho nejsvětější Oběti?!

Pravoslavný metropolita moskevský Sergij, který po uvěznění svého předchůdce Petra minil svoji povolenosti vůči bolševickému režimu zachrániti ruské pravoslavy, stává se vlastně hrobačem pravoslavné církve v její viditelné formě, v jaké trvala po staletí. Těžko ovšem rozhodovat, pokud jedná nešťastný strážce patriaršního trůnu pod násilným vlivem bolševickým a pokud je to jeho přesvědčení vnitřní. Ale výklad, který podal nedávno zastupci holandského katolického deníku „Maasbode“ z Rotterdamu za jeho návštěvy v Moskvě, jest ústupkem pro pravoslavnou církev svrchovaně osudným. „Církev pravoslavná,“ prohlásil metropolita Sergij, „nečeká už dnes, že by mohlo dojít k nějakému dorozumění mezi ní a vládou, a to nejen bolševickou, nýbrž kteroukoliv jinou vládou vůbec. Církev v jeho pojetí jest už jenom společností všech věřících, žijících v Duchu sv., jest velikým sjednocením lidstva, uvědomělého v Kristu, jest prý organizací neskončeně vyšší a hlouběji pronikající, nežli jakákoliv jiná organizace lidská. Nemůže se ztotožňovat, aniž mít co společného se státem, který jest organizací čistě dočasnou. Církev je však světem, který teprve přijde. S tohoto stanoviska pravoslavného pojmání církve podle Sergia nemožno mluvit o křesťanském státě, jako je prý nemožno mluvit o křesťanské kultuře, vědě, které jsou jen dočasné... Církev pravoslavná podle těchto názorů metropolitů Sergia stává se abstrakcí, němým svědkem života, který plyne mimo ní a na který ona nemá mít nejmenšího

vlivu... Nač potom mluvil Kristus o kvasu, který má vše proniknout...?

POLSKO

Domácí vojna mariavitské sekty. Do Radzyminku v okrese plockém přitáho nedávno asi 30 stoupenců sesazeného mariavitského arcibiskupa Kowalského se svojí „kněžkou“ včele a zamířili k místní mariavitské svatyni, aby se jí zmocnili. Našli však bránu i dveře zamčeny. Zahájili tedy formální útok na kostel i faru. Bránu kostela vyloмили, vytrhli prostě ze zdi. K horší ještě vojně došlo při dobývání lary. V neděli nato shromáždili přívrženci odbojného Feldmana větší „sily“ a jali se vyhánět odporce. Svedena byla bitka v kostele a pak i na „faře“. Bojovalo se noži, klacky a železnými tyčemi, až zasáhla policie, která po několika dnech musela zůstat v Radzyminku. Boj dosud není ukončen, poněvadž žádná strana nechce ustoupit, ale chystá se ještě k mocnějšímu náporu. Celé okolí přihlíží s rozhořčením na tuto domácí vojnu mariavitskou, ba rozvážnější mariavité opouštějí jednu i druhou stranu.

Na Podlesí povstala nová sekta pod názvem „Vyslanců proroka Eliáše“. Její hlasatelé putují po vesnicích a městech, šíří nepokoj, ohlupují lidi, strašiče — jakoby z nařízení proroka Eliáše — blízkými tresty Božími, zavádějí svěcení soboty i neděle a zakazují požívání vepřového masa.

Kardinál Hlond dal zásadní odpověď na otázku, mají-li také katolické dobročinné spolky pořádat taneční zábavy k podpoře své charitativní činnosti. „Používání tance,“ pravil kardinál Hlond, „jako propagačního prostředku v oboru křesťanské dobročinnosti, spočívá na zásadním neporozumění. K podstatným vlastnostem křesťanského milosrdenství patří obětování sebe, svého majetku nebo času, své práce, svého prospěchu a příjemnosti k dobru bližního z pohnutí nadpřirozených. S tímto pojetím nedá se uvést v souhlas dobročinnost, která podporuje chudé výtežkem veselí, prožitého na tak výrazné světské zábavě, jakou je svojí povahou ples. Náboženský podklad organizací křesťanského milosrdenství,

jejich vysoká mravní úroveň, jejich duch obětavosti naznačují přesvědčivě, že nemůže být podpora chudým — vytáncována. Profanuje to obět křesťanského milosrdenství, která je tak vznešená, že ji nemožno postavit na roveň „pokání“ tanečních zábav. Oceňují zvyk, že tradiční plesy, pořádané jistými společenskými kruhy, věnují svůj výtěžek na dobré účely, spatřující v tom myšlenku smíření, často, bohužel, až příliš opodstatněnou. Ale nesouhlasil bych, aby to činila oficiální církevní sdružení.“

Náhly obrat nastal v zatrpklém boji mezi vůdcem mariavitským „arcibiskupem“ Kowalským a oposicí, vedenou novým „biskupem“ Feldmanem. Kowalski zřekl se vedení mariavitské sekty ve prospěch Feldmana a odstěhoval auty a povozy celý svůj „dvůr“ do Felicjanova. Co zlomilo bojovnou náladu, s jakou si bezprostředně předtím ještě troufal Kowalski zdolat svého odporce, je ovšem dosud záhadou, již může snad vysvětlit jen skutečnost, že nad jeho hlavou visí dosud nesplněný soudní výrok, odsuzující Kowalského pro mravní přestupky do těžkého žaláře.

FINSKO

Finsko je zemí v Evropě nejdříve obydlenou, kde 82 proc. obyvatelstva bydlí jednotlivě v roztroušených domcích. Roku 1523 přijalo protestantskou víru, k níž dosud se hlásí 3.5 mil. obyvatel finských. Vedle 62.000 pravoslavných je po celém Finsku roztroušeno jen 2000 katolíků, pro které teprve po odloučení Finska od Ruska roku 1923 utvořen apoštolský vikariát. Jeho správu vede biskup Cobben z holandské provincie kongregace nejsv. Srdece Ježíšova. Koncem středověku bylo ve Finsku 200 katolických far, dnes toliko 4. Katedrála v Abo, kde i dnes je katolická fara, je výmluvným svědectvím slavné katolické minulosti Finska, které mělo ve středověku vlastní liturgii i vlastní kalendárium světců.

JUGOSLAVIE

Definitivní výsledky posledního sčítání lidu v Jugoslávii (z 31. března 1931) přináší teprve letošní (1935) ú-

řední statistika jugoslaveká. Podle ní je v Jugoslavii 6.785.000 pravoslavných, 5.218.000 katolíků, 1.661.000 mohamedánů, 231.000 protestantů, 78.000 židů, 70.000 příslušníků jiných vyznání a jen 1000 bez vyznání. Z toho je patrné, že pravoslavní tvoří 48,70 proc. všeho obyvatelstva, katolíci 37,5 proc. a mohamedáni něco přes 11 proc.

BULHARSKO

Novou úpravou byl počet pravoslavných eparchií v Bulharsku zvýšen s 10 na 13 pro 4,5 mil. věřících. Na pravoslavné fakultě v Sofii studuje 110 posluchačů. Kromě toho vychovávají pravoslavní dorost kněžský bohoslovné ústavy v Plovdivu a v Sofii. Bulharské pravoslavní trpí těžce pod mocnými útoky nevěrecké propagandy.

Sjednocení katolíci — počtem 6000 duší — brání se nevěře pořádáním bohoslovných kursů, zakládáním řeholních škol, jak jsme o nich minule referovali, a též dobročinnou církevní akcí.

Nového apoštolského delegáta pro Bulharsko posvětil v basilice Zesnutí Panny Marie v Jerusalemě arcibiskup Jakub Testa, apoštolský delegát Palestiny, Egypta a Arabie. Je jím msgr. Josef Mazzoli, titulární arcibiskup Germy na Helespontě. Svátý Otec poslal k slavnosti svěcení blahopřejný projev, plný radosti nad tím, že jeho bulharský zástupce přijal biskupské svěcení na místě, kde počátek má všecek katolický episkopát.

RUMUNSKO

Rumunskou pravoslavnou církev vede patriarcha Miron Christea. Patří k ní 14 milionů věřících, kteří tvoří 23 biskupství a 10.000 osad. Výchově duchovenstva slouží tři bohoslovné fakulty, 4 akademie a 15 bohoslovných ústavů. Teoreticky jsou v Rumunsku všechna vyznání stejnoprávná, ve skutečnosti je však pravoslavná církev církví státní. Sjednocená církev katolická čítá 1,3 mil. věřících.

Rumunská pravoslavná církev těžko zápasí s nevěrou a sektářstvím. Proto podala vládě návrh, aby se na vyšších školách zavedlo poučování o sektách, anthroposofii, theosofii, spirítismu a svobodném zednářství. Ke svému šíření používá rumunské pravoslavní i technických prostředků moderních, jako je na příklad náboženský film. Vysílání bohoslužeb radiovým rozhlasem odmítly pravoslavné kruhy konservativní, zvláště mníši. Jejich konservativnost šla ovšem až tak daleko, že se pokoušeli o znovuzavedení starého juliánského kalendáře.

Na bohoslovné fakultě při universitě kišenevské byl založen zvláštní misijní ústav pro výchovu budoucích ruských misionářů. Při pravoslavném patriarchátu je v činnosti misijní centrála a také „Všerumunské pravoslavné družstvo“ je horlivě činné na poli misijním a vychovává zvláště „misijní odborníky“. V některých bohoslovných ústavech pěstují pravoslavní bohoslovci studium angličtiny jako přípravu pro snahu o sblížení s církví anglikánskou.

Katolický obzor.

Doma.

ČECHY

Ruské gymnasium v ČSR. O ruském gymnasiu v ČSR hodně se psalo v minulém roce. Dříve byla dvě ruská gymnasia. Jedno v Mor. Třebové, druhé v Praze-Strašnicích. Pak bylo rozhodnuto jedno z nich zrušiti. Dlouho se debatovalo o tom, které má zůstat, až zvítězil správný názor, že rus-

ké gymnasium má býti v hlavním městě. Gymnasium v Mor. Třebové se ruší a jeho likvidace bude brzo ukončena. Ředitelem nového sjednoceného gymnasia byl jmenován od podzimu roku 1934 bývalý ředitel gymnasia v Mor. Třebové pan Světozarov. Ale to se nelíbilo určité skupině ruské kolonie. Je třeba podotknouti, že až dosud bylo ruské gymnasium v Praze pod

vlivem ruských levičáckých živlů; následkem toho se zanedbávala mezi jiným i náboženská výchova. Náboženství se sice vyučovalo, ale jinak všecko pomijeno, co souviselo s náboženskou výchovou. Dokonce ani školní rok nikdy nezačínal bohoslužbou, jak je tomu zvykem ve všech ruských školách v emigraci a jak na to ruská emigrace vždy velmi dbá. Jen na podzim roku 1933 podařilo se skupině rodičů dosáhnouti toho, že se před začátkem vyučování konala bohoslužba. Když ředitelem se stal pan Světozarov, nastal obrat k lepšímu ve všech směrech. Mezi jiným děti začaly navštěvovati každou neděli mši svatou v ruské kapli na Olšanech. Návštěva kostela není sice povinná, ale děti tam chodí v doprovodu jednoho z učitelů, a jejich účast při bohoslužbách jest obyčejně pěkná. Činnost nového ředitele se však nelíbila určitým živlům, a tak proti němu začal boj, který se odehrával hlavně v zákulisí. Ale stoupenci nového pořádku také nepřiblíželi nečinně k snahám odpůrců. Kuratorium ruského gymnasia dostalo před nedávnem dvě memoranda, žádající ponechání pana Světozarova na ředitelském místě. Jedno memorandum podali rodiče a druhé ruská mládež, která vystudovala na ruských gymnasiích a dobře znala poměry. Memorandum mládeže podepsalo asi dvě stě mladíků a dívek, což je vzhledem k nepatrnému počtu ruské mládeže v Praze velmi slušná číslice. Světozarov je původem Rus, ale je československým příslušníkem. Hlavní

důvod, který proti němu uvádějí jeho odpůrci, je ten, že v čele ruského gymnasia má býti rodilý Čech, E. K. Z Apoštolátu sv. Cyrila a Metoda v Českých Budějovicích. Tiše a nehlukně působící diecéšní odbor svatého Cyrila a Metoda počal nový rok dobrodiními, jež ve formě darů prokazuje náležitým úkolům unionistickým a misijním. Ze spolkových prostředků věnoval 1000 Kč na krajské misie v Holandsku a v Belgii, 500 Kč akci ve prospěch katolických Čechů na Volyni v Polsku, 200 Kč Spolku sv. Rafaela pro české vystěhovalce a 100 Kč příspěvku na sjezd katolíků v Praze. Ze každoročně může diecéšní odbor činiti tak značné dary, o to má zásluhu věrní a obětaví členové Apoštolátu, kteří sami bez vyzvání členské příspěvků platí a platí některěi značně více, než je jejich povinností. Je to dojemné, jak veliké oběti mnozí přinášejí a kolik pochopení projevují pro ideály svatě církevní jednoty. Pán Bůh sám odplatí jim tisícero násobně! Letošní rok je jubilejní rok svatometodějský; je tomu 1050 let, co na dávném Velehradě zemřel první slovan- ský metropolita a vérozvěst náš. Protože roku letošního má se všechno úsilí katolíků soustřediti na úspěch celostátního katolického sjezdu, upouští se od zevnějších oslav, zato však máme se tím více přičiňovati prací skrytou a obětavou, abychom modlitbami a almužnou co nejvydatněji dopomáhali k dosažení myšlenky cyrilometodějské.

Za hranicemi.

ŘÍM

Světová výstava katolického tisku ve Vatikáně potrvá od dubna do října 1936. Protektorát její převzal Svätý Otec Pius XI. Výstava bude mít troje oddělení (sekce): 1. Všeobecné oddělení podá historický rozvoj periodického tisku po stránce technické i po stránce jeho mocného vlivu, ukáže nynější stav tisku v celém světě. Návštěvníci výstavy poznají poměry intelektuální, technické i hospodářské, v jakých musejí pracovati katoličtí deníkáři za našich dnů,

nabudou pojmu o všech pracích a počinech, které směřují k odbornému vzdělání deníkářů a poznají vše, co učinila Církev svými papeži, biskupy a katolickými předáky pro dobro tisku.

2. Druhou sekci výstavy budou tvořit expozice jednotlivých národů. V ní budou též umístěny zvláštní pavilony velkých nakladatelství novinářských a vydavatel- ských.

3. Třetí oddělení, tak zvané systematické, vyplní zvláštní vydavatelstva: Katolické akce,

Misiijní akce a pod. V tomto oddělení budou také po prvé vystaveny všechny periodické publikace katolíků v východního obřadu, nasbírané péčí Východní kongregace. Školy a university katolické vystaví materiál shromážděný příslušnou kongregací (seminářů a universit), stejně i řehole a společnosti náboženské. Nebude ani chybět výstavní místnost podniků projekčních a kinematografických. Výkonný výbor výstavy má sídlo ve Vatikáně, jeho předsedou je hr. Dalla Torre, hlavní redaktor listu „Osservatore Romano“.

Velká rada laštitická doplnila úchvalu 40hodinového pracovního týdne tím, že přenesla cvičení pro vojenskou přípravu a pro výchovu politickou na sobotu i odpoledne. Tímto rozhodnutím byl nedělní vrácen charakter dne Páně, určeného výhradně pro úkony náboženské.

ANGLIE

Touha po spojení s Římem šíří se v Anglii ponejvíce mezi mladším duchovenstvem anglikánským. U starších je překážkou obava o existenci rodiny, často velmi četné. Nedávno se obrátilo 17 anglikánských duchovních na katolického biskupa nottinghamského s prosbou o přijetí do katolické Církve. V listě svém píše, že „je to vůli Boží, aby se anglikánská církev smířila s Římem, od něhož byla násilně odtržena“.

„Protináboženská příručka“, napsaná předsedou moskevského „Svazu bojovných bezvěrců“ byla přeložena do angličtiny a dočkala se během šesti měsíců dvojitého vydání. Příručka byla přeložena téměř do všech světových jazyků péčí ruské komunistické internacionály, která se tak stává světovou ústřednou bezvěrečtí. Zvláště ve státech průmyslových proniká propaganda nevěry přes všechna cenzurní opatření — tajnou agitaci.

V Belfastě byl pohnán před soud generálního synodu irské církve anglikánské farář anglikánského kostela svatého Jana v Sandymount, Rev. S. R. Colgouhan proto, že nekonal náboženské obřady ve svém kostele podle oficiálních předpisů anglikánské církve, nýbrž používal při nich obřadů katolické liturgie. Soudní jednání musí řešit celou řadu zajímavých otázek

právních, poněvadž anglikánská církev nemá v dnešním Irsku povahy zřízení státního.

BELGIE

Duchovní rádce dělnických organizací v Belgii sloužil se zvláštním svolením Apoštolské Stolice mši svatou v podzemí uhelných dolů „Esperance“ v Montegnee p. L. Bylo to po prvé, co ve hloubce 700 m postaven byl nevelký oltář s křížem upraveným z jedlových větví a na něm místo svíce postaveny hornické lampy a sta horníků klečících před oltářem drželo též rozsvícené lampy v rukou, zatím co kněz u oltáře obětoval tu nejsvětější Oběť za oběti lidských životů zahynulých uhlokopů.

Výstavy ruských ikon. Pařížský ruský spolek „Ikona“ snaží se v ruské emigraci udržet porozumění pro tvorbu náboženských obrazů. „Ikona“ pořádala již několik výstav v Paříži a seznámila francouzskou veřejnost s krásou a nádherou ruského církevního umění. Také katolická veřejnost se živě zajímá o činnost spolku „Ikona“ a pozvala jej už dvakrát na výstavu katolického náboženského umění. Mezi jiným byli to otcové dominikáni v Lille, kteří už několikrát projevili své sympatie k činnosti „Ikony“. Našli v Paříži pro výstavu její pěkné místnosti a všemožně pomáhali jejímu organisování. Do Lille převezli si pak pátou výstavu „Ikony“ z Paříže a umístili ji v krásných sálech, kde ji navštívilo 1500 osob. Místní tisk projevil veliký zájem o výstavu a věnoval jí dlouhé články, zachycující hluboký dojem, jakým výstava působila na návštěvníky. Výstavu lillskou navštívil také arcibiskup kardinál Lienart, který se netajil svým obdivem nad svérázem ruského umění náboženského, a přijal vděčně jeden obraz na památku. Předseďa „Ikony“ přednášel na lillské katolické universitě za pěkné účasti asi 400 osob. Mimo morálního úspěchu dosáhla lillská výstava poměrně i velikého zdaru hmotného. Obrazů bylo prodáno na výstavě za 6000 franků, kromě četných nových objednávek. Oblibě se těšily zvláště obrazy Matky Boží a Strážného anděla.

(K tomu poznamenáváme, že i v Praze jsou ruští emigranti, kteří ma-

luji svaté obrazy a redakce „Apoštolátu“ jest ochotna ke službě zprostředkovatelské.)

NĚMECKO

Hitlerovo heslo: „Jeden národ, jedna říše, jeden Vůdce, jedna škola a jedna víra“ ukazuje už své neblahé důsledky. Místo jednoty bují novopohanště sektářství v podobě „národních, německých církví“: Artur Dinter založil „Německou církev lidovou“ (Deutsche Volkskirche), H. Mandel „Německou víru“ (Deutscher Glaube), R. Krause „Německou lidovou církev“, A. Drews „Německé náboženství“ (Deutsche Religion), R. Konrad „Germánské náboženství“ (Germanische Religion), prof. Bergmann „Německou národní církev“ (Deutsche Nationalkirche), Matylda Ludendorff „Německou víru v Boha“ (D. Gottglaube), Hauer „Německé hnutí víry“ (D. Glaubensbewegung), „Nordské hnutí víry“ (Nordische Glaubensbewegung), Fahrenkrog „Společnost germánské víry“ (Germanische Glaubensgemeinschaft), Vitrgutz „Víru Německa“ a řada podobných útvarů roste jako houby po dešti. I budou věci poslední horší prvních!

Dvojit loket. Zatím co nedávno měl v Kolíně n. R. veřejnou přednášku o věcech náboženských hlasatel německého novopohanství, prof. Hauer, zakázal politický úřad v Düsseldorfě veřejnou přednášku spisovatele prof. Karla Adama z Tübingenu na téma: „Ježíš Kristus a duch našich časů“. Podobně byla také zakázána přednáška, kterou měl mít dne 17. března prof. Theodor Haecker na téma: „Kristus a dějiny“ šalomounským odůvodněním, že přý se mají náboženské přednášky konat v kostelích.

Nenávisť boží. Povážlivým zjevem Hitlerova režimu je i a n a t i c k á n e n á v i s t některých jeho stoupenců proti hrdinným obhájčům křesťanství, zvláště proti mnichovskému kardinálu Faulhaberovi. V časopise dra Artura Dintera „Deutsche Volkskirche“ (Německá lidová církev), jenž slouží šíření německého novopohanství, byla nedávno napsána tato slova: „K nejrušnějšímu kněžím Jehovy v židovsko-římské církvi, která pod maskou národní a pod rouškou náboženskou hájí zájmy nepřátel ná-

rodně-socialistické vlády lidové, pracujíc všemi jen myslitelnými prostředky k její škodě, patří arcikněz na arcibiskupském trůně Jehovy v Mnichově, Jeho Eminence nejd. kardinál Faulhaber.“ V tom tónu napadá hitlerovský orgán kardinála s nehorším cynismem, jenž nedbá ani neprimtivnější lidské slušnosti. Kardinál ovšem podal žalobu na vydavatele časopisu. Jiná je však otázka, zdali na této bořici, bratrovražedné nenávisti možno zbudovat pevný stát. A když snad, tož na jak dlouho?

Decret bavorského ministra osvěty, jimž se zmenšuje dosavadní počet dívčích učitelských ústavů katolických s 12 na 4 a současně se omezuje počet jejich žactva, nazývá právem vatikánský orgán „Osservatore Romano“ porušením konkordátu. Porušení to jest věcné i formální. V čeně, poněvadž snižuje práva katolíků v oboru školském na třetinu dosavadních práv, konkordátem zajištěných, a formálně porušilo bavorské ministerstvo konkordát, poněvadž jej měnilo bez jakéhokoliv vyjednávání s úřady církevními. To už jest asi ta nová, vyšší mravnost Hitlerova režimu, že beze všech skrupulí ruší dané slovo, nedbá dojednaných smluv a závazků.

RAKOUSKO

Město Vídeň pojmenovalo celou řadu ulic jmény významných katolických mužů. Část náměstí blízko parlamentu dostala jméno po kancléři Seiplovi, dr. Ignaz-Seipel-Ring, jiné náměstí pojmenováno po známém apoštolu vídeňských mužů, jesuitovi P. J. Abelovi († 1926), jiné zase po knězi-básníkově Otakaru Kernstockovi († 1928). Ulice v blízkosti vyšší školy agronomické má nyní jméno po augustiniánském opatu Řehoři Mendelovi, objeviteli zákona dědičnosti († 1884). A také jménem básníka Richarda Kralika bylo nazváno jedno z náměstí. — Toto veřejné uctívání zasloužilých mužů má však svůj rub — je n e s t á l é — jak nestálé je držení politické moci v obcích a městech, a je — n e p r a k t i c k é pro orientaci ve spleti ulic a náměstí velkoměst. Praktičtí Američané zavedli si prostě očíslované avenue a street.

ŘECKO

Pravoslavná církev na ostrově Cyp-ru má 200.000 věřících, kteří jsou většinou všichni Řekové. Hierarchicky je řízena jedním arcibiskupem a třemi biskupy. Poněvadž dva biskupy anglická vláda vyhnala z politických důvodů a poněvadž nedávno arcibiskup zemřel, zůstává správcem pravoslavné církve cyperské poslední zbylý biskup.

Pokus o zavedení civilního manželství v Řecku narazil na silný odpor pravoslavné církve. Aby posílila vnitřní náboženský život, zavedla řecká pravoslavná církev už vloni v poslední době tak zvanou „meděli vnitřních misí“, o níž se věřící ve všech kostelích upozorňují na nezbytnou potřebu, poznat náboženské pravdy.

Řecká vláda by ráda rozpustila slavnou klášterní „republiku“ na hoře Athos. Odůvodňuje to tím, že prý počet athonských mnichů nesmírně poklesl; roku 1914 bylo jich prý 15 tisíc (?), kdežto nyní je jich pouze 2500. Je sornno, že úpadek postihl zvláště slovanské „samostany“ na Athosu proto, že řecká vláda zakázala tam Slovanům přístup. Roku 1914 žilo na Athosu ještě 2000 ruských mnichů; roku 1931 zůstalo z nich jen 600.

TURECKO

Cařihradskému pravoslavnému patriarchovi bylo před válkou podřízeno 84 biskupství, dnes mu zbyl pouze titul ekumenického patriarchy a pravomoc nad skromnou pravoslavnou církví v Cařihradě a okolí. Vliv na tak zvané exarcháty v Londýně a v Paříži, jakož i na pravoslavné církve v Americe je pouze v teorii, nikoliv ale v praxi.

AFRIKA

Po patnácti stoletích vracejí se augustiniáni do starobylého sídla svého zakladatele, do alžírského města Bona, někdejšího Hipponu, sídelního města svatého Augustina. Na zříceninách starobylé basiliky Pokoje, která byla biskupskou katedrálou svatého Augustina, postavil msgr. Jan Thié-nard, diecéšní biskup z Konstantiny, nový chrám, který odevzdal péči au-

gustiniánů v městě Bona. Nový klášter jeho zbudovali augustiniáni malézští. Otevření jeho konalo se slavně za účasti několika biskupů a k veliké radosti místních katolíků.

PALESTINA

„Týden propagandy pro svěcení soboty“ jako dne svátečního uspořádali palestínští rabíni. Do služeb této myšlenky postavil se židovský tisk četnými články a její propagandě byla věnována řada veřejných přednášek. Zvláště manifestační byl projev v novém zcela židovském městě Tel-Avivě, kde četní rabíni zdůrazňovali povinnost svěcení soboty a kde místostarosta města slibil přesně dbát ústavy, aby byl zachován sobotní klid. Utvořily se zvláštní skupiny „hordlivců“, kteří budou pilně k tomu přihlížet, aby už v pátek večer byly obchody zavřeny, a od té doby aby ani auta nerušila svátečního klidu. — Není to příklad pro katolíky, aby se také ozvali proti znesvěcování neděle, dne Páně?

AMERIKA

Vláda Rooseveltova odmítla návrh senátora B o r a h a, aby Spojené státy zakročily proti pronásledování katolíků v Mexiku. Toto stanovisko vlády osvětlil pak ve sněmovně poslanec Emanuel C e l l e r z New Yorku vzpomínkami z minulosti. Tak roku 1840 protestovaly Spojené státy u Vysoké Porty turecké proti pronásledování Židů v Damašku. Roku 1857 vystoupil americký vyslanec u Spolkové vlády švýcarské velmi energicky jménem své vlády proti ústavním usnesením, nepřátelským vůči Židům. Roku 1878 byl to zase státní sekretář E v a r t, který hájil Židy v Maroku. Dvě leta předtím obracel americký zplnomocněnec v Madridě pozornost španělské vlády „na zájem, jaký má Amerika o náboženskou svobodu ve Španělsku“. Stejně se ozvala Amerika v záležitosti ruských Židů roku 1891, kdy sám prezident Harrison vystoupil důrazně v této věci u kongresu. A takových dějinných příkladů uvedl poslanec C e l l e r tolik, že je protokol kongresu zaznamenává na šesti hustě tištěných stranách.

MEXIKO

Oběti dosavadních protináboženských bojů v Mexiku stalo se 300 zabítených kněží a skoro 5000 laiků. Sovětské Rusko nešetří peněz a posílá do Mexika stále své agenty, kteří se chválí, že „během pěti let očistí Mexiko ode všech náboženství a potom půjdou do Spojených států severoamerických, pokračovat ve svém díle“. Tak líčil veřejně mexické poměry kardinál Dougherty ve Filadelfii na velikém protestním shromáždění katolíků. Nehrozí tedy nebezpečí jen Církvi, ale i státu z cílevědomé agitace bolševiků.

Moderní Kaini v Mexiku mluví také řečí Kainovou. Utíkají od svého

bratrovražedného boje a zapírají ho na soudě kulturního světa. Když jeden z největších londýnských deníků „Times“ otiskl dokumentární řeč kardinála Doughertyho, pronesenou na veliké protestní schůzi amerických katolíků, ozvaly se četné hlasy rozhořčení a protestu nejen u katolíků, ale i protestantů anglických, žádajících vysvětlení se strany odpovědných úředních činitelů mexických. Tu bylo těžko mlčet mexickému vyslanci londýnskému. Ozval se tedy oficiálně — a popřel jednoduše zprávy tisku o pronásledování, násilí, krveprolití a křivdách páchaných v Mexiku proti katolíkům. Anglický tisk přijal však toto popírání mexického vyslance s nedůvěrou a ironií.

Krajanské zahraničí.

Naše slovenské ruže a trně v zahraničí. — Belgia.

(Dokončení.)

Ale poďme si pozrieť na sever Belgie, na hollandské hranice. Aj tu sa stretáme s mnohými našimi Slovákmí a Čechmí, menovite v provincii limburskej. Táto provincia je skoro nová, čo sa týka dolovania uhlia. Táto časová oneskorenosť zbadat z moderného štýlu vybudovaných baničských hutníckych budovách a obytných domčekoch, určených pre robotníkov.

V severnej Belgii sú vo väčšine Češi, ktorí sú organizovaní a vedení pomocou učiteľov českých menšinových škôl tuná. (Zwartberg a Waterschei po jednej dvojtriedke a Winterschlagen celkom úplná ľudová škola typu československého, tedy osem ročníkov s dvoma učiteľmi, a najnovšie tiež v Eysdenu jednotriedny český kurz školopovinných dietok československých, ktorý viesť teraz v novembri 1934 bol poverený p. učiteľ Danihalka, predtým učiteľ v Parkáňu.)

Tieto československé školy menšinové zariadilo ministerstvo zahraničia so súhlasom ministerstva školstva belgického. Rozvrhnutie predmetov je totožné s rozvrhom našich domácich škôl, okrem jednotriedného kurzu v Eysdenu, kde deti česko-slovenské dobrovoľne sa prihlásivšie, navštevujú denne od 12.—1. a od 4.—6. hodiny

odpoľudnia vyučovanie (občianska nauka, prvouka, spev, pravopis).

V severnej Belgii nakoľko tu je väčšina Flamákov, aj školy sú v jazyku flámskom, ktorý je podobný hollandskému. V južnej Belgii sú však školy s jazykom francúzskym. Češi majú tu svoj pokrokový spolok Karola Havlíčku a Slováci (počtom do 120) majú Spolok sv. Cyrila a Metoda, so stanovami ako v Paríži (založený v roku 1932), alebo v južnej Belgii (založený v roku 1933).

Ako v južnej, i v severnej Belgii našli sa medzi Slovákmí horliví apoštovia-laickí, najmä v osobách Malatinca (Delva), Barbuštiaka (Trstená). Schádzajú sa každú prvú nedeľu v mesiaci. Tento spolok je ešte mladý, ale intenzívne pracuje, keďže i okolie miestneho ovzdušia je katolíckejšie, ako na južných Vallonoch.

Tu v severnej Belgii musel som sa zdržať tri dni (29.—31. XII.), keďže z piatich miest sa schádzali do Eysdenu naši robotníci, teritoriálne vzdialení aj na 20—30 km. Miestni naši robotníci v peknom počte pristúpili ku sv. sviatostiam a s veľkou radosťou boli prítomní aj na bohoslužbách. Dňa 30. decembra dopoludnia po bohoslužbách bolo valné shromaždenie Spolku sv.

Cyrila a Metoda, na ktorom odznely referáty pekneho obsahu a po prevedenej revizii este krajsieho výsledku pozitivneho.

Tento spolok je v úzkom spojení s našim Spolkom sv. Vojtecha, Slovenskou Maticou a sv. Rafaelom v Prahe. Veľký počet čísiel náboženských mesačníkov, poučných brožúr, slovenských modlitebných knižiek, krásny obraz slovenských apoštolov, veľký prapor slovenský so slovenskou ornamentikou a okrem toho aj 700 franková pokladničná hotovosť, to všetko svedčí, že pod sodranými tvármi, vycívenými žilami ešte i v ďalekom svete črsto bije slovenské srdce tempom kresťansko-katolíckych mravov. Ich spolková knižnica, zakúpená z členovských príspevkov (250 sväzkov), veru by zahabila — berúc do ohľadu všetky kultúrne složky — nejedno naše stredné mestečko na Slovensku.

Aby sa do knižnice nedostaly otravné bacile, častejšie do roka navštívi tento spolok aj P. Němec T. J. z holandského Maastrichtu, ktorý nateraz tam pokračuje vo štúdiách (rodom z Čiech).

mládež slovenskú (ženy a dievčatá) organizuje pi. Barbuštiaková. Tento spolok za osem mesačnú dobu trvania svojho už mnohým členom poskytol nemocenskú podporu a zúčastňuje sa tiež všetkých verejných národných a katolíckych prejavov katolíckych Flamákov, prečo i požíva veľkú úctu so strany vrchností. Tiež šlachetná práca, ako rozširovať dobré meno malého nášho štátu a katolíckeho Slovenska.

Po odbavení duševných vecí tu v Eysdeni usporiadali Slováci v posled-

nú nedeľu v roku 1934 slávnostnú akadémiu s pestrým programom (divadelné predstavenie vianočné, veselohra, recitácie, spevy a prednášky). Hlavnú zásluhu o zostavenie tejto spoločnej akadémie má pi. Barbuštiaková. Na akadémii bolo vidieť nielen česko-slovenských baníkov, ale i iné slovenské národnosti, ktorí všetci, ako členovia veľkej matky Slávie, milo sa zabávali vo spojení s tanečnou zábavou.

Druhý deň dopoludnia sme odbavili sylvestrovskú pobožnosť (litánie, kázeň a požehnanie).

Popoludní už boli shromaždení zasa Slováci v Strepy, kde čakali na sylvestrovskú pobožnosť.

Národ slovenský i v cudzine nezabúda na svoje sväté povinnosti a modlí sa vrúcne, kedy nastane jaro i preň, aby sa na krýdlach rodolásky mohol navrátiť medzi svojich na Slovensko.

Hmotne je našim robotníkom v cudzine síce lepšie, ako by im tu bolo pri 700 tisícovom počte nezamestnanosti, lenže jeho rodolásky je veľká. A aby táto ožehavá a tak vzácna vlastnosť dnešného človeka, t. j. láska ku cirkvi a vlasti, nevzala predčasnú zkažu, povinnosťou našich verejných kruhov je, aby bolo postarané:

1. o duchovného vodcu — kňaza,
2. o učiteľa pre slovenské deti podľa vzoru českých menšinových škôl,
3. aby si naše vyslanectvá a konzuláty v zahraničí ku srdcu braly ich žiadosti a im byly na pomoci.

My tu doma modlíme sa však veľa za našich bratov a sestry, ktorí trpkou znášajú svoj kríž existenčného vyhnanstva v ďalekej cudzine.

Akce „Naším na Volyni“.

Akce „Naším na Volyni“ v Praze nasbirala za necelé čtyři roky na penězích přes 50.000 Kč na duchovní krajanskou péči pro Volyn v Polsku. Parament vyprosila asi za 18.000 Kč, darovala Volyni 14 praporů, založila 24 skupin SKM mužských a ženských, zaslala 13 mertických centů knih, uspořádala 5 misijních a organizačních zájezdů, rozeslala více než 10.000 tiskopisů. „Akce“ vydává pro krajany v Polsku a dobrodince v CSR časopis „Probuzení“ v měsíčním nákladu 2500 exemplářů. Nyní připravuje „Ak-

ce“ 6. misijní a organizační zájezd na Volyn a 6. svazový sjezd SKM v Polsku. V rámci Masarykova dne čl. zahraničí odevzdala „Akce“ vysokoškolským studentům karpatoruským prapor, který posvětil řecko-katolický biskup Gojdič z Prešova dne 24. února (viz obrázek v textu) za účasti katolických studentů pražských a katolického občerstva. Pět spolků účastnilo se slavnosti s prapory. Večer byl uspořádán ve velkém sále emauzského kláštera III. dobročinný volynský večer pod protekto-

rátem benediktinského opata A. Vykoukala a 24 členů čestného předsednictva. Účastníků bylo na 400. Projevy učinili P. Mysliveček ČSSR, opat Vykoukal, biskup Gojdič a dr. Hýža za pražský zahraniční ústav. Na tomto večeru byl posvěcený prapor odevzdán oficiálně. Byla to slovácká manifestace pro jednotu víry s upřímnou snahou pomoci volyňským Čechům. Dne 3. března uspořádala akce „Naším na Volyni“ výstavku darů, připravených pro krajanů v Polsku, a večer v Emaulcích pietní vzpomínkový večer na velkou vlastenku a přítelkyni zahraničních krajanů, Zdenku Braunerovou. Všechny

podnány byly velmi pěkně navštíveny a byly důkazem velikých sympatií pražského obecnstva pro volyňskou akci nejmladší ratolesti krajanské zahraniční péče. Zásluhou předsedy „Akce“ vyšla také 3. března příloha „Lidových listů“, věnovaná krajanům v zahraničí. V rámci Masarykova dne čsl. zahraničí posvěcen byl také sekretariát a redakce akce „Naším na Volyni“, ve františkánském klášteře Praha II., Jungmannovo 16, vedle záložny Velehrad. Prosíme naši veřejnost o podporu díla pro záchranu volyňských Čechů, kterou konáme v intencích ústředního ACM.

Misie mezi krajanů v Comorodo Rivadavia.

(P. Jáchym Procházka.)

Konečně jsem se s pomocí Boží dostal do nejjihnějšího místa Argentiny, kde je soustředěno nejvíce našich krajanů. Cesta po moři trvala šest dní a byla velmi pěknou i s těmi větry a houpáním na moři. Mofskou nemocí jsem tu dosud netrpěl a že to houpání nebylo tak zlé, dokazuje to, že jsme mohli míti na lodi denně mši svatou.

Hned, jakmile jsem opustil motorový vůz, který nás dopravil z přístavu na místo, kde čekali příbuzní a známí na cestující, byl jsem mile překvapen dosti početnou skupinou našich milých krajanů, kteří mne přišli uvítat. Nepamatují se, jak to již se mnou bývá, na všechna ta jména, která jsem tam slyšel při představování, ale doufám, že mi to prominete. Jakmile jsem dostal svoje kufr, měl jsem jich, jako obyčejně, povícero, vydali jsme se na cestu. Nejtěžší kufr byl naplněn knihami a s oltářním kufrům a s třetím ještě s osobními věcmi byl umístěn na autě vzaďu, sami jsme se pak podle možnosti vměstnali do vozu. Jeli jsme do ústavu, který zde mají salesiáni. Tam jsem byl již ohlášen dp. Frant. Gésem, který tudy před několika týdny projížděl a tak se setkal i s našimi krajanů, kteří mi tu zamluvili nocleh a ostatní s ním.

Co mne v tom ústavě překvapilo, byla okna. Ta se tu nedají vysadit, jsou celá z betonu, rámy i příčky mezi tabulkami, to vše je z betonu, jen malá část okna je ze dřeva, jako u nás,

a tuto část je možno také otvírati pro větrání. Proč to tu tak mají? Pro silné větry, které vanou Patagonií. Větry, je-li suché počasí, nesou s sebou jemný prach, který proniká všemi skulinami. Proto tu v ústavě mají betonové rámy na oknech a do nich jsou zakytované okenní tabulky.

Ráz krajiny je na první pohled smutným, není tu lesů, oko poznává, že je to krajina, která byla kdysi pod vodou, není zde zelené trávy jako u nás, vše je porostlé jenom nízkými trsy, nedostatek vody a silné větry, které někdy dosahují síly až 150 km za hodinu, zabraňují tu vzrůstu rostlinstva. Voda je sem dopravována vodovodem ze vzdálenosti 38 km a má dobrou chuť, mnohem lepší než v Buenos Aires.

Našich krajanů tu jest asi na 70 rodin, nebydlí tu však pohromadě, nýbrž roztroušeni na vzdálenost až 38 km. Nejvíce krajanských rodin je na 1 km tří. Zde jsou státní petrolejové doly, kde je našich krajanů hodně zaměstnáno a kde jsou známi jako dobří odborníci a inteligentní pracovníci. Dost našich mladých lidí tu dosáhlo postavení vedoucích v různých oborech.

Když jsem se tedy usadil v Comodoro Rivadavia, kam jsem se dostal 29. ledna a trochu mne ofoukl známý Patagonský vítr, který, co tu jsem, nebyl ještě tak hrozný, dal jsem se do práce. První mou snahou bylo, abych poznal naše krajanů. Zase se mi stalo, že jsem tu našel někoho z přízně.

Hned druhý den ke mně přišel jeden chlapec, který se mne ptal, znám-li jeho strýčka dp. Arnolda Bachana. Jak bych ho neznal, když je to můj spolubratr. Jeho sestra je tu provdána.

Dostal jsem průvodce a vydal se na cestu po krajinách. Šlo to od domu k domu, kde bydlí naši krajané. Brali jsme to soustavně, abychom nikoho nevynechali. Musím s radostí hned přiznat, že mne vítali skoro všude velmi erdečně. Bylo znáti, že návštěva kněze krajana jest většinou milá.

Když jsem tak ony domy, kde naši krajané bydlí, navštěvoval, měl jsem také i možnost vidět všechny ty výhody, které tu hospodyňky mají. Co řeknete tomu, vy evropské hospodyňky, které se nanosíte s uhlím anebo s vodou či popelem, že tu naše krajaneky nic takového neznají. Jím jde voda až do kuchyně, topí se plynem, který tu mají také zaveden a že jim ani elektrické světlo nechybí, je jisté. Co je při tom ale nejvýhodnější, je to, že tu nechodí žádný zřízenec, který by prohlížel a zaznamenával počítadlo, aby podle výsledku upravoval účet na prvního každého měsíce. Domy jsou některé tak stavěny jako u nás, jiné jsou jenom ze dřeva a plechu.

Při rozmluvě s našimi krajanami jsem se mohl přesvědčit, že Comodoro Rivadavia jest skutečně místem, kde se našim krajanům poměrně daří nejlépe, je tu stálá práce, podnebí — až na ty větry — ještě nejsnesitelnější. Až na několik málo výjimek jsou tu naši krajané všichni zaměstnaní. Pro nové tu však není mnoho jistoty, že by našli práci; racionalisací, která se tu sou-

stavně provádí, bylo zabráněno přibírání nových dělníků, ačkoli tu výroba stoupla.

Zde se také hojně uplatnil náš průmysl a je tu mnoho průmyslových výrobků československé značky, hlavně z Vítkovic a ze Skodovky. Poslední továrna tu na př. postavila veliký jeřáb, který jest naší republice i Skodovce jenom ke cti. Je vidět, že tu mnoho záleží na dobrém zastoupení, a to tu Skodovka opravdu má.

Pokračování.

Krajané z Comodoro Rivadavia poslali (z 24. února 1935) olomouckému panu arcibiskupovi, jako předsedovi biskupských konferencí, jménem 30.000 Čechoslováků z Argentiny snaznou prosbu aspoň o dva kněze, českého a slovenského, aby se v jejich koloniích nejenom dospělým katolíkům, ale zvláště jejich dětem dostalo náboženské výuky. Prosbu podepsalo 46 krajanů z nejbližšího okolí (rodiny: Poláchova, Kozumplikova, Havránkova, Vavříkova, Celedova, Patrných, Chludilova, Vlčova, Urbanova, Školákova, Lorencova, Pavelkova atd.) na přátelské schůzce po misiích (viz obrázek v textu), které tam s velkým úspěchem vykonal český misionář P. Jáchym Procházka. V Comodoro Rivadavia žije asi 250 krajanů z 90 proc. katolíků, kteří jsou však roztroušeni na vzdálenost 38 km. Duchovní správu vedou fěholníci salesiánští, mají tam kostel a několik kaplí. Tak o něco jižněji od Comodoro Rivadavia působí salesiáni a mezi nimi i slovenský novosvěcenec P. František Gese.

Krajané v Německu.

Z Hambornu.

Msgr! Dovoluji si Vám zdvořile oznámiti, že budeme tento rok slavit 25leté trvání našeho ČK. spolku svatého Václava. Náš spolek zde v Německu zakládal dp. P. Voňavka, když do Německa přijel konat první misie roku 1910 na velikonoce. Měl též dobrého pomocníka v kaplanu P. Theißenmannovi, který se stal i našim předsedou a je jím až podnes. Nikdy nás neopustil, mnohokrát byl od nás vzdálen, ale nikdy na nás nezapomněl. Stal se děkanem, má více práce,

ale při naší schůzi bývá vždy přítomen. V kapli svatě Anežky mívá krásný český proslav. svatě požehnání, po pobožnosti vždy zpovídává. Mám Vám, veledůstojný Pane, od něho vyřádit pozdrav. Dovoluji si Vás zároveň jménem našeho Spolku svatého Václava pozvat na naši výroční slavnost. Těšilo by nás velice, kdybyste k nám zavítal nebo aspoň za sebe zástupce vyslal. Neměli jsme tu už dlouho českého misionáře z naší vlasti. My v Hambornu míváme české kázání od

pana děkana Theiselmanna, ale jinde nevidí, ani neslyší českého kazatele, jen když k nám zavítá některý kněz ze staré vlasti. Bylo zde založeno více spolků P. Voňavkou, ale, bohužel, všechny zanikly, až na náš v Hamborně, my jsme zůstali věrní Bohu i národu. Kolik stran zde bojovalo proti nám, ale my jsme se nedali, a jsme na to také hrdí. Je pravda, zásluhu o to má náš preses, pan děkan Thei-

selmann. Zároveň, když už Vám píší, prosil bych Vás co nejzdvořileji, abyste byl tak laskav, bude-li zase tento rok povolen prázdninový zájezd dětí do československé republiky, abyste zase — jako jiná leta — přijali u Vás naše děti. Prosíme Vás uctivě za to. Starali jste se pečlivě o naše děti, doufáme, že i letos Vás Pán Bůh posilní! Voláme Vám už napřed: Zaplat Bůh! — Fr. Mandík, předseda.

Z Říma.

(Původní dopis.) Mohu Vám konečně poslat určitou zprávu o chystaných oslavách sv. Metoda, a to velmi radostnou. Oslavy budou velkolepé. Celé věci se ujal msgr. Magiárec, rektor jugoslávské koleje sv. Jeronyma, velice iniciativní muž a nadšený Slovan. Msgr. Magiárec (čti Madžarec) vytvořil komitě, do kterého povolal všechny rektory slovanských kolejí v Římě, a to rektora koleje ukrajinské, ruské, polské, od nás našeho msgra vicerektora dra Černého. Vypracovali skvělý plán. Je to po prvé, co všichni Slované v Římě se sejdou. Oslava bude se konat v basilice sv. Klimenta. Hlavní bod programu bude slavná slovanská mše svatá u hlavního oltáře, s pětičlennou koncelebrací. Hlavní celebrant bude generál archimandrita basilánů, druhý rektor ukrajinské koleje, třetí rektor koleje ruské a ještě dva jní. Budou celebrovatí Ukrajinci s Velkorusy, ač mají mnohé úchytky jak v ritu, tak i v řeči (lépe ve výslovnosti sta-

roslovenštiny), a při ní budou zpívat dva sbory, a to zase skvělý sbor ukrajinské koleje svatého Josafata a druhý z koleje ruské. Očekává se účast sekretáře Orientální kongregace J. E. kardinála Sincero, a pozváni budou všichni vyslanci slovanští u Vatikánu, náš vyslanec, jugoslávský (ač je pravoslavný), polský, bulharský a snad ještě i jiní. Po mši svaté bude procesí, které sestoupí dolů do basiliky a každá kolej za zpěvu jedné písně položí na hrob kytici. Naše kolej bude zpívat česky „Bože, cos ráčil“ a půjde první, potom budeme zpívat jinou píseň slovensky. Po nás půjdou Ukrajinci, Chorvaté, Poláci, Slováci, každý se svou písní a kyticí. Ode všech bude položen věnec vavřínový. Ukončí se průvod čtyřhlasným zapěním latinského hymnu sv. Cyrila a Metoda naší kolejí. V sobotu 6. dubna, ve slavný den jubilejní, bude večer u Svatého Otce audience všech slovanských kolejí.

Misie vystěhovalců ČSR ve Francii.

Pořádek pobožností a misí velikonočních roku 1935.

V Paříži bude konati pravidelné bohoslužby, zpovídání atd. po všechny neděle a svátky profesor dr. František Karlický, zástupce představeného misie.

Představený msgr. dr. Rudolf Zhaněl bude konati misie v tomto pořádku: O nedělích dne 17. III. — Grégy sur Yerres a Evry-les-Chateaux, diec. Meaux; dne 24. III. — Ivry-le-Temple, diec. Beauvais; 31. III. — St. Souplet sur Py, diec. Remeš; 7. IV. — Champoueil, diec. Versailles; 14. IV. —

Toure, arcidiec. Tourn. Ve Svatý týden a o velikonočních v Bordeauxu. Památného tridua v týdnu velikonočním v Lourdes súčasní se představený jako zástupce nejdůst. arcibiskupa z Olomouce a věřícího lidu ČSR. Po velikonočních jsou na další řadě: Corbeil, Villeneuve-les-Cerfs, St. Leger-Boissy, Radepont atd.

O velikonočních 1935 budou vypomáhati 2 kněží ze Strasburku a 1 kněz z Nantes.

P. Pavel Benuška, diec. Nitr.,

ze Štrasburku, pojedě na neděli Květnou do Chalette-Vésines, diec. Orléans; v Paříži bude mít postní kázání; na neděli velikonoční bude v Argenteuilu, diec. Versailles.

P. H a r a n t a, rovněž ze Štrasburku, navštíví v téže době krajany v Charleville a v okolí, pak půjde ještě do Vaucouleurs (první diecése Remeš, druhé diecése Verdun).

P. A n g e l u s H e i n f e l d, Ord. Cap., dlicí na studiu v Nantes, bude pořádati misie v Melle a Celle, diec. Poitiers, rovněž v týdnu velikonočním.

Misie krajanské je možno konati toliko o nedělích a zasvěcených svátcích, neboť naši lidé jsou po celý týden zaměstnáni těžkými pracemi, a není jim možno zanechatí jich v nynější době, zvláště těžké a nepřítivné pro dělníky-cizince ve Francii.

Pořádání těchto misí vyžaduje nemalé práce, mnoho psaní a trpělivosti. Třeba jednati napřed s vystěhovalci samými, pak s jejich francouzskými duchovními správci, je-li jim misie a návštěva vhod, dovoli-li jí pořádati v jejich kostele. Konečně třeba ještě vyžádati u příslušných Ordinariátů potřebnou jurisdikci. Čas velikonočního sv. přijímání je ve Francii velice krátký. Třeba rovněž vyprosití prodloužení doby velikonocní; některé biskupské Ordinariáty odpovídají, že nemají té fakulty, proto třeba vyžádati si jí prostřednictvím apošt. nunciatury v Římě.

To je něco ze starostí misijních o velikonocích.

Dr. Rudolf Zháněl,
představený misie.

**„PRUMKA“, Ed. Šolc, továrna umělého kamene a mramoru,
Olomouc-Bělidla, Ul. Roháče z Dubě 8.**

doporučuje svůj odborný závod na provedení vnitřních úprav chrámů z uměl. kamene a mramoru, dále na veškeré práce oltářní, schodové, štukatérské a sochařské. Speciální výroba hydroaul. lisovaných dlaždic zn. UMKA, velkého i malého formátu z uměl. kamene a teraza pro dlažby. — Vyžádejte si, prosím, nevybodnější nabídku a návrhy bezplatně. Mnoho provedených kostelních prací ke spokojenosti jest naším nejlepším doporučením.

Velejemně zaručeně přírodní

hroznové víno, staré

„Perla slovenských vín“

Kč 4'80 litr (od 50 litrů výše)

Pezinské vinné sklepy

Bratislava, Zochova 8.

Na požádání všeobecný ceník.

NENÍ NAD ZDRAVÍ!

Pokud slouží zdraví, vesele se pracuje a trampoty života se snášejí lehce a s dobrou náladou. Lékaři a zkušení lidé Vám potvrdí, jak se osvědčuje francovka

ALPA proti nepřátelům Vašeho zdraví

Při každé lahvičce je podrobný návod k použití. Vyplatí se, mít vždy po ruce láhev Alpy.

ALPA osvěžuje - jsme-li zemdleni, potíráme čelo a spánky a provádíme masáž unavených svalů francovkou Alpou.

ALPA zmírňuje bolesti

revmatické, neuralgické, bolesti hlavy, přikládáme-li obkladky s Alpou nebo potíráme-li postižené místo Alpou.

ALPA desinfikuje při kloktání ústní dutinu, otužuje sliznice a zabraňuje tak rýmě, chřipce, užívá se jí proti mastnotě pleti a vlasů, pro ochlazení za parných dnů. Osvědčuje se již po mnoho let ve statisících rodin.

Dbejte, abyste při nákupu dostali skutečně ALPU!

POLÁŠEK • URBAN

KAMENOPRŮMYSL, PŘEROV

provádí veškeré kostelní práce, ol-
táře, kazatelny, křtitelnice, křížové
cesty a obklady z mramoru, dále veš-
keré pomníky a náhrobky. Návrhy a
rozpočty nezávazně zdarma. Četná
odporučení důstojných farních úřadů.
TELEFON ČÍSLO 325

Výtečná knižní novinka dra J. Vrchovického

VĚDA A VÍRA

podle vynikajících přírodozpytců

(str. 136, cena 7.60 Kč).

Filosof, theolog a důkladný znalec odborné literatury vytvořil dílo veliké praktické ceny, zvláště pro dnešek, kdy ještě stále se opakuje lichá námitka, že mezi vědou a věrou je rozpor a nepřátelství. Odpověď dra Vrchovického je jasná a přesvědčivá!

Dříve vyšlo od téhož autora :

Přirozená mravouka 16 Kč
Církev a nová doba 34 Kč

Vydala Matice cyrilometodějská, Olomouc,

Wilsonovo nám. 16.

Nováková v texaských katolických listech „Našinci“ a „Novém domově“, ale i v st. louisckém „Hlasu“ a „České ženě“. Rev. Kunc, duchovní správce sousední katol. osady krajanské v East Bernard, posbíral básnické dílo krajanek a vydal je v knížce o 222 stranách. Sbirka ovšem obsahuje i mnoho veršované, příležitostné prózy (k různým krajauským sjezdům a osobním příležitostem), ale najdete v ní perličky opravdové básnické krásy a vnitřního posvěcení, pro něž zasluhuje pozornosti i ve staré vlasti. Náš „Apoštolát“ je ochoten opatřit tuto knihu básní každému, kdo by se o ni zajímal u vydavatele.

„Na Klimentku“, napsal Čeněk Kramolíš, vydala Občanská tiskárna v Brně. V dnešní době, kdy možno pozorovati úpadek národního vědomí, má tato kniha probudit v nejširší veřejnosti úspávanou národnost a lásku k vlasti, má upozorniti na místo pobytu slovanských apoštolů sv. Cyrila a Metoděje, jakož i povzbuditi odborníky k hledání pravdy, k důkladnému zkoumání památných míst v okolí nynějšího Velehradu, zvláště pak hory sv. Klimenta.

Tiskovým orgánem hnutí Ruských pracujících křesťanů jest měsíčník „Nový Put“ (Nová cesta). Redakce měsíčníku je v Ženevě 33 Chemin Mirémont. V každém čísle časopisu nacházíme velké množství zpráv o činnosti jednotlivých svazů a již podle nich můžeme pozorovati, jak se za poměrně krátkou dobu vžilo nové hnutí do ruského emigrantského života.

Mimo zpráv z odboček nacházíme v časopisu mnoho pojednání o ideologii hnutí. O poměru mezi katolickým sociálním učením a pravoslavným píše prof. Timašev v č. 22. Autor praví, že je nutno na každý způsob se snažiti vybudovati pravoslavné sociální učení a nyní, že katolicismus již to učinil. Ted je řada na pravoslavi, aby učinilo totéž. Podle mínění autora katolicismus se snaží vybudovati dokonalý ideál křesťanské společnosti, který není příliš vzdálen skutečnému stavu věcí, jen že tento stav má být zlepšen tím, že se vše musí v něm řídit duchem křesťanské nauky. Autor se domnívá, že v případech velkých přeměn v sociálním řádu katolíci budou nuceni zase opravovati svůj ideál. (To je ovšem nepo-

chopení katol. sociální nauky! Pozn. red.) Proto míní, že pravoslavná sociální myšlenka nemusí budovati trvalý sociální ideál. Duchem pravoslavi mohou býti prosáknuty různé sociální organizace, ale pravoslavi nemusí se ztožňovati s žádnou z nich. V pravoslavné sociální myšlence mají býti dva elementy: stálý a nestálý. Stálý element jsou — nepočetné, ale věčné morální zásady. Nestálý element bude se řídit podle měnicích se sociálních poměrů...

Podobných článků, které z různých stran pojednávají o otázce křesťanské sociální myšlenky, je v „Novém Puti“ více. O katolické sociální myšlence psal tam na příklad prof. Arnou v č. 12., 13. a 14. Možno se domnívati, že i v jiných ruských časopisech povstane zájem o tuto otázku. Vloni, kdy jsem mluvil s p. prof. Loským o této otázce, řekl mně pan profesor, že často přemýšlil o této otázce a již o ni psal v jednom pařížském časopisu (Nový Hrad).

V posledních číslech „Nového Puti“ č. 33 a 34 jeden z vůdců hnutí p. B. Nikolský uveřejnil článek pod názvem „Naše ideologie“. Se začátku autor probírá otázku, co to jest vůbec ideologie a je-li skutečně nutna (v ruské emigraci existuje určitý počet lidí, kteří nechtějí nic slyšeti o žádné ideologii a p. Nikolský odpovídá jim). Dále autor přichází k závěru, že ideologie je bezpodmínečně nutna a že sestává z několika základních myšlenek. Tak ideologie ruského pravoslavného odborového hnutí se vyjadřuje pojmy: Víra, vlast, rodina a společenský řád, vybudovaný na základech dobrého svědomí člověka (rusky to zní „sověstný stroj“). V příštích číslech „Nového Puti“ povede redakci ideologických článků prof. Kartašev. E. K.

Sv. Tomáš Akvinský: Dokonalý duchovní život. Vydala Edice Krystal, Olomouc, Slovenská 14, cena 6,50 Kč. V poslední době vzrostl velmi zájem o sv. Tomáše, který je právem zván obecným učitelem Církve. Je znám jako velký filosof a teolog, méně již posledních letech pronikavých oprav a knížka jej ukazuje jako zkušeného vůdce na duchovních cestách. Tomáš světec podává ze svých bohatých vnitřních zkušeností osvědčené zásady hlubokého duchovního života. Kniha je opravdovým obohacením stále ještě

chudé české duchovní literatury. Všichni, i ti, kteří nemohou sáhnout po Summē, mají tu příležitost opatřit si krásné, hluboké dílko andělského učitele.

Vítězové, měsíčník věnovaný hagiografií a katolické, biografii, šéfredaktor P. dr. Silvestr M. Braitov O. P., Olomouc, Slovenská 14. Sbíрка časových životopisů světců a významných katolických mužů, kteří svým životem a činností mají co říci i modernímu člověku. Doporučujeme!

Bernadot: Eucharistií k nejsvětější Trojici. II. vydání. Vydala Edice Krytál, Olomouc, Slovenská 14, cena 5 Kč. Ze byl dosti velký náklad I. vydání v tak krátké době rozebrán, je známkou, že i u nás našla velký ohlas hluboká knížka Bernadotova, která tak krásně učí, kam má vésti časté svaté přijímání, totiž k úzkému spojení s nejsvětější Trojicí. Nemá-li se stát časté sv. přijímání zvykem, musí duše neustále vzrůstat její vztahy k tomu, jehož přijímá denně do svého srdce, musejí býti stále užšími, stále důvěrnějšími. Čtete proto tuto knihu, která není sentimentálním líčením, jako mnohé podobné, nýbrž hlubokým teologickým výkladem, jak se má dít stálý vzrůst v lásce k eucharistickému Kristu a jeho prostřednictvím k celé nejsvětější Trojici. Bylo by si přáti, aby tato knížka právě tak hluboká jak snadná k pochopení nabyla onoho rozšíření, jakého se dožila v posledních letech v jiných jazycích.

Český ráj, Jičín, věstník katolické osady jičínské za redakce P. Josefa Beneše, je svým obsahem i vhodnými ilustracemi daleko něčím více než obyčejným farním věstníkem. Vidíme v něm krásný doklad, jak si možno v duchovní správě vytvořit účinného literárního spolupracovníka, když si nadšení a láska pro dobrou věc podají svorné ruce. Doporučujeme!

„Svatá Hora“ nad Přeborami, proslulé poutní místo v Čechách, doznala v posledních letech pronikavých oprav a změn. Opraveny budovy, svatyně, obrazy, sochy, ambity i nárožní kaple; a loňského roku 1934 pořizeny krásné nové velké zvony a upraveno prostranství před basilikou, vedle jiných menších oprav. Jedna z posledních nápadných a nákladných prací jest pořízení nové zvonové hry na Svaté Hoře. Celé zařízení jest vynálezem zvo-

nařovým a jedinečně dosud ve svém druhu vůbec. Za melodii zvolen refrén evětoznámého svatohorského Zdrávasu na slova: „Buď nám milostivá, oroduj za nás, Panenko Maria!“ Velebné a majestátně tlumočí od Nového roku 1935 nové zvony tento pozdrav a prosbu k Matce Boží širým podbrdským krajem. Stroj je spojen elektrickým vedením s hodinami na věži. Jakmile odbijí hodiny, zapne se samočinně stroj, který uvede v činnost všechny zvony. Od 6. hodiny ráno až do 7. hodiny večerní odbijejí zvony po každé hodině udanou melodii. Zvláštností této zvonové hry jest, že melodie není tvořena jednoduchými prostými tóny, nýbrž že jest zesilována harmonickými akordy, které velmi přesně a účinně provázejí základní nápěv písně. Podrobné zprávy, s pamětními krásnými nápisy zvonů a s mnohými obrázky přináší 2. číslo časopisu „Svatá Hora“. Tento nejrozšířenější mariánský měsíčník vychází letos jako XIV. ročník ve velmi nádhavně i bohatě obsaženou a je odborně redigovanou; obsahuje vedle přesných zpráv o svatohorském ruchu poutavě a praktické články, povídky, básně, seznamy záručených vyslyšení na přímliivu Panny Marie svatohorské, a přemnohé obrázky, všechny zcela původní. Loňský ročník na př. přinesl vedle svých téměř 300 stran textu a ještě 160 zvláštních obrázků. Časopis zasluhuje vřelého doporučení a velmi hojně rozšíření, neboť jeho výtěžek je věnován na další opravy Svaté Hory. Předplatné je vskutku vzhledem k tak bohaté výpravě velmi nízké, pouhých 10 Kč na celý rok. Přihlášky možno adresovati na: Administraci časopisu „Svatá Hora“, Přebor-Svatá Hora.

Proměnlivý duben klade na odolnost lidského organismu zvláště veliké požadavky. Hned přší, hned jest teplo a vlhký dubnový vzduch je proycen bacily nachlazení. Budme proto v dubnu dvojnásobně opatrní! Nepomeňme nikdy přidati do vody pro čistění úst několik kapek francovky Alpa. Desinfikuje ústní dutinu a zbavuje nás obavy před nákazou. Pravidelné vtírání Alpy do kůže činí tělo silným a odolným. Poradme se s lékařem!

ДВЪСН КЕДН

НО БЖДЖТЪ

APOŠTOLÁT

SV.
CYRILA
A
METO
DĚJE
POD
OCHRANOU
BLPANNY
MARIE
♿

OLMOUC

ROČNÍK XXVI.

ČÍSLO 5.—6

Používání známek novinových pro „Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje“ povoleno ředitelstvem poštovním v Brně čís. 11.483-VI. v r. 1921. Podací úřad: Olomouc I.

Redakce a administrace Apoštolátu: Olomouc, Wilsonovo nám. 16/II.

Redaktor: František Jemelka, tajemník ÚACM.

Roční předplatné 12 Kč, pro Ameriku 1·5 dolaru. Casopis vychází měsíčně.

OBSAH:

Od generácie k svätcom	145	Tři neděle u sovětských bezbožníků	161
Římské oslavy cyrilometodějské	146	Vzpomínky ze Slovenska	165
Odpoověď sv. Otce	148	Bohomazi	166
Pozdrav olomouckého p. arcibiskupa římským Slovanům	150	Křesťanský Východ	169
Jubilejní oslavy ML. výročí blažené smrti sv. Metoděje v Římě	151	Katolický obzor	174
		Krajanské zahraničí	178

I. Hovorna redakční.

Z redakce: Vydáváme dvojčíslo, abychom mohli v něm podat nejednou úplnou zprávu o památných oslavách svatometodějského jubilea v Římě, které mluví tak jasnou řečí k naší české a slovenské lhostejnosti. Podáváme původní referát našeho římského dopisovatele ilustrovaný hojnými obrázky, aby to napomenutí římské znělo ještě mocněji a utkvělo v myslích a hnulo aspoň katolickým českým svědomím. Promluvil Otec křesťanstva o našich apoštolích slovanských, zdůraznil opět jejich nesmrtelný význam, zvláště pro nás — smíme být nadále hloupi a lhostejní k jeho slovům ve věci tak velikého významu pro naše katolictví, češství a slovanství? Jubileum svatometodějské mělo být zlatou nitkou naší duchovní přípravy na pražský katolický sjezd, mělo být milou příležitostí k posvěcení nejširších vrstev národa a k radostnému uvědomění a zesílení českého katolicismu pro velké úkoly budoucnosti. A zatím? Jsou, bohužel, ještě pořád čeští katolíci, kteří nechtějí pochopit duchovní plodnosti a požehnaní myšlenky cyrilometodějské — přes tolikérou poučení, dávané s nejvyšších míst Apostolského Stolce! — Jsou čeští katolíci, kteří všechny snahy cyrilometodějského apoštolátu pokládají za jakýsi sport několika nadšenců, za jakési doznívání stojanovské éry. Kéž jim aspoň římský šestý duben letošní otevře oči a zahřeje srdce k porozumění svatého odkazu

cyrilometodějského i k upřímné vděčnosti Sv. Otci Piu XI. za oslavení a vyznění našich apoštolů sv. Cyrila a Metoděje. —a.

K našim obrázkům:

1. Starobylá freska na hrobě svatého Cyrila z 9. století. Její fotografie byla rozdána jako jubilejní obrázek o římských slavnostech a měla latinský popis na vysvětlelou: S. Methodius calicem salutaris offert pro fratre suo S. Cyrillo, qui ante tribunal Christi, S. Clemente patrono, sistitur. (Svatý Metoděj obětuje kalich spasení za svého bratra sv. Cyrila, který předstupuje před soudnou stolicí Kristovu za přítomnosti sv. Klementa.) Na rubu obrázku byl tento (latinský) text: Na památku 1050. výročí nebeských narozenin sv. Metoděje, apoštola Slovanů dne 6. dubna 885. V Římě v chrámě sv. Klementa dne 6. dubna 1935.

2. Všeslovanská audiece u Sv. Otce v jubilejní den 6. dubna 1935, již se účastnili chovanci všech slovanských ústavů římských. Uprostřed sedí monsignorové: msgr. Zakrzewski, rektor polského Institutu, msgr. Magjerec, rektor illyrské koleje sv. Jeronyma, a msgr. Roveda, rektor „Nepomucena“. Vedle nich sedí: generál basilianů P. Tkaciuk, Otec Verigin a msgr. Šipiašin (Rusové), P. Prešern, slovanský asistent jesuitů (Slovinec), P. Jaglowicz, generál resurekcionistů (Polák), P. de Régis T. J., rektor Russika, a P. Labaj, basilian, rektor ukrajinské koleje.

3. „Nepomucena“, nová kolej českých bohoslovců v Římě, na jejíž stav-

APOŠTOLÁT

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie.

Ročník XXVI. Květen - Červen 1935. Číslo 5-6.

Od generácie k svätcom.

Š. P. Výtocký.

*Cez ubolené, šedé vekov dial'ky
náruč srdce otvára,
kde svätcov dvoj v čase dávnom
lialo v duše techu z pohára.*

*Srdc dvoj tisícerym srdciam
dalo ohňa teplo, jas:
rad svätcov v plodnom zranie vekov
odkaz dvoj svätcov l'udu vracia zas!*

*I Svetlo, precedené v Múdrost,
otvorilo slepým dedem zrak:
tej Vedy žiaru premenil nám
v záplav množstvo prostý k Bohu vďak.*

*Nás hrialo na l'adovom póle
viery zrkadlovej svetlo:
hl'a, vôkol nás len hurhaj diablov
a otvorene peklo!*

*Dnes mrakov hejna tlačia duše,
blyskot zlata s tvári padá:
to prekotené lipy Satan
v presušené hĺby skládá.*

*Dnes doba prehltnutá
jačí v rozbole nom pôrode:
nám skrvavelé rany hojfe,
Sväti naši, Cyrile a Metode!*

Dňa 7. apríla 1935, u hroba sv. Cyrila v Ríme.

Římské oslavy cyrilometodějské.

I.

(V audienci všech slovanských kolejí v Římě u Sv. Otce Pia XI. přednesl o jubilejním výročí smrti sv. Metoděje dne 6. dubna 1935 mons. dr. Juraj Magjerec, rektor illyrské Koleje sv. Jeronyma, jménem všech přítomných tento proslov k Sv. Otcí.)

Svatý Otče!

1050 roků tomu dnešního dne, co veliký apoštol Slovanů, sv. Metoděj, odevzdával Bohu svoji apoštolskou duši na moravském Velehradě ve svém arcibiskupském sídle, když byl před tím až do pozdního stáří — za neuvěřitelných obtíží pracoval a trpěl pro stádec sobě svěřené od nástupce sv. Petra — věren slibu, jež dal svému bratru Cyrilovi před jeho smrtí v Římě, „že neopustí Moravanů dobrých“. — slavit tento památný den způsobem zcela zvláštním a slavnostním, pokládali si za synovskou povinnost zástupcové světského i řeholního kleru slovanského a různé koleje tohoto Věčného města, jejichž alumnové patří k národům, děkujícím přímo nebo nepřímo za vzácný dar katolické víry dvěma svatým apoštolům slovanským, nebo aspoň jsou rozhodnutí následovati jich a nápodobovati v apoštolátě, totiž pracovati na zachování a rozvoji katolické víry mezi Slovany věrnými Církvi katolické a přiváděti k jednotě katolické ty, kteří se od ní odloučili.

Než neměla to býti jen prostá vzpomínka, ale zároveň popud k následování velkých apoštolských ctností sv. Metoděje. Chtěli jsme tento den vzpomínati na podívuhodnou obětavost tohoto velkého muže, který opustiv velkomyslně vše, co mu bylo drahé: matku, majetek, své přátele, skvělou kariéru, oblíbené studium, rozhodl se po celý život věnovati pokornému hlásání evangelia v národě cizím, prostém a jemu do té doby zcela neznámém. Ale nade všecko chtěli jsme se učiti od tohoto velkomyslného srdce tomu, co bylo takřka duši jeho apoštolátu: *Duchu katolické všeobecnosti a duchu neochvějně věrnosti k Apoštolské Stolicí.*

Vedoucí myšlenkou apoštolátu sv. Metoděje stejně jako sv. Cyrila, byla víra v jednu svatou, katolickou a apoštolskou Církev a přesvědčení, že pro záchranu tohoto katolictví anebo této všeobecnosti v jednotě jakož i k tomu, aby kdo byl vpravdě katolickým, není jiného prostředku, než úplné podřízení se a synovská poslušnost nástupce sv. Petra. Proto sv. Metoděj přichází do Říma, aby z rukou papežových obdržel své církevní poslání a později znovu se vrací do Říma, aby tu našel posilu ve svých těžkostech; proto také nazývá úředně svěřený svým apoštolským starostem „územím sv. Petra“; proto do svého překlada Nomokanonu vkládá slova, jimiž výslovně hájí prvenství římského papeže.

A tak také tato audience, kterou jste nám, Svatý Otče, ve své veliké dobrotě ráčil udělití jako korunu této naší vzpomínkové oslavy, nabývá při této příležitosti zcela zvláštního významu. Tímto svým oddaným a synovským projevem Vaší Svatosti chceme vyjádřiti právě tuto myšlenku a vyznati celému světu a zvláště svým odloučeným bratřím, že totiž nemůže býti jiné cesty, abychom dospěli k jednotě mystického

Těla Kristova, než uznati svrchovanou autoritu a pokorně se podříditi tomu, který od neviditelné Hlavy téhož mystického Těla byl ustanoven, aby stál na jeho místě v jeho viditelné církvi. Zároveň chceme slavnostně slíbiti, že náš apoštolát bude vždy prodchnut tímto duchem neochvějně věrnosti ke sv. Stolici, jako byl apoštolát našeho velikého vzoru, svatého Metoděje.

Ale je ještě jiná okolnost, která nám činí tuto audienci obzvláště vítanou a drahou: Poskytuje nám totiž velmi vhodnou příležitost poděkovati také ze své strany Vaší Svatosti za všechno to, co Vy, svatý Otče, jste vykonal pro blaho duchovní i hmotné našeho lidu anebo oněch národů, jimž chceme zasvětití svůj apoštolát. Zdá se býti zvláštní

Freska z 9. stol. na hrobě sv. Cyrila v basilice sv. Klimenta v Římě.

prozřetelnosti Boží, že dvě události pro nás tolik důležité, památka narození sv. Cyrila v roce 1927 a památný den smrti sv. Metoděje letos, spadají do pontifikátu Vaší Svatosti, který se tak skvěle vyznačuje otcovskou apoštolskou péčí o Slované, jak katolíky, tak řekli bychom ještě více o odloučené bratry, aby také oni našli cestu zpět k pravé Matce Církvi. Pomíjějice všechna jiná díla, ke kterým Vás vedla tato apoštolská láska, nemůžeme nezpomenouti těch, které se týkají bezprostředně nás zde přítomných: Je tu mezi námi illyrská *kolej sv. Jeronyma*, která za Vašeho pontifikátu byla vrácena svému byvalému účelu; jsou zde papežské koleje „*Nepomucenum*“ a ukrajinská *kolej sv. Jofafata*, jejichž nové budovy svědčí o štědrosti a Vaší lásce k těmto národům; jsou zde *dva ústavy polské*, které jistě vyvolávají v srdci Vaší Svatosti vzpomínky neuhasínající; ale především je tu *papežská kolej ruská*, ve které podle Vaší vůle a z Vaší štědrosti se připravují apoštolové pro národ mezi slovanskými nejvíce zkoušený a zmltaný.

Tato Vaše obzvláštní láska, Svatý Otče, k našim národům a k duším, kterým chceme věnovati svůj apoštolát, bude jistě vždy velkým pod-

nětem naší apoštolské horlivosti; jelikož však víme, že každé úsilí bylo by neplodné a neužitečné bez milosti Boží, vyprošujeme si na konec pokorně apoštolské požehnání jako jistou záruku a viditelné znamení této milosti.

Požehnejte, Svatý Otče, nás všechny, abychom věrni tomuto svému apoštolátu, který z Boží milosti jsme si vyvolili, abychom byli ochotni k jakékoliv oběti, které budoucnost od nás požádá; požehnejte také národy, pro které jestnám pracovatí, aby všichni, odložíce předsudky, poznali, že zde v Římě bije pro ně srdce vpravdě otcovské a že Církev římská, Stolice apoštolská, chtějíc je přivésti k jednotě katolické, nechce nic jiného, než jejich dobro časné a věčné.

II.

Odpověď Sv. Otce.

Hle, audience, Nejmilejší Synové, která vpravdě, jak Váš a Náš nejmilejší mons. rektor a tlumočnick právem řekl, má svůj zcela zvláštní význam. A nemůže ani jinak býti, když jde o Slované, představitele různých větví jediné slovanské rodiny; Slované různého původu a všechny sjednocené a shromážděné okolo hrobu knížete apoštolů, u Stolce sv. Petra, který se stal domovem Společného Otce i domovem synů, druhou vlastí pro ně všechny. Když jde o představitele tak veliké rodiny slovanské, kteří se tu zrovna ve stínu Sv. Stolice, svatých apoštolů, v této svaté zemi všeho katolictví, připravují církevní, náboženskou a apoštolskou výchovou, aby se pak vrátili mezi své národy jako jejich apoštolé.

A to vše se děje ve světle historické paměti, jelikož se Nám zdá, jako bychom viděli velikého sv. Metoděje vraceti se po 1050 letech (veliké číslo a veliká historická událost) k této Sv. Stolicí Apoštolské, *jejímž apoštolem se Světec obzvláště projevil a takřka mučedníkem se stal.* Tak nezměrné a skoro neuvěřitelné útrapy a sebezapření jej stála věrnost k Sv. Stolicí, jeho hluboké přílnutí k ní, jeho příchod a opětný návrat k činiteli jako by pro jeho apoštolát nezbytnému. A kterak oddělití od jména sv. Metoděje druhé velké jméno sv. Cyrila, o němž — nemožno-li říci ve smyslu doslovném, že ve smrti nebyli rozdělení — lze jistě říci, že smrt je spojila ve slávě nebeské?

Nejmilejší Synové, možno směle říci, že Vaše drahá návštěva se koná za hojných a vznešených doporučení a představení všech i každého zvlášť v audienci tak potěšující a to z tolika důvodů. Řeklo by se snad, že tato audience byla pěkná svým společným synovským projevem a tolikerým různým původem přítomných a přece zase jejich souladem, že už nemožno k ní něco přidat. A přece se k ní poji přítomnost Našeho i Vašeho přemilého kardinála Sincero, jehož celá činnost je zasvěcena drahému Východu, jenž Nám leží tolik na srdci, v němž tolik znamenáte Vy a Vaše národy a celá veliká rodina slovanská, ke které patříte. Ke všemu tomu se připojuje onen tak krásný, vznešený, srdečný a obsažný projev, jež nám učinil Váš i Náš drahý mons. rektor sv. Jeronyma, vzpomenuv tak věrně minulosti, opravdu veliké nejen v postupu.

časovém, nýbrž i svým apoštolským obsahem, nejcennější, co si vůbec možno představit; pravá hrdinství apoštolátu, jenž na jedné straně přinesl bohaté žně slávy Boží a na druhé straně spásu duší, jak dějiny zaznamenaly a stále zaznamenávají. Konečně další krásný příděl, celá ta květnatost řeči, tak příjemná, bohatá, obsažná v synovských projevech, tak vřele vyslovených velmi věrným tlumočником.

Tento projev oddanosti k Sv. Stolicí tak hluboce citěné, jež byla vždy tak něžnou matkou národům, zemím i budoucnosti Slovanů; Vaše synovská oddanost k Náměstku Ježíši Krista, Nástupci sv. Petra, ať se jmenuje jakkoliv a ať žije v kterékoliv době, je důvodem Našeho velkého dojetí. Vždyť, nejmilejší synové, Vy víte, vidíte to, a ze zkušenosti poznáváte, že My jsme vždy Otcem, že máme účastenství a úděl v onom všeobecném otcovství, jež při audienci tohoto druhu a tohoto významu cítíme hlubší měrou.

Nejmilejší Synové, Jsme jako Otec v této chvíli živěji dojati tak velkou rozmanitostí různého původu a tolika rozdílů, jež neboří, nýbrž činí výraznější jednotu veliké rodiny slovanské. Dali jste Nám pocititi v této chvíli Naše otcovství způsobem zcela zvláštním a jsme Vám vděční za to, že jste přišli na myšlenku navštívit Otce a s ním se účastnití oně veliké radosti duchovní, překrásné a zcela oprávněné oslavy mezníku tak důležitého v dějinách národů slovanských, ba v dějinách vykopení těch národů.

A proto, nejmilejší Synové, tak rádi Vás vidíme a zvýšenou měrou znovu pocítujeme radost, již jsme zakusili při zběžné přehlídce, která Nám dopřála poznati Vás jednotlivě a seznámiti se s každým, nejen podle slova, ale i ve skutečnosti. Tím je vyjádřeno, s jakými pocity otcovské uznalosti přijímáme všechny ty projevy, jimiž jste Nás přijali a pozdravili. Je pravda, že máme otcovskou ctížádost vykonati něco pro Vás, kteří sdílíte s Nami život římský; něco i pro Vaše vzdálené vlasti, pro ty, které jsou z nich nejvzdálenější. Důvěřujeme v skutku v Prozřetelnost Boží, že nám dá ještě možnost (přesto že jsou poměry těžké), a to hojnou možnost pokusiti se ještě o jiné věci, kde zbývá ještě tolik práce. Nejmilejší Synové, vzpomínáme si při tomto předsevzetí na staré římské přísloví, které nikdy se Nám nevnučuje s takovou živostí, jako když si pomyslíme na to, co ještě jest vykonati ve veliké rodině slovanské: „Nic se neudělalo, dokud je něco dělat“ („Nil actum si quid agendum“). Vpravdě tak tomu je, a i Vy to musíte říci. Mnoho jste již vykonali, mnoho konáte pro dobro veliké rodiny slovanské tím, že se připravujete na veliké dílo, které máte vykonati a jehož od Vás žádá Prozřetelnost Boží, zahrnujíc Vás dobrodiními, zvláště v této církevní, římské přípravě na budoucí apoštolát. Boží Prozřetelnost Vás tedy volá, abyste byli apoštolové u svých národů. Veliká to práce, v níž musí Vám stále na mysli tanouti ono slovo vzpruhy a pobídky, vždy k lepšímu, k nejvyššímu „nil actum si quid agendum“ (nic se neudělalo, zbývá-li ještě co dělat).

Se zvláštními úmysly a tužbami plnými otcovské důvěry dáváme Vám požehnání, pro které jste si přišli do domu Společného Otce, do domu otcovského, který jest domem synů, tím více synů tolik se významujících a tak obzvláště milých srdcí Otcovu.

Kéz toto požeňnání sestoupí napřed na všechny Vás a na každého zvláště s celou bohatostí darů nebeských, již si každý přejete. Na osoby a zvláště na veliké dílo Vaší přípravy církevní, tak dobře chápané v její hodnotě i v rozsahu; přípravy rozumu a ještě víc dobroty a svatosti, jež by odpovídala apoštolskému ideálu, jaký Vám ukázal velký apoštol sv. Metoděj, aby se i v tomto uskutečnilo přání Círke sv., jež tak dobře vyjadřují slova: „ať není obtížno napodobovati ty, které rádi oslavujeme“ („imitari non pigeat, quos celebrare delectat“).

A potom kéž se otcovská požeňnání rozejdou na vsechny strany, to jest na všechny Vaše církevní a řádové společnosti, ke kterým náležíte, a také na vsecky domácí rodiny, v pravém a vlastním slova smyslu, z nichž jste přešli do rodin řádových. Zvláště žehnáme s největší možnou štědrostí všechny Vaše národy v jejich rozmanité různosti a se skupením a přece vždy spojené ve velikou jednotu slovanskou. S otevřeným srdcem žehnáme celému tomu pohledu, jenž se Nám rozevirá před Našimi zraky a který na Nás mimořádně zapůsobil proto, že *Jsme nikdy nemysleli, že Nám tak na blízku, v Našem Římě, je tak početné a imponující zastoupení národů slovanských*. A také za to Vám děkujeme, že jste Nám o tom podali tak výmluvný důkaz.

Žehnáme tedy celému onomu velkému pohledu, jenž se šíří až k nejzazším obzorům, celému slovanskému světu, všem slovanským národům, z části tak věrným svatě apoštolské Stoliči a z části, bohužel, tak vzdáleným, než přece nezbaveným všech cest, jež je mohou přivéztí zpět.

A potom, tlumočice vděčné city Vaše, žehnáme jednotlivým Vaším biskupům, kteří skládají ve Vás tak bohaté naděje; zvláštní požeňnání udělujeme všem těm, kteří pečují o Vaší výchovu a přípravu k apoštolátu. Na konec udělujeme každému hojně požeňnání podle všech jeho úmyslů s přáním, aby toto požeňnání, udělené v okamžiku tak slavném, potěšujícím a vzbuzujícím svatě myšlenky, veliké vzpomínky a vznešené úmysly, aby Vás doprovázelo v této chvíli a navždy.

III.

Pozdrav olomouckého p. arcibiskupa římským Slovanům.

Milovaným bratřím v Kristu, oslavujícím zbožně v Římě u sv. Klementa 1050. výročí blažené smrti sv. Metoděje!

Láska pudí mne, přemilí bratři v Kristu, abych, tělem daleko od Vás vzdálen, alespoň duchem byl přítomen slavnosti, kterou konate u příležitosti 1050. výročí blažené smrti sv. Metoděje, Apoštola Slovanů, v staroslavné basilice sv. Klementa, srdci nás všech tolik drahé. Velmi se mi líbil Váš úmysl, oslavit tento památný den spojenými, abych tak řekl, silami a nepochybuji, že to bude milým také našemu svatému apoštolovi, jenž jest nebeským ochráncem jednoty v Církví.

Byl jsem velice potěšen i tím, že sám sv. Otec Váš počín schválil a udělil jemu své apoštolské požeňnání Za toto znamení zvláštní

lásky k Vašemu podniku neopomenu ani já sv. Otcí vzdání nejpo-
kornější díky.

Jest známo láskám Vaším, že metropolitové moravští uctívají
sv. Metoděje jakožto prvního v řadě svých předchůdců, a že jsou
předsedy zbožného spolku „Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje“,
jehož sídlem je Velehrad. Toť důvod, proč metropolita moravský
Vás, v Kristu milovani, v tuto slavnou chvíli shromážděné z celého
srdce zdraví, a proč zvláště v tuto chvíli vyprošuje pokorně na Bohu
všemohoucím, aby na přímluvu sv. Metoděje a jeho rodného bratra
sv. Cyrila ráčil všechny Slovanův světlem pravé víry osvětliti, poutem
lásky bratrské sjednotiti a přivésti v lůno jedné, svaté, katolické
a apoštolské Matky Církve římské.

Dáno v Olomouci na Moravě, dne 3. dubna 1935.

† Dr. Leopold Prečan v. r.,
arcibiskup olomoucký, metropolita moravský.

„Nepomucenum“, nový ústav pro vyšší studia
českých bohoslovců v Římě.

IV.

Jubilejní oslavy ML. výročí blažené smrti sv. Metoděje v Římě.

(P. Jaroslav Kantor, Řím.)

Jubileum sv. Metoděje, velikého apoštola Slovanů, volá opět dohro-
mady všechny ty, kteří zůstali věrní dědictví otců, aby uctili svatou
památku velikého hlasatele blahozvěsti, evangelia Kristova. Je přiro-

zeno, že sv. Metoděje na prvním místě oslavují Slované, kterým přímo zvěstoval pravdu Boží, ale k nim se připojují i ti, kteří po stopách apoštolátu sv. Metoděje se rozhodli apoštolsky pracovat pro návrat odloučených bratří slovanských. Tak tomu aspoň bylo v Římě. Veliká radost naplnila srdce všech ctitelů sv. Metoděje, a protože to bylo v Římě, chtěli, aby se radovala s nimi i nejvyšší hlava Církve, pro jejíž práva sv. Metoděj tolik trpěl a pracoval, že ho nazval Sv. Otec Pius XI. ve svém proslovu „*apoštolem a takřka mučedníkem této sv. Stolice*“.

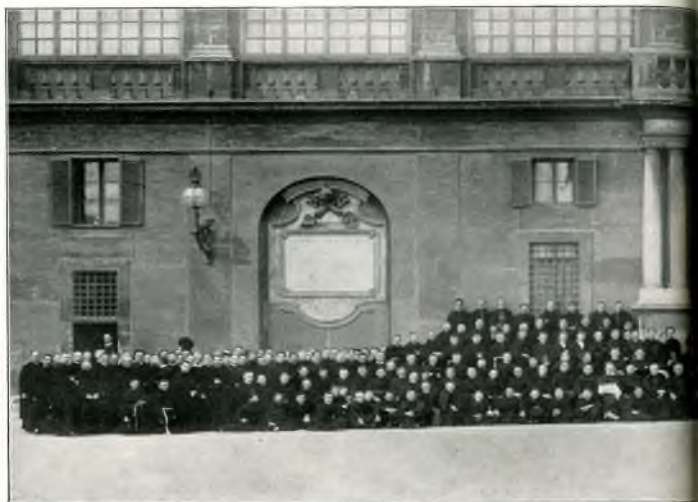
Jubilejní slavnosti začaly v památný den úmrtí sv. Metoděje 6. dubna audiencí všech slovanských bohoslovců u Sv. Otce. Účast byla veliká:

Jediný slovanský kostel sv. Jeronýma v Římě a vedle illyrská kolej.

všech nás bylo přes 400. Přišli bohoslovci ze šesti kolejí slovanských, z československé koleje Nepomucena, z jugoslávské koleje sv. Jeronýma, z ukrajinské koleje sv. Josafata, z polské koleje a institutu kněžského a z koleje ruské Russika. Přišli různí řeholníci: Češi, Chorvati, Poláci, Rusi, Slováci, Slovinci, Ukrajinci. Všichni se však cítili jako jedna veliká slovanská rodina, která překvapila mohutným počtem i Sv. Otce, jak sám vyznal, když pravil: „*Nikdy Jsme nemysleli, že Nám tak na blízku v Našem Římě je tak četné a imponující zastoupení národů slovanských.*“

J. Em. kardinál Alois Sincero, sekretář posv. Kongregace východní, pod níž spadají Slované byzantsko-slovanského ritu, představil Sv. Otci účastníky audiencie, kteří ho radostně přivítali sborovým zpěvem ukrajinské koleje. Potom Sv. Otec obcházel shromážděné, podáváje všem ruku k políbení, o všechny se velmi zajímal, při tom ho doprovázeli představení slovanských kolejí: mons. Juraj Magjerec, rektor illyrské

ÚČASTNÍCI VŠESLOVANSKÉ AUDIENCE U

OTCE O 1050. VYROČÍ SMRTI SV. METODĚJE

koleje sv. Jeronýma, mons. Roveda, rektor a mons. Černý, vicerektor
čsl. Nepomucena, mons. Zakrzewski, rektor polského institutu, P. Labaj,
rektor ukrajinské koleje, P. De Régis T. J., rektor koleje ruské a P.
Kwiatkowski, rektor koleje polské.

Polská kolej v Římě.

Potom Sv. Otec usedl na trůn a s velikou pozorností vyslechl pozdravnou řeč, kterou jménem všech předčítal mons. dr. Juraj Magjerec, rektor jugoslávské koleje sv. Jeronýma. (Obsah její, jakož i odpověď Sv. Otce uvádíme na jiném místě. Pozn. redakce.) Všichni jsme byli nadšeni tak krásnou řečí Sv. Otce, která trvala přes půl hodiny. Sv. Otec v ní vylíčil sv. Metoda jako apoštola, bojovníka a takřka mučedníka za práva Sv. Stolice a zároveň nás vyzval k následování v jeho apoštolátě. Viděli jsme a cítili jsme, jak miluje Sv. Otec slovanské národy, kolik dobra pro ně již vykonal a chce ještě vykonati, jestli mu to Prozřetelnost Boží dovolá. Hlas Sv. Otce zmohutněl, když před našimi

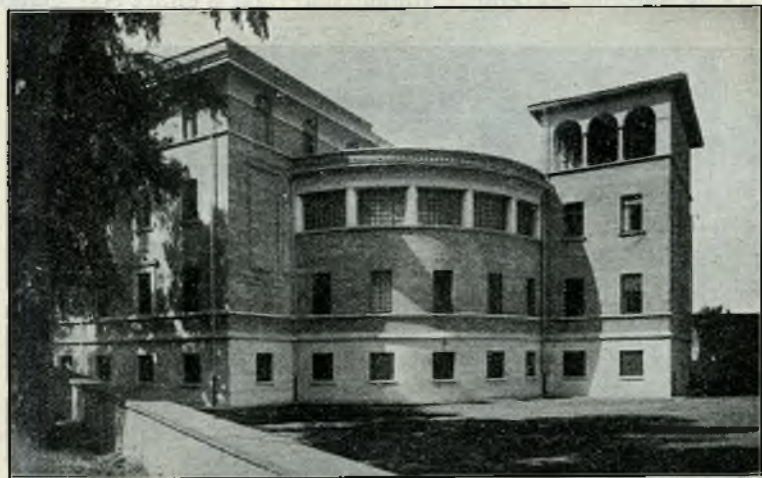
Slavná koncelebrace ve východně-slovanském obřadě u oltáře sv. Klimenta.

zraky vykouzlil veliké vidění slovanského světa, veliké slovanské moře, kde přebývají jednak Slované věrni Sv. Otcí a jednak odloučení od jednoty Církve.

Po krásné řeči Sv. Otec hned neodcházel. Vyslechl radostné volání slávy „Živijó“ a do toho jáсотu vpadl skvělý sbor ukrajinské koleje, který zapěl Sv. Otcí „mnogaja ljita“. Sv. Otec jako by se ani nemohl rozloučit se svými přemilými syny; s velikým potěšením naslouchal slovanským zpěvům a za tu pozornost mu věnovanou chtěl se stejným způsobem odvděčit, a proto pozdravil nás v polské řeši tak, jak to slychával jako nuncius v Polsku: „Niech bendżie pochwalony Jezus Kristus.“ — Všichni odpověděli radostně: „Aż na věky, Amen.“

V neděli dne 7. dubna byla *oslava sv. Metoděje v starobylé basilice sv. Klimenta*, kde je pochován jeho bratr sv. Cyril. Ani nemohlo býti

voleno vhodnější místo pro římské oslavy, protože není možno oslaviti sv. Metoděje, abychom nevzpomínali zároveň na sv. Cyrila. Je to něco podobného, jako když Církev sv. oslavuje sv. Petra, připomíná si spolu i sv. Pavla a naopak. Sv. Cyril a Metoděj jsou dva rodní bratři, dva velcí apoštolé všech Slovanů, dva pilíře jediného mostu, z nichž jeden byl zasazen u Slovanů na Moravě a druhý v Římě, aby tak všem Slovanům ukazoval cestu, již jedině po mostě cyrilometodějského dědic-tví mají kráčet k Římu. V basilice sv. Klimenta oplakával sv. Metoděj svého bratra a na jeho hrobě se modlil za duši Cyrilovu a za nás, jak to dosud ukazuje starobylý obraz v dolní basilice (freska z 9. století, jejíž obrázek byl rozdáván všem po mši sv. na památku jubilea).

Ukrajinská kolej sv. Josafata v Římě.

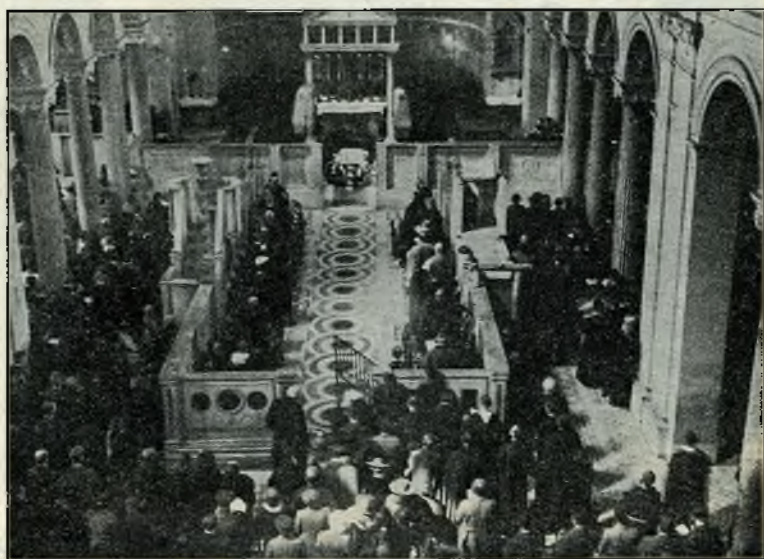
V horním chrámě sv. Klimenta byla o 10. hod. sloužena slavná mše sv. v byzantsko-slovanském obřadě, při které přísluhovali kněží obou směrů byzantsko-slovanského ritu, jak ukrajinského, tak velkoruského¹.

Hlavním celebrantem byl P. Tkačiuk, generál basiliánů v Římě, spolu-celebrantem pak P. Labaj, rektor koleje ukrajinské, P. De Régis T. J., rektor koleje ruské, kněz Bratko, bývalý carský důstojník, P. Zacharija, kapucín východního obřadu; přísluhovali jáhni z koleje ukrajinské a ruské. Při mši sv. překrásně zpívaly pěvecké sbory koleje ruské na straně evangelní a koleje ukrajinské na straně epistolní.

Sešli se opět všichni Slované v Římě, významní hosté a jejich přátelé. Přišel opět J. Em. kardinál Sincero, v absidě za oltářem seděli J. E. mons. kníže Sapieha, arcibiskup krakovský, J. E. mons. Dubowski

¹ Liší se od sebe tím, že kněží, kteří hodlají pracovat mezi Slovany v Rusku, mají liturgii stejnou s pravoslavnými, kdežto Ukrajinci, sjednocení s Církví katolickou od 16. století ve svém vývoji přijali některé nové prvky liturgické a vyslovují staroslavěňštinu po ukrajinsky.

ařndp. P. Ledochowski, generál jezuitů. Před oltářem bylo vidět tyto vzácné hosty: J. E. dr. Radimského, československého vyslance Vatikánu s leg. radou dr. Messanym, J. E. dr. Simíče, vyslance Jugoslaviie u Vatikánu (pravoslavný) s církevním rádcem mons. Moscatello a sekretářem dr. Milenkovičem. Z vyslanectví polského byl přítomen rada dr. Janikowski, z vyslanectví bulharského u italské vlády sám pan vyslanec s leg. radou. Z vyslanectví irského u Vatikánu pan vyslanec J. E. dr. Macowly a z vyslanectví maďarského církevní rádcce mons. Luthor. Mimo to bylo přítomno mnoho vzácných hostů z kruhů církevních i laických: J. E. mons. Cesarini, asistent kongregace východní, z téže kongregace úředníci vdp. Moiola a Prettner-Cippico, a mons. James B. O'Reilly, národní sekretář „Catholic Near East Welfare Association“.

Slavná mše sv. v basilice sv. Klimenta v Římě dne 6. dubna 1935.

Potom ndp. P. Gillet, generál dominikánů, vdp. P. Jaglowicz, generál resurekcionistů, ndp. P. Kieffer, generál maristů a vzpomenuť již vdp. představení šesti slovanských kolejí v Římě. Z Východního ústavu byli přítomni P. Herman T. J., rektor a profesori P. Ledit T. J. a P. Spáčil T. J. Dále P. Prešeren T. J., slovanský asistent jezuitů, P. Stork T. J., spirituál Nepomucena, P. Hudeček, Csr., slovanský konsultor redemptoristů a P. Peterek, gen. konsultor salvatoriánů. Všechny vzácné hosty vítal mons. dr. Cerný, vicerektor Nepomucena.

Po slavné bohoslužbě vystoupil na starobylý ambón v basilice (z něhož předčítal jáhen epištolu) mons. Sipiagin, bývalý člen carské dumy. Po rusky pozdravil J. Em. kardinála Sincero, všechny Slovaný, vzácné hosty a římský lid. Potom mluvil k věřícím italsky, zdůrazňuje, že mluví

jako Rus rodem, ale věrou Říman k těm, kteří jsou ímané krví i věrou. Vzpomněl, že se před 28 lety po prvé sloužila zde mše sv. staroslověnsky a též vzpomněl prvního svěcení katol. bulharského biskupa v byzantsko-slov. ritu u hrobu sv. Cyrila. Mons. Sipiagin vyličil krátce život slovanských apoštolů, zvláště strastiplný apoštolát sv. Metoděje, jeho tři daleké cesty k papeži do Říma, aby se hájil proti svým odpůrcům. Vzpomněl, kolik dobra pro sv. Metoděje a Slovanů vykonali papežové Mikuláš I., Hadrián II., Jan VIII., potom Lev XIII. a Pius XI., který se zvláště stará a štědrě podporuje trpící Rusy ve vyhnanství. Řím ani v moderní době XX. století nepřestal býti zářícím majákem katol. Slovanů i ostatních Východňanů. Láska našeho Sv. Otce k Vy-

Slovanské ústavy římské, vedené kard. Sincero, holdují památce sv. Metoděje u hrobu jeho bratra sv. Cyrila v Římě.

chodu a Slovanům bude znovu projevna kodifikací kanonického práva pro katolíky východního obřadu, k nimž patří i Slované byzantsko-slovanského ritu. Vybízeli Římány, aby rádi navštěvovali východní bohoslužby ne ze zvědavosti, ale z touhy po poznání, které plodí lásku k Východu.

Potom byla uctěna jubilejní pamět sv. Metoděje. Veliké procesí bohoslovců z horní basiliky ubíralo se za zpěvů zbožných slovanských písní (české, slovenské, polské, ukrajinské, chorvatské a ruské) do dolní basiliky k domnělému hrobu sv. Cyrila. V mohutném průvodě, kterého se účastnili J. Em. kardinál Sincero, všichni vzácní hosté a diplomaté již vzpomnutí i římský lid, nesli 2 kněží (Vladimír Vančík, Chorvát z kříževacké diecése byzantsko-slovanského ritu a Mi-

lorad Avramović, Srb, na jubilejní pamět sv. Metoděje mohutný vavřínový věnec, který po celou mši svatou staroslovanskou byl položen u hlavního oltáře v basilice sv. Klimenta. Na věnci byl tento latinský nápis s věnováním od šesti slovanských kolejí v Římě: Na památku 1050. výročí blažené smrti sv. Metoděje, apoštola Slovanů dne 6. dubna 885. V Římě, v kostele sv. Klimenta, dne 6. dubna 1935. Když byl věnec zavěšen nad hrobem sv. Cyrila, bohoslovci Nepomucena zazpívali sborově latinský hymnus, kterým Církev sv. oslavuje sv. Cyrila a Metoděje, a potom se J. Em. kardinál Sincero pomodlil příslušnou církevní modlitbu k sv. Cyrilu a Metoději a zakončil oslavu slavnostním požehnáním.

Nadšení bylo veliké. Sv. Kliment již dlouho neviděl tak veliké slávy. Jindy mrtvý spodní chrám sv. Klimenta jako by prožíval nové vzkříšení. Hluboko pod zemí duněly chrámové prostory slovanským zpěvem, planuly svíce na hrobě sv. Cyrila pokrytém zelení, bylo to jako v katakombách na hrobech svatých mučedníků. Ano, u sv. Klimenta jsou katakomby, vždyť tu se modlí Slované na hrobě svého velikého apoštola. Zdálo se nám, že se radují s námi všichni velcí synové cyrilometodějsí, že je tu mezi námi duch velikého biskupa Strossmayera, který k hrobu sv. Cyrila vodil Slovaný z Jugoslaviie, že je tu mezi námi náš tatiček Stojan, který sem vodil Slovaný od nás. Než při vši tak veliké a svaté radosti přece nás tížila jedna myšlenka: „Sv. Cyrile, kde jsi? Kde je Tvé svaté tělo? Vždyť ani o hrobě, kde Tě uctíváme, nevíme s určitostí, zda je hrobem Tvým? Kdy přijde Tvůj osvoboditel, kdy se najde mecenáš, který otevře štědrou ruku k novým vykopávkám, abychom našli Tvé sv. tělo? Zdaž to není *svatou povinností všech Slovanů*, aby k tomu přispěli každým způsobem? Je to, věru, smutným naším osudem, že neznáme s určitostí hrobů svých apoštolů. Kdy budeme toho hodni?“

Jubilejní věnec na památku sv. Metoděje měl stuhý v papežských barvách a byl zavěšen vedle mosaikového obrazu sv. Cyrila, který tam darovali pravoslavní Bulhaři. To znamená, že Slované věrní dědictví cyrilometodějskému najdou své štěstí a svornost u hrobů svých slovanských apoštolů, kteří je připoutali papežskými stuhami ke skále Petrově.

To chtěli si také důrazněji říci Slované v Římě v bratrské lásce spojení při sv. památce svých apoštolů, a to nejen sobě, ale i svým odloučeným bratřím ve víře, že jedině pod sladkým jhem papežství nalezne slovanská duše svornost a mír v budoucnosti a spojení duchovní s Kristem, hlavou mystického Těla Církve.

To také zdůraznil v jubilejním článku (ze 7. dubna) papežský list „L' Osservatore Romano“: „*Tato samočinná a srdečná manifestace Slovanů v Římě přebývajících není věci pouhého formalismu, ale vyjadřuje hluboký význam. Tímto slavnostním činem různé slovanské národy vzpomínají svých bratrských svazků, zdůrazňují duchovní spojení ve víře, kterou jim hlásali sv. bratři; manifestují pro synovskou oddanost ke Stolci sv. Petra, dokazující tím, že jsou hodni toho, aby byli zváni syny cyrilometodějskými. Konečně chtějí zdůraznit i svým pokrevným bratřím,*

dnes odloučeným, ale na počátku s nimi spojeným v lůně katol. Církve, že jedině ve spojení s nástupem Petrovým slovanský svět může nalézt svornost, pokoj a tak se státí mocností působivé jednoty křesťanské a evropské. Ale tím větší zároveň je dnes také odpovědnost slovanských katolíků za jejich činnost a ještě více chtějí, aby ona byla v pravdě prospěšná pro ně a pro Evropu, musí napodobovati zářící vzor svých apoštolů: to jest uskutečňovati ducha všeobecného katolictví s věrným přilnutím ke Stolci nejvyššího Velekněze v imě.“

Jako zakončením jubilea svatometodějského v Římě byla uspořádána na neděli Květnou slavnostní akademie v sále vysoké školy Východního ústavu. Po třetí sešli se Slované v Římě uctít své apoštoly. Přišli

Hrob sv. Cyrila v basilice svatoklimentské v Římě, ozdobený velkým vavřínovým věncem.

opět vzácní hosté a diplomaté slovanských vlád a Vatikánu a J. Em. kard. Sincero při vstupu s ndp. generálem P. Ledóchowским byl radostně vítán potleskem. Obraz Sv. Otce byl slavnostně ozdoben papežskými barvami a pod ním uprostřed květin byl umístěn obraz sv. Cyrila a Metoděje od ruského malíře. Program byl bohatý a pestrý. Akademii zahájili výborní zpěváci ukrajinské koleje „hymnou k sv. Metoději“ a nádhernou ukrajinskou písní „Počajevska Mati Boža“.

Potom vdp. P. Alois Stork T. J., spirituál Nepomucena, hlásil telegramy a pozdravné dopisy od ndpp. arcibiskupů a biskupů z Československa a Jugoslavie. Pro krátkost času byl čten pouze pozdravný dopis od J. E. ndp. arcibiskupa olomouckého, mons. dr. Leopolda Prečana, metropolitě Moravy, jako nástupce na stolci sv. Metoděje a před-

sedý unionistického spolku „Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje“. (Dopis je uveden na jiném místě.) Pan arcibiskup pražský, biskupové baňsko-bystrický, spíšský a košícký poslali děkovné dopisy Sv. Otcí; ostatní biskupové republiky, a to pan biskup hrněnský, českobudějovický, královéhradecký, litoměřický, nitranský, rožnavský a trnavský poslali pozdravy k slavnostem do Nepomucena. Mimo to přišly telegramy od cyrilometodějské bohoslovné fakulty z Olomouce, od ústředního Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje a od papežského ústavu z Velehradu. Z Jugoslavia prostřednictvím koleje sv. Jeronyma poslali vřelé pozdravy pan arcibiskup záhřebský J. E. dr. Bauer a jeho koadjutor arcibiskup dr. Stepinac, biskup lublaňský mon. dr. Rožman a biskup djakovský dr. Aksamović. P. Stork ukončil řadu projevů srdečným dopisem od italsko-albánské společnosti pro křesťanský Východ, která vzpomněla zejména nešťastného osudu slovanského Ruska. K oslavám se připojil také staroslavny řecký klášter *Grotta ferrata u Říma*, kde byla dne 6. dubna ke cti sv. Metoděje v kapli našich sv. bratří sloužena v řeckém obřadě slavná mše svatá, kterou měl sám představený (opat) kláštera.

Bohoslovci Nepomucena zazpívali Foerstrovu skladbu „Oráč“ a slovensky „Nepokoj“ od slovenského skladatele Št. Fajnora. Hlavní přednášku (italsky) o sv. Metoději měl P. Ledít, profesor Východního ústavu. Uvedl zajímavá místa o sv. Cyrilovi a Metodovi podle kroniky kijevské (12. stol.), podle řeckých zápisků Theoktistových (zázraky), podle legendy bulharské a panonských legend, podle životopisu Gauderichova z Velletri. Po této stránce byla přednáška opravdu vědecká a zajímavě podaná, jak to dovede P. Ledít. Mnohé uvedené věci dosud neznámé se ukrývají v rukopisech, z nichž některé P. Ledít objevil. Přednášející byl odměněn srdečným potleskem a gratulací pana kardínála a jiných vzácných hostů.

Potom přednesl chvalořeč o sv. Metoději vdp. Draganović, kněz z koleje sv. Jeronyma chorvatsky „Baština (= dědictví) sv. Metodija“. Pravil, že chorvatský národ s velikou láskou uctívá sv. Cyrila a Metoděje, kteří také u nich rozsévali slovo Boží, ač Chorvaté už před tím částečně byli přijali křesťanství. — Největším synem cyrilometodějským u Chorvatů byl veliký biskup djakovský Strossmayer. Chorvaté mohou říci, že u nich se udrželo ryzi dědictví cyrilometodějské nepřetržitě, protože v některých diecesích Dalmácie slouží se dosud glagolská mše sv. v latinském ritu, ale v staroslověnské řeči.¹

Salesianský kněz Šaruga (Slovíнец) promluvil na tema „Cirilometodějska ideja u Slovinců“. Slovincům hlásal sv. Cyril a Metoděj evangelium přímo, když apoštoľovali v jejich zemi, která tehdy patřila k Panonii. Slovinci vždy hrdě se stavěli pod prapor cyrilometodějský, lásku k sv. Cyrilovi a Metodovi v nich šířil veliký biskup Slomšek, moravští kněží a slavný Stojan. Slovinci rádi putovali na Velehrad k oslavám

¹ Jelikož glagolice je starší a od samého sv. Cyrila sestavená, mají někteří badatelé za pravděpodobné, že sv. Metoděj v pozdějších letech pro různé obtíže, aby zachránil staroslověnský jazyk bohoslužebný, sloužil mši sv. v latinském ritu staroslověnsky a nikoliv v ritu byzantsko-slovanském.

cyrilometodějským, na kongresech unionistických na Velehradě zastupoval je učený rodák dr. Grivec; také ve své vlasti pořádali kongresy unionistické v Lublani. Bohatou činností na poli unijním rozvíjeji Slovinci „Apoštolátem sv. Cyrila a Metoděje“, časopisy, fakultou bohosloveckou v Lublani, cyrilometodějskými kroužky a tak usilují vždy víc a více zapalovat žertvu slovanských apoštolů; ona jediná je může svorně spojené zachránit od mocných nepřátel.

Potom bohoslovci *poľské koleje a institutu* pro kněze zazpívali mistrně jednu z nejvzácnějších písní mariánských „Matko peľna laski“ a mocným temperamentem i druhou píseň „Zažegnanie burzy“. Jestliže všechny uvedené skladby vyjadřovaly různé jemné záchvěvy slovanské duše, skladby ruské je doplňovaly sladkostí a tklivou citlivostí, která je tak vlastní ruské duši. Alumní ruské koleje to skvěle vystihli zpěvem „Vniz po Matušce“ (Podél Volhy) a druhou písní „Dvěnadcat razbojnikov“ (12 zbojníků).

Krásnou akademii ukončil mons. Magjerec dikem představeným jednotlivých kolejí i alumnům, kteří se činně účastnili všech oslav jubilea sv. Metoděje. Potom poděkoval za účast přítomným hostům a diplomatům slovanských vlád. Zvláště děkoval mons. Magjerec panu kardinálovi Sincero, který se třikrát účastnil každé oslavy, a zejména Sv. Otci, který velikou láskou ke Slovanům znovu tak otcovsky projevil při všeslovanské audienci v památný den výročí smrti sv. Metoděje dne 6. dubna.

„Veliká musí být naše vděčnost“, pravil mons. Magjerec, „k našim apoštolům za neocenitelný dar sv. víry, vděčnost, která nemůže se vyjádřit lépe, než obnovením slibu věrnosti Církvi sv. bezvýhradným přilnutím ke Stolci sv. Petra, u něhož chceme a to vždy věrně zůstat. Jako resoluci těchto oslav slibujeme nakonec, že od nynějška každý rok na svátek sv. Cyrila a Metoděje v červenci všichni Slované v Římě se shledáme spojeni u hrobu sv. Cyrila jako při těchto oslavách, abychom nastoupili tradici, která by hodně vyjadřovala svazky bratrské na základě cyrilometodějském.“

Tak mohl končiti jen veliký Slovan, mons. dr. Juraj Magjerec, který zahájil oslavy při audienci u Sv. Otce a který byl duší a vůdcem oslav sv. Metoděje v Římě. Synové cyrilometodějští v Římě jsou mu z celého srdce vděční za velikou lásku a obětavost a shlížejí k němu s velkými nadějemi do budoucnosti.

Tři neděle u sovětských bezbožníků.

(F. Vondráček — Habětinek.)

II.

(Církve likvidovány, třída duchovních neexistuje — víra trvá!)

„Ukazovateli cest sovětských rovin nejsou více kříže a kopule, bány kostelů, ale obilní elevátory a silové¹ věže . . . Rusko rychle přechází

¹ Silo je věžovitá hospodářská budova (sýpka), v níž zvláště američtí farmáři ukládají obilí a zásoby píce a krmiva.

z věku dřeva do věku železa, ocele, betonu a motorů...“ Tato slova z knihy P. Kerženceva: „*Šest uslovij tovaryšča Stalina*“² byla na pohled správná, neboť nikde na kostelích v SSSR — vyjma Kremlu, kde i carský orel je chráněn Akademií věd — nebylo kříže. Nebylo viděti kostelních bání, kopulí, neboť všechny chrámy úsilovně přeměňovali bolševici na „účelové stavby“: skladiště, kluby atd. Ale také nebylo viděti oněch pyšných elevátorů (vysokých zvedačů) a sil, které je měly podle oné politické brožury nahraditi.

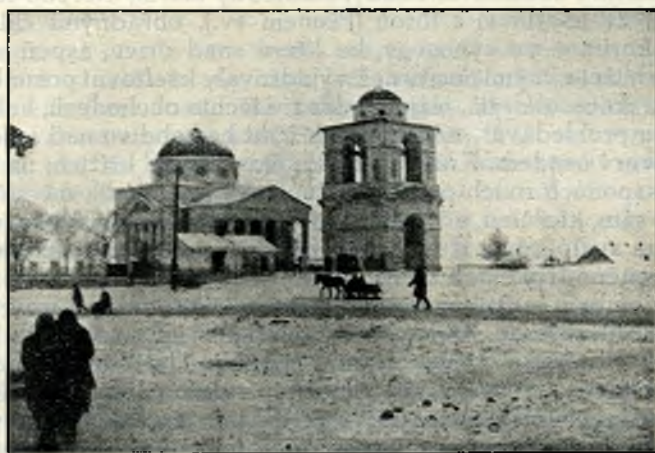
SSSR ukazuje se očím návštěvníka jako země dokonale zbavená náboženských kultů. Ani tam, kde dříve nade dveřmi občanských domů byl nějaký vlys, reliéf, podoba světce a pod., nalézáme dnes jen nápis: „Religija opium narodov“ (Náboženství jest opiem národů), na př. v ulici ke Kremlu od hotelu National vlevo. Kostely, které jsme v Moskvě spatřili na svých objížďkách nebo toulkách, hynou, pokud nejsou stavbami, prohlášenými Akademií věd za památné. Již hlavní moskevská třída od nádraží k hotelu National ukáže nám jeden klášter, v němž jest nyní protináboženské museum, po levici objeví se bouraný kostel, a v ulici vedoucí ke Kremlu vidíme menší pustnoucí kostelík. Při objížďce moskevskou periferií — nebo místy vypadajícími nyní jako periferie — nalezneme zříceninu s báněmi a obdržíme odpověď, že jde o bývalý klášter. Podobně na cestě z Leningradu do Dětského sela (dříve Carského sela), spatříme po levici klášter přeměněný v učiliště (údanlivě technické); klášterní kostel jest zbaven kopule a budí pozornost svojí formou kostky v prázdném jinak okolí.

Vesnické kostely, pokud jsme je jako železniční turisté pozorovali poblíže trati, jeví všechny zpustnutí. Kostel v obci *Rohaň u Charkova*, kterou nám ukazovali jako vzor bolševických kolchozů (společných hospodářství), byl dokonale zpustlý. Měl plech na kopuli a zvonici vyrvaný právě v místech, kde byl zasazen a zaletován kříž, a vandal, který vyrval kříž, nechal plechy roztrhané třetí k smutné ruské obloze. Nedbal o to, že bude do trhliny v plechu zatékati, že zničí tím střechu a klenutí a zkazí i skladiště, které umístili v chrámě, vyhodivše ikonostas. Jenom chrámy, které byly chráněny jako umělecké nebo historické památky, nalezli jsme v slušném, v Leningradě dokonce — pokud bylo možno se přesvědčit — v dobrém stavu. Také památná Lávra v Kijevě jest ve své hlavní části celkem pečlivě chráněna, ale za to jiné chrámy vedlejší pustnou větší měrou, než by bylo nutno a počasím odůvodněno.

Nikde při vchodech do chrámů nenajdeme ikony a obrazy svatých, ač vyrvané místo ve zdi, vytlučená omítka, nebo vybitý výklenek nasvědčují, že tam bylo něco, co nynějšímu režimu překáží. Prostě řečeno: chrámy nikdo neopravuje, zatéká do nich, dveře svítí trhlinami, omítka opadáva a zub času a tvrdé sovětské skutečnosti hlodá na nich, takže bychom už v příští pětiletku nenalezli z nich nic než zříceniny, pokud ovšem nebudou zbourány, vyhozeny do povětří, přeměněny v „něco“, ale pak nikým nepoužívány jako desítky, sta a tisíce svatyň, které stihl podobný konečný osud.

² Kniha vydána Partizdatem 1934, str. 67.

Sobory, katedrály, cerkve a chrámy velkých měst, které jsou včleněny v jejich stavitelský rámec, jako třeba skvělá katedrála sv. Isáka v Leningradě, nebo tamní katedrála Panny Marie Kazaňské, byly přeměněny v museum protináboženského boje a dějin náboženství a tak si zachovaly aspoň svou zevnější pyšnou i laskavou krásu z dob carského režimu. Nebylo přece možno je vyhodit do povětří jako moskevský chrám Matky Boží Tverské nebo nádherný chrám Krista Spasitele.³ Leningrad má dosud i jízdecký carův pomník, který se ve své chladné, elegické kráse jeví cizinci jako jediný krásný předmět v zemi chánů, v zemi jinak tak tvrdé a barbarské. Podivně působí i zachovaný pomník svatého Vladimíra v Kijevě, zatím co jeho ostatky jsou vystaveny tupení, jemuž není na světě rovného.

Kostel v Rohani u Charkova.

Židovské synagogy také pustnou, a průvodkyně Inturistu — sympatická jinak Esther (dnes se ovšem jmenuje Vladislava), šlape klidně po náhrobních kamenech svého chrámu a s určitým nádechem výsměchu vypráví o tom, že ani synagogy nejsou dnes už v provozu. Na negentlemanské narážky slovní hříčky protestuje klidným konstatováním, že se narodila sice židovkou, ale už se jí necítí býti. Buržuové jsou ochotni věřit slovům, ale jejich oči se vzpírají tomu věřití. Všechny tyto zkušenosti na mne působily dojmem, jako by byl Bůh opustil ruskou zemi, zejména když jsem nikde nenalezl otevřeného chrámu, ani tam ne, kde se zdůrazňovalo jeho používání pro účely náboženské. Věřící nenechávají chrámů otevřených z obavy před jejich zneuctěním.

Kam se poděly všechny zvony, ikony, ikonostasy, bohoslužebná roucha z chrámů zavíraných na přání místního obyvatelstva a vyrabovaných do poslední cenné i obyčejné věcičky? Hotel National v Mos-

³ Cihlami z chrámu Krista Spasitele je vydlážděna ulice u Kuzněckého mostu a svítí rudě pod šlépějí chodců.

kvě, Astoria v Leningradě, Internationale v Kijevě poskytly nám čas-
tečnou, ale přece dostatečnou odpověď. V každém turistu navštěvo-
vaném hotelu v SSSR najdete celé oddělení církevních předmětů, jež
se prodávají cizincům. Nevěřil jsem, dokud jsem se sám nepřesvědčil.
Nejsem holubičí, měkké povahy, spíše tvrdý, ale přece jsem pocítil
opravdovou bolest v prodejní místnosti hotelu National nebo Interna-
tional, když jsem viděl, co všechno lze koupiti/za cizí valutu, a co
všechno takový bláznivý Američan přiveze s sebou jako raritu nebo
trofej třeba jiného druhu než je vozil z Francie nebo rovníkové Afriky.
Všechny druhy bohoslužebných rouch — od prostých věcí až po nád-
herné ornáty a pluviály — vyrobené před deseti či sta a sta lety — lze
vyvésti volně na pouhý průkaz prodejny Inturistu za hranice. Moskev-
skou prodejnu obstarával vlídný, nemluvný stařík, kterého snad také
zabolelo, že kšeftoval s tórou (Pismem sv.), obřadnými židovskými
rouchy, korunou ze synogogy, ke které snad dříve, aspoň za svého
mládí, vzhlížel s jinými pocity než vyjadřovaly kšeftovní posunky dneš-
ka! Jaké ikony obdržíš, cizince, dnes v těchto obchodech, kolik si jich
vybíráš a prohlédáváš, nemůžeš tak činit bez obdivu nad jejich prací,
materiálem i osudem. Krásné smalty, mosaiky na křížích, na vazbách
knih, na sponách rouch poutaly naše zraky po několik návštěv, a ne-
byl jsem sám, kterému, ač hostovi, při prohlídce tohoto výprodeje křes-
tanství na svatě kdysi Rusi vyklouzlo slovo nikoliv obdivu, ale slovo
plně procitěné trpkosti a studu.

V Kijevě bylo možno si koupiti bohoslužebné knihy zároveň s bez-
božnickou literaturou. Aspoň něco vzal jsem si i já na památku! Z Mos-
kvy jsem si odnášel cynickou bezbožnickou abecedu, z Kijeva bez-
božnické karty, které se všude za těžkou valutu nabízejí jako kuriosita
všem zvědavým cizincům, i když přicházejí jen shlédnout vychvalo-
vanou sílu dnešního režimu v průmyslu, částečně i v zemědělství a ve-
řejném životě.

Jaký obraz rozkladu jeví se nám však jen z tohoto letného, věrné-
ho, všedního a přece přímo do očí bijícího stavu náboženství, jak o něm
svědčí fakty nikterak nevyhledávané, nechtěné nebo nevyžadované!
Doplníme-li si tento obrázek, který viděl úřední delegát (a každý z nás)
vázaný určitými ohledy pohostinství a nemohoucí podnikati vysloveně
náboženský výzkum, ještě protináboženským výstupem v divadle,
prohlídkou protináboženského sálu v městském parku, protinábožen-
ských knih v museu dětské knihy (o avantgardním pedagogickém mu-
seu podáme zprávu příště), dále návštěvou kijevského kláštera Lávyry,
nedovedeme si představití zdrcující dojem, který by musil mít cizinec
žijící delší dobu v SSSR z jeho protináboženské skutečnosti.

Cizinci žijící delší dobu v SSSR a milující upřímnost pravdy zdů-
raznili nám však opak toho. Nikdo prý si protináboženské propagandy
nevšímá, tak zevšedněla! Na troskách vnější organizace církve, nikoliv
však náboženských idejí a víry, netriumfuje protináboženská zášť a
bojovnost, nýbrž lhostejnost, neboť není možno vnitřní přesvědčení
svobodně vyznávat i věřiti. Kazaňský oblastní sekretář strany⁴ na

⁴ Hodnost bývalého gubernátora, moc rakouského místodržitele.

dotaz Svazu bojujících bezbožníků, jaký jest stav bezbožnického hnutí, pravil: „Organisace bezbožníků trvá, pravda, „Bezbožník“ se též od-
bírá, ale jediným bojujícím bezbožníkem v celé oblasti jsem jen já.“

Bolševická nevěra likvidovala (zrušila) podle svého přesvědčení cír-
kve v SSSR, duchovní jako třída už neexistují, ale náboženství a víra
jsou tam pevnější, než kdykoliv před tím. Protináboženská propaganda
byla ve skutečnosti největší pastorační prací, kterou podnikl — třeba
v tomto případě — Antikrist na někdejší svaté Rusi. Ale SSSR zů-
stává zemí překvapení, paradoxů a protikladů.

Vzpomínky ze Slovenska.

(P. F. Žák T. J.)

(Pokračování.)

V paměti mi utkvěl jiný farář, ten, o němž jsem už psal ve stati
„Hoří“.¹ Byl to ještě mladý muž. Účastnil se s osadou, jež sousedila
s místem, kde jsme konali misii, den co den všech kázání a pobož-
ností. Miloval svou osadu a osada milovala jej. Vše, co bylo v jeho si-
lách, konal pro ni. Duše pravdě apoštolská, neúnavná v práci, obě-
tavá, po každé stránce příkladná. Měl jsem s ním dlouhé rozhovory.
„Stále přemýšlím,“ pravil mimo jiné, „jak bych lid své osady pozvedl.
Přesvědčil jsem se, že bez vzdělání to není možné. Než, jak se má
vzdělávat? Spisovná slovenština je mu hodně cizí. Kdo ho má v ní
cvičit? Slovenské školy nemáme, já na to nestačím. Pokusil jsem se
o to. Lidu se vyučování v spisovné slovenštině nezamlouvalo a hned
jsem měl na krku vládu. A poskytuje slovenština dostatečné vzdělá-
vání? Ani řádných učebnic slovenštiny nemá, neřku-li učebnice jiných
oborů. Mám zavésti polštinu? Nemáme daleko do Haliče, ale lid, s kte-
rým se tam na severu stýkáme, mluví víc rusínsky nežli polsky. Kde
dostanu polského učitele? Jak dlouho by ho vláda trpěla?“ Řekl jsem
mladému nadšenci, když se na okamžik odmlčel: „Jazykově jsou Slo-
vákům nejbližší Čechové. Po staletí byli Čechové a Slováci jeden ná-
rod. Slovenština byla nářečí. Nerůznila se od spisovné české řeči ani
tak, jako jiná česká nářečí, na př. hanáčtina. Lidovým knihám českým
by váš lid rozuměl. Ovšem by musil umět čísti. Čechové mají obsáhlou
slovesnou literaturu. Spojení s Čechy, třeba jen knižní, by zvedlo se-
bevědomí vašeho lidu. Nyní si připadá jako opuštěn, bojí se vykročit
ze svého koutku, učiní-li tak, odcizuje se národu.“ „To vše je pravda,“
odpověděl farář. „Byl jsem v Praze a všude se s lidem dorozuměl.
Všichni se ke mně chovali laskavě. Byl jsem nadšen. Dlouho jsem uva-
žoval, nebylo-li by možná, dostati sem českého učitele nebo učitelku.
Kdybychom zde měli církevní školu, snad by to šlo, a já bych se o to
pokusil. Nemáme jí však. A šel by někdo k nám, do té naší bídý? Kdyby
se prozradilo, že tu máme českého učitele, jenž vyučuje podle
českých knih, dlouho by tu nebyl a my bychom to odnesli. Považte,
že zde vládnou Židé. Viděl jste je, když jste kázal venku.“ Skutečně
byli četní Židé na kázání. Stáli za Slováky jako zeď. Přišli ne z touhy

¹ Viz „Apoštolát“, r. 1931, str. 84—86.

po pravdě, neboť v kraji žili Židé pravověrní, nýbrž ze zvědavosti. Co kážeme, nekážeme-li proti kořalce, lichvě a p. „Proto mi nezbyvá,“ ujal se zase farář slova, „nežli obrátit se k maďarštině. Jsme pod maďarskou vládou, Maďaři mají slušnou slovesnost, s ochotností mi pomohou. Jiné cesty, jak pozdvihnouti lid z jeho hmotné a duševní bídy, nevidím. Proto se nemusíme odnárodniti.“ — Chtěl jsem poukázati na to, jak se vlivem maďarštiny změnil povaha a duch lidu, ale rozmyslil jsem se jinak. Nechtěl jsem stlačit jeho krásnou snahu po blahu lidu a jeho lásku k němu. Do zápisníku jsem si o něm napsal verše :

Tvá fara květ je na zahrádce
a farnost jako záhon v sadu,
tak rozkošně spí na Popradu
a věrně k Církvi lne, své matce.
Tys lidu vše, kněz, otec, rádce.
Tvé práce pro něj v čest ti kladu,
v své myslí chovám řeči vnađu,
jíž lid tvůj hovoří tak sladce.
Jsem smuten však. Ach, zda-li blahá
být může lidu tvoje snaha,
řeč jemu přisvojiti cizí?
S ní slávká jeho bytost zmizí.
Ó, prozři! Víím, tvá snaha čistá.
Ó, prohlédni, pro rány Krista!

(Pokračování)

Bohomazi.

Osudy ruských lidových malířů.

E. Kalikin.

(Dokončení.)

V uvedené knize „*Ruské umělecké laky*“ je mnoho reprodukcí různých prací palešských. Ale když se na ně zadíváte, hned se vám stává jasným, jaký boj musejí vybojovati tito lidoví umělci. Většina z nich — jsou to staří lidé, dorostu je poměrně málo — byla vychována v domácích tradicích a dovedla vytvořiti věci, které zaujmají pozornost každého znalce. Ale to vše bylo vytvořeno pod vlivem *staré křesťanské kultury*, která dosud ještě působí na palešské umělce tak, že se nemohou bez ní obejít. Nutí-li je bolševičtí dozorcí, aby zobrazovali revoluci, dopadá jejich práce opravdu naivně a někdy dokonce i směšně. Podívejme se na př. na obrázek Baženova „*Na obraně SSSR*“. Vpředu stojí velká postava rudoarmějce s puškou a bolševickou čepicí na hlavě. Srovnáte-li však tuto postavu s vyobrazením starých ruských bohatýrů, uvidíte, že je to vlastně také starý bohatýr, jenom že má na hlavě směšnou bolševickou čepici. Za první postavou vidíte sovětské továrny, komíny atd., ale přece všude nacházíte prvky starého lidového umění ruského. Ovšem, když je styl v rozporu s obsahem, nesvědčí to nikdy umění.

V Palechu mají teď uměleckou školu. Umělci se naučili novým způsobům práce. *Pracují nyní laky*, což dříve nebylo. Kdyby jim sověty poskytly svobodu, aby směli tvořit dle své záliby, jistě by jejich umění spíše rozkvetlo. Jsou-li však nuceni vyobrazovat revoluci, překáží se tím jejich uměleckému rozvoji. V článku „*Ruské umělecké laky*“ prof. Bakušinský sice píše: „Před deseti lety v Palechu a v Msteru se utvořila umělecká družstva, v nichž umělci přešli od církevního umění k svět-skému. Z řemeslníka se stal opravdový umělec.“ Ale toto tvrzení je trochu smělé a má své vysvětlení v soudobé sovětské skutečnosti, kde se musí všechno zavrhnout a odsoudit, co bylo před revolucí.

Katedrála sv. Sofie v Kijevě.

Nejslavnějším umělcem Palecha je *I. I. Golikov*. Je 46 roků starý a spolu se svými pomocníky reprezentuje směr, v kterém se dosud velmi jasně odráží vliv palešského umění XVIII. století. Sovětskými tématy se zabývá jiná skupina umělců, z nichž jmenujeme Bakanova, Kotučina a Zinovjeva. Několik jiných umělců zpracovává stará i nová témata a stojí jaksí uprostřed mezi oběma skupinami. Z nich jmenujeme Vakurova, Dydykina a Butorina. Z mladších umělců jsou nejnadanější Baženov a Kaurcev.

Všichni paleští umělci vyjadřují ve svých dílech hlavně psychologii činů a pohybů a mají sklon k tvorbě symbolických obrazů. Tím se liší od umělců z družstva Mster. Tam dosud panuje „drevleje blagočestije“ (stará pobožnost). Msterci nádherně napodobují staré „severní písmo“ a „stroganovský styl“ a snaží se všestranně vyhovět svým zákazníkům z řad tak zvaných „staroobrjadců“. Ve Msteru jsou také dva slohy, (styly), t. zv. „*studený*“ s modrými a stříbrnými odstíny a „*teplý*“ s převahou červených odstínů. První styl zachycuje na obrazech hloubku

i rozměrnost, druhý tvoří hlavně plošně a ornamentálně. První styl reprezentuje 72letý Klykov, Colyšev a Tylin, v jejichž tvorbě převládá stroganovská tradice. V druhém stylu je patrný vliv novgorodský, moskevský a z části též východní. Nejsilnější reprezentanti tohoto stylu jsou Brjagin, Serebrjakov, Ovčinnikov a Sosin. Všichni jsou skvělí umělci, kteří dovedou vytvořit složitou kompozici s dekorativní krajinou a mnohými postavami.

Píše-li Bakušinský pochvalně o umělcích Mstera, ale dodává-li k tomu: „Mster ještě tíží buržoasní minulost a to se musí přežít . . . Je třeba zachránit kladnou stránku tradice Palecha a Mstera a jejich kulturní dědictví, které nám ponechala minulá staletí“ . . . je těžce odhadnouti, co tím myslí. S jedné strany volá po záchraně starodávné tradice a s druhé strany mluví o buržoasních přežitcích. Ano! Těžko se umělcům pracuje v sovětských poměrech.

R. 1934 vydal Bakušinský knihu „Umění Palecha“ (vyd. Akademia, Moskva 1934). V ní podrobně popisuje dějiny palešského umění před revolucí i po ní. V roce 1923 Palešané utvořili si družstvo a začali pracovat s tak zvanou „papje-maše“. Všechno si umělci připravují sami a jejich „výrobní proces“ je tento: Především se vyřezává z kartonu forma věci, kterou umělec chce vytvořit. Pak se forma tlačí (presuje). Potom následuje příprava pro malování (gruntovka, čištění, barvení a pod.). Když to je hotovo, zase se gruntuje atd., až konečně na materiál takto připravený umělec maluje obraz. Na konec následuje ještě lakování a politura. Jak je viděti, vyžaduje tento dosti složitý postup od umělce všestranných znalostí jeho oboru.

Mimo „papje-maše“ pracují palešané na porculánu, finifiti, pergamentu, na skle a jinak. V knize Bakušinského je uvedeno velké množství různých reprodukcí uměleckých prací palešských a na nich lze jasně pozorovat, jak se umělec nutí k tomu, aby vyhověl soudobým požadavkům a zároveň tvořil tak, jak tomu zvykl a jak se mu to nejvíce zamlouvá. Uvedu ještě jeden příklad. Díváte se na dvě díla Bakanova: „Industrialisace selského hospodářství“ z r. 1930 a „Povídka o zlatém kohoutu“ („Skazka o zolotom pětuške“) z r. 1932. V obojím obraze jasně můžete pozorovat starý palešský styl, ale k prvnímu obrazu se ten styl nehodí, k druhému ano. Samozřejmě, že to působí na cenu uměleckého díla.

Umění palešskému je také věnována kniha Efima Vichreva „Palešané. Zápisky palešských umělců o jejich životě a tvorbě, které sami napsali a ilustrovali v létě r. 1932“. Knihu vydalo moskevské družstvo spisovatelů r. 1934. V předmluvě píše autor, že paleští umělci napsali pro jeho knihu své vzpomínky úplně samostatně a on že jenom všechny materiál upravil a dal do tisku. V knize je celkem asi 20 článků. Většina z nich popisuje starý život, pak revoluci a osudy pisatelů během ní a konečně uměleckou práci při soudobých poměrech. Jako vždy a všude odsuzuje se skoro všechno, co bylo do revoluce, a vychvalují se nové poměry. Ale přesto je dosti zajímavé přečíst si osudy lidových umělců palešských a hlavně popis jejich tvorby. Pracují rádi a také píší s velkou láskou o svém díle.

Jsou různá mínění a úsudky o kulturním a uměleckém životě v sovětském Rusku. Těm, kdož poukazují na stinné, nekulturní stránky sovětského života, obdivovatelé sovětů odpovídají zdůrazňováním zjevů podobných Palechu a říkají, že tam, kde jsou možny takové umělecké snahy, třeba mluvit o pokroku života kulturního. Nesdělujeme mínění sovětských obdivovatelů. Palecha, čeljuskinci (odvážní letci), obětavá práce ruské vědy za sovětského režimu jsou jen důkazem toho, že ruský národ je schopen pracovat i za nejhorsích podmínek životních. Proto jest mu přáti, aby tyto podmínky co nejdříve se zlepšily a umožnily tak rychlý vývoj všech schopností ruského člověka.

Křesťanský Východ.

RUSKO

Nemůžeme mlčet. K nepochopitelnému barbarství chystají se znova ruští bolševici. Kdežto jiní národové úzkostlivě chrání a nákladně mnohdy udržují vzácné a umělecké památky svých dějin, silně záští protikřesťanská na sovětské Rusi chce až do konce vyhladit stopy umělecké minulosti nešťastné, bratrské země, jejíž nejcennější poklady už beztak byly vyprodány chamtivým cizáckým kupcům do celého světa. Po rozboření velebné svatyně Krista Spasitele v Moskvě má dojít ke zboření chrámu sv. Sofie v Kijevě. Zmizet má ze slavné metropole ruského křesťanství nejstarší křesťanský chrám, opravdový symbol hluboké víry dávných století a zároveň pokladnice nenahraditelných uměleckých skvostů. Dokud byly sověty revolučním kvasem vyraženy z ostatního kulturního světa, dokud opojeny oparem krve a slzi pobitých a zotročených bratří, měly neprostupnou čínskou zdi zabarikádováno své tyranické samoděrzavi cynického ateismu, mohli snad býti diktátoři smutného ničení a zhouby hluší k jednomyslnému úsudku ostatního civilisovaného světa. Ale od té doby, kdy se stalo sovětské Rusko členem Společnosti národů, pokrylo by jeho protikulturní barbarství nejčernějším stínem hanby i všechny členy Svazu národů. Na nich na všech spočívá dnes tíha odpovědnosti! Proto s bolestným rozhořčením apelujeme na tuto nejvyšší instanci mezinárodního spolitostí, zvláště na naše vlastní zástupce ve Společnosti národů: Zadržte v poslední chvíli ruské, bolševické kla-

divo, zdvižené už k ráně hanby a potupy všelidské kultury. Nedopusťte zbourat kijevský chrám sv. Sofie aspoň z ohledu na jeho starobylost a uměleckou hodnotu, když už zemřel soucit s křesťanským citěním zmučeného národa! Bije hodina dvanáctá!

Smutný pomník bolševické „črevyčajky“ — GPU — dokončen. Jest jím kanál (průplav), který v délce 221 km spojuje Bílé moře s Baltickým. Stál sověty 90 milionů zlatých rublů, ačkoliv všechnu práci konali úplně bezplatně trestanci počtem asi 100.000 lidí. Jak sovětský tisk připomíná, tři čtvrtiny těchto bezplatných dělníků bylo trestáno pro „obyčejné“ proviny, t. j. pro „nepřátelské stanovisko“ k sovětskému režimu ať náboženské nebo hospodářské či politické. V radosti nad dokončeným dílem zamlčují však sovětské noviny, za jakých útrap musili trestanci pracovat na stavbě kanálu, nesoucího jméno GPU, za jaké zimy, bída, hladu, náboty a krutého dozoru tyranické policie odpykávali si tam lidé velkou většinou nevinní svá leta trestu sibiřské robotárny, kolik jich to zaplatilo ztrátou zdraví a života. Je přece známo, že skoro polovice těchto vězňů sovětské „spravedlnosti“ zemřelo tam následkem nakažlivých nemocí, hladu a vysilení. Voda nového kanálu mezi Bílým a Baltickým mořem bude více slaná a horká, než ji má kterékoliv moře — pro potoky nejtrpčích slz a smrtelného potu, jež teple při budování slavného průplavu GPU.

Z nepochopitelné příčiny zaútočila bolševická „Pravda“ z 10. dubna na

Sv. Otce Pia XI. pro jeho řeč v posledním sezení tajné konsistoře, již se tak přísně a rozhodně postavil proti strážcům nové války. „Rozptýl, Pane, národy, které chtějí vojnu“, volal k Bohu vševědoucímu papež, a sovětský deník ho podezřívá, že tím chtěl vyvolat společnou frontu proti Rusku. Zlé svědomí straší asi bolševiky, že všude vidí jen úklady a nepřátelství, ohrožující jejich moc. Snad je podráždili parížští dominikáni, kteří celé číslo svého týdeníku „Sept“ z 22. března věnovali sovětským poměrům. A přirozeně bolševikům nelichotili. Tož hurá proti Římu!

Školní inspektoři zjistili podle bolševického deníku („Za komunistického učení“) veliké nedostatky v učitelském vzdělání: učitel ruštiny neuměl pravopisně psát, učitel matematiky neznal zlomků, rovnic atd. Ale není prý proto třeba malomyslnět. Školní inspektoři tomu všemu odpomohou! Jak? Referent uvádí příkladem inspektora Gurienku, který se dává do reformy tímto způsobem: „neočekávané rozepne učitelům šat, aby se přesvědčil, zdali nenosí na krku křížek, mimochodem, aby poznal, jak čisté nosí prádlo. Anebo se pan inspektor usídí na určitý čas v soukromém bytě učitelově, aby zjistil, co dělá učitel doma. Zaznamenává si své dojmy a pak odstraňuje ze školy živly nežádoucí.“ Takovým „inspiciováním“ se ovšem nepovznese úroveň učitelského vzdělání!

I ruské časopisy se účastní mezinárodní výstavy katolického tisku v Římě. Stará se o to ruský katolický kněz msgr. Sipjagin. Jestliže v carském Rusku bylo možno teprve roku 1905 přistoupit k vydávání katolického časopisu, což v sovětském Rusku je to naprosto vyloučeno. Proto bude zastoupen ruský tisk katolický na vatikánské výstavě jen dvěma časopisy z zahraničím: vilenským měsíčníkem „K soedineniju“ (vychází už 4. rok, red. P. P. Maceviče T. J.) a věstníkem katolické misie v Charbině „Katoličeskij Věstník“.

Také „úderní“ výkon. Kam vede pouze hmotafsky pojímaný pokrok v hospodářství, jež se snaží sovětské Rusko vybičovat závoděním i v hospodářských rekordech, ukazuje zpráva bolševické „Pravdy“ z 15. dub-

na, že na farmě pro chov vepřů v rajoně města Krasnouralsk kojlala kolehoznice Votina na svých prsou malá selátka, aby co nerychleji rostla. Předseda kolchozu Lebedov a ředitel farmy Černý pochlubili se tímto „úspěchem“ na schůzi seláského sovětu (rady) a našli asi porozumění. Hůře však dopadli na sjezdu kolchozníků z celého rajonu. Tam jejich „úspěšný“ chov selat právem odsoudili jako „zrůdnost“ a postoupili celý případ státnímu návladnímu k vyšetření. Jak se tu hrozně plní na sovětské nevěře slova Pisma: „Člověk, když ve cti byl, nesrozuměl (nevážil si toho), i připočten jest k nerozumné tváři!“

Školské poměry sovětské osvětluje smutně stručné sdělení „Komsomolské Pravdy“ (ze 14. dubna), která píše: „Vyšetřující soudce leningradského krajského státního návladnictví prohlédl všechny doklady odpovědnosti občana Tichomirova, ředitele krajské školy pracovní výchovy č. I, a přišel k těmto závěrům:

1. Sedm učitelů trestalo děti ve škole bitím.

2. Se souhlasem OBLONO (co značí tato zkratka, není nám, bohužel, známo) a za účasti kolektiva i stranické školní organizace bylo používáno lečdové sprchy pro uklidnění nervové nemocných dětí.

3. Ve škole měli tmavou komoru (karcer), do níž byla zavřeno za trest až 10 žáků. Mezi nimi byly zjištěny případy pohlavních styků.

4. Žáci museli za trest nehybně stát v kanceláři až 4 hodiny.

5. Zvláštní hasičský sbor poléval děti vodou.

Nedbaje na toto zjištění nařídil vyšetřující soudce zastavit vyšetřování.“ Hrozné priznání bolševického tisku! Hned od počátku svého režimu mluvili a psali bolševici o své „nesmírné“ lásce k dětem. Nikde prý o dítě nebude tak postaráno jako u nich. Vše-možnými sliby chtěli získat uz děti na svou stranu, nic nedbajíce, že tím ničí dětskou duši, a teď musejí používat ve svých školách prostředků, o nichž je málo říci, že jsou surové... Zapominají patrně na to, že to byli právě oni, kteří z ruských dětí vychovávali takové zbojníky.

Jak se přiosťila dětská otázka v SSSR, svědčí také nařízení sovětské vlády (z počátku dubna), podle něhož

mohou být trestány za své činy jako dospělá osoba dětí od 12 let, tedy i trestem smrti. Co se týče trestu vězení, všude platí pravidlo, že děti nikdy nesmějí být vězněny spolu s dospělými osobami. Vždyť by to znamenalo vychovat z dítěte co nejdříve dokonalého zločince. Bolševici ve skutečnosti ovšem už dávno nedodržovali tuto zásadu, ale aspoň veřejně se jí nezfikali. Nyní však zcela otevřeně prohlásili, že děti půjdou i do vězení jako dospělí provinilci.

To jsou ovšem smutné výsledky výchovy bez Boha i bez rodiny. Bezvěreční vychovatelé jsou nyní bezradní a nemají lepších prostředků, než trestati děti stejně jako dospělé. A přece děti nejsou vinné, že se z nich stávají zločinci. Vinu nesou vychovatelé, kteří zavrhlí zásady křesťanské, ti vlastně patří do žalářů, jež chtějí otvírat zanedbaným dětem.

Ochráně dětí a mateřství byl věnován nedávný sjezd v Moskvě. Jednalo se tam mezi jiným i o tom, že mají být letos postaveny v SSSR útulky pro 3200 tisíc opuštěných dětí. Plán zůstane asi jen plánem, ale je potud zajímavý, že prozradil aspoň přibližně, kolik opuštěných dětí je v SSSR.

Staré náboženské tradice jsou velmi pevně zžitě na ruském venkově. Jak sdělují „Izvestije“ (z 17. dubna), v kirovském kraji (dříve Vjatka) se síce často mladí manželé registrují nejdříve v selském sovětu (t. j. na úřadě), dávají oddat v chrámě. Podle sdělení ale pak se dávají oddat v chrámě. Podle sdělení pracovníků gubinského selského sovětu je 38 novomanželů 20 — hlavně z řad jedinolčnicků — uzavírají sňatek církevní. (Jedinolčnick je rolník, který dosud hospodaří samostatně, ne v kolchozu.)

Na nedávné konferenci učitelů míropolské střední školy se jednalo o plánu práce pro kroužek mladých předrodopisců, který spojoval žáky pátých tříd. V tomto plánu nebylo však nic z otázek protináboženské výchovy. Když bylo na to poukázáno, ředitelka kroužku, G. Kovalenko, odpověděla, že se podle jejího mínění tato otázka již přežila. Učitelka P. Krikuonová s ní souhlasila a prohlásila přímou, že protináboženská výchova není nutná, jelikož již není chrámů ani kněží. Proto se vůbec domnívá, že protináboženská práce je zbytečnou přítěží pro

učitele. Tak vystihuje nynější smýšlení učitelstva v sovětském Rusku dopis, který byl poslán redakci „Večerní Moskvě“ a byl otištěn mezi jiným též v bolševickém časopise „Za komсомolskoje prosvěščeňe“.

Na moskevské trhy si stěhuje sovětský časopis „Za industrialisaci“ (z 12. dubna), že se tam provozuje obchod předměty, které byly vyrobeny zakázanými soukromými podniky. Píše: „V Moskvě na jaroslavském trhu obchodoval jednooký krejčí, který jako invalida používal různých daňových úlev. Když se však úřady začaly blíže zajímat o jeho činnost, vyšlo najevo, že se tento krejčí propůjčil k službám domnělého „kustarja“ (drobného řemeslníka), který ve skutečnosti však vydatně těžil z cizí práce a získal tak příjem několika desítek tisíc rublů. Jiný invalida — bezruký a beznohý — též využíval daňových úlev k tomu, že prodával na trhu výrobky několika domnělých drobných řemeslníků (kustarů). Měl z toho rovněž roční příjem několika desítek tisíc rublů. Jiný trhovce měl dokumenty potvrzeno, že je blázen. Ovšem že obdržel proto všechny invalidní úlevy. Když mu je však chtěly úřady odeprít, padal před nimi i se svojí ženou, také uznanou za blázna, tak důkladně do mdloub, že polekání berní úředníci jim hned vyhovovali. Konečně se vyšetřilo, že tento „blázen“ má cukrářský podnik, v němž našli velké množství cukrovinek různých druhů. Obchodního obrátu měl denně nejméně 1500 rublů. Podobné případy byly zjištěny i na jiných trzích. Tak na tišinském trhu obchodoval po několik měsíců „drobný“ řemeslník, který prodával košíky a různé pletené zboží — prý domácí to výrobky. Denně přivážel tohoto zboží na trh za několik tisíc rublů a vždy nějakým dokumentem dokazoval, že zastupuje nějaký sibiřský kolchoz. Zboží prý mu posílají poštou. A tento člověk dosud tam obchoduje a vydělává tisíce rublů.“

Na letošní velikonoce bylo 20 ještě neuzavřených chrámů v Moskvě přeplněno. Lidé stáli i u zavřených oken, aby alespoň něco zaslechli z toho, co se zpívá v kostele. Někdy okna se otvírala a z nich podávaly se stojícím venku rozsvícené svíčky. K žádným výtržnostem prý nedošlo a svátky minuly v naprostém klidu.

Zvláštní citát. Bolševická „Pravda“ (z 28. dubna) přinesla na druhé stránce citát, tištěný velkými písmeny: „Jest nutno pečlivě a pozorně se starati o růst lidí, podobně jako se zahradník stará o růst svého milovaného ovocného stromu. J. Stalin.“ — Ano! Ano! Jinak se píše v novinách a jinak se provádí v praxi. Jinde se nemluví tak nápadně o povinné péči o děti, ale trest smrti pro 12leté děti tam také není zaveden jako v Rusku.

Angličtí dopisovatelé z Moskvy sdělují, že tam přestal vycházeti časopis „Bezbožník“. Příčina zastavení prý je ta, že není papíru. Víc se však podobá pravdě, že se tím sovětská vláda snaží udělati si dobré oko v cizině. Pak nesmíme zapomenouti, že mimo „Bezbožníka“ v SSSR vychází ještě řada jiných protináboženských časopisů.

Drobné zprávy.

Na Ukrajině vyšetřily sovětské úřady, že nějaké neznámé osoby doručují žákům nižších škol modlitbu „Otče náš“. Děti si ji opisují a učí se jí nazpaměť. Různé revoluční svátky děti už nezajímají.

Mezi soudními úředníky na Ukrajině je 60 proc. soudců, státních návladních (prokurátorů) a vyšetřujících soudců, kteří mají pouze nižší vzdělání; s vyšším vzděláním jest jich pouze 10 proc. Soudní praxi více než 5 let koná pouze 30 až 35 proc. všech soudních úředníků.

Achilova pata ruského obra — železnice. Na permské železné dráze, která spojuje města Perm—Jekaterinburg, nastalo během ledna 1018 případů, že se pokazily koleje, v únoru 880 případů, v březnu — 900. Po jmenování pověstného Kaganoviče komisařem dopravy (ministrem železnic) a po jeho přísném zakročení proti nechalým železničářům mnoho železničářů začalo utíkat ze služby železniční. Tím je ovšem ohrožena železniční doprava mnohými komplikacemi v transportu.

Pro sovětské poměry je vždycky příznačné, když sovětské noviny začínají horlivě psáti o množství kontrevolucionářů v komunistické straně. To se hledají obětí beraní, když se cosi nepodařilo těm, kdož mají odpovědnost za komunistické plány.

Státní pohřební ústavy v sovětském Rusku jsou vedeny v obchodním

duchu: vycházejí veštic všem svým zákazníkům a vypravují také náboženské pohřby. Ovšem, že se za takové pohřby musí platit hodně více.

POLSKO

Pravoslavného dějepisce Václava Zaikina pozvalo „Bogoslovo društvo“ ve Lvově, aby na tamější universitě přednášel o nynějším stavu ruské bohovědy. Prof. Zaikin vyhověl pozvání a ve své přednášce (19./2.) podal nejprve obraz ruské bohovědy v předválečném Rusku, ale pak i její nejnovější rozvoj mezi ruskou emigrací. Vyznačil tu dvojitý směr, konservativní a liberální. Jako zástupce liberálního směru jmenoval profesora pravoslavné Duchovní akademie pařížské Bulgakova, Berdjajeva a jiné. Prof. Zaikin je dopisovatelem ruského pravoslavného listu varšavského metropolitů „Slova“, ale též jiných ukrajinských a polských listů.

Podivný neofyta. Do karmelitského kláštera v Lublině přišel nějaký Žid a projevil přání, aby byl pokřtěn a přijat do kláštera. Řehořníci uvěřili v jeho upřímnost, poučovali ho v katolické víře a po zkončené přípravě ho pokřtíli. Pak nastoupil noviciát a v záležitostech klášterních dostal se několikrát ven z kláštera a navázal různé známosti. Znenadáni se však objevil v klášteře policajt, žádaje si mluvit s pokřtěným Židem. Jakmile o tom doslechl pokřtěný „novic“, netoužil po bližším styku s policií, vyskočil oknem z kláštera ven a utekl. Vyšlo najevo, že to byl bolševický agitátor, který se už dal víckrát pokřtít, aby pronikl do prostředí jinak nepřístupného bolševikům.

Ve Vilně a v Kremenci se zavírají pravoslavné semináře. Místo nich se zřizuje pravoslavný seminář ve Varšavě s vyučovací fečí polskou. Mezi předměty vyučoványými je také řečtina a církevní staroslovanština. Vyučování začne od podzimu r. 1935. Ředitelem nového semináře byl jmenován archimandrita Feoan (Protasevič). Při semináři bude zřízen internát pro 210 osob. — (Vozroždění č. 3603.)

„Legion Mlodych“, výbojná organizace polské mládeže, oclta se na sceně. Nadarmo vyzněl výstražný hlas polského episkopátu, který v loňském pastýřském listě poukázal na protika-

tolické zásady i činnost „Legjonu Mlodych“, vůdčové organizace ještě hlouběji propadali radikalismu, k němuž nemohl už ani stát klidně přihlížet. A tak došlo k tomu, že členové seniorátu „Legjonu Mlodych“, ministerský předseda Slawek, ministr Koścalkowski, bývalý minist. předseda J. Jendrzejewicz, maršálek Switalski, ministr W. Jendrzejewicz, starosta varšavský Starzyński a ministr Schätzel vzdali se svého členství ve spolkovém seniorátě Legjonu a tím přivodili jeho likvidaci. Jako důvod svého rozhodnutí uvádějí vystouplí seniorové, že „organizační metody Legjonu se příliš vzdálily od ustálených zásad mravních a ideových.“ Je to asi nářezka na tajně vyzvědačské organizace v lůně „Legjonu Mlodych“ jako „Alfa“ a jiné. Vystoupením předních státníků polských ztrácí „Legjon“ mocnou záštitu i přitažlivost dalšího rozvoje.

Ve výroční den prvního sv. přijímání sv. Terezie Ježíškové, dne 8. května, přistoupila mládež celého Polska k sv. přijímání, aby vyprosila ochrany Boží nešťastné mládeži v sovětském Rusku, zhavené všeliké výchovy křesťanské a ohrožené i mravně bojovnou nevěrou bolševickou. Biskupové všech diecézí polských vydali příslušnou výzvu k tomuto projevu katolické lásky.

Nastává vysřizlivání. Podle statistických zpráv, vrátilo se od Nového roku do konce března (za tři měsíce) ve vojvodství vilenském na 900 přívrženců sekty baptistické ke katolické Cirkvi. Následkem toho bylo zrušeno 37 baptistických modliteben jako bezúčelných.

Ve Vilně hlásí se k sektě „Polské národní církve“ na 200 lidí — podle jmen Poláků t. zv. „rozvodovců“. Odpadli od katolické víry a přestoupili k národní církvi, aby mohli dosáhnout manželské rozluky a nového sňatku. Na přání varšavského pravoslavného metropolitů Dionysia vyjednávalo se, aby byla pro ně zřízena nová fara „národní církve“ ve Vilně. Přes příznivé stanovisko pravoslavných církevních úřadů narazilo toto přání metropolitovo na těžkosti, poněvadž nebylo možno získat pro novou faru potřebného kostela. Návrh, aby byl na ten účel postoupen pravoslavný kostel sv. Parascevy, odmítli

pravoslavní Bělorusové, jimž ten chrám patří. Mají se tedy prozatím konat bohoslužby národní církve polské v místnostech soukromých.

JUGOSLAVIE

Protestantský biskup dr. Filip Popp v Záhřebě vyslovil se u příležitosti svatosávského jubilea o poměru své církve k srbskému pravoslaví takto: „Je všeobecně známo, že mezi evangelickou a pravoslavnou církví v Jugoslavii panují přátelské, bratrské vztahy. Pravoslavná církev na mnohých místech nabídla své chrámy evangelickému duchovnímu k bohoslužbě. Stejně učinila i evangelická církev v místech, kde pravoslavní nemají svého kostela. Tak tomu bylo dlouhý čas v Lublani. Sv. Sáva má pro srbskou pravoslavnou církev tentýž význam, jako pro naši církev evangelickou Martin Luther.

Pokládal jsem proto za potřebné, aby to evangeličtí kněží věděli, proto jsem jim poslal zvláštní okružní list. Upozornil jsem je, aby sami spolupracovali při oslavách sv. Sávy a věřícím aby doporučili v počtu co možná nejhojnějším účastníkům těchto oslav. Všude ať projevují sympatie pravoslavné srbské církvi.“ Stanovisko jugoslávských katolíků k oslavám svatosávským bylo ovšem dáno už tím, že při nich i vláda zdůrazňovala především pravoslavný význam sv. Sávy, nikoliv jen národní a státní. Na náboženských oslavách srbskému pravoslaví přirozeně proto nemohou katolíci spolupracovat, ani se jich účastnit, jako nemohou nikdy své svatyně propůjčovat k jiným bohoslužbám nežli katolickým. V tom je zásadní rozdíl v pojmání církve mezi katolíky a evangelíky.

Na jugoslávský kongres eucharistický, který se koná v Lublani, současně s naším celotříšským sjezdem katolickým koncem června, jmenoval Sv. Otec svým zástupcem polského primasa, kard. Hlonda z Poznane. Lublaň, kde mají salesiáni na předměstí kvetoucí svůj ústav, zná kard. Hlond z dřívějších návštěv své řeholní rodiny i jako účastník východního kursu v roce 1925.

Cyrilometodějský sbor, známé řeckokatolické pěvecké sdružení v Zá-

hřebě, provede po prvé novou skladbu znamenitého ruského skladatele A. Česnokova „Staroslavenskú Službu Božju (mši) sv. Jovana

Zlatoustoga“. Čistě liturgický sloh nového díla zapadá vhodně do příprav hrvatských katolíků na lublanský eucharistický sjezd letošní.

Katolický obzor.

Doma.

MORAVA

Legendu svatoivanskou, která byla u nás dříve tolikrát prosaicky i básnicky zpracovávána, kriticky zhodnotil v 5. čísle pražské revue „Řád“ univ. profesor dr. Josef Vašica. (Pojednání vyšlo i jako separát.) Zajímavé této otázce přivedlo ho studium literární činnosti jesuity Bridela, který napsal latinsky i česky „Život svatého Ivana, prvního v Čechách poustevníka a vyznavače“. (1657.) Po literárním rozboru obojí legendy Bridelovy podává dr. Vašica přehled české historiografie o sv. Ivanovi, která dospěla tak daleko, že přední český dějepisec V. Novotný prohlásil sv. Ivana za osobnost smyšlenou, která ani nežila. Navázav na kritické badání otce kritického dějepisu českého piaristu Gelasia Dobnera, snaží se dr. Vašica konfrontací německých letopisů a církevně-slovanské legendy o sv. Ivanu osvětlit jeho rodný původ i jeho poměr k velkomoravskému poslání slovanských apoštolů sv. Cyrila a Metoděje. Sv. Ivan byl podle těchto svědectví synem obodritského knížete Gostomyse, který r. 844 padl v boji proti Němcům. Vstoupil do slavného benediktinského kláštera v Korveji ve Vestfalsku, kde kvetla úcta k ostatkům sv. Víta, a odtud se odebral do Čech jako poustevník a šířitel úcty svatovítské. Tím by se nejpravděpodobněji vysvětlilo, proč sv. Václav zasvětil první chrám pražský sv. Vítu. Z toho pak, že církevně-slovanská legenda, spadající svým vznikem do 10. neb 11. století, do dob rozkvětu slovanského písemnictví v Čechách oslavuje sv. Ivana, a že po pádrubém století v téměř koutě Čech vzniká benediktinský klášter se slovanskou bohoslužbou, založený sv. Prokopem, možno soudit, že sv. Ivan přilnul k dílu cyrilometodějskému s plným po-

rozuměním. — Do temna nejstarších našich dějin církevních dal dr. Vašica proniknout tak radostnému paprsku světla! Díky!

CECHY

Diecéšní odbor Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje v Českých Budějovicích věnoval ze spolkových prostředků k uctění 1050. výročí smrti sv. Metoděje 500 Kč na opravu basiliky na posvátném Velehradě a 500 Kč misijnímu ústavu Tovaryšstva Ježíšova lamže. Je to pokračování darů, o nichž byla zmínka v č. 4. t. l. Mimo to účastnil s Apoštolát činnou spoluprací i pomocí hmotnou při dětském triduu, jež se konalo v době svatopostní v česko-budějovické katedrále a jež bylo velmi krásně navštíveno nejen žactvem škol národních, nýbrž i studenty a studentkami. Třídenní tato pobožnost měla za účel usnadnit mládeži získání odpustků Milostivého léta, dále modlitbami oslaviti 150. výročí od založení diecése (1875 za císaře Josefa II.) a posléze vyprostiti pozhnání Boží katolickému sjezdu. — Podle přání Sv. Otce Pia XI. tlumočeného posvátnou kongregací pro semináře bude se, dá-li Bůh, v kněžském semináři konati každoročně „Den křesťanského Východu“ s přiměřeným pobožnostmi a přednáškami. Bohoslovci všichni, pokud jsou národnosti české, jsou členy Apoštolátu. Otázky unionistické a vše, co s nimi souvisí, dochází bedlivého povšimnutí. — Na venkově i ve městech vždy více se živí a vždy slavněji svítí se 5. červenec, svátek sv. věrozvěstů našich.

SLOVENSKO

Trnavská univerzita. Je známo z dějin, že vítězná výboje turecké pronikly v 16. století až k hranicím Slovenska a že Slováci po 150 let museli

svoji statečností bránit dalšímu pronikání útočných Turků. Tak se stalo, že se na Slovensko stěhovala maďarská šlechta i církevní hodnostáři, postupující před Turky. R. 1543 usadil se ostříhomský arcibiskup i s kapitulou v Trnavě, kde brzy potom vzniklo středisko katolického a kulturního života tehdejšího Uherska. Kanovník a farář trnavský Mikuláš Telegdy zřídil r. 1577 v Trnavě první katolickou tiskárnu Uherska, jež později hrála důležitou úlohu, vydávajíc kromě knih latinských, maďarských a německých též knihy chorvatské, ruské, rumunské, ba i francouzské — celkovým počtem přes 3000 knih. Dne 12. května 1635 věnoval ostříhomský kardinál-primas Petr Pázmány 100.000 zlatých jako fundaci ku zřízení univerzity v Trnavě a zároveň projevil přání, aby se tato univerzita přeložila na jiné vhodnější místo ostříhomské diecése, až budou Turci z Uher vypuzeni. Když Ferdinand II. zakládající listinu pro trnavskou univerzitu potvrdil, byla dne 13. listopadu 1635 slavnostně otevřena fakulta theologická a filosofická. Trnavská univerzita byla ovšem pod správou řádu jezuitského, jehož generál jmenoval vždy rektora univerzitního ze své moci i potom, když r. 1667 přibyla ještě fakulta právnická a r. 1770 lékařská. Za vpádu švédského vojska na Moravu utekli se r. 1642 studenti vysoké školy olomoucké i se svými profesory do Trnavy, aby tam pokračovali ve svých studích. K národnímu uvědomení Slovenska přispěla trnavská univerzita značnou měrou.

Na východním Slovensku je v Královském Chlumci (tři stanice před Čopem) katolickým farářem premonstrát P. Josef Martoncsék, který pod pseudonymem Mécs Ladi-
slav vydal řadu maďarských básnických knih (na př. Rabszolgák ének elnek — Otroci zpívají). Dovede moderně řečí a v hluboké symbolice psát o časových otázkách dneška. Ač poměrně mlád, stal se v nové maďarské literatuře už hodně populární. Uchvatně působí, když sám ohnivě přednáší své básně. Je výborný deklamátor, který mluví též očima, tváří a gesty. A tohoto katolického kněze z našeho Slovenska, z rodičů slovenských zro-

zeného a slovensky dosud znejšého, ctec jeho mluvil špatně maďarsky, děd vůbec maďarsky neuměl, pozval maďarský vyslanec v Paříži, hr. Khuen Hedervary, aby na slavnostním večíрку v Sorboně reprezentoval maďarskou poezii. Básník přednesem svých básní, které byly hned tlumočeny po francouzsku, okouzlid účastníky večera, organizovaného pod protektorátem pařížského kardinála Verdiera. „Nemzeti Ujság“ referuje v nadšeném článku o úspěchu, jakého prý už dávno nedobyli Maďari v Paříži. Francouzové mohli prý v tomto reprezentantu maďarského lidu poznat duši tohoto lidu. V Mécsovi se objevil v Paříži maďarský duch, který je totožný v Sedmihradsku a na Slovensku, na Dolnozemsku a v Zadunajsku... Pravda, pravdouci, neboť tam všude kvetla za onoho času násilná maďarisace! To ovšem nevědí ani Francouzi, ani referenti Poláci, okouzlení duši maďarského lidu!

PODKARP. RUS

O novém řeckokatolickém biskupství v Chustě na Podkarpatské Rusi přinásejí zahraniční časopisy zprávu, že došlo už v této věci k dohodě mezi Sv. Stolicí a čsl. vládou. K vydržování nového biskupství má být použito prostředků, jež budou uvolněny zrušením apoštolské administratury v Rožnavě. Zřízením třetího biskupství řeckokatolického v Chustě vznikne zvláštní církevní provincie řeckokatolická na Podkarpatské Rusi, jejíž metropolí se stane Užhorod.

Novým gubernátorem Podkarpatské Rusi jmenoval prezident republiky dosavadního starostu užhorodského, řeckokatolického kněze Konstantina Hrabara.

Bývalý profesor řeckokatolické theologie dr. Fencik, který byl už za svého pobytu v Americe biskupem Stojkou suspendován, byl hned po svém návratu do republiky zatčen a vsazen do vyšetřovací vazby. Jeho dosavadní politická činnost a styky se zahraničím uvrhly ho v podezření nedostatku státní loyality. Při nynějších sněmovních volbách kandiduje ho Ruská národní autonomní strana, spojená s pražským Národním sjednocením.

Za hranicemi.

Ř Í M

Na Boží hod velkonoční sloužil Sv. Otec v basilice sv. Petra pontifikální mši sv. za účasti třinácti kardinálů, dvaceti biskupů, mnoha prelátů a celého diplomatického sboru vatikánského i vyslanců japonského a chilského u Quirinálu, zplnomocněného ministra portugalského a irského ministra spravedlnosti a padesáti tisíc věřících. Po mši sv. byly vystaveny k veřejnému uctění vzácné památky z umučení Páně, rouška Veroničina a ostatek sv. kříže. Před basilikou očekávalo na 150 tisíc věřících papežské požehnání, které jim z loggie chrámové fasády udělil Sv. Otec po zkončených bohoslužbách. Mezi letošními velkonočními poutníky římskými budila pozornost velká účast katolické mládeže německé z Düsseldorfu, jejíž nadšení, sborové pozdravy při papežském požehnání, bylo slyšet zřetelně i z radiového rozhlasu.

ANGLIE

Senátor T. M. Langhlin z Belfastu (v sev. Irsku) odmítl účast na oslavě jubilea 25letého panování krále Jiřího V. a odůvodnil své rozhodnutí listem, v němž píše: „Ačkoliv katolíci stanoví třetinu obyvatelstva šesti hrabství podléhajících pravomoci královského parlamentu, přece ministerský předseda lord Craigavon prohlásil, že „je to protestantský parlament protestantského národa“. Katolíci musejí platit daně školní, ale nedostává se jim za to příslušného užítku. Jejich děti jsou zbaveny dokonce těch školních a vzdělávacích možností, které zaručuje školní právo. Je dobře známou věcí, že my, katolíci, jsme vylučováni při vládních jmenováních do státní služby, na které jako obyvatelé i podle královské ústavy máme právo. Nemyslím, že je možno za takových poměrů ode mně očekávat, abych se účastnil jubilea krále, který je odpovědným za tento stav věcí.“

V klášteře Tyburn, Hyde-Park (Londýn) blízko místa, kde mnoho anglických mučedníků prošlo svou krev, koná se každoročně nověna (devítidenní pobožnost) na úmysl navrácení Anglie ke katolické Církvi. Letos se

k této pobožnosti přihlásilo písemně 13.853 nekatolíků. Po čas nověny hoří před svatostánkem čtyři velké svíce nesoucí nápis: za papeže, za Církev, za krále, za Anglii. Pobožnost se končí na svátek sv. Jiří, patrona Anglie. Od poslední nověny zaznamenaly sestry 35 navrácení ke katolické Církvi.

FRANCIE

Známý přítel slovanského Ruska, biskup d'Herbigny, nepřestal se ani po svém odchodu z Říma zabývat smutnými poměry v sovětech, jež bedlivě sleduje zvláště po stránce náboženské. Svědčí o tom nedávná jeho přednáška o náboženské situaci v sovětech, kterou konal před četným posluchačstvem v katolické organizaci pařížské „Association de Notre-Dame de Salut“. Zraje dobře z vlastní zkušenosti poměry ruské, podal msgré d'Herbigny nejenom historii protináboženského boje za sovětského režimu, ale i zajímavě osvětlení celého jeho vývoje až do posledních dnů. Veliká láska msgré d'Herbignyho dívá se do budoucnosti slovanského Ruska optimisticky, neboť o zemi, kde žije tolik hrdinů za víru, nemožno se oddávat beznaděši. Rusku, úpímu po řadu let pod jařmen rudých vládců, zasvitne ještě jítka šťastného zítřka“, končil msgré d'Herbigny svou pařížskou přednášku.

Třídenní smírná pobožnost v Lurdech, již ve dnech 25.—28. dubna bylo zakončeno Milostivě léto pro celou Církev katolickou, stala se mezinárodním projevem touhy katolického světa po míru. Neobvyklého významu dodala jí osobní účast papežského legáta, kard. Eug. Pacelliho, kterého až k hranicím Francie přijel přivítat a celou cestou do Lurd doprovázel prezidentův zástupce ministr Marin. V Lurdech dostalo se kard. Pacellimu pak oficiálního uvítání ode všech francouz. úřadů civilních, vojenských i soudních. Nával poutníků ze všech zemí evropských, i z Asie a z Ameriky byl opravdu ohromný, také účast církevních hodnostářů, kardinálů, biskupů a kněží. Slavnost sama dojímalá nesmírně svým neobyčejným náboženským pojetím. Ode tří hodin čtvrtedního odpoledne byly bezustání slouže-

ny mše sv. před lurdeskou jeskyní v různých obřadech, ve dne v noci, až do třetí hodiny nedělního odpoledne, kdy byla smírná pobožnost ukončena. Zástupcem českých katolíků mezi lurdeskými celebranty, jichž se vystřídal o tomto triidu 140, byl superior krajské misie patřské, prelát dr. Rudolf Zháněl. Sv. Otec udělil nakonec radiovým rozhlase m všem účastníkům apoštolské požehnání, Liturgická prosba „dona nobis pacem“ („popřej nám míru“) pronášena při nejsvětější Oběti u lurdeské jeskyně 140krát, vyjadřovala nejkrásněji a také neúčinněji horoucí katolickou touhu po světovém míru a doplňovala cestami nadpřirozenými mezinárodní jednání o světový mír!

GDANSK

Katolický farář v Mierzeszyně P. Aeltermann byl na rozkaz hitlerovské vlády gdanské zatčen právě ve chvíli, když oblečen v ornátě šel sloužit mši sv. Obviňují ho, že prý zneužíval kazatelny v boji proti „pracovním táborům“. Zatím se farář P. Aeltermann staral jenom o to, aby jeho farníci, zadrženi v pracovních táborech ležících v jeho farnosti, mohli se účastnit nedělních služeb Božích a pobožností Milostivého léta. Správa pracovních táborů nejen slušnou žádost faráře Aeltermanna zamítla, ale odpověděla mu sprostým dopisem. Je přirozeno, že brutální postup gdanských hitlerovců, kteří nešetí náboženských citů katolického obyvatelstva a drzou rukou sahají až k oltáři po katolickém knězi konajícím jen povinnost, vzbudila hluboké roztrpění v celém kraji. Psaní pak hitlerovského tisku („Danzinger Vorposten“) útočícího živě a sprostě na katolické duchovenstvo přilévá jen oleje do ohně pohoršení.

NĚMECKO

V **München-Gladbachu** zakázala policie kající procesy mužů, které se po vzoru podobných pobožností v Kolíně n. R. a v Holandsku mělo konati v noci se soboty na Smrtnou neděli. Tichá modlitba mužů uctívající mlčenlivého božského Trpitele a prosících za usmíření lidských vín je patrně ohrožením Fravého a útočného programu hitlerovců. Místo zakázané-

ho kajícího průvodu mužů uspořádány byly ve všech kostelích v München-Gladbachu noční adorace s kázáními a zbožnými meditacemi.

Agenti-provokatéři už pracují. Ke katolickému prelátu Leffersevi v Rostocku přišli student Schinke a studentky Frischová a Razová z okruhu pohanického hnutí Ludendorffova a z tak zv. „Tannenbergerbundu“, představili se jako katolíci a žádali si duchovní porady. A pak se odměnili tomuto katolickému knězi tím, že ho obvinili „z útoku proti vládě a hitlerismu“, jichž se měl dopustit kritikou pověstné knihy hlasatele novopohanství Rosenberga, „Mythus XX. století“. Na soudě šverinském doplnili ještě své svědectví novým udáním o výpovědi preláta Lefferse, již kritisoval prý krvavě udalostí z 30. června minulého roku. A třeba celá řada svědků, i protestantských, potvrzovala loyální smýšlení preláta Lefferse, soud uvěřil agentům-provokatérům a odsoudil obžalovaného kněze na 1 a půl roku do vězení.

Na pomník ř dra Klausnera, ministerského ředitele a předsedy Katolické akce v Berlíně, konala se sbírka ve všech katolických kostelích berlínských. Dr. Klausner stal se obětí vražedné nenávisťi hitlerovců, kteří jej loňského roku dne 30. června úkladně sprovodili se světa.

ŠVÝCARY

Na letošním IV. už sjezdě mezinárodní organizace „Pro Deo“ v Ženevě byli přítomni zástupci jedenácti zemí: Švýcarska, Francie, Anžlie, Rakouska, Belgie, Německa, Severoamerických Spojených států, Brasílie, Ruska, Jugoslavie a Japonska. Z referátů jež podávali katolíci, protestanté i pravoslavní, bylo zřejmo, že protináboženské hnutí v sovětském Rusku neustalo, nýbrž že se dále systematicky provádí a sovětskou vládou podporuje. Také zprávy o hladu na rozsáhlém území Ruska zněly smutně, poněvadž jakákoliv pomoc ze zahraničí naráží na nepřekonatelné překážky sovětské vlády. O postavení křesťanů v Mexiku podány též podrobné a bolestné referáty. Sjezd se pak usnesl, aby komise „Pro Deo“ vyzvala náčelníky křesťanských států, by jednotlivé státy vymohly od Ligy národů ú-

chvalu zavazující členy Ligy k tomu, že budou mít v úctě křesťanskou víru a umožní svobodu jejího učení a vyznávání. Na konec podal jeden z protestantských členů komise „Pro Deo“ resoluci, aby se i jiná křesťanská vy-

znání připojila k všeobecným modlitbám za pronásledované bratry v Rusku a Mexiku, jak je na první neděli květnovou stanovila už dříve Církev katolická.

Krajanské zahraničí.

Z Belgie krajanské.

(Úryvek z dopisu Karla Supy S. J., českého bohoslovce v Belgii.)

... Tu vše člověka jinak tlačí, když tak pozoruje a se zadívá, jak ta naše vlast jako hád v úzkostech se svíjí v tom studeném prostředí. — A nedávno byl jsem s fr. Bočkem v jeho působišti mezi našimi krajany v uhelném kraji limbourgském, kde vyučuje ve Waterschei náboženství jednou za 14 dní. Je tam těžká práce, to není jako učit náboženství někde u nás, kde maminky učí (učívaly, poz. red.) více než katecheta. Většina rodin je vlažných, které jednak zanedbány, jednak světem honěny, mnohé dobrým bydlem svedeny, na náboženství moc nedbají. Duchovní správa je nanejvýš nouzová; je svěřena vždy některému z našich, který buď zde nebo v holandském Maastrichtu studuje a ovšem velmi často se mění. Od podzimu se tam potýká můj kolega a zdá se, že mu Bůh

žehná. Mimo školu ovšem je málo pastoračních možností, přesto však navštěvuje jednotlivé rodiny, které ovšem v dnešních zhoršených poměrech více pomýšlejí na domov. Vždyť čas od času se někdo stěhuje, ježto se Belgičané též brání proti cizincům, kteří jim domácí chléb z ruky vytrhují. Také na mzdách je omezují, takže zlaté časy, kdy za těžkou práci těžké franky vydělávali, dávno přestaly.

Proto tím větší podpory a pomoci od nás zasluhují. Fr. Boček si představil, že je probudí; zdárně propaguje náš katolický tisk, neboť v každé skoro rodině najdeš tisk nevěrecký. Těžko se takový nešvar z domů vytisní, ale snad to půjde, když se dá náhrada. ... Dostali jsme už z Moravy několik zásilek knih, ale to už je pryč a málo...

Několik obrázků z Patagonie.

(Píše P. Jáchym Procházka.)

Dostal jsem se s pomocí Boží, jak již, milí čtenáři, víte, do Jižní Argentiny, do Comodoro Rivadavia, abych tu vykonal misie pro naše krajany. Mám již zkušenosti a časem jsem se nijak nezavazoval dříve, než na začátek března, kdy máme již připraveny misie jinde. Do Comodoro Rivadavia se jede někdy 4 dny, někdy i 6 dní, jinde i více, když je špatné počasí. Loď nejede každého dne, a tak není možno si stanovit program na dny, natož pak na hodiny. Pak je tu i to těžké, že mi nikdo nemůže přesně říci, kolik na jednotlivých místech je našich krajanů, a jak dlouho mne tam mezi nimi bude zapotřebí. Užil jsem tedy této své zkušenosti po prvé a vidím, že se tak stalo dobře, neboť svůj pobyt v Comodoro Rivadavia stále prodlužuji.

Přijel jsem sem 29. ledna a dostanu se odtud až asi koncem února. Za tu dobu jsem tu směl prožít mnoho rozličných věcí, které musím sdělit i milým přátelům do Evropy.

První, co tu bylo jistě nejkrásnější, byly misie, které jsme tu s pomocí Boží vykonal ve dnech 10. až 17. února. Hned po svém příjezdu jsem poznal, jak tu naši krajané žijí, jak mají většinou daleko do kostela, slyšel jsem, jak jsou tu špatné větry, které nesou s sebou hlinu a drobný písek, takže někdy je nemožno jít. Když pak jsem slyšel i některé naše krajany mluvit, přiznám se, že jsem měl obavu o účast na misích a o dobrý jejich výsledek. Kdo by mohl od těch lidí požadovat, aby po práci, ze které se vrátili po 8. hod. večerní, pospíchali honem do kostela, kde v 8 hodin za-

čínala pobožnost růžencová. Tak jsem počítal s denní návštěvou osmi až desíti lidí. Tak málo nás však nikdy nebylo, každodenně přišlo nejméně 40 lidí. V některé dny jich bylo večer dvakrát tolik, někdy i více.

Práci tu nemají někteří naši krajané lehkou, tím více jsem se obdivoval jejich horlivosti, s jakou navštěvovali jednotlivá kázání, a jejich pozornost, kterou věnovali obsahu. Bylo to dojemně sledovat, jak muž, přišlý z práce, naložil celou svou rodinu do auta a zavezl ke kostelu. Matky přicházely i s malými dětmi v náručí. Někdy se nám pak z kostela nechtělo a bylo i 9 hodin pryč, i více a v sobotu již šlo na jedenáctou, to ovšem byla sv. zpověď.

Nejllepší ze všeho pak byla neděle dne 17. února, to bylo společné svaté přijímání. Největší radost jsme měli se zdejší panem farářem z řady mužů, kteří přistupovali ke stolu Páně. Nejdříve jsem směl podat sv. přijímání dvěma dětem našich krajanů, chlapci a děvčátku. To byla jistě ta nejkrásnější hodina, kterou jsme tu prožili. Po krátkém kázání, měli jsme na všechno jenom hodinu času, zazpívali jsme si zase naši národní hymnu „Kde domov můj?“ a „Nad Tatrou se blýská!“.

Pak byly křtiny, odpoledne svatba a křtiny a pak v 5 hodin se zase naplnil kostel našimi krajanými. Měli jsme závěrečnou pobožnost, poslední promluvu, slavné Te Deum, apoštolské pozebnání a po něm promluvil zdejší pan farář několik slov španělsky k shromážděným krajanům. Pak ještě fotografování před kostelem, abychom měli všichni malou památku a rozcházel jsem se. Při rozchodu se ještě přihlašovali odběratelé „Neděle“, která tu našim krajanům bude náhradou za nedělní kázání a rovněž i milým podřevem ze staré vlasti. Teprve pak jsem se dověděl, že někteří naši krajané pracovali celou noc, aby mohli jít v neděli na společné sv. přijímání. Jinak by museli pracovat i neděle. Obětováli tedy svůj spánek, aby se mohli účastnit krásné slavnosti. Taci jsou zde tedy lidé, ti si jistě zaslouhují, aby tu měli svého kněze, který by je mohl alespoň jednou za rok navštívit a vykonat tu misie. Nesmím zapomenout ani na děti, neboť některé z nich z daleka docházely na svou pobož-

nost, kterou měli denně v 6 hod. več. Učili jsme se spolu katechismu a připravovali se na sv. zpověď i na sv. přijímání. A přál bych Vám ty děti viděti, kterak poslouchaly a jak se brzy naučily český nebo slovenský Otčenáš. Slíbil jsem těm dětem, že jim pomoci Spolku sv. Rafaela pošlu katechismy a modlitební knížky a těším se, že milení čtenáři jmenovanému spolku pomohou, aby mi bylo umožněno onen slib splnit. Ony děti Vám za to budou nesmírně vděčné. Budou mít krásnou památku z Československa a nezapomenou na jazyk svých rodičů, budou-li mít českou knihu nebo slovenskou modlitební knížku. O to tedy uctivě prosím.

Jak se všechno krásně dařilo, tak do toho přišla i bolest. Stalo se mi tu při jedné návštěvě, kde jsem našel nepokřtěné dítě a připomněl tu povinnost nechat dítě pokřtiti, že vlastní matka byla proti křtu sv. Nemohu Vám napsat, co jsem při tom prožíval za bolest, vzpomínal jsem na milého Spasitele, kterak plakal nad Jerusalemem, a jak se ho bolestně musela dotýkat ona slova matky, která odpírala svému vlastnímu dítěti onu svátost, která činí z dítěte lidských adoptované dítě Boží!

Po celý týden našich misí jsme měli velmi krásné počasí, takže bylo možno našim krajanům docházeti nebo dojížděti do kostela bez velikých překážek, neboť tu jsou cesty za deště těžko sjízdné, jsou sice některé dosti dobré, jiné však velmi špatné. Ani tak silných větrů nebylo, takže jsme si všichni libovali, jak je nám přáno. Jinak však bylo v pondělí po ukončení misí. Ráno již trochu přelo, přece však přišlo poměrně dosti krajanů na mši sv., která byla obětována za zemřelé krajaný v Comodoro Rivadavia. Počasí se však ještě zhoršilo, k dešti přišel ještě silný vítr, který odpoledne lámal stromy, bral i střechy a naproti kostelu na novostavbě porouchal i celý krov, takže muselo býti po uklidnění ostatní strženo. Takový vítr jsem ve svém životě neviděl, celou budouvou to profukovalo, plechový plot byl stržen v délce několika metrů, celá řada malých topolů byla polámana, v zahradách na stromech i na květinných záhonech bylo naděláno mnoho škody. Byl to velmi smutný pohled v úterý na ony polámané stromy, kte-

ré byly vypěstovány s tak velkým nákladem, musí být totiž uměle zavodňovány, protože tu není vody. I několik oken bylo potlučeno a jiné škody naděláno. Jak mi jeden krajan tu usedly vypravoval, nebylo tu již takové bouře asi 12 roků.

Druhého dne mi také někteří krajané vypravovali, jak se museli pevně držet, aby silným větrem nebyli strženi do moře; u přístavu to vyhazovalo až pět metrů vlny vysoko. Také asi dvě střechy to odneslo, přetrhlo elektrické vedení a jiné škody byly oním povětrím způsobeny. A to prý tu bývaly větry ještě silnější! Svého času tu vítr ohnul věže vysilací stanice, které dosud nebyly dostavěny.

V takovém prostředí tu žijí naši krajané, vypravují, že tak silné větry, jaký jsem zde mohl prožít, jsou již vzácností, jsou tu i krásné slunné dny, kdy je možno se koupat v moři. Mají zde také pěknou pláž, mohou se konat výlety, muži mají zde možnost uplatnit své střelecké umění a tak vedle různých obtíží jsou tu i rozličné výhody. Práce jest tu však dosti těžká, spojená někdy i s nebezpečím, kterému se však při opatrnosti možno vyhnouti.

Tím více jsem obdivoval zdejší náše

krajané, čím více jsem viděl jejich práci, jsou zde známi jako dobří pracovníci a inteligentní lidé. Když jsem poznal, jak těžká a namáhavá je jejich práce a slyšel, že pracují do 8 hodin večer a po čtvrt na 9. hod. jsem je už viděl v kostele, kde v ten čas začínalo misijní kázání, při kterém dovedli po své těžké práci vytrvat celou hodinu, pak jsem před nimi pocítoval velkou úctu. Našli se totiž, jak již to bývá, lidé, kteří záviděli těm, kdož chodili do kostela a ve své nenávisti nevěděli nic jiného, než se těm lidem posmívat, ti mužové pevného charakteru se však ani hloupých poznámek, ani posměchu nezalekli. Bývá to tak skoro pravidelně: lidé vychovaní nábožensky modlivali se doma, plnili své náboženské povinnosti, ke kterým je přidržovala jejich zbožná matka, jakmile však přišli z domova, dali se svěsti špatnou společností k bezvěří, když pak vidí jiné, že se modlí, že chodí do kostela a přijímají sv. svátosti, pak jim závidí a v té své závisti nemají nic proti těm se modlícím, než hloupý posměch.

Se srdečným františkánským pozdravem

P. J. Procházka OFM.

Jak jsem se dostal z Comodoro Rivadavia.

Jakmile jsem měl jistotu, že pojedou státní petrolejovou lodí, byl jsem zbaven velké starosti o to, jak se dostanu na své budoucí působišť. Bylo mi řečeno, že se budeme naložovat až někdy odpoledne. Spolehl jsem na to tedy a klidně si zůstal v rodině p. Bizóně, kde jsme ještě dělali olány pro budoucí můj zájezd do Comodoro Rivadavia. Teprve ráno jsem se dověděl, že na loď musíme jít již o devět hodinách ráno. Nechybělo však mnoho do té hodiny, když mi to bylo řečeno, sbalil jsem tedy poslední svůj kufr a pospíchal k lodi, nečekal jsem dlouho a byli jsme dopravováni na loď. Takové naložování jsem dosud nezažil a proto si dovoluji je trochu popsat.

Když jsem se dostal k přístavu, našel jsem tam malý vláček úzkokolejně dráhy. Tam byly hned naloženy naše zavazadla, čekali jsme malou chvíli a přijel malý motorový vůz, kam

se nás vešlo asi kolem dvaceti. Byli jsme dovezeni po železném mostě dál do moře, kde stála petrolejová loď, na kterou jsme se měli nalodit. Loď však byla od mostu několik metrů, nemohla přistáti až u mostu pro silný vítr, který tu bývá. Když jsme vystoupili z vozu, nasedli jsme do jiného dopravního prostředku. Bylo to trochu komické.

Představte si tedy laskavě nějakou bednu asi 1.20 m vysokou, dlouhou i širokou. Nahore byla otevřená a po straně měla jakási dveře, které zřízenec otevřel a nastupovalo se, vešlo se tam asi sedm lidí. Bedna byla opatřena silnými dráty, které umožnily její upevnění na jeřáb. Ten ji vyzdvihl a přenesl na pramici, která nás dopravila k lodi. Loď si nás potom vlastním jeřábem dopravila na palubu. Nikdo se při tom neubráníl úsměvu, když jsme se tak houपालi ve vzduchu. To snad bylo to nejzábavnější z celé cesty.

Při mém odjezdu mi zase přálo štěstí. Co se mi na mých cestách nejméně líbí, to je loučení. To mi dělá ze všeho nejhůře. Tak se mi zdá, že na každém místě mi zůstane kousek srdce. Za těch několik dní mám možnost poznat mnoho dobrých lidí, mohou vidět, jak mnohým jest to milé, že si mohou v kostele zase zazpívat, jako činili doma, jak jsou vděční, že se mohou i hlasitě modlit ve své mateřštině a jiné a jiné, co působí radost. Naalžám lidi, kteří se mi snaží všemožným způsobem dokázat, že moje cesta k nim není marnou a bezúčelnou. Prokazují mi různé malíčkosti a laskavosti, na které není možno zapomenouti. Pak v každém takovém místě je několik dětí, které jsem měl tu milost pokřtiti a se kterými jsem tedy v duchovním přibuzenství. To všechno působí na mne, že se nerad loučím, že nerad odcházím z místa, kde tak naši krajané rádi chodili do kostela i z tak veliké dálky. Když mi vyprávěli, jak se na to těšili, tu se mi zdá, že ty dni tam byly příliš krátké, že bych ještě neměl odcházet, ale musím zase jít. To vše mi dělá loučení těžkým. Jsem ještě nejraději, když mohu odejít bez loučení. To se mi podařilo v Comodoro Rivadavia. Tam jsme se sice rozloučili při přátelské schůzce, kterou krajané svola-

li na rozlučenou. To bylo srdečné a velmi přátelské, bylo to však ještě několik dní před odjezdem a tak mi to ani nepřipadlo jako loučení.

V Comodoro Rivadavia jsem se dostal na loď sám, nikdo nevěděl, že se bude tak brzy nalodovat, byli všichni ujištěni, že to bude až odpoledne a tak přišli pozdě. Jenom pan Bizoň se dostal ještě na most, kam jsem byl zavolán, a tak jsme se loučili na vzdálenost několika metrů.

Ještě jednu radost jsem směl zažít, než loď odjela. Byly mi doručeny dva balíčky s ovocem. Měl jsem z toho radost, protože ovoce na lodi jest velmi dobrou věcí. Pán Bůh to odplatil těm dobrým lidem, kteří mi tu radost způsobili. Mám možnost, abych alespoň tímto způsobem poděkoval všem těm milým a dobrým krajanům, kteří mi v Comodoro Rivadavia způsobili tolik radostí. Už také tam budou dostávat „Neděli“, která jim bude dobrou náhražkou za kázání, která nemohou slyšet. Bude i to milé spojení se starou vlastí.

Tak jsem se tedy dostal z Comodoro Rivadavia. Jsme nyní zase na moři, cesta tak krásně ubíhá, společnost jest přívětivá a tak mám zase trochu času na psaní.

Se srdečným pozdravem zůstává
P. Jáchym.

Mše sv. na petrolejové lodi.

Jak, milení čtenáři, již víte, dostal jsem se na státní argentinskou loď, která mne dopravuje do Buenos Aires. Cesta na lodi jest velmi pěkná. Loď jest dostatečně velká, má pěkné zařízení pro cestující. Jest také i výhoda v tom, že je dobře naložena a tak to námi ani tolik nehází. Máme s sebou něco přes devět tisíc krychlových metrů petroleje. Dovedete si tedy představit, jaké množství vezeme po vodě.

První den cesty nám přinesl velmi krásné počasí, moře bylo úplně klidné, nebylo větru a tak se nám zdálo, že cesta bude ubíhat klidně. V sobotu se však již dostavil vítr, který naši loď popoháněl, měl stejný směr jako naše loď. V neděli ráno, a jak jsem i slyšel, také v noci, se vítr obrátil a hnal vlny na naši loď se strany. Na moři vzdouvají se veliké vlny, které naši loď zmitají. Loď přetíná vlny a

stává se, že mnohá z nich silným proudem dostane se až na palubu. Je to překrásný pohled na pěnicí se moře, jak celé hory vody se tříští, vzdorují narážejícímu větru, a zase mu podléhají.

Na neděli si vyprosili cestující, aby byla mše sv. trochu později než jindy, rádi si totiž pospí. Stanovili jsme tedy, že nedělní bohoslužby budou až v deset hodin. Protože na naší petrolejové lodi je jenom jeden velký společenský sál, totiž jídelna, sloužím tedy mši sv. v této místnosti.

O tři čtvrtě na deset jsem si donesl svůj kufr s oltářem a začal stavět. Měl jsem mnoho pomocníků, kteří obdivovali kalich i paramenta a jiné věci. Oltářiček byl malý, ale zato velmi krásný. Již jsem se oblékal do bohoslužebných rouch, v jídelně byli shromážděni již skoro všichni cestující,

když se náhle otevřely dveře a do jídelny vcházel posádka lodi ve sváteční uniformě.

Tím jsem byl velmi mile překvapen. Ačkolí tato mše sv. byla doprovázena takovou ochotou se strany lodního personálu i se strany spuluceštujících, přeče se mi ta neděle zdála takovou smutnou po oněch nedělích, které jsem směl prožítí v Comodoro Rivadavia, nebo na jiných místech. Proč? Protože při této mši sv. jsem neslyšel zpěvu našich krásných kostelních písní. Argentinci při mši sv. nezpívají. Proto se mi zdály tyto nedělní bohoslužby nějak smutnými, že po mši sv. nezazněly krásné tóny „Kde domov můj“ a „Nad Tatrou sa blýská“. Slova těchto písní dovedla zapáliti srdce, slova naší hymny dovedl každý náš krajan v cizině žijící zpívat celým srdcem a celou duší, proto to bylo vždy tak krásné a dojemné. A to všechno mi tu chybělo.

Když jsem pak po mši sv. děkoval p. kapitánovi za jeho laskavost a pozornost, řekl mi tak upřímně: „Naopak, já jsem povinen vám poděkovati, protože to byla pro naši loď veliká čest, že tu byla sloužena mše sv.“ Dal jsem mu náš památník na kongres, měl z něho velikou radost a prohlásil, že dosud něco tak pěkného neviděl. Sám se účastnil také těch velikých slavností v Buenos Aires a srdečně děkoval za můj malý dárek. Našeho hovoru se pak účastnili i ostatní cestující, kteří některé naše krajany v Comodoro Rivadavia znali, a ke své veliké radosti jsem slyšel jenom velikou chválu o nich.

Tak mi tady uběhla neděle dne 3. března. Počítám, že již 5. nebo 6. března se dostaneme do Berisso, kde od 10. března budeme mítí zase misie pro naše krajany. V Berisso znám již hodně našich krajanů a těším se na ně i na práci mezi nimi.

**„PRUMKA“, Ed. Šolc, továrna umělého kamene a mramoru,
Olomouc-Bělidla, Ul. Roháče z Dubé 8.**

doporučuje svůj odborný závod na provedení vnitřních úprav chrámů z uměl. kamene a mramoru, dále na veškeré práce oltářní, schodové, stukatérské a sochařské. Speciální výroba hydroaul. lisovaných dlaždic ze UMKA, velkého i malého formátu z uměl. kamene a teraza pro dlažby. — Vyžádejte si, prosím, nejvýhodnější nabídku a návrhy bezplatně. Mnoho provedených kostelních prací ke spokojenosti jest naším nejlepším doporučením.

Velejemné zaručeně přírodní

hroznové víno, staré

„Perla slovenských vín“

Kč 4·80 litr (od 50 litrů výše)

Pezinské vinné sklepy

Bratislava, Zochova 8.

Na požádání všeobecný ceník.

**Nepřeceňujte své
zdraví.**

**I jaro je nebezpečné období;
i v květnu má vždy být doma**

ALPA

**proti bolesti, únavě, nachla-
zení.**

POLÁŠEK • URBAN

KAMENOPRŮMYSL, PŘEROV

provádí veškeré kostelní práce, ol-
táře, kazatelny, křtitelnice, křížové
cesty a obklady z mramoru, dále veš-
keré pomníky a náhrobky. Návrhy a
rozpočty nezávazně zdarma. Četná
odporučení důstojných farních úřadů.

TELEFON ČÍSLO 325

Výtečná knižní novinka dra J. Vrchovického

VĚDA A VÍRA

podle vynikajících přírodozpytců

(str. 136, cena 7'60 Kč).

Filosof, theolog a důkladný znalec odborné literatury vytvořil dílo veliké praktické ceny, zvláště pro dnešek, kdy ještě stále se opakuje lichá námitka, že mezi vědou a věrou je rozpor a nepřátelství. Odpověď dra Vrchovického je jasná a přesvědčivá!

Dříve vyšlo od téhož autora :

Přirozená mravouka 16 Kč

Církev a nová doba 34 Kč

Vydala Matice cyrilometodějská, Olomouc,

Wilsonovo nám. 16.

bu obětavě přispěl Sv. Otec i nás episkopát; zvláště pan arcibiskup olomoucký, dr. Leopold Prečan.

4. **Jediný slovanský kostel sv. Jeronýma v Římě** a vedle něho jugoslávská kolej (illyrská). Kostel sv. Jeronýma byl svého času přidělen ř olomouckému arcibiskupu, kard. dru Bauerovi.

5. **Papežská kolej polská v Římě**; kromě ní mají Poláci v Římě ještě svůj Institut pro kněze.

6. **Slavná koncelebrace u oltáře sv. Klementa** v obřadě východně slovanském o jubileu svatometodějském v Římě, při níž společně sloužili mši sv. zástupci ruského i ukrajinského směru. Z ruských je vidět na obrazech: (z levá první) P. de Régis T. J., rektora „Russika“, a P. Zachariju, a z ukrajinských P. Labaje, O. S. B. M., rektora ukrajinské koleje (bez vousů). Dole u oltáře je položen vavřínový věnec, jímž potom ozdobili hrob sv. Cyrila.

7. **Ukrajinská kolej sv. Josafata v Římě**, nově postavená štěrností Svatého Otce.

8. **Pohled do vnitřku basiliky sv. Klimenta v Římě**, když tam byla sloužena slavná mše sv. na paměť 1050. výročí sv. Metoděje. V absidě jsou přítomni arcib. Sapieha a Dubowski a generál T. J. Ledóchowski; před oltářem: diplomaté slovanských států, rektori slovanských kolejí, kard. Sincero a proti němu generál dominikánů P. Gillet.

9. **Jubilejní hold sv. Metoději na hrobě jeho bratra sv. Cyrila** v basilice sv. Klimenta v Římě. Súčastníci se ho: J. E. kard. Sincero, po levici msgré dr. Juraj Magjerec, po pravici msgré dr. Zakrzewski, v pozadí mezi ním a kard. Sincero stojí P. Gillet, generál dominikánů; dále napravo (s kloboukem v ruce) msgré Cesarini, asistent východní kongregace, vedle něho dr. Simić, jugoslávský vyslanec. Na levém kraji stojí celebranti: generál basilikánů P. Tkacuk, O. Braško (s vousy) a P. de Régis T. J. a dva jeřmí (v církevních rouších).

10. **Hrob sv. Cyrila** v basilice sv. Klimenta, ozdobený vavřínovým věncem. Svíce postaveny před mosaikovým obrazem sv. Cyrila, který tam darovali pravoslavní Bulhaři.

11. **Kostel v Rohani n Charkova** v Rusku, úpině zpustlý.

12. **Starobylá katedrála sv. Sofie v Kijevě**, kterou chtějí bolševici zbořit, měla soupeřiti s chrámem „Boží Moudroosti“ (Aja Sofia) v Cařihradě, podle něhož byla nazvána. Budovatelem jejím byl velkokníže Jaroslav, který také v tomto chrámě byl pochován v mramorové rakvi. Už zevnějšek soboru svaté Sofie budil pozornost svými 15 pozlacenými kopulemi. Vnitřek jeho činí dojem zešerelého gotického domu, vyplněného labyrintem sloupů a širokých pilířů, které stojí hustě vedle sebe jako duby v lese. V matném světle, dopadajícím shora z kopule, trpyti se jako skvělé lilie přečtené planoucí svíce, září zlatá pole nejstarších ruských mosaik a fresek a vyniká zvláště nádherný a drahocenný ikonostas. Před soborem sv. Sofie stojí pěkná jízdecká socha statečného Bohdana Chmelnického, jehož život je nerozlučně spjat s dějinami Ukrajiny v bojích za její svobodu.

Kde budou exercie v květnu a červnu? Čísovice u Mnišku (jub. zotavovna): Od 22. do 26. května pro paní a dívky. Příhlášky přijímají uvedené exerciéni domy a kláštery nejpozději pět dní před začátkem exercií. Na dotazy odpoví a informace udílí Exerciéni sekretariát, Praha II, Ječná 2. — Hlučín (exerciéni dům): Od 25. do 29. května pro dívky (zачátečnice). Od 29. května do 2. června pro ženy a dívky, které již byly. Od 7. do 11. června ženy a dívky III. řádu. Od 20. do 24. června pro nemocné. Od 24. do 28. června pro maturanty. Od 28. června do 2. července pro studenty. — Nová Říše (klášter premonstrátů): Od 23. do 27. května pro jinochy. — Želiv (klášter premonstrátů): Od 16. do 20. května pro jinochy. Od 20. do 24. května pro dívky. — Veltrusy (pension ct. sester): Od 23. do 27. května pro dívky. — Slatiňany (klášter ct. sester): Od 29. května do 2. června pro jinochy. Příhlášky na dp. P. V. Kubáta, kaplana v Chrasti u Chrudimě.

Exercie ve Stojanově na Velehradě v letním období roku 1935. Květen: 13.—17. terciárky (50 Kč). 22.—26. železničáři (60 Kč). Červen: 3.—7. členky Mariánských družin (50 Kč). Červenec: 6.—10. učitelé a profesori (60 Kč). 12.—16. studující dívky (40 Kč). 16.—20. kněžské triduum. 22.—31.

kněžské oktidiuum. Spen: 31. červenec až 4. srpna studenti nižších tříd (40 Kč), 4.—8. katolická inteligence (60 Kč), 10.—14. studující VI., VII. a VIII. třídy (40 Kč), 17.—21. akademicky (50 Kč) a učitelky, jež konají exercicie po první nebo po druhé (60 Kč), 24.—28. učitelky, které již exercicie konaly vícekrát (60 Kč). Září: 4.—8. akademické (50 Kč). (Dívky z měst a úřednice — termín bude ohlášen později.) Přihlášky zasílejte aspoň 3 dny před započatím exercicií Papežské koleji T. J. na Velehradě.

Zakládající členství: Vdp. Eduard Pavlík, děkan, Hradečná, Kč 1000.— Pán Bůh zaplat.

Zahraniční misie: Nejmenovaná, Olomouc, Kč 20.— Nejmenovaná, Olomouc, Kč 120.20. Nejmenovaná, Olomouc, Kč 20.— K. Pištěková, New York, Kč 702.— Z odkazu zemřelého Rev. Jana Ryndy, St. Paul USA, Kč 37.634.60. Farní úřad Cočkytle, Kč 50.— Farní úřad Náměst na Hané, Kč 50.— Nejmenovaný, Olomouc, Kč 10.— Vdp. dr. J. Holubníček, profesor v Olomouci, Kč 10.— Pán Bůh zaplat.

Členské příspěvky: Odbor Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje v Píerově Kč 400.— Ct. bohoslovci, Olomouc, Kč 49.80. A. V. Bárta, Proseč, Kč 10.— Nejmenovaný, Olomouc, Kč 10.— Farní úřad, Pavlovice u Píerova, Kč 615.— Farní úřad, Zábřeh, sev. Morava, Kč 300.— Farní úřad, Ujezdec u Luh., Kč 100.— Farní úřad, Soběchleby n. B., Kč 36.— Vdp. B. Dohnal, kooperátor, Zubří, Kč 5.— Pán Bůh zaplat!

Známky, knihy, staniol darovali: Pišková, Olomouc; nejmenovaný, Olomouc; Ferd. Píichystal, Šumperk; sl. Fr. Vykydalová, Brno; K. Osina, Olo-

mouc-Bělidla; vdp. V. Růžicka, kooperátor, Mysločovice. Pán Bůh zaplat!

Pro chudé kostely darovala Mariánská družina v Píerově: 2 rochetky, 2 alby, 1 bursu na zaopatřování, 5 purifikatorií, 1 korporale, 2 paly, 6 pokrývek, 2 humerály, 1 cingulum, 1 ornát černý s příslušenstvím a 7 kusů šatů různých pro chudobná děvčátka. Pán Bůh zaplat!

Ceho potřebujeme. Kněžské domy v lázeňských místech zřizují své kaple, které vyzhledem na veliký nával věřících musejí se upravovat jako kaple veřejné. Obracíme se proto na katolickou veřejnost s prosbou, aby nám je pomohla zaříditi a vyzdobiti. Především potřebujeme bohoslužebné prádlo, bohoslužebná roucha, oltáře, kalichy, křížové cesty atd. Prosíme proto katolickou veřejnost, aby, pokud to je možné, nám buď přímo zakoupením těchto bohoslužebných potřeb nebo darováním zánovních nebo konečně peněžitým příspěvkem umožnila už letos tyto kaple důstojně vybaviti. Jedná se především o kněžský dům „Věra“ v Luhačovicích, kněžský dům „Ivanka“ v Píistanech, kněžský dům „Vlasta“ v Teplicích nad Bečvou a kněžský dům „Leopoldum“ v Karlových Varech.

Papežský misijní ústav na Velehradě přijme pro příští školní rok 1935-36 do první třídy schopné hochy, kteří chtějí jednu apoštolsky působit mezi Slovany, zvláště rozkolnými, nebo v zámořských misích. Přihlášky se přijímají do 25. května. Bližší informace sdělí ředitelství ústavu. Ústav je soukromé učiliště Tovaryšstva Ježíšova; avšak chovanci dostanou na konci školního roku vysvědčení s právem veřejnosti po zkouškách na veřejném gymnasiu.

Literatura.

Časopis „Růže dominikánská“ začíná květnovým číslem již 49. ročník. Má za sebou již velkou práci jak na poli náboženském, tak národním. Letošní ročník vychází v důkladně zreformované úpravě i obsahu. Časopis byl rozšířen na 32 stran a stojí ročně jen 10 Kč. Mimo liturgické a jiné náboženské články přináší zprávy ze života Církve katolické. „Růže domi-

nikánská“ vychází v Praze I. 234, Husova 8, klášter dominikánů.

Já pán, ty pán, protože oba dva známe vynikající vlastnosti francovky Alpa a dovedeme jich využití po celodenní námaze, při zemlenosti a pokleslosti sil.

ДА ВЪСН ИЕДИ

НО БЖАЖТЪ

A P O Š T O L Ā T

SV.
CYRILA
A
METO
DĚJE
POD
OCHRANOU
BL.PANNY
MARIE

OLMOUC

ROČNÍK XXVI.

ČÍSLO 7.

Redakce a administrace Apoštolátu: Olomouc, Wilsonovo nám. 16/II.

Redaktor: František Jemelka, tajemník ÚACM.

Roční předplatné 12 Kč, pro Ameriku 1·5 dolaru. Časopis vychází měsíčně.

OBSAH:

Hvězdy zářivé	185	Vzpomínky ze Slovenska	199
Matka ustavičné pomoci	186	Slovanská liturgie po smrti svatého	
Svatý Metoděj umírá	190	Metoda	202
Alexander Duchnovič	191	Křesťanský Východ	206
Dáš Bože?	195	Katolický obzor	211
Mučednická smrt ruského biskupa		Krajanské zahraničí	218
Antonína	196		

Hovorna redakční.

Very Rev. Josef Janeček, Detroit, Mich. Za laskavé pozvání k zlatému kněžskému jubileu, které slavíte coram Episcopo v neděli, dne 30. června 1935 ve svém farním kostele sv. Jana Nepomuckého, nejen upřímně děkujeme, ale zasíláme k němu i svá vroucí blahopřání, vděčně pamětlivi všeho, co jste, vdp. rado, učinil dobrého pro myšlenku apoštolátní jak ve své farnosti, tak i v širší krajanské veřejnosti USA. Těšili jsme se ovšem s Vámi, že k tomuto jubileu přijedete mezi své spolužáky a přátele do staré vlasti a byli bychom se radovali s Vámi, ale nepřiznávám, že zasahuje nemilosrdnou rukou i do těchto svazků staré a nové vlasti. Budeme Vás však v modlitbách vzpomínat u oltáře v den Vašich kněžských sekundic a prosit Pána, aby Vás ve své svaté službě dlouho ještě zachoval i siliti ráčil. Připojujeme nejsrdečnější pozdravy Vám i Vaším gratulantům a krajanským hostům. --A.

Výstavka „Naše zahraničí“. Při I. celostátním sjezdu katolíků v Praze pořádají katolické spolky, které se starají o naše krajany v cizině, výstavku „Naše zahraničí“. Výstavky se účastní Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje v Olomouci, Spolek svatého Rafaela na ochranu katolických vystěhovalců čsl. v Praze, Spolek sv. Vojtěcha v Tmavě a akce „Naším na Vodyni“ v Praze. Výstavka bude otevřena od 20. června do 7. července v postranní kapli u chrámu Panny Marie Sněžné v Praze II., Jungman-

novo nám. 20 (u františkánů). Vstup volný. — Přijďte všichni na výstavku, abyste poznali, jak naši krajané a vystěhovalci žijí v cizině, jak se o ně starají naše katolické spolky.

Při korektuře posledního čísla našeho „Apoštolátu“, věnovaného římským oslavám svatometodějským, ušlo pozornosti nesprávné pojmenování římského „Nepomucena“. Je to ústav pro chovance z celé republiky československé, tedy nejen pro Čechy, jak bylo mylně připsáno pod obrázek ústavu. Ostatně v textu byla všude správně řeč o čsl. „Nepomucenu“. Prosíme za prominutí. Ze náš obrázek představuje projekt stavitelův a nákoliv nynější provedení, nezavinila redakce, která obrázek svého času z Říma dostala. Pozdrav všem!

Na dovolenou k moři. Přímořská ozdravovna katolické Charity na Adrii otevřena. Bez valutních poftř. Snížená pense od 30 Kč, děti polovici. Správu vedou řeholní sestry. Výprava odjíždí 2. července a 2. srpna. Dětskou výpravu v červenci vedou ctphohoslovci. Ilustrované prospekty na požádání zdarma obratem zašle Svaz Charity v Olomouci.

Členské příspěvky. P. T. farní úřady: Domaželice u Přerova 50 Kč, H. Moštěnice 16, Velký Ořechov 24.50, P. T. otihod. bohoslovci v Olomouci 212.80 Kč. Pán Bůh zaplat!

Zahraníční misie. P. T.: Nejmenovaná z Olomouce 20 Kč, vdp. Tabáček, farář ze Švábenic, 25 Kč. Pán Bůh zaplat!

APOŠTOLÁT

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie.

Ročník XXVI.

Červenec 1935.

Číslo 7.

Hvězdy zářivé...

(K celostátnímu katolickému sjezdu.)

P. Fiala C. Ss. R.

*V dálné Soluni v chrámu Moudrosti odvěké
hvězd dvoji svět se zlatem rozehrál:
dvou bratři duch se vznesl v kraje daleké,
by Boží záři slávská srdce zotvíral.*

*Světlo hřejivé věčna ze zřidel kanoucí,
sál slovem bratři úhor slovanský,*

Oltář sv. Cyrila a Metoděje v Nepomucenu římském.

*zvad' plzeval bludů, v život nový horoucí
se změnil hned řád Moravanů pohanský.*

*Moudrost života předků vlasti se rozvila,
lesk ctností plašil temno z duší v dál;
vzplál Velehrad, vzplál Hostýn, Praha ožila,
nad lidem svým se žezla ujal světla Král.*

*Hvězdy zářivé, bratři slovanští přesvatí,
vlast ubledlá zas vítá Světla plam . . .
sjezd velebný nechť vaši láskou navrátí
ji svaté víry otců zářný drahokam!*

Matka ustavičné pomoci.

(Unionistický obraz.)

O. J. Mastyl' ak CSSR.

V neděli před narozením sv. Jana Křtitele (24. června) koná se v redemptoristických kostelích slavnost Panny Marie „Matky ustavičné pomoci“. Není to nic divného, slaví-li okázale tento svátek synové sv. Alfonsa, jimž milostný obraz Matky ustavičné pomoci byl dán za vzácné paladium. Jeho napodobenina nechybí v žádné svatyni redemptoristů. 47 chrámů a kolejí ctí v něm Přesvatou Bohorodičku jako svou hlavní ochránkyni.

Než úcta Matky ustavičné pomoci není omezena úzkým kruhem zmíněných míst a osob. Obrazy její jsou tak rozšířeny, že se jim počtem nemůže rovnati žádný obraz nebo socha Mariína, snad jen sochy a obrazy Neposkvrněné Panny lurdské mohou s nimi závoditi. Ony vábí k sobě miliony srdcí a štvaných duší, jež, zmítané neztížitelnou touhou po míru „shůry“, nacházejí v nich balzám a útěchu v údolí slz. Vždyť zírá z nich tak dojmavě soucitná láska Boží Máteře!

Ale obraz Matky ustavičné pomoci má ještě jiný smysl, jinou tvář — má význam unionistický, poslání apoštolátní. Tento význam pro sjednocení dvou oddělených křesťanských světů, východního a západního, je takřka závěrem dvou velikých pravd.

1. Obraz „Matky ustavičné pomoci“ je obrazem východním, ale před ním uctívána Matka Boží zahrnuje Církev západní záplavou mateřské něhy a smilování.

1. Zadívejte se na milostný obraz Matky pomocné! Představuje naši Paní, Prostřednici a Orodovnici s dětátkem na ruce. Panna Maria stojí, avšak zachycena je pouze hořejší část postavy. Její obličej je podlouhlý, oči veliké — avšak jen pootevřené, ústa malá, hlava se mírně kloní k milovanému Dítěti a dodává tím celému obrazu jakéhosi sladkého vzhledu a milé soustrasti. Obě svaté osoby tvoří téměř obrysy jediné postavy.

A božské Dítko — hle, jak se leká! Zjevili se mu archandělé s nástroji příštího umučení, sv. Michal a Gabriel. Polekaný Ježíšek se úzkostně ohlíží na archanděla Gabriela; ručkama křečovitě zachycuje pravici své Maticčky; pravá nožička se zkrřížila pod levou, až se prudkým pohybem uvolnil jeden opánek.

Matka Ustavičné Pomoci.

Milující Matka, sama ponořená do těžkých úvah budoucího utrpení,¹ nedotýká se tváře Ježíškovy, aby sladkým polibkem sňala chmúry s čilka Synáčkova; to nám představuje až pozdější obraz bolestné Matky, zvané „Glykofilusa — Sladce milující“. Zde odříká si Matka lidstva i nejvíce přirozenější projev mateřského bolu a něžné lásky vůči svému Dítěti, zřiká se ho, aby mohla obrátiti své oči plné smutku k ubohým dítkám Eviným: „Hleďte, jak jsem vás milovala! Pro vaši spásu nebráním vám jsem drahému Synu trpěti a umřítí, ano dobrovolně jsem Ho za vás obětovala, proto svěřil mi Bůh veškeré ovoce jeho utrpení! Utíkejte se ke mně s bezmeznou důvěrou!“ Opravdu, nemohli bychom dáti vhodnějšího názvu Panně

¹ „Tvou vlastní duši pronikne meč.“ Luk. 2, 35.

Marii na tomto obraze, než jaký si sama určila v zjevení: „Matka ustavičné pomoci.“

Spodní šat (sukně) Panny Marie je červený; plášť — vrchní řasnaté roucho — je hyacintový, temně modrý; splyvá jednolitě od hlavy dolů. Jezulátko má sukničku zelenou, přepásanou purpurovým — červeným — pásem; přehozen je plášť rezavě žlutý. Na hlavě Mariině svítí zlatá osmicípá hvězda. Zlaté korunky s drahokamy zasadila na obraz vděčná láska věřících teprve v minulém století. Celý obraz hýří zlatými barvami: bohaté záhyby rouch jsou naznačeny zlatým stínováním a zlatý podklad tvoří pozadí. U hlav znázorněných osob jsou zkratky jejich řeckých názvů.

Původní obraz měří 53×42 cm, je malován temperovými barvami na ořechovém dřevě; znalci jej považují za dílo nadprůměrní, umělecké ceny.

2. Východní ráz a původ obrazu je zjevný na první pohled a nedá se utajiti. Vzdálenou typickou předlohou byl mu jistě obraz Madony (připisovaný sv. Lukáši), který proslul v Byzanci — Cařihradě — pod jménem „Hodegetria“, t. j. „Vůdkyně na cestě“. Podle východního podání byl sv. Lukáš nejen lékařem, nýbrž i dovedným malířem. Ještě za života Panny Marie vyobrazil Ji s Ježíškem na ruce. Theodor Lector kolem roku 500 vypravuje, že tento obraz dostala darem Eudokie, manželka císaře Theodosia II. (408—450), když dlela v Palestině. Eudokie poslala vzácný dar svaté panně Pulcherii († 453), která jej vystavila ve svatyni „Vůdců cesty — ton hodegon“.² Odtud dostal obraz jméno „Hodegetria“; tam začala Královna nebes prokazovati svá smilování — a lid svou úctu. Tam vzešla tisíciletá sláva obrazu, až ho Byzancie nebyla hodna — a byl jí vzat. Vítězní janičáři Mohameda II. dne 30. května 1453 rozdělili milostný obraz mečem na čtyři díly a odnesli jej i s ozdobami. Zachoval se nám jen v rozmnoženinách, více méně nepřesných.

Postoj Matky Boží na „hodegetriích“ je však přímý, stejně i pohled Ježíškův; pravá ruka Mariina je volná a dotýká se mírně prsou, jako by naznačovala prosbu. Celý výraz je důstojný, majestátní, královský.³

Náš obraz Matky ustavičné pomoci znamená naproti tomu přínos nové myšlenky ve východním obraznictví: Rodička Boží se nám představuje jako Matka bolestná od dětství Ježíškova. Toto pojetí, naznačené v Písmě sv. a plasticky živě vyjádřené ve východní liturgii, bylo asi vystupňováno novým proudem úcty k utrpení Spasitele, který uvedl v pohyb na Západě sv. František z Assisi († 1226) a jehož šířitelkami na Východ byly také křížové výpravy.

Z příbuzných bolestných Madon připomínám obraz „Hrozného vidění“ a ruskou ikonu, zvanou Matka Boží „Strastna-

² Dr. Miklík, CSsR., se domnívá, že „vůdci cest“ nazývali Byzantané své svaté patrony.

³ U nás dosti známý obraz „Panny Marie Sněžné“ je také obměnou Hodegetrie, jenže ruce Panny Marie mají na něm jinou polohu.

ja". Ze všech těchto obrazů jeví se znalcům obraz Matky ustavičné pomoci jako prvotní, prototyp, hlavně pro svou uměleckou hodnotu, jednoduchost ozdob a nepředstíženou starobylost. Kriticko-dějepisné stopy dovedly badatele na ostrov Krétu jako do původní domoviny našeho obrazu.

Původcem obrazu byl Řek nebo Italořek, podle jiných dokonce Ital, tvořící v duchu řeckém. Jisto je, že obraz Matky ustavičné pomoci vykazuje některé stopy umění západního a uchyluje se od východního.⁴ Podle nápisů na příbuzných obrazech (Parmském a Fiesolském), které lze považovati za napodobeniny (ektypy) našeho obrazu, můžeme se značnou pravděpodobností usuzovati i na jméno malířovo. Byl jím Ondřej Rico nebo Ricio z Kréty (de Candia).

V každém případě odborníci řadí obraz Panny Marie u. p. do třetího období rozkvětu byzantského umění (14.—16. stol.).

3. Roku 1453 padl Cařihrad, „druhý Řím“. Místo kříže vznesl se nad kopuli velechrámu Boží Moudrosti (Sv. Sofie) muslimský půlměsíc. Stejný osud ostrova Kréty dovedli Benátčané oddálení o celá dvě století. Ale přece přišel r. 1646. Obraz Matky u. p. byl však již v prvním Římě, středisku křesťanského světa.

Ale tehdy náboženský život v Římě nebyl příliš utěšený. Převládal ještě nevyrovnaný humanismus — renesance,⁵ a na stolci Petrově seděl Alexander IV. (1492—1503), papež nevalné pověsti osobní. Právě za něho Přesvatá Matka Boží (a řekněme i křesťanský Východ) podala Západu veliký dar ve svém obrazu „Matky u. p.“.

Jakýsi kupec ukradl obraz na Krétě a plavil se s ním do Itálie. Okolnostmi byl přinucen uchýlit se s obrazem do Říma, kde onemocněl a zemřel. Obraz svěřil svému příteli. Přes odpor tohoto držitele obrazu Maria Panna mocnými skutky a soukromými zjevením prosadila své přání, aby její obraz byl vystaven veřejně účtě ve svatyni mezi basilikami P. Marie „Větší“ a sv. Jana v Lateráně, tedy v kostele sv. Matouše na Eskvilíně, který náležel augustiniánům. To se stalo 27. března 1499.

V kostele sv. Matouše proslul obraz mnohými divy. Spisovatelé nazývají jej vesměs zázračným (na př. Panciroli r. 1600), velmi zázračným (Totti 1638), nejzázračnějším (Brutius 1670). Bohužel, podrobná zpráva zachovala se nám jen o jediném a „prvním zázraku z tak četných jiných“, který se udál zrovna v den přenesení obrazu do chrámu sv. Matouše (Carocci 1715).

V únoru 1798 revoluční vojska francouzská vtáhla do Říma. Vůdce Berthier poručil pobořiti na třicet chrámů. I kostel sv. Matouše byl zbořen. Augustiniáni se rozešli. „Matka ustavičné pomoci“ upadla v zapomnutí — ale ne navždy.

⁴ Tak na příklad postup barev u rouch Panny Marie bývá právě opačný; než na našem obraze, totiž: sukně modrá a plášť červený; jen na obraze Panny Marie Vladiméřské byl pořad prvotně asi obrácený.

⁵ Obnovení starořeckého a starořímského (tak zvaného klasického) umění — i ducha.

Zůstal jeden pamětník slavného tajemství, řeholní bratr augustián fr. Augustin Orsetti († 1853). Od něho znal místo úkrytu milostného obrazu P. Michal Marchi, redemptorista.

Veliký zájem o ztracený obraz vzbudil ješuita P. Blosi. R. 1862 až 1863 konal v Římě sobotní kázání ke cti Panny Marie. Jedno kázání (7. února 1863) věnoval mariánskému obrazu, který kdysi byl oslaven mnohými zázraky — ale od 70 let leží někde v zapomnutí. Při kázání zvolal: „Kéž by se našel mezi mými posluchači někdo, kdo by věděl o tomto obraze a sdělil jeho majiteli vůli Bohorodičky, že chce býti uctívána v jednom z chrámů mezi vrchem eskvilinským a coelijským!“ P. Marchi to byl, jenž jediný mohl odpověděti a odpověděl na tuto výzvu. O obraz se začal ucházeti nejvyšší představený redemptoristů, P. Mik. Mauron. Vždyť na místě, kde dříve stával chrám sv. Matouše, rozkládala se již od r. 1855 zahrada redemptoristů, vedle ní klášter a nový kostel sv. Alfonsa. Papež Pius IX. († 1878) svěřil r. 1865 milostný obraz redemptoristům. Začátkem r. 1866 byl zašlý obraz obnoven a 26. dubna vystaven veřejné účté v kostele sv. Alfonsa († 1787), který byl po sv. Bernardu († 1253) snad největším ctitelem mariánským. Tím bylo zahájeno nové období triumfálního vzrůstu účty a oslav Matky ustanovčivé pomoci — ale také její milosti. 23. června 1867 — v neděli před sv. Janem Křtitelem — byla Panna Maria s Ježíškem slavnostně korunována.

(Dokončení přístě.)

Svatý Metoděj umírá.

Fr. Odvalil.

Roztáhl jsem ruce obě na východ a na západ.

Neboť od vsí staré krásy domova, již živilo se od mládí srdce, nedovedla se odpoutati levice má.

Tím křečovitěji se jí držela, čím vroucněji do dálky napřahovala se pravice, k národu nesčíslnému, abych i jej přitáhl jako kořist Kristu.

Ó velký Bože, jak nyní ty ruce umdlévají! Blíží se chvíle, kdy složený budou křížem na má prsa — buď vůle Tvá! Sklesnou, až Ty pokyneš, ale já sám je odtrhnouti nemohu, neboť jsou rozpjaty láskou a přibity na místa svá bolesti.

Ó Byzanci, otčíno má, jak páli ta rána, kterou mé objímající levici tam dali moji přátelé! Kolik již krve uniklo tou ranou v ustanovčivé novém rozdirání! Ale já nepopustím, neboť i jim krev ubíhá, a oni lásky mé potřebují!

Ó Západe můj, ty pole nedohledné, dané mi od Pána, pole drahé, nezcizitelné! Jak i zde se zakrvácela ta ruka druhá, ta ruka pravá, ta ruka kněžská! Nejen bodlácím, jež na každém poli znova pučí, ale úkladem, zlou vůlí, nenávistnou zbraní. A když nemohli ji odehnat, přibíli jí, aby se nemohla hýbat. —

Ne, tam odtud se ona také nepohne.

Toho neželím, Spasiteli můj, za to slavím Tebe a vůli Tvou. Vždyť jsem jen dělníkem a děkuji za úděl svůj. A teď mi, laskavý Pane, dáváš ještě tuto krásnou Květnou neděli, kdy přece ještě hrst lásky a vděčnosti mne obklopuje. Vždyť toho se nedočkali ani nejlepší pomocníci naši. —

Kam zapadl jsi, dobrý Kocelo, zda ještě někde trpíš v žaláři těch zvířat, či čekáš již na mne z těla osvobozen? Kde leží tvé umučené tělo, příteli Rostislave, jenž kyneš mi již na pozdrav z lepšího království? Proč měl by můj osud býti lepší, než váš?

Hle, Květná neděle... Ale nad ní již tmi se Gethsemana, a to jest to, co duši mou do prachu sráží.

Vidím zhoubu! Vidím zánik práce své.

Můj bratře, blažený Cyrile, vyplnil jsem odkaz tvůj, ty to víš, ale jak jest mi dnes, když vidím přícházeť dlouhé pašije... Ne pro sebe, ty mé se brzo skončí, ale pro ty, pro které jsem byl hotov denně umírat! Mé oči se zavrou, aby neviděly těch hrůz. Mé srdce je roztrženo a ruce jsou přibíty...

Jak rád bych byl, synové moji, pokoj zanechal vám...

Ale není pokoje — Bůh jen postupně odvolává ty, kteří jsou vyčerpáni — ale boj bude dlouhý, nesmírně dlouhý. A v tom boji vidím vás podléhat — vidím vás ztrácet vše, co nás tolik stálo — vidím vás i malátnět.

Zničeno vše! Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil?

Pryč, přelude! Ne, neopustil! Ten, který i tato slova musel vyřknout, ten stojí ještě v boji a království Jeho nebude konce!

V jeho slávě se zachrání i mnoho z práce mé!

Já padám, bratří, ukřižované ruce mé se odpoutávají... Ale aby se zdvihly výš a žehnaly boji vašemu do konce časů.

Alexander Duchnovič.

Michal Terban.

Podkarpatská Rus vzpomínala v minulých dnech svého národního buditele, vzácného kněze, kanovníka prešovské kapituly, Alexandra Duchnoviče.

Potomek dávného čerkaského knížete, který pronásledován Petrem Velikým, vstěhoval se z Moskvy na Podkarpatskou Rus a tam se usadil mezi našimi Rusíny. Matka Duchnovičova pocházela též z ruského rodu Gerberových, kteří se v tutéž dobu usadili na Podkarpatské Rusi. První předek Duchnovičův začal na Podkarpatské Rusi nejprve kariérou učitelskou, ale pro své veliké nadání byl pak vysvěcen na kněze v Mukačevském klášteře. Působil jako farář v Topolí, kde pak setrvali Duchnovičové až po otce Alexandrova, Vasilja.

Alexander Duchnovič narodil se 24. dubna 1803 ve vesnici Topoli v zemplinské župě, kde byl jeho otec řeckokatolickým farářem.

řem. Roku 1813 dostal se do Užhorodu na obecnou školu a potom na tamější gymnasium. Po ukončení gymnasia — jako bohoslovec studoval dvě léta v Košicích filosofii a roku 1823 přešel na theologická studia do Užhorodu. Roku 1827 byl vysvěcen na kněze a stal se hned aktuárem v prešovské kapitule. Potom prodléval nějaký čas v Užhorodě, nežli nastoupil úřad faráře ve vesničce Bílá Věž. Roku 1838 byl povolán za konsistorního notáře do Užhorodu, kde zůstal až do roku 1844, kdy byl jmenován kanovníkem prešovským.

Pro své národní cítění byl za maďarské revoluce roku 1849 žalářován. Zemřel 24. dubna 1865 v Prešově a byl pohřben v katedrále za velké účasti lidu, hlavně studentů, kterým byl vždy milovaným otcem.

Činnost Duchnovičova je všestranná. Pracoval na poli dobročinné lásky, na poli pedagogickém, psal básně, dramata a všemožně usiloval, aby povznesl pokleslou rusínskou kulturu a národní sebevědomí. Tím položil širší základy rusínskému písemnictví a lidové řeči.

Na počátku XIX. století nebylo ještě na Podkarpatské Rusi žádného slabikáře, nahrazovali si jej srbským slabikářem, zaltářem atd. Proto vydal Duchnovič roku 1847 slabikář po názvem: „Knížnica dla načínajuščich“ a po něm jiné školní knihy, jako biblii „Maleňkaja biblija s kartinkami“, dále zeměpis „Kratkaja zemljepisj“, liturgický katechismus „Katichisis liturgičeskij“ (roku 1851) a pak roku 1854 modlitební knihu pro rusínské děti „Molitvennik dla ruskych ditej“. R. 1857 „Narodnaju Pedagogiju“, „Chlib duši“, modlitební knihu pro dospělé. Duchnovič napsal mnoho básní, které již upadly v zapomenutí; ale nikdy nebudou zapomenuty dvě jeho hymny: „Ja Rusín byl“ a „Podkarpatskie Rusiny, ostavte hlubokij son“.

Abychom náležitě ocenili význam činnosti Duchnovičovy a zvláště jeho hymny: „Já Rusín byl“, připomeňme si onu dobu, kdy A. Duchnovič působil a vůbec celé XIX. století v životě podkarpatských Rusínů.

Roku 1825 byla založena maďarská akademie nauk v Pešti. Maďaři začali tvořit svou národní řeč a začali ji zavádět všude do úřadů i vojska. Roku 1844 pešťský sněm vydal zákon, kterým byla zavedena maďarština do všech úřadů uherské koruny, tedy i na Podkarpatskou Rus. Po roce 1848 přenesli Maďaři na Rusíny veškeru nenávisť, kterou hořeli proti Rusům za Vilagoš (Adolf Dobrianskij přivedl totiž ruská vojska a tím udusil maďarskou revoluci) Po roku 1867 zmocnila se maďarisace ještě více podkarpatských Rusínů, ovládla tam tehdy snaha, učiniti z Rusínů Maďary.¹

Konečně si nejlépe představíme onu dobu na základě soukromých dopisů A. Duchnoviče posílaných dobrému příteli, univ. profesorovi Holovackému ve Lvově. Piše mu: U nás je veliký nepořádek, Maďaři běsní a dělají všude násili proti císařským rozkazům.

¹ Dr. Birčák, Literaturní stremliňa P. Rusi.

Policie má co dělat. Maďarism se zavádí všude, kraj maďarský slaví svoji epochu, při tom vítězí protestantism... tak my všude — chudí lidé. Hospodine, ostříhej nás všeho zlého! (25. dopis.)

Proti maďarskému násilí na politickém poli přišel protest A. Dobrjanského, který se roku 1848 přidal na stranu Rakouska a Ruska proti maďarské revoluci. Na literárním poli nebylo protestu. Jedni se vzdávali hned, jiní až po nějakém čase, ba někteří dokonce i chválili maďarskou kulturu. Ale i dobří vlastenci, kteří se ještě k své národnosti hlásili a psali rusínsky, vytýkali svému národu jeho hříchy: pijáctví, tmářství, úpadek. Nešli však k pramenům tohoto úpadku. Za celé XIX. století neodvážil se protestovat proti maďarisaci nikdo, až přišel A. Duchnovič. Byl to vskutku hlas volajícího na poušti: „Rozvažte pouta mravního a fysického ztročení a připravte cesty Páně v srdcích rusínského lidu!“

Největším protestem proti maďarisaci byla hymna: „Ja Rusín byl“, kterou složil A. Duchnovič. Vy maďarisujte, já zůstanu Rusínem, pravi v ní Duchnovič. Tak nebojácně mluvili pak ústy Duchnovičovými Rusíni po celé XIX. století. „Proč já Rusín byl, jsem, i budu?“ Odpovídá: „Protože jsem se narodil Rusínem a Rusínem byl můj otec, matka a celá rodina.“

Druhým protestem proti útlaku maďarskému bylo Duchnovičovo drama: Dobrodítel perevyšaje bohatstvo, vzaté ze života rusínského lidu a určené pro rusínský lid. V něm Duchnovič ukázal na to, že bohatství bez ctnosti vede k neštěstí, a naopak chudoba s ctností ke štěstí. Chtěl tedy vytrhnouti lid z mravní bídy, do jaké upadl následkem nevědomosti, nedostatečného poučení. Vždyť se mluvilo lidu řečí nesrozumitelnou a nedali mu knihy v jeho vlastní řeči atd. Tu A. Duchnovič z lásky k lidu a nesmrtelným duším chce jim pomoci. Ve svém dramatě budí je k mravnímu obrození, a to řečí rusínskou, lidovou. Tím také dokázal, že rusínská řeč je tak bohatá výrazy, že může býti spisovnou řečí. Pro lidovou řeč, v které chtěl Duchnovič rusínský lid vzdělávat, vytrhnout z mravního a fysického otroctví, bídy, tmy a chyb, vyslovuje se ve vídeňském časopisu „Věstník“ (roku 1850 č. 52) takto: „Náš názor je ten, že naše národní řeč je ve spojení s biblickou čili církevně slovanskou řečí, a my si přejeme k ní se přiblížití a naši národnost v ní pěstit.“

Brzy bylo viděti požehnané ovoce jeho práce. Na Podkarpatské Rusi nastalo nové hnutí, byly organizovány abstinentní kroužky a bylo hanbou vkročit do hospody. Špatné, lotrovské dědiny se změnily v pracovitě, mírně a pokojné. Organizovaly se i rusínské pěvecké sbory (Sabov). Tak se dovedl A. Duchnovič vztí do situace a do duše rusínského lidu, mravně i fysicky ztročeného a sáhl až k pramenům této mravní bídy, čehož jeho předchůdcové nedovedli.

Duchnovičův život a dílo ukazuje na velikou upřímnost a nezištnou lásku. Je to viděti z jeho soukromých dopisů k Holovackému. Tak na př. v jednom z nich píše: „Aby jeho kniha vytištěna

byla na obyčejném papíře, poněvadž já vím, bratře, že všechno jen darem rozdám mládeži, abych ji pomalu přivábil k rusínské četbě." V jiném píše: „Bratře, moje to vlastní obět pro národ, poněvadž ani kopějky nedostanu od našich, to jsem jí povinen všechno darem rozdat." A opět jinde: „Co se týká liturgického katechismu, souhlasím s vaším plánem a jsem hotov obětovati jej pro budoucnost, i když možná nepřinese nyní velikého užitku, ale snad jej přinese budoucí generaci." A v jiném listě píše znovu: „Že nehledá vlastního zisku, ale že vše obětuje duševnímu blahu svého národa."

Mezi lidem byl od začátku znám jako milovaný otec a vzorný kněz. Franko píše, že podkarpatští Rusíni mluví: „Máme Duchnoviče a více nepotřebujeme." Ano, byl to starostlivý otec! Hned, jak byl povolán za kanovníka prešovské kapituly, ujal se opuštěné mládeže a pro nadané ale chudé studenty založil alumneum pode jménem: Spolek sv. Jana Křtitele. K tomu účelu věnoval i svůj soukromý dům, sobě zatím ponechal jen jednu světničku. Čin takový byl v tehdejší době velmi vzácný. Jak se o ten spolek, vlastně o chudé studenty staral, dokazuje jeho dopis k redaktoru všeslovanského časopisu „Slovenina" (který byl založen r. 1862 v Praze za souhlasu všeho Slovanstva profesorem varšavské university Jezberojem). Duchnovič píše: „Chtějíce zříditi alumneum pro rusínskou studující chudou mládež, obracíme se i na vás, protože vás známe podle skutků vašich, z přátelství a lidumilnosti, utíkáme se k vám, neboť známa jest nám horlivost vaše, abyste pomohli chudým rusínským studentům a proto přikládáme sběrací arch s pokornou prosbou na vás, abyste přispěli našim počátkům... Doufáme, že Hospodin požehná začátky naší dobré vůle." Ke konci dodává, že toto alumneum má býti jen pro chudé a mravné hochy, kterým se nedostává prostředků ke studiu.

Duchnovič staral se všestranně o potřeby lidu. Pečoval o blaho jak duševní, tak i tělesné. Příznává se na př.: „Že nehledá zisku, že mu jde jen o duševní užitek." Jinde píše: „Bratře, u nás znovu bída, i tento rok nebylo úrody, nouze nevýslovná, lid ještě zdravý..." Bojí se o lid, že hlady pomře. Ano, byl pečlivý otec, dobrý kněz, který se celou duší a celým tělem věnoval Bohu a národu, nešetřil při tom ani svého majetku, ani osobní bezpečnosti před úřady. Bohu získával duše jako ohnivý kazatel a spisovatel dosud oblíbených modlitebních knih, katechismu a jiných příruček. Národu byl básníkem a buditelem. Prostým slohem ho dojímal, budil, těšil, pozdravuje, vede a přesvědčuje. Láska a bolest — tof motivy, které mohou uvést v činnost všechny mohutnosti člověka. (Durkan CSSR.) Píše o něm v „Jitře" (č. 7.): „Přemýšlím-li, ke komu bych ho přirovnal, nenalézám vhodnější osobnosti než dra Stojana, jenž žije dosud v mysli i v srdcích Moravanů i jiných slovanských národů. Jen arcibiskupskou berlou předčí Stojan Duchnoviče. Ve své činnosti je Duchnovič stejně jako Stojan vzácný příklad všestrannosti práce, snah a podniků pro blaho Církve a národa. Byl Duchnovič kněz nezástný, kterému šlo jen o dobro

duší. Byl kněz pokorný, poslušný své vrchnosti, mluví o ní s velikou úctou, jak je patrné z jeho soukromých dopisů. Dílo Duchnovičovo, posvěcené celoživotní prací, nezhybnulo. Již za jeho života všichni jako děti se k němu hrnuli, nadšeně se stavěli pod jeho prapor a heslo: „Podkarpatskije Rusiny, ostavte hlubokij son“. Hned po jeho smrti, ba vlastně ještě na jeho přání, byl založen spolek sv. Vasilja Velikého. Roku 1902 přerušil spolek sv. Vasilja Velikého svou činnost. Pokračoval v ní později spolek „Unio“, který (9. XI. 1918) pozval své členy, aby k uctění A. Duchnoviče založili nový kulturní spolek. Tak vznikl spolek „Prosvita“ (19. IV. 1919). Za nedlouho (roku 1923) odtrhli se od „Prosvity“ přívrženci velkoruštiny a založili „Obsčestvo A. Duchnoviče“, které v novější době, pokud je mi známo z vlastních zkušeností, vystupuje proti lidové řeči rusínské a podporuje směr velkoruský. Někteří jdou tak daleko, že prohlašují jen pravoslaví za ruskou víru a podle toho také jednají. Myslím, že to nebylo ideálem historického A. Duchnoviče, nýbrž spíše moderního Duchnoviče, jež si sami vytvořili a zpolitisovali.

Ó, génie našeho národa, knězi plný víry, naděje a lásky, trpělivý v utrpeních, kterých se ti dostalo za velikou tvoji lásku, kéž rusínský tvůj lid i kněží, zvláště mladá generace, jde za tvými čistými a vznešenými ideály, sjednotí se, a dbá tvých ušlechtilých zásad. Kéž se odvrátí od zpolitisovaného Duchnoviče a horlí zase pro svou národnost a katolickou víru.

Dáš, Bože? . . .

(Hroby apoštolů.)

P. Fiala C. Ss. R.

*V hrob klesly hvězdy . . . Oči lidu lkaly,
zášť bratří rvala odkaz apoštolů;
svár zhoubný ničil slávu obou pólů:
chrám Klementův i Velehradu valy.*

*Hněv s požárem se nad troskami vzňaly,
meč vražedný když hubil bratry spolu
a ve prach zdeptal naděj' pyšných stvolů,
kde Metoděj i Cyril pracovali.*

*To zapomněl Sláv k rovům jejich cestu
a bez Říma chtěl mít Velehrad;
Bůh proto skryl mu hroby věrozvěstů!*

*Až obrátí se ku Klementa městu
a jednou láskou Bratří bude plát — — —
snad zjevíš, Bože, hroby věrozvěstů?*

Mučednická smrt ruského biskupa Antonína.

E. Kalikin.

Ruský pařížský časopis „Vozroždění“ (č. 3624) uveřejnil vypravování pani, která se roku 1932 zdržovala v Archangelsku u Bílého moře a byla svědkem hrozného utrpení ruského duchovenstva i smrti biskupa Antonína, která se udála v tom roce. Uvádíme zde poněkud zkrácený obsah jejího vypravování.
Poznámka autora.

Před svátkem Sv. tří králů (ruský „Kreštění“) roku 1932 scházeli se věřící v Archangelsku ke „Všenočné“ pobožnosti (večerní bohoslužbě) do jediného chrámu, který tam ještě zůstal. Stál až za městem u hřbitova a proto zůstal ušetřen zkázy. Před chrámem, jako vždy, čekala celá řada duchovních osob, vyhoštěných z různých krajů Ruska; prosili o kousek jídla. Biskupové, kněží, mniši — všichni tam stáli mlčky, někteří jen v obnošených „rjasách“ (sutanách), s prosebně nataženými a chvějícími se rukama. GPU přivezlo je do Archangelska v dobytčích vozích a pustilo je tam na „svobodu“, ovšem bez práva na obydlí a práci. Tak byli úplně odkázáni na milosrdenství obyvatelstva. Ale co jim mohl poskytnouti obyvatel této vzdálené severní krajiny, který sám nic neměl? Vyhoštěné duchovenstvo nocovalo v zimě v nevytopeném chrámě, anebo na chodbách domů, v létě pod mosty, anebo na lodích u břehu Dviny. Věřící se báli je vzít do domu. Vždyť GPU by je snadno obvinilo z přechovávání kontrevolucionářů a jistě by je za to přísně potrestalo. Podobných případů bylo již mnoho . . .

Ten večer před svátkem Sv. tří králů konal bohoslužby biskup Antonij, 75letý stařec, požívající vážnosti věřících pro své upřímné a neohrožené hlásání víry. Kázal na téma: „Hlas volající na poušti: připravte cestu Hospodinu.“ Ke konci bohoslužby oznámil biskup, že svěcení vody a „moleben s vodosvjatiem“ (a modlitba při svěcení) jsou zapovězeny, ale že zítra v 6 hodin ráno bude sloužit mši sv. jak obvykle. Chudák, v té chvíli ještě netušil, že už dosloužil svoji veřejnou bohoslužbu. V noci byl zatčen a odvezen do vězení. Zároveň s ním byla zatčena celá řada místních duchovních a věřících, mezi nimi i osoba, která podává tyto zprávy.

Před zatčením byla vykonána u biskupa Antonína důkladná, ale bezvýsledná prohlídka; prováděl ji šef „oddělení kultu“ místního GPU, sám bývalý žák duchovního semináře. Při prohlídce naši pouze nejsv. Eucharistii. Čekista dívoce ji uchopil do svých rukou a ironicky se tázal:

„Co je to?“

„To je nejsv. Svátost oltářní“, odpověděl Antonij: „Prosím vás, soudruhu komisaři, položte ji, není dovoleno . . .“

Než dopověděl prosbu, komisař se smíchem hodil nejsv. Eucharistii na zem a rozdupal ji nohama. Biskup nesnesl pohledu na takové rouhání a omdlel . . .

Potom zavřeli biskupa Antonína do kobky o velikosti šesti čtve-

rečných metrů, kde již bylo zavřeno pět zločinců. Za lože jim sloužili tři matrace, které ovšem nestačily pro všechny. Soudruzi chtěli dát biskupovi místo, dostanou-li za to chleba nebo tabáku. Když však viděli, že nic nemá, udělali mu dobrovolně místo. Až na šestý

Z bezbožnické abecedy. Písmeno B. Rudé koště vymetá z Ruska náboženské předměty: kříž, ikonu, kadidelnici, modlitby. Podpis: Bros'te, Bratci, Bogov bojať'sja. Odložte, bratři, bazeň před bohy.

den byl Antonij povolán k výslechu, který trval plných 17 hodin. Čekisté se měnili, přicházeli a odcházeli, ale nešťastný stařec biskup musel stále odpovídati na nejrůznější otázky. Občerstvit se směl pouze slanečky, aby tím více byl trápen žizní, již ukojit nemohl! Konečně našli jeho vinu v tom, že je vůdcem kontrevoluční organisace.

První tři měsíce ve vězení nebyly ještě tak zlé. Vězni nesměli sice na procházku, ani nesměli čísti žádné knihy nebo noviny, ale číkráte do měsíce směli dostávat něco k jídlu, čisté prádlo a pod. Jednou za měsíc je také navštěvoval lékař... Biskup Antonij dostával hodně různých darů, ale pro sebe si ponechával jen nutné čisté prádlo a trochu sucharů. Vše ostatní rozdával svým spoluvězňům. Očitá svědkyně, která vypravuje tyto události, obývala v žaláři sousední kobku vedle biskupa. Po dlouhé námaze se jí podařilo udělati ve zdi malý otvor, kterým mohla hovořiti s biskupem a kterým dostávala od něho cukr a suchary. I to málo, co biskup Antonij obdržel od vězeňské správy k jídlu — totiž 300 gramů černého chleba denně, lžici drobného cukru a talíř polévky z rybích kostí — rozdával svým spolutrpicím. Ve dne se Antonij postil a poučoval ve víře mladé vězně, kteří nikdy nic neslyšeli o Bohu; v noci se pak modlil...

Po třech měsících opět zavolali biskupa k vyšetřování. Zase mu řekli, že ho považují za vůdce kontrevoluční organisace a žádali, aby jmenoval své spoluvinníky. Biskup nebyl si ovšem ničeho vědom. Hrozili mu okamžitým zastřelením. Bez účinku! Hrozili, že zhnije ve vězení... Antonij stále jen odpovídal, že o ničem neví. (V takových případech se často stávalo, že obžalovaní ve svém zoufalství, nemohouce déle snášeti neustálé vyhrožování, jali se vymýšletí různé zločiny a udávati nevinné lidi.) Když čekisté viděli marnost svých hrozeb, začali Antoniovi slibovati svobodu, podepíše-li provolání, že v SSSR není pronásledování duchovenstva. Biskup to s rozhořčením odmítl... Přestěhovali ho tedy do oddělení zvláště významných „zločinců“. Nadešlo léto a s ním velká horka. Zdi žalárních kobek byly mokré a plesnivé. Se stropu a se zdi tekla voda... Současně bylo zakázáno vězňům něco dodávati z venku. Proto neměli již ani čistého prádla, ani mýdla. Vězeňská strava byla nedostatečná. Ustaly návštěvy lékaře a holiče, který dříve přicházel dvakrát do měsíce holit a stříhat vězně...

Biskupa Antonína odvedli potom do malé kobky, o rozměru tří čtverečních metrů. Jen první noc zůstal tam sám. Na druhý den k němu ubytovali ještě čtyři kuláky, t. j. sedláky z Maloruska, kteří se pokusili o útěk domů, ale byli chyceni. Malá žalární kobka, naprosto ovšem nestačila pro pět lidí. Odpočívali tedy tito nešťastníci tak, že jeder dva leželi a ostatní stáli, očekávající, až přijde řada na ně. Vzduch tam byl, přirozeně, nesnesitelný. Kobka byla i záchodem, poněvadž vězni byli z ní propouštěni jen dvakrát denně na tři minuty, které byly bezohledně přesně dodržovány. Ventilace tam nebylo žádné. Vody dostávali uvěznění denně jen

každý dvě skleničky a proto hrozně trpěli žízní. Horko, žízeň a špatný vzduch tak na ně působily, že celé hodiny seděli na podlaze u zdi, nemajíce síl ani povstati, ani promluvit. Prádlo již měli na těle zhnílé, oděv roztrhaný, vlasy dlouhé... Všichni vnikly jim pod kůži... Kobka oživila ještě jinou havěť... Na mokřích zdech se objevili velcí bílí červi. Všichni vězni onemocněli: zuby jim vy-padávaly, z úst jim tekla krev, tělo otékalo a bylo pokryto mod-rými skvrnami. Některým uvězněným rolníkům se otevřely jejich rány ze světové války, kdy bojovali za svobodu světa!

Pak jeden z rolníků zemřel. Celý den a noc jeho mrtvola zůstala ležeti v kobce, otravujíc nemilosrdně vzduch. Když ji vynesli, přive-dli hned nového vězně — 19letého syna zemřelého.

Biskup Antonij byl již tak sláb, že neměl síly, aby se položil na jedinou postel, která byla v kobce. Ležel tedy na podlaze. Skoro nic nejedl a hrozně trpěl žízní. Červi mu lezli po tváři, zalézali mu do úst, do nosu, do uší a ubohý vězeň nebyl už s to, aby je odehnal. Jen někdy se spoluvězeň nad ním slitoval a pomohl mu... Biskup vše hrdinsky snášel a stále se modlil. Čas utíkal pomalu. Vězni ani nevěděli, je-li den či noc, jelikož jediné malé okno nahoře bylo uza-vřeno železnou okenicí a v kobce stále matně hořelo elektrické světlo. Tak byli vězni vlastně za živa pohřbeni. Stávalo se, že k jejich kobce přiváděli jiné vězně, ukazovali jim na toto místo trápení a říkali: „Vidíte, co se dělá s kontrevolucionáři? Nepři-znáte-li se, čeká vás totéž...!“

Pak onemocněl biskup Antonij disenterii. Nechali ho ležet na zemi zbroceného krví. Z jeho úst nebylo však slyšet nářků. Ostatní spoluvězni prosili čekisty, aby těžce nemocného odnesli do nemoc-nice. Neucínili toho. A tak ležel vysílený stařec v louži krve a te-prve, až ztratil vědomí, odnesli ho ze žaláře. Ale vědomí již nena-byl a za několik hodin zemřel...

Zpráva o smrti biskupa-mučedníka se roznesla po celém městě. Místní duchovenstvo prosilo GPU o vydání mrtvoly k slušnému pohřbu. Nebylo jim to povoleno. A nepomohl ani telegram posla-ný do Moskvy generálnímu prokurátoru SSSR. Odpověď vůbec nepřišla!

Pozdě v noci odnesli rudoarmějci tělo biskupovo a tajně je bez rakve zahrabali do jámy. Jenom dvě ženy, které nepozorovaně hlídaly vězení, viděly z povzdálí, jak ho zakopávali...

Dnes ovšem se na tyto oběti víry zapomíná, ale před Bohem spravedlivým nikdy nebudou zapomenuty.

Vzpomínky ze Slovenska.

(P. F. Žák T. J.)

(Pokračování.)

Na misie jsme vyjížděli z Trnavy. V Trnavě byl noviciát. Němci konali noviciát ve sv. Ondřeji v Korutanech, Maďaři a Slováci v Trna-vě. Slováků se hlásilo tehdy poměrně málo a z těch, co se hlásili, byl

nejeden pomadarštěn. Všichni Slováci konali studia na maďarských školách, neboť jiných středních škol v Uhrách nebylo. Čechové konali noviciát buď ve sv. Ondřeji nebo v Trnavě. Když se počali Čechové hlásit do Tovaryšstva v dostatečném počtu, měli svůj noviciát od r. 1890 na Velehradě. Když jsem vstoupil r. 1898 do Tovaryšstva, nebylo právě českých noviců a proto ani českého noviciátu. Dostal jsem se do Trnavy. V koleji trnavské, ač nepříliš rozsáhlé, žilo někdy až čtyřicet osob, kněží, novicové, bratři a studenti, navštěvující trnavské gymnásium. V době mého noviciátu byli studující vesměs Slováci. Byli to jinoši, kteří se hlásili do Tovaryšstva. Novicové byli většinou Maďaři, někteří znali jen maďarsky. Němců bylo jen několik, Slováků v noviciátě nebylo, já jsem byl jediný Čech. Bratři byli buď Němci nebo Slováci; Slováků bylo víc. Slováci uměli maďarsky všichni, z Němců jen někteří. Kněží byli národnosti maďarské, německé, slovenské. Všichni uměli dokonale maďarsky. V kostele byly troje bohoslužby, slovenské v neděli o druhé hodině, německé o čtvrté, maďarské o šesté. S počátku byly jen německé, potom přistoupily slovenské, nakonec maďarské. Dům žil hlavně z almužen, a byli to hlavně Slováci, kteří jej udržovali. Slovem almužny sluší rozuměti dary dobrovolné a dary za práce. Jesuité nesmějí si za kázání, misie a jiné duchovní práce určovati honorář, nýbrž musí se spokojiti tím, co dostanou. Stane se, že jedinou odplatom je: „P. Bůh zaplať“. Ale takové případy jsou výjimečné. Noviciát byl latinský, trochu také německý, po nějakém čase maďarský. Já jsem se učil pilně slovensky a maďarsky. Oba Slováci kněží byli často na misiích. Tu jsem vypomáhal doma při slovenské bohoslužbě vedle P. Kubiny a P. Starého. P. Starý byl Slovinc. Slováci trnavští rozuměli dobře česky a nic se nehněvali, když jsem v proudu řeči zapomněl na slovenštinu a mluvil více česky než slovensky, totiž s počátku, nežli jsem slovenštině plně přivykl. Chovali se vždy vzorně. Jen jednou, když jsem užil slova brouk, nemohli se zdržeti smíchu. Mezi bratry byl jeden, jenž žil dlouhá leta jako misionář v Australii. Misie pracovala mezi australskými divochy. Studenti, o nichž jsem se zmínil, byli uvědomělí Slováci. Slovo uvědomělí mělo podivný význam. Jejich uvědomělost byla velmi romantická. Horovali pro Slovanstvo a mluvili maďarsky. O mně zvěděli, že jsem Čech a Slovan a hleděli se se mnou stýkati. To bylo jen zřídka možné, neboť kněží, bratři, novicové, studenti jsou jakési uzavřené společnosti, zvláště novicové. Noviciát je škola duchovního života, jenž nemůže a nesmí býti rušen. Studentům se dostaly nějakým způsobem do rukou mé články o Rusku anebo zprávy o nich. Toužili zvědětí mé dojmy z říše, na niž tehdy všecko Slovanstvo hledělo s pýchou a nadějemi. Vyhověl jsem. O tom se dověděli novicové a ostatní. Neměl jsem příčiny, proč bych se tajil, i vypravoval jsem na příslušné dotazy o Rusku, o jeho velikosti, spřádánosti, rozkvětu, o životě lidovém a církevním, zvláště řeholním. Už jsem se o tom svrchu zmínil. To jsem si dal. Nikdo mi nevěřil. Poznamenali mě názvem mluvka, ne do očí ovšem, nýbrž mezi sebou. Když jsem se o tom dověděl, dal jsem si přídomek ještě lichotivější. Byl jsem nejen pansláv, nýbrž i rusofil. Slovo rusofil rozčilovalo tehdy

Rakušana, u Mađara budilo hrůzu, opovrzení, nenávisť. Ještě štěstí, že jsem byl pansláv a rusofil — mluvka. Cti a vážnosti jsem arci proto nenabyl.

Noviciát jest krásná doba. Člověk jako by nežil na zemi, nýbrž v ráji. Zvláště mladým lidem se zamlouvá. Já byl starší člověk. Býti zase takřka dítětem není pro člověka mužných let snadné. Brzy však jsem se do noviciátu vpravil a prožíval jsem jej tělem, duchem, srdcem v plné míře a plnosti. Mađarsky jsem se přiučil tolik, že jsem mohl vypomáhati také ve zpovědnici. Šlo o zpovědi školáků, neboť kromě nich se zpovídal mađarsky v krajích, v kterých jsem působil, málokdo.

Papežský ústav sv. Cyrila a Metoděje na Velehradě.

Pokoušel jsem se u studentů, zdali by se nechtěli zpovídat anebo aspoň přijat poučení slovensky. Se špatnou jsem se potázel. Chlapci, vyjma nějakého primána, nechtěli o slovenštině slyšet, někteří jevíli údiv, někteří odešli ze zpovědnice. P. Šrobár, jemuž jsem svou zkušenost oznámil, mě varoval. Zmínil-li se o tom chlapci správě školy, budete mít vyšetřování s velmi nemilými následky pro vás, i pro náš dům. Výstraha byla oprávněna a přišla včas. Tehdy jsem již chodil vypomáhat do městeček a vesnic a začal poznávat ubohý stav Slováků. Toto poznání se stávalo každým týdnem horší a trpčí. Na mne působilo drtivě a porušovalo svatý klid, kterým noviciát dýše. Ať jsem rozjímal, četl, konal práce ruční — stále se do mé mysli vracely smutné dojmy, které jsem zažíval. Zapsal jsem si do zápisníku verše:

Slovenský národe, dlouho spíš,
ze spánku těžkého vzbud se již.
Slovenský národe zažeň sen,
prohlédni, všude už bílý den.
Slovenský národe, do díla,
kde se jen slabost tvá zrodila!
Slovenský národe, povstaneš?

Pro Boha, vzbud' se již, zahyneš!
 Slovenský národe, vzuž se, vzuž!
 Do srdce míří ti vraha núž.
 Slovenský národe, povstaň přec,
 do boje za předků svatou věc!
 Slovenský národe, palcát vem,
 duchem buď orlem a silou lvem.
 Slovenský národe, nač se bát,
 Bůh bude za tebe bojovat.
 Slovenský národe, právo, čest,
 víra, řeč mateřskou hájit jest.
 Slovenský národe, prozí již.
 Či se již na věky nevzbudíš?

Představení pozorovali, že mě něco zle tisní. Říci jsem jim to nemohl, neboť rektor byl Maďar a P. Šrobára jsem nechťel zarmucovat. Snad si to rektor vykládal tak, že se mě povolání kolisá. To byla mýlka. V té věci jsem neměl potíže. Rozhodl se, že mne bude posílat na misie. Tak začala má skromná misionářská činnost mezi Slováky na Trenčiansku, Oravsku, Spišsku až ke kraji ruskému. Mému srdci zkušenosti, jichž jsem nabyt, neulevily. Často jsem si kladl otázku, jak je možné, že se národ skoro třímilionový a na široké oblasti žijící nedovedl bránit a ubránit národu jen málo četnějšímu. Nikde jsem neviděl nic v pravdě vynikajícího. Ani řádné školství si nedovedli zříditi a uhájit. Srovnával jsem je se Slovinci, jak ti svou řeč vypěstovali, jak se bránili, jak se ve všech oborech přičiňovali. U Slováků, počtem mnohem četnějších a kulturním střediskům bližších — skoro nic. Příčiny tohoto smutného zjevu jsem viděl v povaze lidu. Kdesi se dvě osady do krve znepřátelily. Mládenci, kteří měli na kloboucích po třech fáborech, se smáli mládencům sousední obce, že mají fábory jen dva. To byla urážka, které hrdý a rodověrný Slovák nesmí strpět. Pračky, zranění do krve, i smrtelná nepřátelství napětí ještě zvyšovala. Při tom obě obce líbaly Maďarům ruku a Žida se bály. Bylo mi znovu jasno, že Slováci jsou ztraceni.

(Pokračování).

Slovanská liturgia po smrti sv. Metoda.

Mikuláš Fillo.

Tohoto roku práve slávime 1050 výročie od smrti apoštola Slovanov sv. Metoda. Preto z príležitosti tohoto jubilea nahliadnime do dávnej minulosti cyrilometodejskej. Dnes, keď žijeme životom slobodného národa československého, môžeme spokojne skúmať zabudnutú, alebo priamo zatajenú a či zfalšovanú slávnu našu minulosť.

Keď slávny panovník Veľkej Moravy Rastislav požiadal z Carihradu, aby mu boli poslaní hlasatelia kresťanstva, grécky cisár Michal III. poslal mu zo Solúna dvoch bratov sv. Cyrila a Metoda roku 863.

Sv. Cyril a Metod, priniesli sebou písmo hlaholské, preložili im knihy, zčiasťky sami, zčiasťky ich učeníci.

Slovanský obrad účinkovaním sv. Cyrila a Metoda rozšíril sa po celej krajine veľkomoravskej, pannonskej a môže siahať až k polabským krajom. Veď český kráľ sv. Václav bol naklonen slovanskému obradu. Dôkazom toho je aj to, že v staroslovanských cirkevných knihách pri bohoslužbách spomínal sa aj sv. Václav († 929). A tiež Čech sv. Prokop († 1053) v lesoch Sázavských založil r. 1032 kláštor východného obradu, kde sa až do konca 11. storočia bohoslužby konali v jazyku staroslovanskom.

První tři absolventi Apoštolské školy velehradské, kteří přijali východní obřad.

Este za života sv. Metoda bola cirkev se slovanskou liturgií administratívne sriadená. Veď pápež Ján VIII. v posolstve r. 879 nazýva sv. Metoda arcibiskupom pannonským, keď ho pozýva do Ríma.¹

¹ „Joannes Episcopus servus servorum Dei. Rdsmo AEppo Pannoniensis Ecclesiae. ... ad nos de praesenti venire procures, ut ex ore tuo audiamus, utrum sic teneas, et sic praedices, sicut verbis ac litteris te S. Rnae Ecclesiae credere promisisti (occasione consecrationis in Episcopum sub Adriano Pont.) aut non, veraciter cognoscamus etiam quod missas cantes in barbará, hoc est slavina lingua.“ = „Jan biskup, sluha sluhú Božich. Nejdúst, arcibiskupovi Cirkve Pannonské ... rač k nám nyní přijiti, abychom slyšeli z Tvých úst, zdali tak věříš a tak kážeš, jak jsi slovy i písemně věřiti slíbil svaté Římské Cirkvi (u příležitosti posvěcení za biskupa za papeže Hadriána), či nikoliv, abychom po pravdě poznali též, že mše svaté zpíváš v cizí, to jest ve slovanské řeči.“

A ten istý pápež v posolstve r. 879 k Svätoplukovi píše o nem ako o arcibiskupovi Moravy.²

Pápež Adrian II. povolil slovanskú liturgiu a Metod bol vymenovaný za arcibiskupa Moravy a Pannonie r. 869. Pod jeho pravomoc patrily biskupstvá: nitranské, bratislavské a spišské. O nitranskom biskupstve zmieňuje sa aj pápež Ján VIII. A aj arcibiskup z Pasova Pelegrín r. 980 vo svojich „pamätiach“ píše, že v Pannonii do príchodu Maďarov 906 bolo sriadené sedem diecéz slovanského obradu.³

Moravský panovník Svätopluk z príčin, ktoré neznáme, nemal rád Metoda, a stal sa nástrojom jeho protivníka, biskupa Wichinga; popri liturgii slovanskej začal uvádzať aj liturgiu latinskú, a po smrti sv. Metoda r. 885 prenasledoval jeho učeníkov. Dvesto kňazov a diakonov a medzi nimi i designovaný nástupca Metodov, Gorazd, boli vyhnaní a rozprchli sa medzi Juhoslovanmi a Rusmi; tam šírili Evanjelium a slovanské obrady.

Lenže slovanská liturgia nezanikla ani v zmenených pomeroch, keď Svätopluk zradou politiky Rastislavovej nechal svoj národ osamoteným voči nemeckej ctížiadosti, a po rozpadnutí Veľkomoravskej ríše, keď r. 905—906 Maďari podmanili si Pannoniu a tam žijúcich Slovanov.

Svätý Štefan, kráľ uhorský, r. 1011 založil ženský kláštor východného obradu vo Vespríme a o jeho založení vydal listiny napísané v gréckom jazyku. (Katona I.—3, 168.)

A tiež ten istý kráľ daroval biskupovi do Vesprima biskupskú korunu a kostolu v Székesfehérváru celé biskupské rucho, používané len v gréckej cirkvi.

Na mantíji (pallium), ktorej sa používalo pri korunovaní uhorských kráľov, bol vyšíty grécky „ikonostas“. A tiež kráľovská koruna uhorská má svoj pôvod z Grécka, lebo na nej sú grécke obrazy a písmena. (Duliškovič: I.—39.)

Kráľ Ladislav (1077—1095) vo svojich zákonoch hovorí o ženatých kňazoch.⁴ „Kňazom pak, ktorí boli zákonite sosedbášení s prvou ženou, dovolujeme aj naďalej s nimi žiť pre svazok pokoja.“⁵

Okrem toho tiež aj v zákonoch kráľa Kolomana (1095—1115) spomína sa o ženatom duchovenstve. A vieme, že toto privilegium majú až do teraz kňazi východného obradu.

Kráľovi Imrichovi pápež Inocenc III. r. 1204 robil výčitky, že

² „Quia vero audivimus, quod Methodius vester AEppus ab antecessore nostro Adriano Papa ordinatus, quam coram sede Apostolica se credere et verbis et litteris professus est, valde miramur.“ = Poněvadž jsme však slyšeli, že Metoděj, Váš arcibiskup, od našeho předchůdce papeže Hadriána ustanovený...

³ Duliškovič: „Istoričeskija Čerty Uhro-Russkich“, Užhorod 1875, str. 37. Duliškovič však není v těchto otázkách žádná autorita. Pozn. red.

⁴ „Bigamos Presbyteros et Diaconos, et viduarum vel repudiarum maritos jubemus separari.“ C. I. p. 17.

⁵ „Presbyteris, autem qui prima et legitima duxere conjugia, indulgentia ad tempus datur propter vinculum pacis.“ C. III. S. Concilia Eccl. Auctore Carolo Péterfy.

v Uhorsku niet iba jeden kláštor latinského obradu a bolo možna hodne grécko-východných kláštorov.⁶

Trvanie bohoslužebnej reči slovanskej dokazuje aj to, že v Turč. Sv. Martine ešte v 13. storočí končili sa bohoslužby v staroslovančine. A tiež z tohoto storočia máme zachovaný vo viedeňskom kláštore kapucínov „mešec“, ktorým sa zakrývala vrchná časť biskupskej palice s nápisom: „Budi Gospodri milost' Tvoja na nas nyne i vo vieky. Bože ušchedri ny i blahoslovi ny i prosvieti lice svoje na ny i pomiluj ny.“

Žáci Papežského ústavu na Velehradě, školní rok 1934/35.

Stopy východného obradu zachovaly aj niektoré slovenské rímskokatolícke a evanjelické kostoly, v ktorých pri renováciach v 19. storočí ukázaly sa na stenách pod novou maľbou obrazy východného obradu. (St. Bratislava III, roč. str. 80.)

Dnes na strednom Slovensku zachovaly si ešte slovanský obrad gemerské obce Šumiac, Telgárt a Vernár. A potom už gréckokatolíkov máme iba na východe našej vlasti.

Grécko-slovansko-východný obrad majú dodnes Rusi, Ukrajinci, Juhoslovania, Bulhari, Rumuni. Okrem týchto nemnohí Slováci a

⁶ „In regno tuo diversarum nationum conventus juxta ritum gr. Cath. uni Domino suo regulari habitu famulentur, licet unum sit ibi latinum coenobium, quum tamen ibidem sint multa graecorum.“ Dulíškovíc: I.—45.

Maďari, lenže Maďari proti výslovnému zákazu Svätej Stolice zvlášť dôrazne vyslovenému roku 1912 pri zriadení diecése hajdu-dorožskej. Jednak Maďari od roku 1879 a Rumuni od roku 1698 prispôsobili si staroslovanský obrad do svojej národnej reči. Táto snaha v poslednej dobe javí sa i u Ukrajincov.

Křesťanský Východ.

RUSKO

Za poslednú návštevu v sovietském Rusku prednesl prý francouzský ministr Laval pri svém jednaní se Stalinem také požadavky náboženské tolerance. Blížšie zprávy o této věci nedošly. Ale Stalin mohol docela klidně vyslechnout a snad i schválit takový požadavek, poněvadž má svůj názor na toleranci (snašenlivost náboženskou). Svobodu náboženskou zaručovala Polákům v Rusku dohoda ríšská a sověty jsou přesvědčeny, že ji dodržely. Neboť dohoda měla dodatky: „V souhlasu s vnitřní státní ústavou.“ Ze ta ústava vyžaduje co nejrychlejší likvidaci (zničení) náboženství, to jest ovšem také vnitřní záležitosti bezvěreckého státu.

Zatím do Vídně došly zprávy o novém hromadném uvěznění katolického duchovenstva. V Oděse a okolí byli uvězněni a k nuceným pracím odsouzeni němečtí kněží: Wolf, Albert, Hofmann, Tauberger, Loram a prelát Kruszyński. A příčina? Organisovali charitativní pomoc hladovým ze zahraničí. A podle varšavského „Słowa“ bylo prý přes 10.000 pravoslavných kněží s 25 biskupy a pravděpodobně i s moskevským metropolitou Sergijem posláno na Sibiř.

Sověty hrozí se své vlastní selby, která dozrává v mravním rozvratu dětí, a to jak školou povinných, tak zvláště oněch zástupů dětských, které dnem i nocí se potulují krajem, živíce se žebrotou a krádeží. Vláda sovětská vydala dne 1. června 1935 zvláštní dekret, jímž má býti potíráno nejen tuláctví dětí, ale i svévlle oné dětské výchovy ve školách, která tam organisovala různé „dětské komitěty“ — a v nich zárodky budoucího nepořádku a vzpoury. Vládní dekret vlastně přiznává veliké státní nebezpečí bolševické pře-

výchovy školní, kde v „dětských komitětech“ byly děti naváděny k přisněmu posuzování a odsuzování příkazů rodičů. Tím ovšem ničila vláda sama v dětech veškeru úctu a vážnost k rodičům. Nyni však pozdě vidí, že bez spolupráce rodičů není možno vychovat zdárné pokolení pro stát, a proto se snaží novým červeným dekretem povznést autoritu rodičů v očích dětí. Čtvrté přikázání Boží — jako všechna ostatní přikázání Desatera — dal Stvořitel lidstvu k jeho dobru a pokoji. A nikdo Desatera nešlapal v dějinách beztrestně! Ani sovětské Rusko neudělalo jiné zkušenosti!

Různé zprávy docházejí k nám nyní ze SSSR. Jedny tvrdí, že pronásledování již ustává, jiné zase mluví o nových krutostech. Co je pravda? — Je pravda, že pronásledování náboženství trvá, ale nemůže už býti takové, jaké bylo dříve. Většina chrámů je zničena. Biskupové a kněží povražděni a vyhnaní. Není pomalu už koho pronásledovati, všechno se ukrývá do podzemí, do katakomb. Jenom když se prozradí, že víra zase ožila v některém kraji, nastává opět surové pronásledování. Odstraní se vše co nejrychleji, aby nebyla vyvolána pozornost ciziny a pak je zase ticho... V několika ponechaných chrámech se věřící klidně modlí. GPU a Inburist potřebují toho pro cizince a cizinu... Jak dlouho potrvá takový stav? „Komunismu a náboženství jsou neslučitelní!“ stojí sice v abecedě komunismu, ale co všechno se už změnilo na sovětské Rusi! Jenom pravda Boží potrvá na věky!

Státní nadvládnictví v chrámě. Prokurátoru buturinského rajonu černigovského kraje byly dány místnosti pro jeho kancelář v chrámě, který podle sovětských zákonů pravoplatně je propachtován spolku věřících. Poplatky pronájmu určují úřady. Věřící

pečují starostlivě o chrám. Všude jsou na svých místech svaté obrazy. Před nimi hoří svíčky a lampady, ale nad vchodem chrámovým stkví se nadpis: „Prokuratura“ (státní návladnictví). Tam nyní prokurátor Kalmykov vyšetřuje zločince a přijímá úřední návštěvy. („Pravda“ 25. května 1935.)

Němci v Moskvě na začátku bolševického panování. Často se vyskytuje otázka, proč ze začátku bolševického panování, kdy bolševici byli ještě velmi slabí, ruští vlastenci nic nepodnikli v Moskvě, aby je odstranili. V Moskvě v té době byly protibolševické organizace a jejich hlavní organizátor, plukovník Bredis, měl své lidi skoro ve všech bolševických úřadech. Když bylo jasno, že by se bolševici nemohli sami udržeti proti útokům ruských vlastenců, bylo rozhodnuto je napadnouti. Ale tu se vyskytla zvláštní překážka. Ruští vlastenci bojovali proti bolševikům, které považovali za německý nástroj, pod heslem „Z a R u s k o a p r o t i N ě m c ů m“. Toto heslo se ovšem Němcům nelíbilo. Plukovník Bredis chystaje povstání proti bolševikům, pojednau poznal, že jim budou pomáhati Němci, kteří měli v té době v Moskvě 53.000 ozbrojených mužů. Z části to byli někdejší zajatci, osvobození od bolševiků a z části (7000) němečtí vojáci, propašovaní za tím účelem přes rozvrácenou frontu. Tuto německou armádu netroufali si ruští vlastenci přemoci a proto upustili od povstání v Moskvě. Němci sice slibovali, že jim nebudou v boji proti bolševikům překážeti, ba naopak že jim pomohou, ale za to žádali, aby Rusové zradili své spojence. Rusové nechtěli, ale nakonec byli sami spojenci opuštěni. (Časopis „Segodnia“ v Rize, č. 75. Vzpomínky gen. K. Goppera.)

Z bojů křesťanů za víru v SSSR. SSSR. Můžeme už s jistotou říci, že snaha komunistů, definitivně odstraniti z Ruska náboženství, ztroskotala. Víra nabývá víc a více půdy mezi sovětským obyvatelstvem a stále vystupuje tam velký počet těch, kteří s vlastním nebezpečím rozšiřují víru mezi dělní. Časopis „Za komsomolskoje prosvěštění“ uvádí jeden takový případ: — „Ředitel protasovské školy Sidorov přivedl před vánocemi v městyji Suchiniči, který je pět kilometrů od Protasova vzdálen, do chrámu 40 žáků. Žáci byli rozděleni na skupiny

po 8—10 dětech a šli různými cestami, aby se pak všichni sešli před chrámem, kde je Sidorov očekával a uváděl domnit. Sidorov hned od začátku školního roku přestal vyučovati žáky „obštěstvovědění“ (věda o lidské společnosti) a místo toho zavedl vyučování náboženství. Ve školních sešitech žáků bylo zapísáno několik modliteb, a děti musely se je naučiti nazpaměť. Mimo to se Sidorov nepříznivě vyslovoval o sovětské vládě a o sovětských vůdcích. Také zapovídal dětem čísti noviny a navštěvovati kina. Neposlušné dokonce trestal O dnech církevních svátků se ve škole nevyučovalo.“ Bolševický časopis to ovšem uveřejňuje jako provinění ředitele školy, ale bezděčně dosvědčuje, že statečnost náboženská nezmizela ani z bolševické školy.

„Oktjabryny“ se nazývají bolševické ceremonie, při kterých dostávají narozené děti svá jména. Tato náhražka křesťanského křtu, jak se dovidáme z „Pravdy“, se konává v městském komitétu (městkom) a trvá asi dvě i více hodin. Reční se při ní nadšeně o revoluci, o komunismu a pod., dospělí účastníci naslouchají a přičně při tom kouří, hudba hraje různé pochody a pod. A nový sovětský občan vpadá do těchto obřadů obvykle hrozným pláčem a křikem, než konečně dostane své jméno, na příklad „Dobrochim“ (pro chlapce) anebo „Kuvajda“ (pro dívku)... Celá ceremonie působí dojmem politické schůze naprosto nevhodné při takové příležitosti.

Jak komunisté chtěli prokázatí lživost křesťanské víry. Když sovětská vláda viděla, jak se i mezi mládeží šíří víra v nadpřirozené věci a když se přesvědčila, že tomu nemůže zabrániti ani nejružnějsími drastickými prostředky, jak se to dalo na počátku komunistického režimu, rozhodla se vědecky prokázat nesmyslnost náboženství. Takový vědecký útok byl podniknut především na víru křesťanskou. Politbyro komunistické strany nařídilo komisariátu národní osvěty, aby zřídil zvláštní komisi k dokonalému prostudování otázky náboženské a k vědeckému vyvrácení křesťanské nauky. Výsledky své práce měla komise vydati v několika řečích. Měly být uvedeny jenom ty důkazy proti křesťanství, které by nevyvolávaly

žádných pochybnosti o své pravdivosti. Tak sovětská vláda doufala, že zlíkviduje neirychnější otázku náboženskou. Komise pracovala asi 3 a půl roku. Bude to kdysi velmi zajímavý materiál a doklad, jak bolševičti bezbožníci „vědecky dokazovali“ vznik a rozvoj křesťanství, až se jejich badání dostane do veřejnosti. Komunista, který vypravuje o těchto vědeckých pracích, bohužel, ve svém článku neuvádí podrobně jejich postup. Jako příklad zmiňuje pouze pokusy, kterými se měla prokázat nejbližší pokrevní příbuznost mezi člověkem a opicí. Z věznů vybralo GPU k těmto pokusům několik žen a mužů. Měli založit lidsko-opičí rodiny. Než přes nejlepší ošetření a přes dohled odborníků-lékařů všechny pokusy úplně ztroskotaly. Přehradu mezi člověkem a zvířetem neodstranily. Příbuznosti pokrevní nedocílily. Svě krvesmílné pokusnictví skončili bolševici tím, že všechny lidské účastníky postříleli, aby zprávy o marných pokusech nepronikly do ciziny. Podobně úplně bezvýsledně skončily vytvořit z neorganické (neživé) hmoty těž pokusy, kterými chtěli bolševici hmotu živou chemickými procesy. Přesvědčili se vědecky, že tvůrcem života je Bůh a jeho zákony může člověk vědecky krok za krokem poznávat, ale nikoliv měnit, a tak knihu, která měla dokonale vědecky prokázat nesmýslnost křesťanství, dosud komunisti nušit nevydali! A také nevydají! (Charbinské „Novoje slovo“, „Russkij v Argentině“ z 21. a 28. dubna 1935.)

POLSKO

Unijní akce má, bohužel, dosud i mezi katolickými Poláky zaryté nepřátele, pro něž nepatí ani sebe jasnější projevy hlavy Církve. U laiků se dá taková zaujatost snad omluvit neznalostí katolických otázek církevních, ale u kněze? V polském „Dzienniku Wileńskim“, který už častěji ukázal své nepřátelství proti unijním snahám, vystoupil veřejně P. Tadeáš Siczka s požadavkem, aby pravoslavní, vracející se do katolické Církve, byli přinuceni přijat obřad latinský. Mezi důvody uvádí také zájem politický, poněvadž prý jenom latinským obřadem je možno provést „popolštění

kresů“ (pohraničního území Polska). Jenom že vlastenecký dopisovatel do politického deníku zapomněl na nejdůležitější věc, že je totiž politika předem a zásadně vyloučena z každé akce unijní a misijní. Jde o nesmrtelné duše a ne o národní šovinism. Ale jakým právem se opovažuje vnášet zmatek do řad katolického čtenářstva, když Řím právě v této otázce už tolikrát a tak jasně promluvil?! To už je, myslíme, také trochu věci církevní disciplíny!

V Pińsku se koná letos ve dnech 5.—7. září už pátá unijní konference. Jejím zakončením má být návštěva kláštera OO. kapucínů východního obřadu v Luběšově, kde bude posvěcen nový kostel.

Péči vojenského biskupa msgr. Gawliny dána byla vojákům v garnisonách příležitost ke konání duchovních cvičení v postě. Posádka varšavská vykonala si je v katedrále v polovici května. Vedle vojáků účastnilo se duchovních cvičení též velmi mnoho důstojníků.

O výchovu pravoslavného kněžstva v Polsku. Přinesli jsme už minule zprávu, že se zrušují pravoslavné semináře ve Vilně a Křemenci a pro výchovu pravoslavného kleru z celé Polky že se zřizuje tříleté bohoslovné lyceum ve Varšavě, které bude přijímat kandidáty po dokončeném studiu státního gymnasia nového typu. Krátká zpráva, ale dalekosáhlá pro budoucnost pravoslavné církve v Polsku a výmluvná pro přítomnou její situaci ve státě.

Dosavadní pravoslavní „duchovní semináře“ neznamenalý ovšem totéž, co semináře katolické, kde je normální podmínkou přijetí středoškolské maturitní vysvědčení a kde vedle vzdělání bohoslovného věnuje Církev péči též asketické výchově bohoslovců. Pravoslavné semináře byly vlastně státní ústavy střední, obecná gymnasia, doplněná zvláště ve vyšších třídách některými předměty potřebnými pro kněžské působení. Tak byla probírána důkladněji církevní staroslovjanština, zpěvy a obřady liturgické a základy dogmatiky a pastýřské bohoslovědy. Profesory duchovních akademii jmenovalo ministerstvo a pravoslavné církvi příslušelo toliko právo dozoru nad pravověrností „předmětů theologických“. Při seminářích

byly ovšem internáty, jejichž představené taktéž ustanovovalo ministerstvo školsví a jež se příliš nelišily od ostatních světských internátů. Semináře byly určeny k výchově kněžstva pro duchovní správu, kromě toho bylo při varšavské universitě „studium pravoslavné theologické“ k získání vyššího vzdělání bohoslovného. Plnoprávnou fakultou universitní však toto „studium“ nebylo, ač udělovalo i hodnosti akademické.

Nynější výchova pravoslavného duchovenstva v Polsku bude soustředěna ve varšavském tříletém lyceu bohoslovném. Jeho absolventi buďto se mohou dát vysvětit za kněze, anebo nastoupit vyšší studium theologické při universitě. Bude tedy přípravou k duchovnímu stavu: šest tříd obecné školy, čtyři léta gymnasia nového typu a pak tři roky lycea. Poněvadž dosavadní semináře měly o jednu třídu víc, než obyčejná gymnasia, nová reforma nezvyšuje nijak počet let studia a tudíž ani úroveň přípravy na kněžství.

Hlubší význam pro církve pravoslavnou v Polsku má však zřízení společného a jediného internátu při „theologickém lyceu“ ve Varšavě, kde budou vychováváni nejen studenti z lycea, nýbrž i budoucí lyceisté už za svého studia gymnasiálního. To znamená, že doba volby kněžského povolání je stanovena nejpозději na 12. rok dětského věku, t. j. před nastoupením do I. třídy nového gymnasia. Tito malí lyceisté budou umístěni po státních gymnasiích varšavských, čímž se ztíží a zdraží přístup ke kněžskému studiu a povolání z krajů mimovaršavských. Také nemohou být přijati do „theologického lycea“ studenti ze škol privátních (na př. ruských anebo i polských).

„Lyceum theologické“ bude otevřeno, až dostudují studenti prvního ročníku nového gymnasia, ale „internát“ bude otevřen už pro školní rok 1935/36. Z celkového počtu 210 jeho chovanců je 80 míst rezervováno pro skutečné lyceisty a 130 míst pro gymnasisty. Internát spravuje vláda, která jmenuje jeho ředitele i ostatní vychovatele v dohodě s metropolitou, jemuž přislouí právo dozoru nad výchovou internátu. Vláda si kromě to-

ho jmenuje pro hospodářský a správní dozor v internátě ještě zvláštního delegáta. Měsíční poplatek v internátě činí 50 zlotých za každého studenta. Budou ovšem udělována též stipendia.

Nepříznivou ozvěnu vyvolala tato reforma, schválená už metropolitou Dionysijem a ministrem Jendrzejewiczem, na Volyni. Ukrajinský časopis „Cerkva i Narid“, orgán pravoslavné konsistoře křemenické, pokládá ji za kulturní neštěstí pro pravoslavnou Volyn. Jednak z důvodů hmotných, poněvadž studium ve vzdálené Varšavě bude nákladné a nedostupné chudším rodinám pravoslavným, jednak též z důvodů duchovních, poněvadž budoucí pastýři lidu budou vychováváni v cizím ovzduší a ve školách polských.

Ukrajínisace pravoslavné církve na Volyni, kterou vede sám křemenický arcibiskup Aleksej, dotkne se reforma výchovy kněžského dorostu nejcitlivěji. Varšavské ústřední „theologické lyceum“ bude na Volyni posílat nové duchovní smýšlení v velkoruského. Snad to byla také skrytá pohnutka, proč pravoslavný metropolita Dionysij vydal nejdůležitější záležitost církve, výchovu kněžstva, do rukou vlády, nemoha naléztí jiného prostředku, jak zabránit těžkým vnitřním bojům v pravoslaví mezi velkoruským a ukrajinským hnutím. Nadnárodní autority čistě náboženské pravoslavlí nemá a proto vyhledává oporu státního režimu, ať to byl v minulosti byzantský císař, či ruský car, anebo v přítomnosti ministerstvo kultu. Neštěstí církve odložené od Náměstka Kristova!

V Lucku na Volyni konal se v posledních dnech březnových sjezd pravoslavné Volyňské ukrajinské organisace (VUO), na kterém konsistorní sekretář z Křemence Vlasovskij referoval o úspěších, kterých dosáhlo ukrajinské hnutí na poli církevně-politickém. V přijatých resolucích žádáno mezi jiným, aby varšavská pracovní komise co nejdříve vydala ukrajinský překlad liturgických knih, a aby ministerstvo osvěty zřídilo též v Křemenci „theologické lyceum“. VUO bylo poděkováno, že se ujala „ozdravení poměrů v lůně pravoslavné církve“ a byla znova po-

žádána, aby „ukrajinskou“ akci provedla až do konce. Poslanec Pewny slíbil jménem svých kolegů volyňských, vítězně dokončit, co začala loňská „manifestace“ (vlastně rvačka) proti metropolitě Dionysiovi v Pečajevě.

Přivrženci hnutí velkoruského ovšem také nelení. Na svém sjezdě v Horodku na Velvni (17. března) rozhorčeně odsoudila vrchní rada „Rusyského narodového Objediněnja“ (R. N. O.) církevní politické snahy ukrajinisací i usnesení diecéšního sjezdu v Křemenci. Ubohá církev, která se stala hříčkou politických stran!

JUGOSLAVIE

Přes to, že se osobně ve Srěmských Karlovcích smřili před rokem pařížský metropolita Jevlogij a karlovačský metropolita Antonij, nebyla přece usmířena otázka jurisdikční, otázka církevní pravomoci. Je to patrné z věstníku karlovičského synodu „Cerkovnaja žizň“, který (v letošním 3. čísle) uvádí seznam farností, kostelů a kaplí podléhajících v západní Evropě pravomoci arcibiskupa Serafima a několik metropolitů Jevlogia. Je to celkem 38 míst, kde jsou většinou kostely přivrženců jak Serafimových, tak i Jevlogijových. To znamená, že se pařížský metropolita Jevlogij nadále pokládá za exarchu podřízeného přímo patriarchovi cařihradskému a nikoliv karlovačskému synodu Antonijovu, jehož zástupcem je právě arcibiskup Serafim-Usazený nedaleko Paříže v Issy-les-Moulineaux. Není instance ani autority, která by v pravoslaví měla rozhodující vládu!

Není pokoje v Jugoslávii. Víme dobře, kolik zákeřných nepřátel má sjednocená Jugoslavie, kteří jen číhají na (každý spor trojdielného království Srbů, Hrvatů a Slovinců, zúmyslně ho zveličují, jen aby zostudili v cizině mladou slovanskou říši. Ale jsou také nepřátelé Jugoslavie doma, kryjící se palentovaným vlastenectvím, kteří nespravedlnosti a násilím podkopávají jednotu a svornost říše a své zločiny chrání pak státní censurou, že se pravda těžko dostává za hranice Jugoslavie. Nevíme tedy podrobně a jistě všechny okolnosti, za jakých došlo v květnu v Hrvatsku ke

krvavým zákrokům policie a četnictva. Nevíme také, proč v hrvatské obci Kravarsku (diecése záhřebské) dne 19. května začali pojednou četníci střeliti do lidu shromážděného před kostelem u příležitosti sv. birmování, takže dvě osoby na místě zabili a mnoho jiných zranili, ale jedna věc je tu jasná: Když osmdesátiletý stařec záhřebský arcibiskup dr. Antonín Bauer nedbá své nemoci a slabosti a dá se přenést na vůz, aby zajel do Bělehradu a tam aby společně s řeckokatolickým biskupem dr. Njarađim podali knížeti regentovi Pavlovi písemné memorandum o neslychaném násilí spáchaném vládními orgány na hrvatském lidu a když kníže regent je obsahem memoranda hluboce dojat, pak s bolestí musíme přiznat, že v bratrské Jugoslávii není pokoje. Odpovědnost za to padá především na spoluregenty dra Peroviče a dra Stankoviče, kteří jsou ve vleku Velké Lóže zednářské, a pak na ministra vnitra Popoviče, který by zase rád všechnu vinu svalil na záhřebského bána dra Kostrenčiče. Kníže Pavel slíbil katolickým biskupům, že zjedná patřičné zadostiučinění!

Autorita „ekumenického“ patriarchy cařihradského Focija zklamala i v otázce tak čistě náboženské, jako bylo 1900. výročí Vykoupení sv. ta. Zatím co římský papež dal přesně předpisy pro konání jubilea Vykoupení jako Milostivého léta nejprve pro Řím a pak pro celý ostatní katolický svět a jeho hlasu uposlechla i nejmenší katolická farnost a konala kajicné pobožnosti k získání mimořádných odpustků plnomocných, zaujal pravoslavný patriarcha cařihradský odmítavé stanovisko k jubileu Vykoupení. Na dotaz řeckého arcibiskupa athénského Chryostoma odpověděl patriarcha cařihradský (12. dubna 1933), že se nedá poňnout k zavádní takových novot (a přece jubilejní rok byl zaveden už ve St. Zákoně!), ba že v nich vidí nebezpečí a škodu pro víru. To, co je prý užitečné a chvalyhodné vzhledem k slavným a vynikajícím mužům, bylo by nevhodno a škodlivé použít vzhledem k osobě Boha-člověka. Proto je pevně naděje, že žádána z bratrských církví pravoslavných

nepůjde za příkladem „některých“, již zavádějí ty bezdůvodné novoty.

Ale jeho naděje se nesplnily, hlasu „ekumenického“ patriarchy nedbala bratrská pravoslavná církev srbská. Její bělehradský patriarcha Varnava vyhlásil zvláštním pastýřským listem jubileum Vykoupení od postní doby r. 1933 do velikonoce r. 1934 jako „kající rok“, v němž mají věřící na smíření zla tak se ve světě zmáhajícího činit pokání, konat dobré skutky, prokazovat milosrdenství, dávat almužnu, odpuštět aspoň částečně dluhy, počítat poutě a procesí do slavnějších chrámů a monastýrů. Patriarcha Varnava předepsal i zvláštní kající modlitbu, která se měla konat po sv. liturgiích. Také hlava pravoslavné církve v Polsku, varšavský metropolita

Dionysij nesouhlasil s ekumenickým patriarchou cařihradským a ve svém velkonočním listě k vikáři patriarchy jerusailemského píše (r. 1933), že by měla velkonoční radost zajásat toho roku zvláště v Jerusalemě. Neboť je prý to rok, který celý křesťanský svět jak východní, tak i západní je ochoten uznat za rok jubilea našeho Vykoupení. Sám ovšem pro své věřící o jubileu Vykoupení — pomlkel.

Jsou-li takové zásadní rozdíly v náboženských názorech mezi pravoslavnými biskupy a jejich „ekumenickým“ patriarchou, pak není divu, že nelze vůbec mluvit o autoritě společné hlavy pravoslavných církví a jméno „ekumenický (obecný) patriarcha“ je právě toliko prázdný titul!

Katolický obzor.

Doma.

MORAVA

Olomoucká fakulta bohoslovná-cyriometodějská. Děkan fakulty podal Sv. Stolicí tuto prosbu:

Svatý Otče!

U trůnu Vaší Svatosti v nehlubší úctě skloněn dovoluje si podepsaný děkan Cyrilometodějské bohoslovecké fakulty v Olomouci vyslaný Jeho Excelenci, njeđst. metropolitou moravským, arcibiskupem olomouckým drem Leopoldem Prečanem s udělenou mocí jednati o záležitostech řečené fakulty v posvátné kongregaci seminářů a studia universit, přednésti prosbu z rozkazu svého nejdůstojnějšího Ordinaria a v intencích celého profesorského sboru naší bohoslovecké fakulty, aby Vaše Svatost onen název:

„Cyrilometodějská bohoslovecká fakulta“, ostatně Ordinariem a světskou vrchností uznany, ráčila též ze Svě nejvyšší mocí Náměstka Kristova na zemi potvrditi tím, že prohlásí svaté apoštoly slovanské za zvláštní patrony a nebecké ochránce řečené fakulty. Starobylá naše fakulta, roku 1572

v generálním semináři v Olomouci zřízená, od Římských Velekněží a císařů nadaná výsadami a pravomocemi, zvláště pravomocí udělovati akademické hodnosti, věrně vždy střežila dědictví svatých Otců, apoštolů slovanských národů a o zachování základu víry všemi silami i nyní pečuje, vychovávajíc budoucí kněžstvo ve svatých vědách. Vykonávajíc tak svůj úřad učitelský, pokračuje v původním poslání svatých Apoštolů v naší vlasti, v poslání, v němž mezi prvními pastýřskými starostmi svatých Apoštolů našich byla dokonala a solidní výchova a vzdělání kněží pro boje Páně.

V tomto roce, 1050. výročí od blažené smrti sv. Metoděje, kterou své dílo apoštolské korunoval, skýtá se velmi vhodná příležitost, aby potvrzením onoho titulu a udělením nebecké ochrany sv. Cyrila a Metoděje byl znovu předložen celé fakultě bohoslovecké v Olomouci — profesorskému sboru totiž i zástupu posluchačů nynějších i budoucích — k úvaze i k následování odkaz, jemuž nás svatí Otcové učili svatým životem, katolickou naukou, neúmernou činností, trpělivostí v utrpení, obětí veškeré-

ho života, Bohu a Církvi zasvěceného:

„Kde Petr — tam Církev“, neboť „Nemůže mít Boha Otcem, kdo nemá Církev matkou“.

Vděčnost za tuto prokázanou milost bude co největší a plody z ní plynoucí budou bezpochyby ke slávě Boží a k útěše Otce nám všem nejdražšího.

Dáno v Římě dne 25. února 1935.
Jménem Velkého kancléře a profesorského sboru řečené fakulty:
Dr. Josef Matocha, t. č. děkan.

Posv. Kongregace Seminářů a studia Universit. — Čís. prot. 629/35/A.
V Římě dne 15. května 1935.

Excellence,
Nejdůstojnější Pane!

Jménem Tvé Excellence nejdůstojnější předložil nedávno tamní fakulty bohoslovecké děkan zdejšímu úřadu žádost, aby Svátá Stolicе ráčila potvrditi řečené fakulty název: Cyrilometodějská bohoslovecká fakulta a vzývání uctívání těchže svatých jako nebeských ochránců fakulty.

Nyní sděluji Tvé Excelenci nejdůstojnější, že Svátý Otec, jemuž shora uvedenou prosbu předložiti, bylo mou povinností, žádané potvrzení velmi rád uděluje.

Zatím cely své úcty Tobě dosvědčuje, veškeré blaho, zdar a štěstí Excelenci Tvé a tamní bohoslovecké fakultě na Pánu vyprošuje Excelenci Tvé nejdůstojnější v Pánu zcela oddaný

Kajetán kardinál Bisleti v. r.,
prefekt,
František Roberti v. r.,
proseketář.

Papežský Misijní ústav sv. Cyrila a Metoděje na Velehradě. Dvacet let tomu bude příštím rokem, co se do služeb veliké ideje sjednocení postavil také Misijní ústav sv. Cyrila a Metoděje, založený k tomu, aby vychovával apoštoly nejen pro naše kraje, nýbrž zejména pro slovanský Východ, pro Rusko. Z těžkých a skrovných počátků razil si pevně a jistě cestu k svému cíli. Jeho úsilí došlo brzy uznání a schválení od Sváté Stolicе. Papež Benedikt XV. blahé paměti povýšil ústav, vyznamenal jej titulem a právy ústavu papež-

ského. Tuto výsadu opětně potvrdil se zvláštní pochvalou nynější Svátý Otec Pius XI. v jubilejním roce 1927.

Ale nejsou to jen pochvaly a vyznamenání, jimiž se může ústav chlubit. Na 30 kněží (15 řeholních a 14 světských) vyšlo za tu krátkou dobu z ústavu a na 40 bývalých chovanců končí doma i za hranicemi své studia. Tři z nich přijali již východní obřad a jiní se k tomu připravují. A — buď Bohu díky — ode tří let otvírá se již každoročně brána ústavu a vstupují tam mladá, nadšená srdce, která chtějí svůj život zasvětit Bohu v některé řeholi, jež působí na misijním poli slovanském.

Účelu ústavu je přizpůsobeno i jeho vnitřní zařízení. Je tu především gymnasium, zřízené s úchvalou státní jako soukromé vyučovací učiliště s osnovou klasického gymnasia. Vysvědčení s právem veřejnosti obdrží chovanci koncem každého roku po zkouškách, které vykonají na veřejném ústavě.

Poněvadž výchova nezačíná a nekončí ve škole, stojí k rukám profesorů vychovatelský sbor, tak řečení prefekti. Jsou to klerikové, kteří ukončili filosofická studia řádová.

Je jasno, že misijní ústav věnuje hlavní péči výchově ducha svých chovanců. Mají z nich vyrůstí muži netoliko učení, nýbrž především mužové svatí, plní apoštolského nadšení, ušlechtilé povahy a ocelové vůle. Aby toho dosáhl, užívá ústav obzvláště všech účinných prostředků, jež k dobré výchově napomáhají. Jsou to obzvláště svaté svátosti, mše sv., exercicie, duchovní promluvy a četba. Ve svých profesorech mají žáci opravdové otce, k nimž mohou jíti kdykoli ve všech svých obtížích, jsouce jisti, že najdou porozumění, útěchu a pomoc. Na vnímavé duše působí již samo prostředí, v němž žijí: Velehrad s bohatou minulostí a významem nábožensko-kulturním, národním a všeslovanským; krásná basilika s hrobem velkého A. C. Stojana; velkolepé slavnosti a unionistické sjezdy, poutě a exercicie. Duševní rozhled chovanců šíří četba dobrých knih a časopisů.

Tak všehocho v ústavě směřuje k tomu, aby z chovanců vyrostli zdatní pracovníci cyrilometodějsí, kteří by ve šlépějích velikých apoštolů slovanských všemožně usilovali o uskuteč-

není vroucího přání Božského Spasitele:

Aby byl jeden ovčinec a jeden pastýř...

(Velehradské zprávy.)

ČECHY

Dlouholetý duchovní správce ruské emigrace v Praze, O. Glěb Verchovskij, zemřel podle zprávy došlé z Ameriky v Chicagu, dne 11. dubna 1935. Pocházel z pravoslavné rodiny z Petrohradu, kde se narodil roku 1888. V mládí svém se věnoval studiu malířství. Jako student Akademie umění obeznámil se roku 1908 s katolicismem a složiv vyznání víry katolické odebral se na bohoslovná studia do Innsbrucku a pak do belgického Enghienu. Roku 1914 byl vysvěcen na kněze východního obrádu. Za války působil jako kněz v Petrohradě, po vypuknutí revoluce uchýlil se na Ukrajinu, kde byl nějaký čas redaktorem a za hejtmana Skoropadského pracoval v departementě pro ochranu umění. Před bolševiky se zachránil útekem do zahraničí. Byla to právě naše Praha, kde za podpory Apoštolské Stolice a Ústředního Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje a jeho pražského odboru vedl po deset let duchovní správu ruské emigrace. Do této doby spadá jeho horlivá činnost unijní a iniciativní spolupráce na kongresích velehradských. Účastníkem jistě utkvěla v paměti patriarchální, energická postava O. Glěba s plnovousem a dlouhými vlasy — typický ruského baťušky — který se zápalom vystupoval na řečnické jako sebevědomý znalec ruské duše i jako ohnivý debatér dovedl hájiti své názory. Z Prahy odstěhoval se O. Glěb do Spojených států severoamerických, kde byl řecko-katolickým farářem. Svým zálibám malířským zůstal věren po celý život a uplatňoval je ve výzdobě chrámů a kaplí. Kéž je mu smrt sjednocením s Bohem!

SLOVENSKO

Celé Slovensko spomína 150. výročie narodenia „slovenského Homéra“ Jána Hollého (24. III. 1785—14. IV. 1849). Študoval na františkánskom gymnáziu v Skalici a teológiu v Trna-

ve. Roku 1808 bol vysvätený na kňaza a r. 1814 bol poslaný za farára do Madunic. Ján Hollý bol vynikajúci slovenský národovec a spisovateľ. — Spomínaná je návšteva Rusa Streznevského u Hollého, ktorý na svojej ceste roku 1840 prešiel významnejšie mestá Čech a Moravy a zamieril i na Slovensko, kde sa poznal s Hollým v Maduniciach. Hollého opisuje ako človeka veľmi triezveho, ktorý žije veľmi jednoducho o suchom chlebe a celý svoj voľný čas strávi v háji Mlieči. Žije len svojmu povolaniu a svojej zamilovanej básnickej tvorbe (Puteviňa pisma I. I. Streznevskago, Peterburg 1895). Básnická činnosť Jána Hollého začína sa už v seminári. Význačné práce jeho sú: „Rozličné básne hrdinské, olegiacke a lyrické“ (1824), preklad Homerovej „Eneidy“ (1828), „Svätopluk“ (1833), „Cyrilo-Methodiáda“ (1835) a „Sláv“ (1839) sú perly, ktoré trvalo obohatili svojou tendenciou, spracovaním a obsahom slovenskú poéziu. Ostatné jeho diela sú: „Selanky“, „Žalospěvy“ a „Ody“. Vo svojom diele prejavoval sa ako horlivý Slovan a ako to bolo v tej dobe všeobecné, ako prvrženec rusofilskej politiky.

Nedávno vyšlo z tlače v Nitre zaujímavé dielo horlivého gr. katol. slovenského kňaza Pavla Spišáka vo Vernáre „Sv. Služba Božia“ (Liturgia — Omša) sv. Jána Zlatoústého, arcibiskupa carhradského. Uvodné slovo má tu rímskokatolícky kňaz, prof. teologie v spišskom biskupstve Alojz Miškovič. Dielo schválili a potvrdili skoro všetky ordinariáty na Slovensku a okrem toho aj jazykovedecký odbor Matice slovenskej. V knižočke najdete text staroslovenský a slovenský. Je to vôbec prvá knižka, venovaná pre gr. katol. na Slovensku. O. Pavel Spišák preukázal veľké služby gréckokatolicizmu v Československu sostavením tejto knižočky. Veď preklad východnej liturgie majú už aj Francúzi, Nemci, Rumuni, Maďari, Chorvati a Bulhari atď. Vyšla i v latinskej reči. Nemálo by byť ani jediného Čecha a Slováka, aby toto dielo neobjednal, stojí len 2,50 Kč, dostal u autora vo Vernáre, p. Hranovnica, Slovensko. — O. Pavel Spišák chystá do tlače nové diela, a to: „Sv. Metod“, „Slovník

staroslovansko-česko-slovensky". „Liturgikon“ z gréckého jazyka preklada do češtiny a slovenčiny atd. Nech Boh žehná jeho vznešeným snahám!

Cez veľkonočné sviatky gr. katol. slovenské obce Šumiac (má 3500 gr. katolíkov), Telgart (2300 gr. katol.) a Vernár (1100 gr. katol.) navštívil pan misionár východného obradu, redemptorista P. Klement z Michaloviec. Večer mal p. misionár prednášky so svetelnými obrazmi zo života Ježiša Krista. Ľudia sa trocha zase cez sv. spoveď a sv. prijímanie a kázne nábožensky osviežili. Srdečne ďakujeme p. misionárovi za jeho neúnavnú prácu medzi námi. Nech im Pán Boh žehná v ich cyrilometodských a unionistických snahách.

Mikuláš Fillo.

Špatný príklad! Otázka zriadenia treťtého řeckokatolíckého biskupství v Chustu na Podkarpatské Rusi vyvolala na východním Slovensku národnostní požadavek, aby v tom případě byl prešovský biskupský stolec „prenechaný biskupovi slovenskej národnosti“. Jako důvod se uvádí, že prý je na východním Slovensku asi 200 řeckokatolíckých farností „čisto slovenských, alebo s prevážnou väčšinou slovenskou... Keď pre maďarských grécko-katolíkov založené bolo osobitné biskupstvo s liturgickou rečou maďarskou (minéna diecése hajdudoruzská)... slovenski grécko-katolíci, vychádzajú z tohoto prirodzeného a logického práva ľudského, už dlhší čas uchádzali a uchádzajú sa aj dnes, aby pre slovenských grécko-katolíkov bohoslužobná reč, ako aj modlitby, byly v reči slovenskej.“ (Martin Horkolič.) Nechceme tu řešit statistickou otázkou počtu „čisto slovenských farností“ na východním Slovensku, neboť na přelomu dvou národností, slovenské a rusínské, je to více než obtížno, ale odvolávat se na příklad maďarské diecése hajdudoruzské, jest úplně nesprávné. To je špatný příklad! Liturgickou řečí řeckokatolíckého obřadu je všude církevní staroslovenština, respektive stará řečtina, ale nikdy živá, moderní řeč. Užívá-li se v maďarské diecési hajdudoruzské anebo i v jejích částech na Podkarpatské Rusi dnešní maďaršti-

ny v liturgii — jako že se tu a tam užívá — pak se to děje přes zákaz Sváté Stolice římské, tedy nedovolené!

PODKARP. RUS

České misie v Užhorodě. Kolonie českých katolíků prožívala letos v květnu veliké svátky. Na pozvání místního Sdružení čsl. katolíků zavítal do Užhorodu známý duchovní vědec naší mládeže, emauzský benediktin P. Klement a svými večerními promluvami připravil svým posluchačům, kteří po celý týden pláli prostorný chrám do posledního místečka, pravé duchovní hodiny. Hluboké myšlenky, přednesené mistraou formou v sugestivním podání P. Klementa, dovedly přivábit do chrámu Páně i mnoho nekatolíků, zvláště příslušníky vyznání československého a československého, o vlašných katolíckich, kteří do kostela dosud téměř nechodili, ani nemluvě. Jak působila slova P. Klementa i v kruzích nekatolíckich, o tom svědčí to, že vedoucí nekatolíckého vyznání museli svým cvečkám (ze strachu, aby se snad nevrátili do katolícké Cirkve) vysvětľovat, že prý P. Klement není pravověrný katolícký kněz, to prý, co on vykládal, je jeho radikální pojetí a ne oficiální učení Cirkve. Zvlášt kázání o sociální otázce ve smyslu evangelíi a papežských encyklik bylo zlatým hřebem promluv. Také pro místní gymnasty měl P. Klement zvláštní exhortu, v níž zvlášt poukázal na slovenský unionism a na úkol, jenž připadá mladé katolícké inteligenci, působící na nejdálnějším našem východě. V neděli 13. května na zakončení blahodárných misíi přistoupilo na 200 katolíků ke stolu Páně. Večer pak měl P. Klement ještě veřejnou přednášku v katolíckém spolku, kde vyličil současný stav katolíckismu a nadchl všechny k usilovné práci. — Můžeme říci, že se také P. Klementovi mezi užhorodskými katolíky velice líbilo a že se cítil mezi nimi jako doma. Znovu děkujeme P. Klementovi za jeho velikou obětavost a přejeme mu v jeho apoštolské práci mnoho Božího požehnání. — V.

Za hranicemi.

R Í M

Otázku nucené sterilisace z důvodů státních rozvířili na mezinárodním sjezde nemocniční péče v Římě delegáti němečtí, jichž přijelo v silném zastoupení 30 osob. Profesor Rüdín z Mnichova stěžoval si na odpor, s jakým se potkává nucená sterilisace v nemocnicích, vedených katolickými řeholemi, a žádal proto pro snahu sterilizační úchvalu mezinárodního sjezdu římského. Na obranu katolického stanoviska vystoupil zástupce Irska a Holandska. Na návrh švýcarského delegáta odsunuta tato otázka na příští sjezd.

Účastníci mezinárodního sjezdu nemocniční péče, který se konal koncem května v Římě, byli přijati Svatým Otcem v audienci v počtu 400 osob. Proslov Svatého Otce zdůrazňoval lékařskou práci v nemocnicích jako dílo po výtece charitativní. Dotkl se i sjezdových témat o eugenice a sterilisaci, jejichž schválení chtěli němečtí delegáti vnutit mezinárodnímu římskému sjezdu. Papež vytkl už jasně stanovisko katolické jak v encyklice „Casti connubii“, tak i v pozdějších svých projevech o eugenice. Upozornil na nesmírné škody, které by vzešly pro celý svět přijetím německých názorů, prosycených pohanským. Je pravda, že pohanský svět dovedl vytvořit veledíla v sochařství, malířství a v písemnictví, ale přesto dospěl k takovému mravnímu úpadku, že byl, jak píše svatý Pavel, bez citu a milosrdenství.

V den obvyklého svátku sv. Januaria, patrona města Neapole, byl i letos přenesen ve slavném procesi stříbrný relikviář světcův z katedrály do kostela svaté Kláry (Sta Chiara), kde kardinál arcibiskup Ascalesi vystavil veřejně nádoby se zluhlou krví svatého mučedníka Januaria. Po 20 minutách nastal zázrak vzpěnění krve mučedníkovy. V tom okamžiku poboznosti na kolena, aby radostně uctily každoročně se opakující zjev, jenž se přirozeným způsobem nedá vysvětlit.

S velikou láskou podporuje Svátá Stolicí římská misie na Dalekém východě, v Charbině. Náš „Apoštolát“ přinesl o nich svého času ob-

sáhlé pojednání z pera tehdejšího ředitele misijní školy ruské, zemř. O. Diadora Kolpinského, jenž také svoji podporou umožnil, že si opatřil ještě před odjezdem na východ potřebné liturgické knihy. Letos na podzim odjedou do Charbinu noví odchovanci římského „Russika“, O. Najlovič a O. Podziavo, oba Bělorusové z kongregace mariánů. Mandžurie je jediným místem, kde se možno svobodněji stýkat s ruským lidem a pomáhat mu hmotně i duchovně, ač i tam se tlačí rusivý vliv bolševický. Dnes pracuje tam pět katolických kněží-mariánů východního obřadu a čtyři bratři laici. Aronimandrita (opat) O. Fabián Abrantovič je správcem lycea sv. Mikuláše, které má dnes 110 žáků, mnoho z nich je sirotků. Všichni jsou zároveň vychovávaní v ústavním internátě. Náklad na lyceum (gymnasium), profesory a internát je veliký a bez přispění Svatého Otce, který sám O. Abrantoviče z Polska do Charbinu k založení lycea poslal, nebylo by možno je uhradit. Pro školní rok 1934 až 1935 prosilo o přijetí do lycea ještě dalších 100 žáků, které však nebylo možno přijat pro nedostatek místa a prostředků. A přece působení katolických kněží východního obřadu v Charbině je dílem pozehnaným i pro sblížení katolíků a pravoslavných Rusů, kteří rádi své děti svěrují dobré výchově katolického lycea a internátu. Jeho ovocem jsou četná sjednocení pravoslavných s katolickou Církví (ze 110 žáků stalo se už 35 katolíky). Mimo to by OO. mariáni rádi pracovali i mezi lidem kázáním, sv. liturgií, ale nemají dosud většího kostela, nýbrž jen malou domácí kapli. Vydávají velmi cenný ruský katolický časopis „Katol. věstník“ a populární poučné brožurky na způsob naší hlúčinské edice „Životem“, jimiž odstraňují předsudky proti katolické Církvi u pravoslavných Rusů. Pole práce je lam široké a slibné, ale dosud prostředků k ní málo, ale zato překážek se strany bolševiků i pohanů přemnoho. Přesto však možno plným právem říci, že Pán Bůh žehmá dílu tomu. Tam, kde před válkou nebylo nic, dnes jsou v činnosti už tři katolické školy (gymnasium pro chlapce, pro

dřvky, které vedou sestry ušulky, a škola pro sirotky, vedená sestrami svatého Františka).

Profesoři charbinského lycea zamýšlejí vydat důkladnou učebnici pro své žáky i pro ruský lid, aby v ní objasnili všechny předsudky, jež odělují pravoslavně od katolické Církve. Tuto knihu apologeticko-historickou chystá prof. lycea Vlasov-Valdenberg (laik), má mít asi 1000 stran a náklad rozpočten je na 9000 lir. Vydání knihy je velmi potřebné a důležité a proto se charbinská misie ruská obrací i na nás Apoštolát o hmotnou podporu. Prosíme o ni též své čtenáře!

ANGLIE

Oslava 25letého panování anglického krále Jiřího, konaná s tradiční pompou nejen v Londýně, ale i v anglických koloniích, připomněla katolickým vývoj poměru královského dvora anglického k Svaté Stolicí i vývoj jejich náboženské svobody v protestantské Anglii. Když Eduard VII. ještě jako následník trůnu dostal dovolení od své matky, královny Viktorie, k návštěvě papeže Lva XIII., mohl ji vykonatí tehdy jen incognito (na zapřenou), poněvadž to bylo v době největší útocnosti anglického protestantství proti katolické Církvi. Také druhou svou návštěvu u papeže roku 1903 vykonal král Eduard VII. soukromě. Zato roku 1923 navštívil už král Jiří V. s královnou Mary Svatého Otce s celou okázalostí ceremonielu, zachovávaného při návštěvě korunovaných hlav — přes živý protest se strany anglikánské. Král Jiří V. už při svém nastoupení na trůn vynechal ve své přísaze odstavec, kde se nový král od dob reformace slavnostně vždy zavazoval k potírání katol. Církve ve své říši. Ke katolíkům choval se tolerantně po příkladu svého otce krále Eduarda VII., který r. 1908 dovolil konání mezinárodního eucharistického sjezdu v Londýně. Ke sblížení mezi protestantskou Anglií a katolickou Církvi velmi přispělo obnovení diplomatických styků Anglie s Vatikánem. Za krále Jiřího po prvé od reformace byl umožněn katolíkům přístup k vysokým úřadům státním i diplomatickým. Osobně byl král Jiří velkým přítelem zemělého

kardinála, primasa anglického Bournea.

Právě v roce čtyřístého výročí své mučednické smrti byli prohlášeni za svaté oběti hrůzovlády anglického krále Jindřicha VIII., biskup z Rochesteru Jan Fisher, a veliký státník a rádce králův Tomáš More (Morus). Nešťastný král Jindřich VIII., který svým vzděláním, odvahou a oblibou u lidu mohl se státi jedním z nejslavnějších vládců anglických, propadl smyslné vášni tak, že svévolně zrušil svůj platný manželský sňatek a tak se ocíl v rozporu s papežem, od kterého předtím dostal čestný název „obránce víry“ za své vystoupení proti bludům Lutherovým. Platné manželství katolické nemůže ani papež zrušit, třebaš by o to žádal i král. Zaslepen vášní, mstil se král Jindřich VIII. za nepovolnost papežovu na věrných katolících dohna. Dne 19. června r. 1535 zemřeli mučednickou smrtí mniši kartusiani, dne 22. června stařičky, osmdesátiletý biskup rochesterský Jan Fisher, který jediný z anglických biskupů měl odvahou postavit se proti hřsným choutkám královským a neuznal ho za nejvyšší hlavu církve v Anglii. Tomáš More, králův kancléř, byl zatím už přes rok z téže příčiny vězněn v Toweru. Popravami chtěl ho král zastrážit a získat konečně na svou stranu. Všechno úsilí královo ztroskotalo však o pevnost svědomí a víry neohroženého kancléře. A tak byl Tomáš More v den svatého Tomáše, 6. července roku 1535 ráno vyveden z Toweru na popraviště. Klidný obrátil se ještě k lidu s prosbou, aby se za něho pomodlili, že umírá ve víře pro katolickou Církve. Žádal též, aby se modlili i za krále a vyprosili mu dobrých rádců. Pak tiše odřikával oblišený žal „Miserere“. Sám si zavázal oči a s úsměvem vítal smrt z rukou katových. Za 12 let potom umíral král Jindřich VIII. po životě plném neřestí a ukrutností. Tělo zchátralé nemohlo se už ani samo pohybovat, trápiho bouzoufalými bolestmi, jež byly stupňovány výčtkami svědomí. „All is lost,“ — všechno je ztraceno! — byla poslední slova krále, který odtrhl Anglii od pravé Církve Kristovy. Noví svatci jsou v nebi přímluvčími za jednotu svého národa s Církvi. To vroucí přání pronesl také Svatý Otec při slavnostní kanonizaci.

FRANCIE

Vzrůst hadsčství a falešného prorokování souvisí s úpadkem pravé víry. Ve Francii je 40.000 hadačů (věštců), kteří platí dýchodkovou daň. V dobách prosycených nervositou a nejistotou zítřka snaží se lidé odhrnout clonu budoucnosti, vrhají se však do náručí pověry, která jejich nervositu ještě více dráždí a budoucí nejistotu jenom zesiluje. Proto správně řekl jeden z vynikajících znalců moderní psychiatrie, profesor Pierre Vachet: „Kdybych byl ministrem spravedlnosti, zakázal bych pod pohrůžkou přísného trestu jakékoliv předpovídání budoucnosti.“ — Katolický katechismus jmenuje mezi hříchův proti prvnímu přikázání Božím: pověru, hádání, čary nebo kouzla.

Pařížský kardinál Verdier, upřímný přítel našeho národa, posvětil v neděli, dne 2. června základní kámen nového kostela ve 20. okresu pařížském (nedaleko hřbitova Père Lachaise), který bude zasvěcen našim slovanským apoštolům sv. Cyrilu a Metodějovi. Kardinál Verdier chce tímto krásným skutkem uctít letošní památku 1050. výročí smrti svatého Metoděje, k jehož hrobu připutuje na Velehrad o hlavním svátku cyrilometodějském, 5. července 1935.

Známý Katolický ústav (Institute Catholique) v Paříži oslavuje letos 60 let svého trvání. Založen r. 1875 jako katolická universita, měl s počátku jen fakultu bohoslovnou, vyloučenou ze státních universit. Po třech letech odňal mu stát, jako všem katolickým školám ve Francii, právo udělovat hodnosti akademické. Přesto však Katolický ústav zmohtněl tak, že má dnes šest fakult: bohosloví, práva kanonického, filosofie, práva, literatury a přírodovědy. Kromě toho má ještě vyšší školu ekonomickou (hospodářskou), kursy paedagogické, rolnický ústav Beauvais a ústav gregoriánský (zpěv); pod jeho vedením je též nemocnice sv. Josefa. Počet profesorů z 28 roku 1885 vzrostl letos na 120 a také letošní počet posluchačů 2200 je zrovna desateronásobek počtu posluchačů před padesáti lety. Organizačně jsou pařížskému Katolickému ústavu podobny ostatní katolické university fran-

couzské v Angers, Lille, Lugdunu a Toulouse.

IRSKO

Katolické ženy irské, sdružené ve Spolku nejsv. Srdce Ježíšova, zahájily akci k založení všénárodního družstva, které by šířilo dobrý, kulturní film a navázalo styky s katolíky jiných zemí ke vzájemné výměně dobrých filmů. Pohnutkou k této akci bylo katolickým ženám irským to smutné faktum, že většina filmových podniků a kinematografů je v rukách malého počtu židovských kapitalistů, kteří ovšem při výrobě i předvádění filmů mají jediný zájem — dobrý obchod, bez ohledu na to, co tomu říká morálka. Tu nestáčí k obraně katolické mravouky úřední cenzura!

NĚMECKO

Uvědomělé pohanství hlásá už nepokrytě všecek tisk hitlerovský. A nedbá při tom naprosto, že svým rouháním bolestně uráží nejsvětější čty katolických spoluobčanů. Tak na příklad tvrdí „Durchbruch“, že katolické dogma o Neposkvrněném Početí Panny Marie „ponižuje německou ženu“. „Nordland“ jásá: „Nordská země rozkveté, až bude dávno zapomenut Sinai, Betlem a Řím.“ „Deutsche Schöpfung“, útočíc na projev mnichovského kardinála Faulhaber a Altöttingu dodává: „Hamba (to jest projev kardinálův), které nepocitují katolíci ve své nízkosti, zraňuje naše pohanské svědomí!“ „Frankfurter Zeitung“ oznamuje, že předseda porýnské provincie Terboven vydal nařízení, jímž stanoví trest pokuty od 150 marek nebo od 3 týdnů vězení výše pro každého, kdo by veřejně hájil náboženské a církevní zásady tak, že by se dotkl nepřiznivě zásad národně-socialistických! — „Reichsstelle für deutsches Schrifttum“ (Říšské ústředna německého písemnictví) doporučuje jako bohatý materiál dokladů knížku bývalého novice dominikánského Gottschtinga „Dvě leta v klášterních zdech“, ač je to sprostý hanopis o řeholích a společnostech katolických. Ústřednu vede pověstný nepřítel katolicismu Rosenberg.

Krajanské zahraničí.

Německo.

Krajanský katol. spolek sv. Václava v Hambornu-Duisburgu na Porýní oslaví v neděli 30. června 1935 jubileum 25letého svého trvání. Přes všechnu nepřítelň poměry udržel se dosud hambornský krajanský spolek sv. Václava v blahodárné činnosti jednak zásluhou uvědomělých krajanů, jednak obětavostí vdp. děkana a konsistorního rady olomoucké arcidiecése, P. Jindřicha Theisselmannna, dlouholetého kaplana v Hambornu, zakladatele spolku a otcovského přítele našich krajanů. I když se stal P. Theisselmann děkanem ve Walsum na Rýně, nezapomněl na hambornské krajany a každý rok jim rád posluhu-

je svatými svátostmi a českým kázáním v době velikonoční. A také krajané jej ve Walsum hromadně navštěvují — je to jejich spolková slavnost, pravidelný výlet.

Jako katolický spolek oslaví své 50leté jubileum tím, že v sobotu, dne 29. června vykonají svatou zpověď, aby pak v neděli při „české“ mši svaté (to jest s českým zpěvem) přistoupili k společnému svatému přijímání. Odpoledne po svatém požehnání slavnostně se teprve jejich jubilejní slavnostní program. Bůh lehnej drahým krajanům pod praporem svatého Václava do nového šťastného pústoletí!

Prázdninová akce krajanská.

Od několika let pečuje ÚACM o krajanské děti chudých rodičů tím, že je na prázdniny bezplatně umístí je v hodných katolických rodinách na Moravě. Děti se jednak tělesně zotaví na zdravém vzduchu našeho venkova, poznají práci našich zemědělců a jejich účinnou lásku, a ta nejlépe zasypává propast bídění nenávistí z ovzduší, v němž krajanské děti většínou továrních dělníků žijí v cizině.

Prázdninový pobyt v českém prostředí zdokonalí též u dětí znalost mateřského jazyka. Z Brém přijedou krajanské děti do Olomouce dne 2. července a zůstanou u nás do 16. srpna. Přijezd dětí z Porýní je hlášen na 22. červenec a jejich návrat na 2. září. Děkujeme už předem všem obětavým hostitelům našich malých krajanských hostů srdečným „Pán Bůh zaplať!“

Krajanské misie.

Poněvadž nedostali čeští misionáři letos visa k návštěvě krajanů na Volyni, požádal ÚACM zkušeného misionáře vdp. P. Myslivečka, Csr., z Prahy, aby zajel na misie ke krajanům v Jugoslávii, kteří už dlouho volali po návštěvě českého kněze. Počátkem června vydal se vdp. P. Mysliveček ochotně na jih a, jak píše z Bělehradu, byl krajaný velmi srdečně vítán. Současně s ním odejel na krajanské misie do Rumunska vdp. P. Je-

řábek, Csr. z Plzně, poněvadž církevní dovozená, kterou si vyžádal a obdržel obětavým porozuměním olomouckého Ordinaria k soustavně duchovní správě krajanů v Rumunsku vdp. P. Hanzelka z Lubojat, dosud není vyřizena v ministerstvu Školství! I láska k zahraničním krajanům beze skutků je — mrtvá. ÚACM vyjednává ještě o prázdninový aspoň zájezd českého misionáře na Porýní a do Bulharska.

Amerika - Řím - Československo.

Z farnosti svatého Václava v Cedar Rapids, Iowa, studuje v americké koleji v Římě mladý bohoslovec-

krajan otc. Jiří Biskup. Jeho duchovní správce z Cedar Rapids Very Rev. Aug. Vojáček, náš moravský

rodák, poradil mu, aby si o prázdninách zajel z Říma do staré vlasti svých rodičů, u níz dosud slyšel jen doma s láskou vypravovat. Zároveň požádal vdp. rada Vojáček Ústřední Apoštolat sv. Cyrila a Metoděje v Olomouci, aby se ujal jejich bohoslovce a byl mu nápomocen při návštěvě Českosloven-

ska. ÚACM rád připravil praktický program prázdninového putování a těší se, že v druhé polovici července uvítá v Olomouci milého hosta z krajauské Ameriky, který tak užitečně chce pro sebe i pro své budoucí působení využít tříměsíčních římských prázdnin. Dal tím krásný příklad k následování.

Krajauská Amerika a první celoříšský sjezd katolíků čsl. republiky.

Jako zástupce amerických krajanů, účastní se letošního katolického ejazdu v Praze český biskup dr. Ludvík B. Kučera z Lincoln, Nebraska. Je už sice rodákem americkým, ale byl česky vychován uvědomělými českými rodiči. Otec Jan Kučera a matka Marie, rozená Skluzáčková, farmařili ve státě Minnesota nejprve ve Wheatland, Rice Co., kde se Ludvík narodil (24. srpna 1893), a pak v Le Sueur Co., kde navštěvoval obecnou školu. Vyšší studia konal v koleji svatého Jana Collegeville, Min., v letech 1903—1904, pak v koleji sv. Tomáše v St. Paul (1905), Min. Po jejich absolvování vstoupil roku 1909 do semináře svatého Pavla, kde byl dne 8. června 1915 vysvěcen na kněze. Prvním jeho působistěm bylo město Tama v Jowé, kde už začínají indiánské rezervace. Po roce stal se profesorem v diecézním ústavě Columbia College. Do duchovní správy vrátil se roku 1925, kdy se stal nástupcem vlasteneckého a kulturního

pracovníka zemf. Rev. Rudolfa Lakomého, faráře v české osadě Protivíně v Jowé, kde svého času díel také náš geniální skladatel zemf. Ant. Dvořák. Dr. Kučera pokračoval v ušlechtilém díle svého předchůdce, budovatele české školy katolické, a doplnil ji krásnou vyšší školou (High school), již nazval k počtě svého předchůdce „Rudolfinum“. Když chtěl Sv. Otec Pius XI. vyhovět opětovným prosbám našich amerických krajanů o českého biskupa, jmenoval protivinského faráře dra Kučera biskupem diecése lincolnské, kde žije veliký počet našich krajanů. Biskupské svěcení dne 28. října 1930 v městě Dubuque, Ia, i jeho nastolení v Lincoln bylo radostným svátkem našich krajanů, kteří zdaleka přijeli, aby pozdravili svého rodáka, jako jediného českého biskupa v USA. S vroucí láskou, jaké se těší u našich krajanů amerických, přivítáme msgra dra Kučera v Praze.

Amerika.

Benediktinské opatství svatého Prokopa v Lisle u Chicaga vzpomínalo počátkem letošního května své 50leté požehnané působnosti mezi americkými krajaný. OO. benediktini pochopili záhy důležitost katolického tisku a výchovy mládeže a za půl století vykonali na tomto poli velké dílo. Kdo navštíví jejich tiskařské a redakční podniky na Aldport v Chicagu a jejich komplexy ústavních budov, škol a sirotčince svatého Josefa v Lisle u Chicaga, kdo spočítá krajauské fary, svěřené jejich péči, porozumí tomu radostnému zjevu, že se

oslavý benediktinského jubilea účastnili kard. chicagský Mundelein, clevelandský biskup Schrambs, lincolnský český biskup dr. Kučera, který byl slavnostním kazatelem, a četné delegace krajauských organizací z Clevelandu, St. Louisu, Detroitu, Milwaukee, Omahy a j., a že distriktní Svaz českých katolíků z Chicaga vydal na oslavu zlatého jubilea OO. benediktinů památník česko-anglický pod názvem „50 let kulturní práce“. Při svém nedávném americkém zájezdu navštívil koleji svatého Prokopa v Lisle (čti Lajl) i náš virtuosní mistr Kubešlik se svým sy-

rem Rafaelem; ústavní kapela přivítala ho tím, že zahrála i dvě jeho skladby. O rozkvět řádu českých benediktinů získali si veliké zásluhy nejvyšší opat V. Kohlbeck a skromný, ale neúnavný převor P. Prokop Ne-

užil, za horlivé spolupráce vzdělaných a pracovitých spolubratří. Kéž Boží požehnání provází i nadále náboženskou, národní a kulturní práci českých benediktinů amerických k opravdovému dobru našich krajanů!

Kanada.

Opuštěné krajany v Kanadě navštívil v letošním velkonočním Týdnu český benediktin dr. Arnošt Žižka z Chicaga, který svého času promoval na pražské universitě. Konal misijní pobožnosti v Chathamu, provincie Ontario, kde měl též dne 21. dubna v síni svatého Josefa přednášku o svých zkušenostech z Československa; účastnilo se jí mnoho

set krajanů. Poněvadž opětně vysláni krajanského misionáře ze staré vlasti do Kanady naráží na veliké překážky, prosíme touto cestou české řehole americké, především OO. benediktiny a redemptoristy, aby aspoň občasnými misijními zájezdy do Kanady pamatovali na naše i své krajany, kteří je jistě s velikou radostí přijmou.

Z korespondence Spolku sv. Rafaela.

Dopis řeholního bratra z Francie.

Váš první dopis jsem obdržel a jsem Vám za něj velmi vděčný. Přečetl jsem jej velmi pozorně a ani nevíte, jakou ve mně vzbudil radost. Radost tím větší, že jsem od drahé, staré vlasti vzdálen již 12 let. Račte mi odpustiti chyby a špatné skladby vět, neboť je to již 12 let, co nemluvim česky.

Mám zde 17 slovenských dětí, které vyučuji jazyku francouzskému. Jsou to budoucí řeholníci (Bratři škol křesťanských), kteří se připravují zároveň na misionářský život. Většinu z nich posíláme na Cejlon, kde budou učiti děti pohanské.

Je to asi pět roků, co msgr. dr.

Rudolf Zháněl nás tu navštívil. Jsme mu za to velmi vděční. Byla to pro nás veliká radost, střítnouti se s věrným knězem, který se stará o československé katolíky ve Francii. Je od nás velmi vzdálen (210 km), takže není možno, aby nás častěji navštěvoval.

Byli bychom Vám vděční, kdybyste byli tak laskaví a poslali nám nějaké knihy, časopisy a noviny, což ráčíte posílati všem československým krajanům v cizině. Pro moji osobu bych prosil nějaké české, ale hlavně slovenské pro děti, 12—16leté.

Předem Vám děkujeme a jsme Vám za to vděční. Váš služebník v Kristu, bratr Eguard od Ježíše.

Co píše krajanka z Uruguaye:

Velmi nás to potěšilo, keď sme od Vás obdržali knižky, čo ste nám zasílali. Poučili sme sa veľmi z nich. Písaly ste nám, ako sa tu máme, čo sa týče duševného života, do kostola chodíme dve hodiny, ale na spovedi sme ešte neboli. Teprú teraz na Velikú Noc pojdeme vedľa tej knižočky, čo ste nám poslali, za ktorú sa Vám pekne poďakujeme. Kňaza slovenského tu nihto. My mladší, už vieme veľa reči španielskej. Já som už bola ráz na spovedi u španielskeho

kňaza a deti chodí aj do školy. Písali sme aj do Buenos Aires pánu faráru Jáchymovi Procházkovi a nevieme, či list obdržali. Prosili sme jich, či by nás nepišli vyzpovedať, ale nedostali sme odpoveď. Písaly ste nám, že byste radi vedeli, ako sa tu máme. Do teraz sa ešte len zmáháme, to veru ťažko ide. Predošlý rok nám langosť šetko znivočili, nemali sme ani na živnosť, ani na sadenie, šetko sme si museli kupovať.

Chlapi nám ešte robia u státu, Len

z toho sme sa živili, ale toho roku nám Pán Boh požehnal lepšou úrodou. Teraz je tu jaseň. Tu je to šetlko ináč, u nás je jaseň a u Vás je jar. Prvé dni nám veru boly smutné, sme veľmi banovali za domovom, ale teraz je nám už veselšie, lebo sa už vieme shovárať po španielsky, ale to len my, deti, ale rodičia vedia veľko málo.

Srdečne Vám ďakujem za tie knižky, ani sme si nezmysleli, že ste tak

dobri, že ste nezabudli na nás. Prosíme Vás, pošlite nám aj na ďalšie tých knížok na čítanie, lebo tu nemáme slovenské knižky, čo máme, to je len niekoľko, čo sme si z kraja doniesli, a tie sú už dávno prečítané.

Tak ostávajú s milým Pánom Bohom a nezabudnite na nás a my na Vás tiež nezabudneme.

So srdečným krajanským pozdravom zostáva Emília Krajčí.

Sestra Mary Justa z Číny píše Spolku sv. Rafaela.

Drazí přátelé!

Nejdřív Vás musím prositi, abyste odpustili všechny chyby, neboť český zaponímám. Není to snad proto, že nemiluji českou řeč, ale proto, že skoro pořád mluvím čínsky a někdy také anglicky a také proto, poněvadž nemám čas, abych četla.

Ďakuji Vám za Vaši výroční zprávu a za památník na eucharistický kongres v Buenos Aires.

Jsem zde v Číně dvanáct roků a jen jednou za celou tu dobu jsem mluvila česky. Bylo to náhodou, potkala jsem totiž krajana P. Zemana z Moravy. Jsem moc ráda, že se staráte o krajany v cizině. Mnoho krajanů v Americe, kde jsem byla několik let, toho velmi potřebují. V prvé řadě třeba hodně péče o duši, víc než o tělo.

Co se týká naší práce tady, myslím, že byste rádi o ní slyšeli. Máme zde katechumenáty pro chudé dívky. Je jich zde asi 130 a jsou zde již celé 2 roky. Bereme si do své péče katoličky, které se neumí modlití, i pohánky, které se připravují na sv. křest, též děvčata, která byla prodána do katolických rodin a po čase mají si vzít hochy z oněch rodin, do kterých byla prodána.

Tyto poslední dívky máme tu tak dlouho, dokud se nevdaří. Neumí ani čísti, ani psátí, je to s nimi velmi nesnadné a jde to učení pomalu. Všechny jsou chudé, vydělávají si tedy peníze vyšíváním, a platí si samy pobyt. Kdybychom měly náš domov větší, mohly bychom děti vzít k nám víc, ale tak nemůžeme, poněvadž nemáme peněz na zakoupení místa. —

Pomalou, pomalu, tak to čekají Číňané, kdyby to mělo být rychle, reknou, to že je bez rozumu. Tak tedy po čínském přísloví jde nám to opravdu pomalu, ale jistě.

Milostivý Bůh požehnal naši misi. Když jsme sem přišly, měl pan biskup dvě katolické rodiny, a nyní je ve městě přes 800 katolíků. Není to snadné přivést je k Bohu, neboť kolují zde různé pověry, které vyrostly z jejich srdcí. Pomyslete si: Zemřel zde jeden člověk a hned začaly kolovat pověry, které až zarážejí. Věří totiž, že člověk má tři duše. Jedna když umře, jde do hrobu, druhá zůstane doma a třetí jde do pekla. Nade dveře pověsí zrcadlo, aby prý se ďábel mohl dívat a myslet si, že je tam již jeden ďábel, domýšlí se totiž, že cenen ďábel svůj obraz nepozná a pak odejde. Udělají si z papíra dům, loď, vojáky, koně a bednice, to vše spálí na jeho hrobě a myslí, že to všechno jejich mrtvý na onom světě dostane. Páči také mnoho papírových peněz s domněnkou, že nebožtík bude velmi bohatý. Spálí vše, co rád jedl, aby prý neměl hlad atd.

Náš nový dobrodinec je pan Jahoda z Příbrami u Sv. Hory. Zaslal nám různé knížky, různé atd. Pán Bůh mu zaplat za všechno. Potřebujeme teď škapulíře a medaillonky. Mají rádi totiž trochu větší; prosíme Vás tedy, kdyby Vám to bylo možné a měly byste nějaké, pošlete nám je, snažně prosíme. Je to pro Pána Boha a ten Vám to jistě odplatí. Udejte cenu co nejmenší, abychom nemusely z toho platit velké clo.

Česká ctih. sestra v Číně.

S. Mary Justa, rodným jménem Anežka Justýnová, narozená v Pasekách u Protivína. Již jako malé děvčátko toužebně ze zápraží rodného domku se dívávala na zapadající slunce a říkávala: „Až budu velká, potom půjdu se podívat tam, kam chodí sluníčko spát a odlamtud půjdu tam, kde vychází.“ Tato touha malého dítěte se splnila. Jako šestnáctiletá dívka se pustila do Ameriky. Tam později vstoupila do kongregace P. Marie loretské (Congregation of Our Lady of Loretto), byla poslána na misie do Číny, a to do města Han Yang na

řece Yantzekyangu. Naučila se velmi dobře čínsky a pracovala velmi nadšeně a horlivě. Svoji nebojácností a rázností stala prý se zrovna duší celé misie a misionáři sv. Kolumbána se prý jí velmi podivují. Asi před dvěma roky byla tam na vizitaci představená Kongregace z Ameriky a s. Justě se dostalo uznání za její činnost, ale též břímě: byla jmenována představenou tamějších sester a jejich ústavu; sirotčince a ústavu pro výchovu domorodých dívek v Han Yang.

Navštivte výstavu krajanského zahraničí v Praze o katolickém sjezdu v kapli kostela P. Marie Sněžné (u františkánů) v Praze II., Jungmannovo nám. 20.

„PRUMKA“, Ed. Šolc, továrna umělého kamene a mramoru, Olomouc-Bělá, Ul. Roháče z Dubé 8.

doporučuje svůj odborný závod na provedení vnitřních úprav chrámů z umělého kamene a mramoru, dále na veškeré práce oltářní, schodové, štukatérské a sochařské. Speciální výroba hydroant. lisovaných dlaždic zr. UMKA, velkého i malého formátu z umělého kamene a teraza pro dlažby. — Vyžádejte si, prosím, nejvýhodnější nabídku a návrhy bezplatně. Mnoho provedených kostelních prací ke spokojenosti jest našim nejlepším doporučením.

Velejemné zaručeně přírodní

hroznové víno, staré

„Perla slovenských vín“

Kč 4'80 litr (od 50 litrů výše)

Pezinské vinné sklepy

Bratislava, Zochova 8.

Na požádání všeobecný ceník.

MASÁŽE

francovkou

ALPOU

příjemně chladí, otužují svaly,

osvěžují nervy.

POLÁŠEK • URBAN

KAMENOPRŮMYSL, PŘEROV

provádí veškeré kostelní práce, ol-
táře, kazatelny, křtitelnice, křížové
cesty a obklady z mramoru, dále veš-
keré pomníky a náhrobky. Návrhy a
rozpočty nezávazně zdarma. Četná
odporučení důstojných farních úřadů.
TELEFON ČÍSLO 325

Výtečná knižní novinka dra J. Vrchovického

VĚDA A VÍRA

podle vynikajících přírodozpytců

(str. 136, cena 7.60 Kč).

Filosof, theolog a důkladný znalec odborné literatury vytvořil dílo veliké praktické ceny, zvláště pro dnešek, kdy ještě stále se opakuje lichá námitka, že mezi vědou a věrou je rozpor a nepřátelství. Odpověď dra Vrchovického je jasná a přesvědčivá!

Dříve vyšlo od téhož autora:

Přirozená mravouka 16 Kč
Církev a nová doba 34 Kč

Vydala Matice cyrilometodějská, Olomouc,
Wilsonovo nám. 16.

Knihy, známky, staniol darovali:
Vdpp.: P. Hanák, vikář v Kroměříži; St. Dubina, kooperátor v Polešovicích; P. T. Kapucínský klášter v Olomouci; Oldřich Burán, Slezská Ostrava; ctih. bohoslovci v Olomouci, pí Sedláčková v Olomouci. Pán Bůh zaplat!

Kde budou exercicie? Velehrad, ve Stojanově: červenec: 6.—10. učitelé a profesori, cena 60 Kč; 12.—16. studující dívky, 40 Kč; 16.—20. kněžské tříduum; 22.—31. kněžské oktíduum; srpen: 31. července až 4. srpna studující nižších tříd, 40 Kč. — Hlučín: červen: 20.—24. čeští nemocní muži a ženy; 24.—28. čeští maturanti; 28. června až 2. července čeští studenti; červenec: 2.—6. čeští učitelé; 7.—11. němečtí kněží; 11.—15. české dívky; 15.—19. čeští kněží; 19.—23. německé dívky; 23.—27. čeští lékaři a mediko-

vé; 29. července až 2. srpna české ženy; srpen: 2.—6. německé ženy. — Kardašova Řečice: červenec: 8.—12. kněží; 15.—19. 14letá Mariánská družina; srpen: 5.—9. kněží. — Vranov u Brna: červenec: 4.—7. muži. — Rajhrad u Brna: červenec: 4.—8. ženy a dívky. — Svatý Hostýn: červenec: 15. až 19. kněží; srpen: 19.—23. kněží. — Příhlásky adresujte: Pro Velehrad: Papežská kolej T. J. - Pro Hlučín: Exerciční dům, Hlučín, Slezsko. - Pro Kardašovu Řečici: Klášter ctih. Školských sester. - Pro Vranov u Brna: Klášter salvatoriánů, Vranov, p. Adamov. - Pro Rajhrad u Brna: Exerciční sekretariát, Brno, Antonínská 1. - Pro sv. Hostýn: Duchovní správa na sv. Hostýně, p. Bystřice p. H. — Exercicie začínají první ohlášený den večer a končí poslední ohlášený den ráno. Přiblaste se aspoň tři dny před začátkem!

Proč jsi mne maminko nedala pokřtiti?

Bylo to večer a již tma, když můj ochotný průvodce zastavil u jednoho domu svůj vůz a sdělil mi, že jsme před domkem jednoho našeho krajanu ze Slovenska. Podotkl, že tu budu mít práci, protože nemají pokřtěné děcko. Mám Slováků rád a těšil jsem se na ně.

Představení jsme vykonali rychle a hned jsem se dal do práce. Nebylo nesnadno poznati, že dítě je doposud nepokřtěno, maminka je chovala v náručí a rodina bydlela daleko od kněze. Rekl jsem tedy mamince hned, že jsme přijeli, abychom její dítě pokřtili. Maminka však nechtěla o tom ani slyšet. Myslěl jsem nejprve, že snad žertuje, když sdělovala, že nemá kmořičků. Nabízel jsem jí sám, že je obstarám, nabízel se jí můj hodný průvodce. Vše marno. Maminka nechtěla o křtu svatém ani slyšet.

Ptal jsem se jí tedy, zda má svoje dítě opravdu ráda; přisvědčila. „Proč tedy nepřijete svému dítěti nejlepší, co jemu můžete poskytnouti?“ Bylo to marné domlouvání.

Připomínal jsem oně matce její rodiče, zvláště její maminku, co by tomu rekla, kdyby se to dověděla. Neodpověděla na to nic, těšil jsem se konečně, že jsme přišli na něco, co nás přivede k cíli. Než ke své bo-

lesti jsem musel pozorovat, že ona mladá maminka ani pod dojmem vzpomínky na svou matku se nedala pohnouti k tomu, aby dala své dítě pokřtiti. Bylo marné domlouvání, marné připomínání.

Nebylo již času, nemohli jsme se zdržovat, museli jsme odejít. Rekl jsem ještě oně mamince, že nemusi mítí strach ani o poplatky, že jsem nepřijel, abych vydělával na krajanech, jenom zavřela hlavou a dala najevo, že nechce s námi již mluvití. Obrátil jsem se na otce nepokřtěného děcka; byl sám svolný, řekl přímo své ženě, aby si to spravila, jak chce, nedala si říci. Nerad jsem odcházel, ale nemohl jsem se již dlele zdržovat, povinnost nás volala jinam. Času bylo málo a práce hodně, neměl jsem již slov, využil jsem všechnu svou výmluvnost, volal jsem k andělu strážnému, aby nám pomohl. Všechno bylo marné. Odešli jsme s nepořízenou.

Jak je to jenom možné, že matka, která chodila doma do kostela, která přijímala svaté přijímání v kostele, nemá tolik lásky ke svému vlastnímu dítěti a milému Spasiteli, velkékému příteli dítětek, a své dítě nedá pokřtiti? Co jí asi k tomu pohnulo?

Snad na tom má vinnu krajina, ve které tí lidé žijí. Je to krajina tak

smutná! Není tam stromů, není tam krásné zelené trávy, není tam krásného bublajícího potůčku. Není tam ani pořádné pramenité vody. Málo tam prší, jenom větry tam vanou a dovedou zdvihnutí tolik prachu, že zastíní nebe, naplní oči hlinou a zasybou lidskou duši smutkem. Sucho je tam veliké, suchá je země, suchý je vzduch a nebylo tam ani pramene vody živé, nebylo tam kostelíčka, nebyla tam ani máe svatá. Teprve v poslední době tam byla vybudována kaple, ale ta je pro mnohé velmi daleko, a pak není v ní ani stálého strážce, není tam dosud stálého kněze, není v ní ani svatostánku, není ještě stídlem svätostného Spasitele, a proto je ta krajina tak chudou, i když jsou tam doly na černé zlato, na petrolej, který se dobývá ze země namahavou prací našich krajanů.

Proto se stalo, že ona maminka v takové smutné krajině zapomněla i na vše krásné, čemu se učila doma ve škole a v kostele. Na to, co jí připomínala její matka. Suchý vzduch a nedostatek slova Božího a nedo-

statek přírodní krásy, to byly snad příčiny, které udusily viru, naději a lásku.

Je třeba probuditi tři božské ctnosti, je třeba vypráhlým duším dáti pokrm a nápoj slova Božího a nasytiti duši tělem a krví Ježíše Krista.

Musíme dáti těm lidem, našim bratřím a sestřím, dobré knihy, časopisy, které je poučí o Bohu, o svätých svätostech a jiných potřebných věcech pro nesmrtelnou duši. Prosim vás tedy, milení čtenáři, pomozte nám, věnujte Spółku svätého Rafaela v Praze na Vysočanech, státní vystěhovalecká stanice, dobré knihy, abychom jimi mohli apóstolovati mezi našimi krajany v zahraničí daleko široko po celém světě. Každá kniha bude krásným pozdravem pro všechny naše milé krajany, způsobí mnoho dobrého, připomene našim lidem všechno krásné a milé, co máme v naší vlasti, přivede je k Bohu a zachráni pro náš rod.

Se srdečným krajauským pozdravem
P. Jáchym Procházka.

Literatura.

Páté číslo časopisu „Vítězové“ přináší novou vítězkou: Matku Marii Terezií Schererovou, zakladatelku Křižových sester. Jako každé číslo revue „Vítězů“, tak i tato knížka všimá si hlavně duchovního života veliké ženy. Musíme žasnout nad bohatstvím milosti, která se jeví podivuhodným způsobem na jeho svätých. Je to nová ukázka, jak láska Boží roste a se šíří v Cirkvi bez ustání. Jsne vědecká redakci „Vítězů“, že nám ukazuje zvláště tyto vzory duchovního života, které byly u nás dosud neznámé. — Cena knížky 3 Kč, jakož i všech dosud vyšlých čísel. Předplatné na celý ročník činí 28 Kč.

„Ve šlápějích Neposkvrněné“. Modlitební kniha P. Konráda Kubeše T. J. Celá knížka, jak vidno z nápisu, má zabarvení mariánské. Třebáže obsahuje všechny pobožnosti, věnována je největší část učel mariánské. Můžeme říci, že modlitby a zpěvy ke cti Matky Boží jsou snad nejkrásnější částí knihy. Momentky ze života svätých zase obsahují kus apolojie křesťanství a kus církevních dějin.

Tu nás zavede do katakomb, tu otevřívá pohled do japonského pronásledování a vítězného boje věrných Kristových, tu zase jsou to protestanté, kteří krutostí překonali Nerona (v Anglii), jinde opět oběti amerických divochů, mučedníci sväté čistoty, Eucharistie, papežského primátu, zpovědního tajemství atd. Kniha má 992 stran s pěknými obrázky, vydána v kapesním formátu. Cena: v plátně vázaná 45 Kč v celokožené vazbě 75 Kč, se zlatou ořízkou 85 Kč. Objednávky vyřizuje nakladatelství Občanské tiskárny v Brně, Starobrněnská 19-21.

Lékaři a zkušení lidé Vám potvrdí, jak blahodárně působí účinky francovky Alpa. Masáže Alpou zmírňují revmatické bolesti, silí svaly a osvěžují nervy. Několik kapek Alpy ve sklenici vlažné vody dá nám dobrou a lacinou ústní vodu.

ДА ВЪСЧ КЕДН

НО БЖДЖТЪ

APOŠTOLÁT

SV.
CYRILA
A
METO
DĚJE
POD
OCHRANOU
BL.PANNY
MARIE

OLMOUC

ROČNÍK XXVI.

ČÍSLO 8.

Redakce a administrace Apoštolátu: Olomouc, Wilsonovo nám. 16/II.

Redaktor: František Jemelka, tajemník ÚACM.

Roční předplatné 12 Kč, pro Ameriku 1·5 dolaru. Časopis vychází měsíčně.

OBSAH:

Matka ustavičné pomoci!	225	Swazy ruských pracujících křestanů 241	
Poselství episkopátu CSR katolíkům 226		Křesťanský Východ	245
Tři neděle u sovětských bezbožníků 229		Katolický obzor	251
Matka ustavičné pomoci	234	Krajanské zahraničí	255
Vzpomínky ze Slovenska	237		

Hovorná redakční.

Nebraska, USA. Drabým přátelům-jubilantům, msgré Mlejnkovi a Rev. Pazouřkovi, s upřímnými pozdravy volá na mnohá ještě šťastná leta odaná redakce.

K neočekávanému úmrtí vdp. P. Josefa Rybáka T. J., na sv. Hostýně, vyslovujeme redakci „Hlasů svatohostýnských“ upřímnou soustrast a prosíme i naše čtenáře o vzpomínku v modlitbách za zemřelého P. Rybáka.

Čsl. kolej „Nepomucenum“ v Římě stihla těžká rána úmrtím mladého vicerektora msgra dra Černého. Rána zabořila tím více, že přišla tak neočekávaně právě do radostných dnů katolického sjezdu pražského. Nejen odchovanci „Nepomucena“, nýbrž i přecetní poustníci římsíi vzpomenu vděčně zemř. msgra dra Černého v modlitbách, O. v p.

Členské příspěvky: P. T. Fr. Jurčíková, Slezská Ostrava, Kč 12.—; Eliška Kalusová, Slezská Ostrava, Kč 10.—; V. Sumiková, Slezská Ostrava, Kč 5.—; pí Tichá, Slezská Ostrava, Kč 12.—; B. Váhalová, Slezská Ostrava, Kč 10.—; J. Žaludová, Slezská Ostrava, Kč 40.—; H. Vlčková, Slezská Ostrava, Kč 10.—; sl. Šubrťová, Olomouc, Kč 10.—; členky z Petřavědu, Slezsko, Kč 40.—; P. T. farní úřady: Zborovice Kč 60.—; Dub nad M. Kč 125.—; Bernartice n. O. Kč 103.—; Domaželice u Přerova Kč 30.—. „Pán Bůh zaplatí!“

Na zahraniční misie z odkazu zemř. pí Benýškové, Trusovice, Kč 500.—. „Pán Bůh zaplatí!“

Knihy, zošmky, staniol darovali: P. T. M. Kapavíková, Olomouc; Vojtěch Manhardt, Prostějov; H. Schneider, kaplan, Frenštát p. Radh.; V. Zavadil, farář, Spytihněv; dr. Lakomý, prof., Olomouc; vdp. J. Kvapil, katecheta, Prostějov; In. Kukla, kooper., Frýdlant n. Ostravici; z odkazu zemř. P. Pálenika, faráře z Cítova. „Pán Bůh zaplatí!“

Kde budou exercicie v srpnu? Dne 10. až 14. srpna, Hlučín, Exerciční dům: studentky, 14. až 18. srpna; jinoši, kteří již exercicie konali, 26. až 30. srpna: kněží. — Kardašova Řečice, klášter Školských sester: 5. až 9. srpna kněží, 14. až 18. srpna Mariánská družina, 19. až 23. srpna paní. — Chrudim, pedagogium Školských sester: 5. až 9. srpna učitelky a kandidátky učitelství. — Vimperk, Exerciční dům St. Rafael: 20. až 24. srpna paní a dívky, 26. až 30. srpna kněží. Přihlášky přijímá Dům St. Rafael, Vimperk. — České Budějovice, klášter svatého Josefa: 25. až 29. srpna učitelky. Přihlášky přijímá klášter svatého Josefa nebo Marie Ratajová, učitelka, České Budějovice, Třída čsl. legii 28. — Velehrad, Exerciční dům Stojanov: 31. července až 4. srpna studenti nižších tříd, 4. až 8. srpna katolická inteligence, 10. až 14. srpna studující VI.—VIII. třídy, 17. až 21. srpna akademičky a učitelky, 24. až 28. srpna učitelky, které již exercicie konaly. Přihlášky přijímá Papežská kolej T. J., Velehrad. — Stará Boleslav,

APOŠTOLÁT

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie.

Ročník XXVI.

Srpen 1935.

Číslo 8.

Matko ustavičné pomoci!

P. St. Špůrek CssR.

(Poslání k Východu.)

*Svatá, vážná Paní zesmutnělých skrání,
ó, co žalem kali laskavý tvůj zrak?
Ku Východu zíráš, těsněj' Ditko svíráš,
vidíš nad ním viset černý, těžký mrak?*

*Jasná hvězdo denní, ó proč bez prodlení
nepřezáříš světlem hrůzný onen stín?
Matko milostivá, hvězdo oslnivá,
vrať se, ó vrať brzy zory do krajin!*

*V celém světě širém lidstvo blažíš mírem,
jen kde slunce vzhází, štěstí nemá být?
Všude milují tě, muž i dítě,
obejme Tě vroucně i tam všecken lid.*

*Každé ptáče letí vlasti do objetí,
když smí ze zajetí volně výš se vznést;
jenom ty bys, Máti, nechtěla již znáti
do otciny dálné opuštěných cest?*

*Otcina tvá úpí, rvou ji draví supí,
Paní dobrotivá, nezaženeš jich?
Nezříš, kolik zkázy, nesou krutí vrazi
dětem tvým. v jichž zemi seji smrt a hřích?*

*Viz, ó starostlivá, jak se s hrůzou dívá
na východní nebe milený Tvůj Syn!
Pro východu muka srdce jeho puká,
v něžné čílko padá smutku temný stín.*

*Vrať se ve své kraje, změň je v luhy ráje,
rozptyl bludů chmury, víry přines zář,
srdce odloučená přivab krásou jména,
přiveď duše všechny smíru před oltář.*

*Pak Tvé Jezulátko, něžná, dobrá, Matko,
obráti zas k Tobě odvrácenou líc,
srdce jeho zhojíš, s dušemi je spojíš,
bude vděčně patřit oku Tvému vstříc.*

*Svatá, vážná Pani, zesmutnělých skrání,
teskniš s Jezulátkem po svém domovu?
Ó, vrať se tam záhy a splň lidu snahy,
jenž tě toužně čeká ze svých okovů!*

Poselství episkopátu ČSR. katolíkům.

(Z letošního I. celostátního sjezdu katolíků ČSR.)

Budte pozdraveni, Vy duchovní synové a dcery naše, kteří jste v bratrském společenství s námi vyznali svou víru před Bohem i před lidmi v těchto požehnaných dnech! Vám i všem katolíkům v naší vlasti ohlašujeme nyní své poselství pro celý Váš další život:

Vy, kdož jste povoláni, abyste byli duchovními vůdci myšlenkového života katolického. plňte apoštolským slovem i příkladem úkol vyřčený Vám Prozřetelností Boží a vnášejte do umění a věd všude myšlenky Boží!

Učitelé a vychovatelé, v jejichž rukou jest značnou částí budoucnost národa i Církve, veďte svěřené dítky podle zásad božského Vychovatele jen na cesty Pravdy a Dobra. Odborná zdatnost, hluboké náboženské přesvědčení a vysoká mravní úroveň zjedná Vám vždy úctu a lásku nejen svěřených dítek, nýbrž i jejich rodičů!

Vám, veřejní zaměstnanci, kteří jste představiteli veřejné autority a výkonnými orgány obecného blaha, budiž základem vši autority Bůh a tak, jak sloužíte věrně státu a veřejnosti, buďte věrni Bohu a Bohem založenému ústavu spásy, Církvi katolické.

Křesťanské dělnictvo ví nejlépe, jak Církev vždy hájí důležitost a důstojnost práce a jak se staví neohroženě za oprávněné jeho požadavky. Budte proto vděční za to katolické Církvi, žijte neohroženě podle příkazů Božích a církevních a zastávejte se všude zájmů Božích i práv Církve, i kdybyste za to museli trpět!

Vězte, že Církev katolická vždy bude se stavět za dosažení Vašich oprávněných hmotných požadavků, pokud se jich budete domáhati nikoli třídním bojem, nýbrž cestou spravedlnosti.

K těm pak dělníkům, kteří se odvrátili od Krista a jeho Církve, voláme slovy nynějšího sv. Otce: „Kéž by se vrátili, odkud odešli, do domu otcovského, kéž by stanuli v řadách těch, kdo chtějí přebudovati společnost na základě sociální spravedlnosti a sociální lásky podle učení Církve! Ať si uvědomí, že ani na tomto světě nemohou nikde naléztí plnější blaženosti než u Toho, jenž jsa bohat stal se pro nás chudým, abychom zbohatli jeho chudobou.“

Lide zemědělský, jenž jsi býval vždy nejpevnějším pilířem náboženského života, zachovej z celé duše křesťanský ráz rodiny.

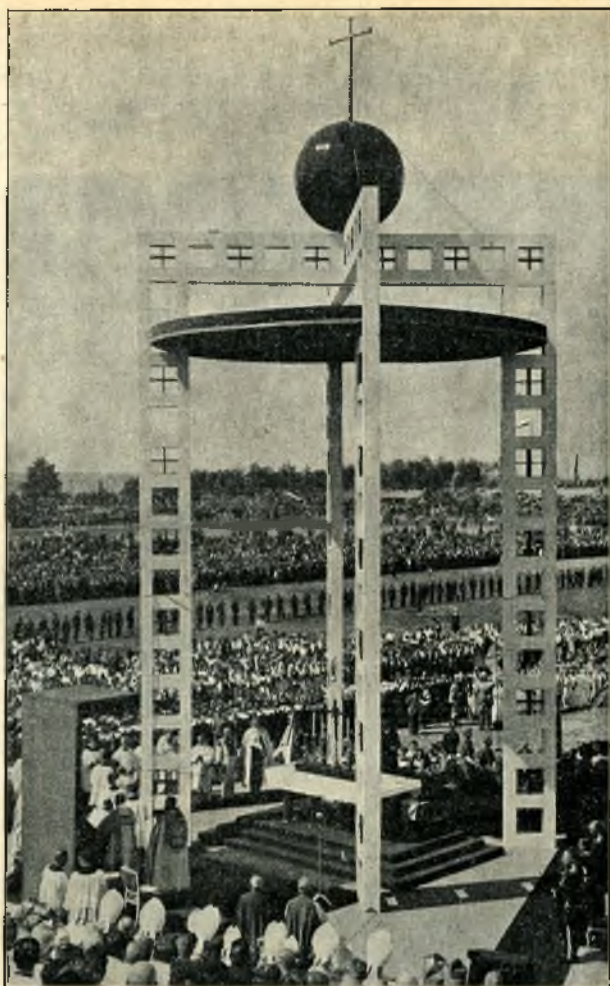
s nejvyšší svědomitostí svět neděle a svátky a haj neohroženě náboženských zásad i v životě veřejném.

Neméně důležitý stav obchodní a živnostenský kěz udržuje též náboženského ducha ve svých rodínách a podnikcích věrně zachovává příkazy o svěcení neděle a svátků a takovým vzor-

Večerní adorace o letošním katolickém sjezdě v Praze na Václavském náměstí.

ným životem náboženským kěz zajisli požehnání Boží všem svým pracím a podnikům! Ježto pak základem šťastné budoucnosti každého národa jest s p o ř á d a n á r o d i n a, spatřujte všichni katolíci naši vlasti v manželství svazek posvátný, jenž Ježíšem Kristem povýšen byl na svátost a prohlášen byl pro všechny časy za nerozlučitelný!

Mše svatá na strahovském stadionu v Praze o letošním katolickém sjezdu.

Rodičové, snažte se neochvějnou, vzájemnou láskou a věrností, náboženskou výchovou i hájením náboženské výuky dítek plnit vznešený úkol, jež Stvořitel Vám vytkl! Dítky pak láskou a poslušností k rodičům a čistým životem přispívejte k tomu, aby rodiny naše se podobaly vznešené Rodině nazaretské.

My, biskupové Vaši, nepřestáváme a nepřestaneme se modlití za Vás, své drahé duchovní dítky, za Vaše duchovní i hmotné blaho: Spojte s našimi modlitbami svou upřímnou snahu, žiti podle zásad evangelia, hlásaných Církví katolickou; přičiňte se, aby Ježíš Kristus byl králem veškerého našeho života

soukromého i veřejného, pracujte k tomu, aby Ježíš Kristus stal se opravdu v úd c e m, který by nás vyvedl z nynější bíd y mravní i hmotné!

Kéž požehnání Boha trojjediného, Otce i Syna a Duch a svatého, sestoupí na Vás i všechny Vaše drahé v domově a zůstává s Vámi vždycky!

Arcibiskupové a biskupové republiky Československé.

Tři neděle u sovětských bezbožníků.

(F. Vondráček-Habětíněk.)

III.

Ruský Velehrad, kijevská Lávra, přeměněna v protinábožensk é museum ukazující celou šíři protinábožensk ého boje komunismu. — Bezbožnický boj je zpátečnictvím v dnešním období stalinovského bolševismu.

Abychom získali úplný přehled protinábožensk é činnosti v SSSR, podívejme se spolu s každým cizincem — svěřencem INTURISTU, jehož péče o cizince jest vzorná, do protinábožensk ého musea v kijevské Lávře. Kolébka křesťanství na svaté kdysi Rusi, sídlo prv ních hlasatelů křesťanství a počátek ruského písemnictví, vzdělanosti, je dnes převrácena v protinábožensk é museum. Rozsáhlý svah sružující se k Dněpru, je poset kostely a budovami kláštera, který si zachoval nábožensk ou svobodu až do roku 1930, kdy byl úplně uzavřen, poněvadž se prý poslední mnichové dopustili hrdečného zločinu, vraždy ženy. (Politická technika dovolu je různé záminky k dosažení cíle!)

Vstup do kláštera vede branou sklenutou v byzantském slohu, ozdobenou velkými malbami ze života světců, které by na vás působily i v tvrdé lednové zimě a vysokém sněhu laskavým, něžným kouzlem. Nad hlavním vchodem čtete ukrajinský nápis: „Borotba protiv religii — borotba za socialism.“ (zápas proti náboženství je zápasem za socialism). Nad obloukem v půlkruhu zase nápis v ukrajinštině, jenž v překladu zní: „Nečekej vysvobození od nikoho, ani ne od bohů, ani ne od carů, zbaví se těžkého jha jen samí silní proletáři.“ A další nápisy hlásají: „Nikdo nedá nám svobody ani car, ani bůh, ani hrdina, dojdeme jí samí svojí pevnou rukou!“ Tabulka poblíže dveří oznamuje, že celá Lávra je nyní přeměněna ve „VSEUKRAJINSKIJ MUSEJNYJ GORODOK“ (Všeukrajinské musejní městečko). Pro informaci návštěvníků sdělu je tabulka: „Vůlí pracujících a rozhodnutím Všeukrajinského ústředního výkonného výboru a komunistické strany Ukrajinské federované sovětské republiky z 29. ledna 1926, kijevsko-pečerská Lávra, střed nábožensk ého ohlupování (durmana) byla přeměněna na krb proletářské kultury, všeukrajinské musejní městečko.“ Na-

levo při vchodu za branou vejdete do administrativních místností, v nichž se prodávají lístky, pohlednice a kde čekají na vás průvodci k prohlídce kláštera. Všechny klášterní místnosti jsou nyní pronajaty a když se oddělíme od oficiální skupiny, abychom si sami prohlédli nádvoří, kyne nám babička smutných očí a jakmile uzií, že není viděna skupinou vedenou průvodci, prosí o podporu: „Potichónku prosu“. Připomíná, že zde ještě nedávno bydlelo několik Čechů, že nás zná, že jsem z delegátů, prosí o nějakou maličkost, ale zároveň dodává, abych nikomu nic neříkal, protože by byla velmi trestána pro takové obtěžování cizinců. Její oblek a vzezření jsou však dostatečným zdůvodněním její prosby. Než skupina turistů se zase vrací a stará žena odchází spěšně do ústraní.

Hlav. chrám v Lávře v Kijevě. Lávra proměněna v musejní městečko.

První a hlavní chrám Lávry, zasvěcený dříve Panně Marii, je nyní středem protináboženského musea. Vše, co se dalo z něho odnésti, bylo vzato, zůstaly jen nemovitě předměty. Ale i když je tento chrám úplně zbaven svého zařízení a ozdob, i když v něm nyní visí propagační bezbožecké tabulky, i když slyšíme slova lhostejného a protináboženského výkladu z úst příjemně jinak Esther, která šlape bez jakéhokoliv ohledu po náhrobních kamenech (snad je to jen náš západoevropský předsudek, buržoasní, že nikdo z delegace nešlápl na náhrobní kameny), a která vysvětluje a poučuje nás o pravoslavném duchovenstvu, o víře atd., přece cítíme, že v tomto chrámu p l á č e r u s k á n á b o ž n á d u š e. Bolševíci s velkou obratností chtějí operovat jen skutečnostmi, vyhýbají se zdánlivě v Lávře dryáčnictví v propagandě. Účetní knihy z archivu kláštera poskytly jim materiál, kterému má ovšem návštěvník věřit, ko-

lik klášter utřil r. 1913 za odpustky, kolik za svěcenou vodu, oleje, mše svaté, talismany. Diagramy vysvětlují, kolik rublů získal klášter od poutníků, kolik a jak je vydal, a tím chtějí dokazovat, jak byla pochybná taková poutní mystičnost a jak byl pochybný takový stav poutní industrie pravoslavné církve, že nemohly nepříznivě nepůsobiti i na duchy nábožensky pevné a ukázněné. Průvodkyně ukazuje dokonce návštěvníkům za hlavním oltářem uschované sklenky od vína a vody a mezi nimi také láhev s označením „vodka“ a připomíná k tomu, že „č e n c i“ (mniši) užívali při mši svaté místo vína v o d k y. Je zapotřebí silně omezeného turistu, aby věřil této nekřesťanské sprostotě o pravoslavném křesťanství. Na hrobech svatých a patriarchů je pečlivě zdůrazňováno, že to byli utiskovatelé lidu, služebníci carství. Ani hrobka svatého Vladimíra, křesťitele Rusi, neunikla protináboženskému vandalismu. Jen krásná stříbrná práce jeho rakve znemožnila, aby se jeho kosti nedostaly na světlo denní. Byly však potupeny přece lživými nápisy. Tak čtete na rakvi sv. Vladimíra, že „tento muž, který pokřtil Rusko a měl 880 žen, je svatým pravoslavné církve“. Zde se uchyluje protináboženská propaganda od historické pravdy, neboť nechce připomenouti, že 880 žen knížete Vladimíra bylo jeho p o h a n s k o u výbavou, které se musil vzdáti po přijetí křesťanství. (Naopak zdálo se nám, členům delegace, že se p o h a n s k ý kníže Vladimír před dávnými věky sezđával a rozváděl podle pravidel dnešních vládců ruské země.) U staré vzácné ikony, obrazu Matky Páně, t. zv. I g o r e v s k é i k o n y, vysvětluje nápis, že jde o památku ze 14. století, vyjadřující úctu f e u d á l ů. Ostatně jsou u všech vzácných obrazů, které jsou věleněny jako neodlučitelná součást oltářů, chrámových celků, připojeny vždy podobné nápisy, aby je návštěvník oceňoval a hodnotil v duchu současné ideologie bolševické.

V chrámě Panny Marie dlela tehdy právě výprava školních dětí. Je zajímavé, že právě ty dny měly děti prázdniny a dělaly propagandu pro cizineckou delegaci. Doprovázející je učitel vysvětloval jejich zvědavým tvářím, že popové byli podvodníci, vše náboženské že je klam, ostatky svatých že jsou padělané. Truhlice vystavené v chrámě že byly na „popské zlato vylákané z pravoslavného lidu“. Tak se nám v tomto chrámě představilo bolševické vzdělání ve své praxi, stejné jako v moskevském museu dětské knihy, pedagogickém pokusném ústavu: hlásá zášť k minulosti, je silně zaujato protinábožensky a vychovává jednostranně v rudé izolaci.

Všechny chrámy kijevské Lávy jsou odňaty náboženským úkonům a přeměněny v protináboženská musea. Nejtvrdším dojmem působí chrám postavený až dole na svahu Dněpru, k východu. Velké, krásné malby na stěnách, představující hold pravoslavné církve, pomalu zacházejí, neboť není nikoho, kdo by se staral o jejich zachování v dobrém stavu. Mezi světcí spatřili jsme tam také našeho svatého Václava, naši svatou Ludmilu, jako doklady našeho dávného nábožensko-kuturního styku s křesťanským východem ruským.

Tu jsme cítili, jak právě náš československý kmen má velké zprostředkující poslání mezi západem a východem, budou-li si jeho synové toho vědomi. Skutečnost dnešní doby je ovšem velmi smutná v této vzácné staré kapli, která otevírá vchod do katakomb. Vidíte tu ostatky světců rozloženy vedle vyschlého těla psa, hada, nebo vedle egyptské mumie a tendenční nápisy to všechno navzájem srovnávají a snaží se vás přesvědčiti, že není na světě nic, co by nevycházelo z lidské vůle (či ze zvířel?). Není zázraků, vše se dá vysvětliti a provésti vědeckou cestou. Světci stejně prý jako mumie, jako vyschlé tělo psa, hada, krokodila jsou zachováni jen lidskou vůlí, balzamováním.

V katakombách, jejichž chodby měří celkem asi 1 km délky, nalezneme více dokladů protináboženské agitace i podivné, často podivuhodné svoji vynalézavostí poutní industrie východní církve, která příliš dlouho žila v izolaci představ prvotních dob. Bolševici tu vystavují na př. „plačící obraz“ (ikonu) a hned vám názorně vysvětlují, jakým způsobem obraz plakal (nádobu na olej byla vzadu ve spojení s očima ikony, do ní prý nalévali mniši vody, aby vzbudili dojem, že obraz světcův sám pláče). Najdete tam diagramy o prodeji talismanů a jejich ukázky (věř tomu kdo chce!), dále mumii zvěstující konec světa! Roku 1905 byla prý zhotovena hlava světcova, která se tím více propadávala do země, čím více sílila revoluční propaganda. Byla prý to výstraha pravoslavným, že se blíží konec světa. Mnoho a mnoho podobných zjevů ukazuje se návštěvníkům Lávy a má buditi a šířiti protináboženské přesvědčení v lidu. Témuz účelu slouží též na zdech kostelů umístěné protináboženské citáty ze spisů Engelse, Marxe, Lenina, Jaroslavského a zvláště Stalina a jiných bezbožnických veličin. Zneuctění nešel ani náhrobní kámen ministra Stolypina, zavražděného 5. září roku 1911 v kijevské opeře, (naše delegace seděla na ukrajinské opeře právě v této lóži) a uloženého k věčnému spánku na nádvoří Lávy, po životě tak nespravedlivém, tvrdém a násilném! Nápis nad železnou mříží praví, že Stolypin byl pravým pochopem cara; s ním se spojili popové a společně proměnili Rusko v žalář národů, až prý teprve bezbožná revoluce učinila všemu konec.

Každá budova jest opatřena vysvětlujícím nápisem. O zvonici, krásné stavbě z konce 15. století, praví takový nápis, že byla postavena za 152.984.75 zlatých rublů a z útisků sedláků. Na této zvonici jsme viděli d r u h ý zvon dodnes zachovaný v Rusku. Všechny totiž ruské chrámy musely odevzdat své zvony průmyslovým účelům. Turisté mohou shlédnouti jen střed Lávy, nikoli však chrámy, položené na východ směrem k pevnosti nebo přes ulici. **Chrámy Nanebevstoupení Páně**. (Voskresenskaja cerkov) jest v ubohém stavu; střecha se bortí, zatěká do zdí, které odprýskávají; u vchodu je znáti vyrvané rámy ikon, obydlí mnichů jsou rozdělena tak, že naprosto nemohou uspokojiti ani primitivní požadavky bydlení. Do chrámu umístili archiv rozházený po zemi. V jiném oddílu Lávy zřídili zase vědecký ústav.

ОБРАЗАМИ ОТЧЕ
Обманывал очень

Z bezbožské abecedy bolševické. Písmeno O. Řikání: Obrazami otče obmanýval očej, = obrazy velmi klamával batuška (lid).

Smutně pustne také jiný kostel, který zbudoval zbožný kozácký plukovník za peníze získané v bojích s nevěřícími. Ukrajinská akademie věd a umění, ochránitelka musejního městečka, stará se jen o objekty ukazované cizincům a nedbá o ostatní části Lávry. A přece tyto ústřední stavby Lávry nikdy nevytvoří oné umělecké

představy o překrásných stavebních formách a účelnosti architektonického řešení jako Lávr ve své celkové kráse, jak ji budoval po dlouhé věky ruský národ.

„Inturist“, úřední sovětská cestovní kancelář, přichází do rozpaků, žádají-li cizinci, aby jim ukázala něco historického, památného. Vždy dojde konec konců na chrámy, na kláštery, neboť jediné nebo především církev zanechávala po sobě stavitelské a umělecké památky a jejich dnešní stav nedává dnešnímu režimu dobrého vysvědčení. Chrání-li dnešní sověty několik staveb, udržují-li je způsobem, který bychom rádi viděli všude, kde jde o nenahraditelné hodnoty duchovní a hmotné, celkový stav ruských památností zanechává hluboce tísnivý dojem u každého, kdo si váží uměleckého, duchovního a kulturního pokladu uplynulých časů, bez něhož by naše kultura byla jen mělkou civilisací. Vše, co bude dnešní Rusko — i když jsou tu věci obdivuhodné, velkolepé — působí přece dojem urychleného zrání, překotné civilisace, jež nebude a nemůže mít pevných podkladů. Jenom věci budované na veliké duchovní a národní souvislosti dějinné a vznikající za svobody národa mají trvalou hodnotu pro jeho budoucnost.

Delegaci československých novinářů, prodlevší tři neděle v SSSR, většinou tísnivě překvapila prohlídka Lávr, která jí byla umožněna laskavostí sovětských orgánů. Po návštěvě velkolepého Dněprostroje (Dněprogresu), po shlédnutí tak rychle vyrobené bolševické Škodovky v Kramatorsku, největší evropské továrny na hliník u Dněprostroje, jež jsou dokladem nové ruské vůle, vynalézavosti a změněné národní povahy, bylo nesporně lépe, nevidět Lávr. Neboť ta nám byla důkazem ničící zvěle bolševismu, tam jsme spatřili hlavní chybu ruské revoluce — její fanatický protináboženský boj. Také poznámky „Českého slova“, „Slovenského deníku“ v reportáži o Lávrě nasvědčují, že i duchům pokrokovým (v čl. lokálním smyslu), lidem evropské kultury jsou naprosto cizí formy a podstata protináboženského boje sovětů.

Matka ustavičné pomoci.

O. J. Mastyl'ak CsrR.

(Dokončení.)

Velikou příležitostí k rozšíření úcty Matky ustavičné pomoci byl s n ě m v a t i k á n s k ý, svolaný 8. prosince 1869. Bylo na něm shromážděno 747 biskupů. Mnozí konali porady v klášteře u sv. Alfonsa a tam poznali a zamilovali si Matku ustavičné pomoci. Mezi nimi nebyl sice slavný biskup mohučský Ketteler, ale přece přinesl si z Věčného města její obraz a velkou lásku k němu. Hned r. 1870 jej vystavil ve své katedrále, vydal o něm okružní list a u něho

si vyvolil místo posmrtného odpočinku. Ano, sami papežové ctili tento milostný obraz. Pius IX., Lev XIII. (1878—1903), Pius X. (1903 až 1914), Benedikt XV. (zemřel 1922), i nynější sv. Otec, Pius XI. dokonce se zapsal jako první do arcibratrstva a Matky ustavičné pomoci a sv. Alfonsa, které se utvořilo v letech 1871—1876.

Než synové sv. Alfonsa sami s apoštolským zápalem a láskou roznášeli drahé palladium do všech končin, kam její noha vkročila. Všude našli nadšení a touhu po Matce ustavičné pomoci. Miliony knížeček a lístků, miliony obrázků a obrazů rozlily se mezi katolickým lidem — a přivedly miliony členů do jejího arcibratrstva; jistě je provázely nesčetné milosti.¹

V arcibratrstvu vznikl r. 1878 v Santiagu (Chile) zvláštní druh čestné stráže — „ustavičná modlitba“, kterou organisoval P. Merges.

Papežský legát kardinál Verdier na Velehradě o pouť cyrilometodějské.

U nás ujala se úcta Panny Marie Matky ustavičné pomoci r. 1869, kdy byl z Říma přivezen obraz, malovaný na dřevě a posvěcený Piem IX. Byl vystaven v chrámě redemptoristů v Praze. Kláštery redemptoristů staly se ohniskem této úcty a lásky — a sdružily nad 80 tisíc členů v arcibratrstvu. Matka ustavičné pomoci podmaňuje si srdce všech svou soucinnou láskou.

Zkuste sami, zkuste zvláště vy, duše trpící a pronásledované, ob-

¹ Úctu Matky ustavičné pomoci šíří 13 časopisů. Roku 1902 byl její obraz veřejně vystaven již v 12.000 kostelích a veřejných kaplích pouze ve Francii. Lyonská firma Penin vyrazila roku 1897 na 50 milionů medailiek. Světový závod Küklen v Mnichově-Gladbachu vydal statisíce velkých obrazů a miliony malých. Tento nakladatel se vyjádřil (a jiní to potvrzují), že žádný jiný zbožný obraz se tak rád nekupuje jako tento.

raffe se k Ní a poznáte v Ní ustavičnou Pomocnici a Těšitelku — vždyť „všechn pláč lidí je darován Panně Marii“.²

II. **Obraz Matky ustavičné pomoci** stává se a má se státi vzpružinou a účinnou pomůckou ve snaze po sjednocení církve východní a západní.

1. Východní církev i po svém rozkolu zachovala si vroucí lásku k přesvaté Bohorodičce. Tato láska, která východany odděluje od mnohých bludařů, sblíží je s námi katolíky.³ Úcta k milostným ikonám mariánským stala se u Rusů přímo příslovečnou, ctí na 200 takových obrazů.⁴

Nuže, neziská si jejich srdce Matku ustavičné pomoci? Vždyť je to jejich Bohorodice, jejich „Strastnaja“! Charakterisuje-li Buslavjev východní (ruské) obraznictví slovy opravdu výstižnými: „Naše ikonografie nezná vůbec pozemských zájmů...“, pak i proto Matka ustavičné pomoci vyhovuje zcela jejich touze. Podkarpatští a haličtí Rusíni přijali ji s dětinnou důvěrou a vděčností. Nejdůstojnější p. biskup prešovský Pavel Gojdič založil pro ně r. 1927 bratrstvo; seskupuje na 2000 členů a má svůj časopis „Da přijdět carstvíje Tvoje“. Haličské bratrstvo čítá 50.000 členů v 60 sdruženích. Východní redemptorista O. R. Bachtalovskij složil zvláštní pobožnost v oblíbené církevní formě, zvanou „Akafyst“⁵.

A co řekne s tohoto obrazu nebeská Matka svým zbloudilým dětem? — „Hleďte, tento obraz, který jest vám i vašim předkům tak drahý od mnoha staletí, tento obraz ctí právě tak, ba snad ještě více, i západní křesťané, římsí katolíci! Proč se tedy nesjednotíte ve stejné víře a stejné poslušnosti k sv. římské apoštolské Stolicí vy všichni, které pojí stejná úcta k mému obrazu? Vraťte se co nejdříve ke Skále, na níž Kristus zbudoval celou Církev, abyste na tomto základě byli vystavěni jako živé kameny!“

P. Henze pronesl jako pravděpodobnou domněnku, že malíř obrazu Matky ustavičné pomoci byl zbožný mnich, jenž do obrazu vložil svůj žal nad krátkým trváním unie, uzavřené na II. sněmu lyonském (r. 1274) s církví východní.⁶

2. A skutečně papežové a unionističtí pracovníci poznávají a uznávají toto poslání našeho obrazu.

² Jaroslav Durych, Zdravas Královno, 1931, 34. Obširnější poučení o úctě, milostech a arcibratrstvu Matky ustavičné pomoci podává brožurka „Matka ustavičné pomoci“, Životem č. 128 (Hlučín, cena 50 hal.) a vázaná knížka „Matka ustavičné pomoci“. Cena 5 Kč (klášter redemptoristů, Praha III., 192). Inteligenci (duchovenstvu) se doporučuje akribická monografie dra Henzeho CsrR. „Mater de perpetuo succursu“, Bonn 1926, o níž se opírají tyto řádky.

³ Pius XI. v encyklice o sv. Josafatu „Ecclesiam Dei“ 23. VIII. 1923. — Proto také Apoštolát sv. C. a M. je postaven pod ochranu nejb. Panny Marie.

⁴ P. Nepper S. J. v referátě na mariánském sjezdě v Bruselu 1921. (Congrès Marial 1921, vyšlo v Bruselu 1922, I. str. 210.) — Kuzieľa, Ukraine und die kirchliche Union, Berlin 1930, str. 85, praví, že milostných ikon je „bez počtu“ (unzählige).

⁵ Akafyst do Božoji Matery neustannoji pomočy, Hološko 1931 (církevně slovanšsky a ukrajinský).

⁶ Mater de perpetuo succursu, str. 31.

Ruským katolíkům žitomirským, kteří prosili od sv. Otce nějaký obraz, zvláště ctěný v Římě, Pius IX. poslal kopii tohoto obrazu.

R. 1902 odevzdal „slovanský papež“ Lev XIII. bulharským misionářům korouhev a obraz Matky ustavičné pomoci. Na pergamenové listině, kterou sv. Otec vlastnoručně podepsal, byla napsána tato slova: „Přemilí synové slovanské církve, slavní svými apoštoly Cyrilem a Metodem, padněte na kolena před touto Neposkyvněnou Pannou a Matkou naší a modlete se bez přestání, aby se obě církve opět sjednotily, aby byl opět jeden ovčinec a jeden pastýř!“ Když byl darovaný obraz za přítomnosti apoštolského vikáře Petkova ukázán zrakům ohromného množství Bulharů, nastalo v lidu veliké vzrušení . . .

Pius XI. dal tento obraz do odznaku papežské komise, poslané po válce do Ruska na pomoc hladovějícím. Obraz Matky ustavičné pomoci je také vhodně umístěn ve veliké dvoraně Východního ústavu v Římě.

Krásného symbolismu užil sarajevský arcibiskup Stadler. R. 1896 začal vydávat časopis „Balkan“. Na titulní list položil obrázek Panny Marie, Matky ustavičné pomoci; pod ním cařihradský patriarcha podává ruku sv. Otci.

3. Ale je třeba ještě mnoho práce, mnoho milostí a tudíž mnoho obětí a mnoho modliteb, aby se tento symbol stal skutečností v celém rozsahu.

Na mariánském sjezdě, konaném r. 1902 ve švýcarském Frýburku, vyslovil P. Mariscal C.S.R. přání, aby se před obrazem Matky ustavičné pomoci konaly veřejné modlitby za návrat odloučených Slovanů. A zajisté je v této výzvě obsažena i povinnost katolického Západu, který po tolik století užívá tohoto „darů Východu“. Sama Matka Páně mluví ze svého obrazu k šťastným dítkám pravé Církve: „Nezapomínejte na tolik svých bratří, kteří hrozným rozkolem odloučení od střediska jednoty žijí v krajích, odkud se k vám kdysi dostal tento můj obraz, a kteří jej ctí stejně vroucně jako vy! Proto snažte se všemi prostředky, všemi silami, ale zvláště horlivou modlitbou přivést je k onomu středisku jednoty!“

Ano, drahá nebeská Matičko, Matko ustavičné pomoci, budeme se o to snažit. Ale Ty sama nám přispěj! **B u d b r a n o u Ř í m a n a V ý c h o d a V ý c h o d u d o Ř í m a ! ! !**

Vzpomínky ze Slovenska.

(P. F. Žák T. J.)

(Pokračování.)

První má misie na Slovensku byla v Ružomberku. Význam misí jsem poznal zevrubně později, když jsem je viděl a zažil.

Slováci mají misie rádi. Aspoň tehdy si v nich libovali. Žádosti o misie bylo tolik, že nebylo možno všem vyhověti. Každé misie se zúčastnil lid okolního kraje. Farář neměl z vydržování misionářů nikdy škody, neboť osadníci mu výlohy s misí spojené vždy vyna-

hradili. Snad každá misie měla dokonalý úspěch. Almužny misionářům bývaly hojné. Námahy jejich byly zpravidla veliké. Zpovídalo se celý den, tu a tam dlouho do noci, ba někdy i celé noci.

Na jedné misi si vyžádal farář od vikáře stálou výpomoc. Hlásil se kaplan z nedaleké farnosti. Hlásil se dobrovolně, neboť chtěl misii zevrubně poznat, aby věděl, až bude u nich, jak má vše zaříditi. Čtvrtého dne omdlel a musili ho odvézti domů. Síly ho opustily. Lid ho měl za misionáře a nečinil mezi námi a ním rozdíl. Tak tomu zpravidla nebývalo. Lid chtěl se vyzpovídat u misionářů.

Krajanský spolek sv. Václava v Hamborně na Porýní v Německu oslavil 25leté jubileum svého trvání.

Hlavní význam misie byl, že se utvrzoval lid v e v í ř e a v nábožnosti a že všichni měli příležitost dáti své svědomí dokonale do pořádku. Lid té příležitosti užíval. Veliký býval vliv misie také po stránce m r a v n í. Nejednou zmizely nadlouho v osadě hříšné vášně. Také cikáni chodívali na misi. S překvapením jsem mezi nimi poznal nejednu nezkaženou duši s jemným svědomím, hlavně u dívek cikánek.

Slovensko hynulo kdysi opilstvím. Že se Slováci z této neřesti vymanili, o to mají hlavní, tehdy snad jedinečnou zásluhu misie. Trvalo arcí leta, nežli se k tomuto cíli dospělo. Boji proti pijanství býval věnován čtvrtek. Lid to věděl, ale přišel. Důvody brával kazatel především z víry, u věřícího lidu důvody neúčinnější. Můj spolumisionář, který konával kázání proti opilství, navázal je zpravidla na slovo Pána Ježíše „Žizním“, promluvené s kříže. Sám jsem pocítil, poslouchaje je, sílu tohoto důvodu, názorně a procítěně rozvínutého. Po náboženských důvodech následovaly důvody praktické. Kazatel znal zevrubně následky, které pijáctví u Slováků mělo.

Proto každý jeho důvod seděl, jak se říká. Slovák posluchač musil uznati a uznal, že kazatel má pravdu. Pozoroval jsem posluchače a viděl, jak důvody taly do živého. Nejedem se otfásl, nejedem se i rozplakal. Po kázání bylo „odriekanie sa od páleného“ na tři leta nebo na rok nebo na tři deci. Také ženy se odříkaly.

V Ružomberku se odříkal nejprve místní farář, jenž byl proboštem, a městská rada. Nevím, zdali celá či jen někteří. Řečení členové městské rady se přivedli nočním hýřením, pitím a kartami skoro na mizinu a neměli síly, přemoci svou vášeň. Misie jim příslušnou sílu dala. Jejich rodiny vděčně na ni vzpomínaly.

Při odříkání se přiházely někdy všelijaké příhody, i zertovné. Ti, co měli odvahu zřici se páleného vůbec, přistupovali ke slibu — Slováci říkali k odpřisáhnutí — hrdě se vztyčenou hlavou. Bývalo jich zpravidla nejvíce. Ti, co se odříkali na rok, přistupovali k slibu skromněji. Ti, co slibovali na tři deci, se stydívají, takže jejich ženy je musily postrkávati. Kazatel jim přístup usnadňoval. Domlouval jim asi takto: „Jen přistupte. Vy to jistě miníte doopravdy a slib svůj zachováte. Mnohý slíbí víc a potom slibu nedodrží. Vy slibujete méně a máte k tomu důvody. I váš slib je dobrý, Bohu se líbí a vám prospěje.“ Čtenář se asi táže, zda všichni ti, co slibili, zachovávali. Jistě zachovávali svůj slib dlouho, a i to byl zisk. Když se Slovák po slibu opil, řekl si, že už teď je vše jedno, a pil dál. Avšak jeho vášeň byla přece oslabena. Také vzpomínka, jak jemu a rodině bylo v době střízlivosti dobře, pomáhala. Příští misie dílo obrody dokonala. Tak pomalu hrozná vášeň, hubící lid, mizela. V době, kdy jsem se účastnil misii, byli Slováci podle světové statistiky o spotřebě lihu na místě patnáctém. Užívali lihu mnohem méně nežli my Čechové. My jsme tehda byli, tuším, na místě pátém.

Na jedné misii jsme měli p o t í ž s e ž e n a m í. Bylo známo, že se opijejí. Mužové se odříkali, ženy nechtěly. Byl to chudý kraj. Volali kněze k nemocné. Šel jsem já. Co se stalo? Muž i žena se opili. V opilství se poprali. Opilý muž svou ženu strašně zřídil. Rány nebyly smrtelné. Žena mohla i vstáti z lůžka. Táži se, co se jí stalo. Vyznala: ta nešťastná piatíka. Tedy se jí zřekněte, odpověděl jsem. „To chci,“ řekla. Skutečně učinila příslušný slib na celý život. Předložil jsem jí, že je to snad mnoho, že by stačil slib mírnosti. Stála na svém. Já jsem ovšem její slib přijal. Když jsem opouštěl dům, hlásilo se asi dvacet žen, že chtějí též odpřisáhnout. Přivedla je zpráva o pračce. Oznamil jsem jejich přání spolumisionáři, který se tou věcí zabýval. Zajel tam — byla to přífařená vesnice — a přijal slib č t y ř s e t d í v e k a ž e n, též některých mužů, kteří se dosud nepřihlásili. Byli jsme zvědaví, jak se obec zachová, a vyprosili si od faráře zprávu. Stal se zázrak, psal, obec není k poznání. Vytrvá-li ještě nějaký čas, bude to jejím vzkříšením. Vytrvala. Při obnově misie jsme byli uvítáni s otevřenou náručí. Obec vypadla zcela jinak nežli dříve. Čistota byla větší, domky byly opraveny, šat lidu byl upravenější, jeho vzezření veselejší. Žid pálenkář se vystěhoval, zámožnost vzrostla, t. j. bída přestala.

T a k é n á r o d n o s t n ě nebyly misie bez významu. Kněží mluvili mezi sebou maďarsky. Chodili do maďarských škol, i měli v té řeči větší zásobu slov, mnohé věci nedovedli vůbec jinak vyjádřit nežli maďarsky. Já jsem mluvil důsledně jen slovensky. Vymluvil jsem se, že maďarsky umím málo. To bylo pravda. Od té doby, co jsem začal chodit na misie, i to málo jsem zapomínal. Rychle nabyl, rychle pozbyl. Strašné utlačování Slováků mě plnilo jakousi nechutí k maďarštině. Misie nemá účelem působiti na národní uvědomění, její účel je číře náboženský a mravní, ale ve skutečnosti je na Slovensku budila a živila. Každá misie byla jako národní slavnost. Vlivem misie zmizely nebo oslabeny byly pijáctví, noční hyění a potulky, nepřístojné schůzky mladíků a děvčat, posílily se pracovitost, svědomitost, poctivost, prostota v šatech, pořivost. Nejlepším toho důkazem bylo, že osoby, které žily z lidské hlouposti, marnivosti, naruživosti, misii nerady viděly. Každé oslabení vydrídušských pout byl n á r o d n í z i s k. Misie usmíjuje rozvaděně, odstraňuje spory, spráťeluje a j. Aspoň na Slovensku se to dělo, a to často způsobem, jenž dojímal. A co tu bývalo rozšířeno dobrých knížek! N á r o d n í v ý z n a m misie se zřejmě projevil v místech, kde násilná maďarisace zakotvila. Tak bylo na př. v P r e š o v ě, pěkném výstavném a zámožném městě. Bylo nás misionářů sedm, dva Maďaři, dva Němci a tři Slováci. Maďaři a Němci působili v proboštském kostele, my v kostele františkánském. Němci měli asi dvě stě sv. zpovědí, Maďaři o něco více, protože se žactvo zpovídalo maďarsky, my osm tisíc. Dovedete si představit práci, vyzpovídati v desíti dnech osm tisíc lidí? Zpovídali jsme i v noci. P. Silvestr, jeden z nás, několik nocí vůbec nespál. Já jsem byl tehdy již značně vycvičen, ale takové síly jsem neměl.

M ě s t o P r e š o v, jež mělo maďarský nátěr, se změnilo na týden v město slovenské. Na naši misii přicházeli četní venkované z okolí, muži a ženy jako hory, zvláště muži. Tam jsme zažili rozmanité příhody. Obědvali jsme na proboštví. Mluvilo se maďarsky a německy, víc německy, protože jeden z německých misionářů byl z Rakous a neuměl maďarsky. Já jako poslední člen společnosti jsem mlčel. Když jsem byl osloven německy nebo maďarsky, odpovéděl jsem v témž jazyku, maďarsky ovšem tak, jak jsem dovedl. Svě slovenské spolubratry jsem tu a tam oslovil slovensky. Nebylo jim to ani milé, ale odpověděli, zvláště P. Silvestr, též slovensky. Přísluhující jsem oslovil příležitostně slovensky. Nemýlil jsem se. Byli to Slováci a odpovídali mi slovensky. Provokace to nebyla, ale přece se ozvala na místě německy a maďarsky upjatém slovenština. I toho jsme dosáhli, že k závěru přišel k nám probošt a měl slovenskou promluvu. Nerozuměl jsem mu. Mluvil místním nářečím. Novinám, ovšem skromným, které si tam Slováci vydávali v místním nářečí, jsem sice porozuměl, ale s obtížemi. Dnes tam vládně zajisté střední slovenština. Mně lid při kázání rozuměl.

Byl jsem zavolán ke stařence, abych jí vyzpovídál a podal jí sv. přijímání. Mluvila slovensky, skoro po česku. Její syn a snacha

mluvili německy, její vnukové a vnučky maďarsky. Rodina tedy představovala trojí politická období, slovenské (babička), německé (syn a snacha), maďarské (vnukové a vnučky). V Prešově byl tehdy generál. Jeho paní byla spiritistka a pořádala spiritistické sedánky. Misionář — nevím zdali Němec nebo Maďar — jí odepřel rozhrěšení, neslibí-li, že zanechá spiritismu. Byl z toho rozruch. Paní generálová bouřila, ale podrobila se. Její manžel jí proto trochu škádlil, byl však rád. Sedánky nebyly mu po chuti. Vyslovil se mezi důstojníky, že je mu nepochopitelné, jak několik cizích misionářů může na celé město, a to i na vzdělanectvo, mítí vliv, jehož byl svědkem. Přísně maďarský byl tamní klášter jeptíšek.

Svazy ruských pracujících křesťanů

E. Kalikin.

Myšlenkové směry, které panovaly u ruského národa koncem minulého a začátkem tohoto století, patří již minulosti. Revoluce zasadila jinu rozhodnou ránu. V samotném Rusku vše opanoval komunismus a velkou vinu na tom nese ta okolnost, že dřívější myšlenkové směry vlastně jen připravovaly jeho vítězství. Ruští liberálové ve své většině nenáviděli historickou ruskou vládu a v boji proti ní bojovali zároveň i proti vlastenectví ruského lidu. A to se stalo osudným. Místo lepší budoucnosti připravili snilkové z řad ruské liberalistické inteligence ruskému národu peklo. Bolševici zvítězili hlavně tím, že dovedli vštípit lidu víru, že mu nesou sociální spravedlnost. Je ovšem dobře známo, jak dopadly bolševické sliby. Nyní prožívá ruský národ nejhorší dobu svých tisíciletých dějin. Jiné myšlenkové směry, než komunistické, nemohou se dnes v Rusku souvisle projevovati. Tam otevřeně mluví jen představitelé vítězného komunismu. Jejich odpůrci jsou nuceni ke všemu jen mlčky přihlížeti . . . Jediné, kde lze pozorovati změnu myšlenkových proudů mezi Rusy, jest ruské zahraničí a hlavně ruská emigrace. Ze začátku stáli v emigraci v popředí jen představitelé starých ruských myšlenkových směrů. Většina ruských spisovatelů, žurnalistů a hlavně politických vůdců patřila levým směrům, a proto se zdávalo, že i celá emigrace je taková. Příčinou toho byla i ta okolnost, že ruští političtí činitelé nacionálního smýšlení věnovali se výhradně boji proti bolševikům, v něm hynuli a byli vůbec prvními oběťmi bolševické nenávisti. V emigraci rozhodovalo ještě i to, že cizinci poskytli svou podporu hlavně těm, kteří se prohlašovali za odpůrce starého Ruska, a svými penězi jim umožnili pokračovati v jejich práci.

Uběhlo několik let a mezi ruskými emigranty se začal projevovati rozhodný odpor proti směrům dosud převládajícím. Tak se utvořily organizace, z nichž některé vyvolaly dosti velkou pozornost i mezi cizinci určitou výstředností nových myšlenek. Nic

kludného však tyto směry nevytvořily. Získaly na čas řadu stoupenců a pak je zase ztrácely. Mívaly také dosti značné hmotné prostředky k dispozici ze záhadných pramenů.

Pro povrchního pozorovatele mohlo by se zdát, že mezi Rusy panuje úplný zmatek a že není naděje na to, aby se vytvořil takový myšlenkový směr, který by mohl být opravdovým odpůrcem komunismu. Nebylo nouze ani o škodolibé výsměšky starých nepřátel Ruska . . .

Leč tento názor je chybný. Potichu, bez hluku a bez přání, přivábiti k sobě širší pozornost, pracovali ruští vlastenci. Během několika let úsilovné práce se utvořily dvě nacionální ruské organizace s velkým počtem stoupenců. První z nich, o které svět se dověděl z nervosních článků sovětských novin a sovětského radia, jest: „Nacionálny sojuz novogo pokolenija“ (Národní svaz nové ruské generace). O něm psaly sovětské „Izvěstie“ (z 27. února), že má stoupence ve všech pěti dílech světa. Byla to organizace převážně politická, třebaš vybudovaná na novém pro Rusy myšlenkovém podkladě, proto o ní pomlčíme.

Druhá ruská organizace, která během 4 let od svého založení se rozvila ve veliký svaz a má celou řadu stoupenců ve Francii, v Jugoslavii, v Bulharsku, Polsku, Československu a jinde, je „Sojuz ruskich trudjaščichsja christian“ (SRTCh) — Svaz ruských pracujících křesťanů.

Byl založen dne 16. srpna roku 1931 v St. Julieně, kam se sjeli na konferenci první stoupenci nového hnutí z různých měst Francie na pozvání protosprešvitera ženevského pravoslavného chrámu O. S. Orlova a pp. A. Lodyženského a B. Nikolského.

Na konferenci se všichni účastníci svorně dohodli, založit ruské odborové hnutí, jeho účelem měla být ochrana zájmů ruských pracujících lidí v zahraničí. Ale tento vnější účel nebyl jediným. Zakladatelé nového hnutí dobře chápali, že je nutno jej vybudovati na myšlence, která by mohla poskytnouti členům pevný bod nejenom pro jejich hmotné potřeby, ale také i pro jejich duchovní život. Takovým pevným bodem byla především křesťanská víra a pak láska k vlasti a k národu. Zhoubná činnost komunismu v Rusku nemohla ovšem být přehlédnuta v novém hnutí a proto jako protějšek marxistickému třídnímu boji bylo usneseno věnovati zvláštní pozornost propagandě myšlenky o spolupráci všech pro dosažení lepších životních podmínek v lidské společnosti.

Tak se zrodilo ruské pravoslavné odborové hnutí. Dosud ruské pravoslaví nevěnovalo patřičné pozornosti sociálním otázkám. I v té době, kdy již na Západě před 40 lety po vydání encykliky „Rerum novarum“ vzniklo křesťanské odborové hnutí, bylo v Rusku toto pole působnosti přenecháno socialistickým naukám, aniž proti tomu něco podnikli představitelé pravoslaví. Pravoslaví nemá ovšem pevného ústředí, které by mohlo promluvití závazně pro všechny své věřící jako katolictví, proto

mu bylo také těžko něco podobného podniknouti. Ale přece aspoň něco mohlo se udělati.

SRTCh začal ze začátku pozorně studovati vše, co Západ vytvořil v oboru křesťanské sociální myšlenky. Encykliky „*Re-rum Novarum*“ a „*Quadragesimo Anno*“ staly se jakoby základním kamenem pro nové pravoslavné hnutí. Ale bylo by omylem souditi, že celé hnutí se zrodilo jen na jejich základě. Vzniklo proto, že pravoslavní po všem tom, co v posledních dobách prožili, přišli k závěru, že sociální otázky mají se řešiti na základě křesťanské nauky a že je třeba jim věnovati patřičnou pozornost. Rekl bych: katolíci se začali zajímati sociálními otázkami, jelikož v čas pochopili jejich důležitost, a pravoslavné poučil o tom trpce sám život.

Ty doby, kdy se většina pravoslavných dívala s velikým podezřením na vše, co pocházelo od katolíků, jsou již pryč. Proto se ani nevyškly otázky, jak se chovati ke katolickému sociálnímu učení a ke katolickým odborovým svazům. Nové pravoslavné hnutí ihned navázalo úzké styky s francouzskými křesťanskými odborovými svazy a tyto ze své strany vycházely vstříc svým pravoslavným bratřím.

Dne 17. října roku 1931 v Ženevě se konala konference představitelů francouzského a ruského křesťanského odborového hnutí. Po výměně názorů přišli účastníci k těmto názorům:

1. Odborové hnutí jest jediná možnost, která dovoluje pracujícím zabezpečiti si zákonitý vliv na představitele státní moci, na podnikatele a na různé dělnické organizace. Pro Francii nejlépe odpovídá uvedenému účelu odborový svaz, který je organizován na základě zákonů z 21. III. roku 1884 a 12. III. roku 1920.

2. Ruští pracující v zahraničí si přejí, aby se na jejich národní city bral patřičný zřetel.

3. Francouzské křesťanské odborové svazy oceňují vždy i ve své mezinárodní práci vlastenectví, proto jsou jedinou organizací, která je schopna vyhověti ruským pracujícím lidem v teorii i praxi. Socialistické svazy nemohou jim, kteří jsou ve své většině věřící křesťané, vyhověti.

4. Rusové budou vstupovati do francouzských svazů jako jednotlivci, a pak budou sjednoceni v ruských autonomních sekcích se širokým okruhem vlastní činnosti. Styky mezi těmito ruskými sekcemi a francouzskými výbory svazů budou udržovati ruští zástupci, kteří se případně budou zúčastňovati schůzí výborů s poradním hlasem. Odborové svazy a všechny jejich úřady ochotně poskytnou svou bratrskou pomoc ruským pracujícím křesťanům ve Francii po stránce odborové, právnícké a hospodářské a jiné.

5. Büro ruských pracujících křesťanů jmenuje na jeden rok své sekretáře: ústředního v Paříži a místní při rajonových francouzských odborových svazech, jejichž úkolem bude především získávání ruských členů.

6. Příhlášky ruských pracujících do francouzských svazů budou zkoumati ruští sekretáři. Federace francouzských odborových sva-

zů hradí ústřednímu sekretáři büra ruských pracujících křesťanů kancelářské výdaje a poskytuje mu útulek ve svých místnostech k vykonávání běžné práce.

7. Členské příspěvky ve francouzských odborových svazech jsou různé v různých rajonech. V každém případě bude vzat zřetel na zvláštní sociální postavení Rusů, kteří jsou zatíženi podporováním svých krajanů (invalidů, nemocných, škol a pod.). Měsíční příspěvek pro ruské pracující bude podle možnosti zmenšen, aniž při tom utrpí jejich právo na podporu v případě nezaměstnanosti.

8. Ruským pracujícím, kteří budou členy francouzských odborových svazů, dostane se stejné ochrany, jako i ostatním členům v případě ztráty zaměstnání. Na valné hromadě mají stejná práva jako ostatní členové.

Tyto resoluce byly ústředím francouzských odborových svazů zaslány všem křesťanským odborovým svazům ve Francii s prosbou, aby se jimi řídily. Uvádíme je zde podrobně, aby bylo možno posoudit, jak daleko vyšli vstříc francouzští katolíci Rusům. Nyní je už ve Francii přes 30 ruských sekcí odborových svazů a všechny dobře prosperují. Každý rok konají tyto sekce sjezdy, na kterých se referuje o vykonané práci. Z těchto referátů seznáváme, že hnutí se ujalo doopravdy a žije plným životem. Mnoho Rusů mu děkuje za vydatnou pomoc v těžkých chvílích.

Abychom seznámili čtenáře s činností odboček svazu, uvedeme příkladem Jugoslavií. Tam je už na různých místech 28 samostatných ruských svazů, které jsou sdruženy ve *f e d e r a c i r u s k ý c h p r a c u j í c í c h k ř e s t ě a n ů* se sídlem v Bělehradě. Členů pravidelně platících členské příspěvky jest celkem 1.517. Federace má vlastní pojišťovací pokladnu pro případy úmrtí o 800 členech. Rodina pojištěnce platícího 4 dinary měsíčně obdrží v případě jeho úmrtí 2000 din. Za r. 1934 bylo tak vyplaceno 14.000 dinarů. V Bělehradě má svaz uprostřed města svou vlastní jídelnu, kde stojí oběd 3 dinary (asi 1.60 Kč). Má také útulnu pro 16 osob, kde se platí 150 dinarů měsíčně za postel s prádlem, otopem a osvětlením. Ve službách svazu je i konsum s hodně levnějšími cenami nežli v jiných obchodech . . . Také svazy v menších městech mají své podniky podle místních poměrů. V poslední době získala federace v městě „Bílá Církev“ pozemek velikosti 1.910 čtverečných metrů s domem o 6 místnostech a zahradou. Tam bude zřízen v nejbližší budoucnosti pensionát pro 15 osob. Postel s prádlem, otopem a osvětlením bude stát 140 dinarů měsíčně (denně 5 dinarů). Obědy po 4 a půl dinaru.

Od svého vzniku do roku 1934 rostlo hnutí velmi rychle. Dne 15. srpna roku 1931 mělo 15 členů. 31. prosince roku 1932 však již 968 členů. 31. prosince 1933 5.012 členů.

Karlovický metropolita Antonij a pařížský metropolita Jevlogij udělili mu své pozhnání a uznali je za velmi žádoucí. Z ruského tisku psaly ze začátku o novém hnutí jen časopisy „Rossija a Slovanstvo“, ale dnes už píší o něm časopisy s velkým zájmem.

Vyjimku tvoří časopisy socialistické, kterých je však málo a nemají v emigraci žádného vlivu.

Celkem můžeme říci, že po čtyřech letech vytrvalé práce zaujalo křesťanské odborové hnutí čestné místo v ruské společnosti a dává naději dalšího rozvoje. Je to přední zásluhou francouzských katolíků, kteří první pochopili jeho význam a pomohli mu dokázati skutky právo na život. Taková společná práce v důležitých životních otázkách je nejlepší cestou k sblížení východních křesťanů se západními.

Křesťanský Východ.

RUSKO

Nynější hlava pravoslavné církve v Rusku, metropolita Sergij, ohlásil v ruském tisku, že zrušuje „Svatý synod“ a že bude sám řídit církev pravoslavnou, v případě potřeby že požádá o pomoc a spolupráci církevní sněm. Tento projev vzbudil v kruzích pravoslavných velmi nepříznivý dojem, poněvadž odstranění sv. synodu je v rozporu s církevně-správní tradicí ruskou. I když možno předpokládat mocný vliv sovětů na metropolitu Sergije, jest jeho rozhodnutí jenom dalším článkem v jeho podivných názorech o podstatě církve a jejím působení v národě, jak je už naznačil dříve, upíraje církvi jakoukoliv lidskou organizaci. Svým ustupováním před sovětským atheismem metropolita nic pravoslavi neprospěje, nýbrž sám mu pomáhá kopat hrob spolu s jeho největšími nepřáteli!

Zednářství bylo dosud pokládáno v sovětském Rusku za organizaci kapitalistickou a proto byla přísně zakázána příslušnost k němu. Podle zprávy pařížského časopisu ruských emigrantů „Vozrožděnie“ bylo však letos založeno v sovětech šest zednářských loží. V čele jejich stojí známý žurnalista Karel Radek. Zednářská humanita má být asi náhražkou za potírané křesťanství!

Nezávanost dětí a školní mládeže v Rusku vzrostla takovou měrou, že bolševická „Pravda“ píše: „Nejde tu o nějakou rozpustilost, nýbrž o věci vážné: o krádeže, prepádání pociestných, ubližování na těle, jež páchají nedospělí. Městská komise moskevská zjistila ve své anketě o nedospělých, že v minulém roce spáchali nezletilí

8.000 takových provinění. Když toto číslo sdělil tovaryš Aleksinskij na schůzi rodičů z okolí Moskvy, působilo to ohromným dojmem na účastníky. V mnoha případech se rodiče vůbec nestarají a nezajímají o život svých dětí... A zjistí-li vládní orgány špatné chování některého syna a slabost otcovu, nehodnou proletáře, předvolá tovární komise otce k vyjádření, tu otec bezradně rozpráhne ruce a ptá se: „Co dělat?“

Podzemní kaplička. V pudemském rajonu vjatského kraje byla objevena podzemní tajná kaplička a v ní pokladnička, která byla plna peněz sovětské měny. Kapličku udržovala Akulina Ljalina, řeholnice slobodského kláštera, známá pod jménem mátušky Kateriny. Bolševici hned ji obvinili z protirevoluční činnosti proti kolchozům a různých jiných zločinů.

—hab—

Památný obraz Iverské Bohorodičky, který byl uctíván v kostele sv. Petra a Pavla v Moskvě, byl pokládán už za ztracený, když byl onen kostel proměněn ve skladiště místní policie. Dopisovatel „New York Herald“ objevil obraz náhodou o letošních velkonočních v malém kostelíčku, daleko od středu města, v tiché postranní ulici, kam ho poukázali policisté, konající službu před někdejším kostelem sv. Petra a Pavla. Přišel tam o půlnoci, kdy byl kostelík tak přeplněn věřícími ctiteli Bohorodičky Iverské, že se k obrazu vůbec nedostal. Teprve když se ráno věřící lid rozešel, mohl americký dopisovatel zjistit, že je tam na oltáři opravdu ikona Iverské Bohorodičky.

Solovecké ostrovy vězní dosud ve vyhnanství 40 katolických kněží, s ni-

miž tam zachází sovětská vláda jako s otroky. Moderní humanita chce potírat otroctví v Habeši, Svaz národů se v Ženevě radí, jak odstranit otroctví u nevzdělaných národů, dokonce i válka má být spravedlivou zámkou k potlačení otroctví — ale k sovětskému otroctví na Solůvkách mlčí tázá mocná humanita. — Protestantští pastoři v Rusku M. Deutschman a Seib byli odsouzeni na smrt!

Kijev ztratil jeden z nejpamátnejších a nejstarších kostelů, chrám sv. Michala. Bolševici potřebují uprostřed města velké, reprezentativní náměstí a proto boří kostel sv. Michala, prohláshující zároveň, že nemá žádné historické ceny. To ovšem není pravda. Kostel sv. Michala postavil počátkem 12. století (1108—1113) kijevský kníže Svatopluk Michal Izastavovič. Pro 7 pozlacených kopulí byl kostel sv. Michala nazýván „Zlatoverchij“. R. 1482 byl od Tatarů zbořen, obnoven byl zase v 16. století a počátkem století 18. rozšířen o dvě boční kaple, zasvěcené sv. mučednicím Katelině a Barbofe. Za vlády Petra Velikého byla postavena zvláštní věž, první zděná věž na Ukrajině. Vnitřek chrámu sv. Michala zdobily velké a drahocenné mosaiky z 12. století. Vedle kostela v klášteře měl sídlo biskup-sufragán kijevského metropolity. — Když na poutest celého kulturního světa upustila sovětská vláda od zboření památné katedrály sv. Sofie a proměnila ji v museum, našla si náhradní obět svého nekulturního ničení v chrámě sv. Michala. Jakoby ty staré chrámy strašily svědomí bezbožných vládců!

Leningrad chtějí patrně bolševici vybudovat za důležitou pohraniční pevnost, proto z něho GPU. dala odvézt 12 nákladními vlaky 50 000 lidí „protisovětských živlů“ do sibiřského vyhnanství. Tak vypadají bolševické „čistky“.

Ostrov smrti. Ze známých Soloveckých ostrovů podarilo se nedávno utéci ruskému emigrantovi, který po tři leta komal nejsmutnější služby na ostrově Kond, zvaném „ostrovem smrti“, poněvadž tam sovětská vláda vyvází „bezprizorné“ (opuštěné) děti, aby tam došpěly. Z jeho listu, uveřejněného v berlínské „Germanii“, citujeme několik výňatků: „Zároveň s jinými vězni byl jsem určen ke kopání hrobů pro děti zemřelé z hladu a z

my. Nasbírali je jako prašivé psy po nejrůznějších městech a městečkách široké Rusi: byly to děti z Čarkova, Rostova, Kijeva, Moskvy, Leningradu a mnoha jiných měst. Sovětská vláda rozhodla se prostě vyhubit všechny „bezprizorné“ děti, které jí způsobily tolik trápení a byly pro ni břemenem. — Nikdy nezapomenu chvíle přistání dvou lodí, které přivezly na naše ostrovy hromady těch dětí. Sovětské úředníci a důstojníci sehnali celé to „stádo“ z lodí do zvláštních, pro ně připravených baráků. Nikdo těch dětí nezapisoval, nikdo jich nečetl, nikdo se jich neptal po jménech a příjmeních. Na těch lodích přibýlo asi 6000 dětí, z nichž skoro všechny byly v hadrech a bez obuvi. Nešťastné děti drkotaly se zímou, tulice se k sobě. Byl to obraz, kterého nemožno zapomeněti. Jejich oči blyštěly horečkou, jejich ústa byla bledá. Bylo vidět, že jsou choré, že jsou hladné a že jistě přetpěly už ukrutná muka... Z našeho ostrova byly převezeny na ostrov Kond, jež vězni nazvali „ostrovem smrti“. Jedlým pokrmem byl tam dětem chléb, který jim vždy po několika dnech byl dodáván. Bydřely v barácích bez oken, s rozbitou střechou, bez kameu, o shnělé podlaze, bez slámy na ustlání, bez lavic a stolů... Dojžděli jsme na ostrov každý čtvrtý den, abychom dětem rozdali chléb. Každý druhý den dostávaly horké vody. S počátku děti prosily o tu vodu, prosily o chléb, o šaty, ale brzo začaly baráky silně pustnout. Každého rána vysámeno z nich 30—40 dětí. Určeno bylo osm osob, mezi nimi i já, abychom děti pochovávali. Počítal jsem mrtvol: bylo jich 357. Byly vhozeny do jednoho společného dołu jako kus dřeva. Při vzpomínce na ty hroby, které jsme vždy po několika dnech museli kopat, ještě dnes cítím, jak mi vlasy vstávají na hlavě.“

Protináboženské časopisy v SSSR stále upadají, jelikož ztrácejí odběratele. Tak ilustrovaný populární časopis „Bezbožník“ měl ještě před třemi lety náklad 200 tisíc výtisků, teď klesl na 100 tisíc. „Vědecký“ časopis „Antireligiosnik“ měl náklad 20 tisíc — teď má 12 tisíc. Některé časopisy, jako: „Bezbožník u stanika“, odbíraný hlavně dělnictvem, „Molodyj bezbožník“ a „Vojujuščyj ateizm“ vůbec zanikly. Komunisté se

domnívali, že zvítězí nad náboženstvím dobře organizovanou bezbožickou propagandou. Na její organizaci vymaložili značné úsilí, ale nadarmo. Proto se zase vracejí k starým způsobům boje a pronásledování, zneemožňují jakékoliv styky mezi duchovenstvem a lidem. Lid ovšem bez opravdových duchovních vůdců často bloudí, ale přece hledá pravdu. (V „Journal des débats“ ríšský dopisovatel.)

Náboženský život na Novgorodsku líčí bolševická „Pravda“ v článku „Sektanty“ (z konce června). Uvádíme z něho aspoň výňatky: V Marijském kraji rozpadla se pod vlivem starověrců pionýrská organizace. — V jedné vesnici Ardatovského rajonu nechťejí si děti sektantů dít stříhat vlasy. — V městě Nižním Novgorodě (nyní zvaném Gorkij) rozdávají aktivisté z okolních obcí evangelických na trhu pozvánky s nadpisem: „Přijď ke svému Kristu! Schůze se koná“ tam a tam... — V jedné instrukci doporučuje se věřícím, aby předváděli na schůzích takové scény: „Setkání dívky-křesťanky a dívky-komsomolky na životní cestě a navrácení zbloudilé ovečky ke Kristu“. — V noci před velikonočními třemi pionýři, žáci střední školy v Gorodce, rozhodli se jít podívat do chrámu, aby zjistili, kteří ze žáků navštěvují bohoslužby. Cestou se pionýři setkali s duchovním správcem chrámu a prozradili mu svůj úmysl. Duchovní správce si pak pospíšil a přišel do ohrámu dřívě. Když tam chtěli vejít také pionýři, vyšel jim naproti hlídač s puškou a několikrát na ně vystřelil. Všichni pionýři byli zraněni. (To je ovšem zpráva bolševického dopisovatele!) — Předseda závodního výboru v továrně v Nižním Novgorodě otevřeně prohlašuje: „Věsti u nás protináboženskou propagandu není vůbec zapotřebí, jelikož jsou u nás takoví dělníci, že se ničím nedají přesvědčiti.“ — Komunistická organizace v Lukjanovském rajoně sama překáží organizaci protináboženských besed a při tom prohlašuje: „Není zapotřebí znepokojovat lidi.“ — Někde prý komunisté přímo pomáhají kněžím. Tak v městysi Alamasovo Voznesenského rajonu uzavřela obec věřících s knězem smlouvu o tom, že mu bude dodávati určité množství potravin jako odměnu za je-

ho působení. Selský sovět potvrdil tuto smlouvu a pak bděl nad jejím dodržáním. — V tomžé rajoně, když onemocněl ve škole učitel, vyučoval místo něho jeho otec — kněz, a nikdo proti tomu neprotestoval. — V Kostovském rajonu během „čistky“ (čištění) strany bylo zjištěno, že mnozí komunisté mají doma ikony a že jejich manželky a děti navštěvují chrámy. Podobná fakta byla zjištěna také ve Vakse, Kulebakách, Sormově, Semenově a Marijskom kraji. — Článek „Pravdy“ týká se ponejvíce ovšem jen malého rajonu poblíž Nižního-Novgoroda, ale podle jiných zpráv víme, že se podobné věci objevují v celém Rusku a že velmi znepokojují bolševiky, kteří jim vtiskují pečet kontrarevoluce.

Manželské rozluky v Rusku. Časopis „Izvestie“ sděluje, že roku 1934 bylo v Moskvě 37 proc. rozluk z celkového počtu uzavřených manželství. Nejméně rozluk bylo v říjnu — pouze 27 proc. Za prvních pět měsíců roku 1935 vzrostl však počet rozluk na 38,3 proc. (v květnu bylo dokonce na 44,3 proc.). Ve většině případů žádají rozloučení rodiče, kteří mají děti, aby je vydržoval stát. „Izvestie“ s tím nejsou spokojeny. — Zapomínají na to, jak ještě před nedávnem psaly, že „dítě patří státu“. Zapomínají také i na to, že komunističtí soudruzi v cizině usilují o rozvrat rodinného života.

Důsledky rozluky. Časopis „Trud“ (z 2. července) uvádí případ smutného osudu komunistického dítěte z rozloučené rodiny. Do redakce přišel bosý, otrhaný chlapeček Vasja Cykunov a žáloval na své rodiče. Jeho otec a matka jsou oba komunisté. Otec slouží jako agronom v městě Saratově. Matka řídí kolchozní dům v městě Balanda. Před nějakým časem dali se rozvésti a každý z nich pak si založil novou rodinu. O Vasju žádný z rodičů se nechtěl starati. Nějaký čas měl o něj péči dědeček, ale ten mu brzo zemřel. Nyní Vasja, syn dobře situovaných rodičů, ale rozloučených, nepatří nikomu a nikdo se oň nestará. Snad tato novinářská zpráva bude aspoň na tolik působit, že rodiče opuštěného Vasi budou přinuceni něco platiti na jeho vydržování v nějakém útulku, ale dítě zůstane opuštěno i nadále.

Poloviční obrat. V poslední době nutí sovětská vláda rodiče, aby se sa-

mi starali o své děti a zavádí přísné tresty za ponechání dětí na pospas osudu. Tak vlastně končí fiaskem komunistická propaganda proti rodině! Než nové dobré úmysly komunistů, k nimž je přinutit neuprosný život, nebudou milí úspěchy, pokud nebude rodičům vráceno právo vychovávat děti podle vlastního svědomí. Tohoto práva mechtějí však komunisté rodičům přiznati a žádají od nich i nadále, aby vychovávali děti podle komunistických zásad. A pak také nestáčí, dáti rodičům právo nebo i povinnost, aby sami vychovávali své děti. Je třeba jim to umožniti, to jest dáti jim možnost, aby si vydělali nutné prostředky k živobytí celé rodiny a pak je uvolnili, aby po práci měli čas k výchově dětí. Při komunistickém režimu však to není vůbec možno a proto nynější péče komunistů o rodinnou výchovu dětí nezmění valně smutnou dosavadní situaci.

Boļevici se už lekají výsledků bezbožecké výchovy. Jejich tisk zaznamenává nyní často skandály ze sovětské školy. Uvedeme z nich aspoň některé: „V Sverdlovské (Jekaterinburgu) ve škole č. II. přeřizla skupina žáků dráty elektrického vedení a pokazila vodovod. Škola zůstala bez osvětlení a zalila se vodou.“ — „V městě Tagil žáci pokazili ve škole během několika měsíců 13 stolů, 7 židlí a roztrhali 11 učebnic. (Kniha je v sovětské škole velmi málo a proto, když někdo zničí knihu, počítá se to za velký přestupek. Poznámka redakce.) Mimo to žáci rozbili mnoho okenních tabulí a různého školního náčiní.“ — „Žák školy v Leninské továrně zlomil během měsíce jeden školní stůl, rozbil tři okení tabule, roztrhal dívce šátek a vynadal učitelce „vědma“ (čarodějnice).“ — V Donecké pánsví banda žáků-chuliganů a komсомolců terorizuje obyvatelstvo Dněpropetrovska, provádí vraždy aktivistů, „bije své kamarády, kteří se jí v něčem nezamlouvají a pod...“ („Komsomolskaja Pravda“ č. 64 r. 1935.) — V 7. střední škole v Archangelsku žáci-chuliganí rozbili pionýrský útulek, zničili obrazy vědců, zbilí učitele-komunisty, zbilí strážníka, zničili za 3000 rublů školního majetku, zbilí nejlepšího pionýra atd. („Pravda severa“ č. 48 r. 1935.) — V Archangelsku žáci-chuliganí vydrancovali ob-

chod Centrospirta (obchod lihovinami), zavraždili aktivistu a znemožnili konání slavnostní schůze v upomínku 15letého vítězství komunistů nad bílou armádou na severu tím, že vtáhli do sálu a rozehnali všechno místní představenstvo. („Pravda severa“ č. 77 r. 1935.) — V Citě žáci-chuliganí zbilí učitelku, rozbili okna ve škole, hrubě urazili několik učitelů a několikrát znemožnili vyučování ve škole. Pak těžce nožem zranili redaktora školních novin, komunistu Levina. („Zabajkalskaja Pravda“ č. 48 r. 1935.) — Ve Vladivostoku chovají se chuliganí ve školách tak, že městský úřad školního vzdělání otevřeně prohlásil, že si neví s nimi rady. („Krasnoje znamja“ č. 69 r. 1935. Vladivostok.) — V Kujbyševské škole č. I, aktivista Orlov mluvil na nějaké školské schůzi o činnosti žáků-chuliganů. Po schůzi dne 11. dubna vyhrožovali mu chuliganí v přítomnosti celé třídy, že ho zabijí. Celá třída nedočkavě pak očekávala, kdy bude „rozsudek“ vykonán. Pouze učitelé nic o tom nevěděli. Za čtyři dny později, 15. dubna, během vyučování (tedy v přítomnosti učitele, poznámka autorova) zabil žák Sidorov nožem aktivistu Orlova. Všechno to se stalo v 5. třídě mezi třinácti až patnáctiletými dětmi. („Komsomolskoje prosvěštenie“ č. 53 r. 1935.)

Ústřední úřad v Oděse, tak zvaný SPON (Sociálně-právní ochrana nedospělých), ve kterém je soustředěn boj proti dětské „bezprizornosti“ (opuštěnosti), každodenně žádá milici, aby ho ochránila před dětmi, přicházejícími prosit o práci anebo o nějakou pomoc. Poněvadž jim SPON nic nemůže poskytnouti, ohrožují děti bezpečnost zaměstnanců. („Komsomol. pravda“ č. 72 r. 1935.) — Podobných případů ze sovětského tisku bylo by možno uvésti veliké množství. Boļevici ovšem vylíčí vše jako důsledek činnosti protisovětských živlů. Proto zvláště pozorně popisují ony případy, kde žáci nějak útočili na sovětské úřady nebo na komunisty. Je pravda, že nenávisť sovětského obyvatelstva proti komunistům nejspíše projevuje vášnivá mládež, ale sotva možno všechno vysvětlovati pouze touto nenávisť. Tím, že komunisté svou propagandou rozvrátili ruskou rodinu, umožnili vzrůst takových chuliganů a zavinili vydání onoho vládního dekretu ze 7. dubna

tohoto roku, který přinesl SSSR smutnou slávu jedinečné země, kde se děti trestají smrtí.

Podivná soutěž. Ve Vladivostoku byla vyhlášena mezi vysokoškoláky, příslušníky komunistické strany a komsomola, veřejná soutěž. Podmínky soutěže byly podrobně projednány na schůzi vysokoškoláků, byli zvoleni soudci, vybráni pořadatelé atd. Vítězem soutěže měl být ten „proletářský“ vysokoškolák, který bez zastavení pronese největší počet „matěrych“ slov (totiž nehrubých nadávek). Zvítězil nějaký Semiverstov, který ze sebe vychrlil 135 pustých nadávek. Vítěz byl ovšem nadšeně oslavován a jeho „sláva“ se roznesla po celém městě Vladivostoku, ale nikdo tam neprotestoval proti takovému „žertu“ vysokoškoláků. Teprve později tajemník krajského dalně-východního komitétu nařídil vyšetřování této veřejné ostudy, jež se nedala svádět na kontroverzní živly.

Reformy a reorganizace. Sovětská vláda reorganizuje „komsomola“. Jeho členům nebude napříště dovoleno míchat se do hospodářské činnosti sovětských orgánů. (Ale jak zabezpečí sověty skřížení a jak budou urychlovat tempo osěvu bez komsomoleckého dozoru?) V „komsomolu“ je prý organizováno pouze 470 tisíc osob opravdové mládeže z pyšného počtu 6 milionů členů, jimž se dosud bolševici chlubili. V sovětských školách má být základem zapovězeno konati jakékoliv schůze a míchat se do řízení školy. Také provádění manželských rozluk má být ztiženo!

Plné znění pověstného sovětského zákona ze 7. dubna t. r.: „O způsobech boje proti dětské zločinnosti. Nařízení Ústředního výkonného komitétu (CIK) a Sovětu národních komisářů (Sovnarkom) Svazu SSR: Ve snaze rychle zlikvidovati zločinnost mezi nedospělými CIK a Sovnarkom SSSR nařizují: 1. Nedospělí, začínající od 12 let, kterým se dokáže, že se dopustili krádeží, násilí, ublížení na těle, vraždy anebo příprav ke vraždě, mají být souzeni trestním soudem a má se proti nim použiti všech trestů. 2. Osoby, kterým se dokáže, že naváděly nedospělé k účasti na různých zločinech anebo nutily nedospělé ke spekulaci, prostituci, žebráctví a pod., budou trestáni

vězením od 5 let a výše. 3. Paragraf 8. „Základních zásad trestního zákoníku Svazu SSR a svazových republik“ přestává býti platným. 4. Vlády všech svazových republik mají své zákony přivést v soulas s tímto nařízením. Předseda CIK SSSR M. Kalinin. Předseda SNK SSSR V. Molotov. Tajemník CIK SSSR Akulov. 7. dubna 1935.“

POLSKO

Sekta sobotníků a Židé. Koncem června konali polští „sobotníci“ čili světitelé šestého dne (soboty) ve Varšavě sjezd. z jehož referátů vychází najevo, že sekta čítá v Polsku asi 4000 příslušníků ponejvíce mladých lidí z pravoslavných vesnic zvláště „na kreskách“. Sjezd těšil se příznačné přízni Židů, v jejichž Akademickém domě ve varšavské Praze se konal. To se nestalo jen náhodou! Patrně je to z faktu, že nedávno přišla k jednomu z varšavských rabinů skupina 27 mužů a 16 žen z Podlesí z okolí Pińska a žádala o přijetí na víru židovskou. Svoji žádost opírali o skutečnost, že jako „sobotníci“ už delší dobu zachovávají všechny předpisy Starého zákona, že světili sobotu, zdržují se požívání vepřového masa a zachovávají židovské předpisy o „košer“. Rabin dal jim však odpověď vyhýbavou!

Rozkol v polské sektě mariavitské se přirostuje. Nového vůdce mariavitů Feldmana nechce uznat část sektářů a tak dochází nejen k vášnivým sporům, ale i krvavým bitkám mezi oběma tábory, jak se stalo na př. v Radzyminku v okrese płońském. Přívrženci sesazeného arcibiskupa Kowalského podali ministerstvu vnitřní obšírné memorandum, jimž žádají státní ochranu mariavitismu před sektou „feldmanovců“, která prý neprávem používá jména mariavitů. Stěžují si na podvody a násilí, jichž oběti se prý stal arcibiskup Kowalski, držaný pod mravní a fyzickou kuratelou ve Felicianově, obviňují nového biskupa Feldmana, že usiluje zabrat a zmocnit se fundací a majetku sester a lidu mariavitského proti úmyslům dárců a na konec označují feldmanovce jako zakuklené nepřátele jakéhokoliv státního pořádku. I na polském mariavitismu se osvědčuje stará pravda, čím kdo zhrší, tím bývá i trestán!

Pravá ruka zakladatele t. zv. „národní církve polské“, arcibiskupa metropolitů Faraona „biskup“ Jurgielowicz, byl na rozkaz luckého prokurátora uvězněn, poněvadž podvodně k sobě lákal nedospělé děti, opíjel jich a pak se na nich dopouštěl nemravností. „Biskup“ Jurgielowicz usadil se v poslední době na Volyni a snažil se jak svým neoprávněným biskupským titulem, tak i užíváním liturgických rouch katolických vnést zmatek do katolických řad. Jeho uvěznění mu ovšem nyní nezíská mudečnické koruny!

Lvovský metropolita Septický trpěl po léta chorobou, která mu velmi ztěžovala chůzi. Nyni se nemoc tak zhoršila, že stáříčký metropolita vůbec nemůže chodit. Mši sv. musí sloužit sedě. Přesto však dosud zastává své úřední povinnosti biskupské!

JUGOSLAVIE

Eucharistický kongres v Lublani, který se konal současně s našim I. celostátním sjezdem katolickým v Praze v poslední dny letošního června, byl velikou manifestací úcty a lásky k svátostnému Spasiteli. Zahájen byl v duchu krásného hesla arcib. Jegličce: „Skrze Marii k Ježíšovi“ slavnostním převezněním zázračného obrazu Matky Boží z pouťního místa Brezje do Lublaně; po celou cestu pozdravovaly zástupy zbožného slovinského lidu milostný obraz Panny Marie a v Lublani samé doprovodila jej mládež v počtu 30.000 osob z katedrály na sjezdový stadion. Papežský legát, polský kardinál Hlond z Poznaně, nadchl víc než stotisícové shromáždění na stadionu svým slovinským proslovem u přítomnosti apoštolského nuncia bělehradského a celého jugoslávského episkopátu. Společného sv. přijímání mládeže účastnilo se přes 20.000 osob, 85 kněží je podávalo. V noci ze soboty na neděli 30. června ubíralo se 40.000 mužů a jinochů s rozžatými svícemi v rukou ozdobenými a osvětlenými ulicemi lublaňskými, provázejíce nejv. Svátost, nesenou lublaňským biskupem na stadion, aby tam o půlnocní mši sv. přijali společně Tělo Páně, jež jim rozdávalo 60 kněží. Vyvrcholením eucharistického kongresu lublaňského bylo nedělní

(30. června) božitélové procesí 150 tisíc jugoslávských katolíků, jimž udělil svátostné požehnání papežský legát. V Lublani domy o eucharistickém kongresu nebylo, který by nebyl býval ozdoben, a to nejen praporem, ale i kvitím, světlem a koberci. Katolická Jugoslavie vzdala triumfální hold eucharistickému Pánu před očima i zástupců světské vlády, oslavila důstojně svůj veliký eucharistický svátek!

Změna vládního kursu v Jugoslavii přinesla svobodu utlačaným stranám, že nyní otevřeně vystupují se svými požadavky. Tak sarajevský „Muslimanski Svijet“ stěžuje si v obsáhlém článku na školní učebnice namnoze soukromně vydávané, ve kterých byly urážky islamu a jeho vyznavačů a žádá, aby se ve školách užívalo jen učebnic státně schválených. Stejně stížnosti vedou proti školním učebnicím také katolíci, poněvadž se v nich uplatňovaly — v dějepise, přírodopise a dějinách literatury — protikatolické pomluvy a nepravdy. K nápravě všech těchto krivd bude třeba zlomit nadvládu jugoslávského zednářství a řízení státu.

BULHARSKO

Demise msgra Philippa, pravoslavného arcibiskupa v bulharském Trnovu, je vysvětlována jeho zdravotním stavem. Svátý synod bulharské církve pověřil správou trnovské diecése msgra Pajšioho, arcibiskupa ve Vrace. Dočasného administrátora, biskupa Sofronyja, jmenoval msgr Stěpán, arcibiskup sofijský, svým generálním vikářem. Volba nového trnovského arcibiskupa bude se konati až 1. října. („La Bulgarie“ 28. 6.) —hab—

Opětné zprávy o svolání ekumenického sněmu pravoslavného šíří z řeckých pramenů sofijský deník „La Bulgarie“ (2. 7.). Podnět ke svolání sněmu vychází pry od patriarchy cařihradského. Vedle reformy kalendáře má být na sněmu projednána otázka rozkolu bulharské pravoslavné církve. Řecký patriarchát vypracoval už podmínky nové úpravy církevních poměrů bulharských, které přezkoumá sv. synod bulharský. Místem konání bude asi hora Athos. —hab—

Katolický obzor.

Doma.

MORAVA

Velehrad, kolébka víry našich zemí, zazněl o letošním svátku cyrilometodějském nejmohutnějším ohlasem pražského katolického sjezdového triumfu. Přijezd papežského legáta, kard. Verdiera na Velehrad shromáždil letos 5. července takové množství poutníků, že jich dosud Velehrad neviděl. Kdyby nebylo tak zevšednělo nevhodným užíváním rčení o „vůni Moravy“, mohli bychom napsat, že jí letos doopravdy opojivě zavoněl náš Velehrad. Vše, co má Morava krásného, milého a cenného, ukázala na Velehradě svým vzácným hostům: upřímnost pohostinství, svéráz národní, vroucí zbožnost, svatou věrnost nejdražším tradicím národa, svoji lásku k Církvi a jejím pastýřům, dětinou prostotu zdravého svého venkova i náboženskou uvědomělost své inteligence. Velehrad cyrilometodějský uchrvátíl proto všechny své vzácné hosty, získal si zvláště srdce ušlechtilého zástupce Svätého Otce, kard. Verdiera, a vynutil nové chvalo zpěvy oné velmoci, jež slove tisk, Katolický triumf Prahy i sláva cyrilometodějského Velehradu jsou však hodnoty tak veliké, že zavazují k věrnosti nezlomné všechny naše katolíky. „Upevni, ó Bože, co jsi v nás způsobil,“ v těch dnech katolické radosti!

ČECHY

Z theologického ústavu OO. redemptoristů v Obořišti v Čechách. „Jednota modlitby za obrácení a sjednocení Slovanů v Církvi katolické“, o níž jsme dříve podali zprávu do „Apoštolátu“ (ACM 1931, str. 105), pokračovala i letos ve své tiché práci, a to jako odbor Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje (od 2. srpna 1931). Čítala 22 členů. Stálou upomínkou na umění cíle byla východní mše sv., která se denně sloužila v našem kostele. Také dopisy, které jsme dostávali od našich z Michalovců, budily nadšení pro unionistickou práci. Ti-

sícadesátiletému jubileu úmrtí sv. Metoděje věnována zvláštní pozornost v slavnostních číslech ústavních rukopisných časopisů „Alfonsa“ (česky) a „Kilementa“ (německy). Jubilejní akademie byla uspořádána ve velikonočních prázdninách 28. dubna. V první části (hudebně-přednáškové) vynikala řeč o ideji cyrilometodějské v dějinách Československa, a sbor „Hvězdy dvě se z Východu“ (Sušil-Křížkovský). V druhém díle byla myslénka cyrilometodějská promítána do devíti živých obrazů. 5. července zpívali jsme liturgii sv. Jana Zlatoustého na úmysly Apoštolátu. Při ní se se zdarem uplatnil náš pěvecký sbor. Po sv. liturgii zapěli jsme „Mnohaja lita“ Sv. Otcí, Apoštolátu CM, a východním redemptoristům, a píseň „Bože, cos ráčil“. Nejradosnější událostí pro veliké dílo sv. sjednocení je přestup jednoho z našich novokněží na východní obřad; P. Frant. S. Fiala odjel z primice, kterou slavil doma v Popovicích na Moravě 23. června, přímo do Michalovců, aby se doúčil východnímu obřadu. Kéž sv. bratři Cyril a Metod a sv. Josafat žehnají jeho kroky! O. M.

První celofarší sjezd katolíků ČSR, v Praze, konaný v posledních dnech měsíce června, měl nesporně veliký úspěch z evnějši, jež konstatoval svorné všecek náš domáci i zahraniční tisk. Okouzující krása stověžaté Prahy ozila pravým duchem národa, probuzenou silou katolicismu; pražské chrámy rozhovořily se jeho řečí ve vroucích modlitbách, staly se statisicům duší domy duchovního chleba, k hrobům světců putovali jejich neoddanější ctitelé, ba i ta zprofanovaná pražská náměstí a ulice pozorně a uctivě naslouchala svornému vyznání katolické víry před ozářeným křížem na náměstí sv. Václava. To bylo posvěcení srdce hlavního města, to byla přísaha víry před Dědicem české země, to bylo sjednocení v Kristu naší minulosti i přítomnosti, když ve všech řečích republiky oditkávaly statisíce katolíků „Věřim“ a když obnovovaly úmluvu křestní. Staroslovanské „Věřuju v Boha“ dojmalo

v té harmonii jedné víry patinou cyrilometodějské minulosti.

Ale i na pražskou periferii vyšel Kristus-Král. Moderní stadion strahovský jako symbol rozvoje národa viděl jeho slávu nejenom lidskými prostředky tlumočenou, ale i skrytou a jásající v nejčistších záchvěvech věčícího nitra. Je pravda, obřímí práci vykonal přípravný sjezdový aparát, ale i nespočetné oběti, modlitby a dobré skutky neznámých duší uzrály v pražském sjezdovém tri-du u ve sladké ovoce úspěchu. Vzpomeneme-li pak, že vlastním pořadatelem sjezdovým byl katolický episkopát CSR., je zdár sjezdu i radostným svědectvím živé autority pastýřů Kristova stáde u nás. Za vše Bohu díky!

SLOVENSKO

Vysokoškolský katolický internát slovenský Svoradov v Bratislavě poslal do života v období akademické-

ho roku 1933—1935 celkem 53 absolventy university s akademickým titulem svého oboru. Je zajímavé, že nejvíce z nich dosáhlo doktorátu lékařství — 26, pak práv 20, jeden doktorátu filosofie a 6 se věnovalo profesuře. Předprázdninové zkoušky státní rozmnožily tento počet svonadistů s akademickým titulem ještě asi o 10, což je pro katolický internát krásným vysvědčením, že plní dobře své poslání.

Prešovský biskup, msgr. Pavel Gojdič, postavil ve svém sídelním městě velký moderní sirotčinec, jehož správu povedou sestry Služebnice. Zřídil pro ně klášter související se sirotčincem, kde bude mít kongregace sester Služebnic svůj noviciát. Městu Prešovu, které péči biskupovou má kvetoucí katolické školství se vzornými internáty, dostává s novým sirotčincem diecézního střediska charitativního a noviciátem sester Služebnic naděje na vzrůst obětavých řeholních pracovnic na poli lásky k bližnímu.

Za hranicemi.

ŘÍM

Před 25 lety vydal papež Pius X. památný dekret „Quam singulari Christus Amore“, jímž dovolil první sv. přijímání už dětem sedmiletým. Posvátná kongregace svátostí, která onen dekret Pia X. uveřejnila, doporučila jako oslavu jubilea významného dekretu, aby letos ve svátek Nanebevzetí Panny Marie dne 15. srpna katolické děti celého světa přistoupily ke společnému sv. přijímání.

ITALIE

Benátský patriarcha kardinál Petr Lafontaine, zemřelý dne 9. července u věku 75 let, vynikal jako mladý kněz svým nadáním kazatelským. Stav se počátkem světové války patriarchou v Benátkách (1914), získal si velikou popularitu mezi lidem svojí láskou k dožecímu městu, jehož krása přítomnosti i památky minulosti ocitly se za války ve vážném nebezpečí. Arcibiskup Lafontaine slíbil tehdy spolu se správou městskou, že postaví votivní chrám mariánský na ostrově Lido u Benátek, bude-li jejich město u-

šetřeno zkázy. Slib byl také splněn a kardinál Lafontaine vyslovil ve svém testamentě přání, aby byl v chrámě Matky Boží na Lidu také pochován.

BELGIE

V benediktském opatství sv. Ondřeje u Bruselu vysvětil o svátku sv. Petra a Pavla msgr. Constantini, bývalý apoštolský delegát v Číně, za kněze někdejšího čínského ministerského předsedu P. Petra Celestina Lou. Novosvěcenec má za sebou vynikající kariéru diplomatickou i státní. Pochází z protestantské rodiny a mnoho let konal diplomatickou službu v Petrohradě. Tam se oženil s Belgicankou sl. Bovy a po desíti letech přešel na katolickou víru. Navrátil se do vlasti, stal se ministrem zahraničních věcí a roku 1913 ministerským předsedou čínské republiky. Na mírové konferenci byl vůdcem čínské delegace. Po smrti své manželky roku 1926 vstoupil jako vyslanec čínské republiky do řádu benediktského. Tam vykonal všechna potřebná studia, aby dosáhl cíle svých životních tužeb: bývalý ministerský před-

seďa čínský stal se knězem katolické Církve. K jeho svěcení dostavili se zástupci čínské vlády, celý diplomatický sbor a maršál Cangkašek mu poslal telegrafické blahopřání. — Jak podivné jsou cesty Boží!

Malinský arcibiskup, kardinál Van Roey, posvětil počátkem letošního června na světové výstavě v Bruselu oddělení „La vie catholique“ („Katolický život“) i s přilehlým chrámem sv. Pavla. V paláci „katolického života“ jsou umístěny oddíly pro misie, pro akce sociální, pro kulturní organizace, pro náboženské spolky, katolické rádio, školu a tisk. Kostel sv. Pavla pojme asi 1500 lidí. Slavnostnímu posvěcení a otevření katolického oddělení světové výstavy bruselské bylo přítomno mnoho biskupů a zástupců katolických organizací. Kard. Van Roey projevil plné uspokojení nad zdařilou účastí belgijských katolíků na světové výstavě bruselské.

V Lovani byl založen katolický spolek ruské mládeže, kterému se dostalo pozhřebání Sv. Otce i kardinála mechlinského. Prozatím se omezuje tento spolek na činnost mezi ruskou emigrací, později pomýšlí ovšem pracovat nábožensky i sociálně ve svobodném Rusku.

FRANCIE

Středověké mysterium „Utrpení Ježíšovo“ dáváno bylo před pařížskou katedrálou dne 17. června t. r. za účasti 15.000 diváků a za přítomnosti presidenta Lebruna, kardinála Verdiera a diplomatického sboru pařížského. Dílo pochází z polovice 15. století, napsal je A. Gréban pod názvem „Le Vray Mystere de la Passion“. Vyniká hlubokým náboženským pojetím a mělo při své pařížské premiéře takový úspěch, že bude na žádost obecnosti opakováno. — Tedy i po této stránce dochází „temný“ středověk zadoštinění, a to právě v městě světa — v Paříži!

Požehnaná rodina. Francie jest země, která zrodila veliké a četné nepřátele Církve, ale také obětavé hrdiny v jejich službách. Tak dala rodina Leraua Vilaina v Paříži Církvi čtyři kněze a čtyři řeholnice. Nejstarší syn je už pětadvacet let misionářem na ostrovech Fidži, druhý je františkánem v Britské Indii, třetí je kapu-

cínem a čtvrtý redemptoristou. Ze čtyř deček jedna je františkánkou a ostatní tři vstoupily do kongregace anglických panen. Po čtyřiceti letech setkali se onehdy všichni tyto sourozenci v pařížském klášteře anglických panen. — Skryté oběti takových dětí Francie svolávají na vlast Boží pozhřebání!

NĚMECKO

Rytíře se spuštěným hledím vyslalo nedávno Hitlerovo novopohanství do střediska katolického života německého, do vestfálského města Münsteru, pověstného spisovatele protikřesťanské knihy „Báje XX. století“, Rosenberga a ministra Fricka. Müsterský biskup nemlčí totiž k šíření Rosenbergova novopohanství, müsterská bohoslovecká fakulta zdrtíla vědecky knihu Rosenbergovu, dokázavši mu neznaťost dějů a vědomé falsifikace, takže se postížený autor musil osobně bránit proti nim brožurou „An die Dunkelmänner unserer Zeit“ („Tmářům naší doby“), starobylé, kulturní město Münster svojím osvědčeným duchovním vůdcovstvím v životě německých katolíků dráždilo od počátku pyšné hitlerčůky a tak tam museli přijít vůdcové německého novopohanství, aby ohlásili boj nenáviděné Církvi. Nevystoupili však e rytířskou otevřeností, nýbrž se spuštěným hledím, v maskách. Otočili na katolickou Církve, poněvadž prý rozbíjí jednotu národa a trpí „stranického ducha bývalého centra“. A přece němečtí katolíci obětavali pro jednotu národa vše, co měli krásného ve svých kulturních a sociálních organizacích (München-Gladbach, Volkverein), obětavali svou politickou organizaci centra, obětavali svůj tisk, ale nemohou obětavati svůj život náboženský, svoji křesťanskou pravdu. O tu se bude vždy a všude rozbíjet dílo stavitelů babilonských věží v Německu i jinde! Není možno ani mluvit o jednotě tam, kde byl zavržen jediný svazek lidské jednoty, Bůh, Otec náš, jenž je na nebesích!

Neočekávaná smrt berlinského biskupa msgra Baresa je znovu přetřásána v katolickém tisku francouzském. Pařížský deník „La Croix“ píše: „Jest skoro všeobecným podezření,

že berlínský biskup Bares, kterému se podařilo přežít bez pohromy památný den 30. června minulého roku, byl na konec otráven. Biskup těšící se neobyčejnému v jeho věku zdraví, zemřel po několikadenní sotva chorobě, již nedovedl blíže určit žádný z lékařů... Ačkoliv v jeho zdravém organismu nebylo žádné k tomu příčiny, mívá biskup po ten krátký čas nemoci ustavičné krvácení z úst. Jeho krev měla všechny známky zkažené krve. Skoro hned po smrti bylo třeba uzavřít rakev, poněvadž se celé tělo počalo neobyčejně rychle rozkládat. Osobní sekretář biskupův, který jedl totéž jídlo u téhož stolu s biskupem, musel po jeho smrti velmi dlouho zůstat na klinice. Známky jeho choroby byly tytéž jako u biskupa. Také v jeho případě se neodvážil žádný lékař povědět svého mínění o podstatě nemoci."

Münsterský biskup v. Galen odpověděl na útoky hlavně filosofa hitlerismu Rosenberga, který rád mluví o „katolických obskurantech“ (tmářích), že ho žádná hrozba neodvrátí od plnění pastýřských povinností biskupských. Připomněl Rosenbergovi, že byl už v Münsteru biskup, který se odvážil protestovat za národního synodu v době napoleonské, a byl jiný biskup téhož města, který byl před 60 lety pronásledován za tehdejšího kulturního boje v Německu! Tedy nic nového nechystá Rosenberg katolické Církvi!

SVÝCARY

Svaz protestantských církví v Ženevě a Lidová jednota švýcarských protestantů v Curychu obrátily se k federální radě švýcarské (naši ministerské radě) se žádostí, aby zakročila v zájmu náboženské svobody u Společnosti národů. Do mezinárodních smluv at je vložen článek zaručující náboženskou svobodu ve všech státech, které jsou členy Společnosti národů. Federální rada však odpověděla, že by takovýto podnět nenalezl u Společnosti národů dostatečné podpory a zkončil by neziarcm. Proto nepodá tento návrh. —hab—

ŘECKO

Řecké pravoslavi je vážně ohroženo rozkolem, jehož příčinou je z a v e d e

ní nového kalendáře gregoriánského místo dosud užívaného kalendáře juliánského. Část duchovenstva i lidu neuznávala hned od počátku nového kalendáře a slavila církevní svátky podle kalendáře juliánského, t. j. o 13 dní později. Zmatek z toho vzniklý ještě vzrostl, když tři pravoslavní biskupové, Germanos z Deme-triades, Chrysostomos ze Zante a Chrysostomos z Floriny, protestovali proti novotám, prohlásivše atenského pravoslavního metropolitu za „schismatika“ (rozkolníka) a obviňující pravoslavní synod z rozštěpení řeckého pravoslavlí. Dokonce uspořádali tito tři biskupové proti zavádění nového kalendáře velký manifestační projev, na němž byl zvolen nový správce autokefální (samostatné) církve řecké. Pravoslavní synod, narychlo svolaný, rozhodl se, žádat zakročení státu a odbojné biskupy poňnat před církevní soud. Ti však odpověděli, že neuznávají autority synodu a že na soud nepůjdou. Věc se ještě zhoršuje tím, že vystoupení odbojných biskupů nachází ohlas u lidu i souhlas jiných biskupů, takže asi do sporu zasáhne vláda na základě ústavního článku, který stanoví trest na rušení veřejného klidu. Je ovšem víc než pochybné, že by takový vládní zásah utišil rozbouřené myslí v pravoslavné řecké církvi.

TURECKO

Nový apoštolský delegát v Turecku, msgr. A. Roncalli, který býval dříve zástupcem Sv. Stolice v Bulharsku, přednesl svůj první pastorální rozhovor v řeči turecké. Je to po prvé, co církevní hodnostář použil v úředním projevu turecké řeči. V tureckých kruzích vyvolala tato zpráva přirozeně velmi příznivý dojem.

ASIE

Rozvoj sjednocené arcidiecése Trivandrum v Indii, kterou založil známý arcibiskup Mar Ivanios, je patrný ze vzrůstu věřících; jejich počet 10.186 z roku 1933 stoupl do konce roku 1934 na 18.725 duší (přírůstek tedy 8.539 duší). V posledním roce byly založeny tyto ústavy: 1. Seminář Mar Ephrem, určený pro kněze jakobitské, kteří se sjednocují s katolickou Církví; jeho stavba není ovšem dosud ho-

tova, 2. Malý seminář sv. Aloise z Gonzagy, 3. Anglické chlapecké lyceum Pia XI., otevřené ve výroční den korunovace sv. Otce. Kromě toho zbudováno bylo v roce 1934 šest kostelů a 28 kaplí, otevřeny nové misijní stanice a v devíti okresích zřízeny byly duchovní residence. V hlavních střediskách rozsáhlé arcidiecése byly konány apologetické přednášky, jichž se účastňovalo velké množství jakobitů (nesjednocených); bylo též pamatováno na duchovní cvičení pro laiky, kněze a katechisty.

PALESTINA

Obsazení pravoslavného patriarchátu jerusalemského, který osířel před 4 lety smrtí patriarchy Daminiána, budí starou živelnost mezi domácím obyvatelstvem arabským a řeckou hierarchií. Před několika týdny po-

tvrdil anglický gubernátor palestinský nové směrnice (regulamin) pro volbu pravoslavného patriarchy jerusalemského a zároveň vydal nynější správce patriarchátu oběžník žádající, aby byli stanoveni delegáti, kteří zvolí tři kandidáty pro hodnost patriarchy. Z těchto tří kandidátů má být teprve vybrán patriarcha. Proti tomuto způsobu volby patriarchy protestuje však sice nižší duchovenstvo a věřící pravoslavní, obávající se, že úřad patriarchy obsadí zase Řekové, kteří jej pokládají za svou výsadu, zatím co domácí obyvatelstvo v Palestině a Zjordánii národnosti arabské usiluje o to, aby se stal Arab patriarchou jerusalemským. Arabský obraný komitét vyslal už svého vůdce do Syrie, hledat vhodného arabského kandidáta pro patriarchši stolec jerusalemský. Někdejší sláva řeckého pravoslavní bledne tedy i v Palestině.

Krajanské zahraničí.

Belgie.

Waterschei.

Školní rok na naší české dvoutřídce ve Waterschei končí jako všude v Belgii až 15. července a je očekáván samozřejmě zvláště dychtivě dětmi, jež pojedou na prázdniny do vlasti, do Československa. Ty mladší se už namnoze narodily v Německu nebo v Belgii a otcům svých rodičů neznají, než z obrázků. 43 v první třídě, 33 v druhé — bylo s nimi během roku radosti i trampot, jak už to bývá. Mají rády obrázky, pohádky a kresby, rády zpívají, škemrají o známky, knížečky, medaillky a růžence, těší se z promítání obrazů atd. a s oblibou mě doprovázejí po vyučování na návštěvy do rodin. Prvně usiluje každý o svou vlastní, samozřejmě; když poznaly, že na volbu vykonává vliv nemoc nebo nějaké neštěstí v rodině, ozývají se hned po mém příchodu hlášením: Naše maminka stůně, tatínkovi spadl kámen na nohu, maminka nám přinesla chlapečka a pod.

První sv. přijímání měli jsme 26. května, slavnost se pěkně vydařila. Do kostela šlo se v průvodu od školy s krásným svatováclavským praporem, vpředu četa cyklistů s ozdobnými koly, pak všecky školní děti s

učitelským sborem a ostatní účastníci. Sv. přijímání podával dp. P. Němec z Maastrichtu, který pak po průvodu do spolkového domu, kde byly děti pohostěny, všem poděkoval. O 11. hodině sloužil ještě druhou mši svatou v sousedním Winterslagu, kde zůstal i odpoledne na slavnosti svátku matek. Škoda, že už odchází z Maastrichtu, ukončiv theologická studia — v příštím roce nemáme za něho náhrady (fr. Vaníček bude vysvěcen až za rok), P. Němec věnoval všechn svůj volný čas našim krajanům v Belgii a v Holandsku a loni i předloni obstarával vyučování náboženství ve Waterschei. Budou na něho pěkně vzpomínat všude, kam přicházel; oceňují, že se za české horníky nikdy nestyděl a měl porozumění pro všechny jejich potřeby. První počátky jeho předchůdců byly dost kruté, setkávali se s nevšímavostí a lhostejností; jednotliví honiči třeba i dvacet let nesetkali se s českým knězem a socialistický tisk také vykonal své. Ale obětavost a láska nese ovoce a poměry se krásně zlepšují.

Výroční nár. slavnost obou krajanských spolků „Cechoslovák“ a

„Praha“ konala se odpoledne. Zase průvod od školy, tentokrát s hudbou a přes celou osadu, do 5. hod. koncert a pak volná zábava. Zůstal jsem do večera, rozšířil a utužil dosavadní známosti a výsledkem vedlejší činnosti při tom vyvíjené bylo 19 odběratel „Neděle“. Doufám, že konečná zpráva o pokračování a výsledku této akce bude neméně příznivá. A pak už bude „Neděle“ pozebnaně působit v rodinách sama a razit cestu i jinému do břemě tisku. A na této věci ve Waterschei (a myslím, že ve všech koloniích v cizině, kde není duchovní správa česká) závisí všechno.

Víra i jazyk. Škola ve Waterschei je a působí blahodárně, ale konec konců záleží na tom, zda čeští rodiče tam své české děti pošlou. A že to není samozřejmé, to je fakt. Poslední příčinou jednotlivých příčin částečných je ztráta smyslu pro hodnoty duchové a ideální, způsobené vybujelejším sobectvím a hmotářstvím. Ze to znamená především vlažnost náboženskou, stupňovanou u jednotlivců až k bezvěří, je samozřejmé. A že potom dojde i na cit národní a na vlastenectví, jakmile se ocitne v rozporu s nějakými zájmy materiálními, i třeba se bemenšími, je stejně samozřejmé a je to holá skutečnost. I ve Waterschei — až tam dostávají děti ve škole všechny potřeby a ač vydělky horníků byly do nedávné doby velmi pěkné a dosud zůstávají uspokojující.

Apoštolát dobrého tisku, který mravní a náboženskou osobnost zvedá a posiluje, je činitel rozhodující. Působí zvolna a fekl bych i zdaleka, ale nejjistěji. Tisk špatný ovšem rovněž. Výsledný stav je výslednicí jejich početního poměru a frekvence, jak se vtělí ve skutečnost víceletým působením.

Jsem proto velmi vděčný všem, kteří práci tímto směrem podporují a umožňují. Během půlletí (od vánoc) bylo mi možno individuálně rozdati 90 katechismů a dějepřav (dar měst. školy ve Slavkově pěči okr. škol. insp. Krejčířel), na 40 knih poučných a vzdě-

lavacích, (většinou od Apošt. sv. Cyr. a Metoděje), přes 150 brožur „Životem“ (100 kusů od Spol. sv. Rafaela), 350 čísel „Nového národa“, 550 čísel Neděle (dary administrací!) a v menším počtu i čísla jiných časopisů. Těž „Lidové listy“, předplácené Spolkem katol. učitelstva na Hustopešsku, docházejí ve Waterschei svého posledního určení. Největší zásilka však a tím i největší radost přišla v červnu: 2 bedny knih a časopisů ve váze 80 kg od bohoslovců brněnského alumnátu. Podnikaví jednotlivci v čele s ctp. bohoslovcem Pazderkou provedli účinně krásnou akci, k níž zvláště velkými knižními dary přispěla Občanská tiskárna v Brně a literární sdružení bohoslovců „Růže Sušilova“. Kuřácký kroužek bohoslovců dal z pokladny 120 Kč, sbírka mezi ostatními bohoslovci vynasla též několik desítek Kč a tak dostal dar i Spolek sv. Rafaela, jenž nás tu stále tiskem podporuje. Všem dárcům vzdávám tisíceřé „Pán Bůh zaplať“ jménem všech, na které se z této zásilky dostane. Také s dětmi ve škole jsme se za všechny pomodlili a budeme pamatovat i později. Knihy nedávám do knihovny, kde by snad na čtenáře čekaly, ale přímo do jednotlivých rodin, jak se kde k situaci hodí, a starám se, aby po přečtení obíhaly. Netajím si však a netřeba to zakrývat, že všechny tyto věci mají povahu prací přípravných a předběžných, které samy o sobě nemohou mít výsledků obecněji pronikavých a trvalých. Ve smyslu nahore naznačeném pozitivně a účinně může pracovat jen tisk periodický, pravidelně odbíraný a čtený, tisk, jehož řádné odebrání je zabezpečeno. Sem kladu vrchol vši ostatní práce nábožensko-národně u- vědomovací. Za první postupný cíl zvolil jsem „Neděle“ a s prosbou o modlitbu pro Boží pozehnání této akcí obracím se i na čtenáře a údy Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje, kteří do lásky svých českých srdcí uzavínají národ žijící nejen doma ve vlasti, ale i v rozptýlení. Fr. B.

Z korespondence Spolku sv. Rafaela v Praze.

Krajan Josef Kučera píše z Asuncionu v Paraguay.

Splňuji svůj slib, že Vám v nejbližší době dopíši o poměrech v R. Para-

guay. Jsem zde v hlavním městě Paraguay 18 dní a už jsem měl dostatek

příležitosti poznati možnosti i nemožnosti příštího valeské.

Asuncion je velmi krásné město, klima pro Evropana je dosti zdravé, až na nedostatek dobré pitné vody a množství dotěrných moskytů. To však lze v krátké době překonat a bez zvláštních obtíží se přizpůsobiti. Obchod a průmysl je v větší části v rukou německých, hlavně rakouských Němců, to jest továrny, obchody, lékárny, hotely, hostince, a zkrátka, ti zde hrají prim. Čechů a Slováků je zde také několik, ale ti povětšinou žijí z protekce a z velkomyslnosti výše jmenovaných. Po nich přijdou Rusové a Poláci se znalostí španělštiny, kteří zase mají v rukou směnárny peněz, především na koloniích, kde se naučili místní řeč, osvojili si znalost poměrů a vydělali si kapitál potřebný k provozování těchto živností, čehož se u našich lidí nedostává. Zde v Asuncionu by se uchytili obráběči dřeva, hlavně stoláři specialisté, kteří se vyznají ve výrobě luxusního nábytku. Musejí však mít vlastní náčiní, což je zde zvykem. Všichni, co sem přijeli, našli zaměstnání a ještě je po nich velká poptávka. Vydělají za jednu hodinu 12—17 pesos paraguayských, což je na místní poměry skvělé. Živobytí je zde poměrně velmi laciné v důsledku místní inflace peněz. Podle dnešního kursu platí jeden arg. pesos 6 Kč 3 hal. a za jeden arg. pesos zde dostaneme dnes 64—65 pesos paraguayských, to znamená, že 1 pesos paraguayský nestojí ani celých našich 10 hal. Spatné by to bylo pro lidi, kteří by sem přijeli za vydělkem dočasně a chtěli posílat peníze domů, svým rodinám. Avšak pro ty, co by se zde chtěli usaditi trvale, jsou zde velmi příznivé podmínky, obzvláště pro rolníky. 10.000 Kč je zde velký maje-

tek, za který je zde možno si založiti velmi slušnou existenci. Domorodí lidé jsou velmi dobří a upřímní, není však radno zneužívatí jejich důvěry.

Jestě něco o cenách: Maso, ovoce, lihoviny a tabákové výrobky jsou zde nejlacinějším artiklem. 1 kg masa stojí 10—17 pesos, ovoce 4 pomeranče nebo 8 mandarinek 1 pesos, 1 ananas, prima, 5 pesos, banány a jiné taktika zadarmo, 1 litr koňáku 45 pesos, 1 pivo 6 pesos, čtvrtka vína 5 pesos, jenom že i ten největší alkoholik se odnaučí zde pít pro velká horka. 1 balíček cigaret (16 kusů) 3 pesos až 12 pesos, podle jakosti, 100 kusů cigár, které zde kouří povětšinou ženy, 15 až 30 pesos. Avšak chléb, šaty, obuv, léky a snad vše jiné, předčí i naše ceny.

Bylo by zapotřebí nápravy, co se týče zálohy na arg. průjezdní visum (68.20 pesos arg.). Jsou zde Čechoslováci, kteří již dva měsíce doma čekají na vrácení této zálohy od arg. konsulátu. Bylo jim řečeno na argentinském konsulátě, když se po příjezdu do Asuncionu pro tyto peníze dostavili: „Přijďte za 20 dní.“ Přišli a zase nic nedostali, a tak je tahají „za nos“ už takřka 2 měsíce. Každý má strach, že kdyby odjel na kolonii, že by je nedostal a čeká na ně a za tu dobu třikrát tolik utratí a gráva se nikde nedovolá, ježto v Asuncionu není čl. konsulátu. Naši republiku zde zastupuje francouzský konsul, ale to by se musel každý Čechoslovák nejdříve učít francouzsky a ještě by to nic nepomohlo. Každý, kdo sem od nás přijede a chce se usaditi na kolonii, dostane 1 cestu zdarma z Asuncionu až na místo, musí se však o to domáhat. Za tři dni, po skončení formalit, odejdu na kolonii Fran, která jest, jak se zde dovidám, nejslibnější. S pozdravem a s přáním zdaru končím.

Oslava 25letého jubilea katol. krajanského Spolku sv. Václava v Hamborně.

Jménem Spolku sv. Václava srdečně Vám děkujeme za Vaše blahopřání k našemu jubileu. Potěšilo nás i p. děkana P. Theisselmannova velice, že nás budete vzpomínati na hrobě svatého Václava v Praze. K nejrdučnějšími pozdravy p. děkana nám znova tlumočit jeho prosbu o českého misio-

náře. Skládáme k Vám velkou důvěru a doufáme, že na nás nezapomenete.

Při celé naší jubilejní slavnosti byli jsme v duchu spojeni se všemi účastníky katolického sjezdu v Praze. Svou milou návštěvou nás poctili: zástupce p. faráře P. Heckmannova p. kaplan Prikling, náš předseda pan děkan Theis-

selmann a více zástupců krajauských naších spolků. Pořad slavností byl tento:

V neděli, dne 30. června o 7. hod. ráno měli jsme společně sv. přijímání a odpoledne o 4. hod. českou pobožnost, při níž dojemně promluvil o našem spolkovém patronu, sv. Václavovi, p. děkan Theisselmann. Po pobožnosti byla zahájena jubilejní slavnost přivítáním všech hostů a účastníků. Pak byly čteny pozdravné dopisy, které došly z blízka i z daleka: od pařížských krajanů (p. prelát dr. Zháněl), od Ustředních apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje z Olomouce (p. biskup msgr. Stavěl a kanovník msgr. Jemelka) a od Spolku sv. Rafaela z Prahy, od čl. konsulátu v Kolíně n. R. a od vzdálenějších krajauských spolků z Westfalska a Porýní. Slavnostním řeční-

kem byl zakladatel spolku sv. Václava, p. děkan Theisselmann, který zřejmě mohl nejpovolněji podati stručné dějiny spolkové od jeho založení a upřímně gratulovati šesti spolkovým jubilatům, k nimž sám patří jako sedmý. Naboženskou přednášku o sv. Petru a Pavlovi přednesl německy p. kaplan Priking. Kratší proslovy dítěte — české i německé — a zvláště divadelní představení „Obraz P. Marie“, sehrané pěkně spolkovými ochotníky, byly účastníky jubilejní slavnosti velmi vděčně přijaty. Jako všechny krajauské schůzky byla i jubilejní oslava zakončena zapěním našich krásných národních písní. Bože, zdar do nového spolkového čtvrtstoletí!

P. S. Právě jsme dostali obrázky z našeho jubilea, z nichž jeden vám přikládáme.

**„PRUMKA“, Ed. Solc, továrna umělého kamene a mramoru,
Olomouc-Bělidla, Ul. Roháče z Dubé 8.**

doporučuje svůj odborný závod na provedení vnitřních úprav chrámů z uměl. kamene a mramoru, dále na veškeré práce oltářní, schodové, štukatérské a sochařské. Speciální výroba hydroaul. lisovaných dlaždic zn. UMKA, velkého i malého formátu z uměl. kamene a teraza pro dlažby. — Vyžádejte si, prosím, nejvýhodnější nabídku a návrhy bezplatně. Mnoho provedených kostelních prací ke spokojenosti jest našim nejlepším doporučením.

Velejemné zaručeně přírodní

hroznové víno, staré

„Perla slovenských vín“

Kč 4'80 litr (od 50 litrů výše)

Pezinské vinné sklepy

Bratislava, Zochova 8.

Na požádání všeobecný ceník.

Co máte mít doma

vždy po ruce je francovka

ALPA

Masáže Alpu podporují oběh krve, sílí svaly a osvěžují nervy. Kloktejte a vyplachujte ústa vlažnou vodou, do které jste přidali několik kapek Alpy. Desinfikujete tím sliznice dýchacích cest a předejete nachlazení.

Dbejte, abyste při nákupu dostal skutečně Alpu.

POLÁŠEK • URBAN

KAMENOPRŮMYSL, PŘEROV

provádí veškeré kostelní práce, ol-
táře, kazatelny, křtitelnice, křížové
cesty a obklady z mramoru, dále veš-
keré pomníky a náhrobky. Návrhy a
rozpočty nezávazně zdarma. Četná
odporučení důstojných farních úřadů.
TELEFON ČÍSLO 325

Výtečná knižní novinka dra J. Vrchoveckého

VĚDA A VÍRA

podle vynikajících přírodopytců

(str. 136, cena 7'60 Kč).

Filosof, theolog a důkladný znalec odborné literatury vytvořil dílo veliké praktické ceny, zvláště pro dnešek, kdy ještě stále se opakuje lichá námitka, že mezi vědou a věrou je rozpor a nepřátelství. Odpověď dra Vrchoveckého je jasná a přesvědčí!

Dříve vyšlo od téhož autora :

Přirozená mravouka 16 Kč
Církev a nová doba 34 Kč

Vydala Matice cyrilometodějská, Olomouc,
Wilsonovo nám. 16.

klášter redemptoristů: 27. až 31. srpna: čtenáři Hlubiny. Příhlášky přijímá klášter redemptoristů, Stará Boleslav. — Nová Říše, klášter premonstrátů: 15. až 19. srpna studenti. Příhlášky přijímá klášter premonstrátů v Nové Říši.

Pořad přednášek na kursu diecézní katolické akce olomoucké na svatém Hostýně. V pondělí 26. srpna: 19.30 hod.: Veni, Sancte Spiritus. Msgr. Fr. Jemelka, metrop. kanovník, Olomouc: Náboženská situace u nás sub specie aeternitatis. V úterý 27. srpna: 8.15 hod.: Msgr. dr. B. Vašek, prof. CM, bohoslovecké fakulty, Olomouc: Podstata, vlastnosti a nutnost katolické akce. Koreferát Jan Mlčoch, insp. náboženství, Uh. Hradiště: Cím katolická akce u nás být nesmí a jak by nesměla pracovat. 10.00 hod.: Dr. Vašek: Předpoklady úspěchu katolické akce. Koreferát: Proč jsou laici u nás značně nevěřiví ke katolické akci. 14.30 hod.: P. Fr. Schroller, CSM, superior, Mor. Ostrava: O které cíle a kterými prostředky pracovat u náboženské povznesení mužů. Koreferenti: Msgr. Jar. Hlobil, děkan, Uh. Brod, dr. Fr. Kolář, kaplan, Zábřeh. 16.30 hod.: Msgr. dr. Josef Folyňovský, metropolitní kanovník, Olomouc: O které cíle a kterými prostředky pracovat u náboženské povznesení žen. Koreferenti Medard Horák, děkan, Frenštát, a dr. Martin Mikulka, profesor, Uh. Hradiště. Ve středu 28. srpna: 8.15 hod.: P. Ferd. Nesrovnal T. J., gen. duch. rádc. Sdružení katol. mládeže, Praha: Jak pracovat u nábožensky mezi mládeží: všeobecně, dále zvláště mezi jinochy a mezi dívkami (dva referáty). Koreferenti: Jindřich Krének, ústř. vzdělávatel Orla, Vyškov, Josef Dolanský, kaplan, Valašské Klobouky, Dominik Vicenec, kaplan, Frenštát. 14.30 hod.: P. Rudolf Schikora, CSM, Mor. Ostrava-Hlučín: Co podnikati pro nábožensk. prohloubení a upevnění v diecési v období 1935 až 1936. Koreferenti Josef Nejedlý, farář, Vřesina, Frant. Jašek, kaplan, Bludov. 16.30 hod.: Ladislav Zamykal, šéfredaktor, Olomouc: Jak prováděti ve farnosti šíření katolického tisku. Koreferenti Stanislav Dubina, kaplan, Polešovice, Hugo Schneider, kaplan, Frenštát. Ve čtvrtek 29. srpna: 8 hod.: Dr. Josef Hlouch, asistent CM, fakulty, Olomouc: Jak nábožensky získávají lidi, stojící v jiných stranách a

spolcích. Koreferent Florián Coufal, farář, Náměšť. 9. hod.: Alois Olšovský, farář, Vítkovice: Jak pracovat u získání dělnických vrstev pro život náboženský: 10 hod.: Antonín Dokoupil, děkan, Kvasice: Co podnikati pro upevnění života rodinného. Koreferent Frant. Zdráhal, farář, Dolní Zvotice. 11.00 hod.: Jakub Hudeček, děkan, Huštěnovice: Co podnikati, aby neděle a svátky byly svčeny v duchu křesťanském. Koreferenti Stanielav Schneeweiss, exposita, Hodolany (s hlediska měst), P. Pius Petráš O. Praem., kaplan, Sv. Kopeček (s hlediska výletních míst). 13.30 hod.: Msgr. dr. Bedřich Vašek, profesor CM, fakulty, Olomouc: Jak vychovávat laické pracovníky v katolické akci. 15.00 hod.: Shrnutí směrnic, jež jsou výslednicí referátů a debat. Te Deum.

Ústřední apoštolát sv. Cyrila a Metoděje v Olomouci přijal také letos dvojí výpravu krajaňských dětí ze zahraničí k prázdninovému ubytování. Dne 2. července t. r. přijelo z Brém z ohlášených 18 dětí 16 a dne 23. července přijelo 18 dětí z Porýní, které ACM, umístil v hodných katolických rodinách, ponejvíce v okolí olomouckém. Kromě osvědčených už příznivců krajaňského zahraničí vyšli prosbám ACM obětavě vstříc vdpp: P. František Slepánek, farář v Bystrčovicích, dr. Fr. Kolář, kaplan ze Zábřehu, P. Fr. Bílek, děkan v Konici, P. Josef Pala, farář v Dolanech u Olomouce, P. Metoděj Zemánek, farář v Pavlovicích u Přerova, P. Julius Půda, probošt na Sv. Kopečku, P. Vilém Pospíšil, farář, Mor. Húzová, P. Šebestián Pavliček, farář v Přemyslovicích a P. Bohuslav Juroška, kaplan u Lysé nad Labem. Radostné bylo shledání těch malých zahraničních hostů s dobrými hostiteli, u nichž prodleli už loňské prázdniny. Zvědavost „prváků“ vybijela se častými otázkami: „Přijdu k rolníkovi?“ To děti dělnické zajímá, nově prostředí našeho zemědělského venkova, svoboda dvorů, zahrad a polí, volnost pohybu na čerstvém vzduchu, to je už lákavě chvályhodná tradice venkovského pohostinství, o němž si cestou vypravují na společném návratu domů, ACM, všem obětavým hostitelům vzdává vroucí dík srdečným „Pán Bůh zaplat!“

Literatura.

Zikmund Halka Ledóchowski, Kniha mé životní pouti. Str. 384. Nákladem vlastním, Praha 1934. Když jsme v našem časopise apoštolátním uveřejnili svého času rané vzpomínky autorovy na Velehrad, jak je současně publikoval v pražské „Vlasti“, netušili jsme, že to budou úvodní kapitoly velké knihy, která se stane nejen autobiografií autorovou, nýbrž i zajímavou historií jednoho z nejstarších a nejznámějších šlechtických rodů bratrské Polsky. Prelát Ledóchowski navázal tu na níř vlastního života bohatý materiál z kroniky svého rodu. S láskou dědice staré slávy opatroval ve své residenci olomoucké jedinečné její doklady, jež samy tvořily vzácné muzeum rodové, studoval je, shledával a rozmnožoval. Viděl mnohá historická fakta z pozadí, kam nevidělo oko vnějšího pozorovatele, znal svět t. zv. vyšších kruhů, měl tam rozsáhlé styky, mnoho cestoval, četl a přemýšlel, až uzrálo ovoce jeho životních zkušeností v „Kniže životní pouti“. Psal jí s láskou, ale psal jí kriticky. Láska jí také dala pečlivou zevnější úpravu a vyzdobila četnými kresbami i barevnými přílohami. Nelitoval nákladu, když chtěl postavit pomník všemu, co mu bylo v přítomnosti i minulosti tak drahým.

Svatého Augustina, Rozhovory duše s Bohem. Přeložil A. P. K tisku upravil a vignetu nakreslil Břetislav Štorm. Vytiskl Václav Horák v Prostějově. Stran 120, cena 12 Kč. Vyдалo Cyrilometodějské knihkupectví G. Francla v Praze I., 536. — Osobnost svatého Augustina, největšího z učitelů a bojovníků Církve, představuje podivuhodnou syntézu antické vzdělanosti a jemného lidského srdce, které bylo zúrodněno vroucím duchem Kristovým. Jeho literární odkaz, ač tak rozsáhlý a významný, zůstává katolické veřejnosti namnoze nepřístupen. Byla z něho překládána nejčastěji „Vyznání“, dílo umělecky jedinečné, nedostupný vzor všech autobiografií, které založilo Augustinovu literární slávu a získalo pro Kris-

ta nesčíslné množství duší. — Franclovo nakladatelství vydává právě jinou, po „Vyznání“ nejrozšířenější knihu svatého Augustina „Rozhovory duše s Bohem“. Toto dílo se od „Vyznání“ ovšem obsahově i formálně liší, ale umělecky se mu úplně vyrovná. V „Rozhovorech“ promlouvá pronikavý znatel lidské duše o tajemství poměru člověka k Bohu, o pádu lidské přirozenosti a o její nekonečné bídě, o hledání a poznávání nadpřirozené pravdy, nevyzpytatelných cestách Boží milosti, o jeho velikém milosrdenství a lásce k bloudícímu člověku. Čemu se může dnešní katolík naučiti od svatého Augustina, je pevná a živá víra. Bude to jedna z nejlepších meditačních knih jak pro kněze a bohoslovce, tak i pro laiky.

Josef Hronek, Reforma národní školy československé. 80, stran 140, cena 6 Kč. Nákladem Cyrilometodějského knihkupectví G. Francla v Praze. — Instruktivní knížka Hronkova zpravuje nás o ideálech nové výchovy v národní škole čsl., které jí podstatně mění v instituci světovou. Klidným a pečlivým rozбором probírá autor všechny přítomné snahy reformní, cíl, metody a program nové liberálně demokratické školy. Zejména rozbírá tak zvaný Malý školský zákon. Zajímavá je kapitola o Děrových školských reformách, které autor důkladně rozebírá. Zároveň referuje o plánu jednotné organizace všeho školství a činí připomínky se stanoviska katolického. Všem, kdož se zajímají o věci školské, kniha Hronkova poskytne bohaté poučení, neboť je výstižným vypsáním vzniku, zásad a cíle reformy a současného stavu školství národního a pokusného, za kterou jsme autoru vděční.

Je-li nám nevolno v přeplněných místnostech, v horku, špatném vzduchu, na cestách a pod., natíráme čelo a spánky nezředěnou francovkou Alpou a vdechujeme její vůni.

ДА ВЪСН КЕДН

НО БЖАЖТЪ

APOŠTOLÁT

SV.
CYRILA
A
METO
DĚJE
POD
OCHRANOU
BL.PANNY
MARIE

OLMOUC

ROČNÍK XXVI.

ČÍSLO 9.

Redakce a administrace Apoštolátu: Olomouc, Wilsonovo nám. 16/II.

Redaktor: František Jemelka, tajemník ÚACM.

Roční předplatné 12 Kč, pro Ameriku 1'5 dolaru. Časopis vychází měsíčně.

OBSAH:

Slovanský jazyk v katolické liturgii v Jugoslavii	261	Václav Lypynský	277
Tři neděle u sovětských bezbožníků	264	Vzpomínky ze Slovenska	278
Tichý pracovník na poli vzájemnosti slovanské země	270	Křesťanský Východ	281
Pout do Soluně	271	Katolický obzor	287
		Krajanské zahraničí	292

Členské příspěvky. P. T. farní úřady: Cočkytle 40 Kč, Lipník nad Bečvou 75 Kč, Albrechtický 200 Kč, Bílá Lhota 90 Kč, Albrechtický 120 Kč, vdpp.: P. Schneider, kaplan, Frenštát p. R., 90 Kč, Ad. Horák, kanovník, Lipník n. B., 5 Kč; P. T.: z farnosti šumperské (vdp. Duda) 24 Kč, Terezie Kučtková, Buchlovice 10 Kč. Pán Bůh zaplat!

Zahraniční misie. Vdp. dr. Kamilo Dočkal, Zagreb, SHS, 15 Kč; P. T. nejmenovaná, Olomouc, 20 Kč, B. Bureš, studující, Murská Sobota, SHS, 10 Kč, St. Tine, bogoslov., Maribor, SHS, 10 Kč. Pán Bůh zaplat!

Známky, knihy, staniol darovali: P. T.: Fr. Šehnal, Velké Prosenice; pí Mikuličková, Olomouc; p. Fechtner, Olomouc; pí Sedláčková, Olomouc; Fr. Klimeš, Olomouc; z farnosti šumperské; vdp. Šumšal, Olomouc. Pán Bůh zaplat!

Celkový přehled činnosti sester chudých nemocných (kongregace Těšitelék) r. 1934. Počet sester (všechny číslíce, v pořadí, jak za sebou následují, jsou z těchto míst: Brno, Praha, Kolín, Kobylysy, Mor. Ostrava, Vel. Meziříčí, Tišnov, Pardubice, Vyškov od 7. XI., Rajhrad): 6, 6—7, 7, 5—6, 7, 4, 3, 5—6, 3—4, 2, celkem 48—52. Během roku bylo ošetřováno celkem nemocných: 147, 208, 206, 222, 272, 241, 252, 171, 36, 4, celkem 1759. Počet nemocných, u nichž byla obstarávána i domácí péče: 15, 28, 43, 35, 102, 39, 6, 33, 15, 4, celkem 320. Počet nemoc-

ných, kteří byli hmotně podporováni: 85, 56, 44, 198, 125, 21, 134, 60, 10, —, celkem 733. Služba u nemocných byla konána: v půldnech: 1605, 1387, 810, 700, 3165, 718, 179, 1413, 48, 387, celkem 10.412; v službách, trvajících méně než půl dne: 4493, 3184, 5010, 5600, 10.832, 5041, 2865, 3800, 477, —, celkem 41.302; v nočních službách: 227, 404, 500, 108, 397, 127, 25, 176, 10, 8, celkem 1982. Výsledky duchovní činnosti mezi nemocnými a v jejich okolí: Velikonoční sv. přijímání: 71, 161, 181, 176, 232, 116, 34, 73, —, 8, celkem 1052. Zaopatřeno svátostmi umírajících: 57, 86, 65, 55, 96, 64, 29, 73, 10, 4, celkem 539. Návraty do Církve sv.: 5, 34, 68, 120, 20, —, 8, 6, —, —, celkem 261. Napravená manželství —, 2, 5, 8, 3, —, 4, —, —, —, celkem 22. Pokřtěno větších dětí: 1, 15, 18, 30, 12, —, —, 2, —, —, celkem 78.

Kde budou exercicie v září a říjnu? Hlučín (Exerciční dům). Září: 20. až 24. jinoši (rekruti), 30. září až 4. října dívky, Říjen: 4. až 8. ženy (III. řád), 8. až 12. dívky (III. řád), 25. až 29. muži. Přihlášky přijímá Exerciční dům v Hlučíně. — **Nová Říše** (klášter premonstrátů). Říjen: 25. až 29. jinoši. Přihlášky přijímá klášter premonstrátů v Nové Říši. — **Velehrad** (exerciční dům Stojanov). Září: 4. až 8. akademikové, 19. až 23. úřednice a dívky z měst. Přihlášky přijímá Papežská kolej T. J., Velehrad. — **Želiv** (klášter premonstrátů). Září: 19. až 23. odvedenci. Říjen:

APOŠTOLÁT

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie.

Ročník XXVI.

Září 1935.

Číslo 9.

Slovanský jazyk v katolické liturgii v Jugoslavii.

(Poznámky k nedávno uzavřenému konkordátu Jugoslavie se Svatou Stolicí.)

Dne 25. července 1935 uzavřen byl o půl 12. hod. dopoledne ve Vatikáně konkordát mezi Sv. Stolicí a královstvím jugoslavským. Jménem Sv. Otce podepsal vzájemnou dohodu státní tajemník, kardinál Evžen Pacelli, a za vládu jugoslavskou ministr spravedlnosti a strážce státní pečeti, dr. Ljudevit Auer.

Nový konkordát dotýká se také otázky „glagolice“, t. j. církevní slovanštiny v bohoslužbě. Řeší ji nejen „v souhlasu s národními tužbami Jugoslavie, ale též ve smyslu církevní disciplíny a podle přání příslušného katolického duchovenstva“.

„Glagolice“ je původně název slovanštiny, jež vynalezl sv. Cyril a v němž psali sv. bratři slovanštinou překlad bohoslužebných knih a sv. Písma.¹ Poněvadž tímto písmem byly psány i později bohoslužebné knihy staroslovanštiny, užívané

¹ Cyrillské písmo slovanštinou, jímž píší dodnes Rusové a Jihoslované, je jednodušší a počalo se ho užívat teprve ve století desátém.

Hrvatský dějepisec dr. V. Rački sestavil zajímavý přehled, jak byla nazývána glagolice v důležitých dokladech dějinných (V. Rački, Slovanštinou, str. 62 a další).

1. Císař Michal, který na žádost velkomoravského knížete Rostislava posílá svatého Cyrila a Metoděje na Moravu, nazývá písmo jimi sestavené: „Bukvy v'vaš slovensky ezyk“. (Život sv. Konstantina, hl. XIV.)

2. Papež Hadrián II. ve svém listě k Rostislavovi a Kocelovi (Život sv. Metoděje, hl. VIII.) píše: „Knigy jazyka sloven'skago (vašego), knihy slovenskyja, sloven'ska gramota.“

3. Papež Jan VIII. v památném listě k Svatoplukovi: „litteras sclaviniscas“.

4. Nejménovaný Solnohradčan r. 873: „sclauicas litteras“.

5. Životopisec sv. Konstantina: „slovenjom' knihy“ a v pochvalném slově: „pismena sloven'sku jazyku“.

6. Životopisec sv. Metoděje: „sloven'sky knihy“.

7. Jan, bulharský exarcha: „pismena sloven'skih' k'nig“.

8. Mnich Chraber: „sloven'skaa pismena“.

9. Řecký životopisec svatého Klimenta: „ta sthlobenika grammata“.

10. Sázkavský mnich: „slavonice littere“.

11. Ruský letopisec Nestor: „pismena azbukovnaja sloven'skij, slovenskije knihy“.

v některých římskokatolických diecésích jihoslovanských, zvláště přímořských, znamenala otázka „glagolice“ otázku zvláštní výsady, již Sv. Stolice dovolovala užívat v bohoslužbě římského obřadu staroslovanské, jak ji asi užívali slovanští věrověstové sv. Cyril a Metoděj. Tato výsada měla ovšem své nepřátele. Boj o „glagolici“ vyplnil mnoho stránek církevních dějin jihoslovanských katolíků, kteří s jedné strany byli tisnění šovinismem maďarským a s druhé strany kulturní a politickou expanzí italskou.

Proto také tato část nového jugoslávského konkordátu vzbudila pozornost i v kruzích nekatolických a vyvolala namnoze z věcného neporozumění zbytečné novinářské polemiky, nebo aspoň předčasné, ukvapené úsudky, pokud přesný text jugoslávského konkordátu nebyl uveřejněn.

Nebude tudíž neúžitečně připamatovat si zásadní stanovisko Církve v otázce liturgické řeči vůbec a v otázce „glagolice“ u Jihoslovanů zvláště.

Katolická Církev užívá k oslavě Boží a při slavení nejsvětějšího tajemství Oběti novozákonní jednak r ů z n ý c h o b ř a d ů, jednak i r ů z n ý c h j a z y k ů. Bohatství nejkrásnějších bohoslužebných obřadů rozkvetlo zvláště na křesťanském Východě. Kolik různých liturgií — vzpomeňme jen Řeků, Koptů, Sýřanů, Chaldejců, Maronitů, Melchitů, Armenů a různých církví sjednocených — s tolika též setkáváme se bohoslužebnými řečmi — vedle přijaté snad latiny. Ale i na katolickém Západě najdete kromě římského (či latinského) obřadu též jiné obřady: ambrosiánský, užívaný v arcidiecési milánské (jehož i Sv. Otec někdy používá) a obřad mozarabský, užívaný ve Španělsku. Bohoslužebnou řečí římského obřadu stala se všeobecně latina; přesto však se zachovala v něm i církevní staroslovanská jako posvátné dědictví cyrilometodějské na mnohých místech Jugoslaviie, zvláště v někdejší Dalmácii. Dějiny staroslovanské v bohoslužbě jihoslovanských katolíků obsírně vypsál na základě historických dokladů dr. Ivo Prodana,² v knize nadepsané významně: „Borba za glagolicu“ (t. j. boj o glagolici). Předslav základní informace o glagolici, podává v ní nejprve autor životopis slovanských apoštolů, jako geniálních vynálezců glagolice, potom si všímá zvláště papežských úchval staroslovanské bohoslužby a sleduje její osudy na půdě jugoslávské až do r. 1900.

O výsadu staroslovanské řeči bohoslužebné zápasila nejvíce katolická Dalmácie, slovanská země, které nejdříve zasvítilo světlo křesťanské víry. Už kníže apoštolský sv. Petr na svých cestách do Říma a zpět procházel Dalmácií a podle svého obyčeje všude hlásal Kristovo evangelium. Sv. Pavel píše ve svém listě k Římanům, že počínaje od Jerusalema kolem až do Illyrie všecko naplnil Kristovým evangeliem. (Řím. 15,

² Spisí D. Iva Prodana, Uspomene, X. „Borba za glagolicu“. I. díl: Poviest glagolice i nje izvori. Zadar 1900.

19.) A ve svém druhém listě k Timoteovi mluví apoštol národů o vyslání svého žáka Tita do Dalmácie. (2 Tim. 4, 10.) V apoštolské práci mezi Slovany dalmatskými pokračovali apoštolští žáci Klement, Apolinář, Andronik a jiní, ba stará tradice jmenuje žáka sv. Petra, sv. Dujmu, prvním biskupem města Solinu, kde také za víru prolil mučednickou krev.

Rozkvět křesťanské víry kolem starobylé metropole solinské (Salona nedaleko Splitu byla i letním sídlem krvavého Diokleciána) zastavilo, ba zničilo v 7. století stěhování národů. Vědomí dávné křesťanské minulosti udrželo se však v Dalmácii i za nového jejího osídlení statečným obyvatelstvem hrvatským, jak je patrné z legend, které vynález církevní glagolice připisují dokonce už sv. Jeronymovi, rodáku dalmatskému (ze IV. století). Po zániku Solinu je to blízký Split s obnoveným arcibiskupstvím a proslavené biskupství ninské (biskup Grgur ninský kolem roku 900), které přivádějí k novému rozkvětu křesťanskou víru mezi dalmatskými Slovany, ale též usilují o zachování církevní staroslovanské štítny v bohoslužbě. A Sv. Stolicе ponechává jim tuto výsadu jednak pro starobylou jejich křesťanskou tradici, jednak také pro jejich osvědčenou věrnost k Církvi v příboji dvojího útoku: se strany východního pravoslaví a pak se strany mohamedánských Turků.

Láska jugoslávských katolíků k církevní glagolici procházela během věků těžkými zkouškami. Jednání o glagolici zaměstnávalo na příklad pět církevních sněmů splitských (od roku 925 do roku 1075). Střídaly se doby klidného používání bohoslužebné glagolice (do 16. století), s jejím novým potvrzením Sv. Stolicí (za Innocence IV.) a zase s jejím pozvolným upadáním.

Zlatým písmem je v těchto dějinách zapsán papež Slovanů, Lev XIII., a veliký biskup ěakovský Josef Jiří Štrossmayer.

Jejich úsilovné snahy setkávaly se v prozřavé lásce k Církvi a Slovanstvu. Šlo jim oběma o svatou myšlenku sjednocení Slovanů v pravé víře Kristově. To byla také pohnutka, proč se ěakovský biskup Štrossmayer už roku 1859 obrátil k papeži Piu IX. s prosbou, aby Sv. Stolicе uspořádala nové vydání liturgických knih hlaholských. A Řím pověřil touto péčí právě biskupa Štrossmayera. Korunu jeho díla bylo pak roku 1893 vydání hlaholského misálu, jehož náklad byl tak rychle rozebrán, že bylo třeba vkrátce uspořádat nové vydání.

Neobyčejnou radostí naplnila jihoslovanské katolíky encyklika papeže Lva XIII. „Grande munus“, v níž nejenom viděli světovou oslavu slovanských apoštolů sv. Cyrila a Metoděje, ale také potvrzení svých dávných výsad, užívání bohoslužebné staroslovanské štítny — glagolice. Vždyť Lev XIII. tak významně uvádí ve své encyklice právě ono místo z listu papeže Jana VIII. ke knížeti Svatoplukovi, kde mu — před desítkami věky — psal: „Slovanské písmo... jímž zaznívají Bohu povinné chvály, právem chválíme a nařizujeme, aby se v téže řeči sláva i skutky Krista Pána Našeho

vypravovaly. A také nic nepřekáží zdravé víře a nauce, aby se v téže slovanské řeči mše zpívaly, svaté evangelium a Boží čtení Nového i Starého zákona dobře přeložená a vysvětlená četla a všechna ostatní officia hodinek (breviáře) konala."

A vskutku také projevila se přízeň Lva XIII. k odkazu cyrilometodějském roku 1886, když Černá Hora uzavírala konkordát se Sv. Stolicí, potvrdil papež zavedení bohoslužebné „glagolice“ v diecési barské (Antivari).

Poněvadž však této výsady nepoužívaly všechny farnosti v jugoslavských diecésích, nařídil papež Pius X. roku 1906 dekretem posv. kongregace obřadů biskupům jugoslavským, aby pořídili soupis farností, kde před rokem 1868 byla glagolice v liturgii zavedena. Tento rok měl býti rozhodující pro užívání glagolice v liturgii. Nový konkordát, jak možno soudit z předběžných zpráv, potvrzuje výsadu „glagolice“ nejen pro jednotlivé diecése, ale pro celou Jugoslavii, šetře při tom přirozeně práva menšin.

Této jednotné teritoriální úpravě hlaholské výsady předcházela roku 1929 vnitřní jednotná úprava hlaholského rituálu, z něhož byly odstraněny drobné různosti a vydán rituál oficiální, který je přesným překladem římského (latinského) rituálu. Zároveň bylo dovoleno, aby byl misál (kniha mešní) tištěn netoliko písmem hlaholským nebo cyrilským (ruským), nýbrž i latinkou. Jenom kánon (neměnná část mše sv.) musí býti tištěn písmem latinským i slovanským.

Tím je ovšem značně usnadněno používání liturgické staroslovánštiny i těm, kdož neovládají písmo hlaholské.³ — S oprávněnou hrdostí ještě podotýkáme, že se o vědeckou úpravu církevní hlaholice a o vydání oficiálních liturgických knih hlaholských v Jugoslavii nejvíce zasloužil český universitní profesor pražský, preláta dr. Josef Vajs, uznávaný odborník v otázkách hlaholské. Katolíci jugoslavští jsou mu za to vděční. —a.

³ Takových misálů, tištěných latinkou, je možno používat i u nás na těch místech, kde Svatá Stolica povolila v určité dny sloužit mši svatou staroslovansky (na příklad na Velehradě o svátku cyrilometodějském).

Tři neděle u sovětských bezbožníků.

F. Vondráček-Habětinek.

(Pokračování.)

IV.

Jak se jeví vnějškově, nikoli vyhledávaně, bezbožnická propaganda, teror, stav církve a náboženství cizinci, který nepotřebuje tlumočnicka Inturistu a která má určitou volnost k rozhovoru a k procházkám.

Kijevská Lávrá není samozřejmě jediným protináboženským mu-seem v sovětském Rusku. Každé veliké město má podobné mu-seum. Za pobytu v Leningradě měla delegace čsl. tisku navštívit

také katedrálu sv. Isáka, dnes přeměněnou v protináboženskémuseum. Nenavštívili jsme ji a program byl změněn tak, že delegace byla odvedena do útulku pro matky a kojence. Kole-

Z bezbožnické abecedy bolševické, písmeno U. Řikání: Ugodníkov uničtožaj, Umnožaj urožaj = nič (nebeské) pomocníky (sv. Mikuláš) rozmnožuj úrodu (agrotechnikou s traktory).

gové, kteří útulek navštívili, byli nadšeni vzorným ústavem, který by měli rádi v každém našem městě. Ovšem na ruskou rozlehlost a nesmírné požadavky, které si klade dnes výchova ruské mládeže (a zejména s ní související strašlivá metla „bezprizorných“), je to nesmírně málo. Je to však příklad a bude-li Stalin prováděti zase

pětiletku péče o zlepšení veřejného zdraví, morálky, manželství, rodiny — bez plánu a velkorysosti tento Kavkazan nic neprovádí — bude zde již tolik dobrých příkladů, jak má vypadati vše, co přispívá k morální a tělesné zdatnosti národa.

Jako země dvoji tváře představují vám sovětská zřízení Rusko.

V dětském útulku nebo v tak krásných nádražních místnostech pro děti v Moskvě (mají tam hračky, mléko, ošetřovatele, jednu místnost určenou pro kojence a matky, druhou pro děti odrostlejší) vidíme lepší, representační tvář země. Druhá se skrývá v osudu dětí bezprizorných, který je děsným důsledkem názorů na manželství a jeho snížení na technicko-produktivní funkci bez morální odpovědnosti manželské a zvláště otcovské, ačkoliv i hříchy lásky mateřské jsou tu zjevem přečastým. Delegace viděla také vzorné trestnice, donucovací pracovnu pro mnohonásobné zloděje. Není to ani trestnice, není to také polepšovna, ne také donucovací pracovna, ani cokoliv jiného, co u nás justice provádí, aby napravila nebohého trestance. Zde, v kolonii Bolševo za Moskvou, stojí celá veliká továrna a ves obydleny mnohonásobnými zloději. Pracují tam za stej. podmínek jako čestní dělníci, dostávají mzdu, naučí se pracovati ve dřevě (továrna vyrábí všechno sportovní náradí a oděv), v železe, textiliích, mají svobodu v rámci svého střeženého tábora a samosprávu. Mluvili jsme s pokladníkem, který byl dříve mnohonásobným kasařem (lupičem pokladen), s ředitelem, který byl podvodníkem, s účetním, který měl jistě v občanském životě několik opakovaných vroubek proti bezpečnosti cizího majetku, než se dostal do kolonie, pracoval poctivě a stal se účetním. Někdy se nám zdálo, že tito lidé mají vrozenou kvalifikaci pro svá místa, nebo že tento zajímavý systém výchovy působí velkolepě na lepší lidi, ale ne na lidi-vší dle Dostojevského. Všichni tito lidé z upřímnosti, jakou u nás vidíme jen u veřejně kajících se příslušníků Armády Spásy, vypověděli na sebe všechny hříchy proti sovětské společnosti a proti zákonům, ale pochválili stranu, t. j. stranu komunistickou, která je převychovala na lidi proletářsky poctivé a užitečné. Ale to je jedna stránka — a jistě skvělá stránka — sovětského pokusnictví s člověkem. Hned za továrnou spatřili jsme z auta vezoucího nás ca 30 km do Moskvy skupinu lidí, pracujících pod bodákem GPU (tajné státní policie), t. j. politické provinilce, kteří pro kritiku režimu byli odsouzeni k nuceným pracím. Tedy pro mnohonásobného trestance zloděje přímo vzorné jednání a pro druhé úděsně a nepřiměřeně přísná tvář sovětské spravedlnosti. Podobných příkladů dvojtvárnosti — chtěného a skutečného — nalezne pozorný sledovatel života SSSR denně několik. Konečně dvoji tváří jsou i n á b o ž e n s k é p o m ě r y: zákoník a ústava, dále propagační brožury pro cizince mluvící o vzorném oddělení státu a církve a o nezájmu státu na církevních zřízeních. Druhá tvář je to, co vidíme nebo nevidíme z tragedie svobody vyznání v zemi atheistické diktatury!

Bezbožectví už do duše dítěte!

Viděli jsme museum dětské knihy. Něco jako vzorný výzkumný ústav pro studium vychovatelské praxe. Ředitel, který byl v ČSR a s pýchou ukazoval na kritiky pražského tisku o jeho přednášce a výstavce, ochotně ukazuje zařízení. Mezi vyučovacími předměty nalézáme protináboženské knihy. Škola přivedená do musea právě v době návštěvy delegace, poslouchá přednášku učitelky o dětské četbě a jejím dějinném vývoji. Samozřejmě, že si třídně uspořádala celý ten dějinný přehled: doba feudální, kdy četli jen šlechtici, později doba měšťanská, dále občanská, tvrdý život chudého dítěte, dychtícího po vzdělání, toužebně čtoucího ve světlíku podzemního bytu a nakonec naplnění touhy chudých: moderním nábytkem opatřená, světlá, vytápěná dětská čítárna a knihovna. Radost bylo pohleděti na poslední díl kulis dětského divadélka s otáčejícím se jevištěm, jak má venku vypadat život dětí. Samozřejmě, že knihy, které se dávaly do rukou loutek dětí šlechtických, občanských a měšťanských, byly knihy náboženského námětu nebo pohádky: knihy podle výkladu učitelky škodlivé, kterých sovětské děti již nemají.

Protináboženská abeceda pro děti.

Londýnský „Observer“ roku 1934 přinesl posudek svého moskevského zpravodaje o nových protináboženských opatřeních pro výchovu dětí, mimo jiné také o protináboženské abecedě. Zpráva popisující jednotlivé listy abecedy vzbudila v západní Evropě úžas. V hale nejlepšího hotelu „Nationale“ proti Kremlu, vystavěného v dobové kráse okolo r. 1900 — nové hotely se právě dokončují a budou slušnou ukázkou stavitelství nového režimu — v knihkupectví pro lidi mající cizí valuty, obdržel jsem jeden výtisk souboru: „Antireligioznaja azbuka“ (protináboženská abeceda, nebo lépe rusky: ABV da). Každé písmeno má veršiček, začínající vždy stejným písmenem, k němuž se vztahuje. Viz na př. str. 233 letošního „Apostolátu“ s obrazem písmene O. Zde veršiček zní: „O b r a z a m i o t ě e o b m a n y v a l o č e ň“, t. j. svatými obrazy velmi klamal otec (duchovní) pravoslavný lid. Písmeno jest doprovázeno mnohobarevným obrázkem. Tato abeceda jest zpracována globálním způsobem, t. j. učí se čísti podle obrázků veršičku, kde každé slovo začíná písmenem, které se právě učí z obrazu abecedy. Nevím, jakým vlivem působí tato abeceda na žáky sovětských škol. Dospělým zdá se graficky velmi zdařile reprodukováná, kreslířsky dokonalá, ale protinábožensky neúčinná... Některá písmena přinášíme vyobrazena: Písmeno C s veršem: Carstvo cerkvej (vláda cerkvi — kostelů) — carstvo cěpej (vláda okrovů). Obrázek pro písmeno U s říkáním: Ugodnikov uničtozaj, umnožaj urožaj! (nič nebeské pomocníky (obr. sv. Mikuláše), rozmnožuj úrodu — agrotechnikou s traktory).

Protináboženská propaganda v dětském zábavním parku.

„Synové této země dovedou často lépe provádět věci, než synové Boží . . .“, tak volně sestavuje slova Písma vzpomínal jsem na dokonalou pastorační d'ábla, jakou provádí svobodně a volně na celé šestině světa, když naše delegace stanula v síni protináboženské propagandy — v parku kultury a oddechů. Velkomyslná a se stanoviska dětí a bavících se dospělých nejlepší městská rada na světě, moskevský sovět, zřídila tu velký zábavní park, něco jako Eden nebo Prater na obrovském prostranství u řeky Moskvy. Celá velká síň byla tam věnována protináboženské propagandě. Každé náboženství a církev dostávaly tam svůj díl! Obrázky? „Ach, jak směšné, jak rozkošné, tak děsně krásně.“ Tak se jevily očím kolegů delegace neznajících ruské azbuky, ale byly tak hrozné a hloupé pro oči hmatající ruštinu z jejich podpisů. Jaká ironie bezbožníka z kreseb a k nim přidaných citátů z bible! Výsměch stoupence Darwinovy teorie „evangelickému učení o stvoření“, jak zní sovětský termín o výkladu bible o stvoření světa a člověka. Všechna náboženství, křesťané, muslimani, židé, sektáři, pohané, byli zde představeni před zásadně odmítající oči budoucího člověka, který jest vychován, žije a bude snad žít jen na hmatatelném, sečitatelném a domněle solidně vědeckém světovém názoru.

Nekřesťanská jména dětí.

Během třinedělního putování mohli jsme si sestavit celou sbírku nekřesťanských jmen dětí. Vypočítávatí je . . .? V dobré náladě, při zavřených dveřích, dozvíš se, cizince, i sestavení docela směšná, díky že ne pravdivá: „Zavolej OKTÁBR (rudý říjen, měsíc revoluce bolševiků) REVOLUCI, ať pomůže PĚTILETCE, stalo se jí něco špatného!“ Neboť v rodinách každý volá dítě jinak, poněvadž tajně pokřtil tatínek, mamička a babička. Z „Pravdy“ z 21. června se dovidáme, že hošík nese jméno TELLMANN, po vůdci německých komunistů. Doba a lidé mají také smysl pro humor.

Bezbožecká písnička pro děti.

Je-li dřívější výchova v Rusku líčena dnes jako systém generálů, popů, kostelů, tedy jako systém hlouposti (líčení v museu dětské knihy), vidíme-li (tamtéž) nápisy: „Nic není těžkého než vládnouti vzdělaným národům!“ a pod tím obrázek těch, kteří to ve skutečnosti ruského života hlásali: popy, generály, velkostatkáře, kupce, biskupy, cary, nepřekvapí naprostý opak dnešního sovětského života. Moskevské děti znají písničku (předzpěvoval ji v hotelu Nationale sympatický jinak otec):

My děti revoluciji, my děti oktabra,
paryžskaja komuna nam bábuškoj byla.
My děti revoluciji, my děti oktabra . . .

ale dále není nutno ji zaznamenávatí, neb tyto „dětí revoluce, děti rudého října, jímž byla babičkou pařížská komuna, vylezou na nebe

ЦАРСТВО ЦЕРКВЕЙ,-
Царство цепеней

Z bezbožnické abecedy bolševické, písmeno C. Řikání: Carstvo cerkvej — vláda církví (kostelů) carstvo cěpej — vláda okovů.

a vyženou všechny bohy . . .“! Nehlásají tedy nic jiného, než co tvrdí marxisté na celém světě. Ve Vídni, když zamezili oslavy Božího těla s městskou účastí, hlásali pyšně, že „zhasli světla na nebi“! Něco podobného na kratičký čas hlásali ve Španělsku . . .!! Velký sovětský realista Josif Vissarionovič Stalin vzdává se této trockistické protináboženské písničky a staví se svým lidem údolní přehradou

ve všech koutech své říše. Vidí-li potřebu vyslati ruskou mládež k nebi, pak ji opatří spolehlivým padákem. Nebo také dokonalou strojní puškou. Nestará se o „bohy“ na nebi. Jde cestou tvůrčí, z a p o m í n á n a p r o t í n á b o ž e n s k ý b o j, neboť mění-li se svět, tím prudčeji a vířivěji mění se jeho ruská šestina. Bez zbytečného optimismu, bez zaujetí a proklínání: když ne již EX ORIENTE LUX, určitě IN ORIENTE LUX. Především vzniká světlo pro něho samotného.

Tichý pracovník na poli vzájemnosti slovanské zemřel.

† P. František Venhuda.

Ve svém rodišti Chvalkovcích u Nových Hvězdlic na Brněnsku dokonál dne 13. srpna svůj zasloužilý život P. František Venhuda, spolupracovník našeho časopisu. Pohled na život zesnulého ukazuje, že odešel muž rázu Stojanova, plný horlivosti, při tom rozvážný a praktický. V bohosloví se učil srbochorvatštině, aby mohl o jubileu smrti sv. Metoda provázet slovanské hosty na Velehrad. Znalost chorvatštiny upozornila na něj, když bylo třeba katechety v ženském klášteře v Sarajevě. Tam ukázal tolik zdatnosti, že po 4 letech svěruje mu arcibiskup dr. Štädler, otcovsky mu nakloněný, úkol zbudovati kostel i duchovní správu v Sarajevské Polji. Podmínkou rakouské vlády bylo, nežádati na stavbu ani na udržování kněze nějakého nákladu.

Podnikavý kněz sháněl příspěvky v Bosně, ale s přispěním faráře dra Ant. Cyrila Stojana i na Moravě. Pustil se do stavby a za přispění rodičů zřídil i hospodářství, a když vše dokončil, z důvodů rodinných vrátil se na Moravu. Zde byl českým kazatelem u sv. Michala v Brně. Po roce, roku 1894, odchází za katechetu do Husovic, zakládá Kostelní jednotu, aby tomuto městu, tehdy fisicovému, dopomohl ke kostelu a duchovní správě. Jako jednatel Kostelní jednoty má hlavní podíl, že dílo se zdařilo, a roku 1910 posvěcen pětivěžový, význačný kostel, a roku následujícího zřízena duch. správa, jež svěřena řádu salvatoriánů. Zesnulý rad hrával na varhany a zpíval, v Sarajevě zastával i varhanika, v Husovicích vydal známý zpěvník kostelní. Delší dobu byl předs. spolku katechetů.

Nadměrné práce přinutily ho však roku 1917 v 55. roce věku odejít na odpočinek pro úplně oslablý zrak. Ale ani zde nelenil, pilně pracoval ručně, pěstoval včely a psal své paměti, které uložil v zajímavé knize „Župník sarajevsko-polský“. Vydalo ji Dědictví cm. v Brně. Svě znalostí náboženských poměrů v Jugoslávii používal i k výstižným článkům pro Apoštolát sv. C. a M. Zemřel nedlouho po výročí padesátiletého jubilea kněžství. Nezapomeneme jeho výrazného pohledu a tuře vousy zarostlé (nemohl se holit). Kéž splní se slova arcibiskupa Jos. Štádlera, která řekl v Pánu zesnulému na rozloučenou: „Tak pracujícimu bez pochyby pošle Vám Hospodin smrt v době, o níž ví, že Vás bude moci ověnčiti korunou nebeskou.“

Pout do Soluně.

S. S.

S radostí jsme uvítali, že pořadatelstvo letošní pouti do Svaté země zařadilo do programu i návštěvu Soluně. Vždyť mnohý z nás choval skryté přání, aby se alespoň v letošním jubilejním svatometodějském roce dostal do rodiště našich slovanských apoštolů. A, bohudiky, péči poutního vůdce msgra Ant. Bartoše z Brna se naše touha stala skutkem.

Bylo třeba ovšem překonati veliké obtíže. Msgr Antonín Bartoš mohl by o nich vykládati celé velké romány. Co se napsal, natelefonoval, nachodil a najezdil, než měl povolení, že můžeme navštívit Soluň. Jak to bylo trapné, když jsme již měli odjížděti na pout a řecký konsulát v Praze stále odpíral vydati visa kněžím-poutníkům. Teprve den před odjezdem, dne 15. července, po opětovaném telegrafování přišel z Řecka pokyn, že i kněžím poutníkům může býti dáno povolení ke vstupu do Řecka; a tak teprve den před odjezdem byly naše pasy vidovány a musily býti osobně dopraveny z Prahy do Brna, abychom mohli dne 16. července nastoupiti připravenou pout.

Než tyto první trudné vzpomínky na řeckou přísnost byly zatlačeny hlubokými dojmy, jež v nás vyvolala sv. místa palestinská. A když jsme se vraceli ze Svaté země a z Egypta na turecké lodi „Ege“ do Evropy, věru, jsme se již radovali na přistání v řeckém přístavě. A jak by ne? Turecká „Ege“ byla poměrně lehká loď (7000 tun) a byla zčeřeným vodstvem značně zmitána, takže lekteři si postěžovali s naříkajícím Hanákem:

„Malá mrška Ege
toze s nama hébe,
ve vlnách se króti,
jak o vode próti.

Copak loď! Té je hej!
Ale, ledí! — Ach, jej!
Mnozi só jak stine,
vijó, co je stihne.

V břocho bolest majó,
proto zelenajó.
Na svy lužka lezó,
tam spiš bolest snesó.

Zdravi só v tem sténi,
k smicho jim moc néni.
Do dálke hledijó,
po zemi tóžijó.“

Nedívno, že za takové nálady jsme toužebně vyhlíželi Pireus (250.000 obyvatel; největší řecký přístav). Než zase nás „ti neščápeni Řeci“ notně potrápili; 2 hodiny nás nechali čekat na lodi. Jaksi velmi důkladně nám prohlíželi pasy a každému dávali jakési lístky, až kterýsi Hanák si povzdychl: „Dělale tam s nama jakyse cavike a brykole.“ Konečně jsme asi kolem půl 1. hod., vyhládlí a zapocení, poslední ze všech pasažerů opouštěli loď.

Prošli jsme několika orientálními, hlučnými, špinavými a zapáchajícími ulicemi a nastoupili do přeplněného elektrického vlaku k odjezdu do Athén.

Po dobrém a vydatném občerstvení jeli jsme tam s novou chutí. Prohlédli jsme si především významné starobylé památky athenské: Areopag, Akropolis, Museum, Stádium a jiné. Nato jsme navštívili katolický chrám, prohlédli universitu, podívali se na královský zámek a pospíšili opět do hotelu a kolem čtvrt na 9. hod. večer jsme odjeli na nádraží.

Byli jsme tam hlášení, měli jsme rezervovaný vůz a proto jsme klidně vyčkávali přijíždějící rychlík, který nás měl odvézt do Soluně. Rychlík přijel, zastavil, ale my jsme „pohořeli“. Řekové jako diví se vrhli na rychlík, rozrazili naše poutnické řady a většinou nás zatlačili do pozadí, a než jsme se nadáli, obsadili většinu rezervovaných i nereservovaných míst. Ach, to byl zmatek! Rychlík měl už odjetí a leckterí z nás ještě zmateně pobíhali od vozu k vozu a hledali nějaké vhodné místo. A při tom zmatku nám samozřejmě velice překážela naše těžká zavazadla, jež jsme musili s sebou podél rychlíku vláčet. Konečně jsme nastoupili do vozu a rychlík vyjel. Pro nás však ta cesta z Athén do Soluně byla pravou mukou. Do všech téměř vozů rozstříknuti, do nemožnosti tam nacpání — marně jsme se pokoušeli zdřímnouti. Nedívno tedy, že leckterý zaláteřil, že „o nás takovy morese neso“. Ježto však láteření nic nepomohlo — nikdo nám beztoho nerozuměl — nezbylo než hleděti oknem do tmy a dumati o zašlých krásných dnech pouti.

A za té trudné, bezesné noci zůstávala jen jediná tužba: „Kéz by již vyšlo slunko!“ — Konečně začíná svítati. Pozorujeme, že projíždíme divokým pohořím. Obrisy hor se začínají ostřeji rýsovatí a již se koupou v jitřní záři. Tušíme na blízku proslavené „sídlo bohů“ Olym (2985 m) a proto pozorně vyhlížíme z vlaku. Bohužel, blížící se bouře nám Olymp zahalila neprůhlednými mraky.

Asi o 7. hodině ranní přejíždíme mohutné ústí Vardaru a po půl hodině zdravíme Solun.

Na nádraží nás uvítal správce čsl. konsulátu a staříček, bělovlasý a bělovousý Čech, který již 40 roků žije v Soluni. Zvěděl o našem příjezdu z novin, přišel na nádraží, aby nás uvítal a stal se naším průvodcem. A nutno uznati, že se nám věnoval zcela a podle potřeby i při mši svaté kněžím přísluhoval.

Z nádraží odjíždíme úzkými a špinavými ulicemi starého města, které již takřka křičí po důkladné opravě. V Soluni jsme ubytováni

ve třech hotelích (Luxemburg, Tourist a Continental). Je to po prvé za dobu naší pouti, že nejsme ubytováni pohromadě.

Odloživše v hotelích zavazadla, pospíšili jsme do katolického chrámu Páně na mši sv. Chrám ten je zasvěcen *P a n n ě M a r i i P o m o c n i c i* a nazývá se všeobecně „francouzský“, ježto jeho správa je svěřena francouzským lazaristům. Při mši sv. kterou sloužil p. biskup Eltschkner, mohutně zněla naše česká píseň: „Bože, cos ráčil před tisíci roky . . .“ Po mši sv. jsme zapěli svatováclavský chorál a národní hymny.

V. svazový sjezd české katolické mládeže v Kupičově na Volyni, konaný dne 7. července.

V chrámu Páně upoutal naši pozornost *m e n š í o b r a z s v. C y r í l a a M e t o d ě j e*. Je to asi jediná památka na sv. bratry v Soluni; nebylo nám alespoň nic jiného ukázáno. Jen náš vůdce, Čech, zavedl některé poutníky k nádraží, a tam jim ukazoval místo, kde katolíci před válkou za pomoci ciziny chtěli vybudovati důstojný chrám k počtě sv. bratří soluňských. Ukazoval zároveň i dům, který měl býti přeměněn v katolickou faru. K jmenovanému chrámu byly dokonce před válkou položeny již i základy, ale válka všechno zničila.

Některí z poutníků projevovali přání, aby se ke cti sv. bratří ve francouzském kostele postavily místo nedůstojného obrázku alespoň sochy, nebo se zřídila barevná okna nebo oltář. Dejž Pán Bůh, aby tato myšlenka byla uvedena ve skutek. Jistě by to znamenalo posílení úcty k sv. bratřím, našim věrozvěstům.

Po mši svaté a po snídání vyšli jsme na prohlídku města. Zvláště jsme byli upozorněni na vzácné stavitelské památky: na *c h r á m*

sv. Moudrosti a na chrám sv. Dimitria. Oba chrámy pocházejí z 5. století a proto je naprosto zřejmo, že v nich častěji prodlévali naši národní apoštolé, sv. Cyril a Metoděj. Roku 1917 byly oba chrámy těžce poškozeny požárem, ale oprava dodnes není dokončena.

Dále jsme navštívili starobylý chrám sv. Jiří. Náš průvodce nám tvrdil, že to byla stará pohanská svatyně a v tom chrámu prý kázal i sv. Pavel. Křesťané přeměnili pohanský chrám v křesťanský a zasvětili jej památce sv. Jiří.¹ Turci pak přeměnili chrám v mešitu a za jejich držby chrám značně zpustl. Nyní se chrám opravuje, avšak bohoslužebným účelům již nebude vrácen. Bude změněn v museum. V chrámu jsou krásné fresky, které však byly od Turků valně poškozeny.

Při pochůzce městem navštívili jsme i několik řeckých chrámů. Na starších stavbách vidíte datum 1912. Letopočet onen hlásá, že chrám byl za doby turecké přeměněn v mešitu a teprve po roce 1912 byl vrácen křesťanské bohoslužbě.

Žádný návštěvník Soluně jistě neopomene navštívit vítězný obelouk Galeriův (na památku vítězství nad severem). Obelouk je však valně poškozen. Ze světských staveb upoutá pozornost tak zv. Bílá věž. Postavili ji Benátčané k obraně města. Turci té věže používali jako vězení. Kromě věže jsme si povšimli podivné stavby tureckých lázní. Z moderních staveb vyniká nad průměr stavba university roku 1926 založené. V přítomné době má tři fakulty.

Když jsme prohlédli město uvnitř, toužili jsme spatřit je z povzdálí. I toho jsme dosáhli. Vyjeli jsme odpoledne na motorovém člunu na moře, a před námi se rozevřel nádherný výhled na Soluň. K západu vidíme vysoké pohoří a před námi se na horském svahu terasovitě rozkládá lidnaté město. Hned při moři vidíme výstavné moderní budovy. Za nimi se jaksi bázlivě krčí tisíce menších i větších domů starého města a v nejvyš položené části probleskují chatrné hrady a opevněný městský hrad (citadela).

Opravdu krásný to pohled na spleť domů, tak malebně po svahu rozložených! Stěžejí mohl král Kassandr naléztí vhodnějšího místa pro město, jimž chtěl zvěčnit jméno své manželky a sestry slavného Alexandra Velikého, Thessaloniky. Na místě dnešní Soluně stála sice již před Kassandrem nějaká řecká kolonie, ale Kassandr asi roku 316 před Kr. zvolil onu kolonii za své sídlo a nazval ji: Thessaloniké. Čas odsunul první slabiku a zůstalo Saloniké, jež bylo všelijak přetvořeno v Salonique (francouzské), Selánik (turecké) a slovanské Soluň. (Hejčl.)

Půvabný pohled na město z moře zvyšuje mnoho lodí i lodic, tu-

¹ Že ten názor bude správný, svědčí název chrámu svatého Jiří. Byl svatý Jiří již od pravěku hodně uctíván především na Balkáně. On to byl, který roku 303 statečně v Nikomedii strhl císařskou vyhlášku proti křesťanům. Byl sice umučen, ale stal se slavným hrdinou, jemuž byly brzy po smrti zasvěcovány i chrámy.

licích se k městu. Jeť Soluň v ý z n a m n ý m p ř í s t a v e m. Již za doby římské měla Soluň svou důležitost. Byla důležitým místem na proslavené cestě z Drače do Cařihradu (Via Egnatiana). A důležitost Soluně nepoklesla ani za dnešních dnů. V přístavu je zvláště rušno na svobodném pásmu jugoslavském. Roku 1933 zakotvilo v přístavu 1277 parníků s celkovým nákladem 287.000 tun. Přístav je však ohrožován velikým nánosem řeky Vardaru.

Soluň je město nejen pěkné (alespoň z dálky), nýbrž jest i lidnaté. Již před válkou měla Soluň asi 120.000 obyvatel. Z toho bylo přibližně 50 procent Židů, 30 procent Bulharů a 20 procent Řeků. Nyní je v Soluni asi 237.000 o b y v a t e l, z nichž je asi 80 procent Řeků a asi 17 procent Židů. Jak si vysvětlíme tak podivné přesuny proti době předválečné? Nutno uvážit, že Židů je poměrně stále stejně, asi 60.000. Zato počet Řeků velmi vzrostl. Bylo totiž roku 1923 provedeno v Řecku veliké stěhování obyvatel. Řecko sjednalo s Tureckem a Bulharskem smlouvu, že Řekové z Malé Asie a z Thrakie se odstěhují do Řecka a opačně, že zase Turci a Bulhaři opustí Řecko. A podle těchto smluv se přistěhovalo do Řecka 1 mil. 240.000 Řeků. Z Řecka se vystěhovalo pouze 600.000 Turků a Bulharů. Tím stěhováním vzrostl řecký živel v Řecku o 29.9 proc. A je zajímavé, že většina přistěhovalců se snažila uchytili v Athénách, v Pireu a v Soluni.

Kdyby dnes psal sv. Pavel Soluňským list, jistě by nenapsal: „Ano, vy jste sláva naše i radost.“ (I Thes. 2, 20.) Jsouť náboženské poměry v Soluni valně neutěšené. Katolíků i řeckokatolíků jsou v městě asi 2—3 procenta. A každý z obou obřadů má v Soluni po jednom chrámu. Zato Židé mají v městě asi 40 synagog. Řekové jsou většinou rozkolní a mají v městě svého metropolitu.

Soluň i v ohledu p o l i t i c k é m bývala v posledních letech sopečným pásmem. V dějinách města za poslední desetiletí se dočítáme o mnoha vzpouřích a atentátech spáchaných v Soluni. Jeden z posledních atentátů byl spáchán 8. března 1913. Toho dne byl v Soluni zákeřně zavražděn král Jiří I. Za světové války byla Soluň východiskem spojenecké armády proti Bulharům.

Když při pohledu z moře na Soluň vzpomínky táhly hlavou, nebylo možno nevzpomenouti na sv. P a v l a. Do města ležícího před námi přišel před věky sv. Pavel a dopracoval se velmi pěkných výsledků mezi pohanským obyvatelstvem. Byl však z popudu Židů z města vyštván. A z dálných měst poslal Soluňským dva listy, z nichž první pochází z roku 52 a je nejstarším listem sv. Pavla.

Vzpomínáme dále, jak roku 390 v divadle soluňském nechal císař Theodosius pobíti asi 7000 občanů soluňských a jak za to byl potrestán sv. Ambrožem v Miláně, který císaři zakázal vstoupiti do chrámu. Když se císař ospravedlňoval, že i král David hřešil, prohlásil statečný biskup: „Když jsi následoval Davida ve hříchu, následuj ho i v pokání.“ Až císař vykonal uložené pokání, byl teprve vpuštěn do chrámu.

A vzpomínáme i na naše sv. věrozvěsty, kteří v městě,

před námi malebně se vinoucím, spatřili světlo světa, v tom městě dostalo se jim prvního vzdělání, v tom městě byly kladeny základy k jejich apoštolské práci, když jako děti bývali voděni do chrámu Páně.

Za takových vzpomínek jsme se přiblížili opět k městu. Vystoupili jsme z člunu a pospíšili k francouzskému chrámu, kde se zatím již shromáždili všichni poutníci. V chrámu Páně jsme vykonali závěrečnou pobožnost. Tklivou promluvou se s poutníky rozloučil vůdce pouti msgr. Ant. Bartoš. Přál, aby naše pout do Svaté země i naše pout v jubilejním svatometodějském roce do Soluně vykonaná přinesla nám, našim známým i celému národu hojného Božího požehnání.

Pout byla ukončena, ale nebylo ještě ukončeno všechno utrpení, jež jsme musili v Řecku na sebe vzítí. Zvláště ta poslední řecká noc byla svízelná. Ráno 7. srpna jsme si vzájemně sdělovali své trampoty. Byli jsme v noci nemilosrdně napadeni mnohými příživníky. Někteří obviňovali pouze komáry, já sám jsem se však na sobě přesvědčil, že to komáři nebyli. Byl jsem ubytován v hotelu Luxemburg. A ježto hotel nebudil podezření, pokojně jsem ulehl. Ale přesně o půl 10. hod. večer byl na mne podniknut první útok. Samozřejmě, že prohlídka dokázala mé obavy. I letěl zhlavec a přikryvky ke dveřím, ale nic platno, pokoje jsem neměl, přesto, že jsem nechal světlo svítit celou noc. Nezbylo než znova a znova vetřelce pronásledovat a utěšovat se verši neznámého básníka:

Ach, štěnice,
darebnice,
známý jejich zjev,
cucají ti krev.

Jednu chytneš,
zamorduješ,
tisíc rychle kdes'
do zákoutí vlez'.

Hoň je s pílí
v noční chvíli,
nevidíš jich již,
máš to s nimi kříž.

Když pak ztichneš,
trochu zdřimneš,
máš jich zase dost,
marně krotíš zlost.

Než i tuto noc jsme přečkali. Ráno bylo mně útěchou, že i mnohým jiným se vedlo podobně jako mně.

A ještě jednu potíž jsme zakusili v Soluni. Mezi objednané auto-drožkáře, kteří nás odváželi na nádraží, se vetřeli neobjednaní, a ti nám potom způsobili nemilé výstupy.

Než nyní už je všechno za námi a na všechno jen vzpomínáme. A se vzpomínkami na soluňskou pout se snoubí přání, aby se světlo víry vrátilo opět do Soluně, odkud nám bylo na Moravu přineseno, abychom brzo podle odkazu sv. Cyrila a Metoděje byli spojeni nerozlučným poutem sv. víry římskokatolické.

Václav Lypynskij.

Mikuláš Fillo.

Veliký Ukrajinec dvacátého století, slavný spisovatel, filosof a dějepisec. Václav Lypynskij patří do řady těch velikých mužů a hrdinů opěvované Ukrajiny, jako byli Chmelnyckij (1657) a básník Taras Ševčenko (1814—1861).

Václav Kazymyrovyc Lypynskij narodil se dne 17. dubna 1882 v Zaturce na Volyni. Studoval v Lucku a Kyjevě. V roce 1902 nastoupil vojenskou službu v Křemenci a po jejím skončení prohloubil svá studia na starobylé universitě Jagellonské v Krakově. Po universitních studiích v Krakově a v Ženevě r. 1909 vrátil se na statek na Rusalivském Čaharu v Ušanščině.

Spisovatelskou dráhu začal Lypynskij v roce 1908 v „Radě“; o rok později píše svá dějinná pojednání: „Naše stanovisko na Rusi — Ukrajině“, a pak druhou práci: „Šlechta na Ukrajině. Účast její v životě národa ukrajinského na půdě jeho dějů.“ V roce 1912 vyšla v Krakově redakcí Lypynského kniha: „Z Dziejów Ukrajiny“, která byla věnována památce velikých ukrajinských vůdců, Volodymyra Antonovyča, Pavlyna Ryłského a Sviencického. Za svoji vědeckou činnost byl Lypynskij jmenován členem „Ukrajinského Naukového Tovarystva“ v Kyjevě i „Naukového Tovarystva im. Tarasa Ševčenska“ ve Lvově.

Počátkem války nastoupil Lypynskij vojenskou službu. V roce 1914 byl se svým plukem v Dubně, pak v Ostroze a konečně v Poltavě, kde se dočkal osvobození Ukrajiny.

Když dlel Lypynskij r. 1918 jako zvláštní vyslanec „Ukrajinskoji Deržavi“ ve Vídni, pocítil známky staré plicní nemoci, která u něho začala před devíti roky. Proto se vzdal svého úřadu a uchýlil se na léčení do Badenu.

Na podzim r. 1919 přesídlil do Reichenau, kde založil r. 1920 „Ukrajinskij Sojuz Chliborobiv Deržavnikiv“ a kde též napsal další své práce: „Ukrajina na perelomi“ (1920), „Religía i Cerkva v istorii Ukrajiny“ (1925) a „Lysty do Brativ — Chliborobiv“ (1926).

Václav Lypynskij byl vyznáním římský katolík a člověk velice zbožný, který kromě těžké nemoci nikdy nezanedbal v neděli mše svaté. Ve svém pokoji měl na stěně kříž, starou rodinnou ikonu Bohorodičky a obraz Bohdana Chmelnyckého.

Zotaviv se poněkud odejel Lypynskij r. 1926 do Berlína, aby pracoval ve svém „Ukrajinském Naukovém Instytutě“. Ale brzo byl nucen na příkaz lékařův vrátit se zpět do Rakouska, do Badenu. Tam jej navštívili v jeho nemoci mezi jinými též Lvovský metropolita Andrej Šeptyckij a rektor Lvovské Duchovní Akademie dr. J. Slipyj. Ještě před svou smrtí založil Václav Lypynskij (roku 1903) „Bractvo Ukrajinskych Kljasokrativ — Monarchistiv“ a do „Zbirnyku Chliborobskojí Ukrajiny“ v Praze napsal svou poslední

práci: „Vstupné slovo“. Když se k staré plicní chorobě připojila r. 1931 srdeční choroba, nepomohlo už otrěsenému zdraví Václava Lypynského ani sanatorium Pernické (u Vidně) — zemřel tam v neděli, dne 14. června 1931.

Lypynskij byl bojovníkem *za osvobození Ukrajiny*. Byl bojovníkem horlivým, ale při tom bojovníkem katolickým, zbožným. Jeho upřímné vlastenectví bylo úzce spjato s pevným přesvědčením katolickým. Toť odkaz Lypynského pro každého ukrajinského vlastence, smýšleli-li upřímně a poctivě s opravdovým blahem své vlasti.

Na jeho základě možno také připravovati náboženské sjednocení Ukrajiny. Bohužel, mnozí dnes myslí jinak. Chtějí mítí Ukrajinu bez Boha, bez víry, ale takovým způsobem jistě nedojdou cíle. Vždyť Lypynskij napsal: „Milost Boží vyprošená v pokorné modlitbě zachrání každého z nás od utrpení a Ukrajinu od rozpadnutí jistěji, nežli teorie kultury a štěstí bez Boha.“ Lypynskij hlásal také, že „náboženství a Církev jsou základem státu“.

Vzpomínky ze Slovenska.

(P. F. Žák T. J.)

(Dokončení.)

Vratme se k misii v Ružomberku. Ružomberok měl tenkrát asi šest tisíc obyvatel. Dnes je jich na sedmáct tisíc. Školy byly ovšem maďarské, maďarské gymnasium bylo v rukou otců piaristů. Misie v kostele byla jen slovenská. Pro gymnasisty konaly se promluvy maďarsky v gymnasijní kapli, tuším dvě, jedna jako příprava na sv. zpověď a jedna při sv. přijímání. Pan probošt nám přišel na nádraží naproti. Slovenské misionáře znal. Přivítal je maďarsky. Já jsem ho hlučně pozdravil po slovensku, vlastně po česku. Domníval jsem se, že jsem v městě čistě slovenském. „Ticho, ticho,“ napomenul mě probošt, „jsme v Maďarsku,“ řekl mi šeptem. Já jsem ovšem zmlkl. Probošt nebyl odrodílec, ale věděl, že jsou přítomny také oči a uši maďaronů. Byl opatrný. V domě a při stole jsem dokázal, že se mluvilo jen slovensky. Probošt s počátku odporoval, potom se poddal. Když jsme se seznámili a když se ukázalo, že jsem trochu hudebník, odhalil své slovenské ledví. Kdykoli jsem byl volný, přišel do mého pokoje, kde stálo harmonium, a zpíval. Byl tenorista. Jeho hlas stářím utrpěl, nicméně zpíval pěkně. Zpíval písně české, slovenské a německé, nejvíce české, ačkoliv nepokládal český jazyk za zpěvný pro slabiky bez samohlásky, na př. „srdce“. Vyložil jsem mu, že se musí taková slabika zpívat krátce. Dobrý skladatel to ví a skládá podle toho.

Jednoho dne k večeru přišel Hlinka, jenž byl tehdy farářem nedaleko ve Sliacích, asi s desíti kněžími. Znal jsem ho již z kaplanských let. Sloužil kdysi u sv. Ludmily na Vinohradech mši sv. a potom mě navštívil. Vydával jsem tenkrát „Obranu“ a on si jí předplatil. „Obranu“ jsem vedl lidově. Tenkrát jsme ve „Vlasti“ založili

v Praze lidový spolek, já jsem byl jeho prvním předsedou. Nebyl proti Katolicko-politické jednotě. Byl jsem v jejím výboru. Byla to prostě nutnost, neboť lidové hnutí se vítězně šířilo. Na ružomber-ském proboštví se rozvinul čilý rozhovor. Hlinka pravil, že je mým odchovancem, že se totiž z „Obrany“ naučil dělati politiku lidovou, politiku budoucnosti. Měl jsem u něho a jeho soudruhů nezaslouženě politické jméno. Z „Obrany“ si také vyčetl, že jsem smýšlení vlasteneckého a slovanského. Rozhovor se točil kolem politiky a národnosti. Stálá otázka byla, jak zachránit Slovensko. Přítomní kněží byli vlastenci, ale nepojímali vlastenectví stejně. Jeden řekl, že Slováci zůstanou Slováky, i když budou mluvit maďarsky. Druhý měl slovenské školy za nezbytné. Třetí soudil správně, že Maďari Slovákům slovenských škol nedají, i horlil pro spolkový život, pro šíření knih. Čtvrtý poukázal na to, jak Maďari potlačili Slovenskou Maticí a jiné vzdělávací spolky, jak mnoho Slováků neumí číst, jak úřední slovenština jest mnohým krajům cizí, jak nářečí se víc a více šíří. Všecky řeči vyznívaly velmi beznadějně. Hlinka horlil pro práci ve všech oborech, pro národní uvědomování lidu. Já jsem poukázal na *spojení s Čechy*. Proti tomu nebyli, ale tázali se, jaké to spojení má být. To byla otázka, na níž nebylo lze snadno odpovědět. Řekl jsem, že mají četbou českých novin a knih, živým stykem připravovati pevnější spojení. Poukázal jsem na zkušenost svých spolubratří, že všude nalézali českou bibli a české modlicí knížky. O Aničce-čtenářce jsem tenkrát ještě nevěděl, byl bych ji uvedl za příklad. Má slova vyvolala souhlas i nesouhlas. Nesouhlasy záležely asi v těchto názorech. Čechové by k nám zanesli nevěru, husitství, protikatolictví. Jsme zvláštní slovanský národ, slovenština je původnější a krásnější, čeština je pokažená, má ř a samé e a i. Musíme vytvořiti vlastní slovanskou literaturu a žiti z ní. Na politické spojení nelze vůbec mysliti. Patříme tisíc let k Uhersku a nemíníme se od něho oddělit. Musíme pracovat pro autonomii v hranicích uherského státu. S tímto posledním názorem všichni souhlasili, ale přiznali, že není na něj naděje. Celý hovor se skončil v beznadějnosti. Hlinka živě ji potíral. *Budeme bojovat, zvolal, Bůh najde cestu k naší záchraně. Máme-li zahynout, nechť zahyneme čestně.* Jeho slovo o Bohu, jenž najde cestu k záchraně Slováků, bylo prorocké. Ale ani on, ani ostatní neměli tušení, že se vyplní. Zdali si po převratu na naši besedu někdy vzpomněli?

Hlinka měl již tehdy znamenitou pověst jako nadšený Slovák a strhující řečník. Jeho vliv stále rostl. Jak byl od lidu ctěn, ukazuje událost, kterou uvádím, ač se stala později. Sloužil v Trnavě u jesuitů mši svatou a podával lidu sv. přijímání. Starší Slovačka se tázala, kdo je ten mladý štíhlý kněz. Když jí bylo odpověděno, že je to Hlinka, zvolala jako u vytržení: „Teď ráda umru, nebo jsem přijala Tělo Páně z ruky našeho apoštola.“ Věnoval jsem Hlinkovi mnoho veršů, vždy podle nálady. Zbyly mi z nich dvě znělky, jež uvádím.

Jak orel vzlétl z hradních trosek Váhu
a mocně zamáv' ducha perutěmi,
je rozpjal vysoko nad celou zemí,
v své duši živě přehoroucí snahu.
Jak doved' mluvit o Slovenska blahu,
tu něžně, tu zas jako perejemi,
jak lepost jazyka, jenž skoro němý,
a obrození kreslil žárnou dráhu!
Zas' údivem sám nad sebou tu lid,
vřel nadšením a plakal jako děcko,
však přišed domů zapomínal všecko.
Po marných námahách ve skalní klid
se orel vrátiv, smutně v lada zírá.
Ach, drahý orle, silíš tě tvá víra!

*

Lve slovenský a orle jarý,
kdo dal ti moc, žes v srdcích mechem
a plísni zarostlých svým dechem
zas rozhrál mocné, žhoucí vary?
Snad vzácné těla, ducha dary?
Ó vic! Že duch tvůj každým vzdechem
je lásky k Bohu, k lidu echem!
Ó, pracuj dál a Bůh dá zdary.
Tě hnětou, příteli můj mladý,
hněv nepřátel a přátel zrady?
Nuž, lid-li vzbudíš, nechť tě zdrtí!
Můj Bože, pomni, jestli vstane
lid vzbuzen, za cenu i smrti! —
Ó, modlí se, dej smrt mi, Pane!

Naše misie dopadla skvěle. Má účast při ní byla kromě zpovídání nepatrná a málo zdařilá. Měl jsem jen dvojí přípravu k sv. zpovědi dítek a panen a dvě promluvy k sv. přijímání. S dětmi jsem si uměl poradit, ale u děvic při přípravě jsem pohořel. Já, člověk knižní a do noviciátu kaplan na Král. Vinohradech, měl jsem mluvit k Slovenkám. Očekávaly lidové, názorné, praktické poučení a povzbuzení, já však je mořil — — — Raději o tom pomlčím. Nač bych líčil vlastní hanbu. Věda, že musím kázat na Slovensku zcela jinak, poslouchal jsem pilně své spolumisionáře a učil se od nich. Nedostihl jsem jich nikdy. Nebožtík P. Cibulka, jeden z prvních misionářů Slovenska, to dovedl mistrně. Mnoho let uplynulo a faráři si jeho způsob lidového kázání pamatovali. Vypravovali nám hojně příklady, někdy až drastické, ale pro tehdejší lid jako stvořené.

Křestanský Východ.

RUSKO

Sověť národních komisářů uveřejnil nařízení o vydání nových učebnic. Dosud podle zpráv sovětského tisku byl veliký nedostatek učebnic, takže v některých krajích jedna učebnice připadala na 5—10 žáků (viz na příklad časopis „Za komsomolskoje prosvěštění“ čís. 181., r. 1933). Jiných učebných pomůcek je také stále velký nedostatek. Podle posledního nařízení má být během 6 měsíců vydáno 52 milionů exemplářů učebnic, z nich 8 milionů v řečech neruských. Při tom 75 proc. učebnic má mít pevné obaly. Dále se mluví v nařízení o tom, že národní komisariáty v sovětských republikách nesmějí připouštět častou změnu obsahu učebnic. Nové učebnice smějí se tisknouti jen s dovolením Národního komitétu osvěty. Od 15. září budou se prý učebnice volně prodávati v městských knihkupectvích a ve venkovských kooperativách. Jak a do kdy bude toto nařízení uskutečněno, není ovšem jisto, poněvadž různých plánů a slibů mají sověty vždy velký nadbytek, ale s jejich splněním je to vždy horší. Zajímavé je též, že dosud učebnic v SSSR nebylo možno koupit, neboť teprve od 15. září se budou volně prodávati.

Konání církevního sněmu ohlašuje časopis „Poslednija novosti“ (č. 5253.) ve svém úvodníku. Sovětská vláda prý dovolila, aby se konal roku 1936. Je-li tato zpráva pravdivá, je ještě otázka, jaký to má být církevní sněm.

Letošní úrodu označují sovětské noviny za dobrou, ale píše též o tom, že sedláci v mnohých případech sabotojí polní práce. Vysvětlují to tím, že na venkově zůstalo ještě mnoho nepřátel sovětské vlády. „Pravda“ z 17. července na důkaz toho uvádí následující případ: „Ve vorožilovském kolchozu v kurské gubernii organizovala skupina rolníků hru — čechardu — na poli osetém plosem. (Čecharda je hra, při níž hrající přeskakují jeden druhého.) Hry se účastnilo 35 lidí a za 3 hodiny zničili zaseté pole. Potom zorganizovali „pořeb“ zničené úrody. Čtyři účastníci nesli „rakev zeměle úrody“ a za nimi s křikem a pláčem

kráčeli ostatní. Proces, které ještě několikrát přešlo pole, zničílo úrodu úplně.“ Tato příhoda, o které píše sovětský časopis, je výmluvným důkazem nezájmu rolníků o úrodu a projevem jejich nenávisti k pravému majiteli úrody, totiž k režimu komunistickému.

Sklizeň sena měla se skončiti před sklizní obilí, nedošlo k tomu však v žádném kraji SSSR. Celkový plán sklizně této byl splněn z 55,8 proc. Stane-li se tak i se sklizní obilí, což je pravděpodobné, čekala by obyvatelstvo SSSR těžká doba.

Důkladná čistka. Casopis „Znamja Rossiji“ sděluje, že ve spojení s vraždou sovětského předáka Kirova bylo vyloučeno z petrohradské krajské organizace komunistické strany 1859 členů. Z nich 976 bylo členy městské organizace. 58 procent všech vyloučených jsou dělníci a 42 proc. úředníci vládního a stranického aparátu. Mezi nimi je 6 tajemníků rajonních komunistických organizací, 47 tajemníků závodních komunistických organizací a 32 tajemníků komunistických organizací v sovětských úřadech. 18 proc. vyloučených bylo pak vyhoštěno do vzdálených krajů. 22 proc. na jejich práni bylo posláno na stavbu různých nových podniků. 23 proc. bylo zbaveno práva bydlet ve větších městech a průmyslových rajonech a konečně pouze 37 proc. bylo ponecháno v kraji pod dohledem NKVD (bývalé GPU). Z komsomola bylo vyloučeno 3080 osob. 1643 komsomolců bylo posláno do zvláštních pracovních komsomolských táborů a 660 bylo přiděleno ke stavbám nových podniků v severních krajích. Zvláště byli postiženi tajemníci komsomolských organizací. Bylo odstraněno 83 proc. tajemníků v závodních komsomolských organizacích a skoro všichni tajemníci v komsomolských organizacích vysokých škol.

Dvoji tekst sovětských projevů. Několikrát jsme citovali různé proslovy sovětských předáků, hlavně Stalina, o různých reformách v SSSR, na příklad o nutnosti dobrého zacházení s lidmi, o některých událostech v zahraniční politice a pod. Nyní dopisovatel „Kuriera Warszawskiego“ ve

svých dopisech z Moskvy poukazuje na to, že tyto proslovy jinak se tisknou v cizině, jinak v SSSR. Ve mnohých případech byly pro SSSR některé odstavce těchto proslovů vynechány. Tak slova Stalina o stejném zacházení s komunisty a nekomunisty v sovětském tisku se neobjevila ve stejném znění jako v tisku cizozemském. Pravděpodobně jsou některé proslovy určeny jen pro cizinu, nikoliv pro SSSR, není tedy možno na jejich základě souditi o změnách ve vnitřních poměrech v SSSR.

Soudy podle zákona ze 7. dubna 1935. V gorkovském (nižegorodském) krajském ředitelství NKVD (GPU) odřekli zaměstnanci vojenské ochrany vykonati rozsudek smrti nad 14letým bezprizorným Kuzevem, který při zatčení hodl milicajta nožem. Rozsudek pak vykonal sám velitel osobně. — „Znamja Rossiji“.

VII. kongres kominternu. V Moskvě se konal v srpnu VII. kongres komunistické internacionály. Poslední její kongres se konal roku 1928. Již dávno se mluvilo o jeho svolání, ale následkem různých okolností, mezi jiným také proto, že politika sovětské vlády se v poslední době hodně měnila, byl kongres stále odkládán. Mluvilo se dokonce, že se komunistická internacionála vzdala už myšlenky tak zvané „světové revoluce“. Když byl však kongres kominternu svolán, přišlo zase, jako vždy, na řadu jednání o „světové revoluci“. Hledaly se cesty, jak ji uspišiti. Za jeden z nejsnadnějších prostředků bylo uznáno, aby komunisté vstupovali do cizích organizací, dokonce i do křesťanských, aby zařizovali si tam konspirační (spíklenecké) komunistické buňky a pak rozvraceli organizace z vnitřku anebo je předělávali na komunistické. Jednalo se na kongresu i o tak zvanou „jednotnou frontu“ proti fašismu a kapitalismu, a to buď tím, že se sjedná společný postup s určitými organizacemi, anebo tak, že se utvoří jednotná strana. V posledním případě žádají komunisté, aby se dodržely tyto podmínky:

1. Úplná odluka od měšťáckých stran.

2. Předběžná společná činnost.

3. Uznání nutnosti revoluce k potlačení buržoasie a ke zřízení diktatury proletariátu ve formě sovětu.

4. Odepření podpory domácí buržoasii v případě imperialistické války.

5. Zbudování strany na základě demokratického centralismu, který zabezpečuje jednotnost vůle a činnosti, což jest ověřeno zkušenostmi ruských bolševiků.

Všechna veřejná jednání komunistického sjezdu odporují nepochybně politice sovětské vlády, kterou provádí v poslední době. Co se mluvilo na kongresu potají, o tom se veřejnost vůbec nedoví. Většina proslovů přednesených na veřejných schůzích sjezdových, byla v sovětských novinách uveřejněna zkráceně, aby se ani širší ruská veřejnost nedověděla o všem, co se tam mluvilo. Kongres však znovu ukázal, že se komunisté ještě nevzdali myšlenky světové revoluce.

Velká sovětská encyklopedie (Bolšaja sovětskaja Enciklopedija) začala vycházet v roce 1926. Rozpočtena byla s počátku na 30 svazků formátu 8°. Ale rozsah její rostl, až byl roku 1931 stanoven na 65 svazků. Dosud vyšly svazky 1.—27. (A—Imperializm), přičemž vynechán svazek 22., kde má být mimo jiné zpracováno důležité heslo: „Dialektičeskij materialism“. Počkají-li sovětská učenci s pojednáním o dialektickém materialismu ještě několik let, budou snad jejich úsudky po nabytých zkušenostech strážlivější, nežli v prvních závěrech boření starého buržujního řádu. Od roku 1931 pokračovala encyklopedie od konce ruské abecedy, a vydány svazky 65.—60., obsahující hesla „Chatangit“ až do konce abecedy. Kdo by však po stránce náboženské hledal ve velké sovětské encyklopedii autentická poučení o poměrech na Rusi, velmi by se zklamal. Přečtete si články „Antireligioznaja propaganda“, „Ateizm“ (svazek 3.), „Cerkov“ (svazek 27.), „Christianstvo“ (svazek 27.), „Duchovenstvo v Rossii“ (svazek 23.) — všude se setkáváte se stejným tvrzením: v sovětském Rusku není pronásledování náboženství. Zabráni veškerého církevního majetku, znemožňování duchovenstvu jeho působení, boření chrámů, zákaz jakékoliv náboženské výchovy dětí, násilná propaganda bezvěří atd., to všechno ličí vám encyklopedie jen jako důsledné provádění rozluky

církve od státu. Hledáte-li dále, co vlastně rozumějí bolševici slovy „náboženské pronásledování“, poznáte, že si je upravují podle své potřeby. Pokud se to týká jejich činnosti, at je to žalářování, vyhnanství sibiřské, Solůvky, nebo rána z revolveru do hlavy nešťastné oběti GPU — to je pouze spravedlivé potlačování kontrarevoluce, reakce, nepřítel proletariátu, ani řeči o pronásledování náboženství. Ale jakmile přijde řeč na Církev a její poměr k heretikům, sektářům a pohanům, můžete hned čísti o „surovém, krvavém, bezohledném, ukrutném pronásledování“, kterým se prohršilo křesťanství proti lidskosti. Nějakou statistiku o pravoslavné církvi v encyklopedii též nenajdete. Nanejvýš vám vypočítá miliony rublů, které pobírali pravoslavní biskupové, baťušci a kláštery před revolucí, nebo statistiku, jak se rozšířila pravoslavná církev v SSSR. O katolické Církvi encyklopedie ve svazcích dosud vydaných mlčí.

Z nařízení inspekční komise provedlo učitelstvo na jedné z předměstských škol moskevských šetření o náboženském smýšlení žactva. Z celkového počtu 84 dětí bylo 67 narozených a vychovaných v Moskvě a jen 17 pocházelo z dělnických venkovských rodin, které se nedávno teprve usadily v Moskvě. A tu se zjistilo, že ze všech dětí 34 chodí pravidelně do kostela, 29 se jich denně modlí ráno i večer Otčenáš a 23 se jich modlí i vícekrát za den. Ze 17 dětí, přistěhovalých do Moskvy, bylo jich šest „pod úplným vlivem popů“ (duchovních), z domácích dětí moskevských 9 prohlásilo, že „by se velmi rády modlily“ a 13, že „by chtěly chodit do cerkve“. Nad takovými výsledky 17leté bezvěrecké propagandy ovšem zůstala inspekční komise velmi nemile překvapena!

Prvý ženský sjezd v sovětském Rusku nedávno konaný vzbudil hodně sence. Byl vlastně popřením dosavadního učení komunistického, které neuznávalo rozdílnost pohlaví v řadě společenském. Popud ke sjezdu vyšel od tovaryše Stalina, který chce dát ženě ve společnosti postavení více přiměřené její přirozenosti. Když však delegátky sjezdové podle obyčejně sovětského chytly poctit Stalina

čestným předsednictvím sjezdovým, dáno jim bylo na srozuměnou, že se tovaryš Stalin nepokládá za kompetentního v záležitostech, o nichž mají jednat ženy podle svého vlastního rozumu. Hlavním předmětem sjezdových porad bylo téma: „Jak vrátit ženě její získávající osobitost a jak ji naučit hospodařit ve vlastním domě, aby jej učinila příjemným mužovi?“ Téma samo zní jako stydlivé přiznání k poblouznění, jež připravily ženu sovětskou o její půvab a dům rodinný o jeho teplo. Bez náboženské obnovy rodinného života nadarmo hledá bezbožecký komunismus návratu lepší doby.

Poslední útoky na pravoslavnou církev v Rusku vede zvláštní komitét, utvořený na sjezdu bezbožníků v Moskvě dne 30. března t. r. Jeho členy jsou: pověstný spisovatel Maxim Gorkij, bývalý obeprokurátor sv. synodu V. N. Lvov, bývalý pravoslavný biskup krasnojarský Nikon N. Beznosov, známý „apoštol“ bolševického bezvěří Jaroslavskij a několik profesorů komunistické university. Cílem komitétu označili jeho předáci, že do 5 let nebude v Rusku ani jedné pravoslavné svatyně, ani jednoho pravoslavného kněze. Podle zprávy zahraničního církevně-národního orgánu „Pravoslavnaja Rus“ navštívili zástupci tohoto komitétu moskevského metropolitu Sergija a žádali, aby zastavil všelikou činnost patriaršního synodu. Při tom zabrali metropolitovu kancelář, zkonfiskovali jeho archiv a zakázali mu další vydávání církevního věstníku — bez tak ubohého — „Moskevskaja Patriarchia“ a jakékoliv jiné publikace. Pastýřské listy smí vydat jen se svolením bezbožecké organizace, za to musí přerušit každý styk s domácím i zahraničním duchovenstvem. To je už ovšem skoro úplně likvidování pravoslavné církve v sovětech, nařízené komitétem protináboženských bojovníků.

Opravy v kijevských chrámech. Podle zprávy „Timesů“ (z 9. 8.) pokračují opravy na krásném kijevském chrámu sv. Ondřeje, zbudovaném v XI. století; také byly prý zahájeny opravné práce na katedrále sv. Sofie. Začátkem t. r. bylo oznámeno, že katedrála má být stržena, což mělo za následek

okamžité protesty v řadě zemi. (Viz Apoštolát čís. 5.-6.) Michajlovská katedrála byla stržena během přestavby středního Kijeva. V květnu sovětský tisk oznámil, že bylo povoleno 135.000 rublů na opravu katedrály sv. Sofie, která nebyla dlouho používána jako chrám, ale otevřena jako památka dávného stavitelství. Mosaiky jsou pečlivě opraveny a velké zručnosti vyžádalo si tam odhalení cenných maleb byzantských mistrů, fresk zakrytých před 70 až 80 lety podřadnými kresbami. HAB.

Popravy a vraždy v SSSR. Během 4 měsíců podle sovětského tisku bylo vyneseno 65 rozsudků smrti pro krádeže, 33 pro vraždu včetně i 2 t. zv. politických zločinů, jako na příklad byli zabiti šéf politické policie v Slavjansku na Ukrajině, výběřčí dani, agitátoři, novináři, předsedové kolchozů, úderníci v továrnách a mladí úderníci. —HAB—. (Times 10. 8.)

POLSKO

Do řecko-katolického semináře v Lvově se hlásí více kandidátů, než může být přijato. Hrozí nebezpečí, že po skončení studia nebudou všichni vysvěceni, poněvadž není pro ně místa v diecési. Proto podpisují noví kandidáti při vstupu do semináře prohlášení, že berou na sebe riziko, kdyby se snad nemohli stát kněžími, že nebudou činit žádných nároků na církevní správu. Polovice míst v semináři je vyhrazena bohoslovcům, kteří chtějí přijat kněžství jako celibátníci. Kdyby tento slib zrušili, nemají právo na konci studia stát se kněžími.

Lvovský metropolita Ondřej Šeptyc-kij dožil se letos dne 29. července sedmdesátých narozenin a zároveň slaví letos též 35. výročí svého posvěcení na biskupa. Obojího jubilea vzpomínali řecko-katolíci Ukrajinci děkovnými pobožnostmi v kostelích i veřejnými oslavami. Nejkrásnější počtou šlechtěného jubilanta bylo jistě založení nemocnice, jež ponese jeho jméno. Dež Bůh stáříčkému metropolitovi hodně zdraví, síly a milosti k práci pro církev a vlasti! *Mnogaja ljita!*

Ukrajinisace pravoslavi na Volyni postoupila nejvíce v okresích kovel'ském a lueckém. Celkem však jsou její „úspěchy“ poměrně slabé.

Podle zpráv pravoslavné konsistoře v Křemenci náleží k diecési volyňské celkem 680 far a filiálek; z nich však pouze v 54 byly zavedeny bohoslužby v řeči ukrajinské, t. j. v 8 proc. všech farností.

Ve Vyšogródsku na Volyni byl vrácen katolíkům někdejší jejich kostel, který jim zabrala roku 1891 ruská vláda pro pravoslavné účely. Revindikace byla uskutečněna pokojně, cestou administrativní a byla oslavena velkou církevní slavností, k níž přijel biskup Walczykiewicz a veliké zástupy věřících ze širokého okolí. Dojímalo všechny, že první mši sv. sloužil v obnoveném katolickém kostele vyšogródském staříčkový prelát Zeleňski, který byl též posledním katolickým farářem před jeho zabráním pravoslavnou vládou ruskou r. 1891. Pravoslavní Ukrajinci na Volyni zachovali se úplně loyálně k provedené změně, ba pravoslavný farář vyšogródský srdečně k slavnosti přivítal katolického biskupa Walczykiewicze, oblečen v liturgické roucho pravoslavné. Mají kromě zabaného katol. kostela svou cerkev, kdežto katolíkům usazeným v okolí Vyšogródsku v počtu 3000 duší bylo docházet do katolického kostela vzdáleného 20 km. Zvítězila tedy spravedlnost!

Budoucí sněm pravoslavné církve v Polsku připravuje se už od r. 1930. Vedle odborných sekcí, které mají vypracovat budoucí ústavu církve pravoslavné v Polsku, měla už 71 schůzí tak zv. komise smíšená, v níž zasedají kromě zástupců církve též představitelé vlády: ředitel církevního oddělení z ministerstva kultu Potocki, volyňský vojevoda Józewski a přednosta oddělení ministerstva vnitřní Suchenko-Suhecki. — Termín svolání sněmu neurčí však přípravná církevní komise, nýbrž vláda, až přijde vhodná chvíle. V carském Rusku konaly se v letech 1906 až 1907 také přípravy k církevnímu sněmu („predsobornoje prisustvie“) v Petrohradě, a když už bylo všechno připraveno, odložila vláda svolání sněmu na dobu, kterou uzná car za příhodnou. Ta přišla, bohužel, až po revoluci...

Otázkou kněžského celibátu zabývá se obsáhlá kniha řecko-katolického kněze O. Platona (Martynjuka vydaná v Zolkvi pod názvem: „Ne-

podílne serce svjaščennyka v službi Boha i Cerkvy". Je to vlastně obrana celibátu ruských kněží po stránce dogmatické, historické, k níž jsou připojeny děje bojů o tuto otázku, počínajíc lvovskou synodou z roku 1891, a též odpovědi na všechny námitky ruského tisku a veřejného mínění proti celibátu. Přirozeně vzbudila tato kniha veliký rozruch mezi řecko-katolickým kněžstvem i lidem, jehož se otázka prakticky dotýká, a v ruském (ukrajinském) tisku vytvořila ihned dva nepřátelské tábory. Poněvadž jde o věc církevní disciplíny, jakékoliv směřování její se zájmy politickými a stranickými by jí jen uškodilo.

Pravoslavná církev v Polsku pokládá bývalý Halič za misijní území pro své snahy propagační. Střediskem její misijní práce byl Lvov. Na posledním, květnovém, shromáždění „Misijního komitétu varšavsko-cheľmské eparchie“ za předsednictví varšavského metropolitě Dionysia bylo haličské misijní území rozděleno na dvě části: východohaličské s archimandritou O. Filotejem Narko v čele, a lemko-vské (na západě) s O. Rehoňem Pavlyšynem, farářem z Čorného, v čele. Pravou rukou archimandrity Filoteja je bývalý studující historie na universitě Jana Kazimíra Ukrajinec Václav Zaikin, který je spolupracovníkem varšavského „Slowa“ a místopředsedou lvovského „Kola Zelatorów (horlitelů) Pravoslavia“ a všude jezdí po misích, káže a přednáší o unii a pravoslaví, obviňuje ovšem katolíky, že podvodně a násilně šířili sjednocení (unii). V posledních měsících ohlašuje „Slowo“, že tři vesnice, Myšyn, Horodževo a Jablonka Vyzna přešly k pravoslaví. Agituje se tu důvody politickými, nikoliv náboženskými!

JUGOSLAVIE

Záhřeb dostane 8 nových far. Záhřebský arcibiskup-koadjutor dr. Al. Stepinac vydal provolání k věřícím ve prospěch stavby 8 nových farních kostelů v Záhřebě. V městě, které čítá nyní 210.000 obyvatelů, je nyní pouze 6 farních kostelů. Stavební náklady na nové farní kostely mají činit 45 mil. dinarů.

Nový konkordát jugoslavský se Sv.

Stolicí přinesl především potřebnou jednotu celého státu na poli církevně-politickém. Až do té doby platily tu různé předpisy. Tak se řídilo staré Srbsko konkordátem z roku 1914, Bosna a Hercegovina dohodou z r. 1881, někdejší Černá Hora konkordátem z r. 1886, zatím co pro Hrvatsko, Slavonii, Slovinsko a Dalmačii platily rakouské zákony z r. 1874 a pro jiné území zase předpisy zákonů uherských.

Hranice diecézí uvedeny v souhlas se státní hranicí a vnitřní organizace diecézí jednotně vybudována a rozdělena v církevní provincie. Část Banátu, kterou dosud spravoval jako apoštolský administrátor bělehradský arcibiskup msgr. R. Rodič, stala se samostatným biskupstvím se sídlem ve Velikém Bečkereku. Podobně osamostatněna jugoslavská část diecése kaločské a dosavadní její apoštolský administrátor v Subotici msgr. Lajčo Budanovič stal se jejím biskupem. Z částí dřívější arcidiecése zadarské, které administroval dosud šibenský biskup, bude obnoveno staré biskupství ninské. Konkordát utváří dvě nové církevní metropole: hrvatskou ve Splitu a slovinskou v Lublani. Sufragány nového arcibiskupa splitského budou všichni dalmačtí biskupové: šibenský, ninský, hvarský, kréšský, dubrovnický a kotorský. Sufranem lublaňského arcibiskupa bude jen biskup mariborský. Jmenování biskupů a arcibiskupů upraveno podobně jako v konkordátech jiných států. Sv. Stolice si však vyhradila nutnou svobodu.

V ohledu hospodářském zaručuje konkordát katol. Církví v Jugoslavii plnou autonomii při rovnoprávnosti všech vyznání. Církevní majetek nemůže být vyvlastňován agrární reformou bez dohody s Církví. Stálým příspěvkem, kterým bude přispívat stát na potřeby katolické Církeve, disponuje Církev podle svého uznání.

V otázce školské přiznává konkordát katolické Církví v Jugoslavii svobodu jejího náboženského poslání. Ve veřejných školách se zaručuje katolická výuka i výchova mládeže.

Dosavadní dvě katolické

bohoslovné fakulty v Záhřebě a v Lublani se zákonitě zajišťují, jejich vnitřní organizace bude plně vyhovovat nejnovějším předpisům Kongregace pro university a semináře, Studium bohosloví na obou fakultách potrvá šest roků, k dosažení doktorátu sedm roků. První dvě leta se věnují výhradně filosofii.

O manželství právi konkordát krátce: „Sňatek uzavřený v katolickém kostele má plný občansko-právní důsledek a předpisy manželské jsou stejné pro celé území jugoslavské.“

Zvláštní zmínku věnuje konkordát Katolické akci a její organizaci, která se uznává za organizaci nadstraničnou a podléhá odpovědnosti episkopátu. Pokud se týká zákazu politické činnosti kněžstva z duchovní správy, projevila Sv. Stolica ochotu, že vydá později příslušné příkazy, až podobná nařízení státu budou vydána i pro duchovní jiných vyznání.

Poslední článek konkordátu se týká výsady staroslovanského jazyka bohoslužebného (glagolice), jak o tom píšeme v předu v samostatném článku.

Úpravu církevně politických poměrů v Jugoslavii připravoval už tragicky zemřelý král Alexander. Za režimu Jevtičova staly se vnitřní poměry v říši neudržitelné. Jevtič připravoval diktaturu, jeho tajný oběžník vyzradil katolický „Slovenec“. Rozhodující vliv vykonala pak audience stáříského záhřebského arcibiskupa dra Bauera u prince regenta Pavla. Při čtení smutného memoranda zalily se arcibiskupovi oči slzami tak, že je nemohl ani dočísti. „Prosím, čtěte dále sám, neboť mně slzy nedají číst,“ pravil s pláčem arcibiskup Bauer. Princ regent Pavel byl tak dojat, že svojí osobou zaručil změnu režimu. A zednat Jevtič padl.

LOTYŠSKO

Po tragické smrti řížského pravoslavného arcibiskupa Pommera, který se stal asi obětí komunistů, utvořil se v Rize z nižšího duchovenstva synod, který se rozhodl svolati „sobor“ (sněm) k volbě nového arcibiskupa. To se však nelíbilo metropolitovi moskevskému Sergijovi, který správou

pravoslavné církve v Lotyšsku pověřil metropolitou Eleuteria, biskupa vílensko-kovenského, sídlícího v Kovně. Eleuterij se hned obrátil do Rigy na synod a zakázal mu svolání „soboru“ i volbu biskupa. Synod však neuznává pravomoci Eleuterijovy a přerušil asi styky s moskevským metropolitou Sergijem. Poslední zprávy oznamují, že vláda lotyšská zakázala svolání sněmu a srbský patriarcha Varnava, který měl nově zvoleného biskupa posvětit, odmítl tak učiniti.

BULHARSKO

Rozkol bulharské církve pravoslavné neusmířen. Jak známo, potrestal „ekumenický“ patriarcha cařihradský bulharskou pravoslavnou církev kletbou, když se proti jeho vůli prohlásila (roku 1872) za samostatný exarchát. Patriarcha prohlásil tehdy takové dělení pravoslavné církve na podkladě národním za heresi (blud). V osvobozeném Bulharsku utvořil se v Sofii pravoslavný synod, který svou pravomoc rozšířil i na zahraniční Bulhary, zvláště v Thracii a v Cařihradě. Kletba patriarchova z roku 1872 Bulhary nijak netížila, poněvadž jí neuznávalo ani Rusko, ani pravoslavný patriarcha jerusalemský, závislý finančně na Rusku. Casem pak navázaly styky s bulharským pravoslavím autokefální církve pravoslavné, srbská, rumunská a jiné menší církve. Když roku 1930 pomýšlel cařihradský patriarcha na svolání „obecného“ církevního sněmu pravoslavného na hoře Athos a nepozval „rozkolných“ Bulharů, dostalo se mu od Srbů a Rumunů na srozuměnou, že bez Bulharů je „obecný“ sněm nemožný a že „kletba“ s bulharského pravoslavlí musí býti snata před sněmem, nikoli teprve na něm. Prostřednickou úlohu převzal jerusalemský patriarcha Damián a po jeho smrti strážce patriarchského trůnu Meliton. Vyjednávání mezi Sofií a Cařihradem vedl tedy Jerusalem. Patriarcha cařihradský ukázal při něm velikou ústupnost. Žádal jen, aby se bulharský synod přímo naň obrátil se žádostí, že si přeje obnovení jednoty s patriarchátem a že prosí za uznání samostatnosti (autokefalie) své církve. Synod sofijský měl se dále zřici pravomoci nad

Bulhary, bydlícími na území cařihradského patriarchátu, za to zase cařihradský patriarcha ponechával Reky na území bulharském pod pravomocí bulharského synodu. Podmínky jistě pro Bulhary snadno přijatelné. A přece odpověděl na ně sofijský synod jerusalemskému prostředníkovi, že v nynější situaci a „rozvahu sil“ nepokládá za potřebné obnovení církevní jednoty s patriarchátem. To znamená, že Bulhaři si jednoduše řekli: Nic sobě neděláme z patriarchy, který si přisvojuje nároky na „ekumenicitu“ (všeobecnost), kdy se fakticky jeho vláda omezuje toliko na Cařihrad a jeho předměstí. Nás je pět milionů, a patriarcha je pastýřem 200.000 duší. A my bychom mu měli pomáhat, nechávajíc mu naše lidi, žijící za hranicemi? A s Reky, bydlícími u nás, budeme si pomalu vědět radu: zbulharisujeme je, jak oni kdysi nás počečovali. Kletba z roku 1872, jak vidíme, tak málo zatížila duše pravoslavných Bulharů, že se o ni při vyjednávání ani nezmiňují. A tak bude „rozkol bulharský“ trvat dále a škodit více cařihradskému patriarchovi než Bulharům. Pro pravoslaví samo zůstává pak podivná nesrovnalost, že některé autokefální církve pravoslavné pokládají Bulhary za pravoslavné, kdežto „ekumenický“ patriarcha cařihradský — tedy hlava pravoslaví — pokládá je i nadále za rozkolníky.

Bulharská kolonie v Římě požádala prostřednictvím královského vyslance u Kvirinálu rektora ruské koleje O. Filipa de Regis, aby na svátek sv. Cyrila a Metoděje — podle bulharského kalendáře dne 24. května — sloužil slavnou mši svatou ve východním obřadě v basilice sv. Klimenta, kde odpočívají kosti svatého Cyrila. Bulhaři si zachovali velikou úctu k našim svatým apoštolům a projeví

ji také v podzemní kryptě basiliky svatoklimentské tím, že ozdobili hrob svatého Cyrila významnou pamětní deskou.

RUMUNSKO

Krajový eucharistický sjezd rumunských Slováků konal se ve dnech 28. a 29. června ve farnosti Sinteu v rumunském Rudohoří. Byl krásnou přípravou na slavné břimování, které přijel Slovákům udílet satumarsko-varadinský biskup Štěpán Fiedler. Příznivé počasí umožnilo, že se konala slavnost v poli pod košatými lipami, kde byl postaven krásný oltář a na něm vystavena nejsvětější Svátost. Zbožní Slováci hned zrána přistupovali horlivě ke svatým svátostem, kázání měl biskup Fiedler a slovensky kázal msgr. Julius Hazay o Božském Srdci Páně. Lid byl tak dojat, že hlasitě plakal. Po biskupské mši svaté doprovázely zástupy věřících nadšeným zpěvem nejsvětější Eucharistií, již v průvodu nesl sám biskup. Po návratu pomodlili se biskup a kněží s lidem litanii k Božskému Srdci Páně, smírné modlitby a modlitbu zásvětnou před ozdobenou sochou Božského Srdce, kterou drželi čtyři mládenci na ramenou; svátostným požehnáním a slavným Te Deum byla ranní pobožnost skončena. Odpoledne po nešporách byla opakována příprava na svaté břimování, které uděloval druhého dne pan biskup Fiedler. Na slavnost, jejíž zdar připravil horlivý slovenský farář v Sinteu P. Vladimír Hribík, došli také krajané z okolí, zvláště velké procesi z Valea Ungurului, vedené miláčkem slovenského lidu farářem Ferd. Hadravou. Radostným dojmem působila na krajany účast funkcionářů čsl. Národní rady, Slovenské odbočky, jako příslib, že nebudou v cizině opuštěni od své vlasti.

Katolický obzor.

Doma.

MORAVA

Oprava velehradské basiliky pozvolna pokračuje. Dosud provedena obnova presbytáře, kde byly obnoveny pod nynějšími freskami starší

malby. V královské kapli volaly po nutné opravě zvláště štukové ornamenty na oltáři. Otázka úpravy náhrobku zemřelého arcibiskupa dra Stojana dosud nerozhodnuta. Doufáme, že věčné kněžstvo moravské

ukáže tu svou vděčnost k svému obětavému vůdci.

Úspěch katolického sjezdu pražského zavazuje k další obrodné práci pro katolickou věc u nás. Přijaté resoluce volají po realizaci. Koncem prázdnin radilo se o ní kněžstvo olomoucké arcidiecése na zřídlení kursu Katolické akce na s. v. H o s t ý n ě. Byla to vysoká škola duchovních zájmů Božího království u nás, kde jasná teorie hledala pomoc praktické zkušenosti dušpastýřské po cestách obtížných, ale ozářených láskou ke Kristu a k nesmrtelným duším.

Oslavám letošního svatometoděského jubilea, jejichž zevnější stránka ustoupila místo péči o zdar katolického sjezdu pražského, bude věnován na posvátném Velehradě svátek sv. Václava. Hlavní oslavný program je přeložen na příští rok, kdy má vyvrcholit v důstojně obnovené basilice velehradské dobře připravenými pouťemi všech ctitelů cyrilometodějských.

ČECHY

Do Prahy byly převezeny z Mor. Třebové všechny učebné pomůcky a všechny inventář zrušeného tamějšího ruského gymnasia. Bylo převezeno i zařízení pravoslavné kaple gymnasií. V internátu při pražském ruském gymnasiu platí se za žáka do 14 let 300 Kč měsíčně, po 14 letech 400 Kč. Za šatstvo se doplácí 50 Kč měsíčně. Hmotná podpora bude se prokazovati jen žákům výborného chování a výborného prospěchu. Hlavním účelem gymnasia bude vychovávat osoby, schopné pracovati pro rusko-české sblížení. Do internátu se nepřijímají děti rodičů bydlících v Praze. Prozatím — až do zbudování nové budovy — je v internátě ve Štrašnicích místo pro 80 dívek a 120 chlapců. Nová budova se vystaví na Pankráci a se stavbou bude započato v září 1935. Ve vyučovacím roce 1935—1936 bude v první třídě gymnasia na 50 žáků. Celkový počet žáků bude činit přes 400, při čemž poměr žáků české a ruské národnosti bude přibližně stejný. Vyučování započne 4. září pravoslavnými bohoslužbami. („Novosti“ čís. 12.)

V celé čsl. republice bylo přijato jmenování msgra S. Rittera pražským nunciem s živým u-

spokojením. Nuncius S. Ritter již za svého dřívějšího diplomatického působení v Praze projevil své nejsrdečnější sympatie k Československu, a proto je tam nyní přijat a vítán s velikou radostí jako přítel, jenž se vrací po řadě let. Všechnen čel. tisk pozdravil jeho jmenování s upřímnými sympatiemi. Vidí v tom nový úspěch sjednaného modu vivendi. Také velikolepý úspěch katolického sjezdu jistě toto jmenování uspišil.

V Žitonicích u Litoměřic — na svém letním sídle, zemřel dne 20. srpna t. r. probošt vyšehradské kapituly, světicí biskup pražský dr. František Zapletal. Rodák z hanácké Senice u Olomouce (1871), studoval theologii v Olomouci a v římské koleji Urbanově. Hned po skončení svých studií stal se vicerektorem České koleje v Římě a za svého dlouhého působení ve Věčném městě získal si velikých zásluh o církev i svoji vlast. Byl svému národu neoficiálním vyslancem u Sv. Stolice římské, kde svými styky snažil se vždy prospět katolické věci české. Šlechtná jeho povaha, učenost, bohaté zkušenosti a věrné smýšlení církevní i vlastenecké získaly mu mnoho přátel v Římě i ve vlasti, jeho skromnost odmiřovala však pocty a chválu, nepřijal ani nabízený mu biskupský stolec v Čechách. Roku 1922 stal se proboštem vyšehradským a r. 1933 byl posvěcen na titulárního biskupa salonského. I v dějinách našeho Apoštolátu je jméno Zapletalovo vděčně poznamenáno, byl zemřelému dru Stojanovi prostředníkem a rádcem upřímným. Veliké životní jeho dílo výstižně oslavil nad hrobem sám primas český, arcibiskup dr. Kašpar, jeden z jeho odchovanců z Římské koleje, na niž změněnou v nynější „Nepomucenau“ ani ve své poslední vůli nezapomněl. O. v p!

PODKARPATSKÁ RUS

Kdysi neznámá země budi v poslední době Podkarpatská Rus zájem celého západu naší republiky. Má své turistické krásy, bohatství přírodní a svérázný lid, který, bohužel, dosud otročí na cizím majetku. Katolické učitelstvo české uspořádalo letos svůj prázdninový kurs v Užhorodě, navázalo styky se všemi kulturními činiteli Podkarpatské Rusi, kam se do-

sud vyváželo zneužívané pravoslavi, rozpory jazykové a hospodářský rozvrat komunismu. Katolíci učitelé češ-

tí přišli tam konečně se živým chle-
bickem křesťanské pravdy a teplem
bratrské lásky. Odtud jejich úspěch!

Za hranicemi.

R Í M

Svatý Otec Pius XI. odejel posledního července k večeru z Říma do svého letního sídla v Castel Gandolfo. Cestou po památné starořímské silnici Via Appia Antica provázela ho ve čtyřech autech jeho družina a v Castel Gandolfo očekávaly ho veliké zástupy lidu, jimž po svém příjezdu udělil s balkonu papežské pozhnání. Jako minulého roku, bude Svátý Otec i letos přijímat ve svém letním sídle audience, a to v pondělí, ve čtvrtek a v sobotu audience zvláštní, v úterý a v pátek, případně i ve středu audience všeobecné.

O mezinárodní pouti bývalých bojovníků v Římě sloužil dne 7. září Sv. Otec Pius XI. slavnou mši sv. v basilice sv. Pavla za hradbami. Při té příležitosti prohlédl si papež opravné práce, které byly zahájeny v této basilice hned po jejím převzetí Sv. Stolicí. Po slavnosti vrátil se papež zase do Castel Gandolfo, svého letního sídla.

A N G L I E

Rozvoj katolicismu ve Skotsku projev se koncem letošního června I. eucharistickým sjezdem v Edinburgu. Trval tři dni a shromáždil veliké zástupy katolíků. Zahajovací slavnostní bohoslužby měl v edinburské katedrále arcibiskup MacDonald a kázání výborný řečník a publicista jesuita Martindale (o křesťanském míru). Protestanté v Edinburgu snažili se rušit slavnosti eucharistické, pokřikující posměšně na ulicích i před samou katedrálou, takže musela policie pěstí i jízdní chránit katolíky před jejich útoky.

Svaz katolických učitelů ve Skotsku byl sice teprve vloni na podzim založen, přesto je však už v něm dnes zorganizováno 2500 učitelů. To je radostná záruka dalšího rozvoje katolického života v této části Velké Británie.

„Apostolatus maris“ (pomořský a-

poštolát) je název mezinárodní organizace, která se stará o duchovní správu v přístavech, na lodích, mezi cestujícími i mezi námořníky a plavci. Na konferenci roku 1931 utvořila se za předsednictví zemřelého kardinála Bournea „Mezinárodní rada pomořského apoštolátu“ (Apostolatus Maris International Council, „AMIC“), v níž zasedají zástupcové Anglie, Francie, Holandska, Německa a Španělska, Sídlem Rady byl napřed Glasgow, později bylo přeneseno do Londýna. Tam koná letos pomořský apoštolát ve dnech 4. až 7. září za předsednictví westminsterského arcibiskupa Hinsleya svůj mezinárodní sjezd. Hitlerovské Německo, jak známo z denního tisku, vypovědělo za hranice P. H. A. Reinholda, katolického duchovního správce přístavu hamburského, který velmi horlivě pracoval v „pomořském apoštolátu“, zavedeném v 8 přístavech německých.

Nebezpečí sekularismu. Arcibiskup z Yorku, jeden z hlavních hodnostářů anglikánské církve, shrnul v rozhlasovém projevu důvody, jež pronesl zástupci církvi katolické i evangelických na téma „O novém křesťanství“. Stalo se životní nutností, pravil, vytvořit nějaký standart (pravidlo), podle něhož by všechny národy a rasy došly spokojenosti a podle něhož by se soudily jejich činy. Pouze křesťanství ukázalo v životní praxi, že je schopno žíti dále vedle vědy. Pod vlivem ne vědy, nýbrž spíše civilizace, která je produktem vědy a jí jediné vytváří, vznikl na celém světě soupeř křesťanství a každé jiné formy víry v Boha. Jest obyčejně nazýván sekularismem. Nepopírá vědycky Boha v teorii, ale nedbá ho ve skutečnosti. Nabývá mezinárodní formy v komunismu a nacionální formy ve fašismu. Nalézá se všude, kde člověk řídí svůj život jen vzhledem ke hmotě nebo jen k lidské síle a nedbá prozřetelnosti, přikázání a zákonů Božích a vykupující lásky Boží. Je to osudnější nebezpe-

di, než pohanské přesvědčení, pohanská víra. Církev sílí jako nikdy předtím. Možnosti jejího pronikání v dnešní době jsou nekonečné. Nebude-li však čeleno nové síle sekularismu, uchytí se pevně a tak slibná naděje posílení křesťanství, jak se jeví dnes, bude již obtížnější. — hab. — („Times“ 27. července.)

BELGIE

V městečku Hal, nedaleko hlavního města Bruselu, předvádějí už po čtvrt století život Panny Marie v náboženské hře, zvané „Maria-spiel“. Text hry napsal P. Walgrave a hudbu složil A. Moortgart. Život Bohorodičky je tu zobrazováno v několiknácí scénách, které působí jak svojí prostotou, tak i hlubokým pojetím náboženským. Hraje na 600 herců vedle chorů, představujících lid a anděly. Nejmohutnější působí scéna, zobrazující Narození Páně v betlemském chlévě, při níž zpívají sbory starou vlámskou ukolébavku ze XVII. století. Hra se dává vždy po pěti letech; letos měla jubilejní představení, jehož se účastnili diváci z celé Belgie. Městečko Hal nabývá „Maria-spiel“ slávy bavorské Horní Ammergavy, proslulé svými lidovými pašijovými hrami.

FRANCIE

V basilice nejsvětějšího Srdce Pána Ježíše na Montmartru v Paříži koná se už po plyných padesát let ustálená adorace nejsvětější Svátosti. Zavedlo ji dne 1. srpna 1885 arcibiskupství Božského Srdce Ježíšova. Zatím co dole na březích Seiny hučí vlnobití světáckého velkoměsta, na výšinách Montmartru dnem i nocí vysílají zbožné duše vroucí modlitby k nebesům, modlitby chvály a díky, smíření a proseb k nejsvětějšímu Srdci Spasitelovu.

NĚMECKO

Bývalý opat emauzský Schachleitner patřil velmi záhy k přátelům Hitlerovým a doporučoval německým katolíkům národně sociální stranu Hitlerovu. Když se nyní poměr katolíků k Hitlerovi v říši přiostrčil, obraceli se

svedení katolíci se všech stran na Schachleitnera s výčitkami a dotazy, co nyní? A opat prý odpověděl: „Nyní teprve pořádně do toho! V neochvějně věrnosti hlásím se k Vůdci. Spatřuji svou úlohu, kterou mně dal Bůh pro večer mého života v tom, abych ukázal svým soukmenovcům doma i v zahraničí, že může a jak může pevně věřící křesťan (a v mém případě: katolík) býti zároveň bojovným a obětavým národním socialistou.“

Katolická korespondence „Kipa“ podotýká k tomuto prohlášení opata Schachleitnera, které se horlivě všude šíří, že tu snad jde o zneužití vysokého stáří opatova. Je-li však jeho projev pravdivý, znamená to vrchol smutného a osudného poblouzení. Opat Schachleitner znova a znova upozornil na sebe v době poválečné svým krajně nacionálním stanoviskem a dostal se také po to před rokem 1933 do konfliktu s církevními úřady. Národně sociální kruhy německé se ovšem velmi rády chlubí opatem Schachleitnerem jako theologickým rádcem Vůdcovým a k jeho jménu se prý také upínaly dalekosáhlé naděje. — Je dvojnásobná možnost: buď Vůdce náboženských rad Schachleitnerových neuposlechl, anebo mu theologický rádcé tak radil, že Svätý Otec a celý německý episkopát co nejostřeji musí protestovat proti režimu Hitlerovu. V obojím případě je nemožno mluvit o Božím poslání, které Schachleitner plní ve svém národě. Budoucnost bude příným soudcem takového poblouzení!

Nenávist proti Vatikánu šíří hitlerovský tisk německý vymyšlenými zprávami, kterými chce působit na citovou stránku širokých vrstev lidových. Tak přinesl berlínský deník „Völkischer Beobachter“ (z 31. července) na přední straně články s tučnými tituly: „Zástupci Litvinova a papeže pracují o znovuzřízení vlády Habsburků“ a „Jednání o konkordát mezi Sv. Stolicí a sovětským Ruskem“. V zemích, kde je svoboda tisku, zdají se být tyto způsoby boje směšnými, poněvadž má každý čtenář možnost zjistit pravdu v různých časopisech, ale v Německu není dovoleno psát pravdu, ani hájit pravdu, když je úředním tiskem zná-

silňována. Tam může vykonat lež svou službu, ovšem jen na krátko. Pravda nakonec zvíťazí i v Německu.

ASIE

Na rozhraní Sibíře a Mandžurie, jež tvoří řeka Amur, působil požehnaně v apoštolské prefektuře Tsitsikar mladý misionář, P. Antonin Jörg, ze švýcarské misijní společnosti Betlehem. Nejen mezi pohany, ale i mezi ruskými uprchlíky, kteří se vystěhovali z bolševického ráje před krutým pronásledováním své křesťanské víry. Bylo jich mnoho tisíc. P. Jörg vydal se minulě zimy dvakrát až k Amuru, aby vyhledal čínské a ruské křesťany a přinesl jim náboženskou útěchu. I pravoslavní Rusové ho vítali se slzami v očích a prosili o poučení a posilu. Otevřel tak široké pole nové misionářské činnosti v těsném sousedství sovětské Rusi. Bohužel, třiatřicetiletý misionář P. Jörg stal se obětí svého povolání. Před letošním svátkem Nanebevstoupení Páně došla do misijní stanice zpráva, že ho zbojníci zajali a zastřelili. Byl právě návštěvou u svých křesťanů — Korejců — a jel večer na koni vesnicí, když tu pojednou z neobydleného domu vyběhlo asi osm zbojníků, zajali ho a odvlékli hned do své podzemní skrýše. Na druhý den našli japonští vojáci P. Jörga zastřeleného u čínské pagody a při mrtvole našli listek zbojnického vůdce, že ho zastřelili, poněvadž jim chtěl utéci. Slavného pohřbu se účastnily i pohanské děti a po tklivém kázání apoštolského prefekta promluvil nad rakví několik slov i čínský mandarin. Také japonští vojáci vzdali zabitému misionáři poslední poctu. Pochován je na křesťanském hřbitově malého semináře Čuan-tau-dsa asi dvě hodiny od stanice Mangu-datin, kde † P. Jörg působil.

PALESTINA

Novým pravoslavným patriarchou jerusalemským byl zvolen titulární arcibiskup jordaný Timotheus Themelis, rodem Řek. Stalo se tak přes protest nižšího duchovenstva a věřících Arabů, kteří, jak jsme posledně referovali, nesouhlasí s nesprávnou výsadou, jako by jenom Řek měl býti vždy patriarchou jerusalemským, ač

jsou tam Arabové v převážné většině. Nový patriarcha studoval v anglickém Oxfordě, účastnil se roku 1925 londýnské oslavy jubilea nicejského sněmu a též unijních porad lambetských a lozanské konference „Faith and Order“ (Věra a řád). Je tedy stoupencem snah, jež připravují spojení pravoslavní s anglikánskou církví. Odtud si vysvětlíme, že jeho volbu za patriarchu jerusalemského podporovala — Anglie. Vnitřní poměry v pravoslavní církvi palestinské se však jeho volbou neozdraví.

Jak byl zvolen pravoslavný patriarcha jerusalemský? Začátkem letošního července byla sestavena listina 8 jmen a poslána koloniálnímu sekretariátu ke schválení. Potom pravoslavní arcibiskupové, archimandrité, to jest představení klášterů, nacházejících se ve starém městě Jerusalemě a představení kláštera Mar Saba sešli se na patriarchátě, aby zvolili tři z osmi jmen. Laický živel mělo představovati devět kněží, kteří však nebyli přítomni. V první volbě dostal msgré Timotheos 29 hlasů, msgré Meletios II. Metaxatis, patriarcha alexandrijský, 15 a msgré Meletion, arcibiskup z Madeby, 3 hlasy. Potom se odebrali členové svatého synodu počtem 19, bez tří kandidátů do chrámu Božího hrobu, kde položili své hlasy na oltář. Zvolen byl pak msgré Timotheos 14 hlasy, kdežto patriarcha alexandrijský obdržel jen 5. Proti konečné volbě ozýval se (Times 23. 7.) hlasy, že je závadná, poněvadž nebyli při první volbě přítomni kněží jako zástupci laiků. Nebude-li do 30 dnů podána námitka, bude volba Timotheose platnou. Hab

Na památné Olivetské hoře v Jerusalemě má náš národ zásluhou moravského Palestinského spolku svou kapličku, kterou v neděli, dne 28. července t. r. posvětil pražský světící biskup dr. Eltschkaer na počest Bolestné Matky Boží. Palestinskému spolku (msgru Bartošovi) se podařilo přes velké obtíže zakoupit na Olivetské hoře dům, který byl upraven v malý klášter a v něm zřízena kaplička smírných modliteb a obětí za náš národ. Vkláště se usadí mladá naše řehole OO. Těžitelů z Vídne. Slavnosti svěcení účastnili se nejen všichni naši poutníci, kteří přivezli s sebou uměleckou

výzdobu kaple pořízenou zásluhou čl. vlády u nás, ale i katolický patriarcha jerusalemský s tamějším reholním kněžstvem a členy čl. zastupitelstva. Výzdoba kaple důstojně reprezentuje náš národ na tak sv. místě. Za hlavním oltářem jsou umístěny v kapli vitráže s podobiznami sv. apoštolů Cyrila a Metoděje, sv. Václava a, sv. Vojtěcha, sv. Jana Nepomuckého, sv. Ludmily, bl. Zdislavy a bl. Jana Sarkandra. Kaplička bude mít též oltář jugoslavský ke cti sv. Mikuláše Taveliče.

AFRIKA

V Habeši, jež se dostala do popředí světového zájmu, dosud nepřestalo otroctví. Je pravda, že vláda habešská musila slíbit, že zruší otroctví, měla-li být přijata do Společnosti národů, ale provedení tohoto závazku

není tak snadné. Habeš je totiž státem epojujícím jednotlivá kmenová knížectví v ústřední vládu v Addis Abebě. Kmenová knížata bojkotovala nařízení ústřední vlády, poněvadž by museli sami propustit velké množství otroků, někteří z nich měli jich až 15.000. Proto zvolil císař Haile Selassie jinou cestu k odstranění otroctví, pozvolnou. Vydal nařízení, že děti otroků mají být pokládány za svobodné, a že smrtí pánovou nabývají ihned svobody všichni jeho otroci. Jak neochotně se přijímala tato nařízení, patrně z malého počtu osvobozených otroků; za posledních 9 let dostalo se svobody sotva 5000 otrokům z celkového počtu asi 2 milionů. Co je však horší než otroctví samo, je obchod otroky, který je provázen nejhorším násilím, mnohdy opravdovou honbou na otroky!

Krajaňské zahraničí.

Pomozte krajanům v Polsku.

Čtyřicet tisíc našich českých vystěhovalců žije přes 70 let na Volyni v Polsku v blízkosti sovětských hranic, bez jediného českého katolického kněze. Zvláště v poslední době prosí nás o morální pomoc, aby si v tak těžkých dobách mohli zachovati svoji víru a svůj český jazyk. Nemají takřka žádných českých škol a jsou jen odkázáni ve svých 120 českých vesnicích sami na sebe. Za carské vlády ruské přinuceni byli přijati pravoslavi a teprve v poslední době zásluhou „Apoštolátu“ a zvláště „Akce Našim na Volyni“ čile se rozvíjí katolický duch. Zvláště mládež je nadějí tohoto hnutí. Organizuje se ve Svazu české katolické mládeže a stává se dobrým kvasem v srdcích českých, která již 70letá duchovní opuštěnost zlomila neb nadobro odcizila. Svaz zakládá knihovny, pořádá sjezdy, kursy a zájezdy českých kněží z ČSR., kteří bohužel letos do Polska nebyli vpuštěni.

Nové skupiny českého SKM v Polsku založeny byly o zájezdu předsedy Akce Volyňské J. Duška v měsíci červenci v Pokosech, Jezírku, Novošulcích v Nových i Starých.

Svaz české katolické mládeže v

Polsku čítá 24 skupin mužských a ženských sdružení a kolem 400 organizovaných členů. V poslední době se oddělil od polského SKM pro snahy polonisační a zadal vlastní stanovy. Velmi čile pracuje zvláště skupina Kupičov, která má vlastní katolický dům, hudbu, besídku, knihovnu o 720 svazcích a jiné. Dále je to Janovka, Špakov, Smolárna, Buderáz a Nový Krajov. V mnohých místech i celé hasičské sbory se hlásí k spolupráci. Organizace bezkonfesijní organizovaná Maticí školskou v Lucku pod jménem Sdružení československé mládeže čítá 3 skupiny.

V Svazový sjezd SKM v Polsku konán byl v Kupičově ve dnech 6., 7. a 8. července za účasti více než 100 delegátů z celé Volyně. Mnozí účastníci museli tomuto sjezdu věnovati celý týden, aby na povozech mohli se účastnit. Nejvzdálenější Nový Krajov mající 12 verst k sovětským hranicím vyslal 12 delegátů ze vzdálenosti 182 km. Sjezd zahájen byl v sobotu divadelním představením. V neděli konány byly slavnostní bohoslužby, trýzna za maršála Pilsudského a velká národní slavnost s tělocvičným progra-

mem a recitacemi. Promluvílo 20 delegátů SKM a hasičských sborů. Programový projev měl Jos. Dušek z Prahy, P. Burzminský, J. Židlický, J. Kovář, učitel Pulpytel, Hyblér a j. Sjezd tento, kterého se účastnilo mnoho starých Čechů z okolí v počtu

asi 1000, stal se radostným mezníkem v práci české katolické mládeže v Polsku. Sekretariát a ústředí těchto skupin vede nadějný volyňský pracovník V. Kovář, Nowý Krajew, poczta Ozenin, Volyň, Polsko.

Ohlas katolického sjezdu pražského v cizině.

(Píše Mr. J. Rouet de Journal S. J. v „Etudes“ 15. srpna 1935.)

Po slavnostních dnech sjezdových měl kardinál Verdier podle programu jemu předloženého a přijatého od něho s potěšením, jež se brzy proměnilo v opravdovou radost, jakmile takřka ucítil chvění „československé duše“ navštívit některá významnější místa v zemi, odpočinouti si trochu u msgra dr. Prečana, arcibiskupa olomouckého, a konečně přijeti na Velehrad a předsedati velikým poutním slavnostem ke cti sv. Cyrila a Metoděje.

Vybrané přijeti, jež mu připravil laskavý msgr. dr. Prečan ve svém letním sídle v Kroměříži, se nedá popsat. Navštívit Bratislavu, hlavní město Slovenska, a Nitru, kolébkou československého katolicismu, znamenalo se pustit na půdu, jež se mohla státi kluzkou ve smyslu, jež jsme nahoře naznačili. Avšak neobyčejně skvělý úspěch sjezdu, nevidaná popularita, již si arcibiskup pařížský a papežský legát za čtyři dny získal, rozprášily všechny obavy. Na Slovensku to byla, stejně jako v Čechách a na Moravě, triumfální cesta, cesta svaté jednoty, bez nejmenší disonance. Na radnici v Bratislavě, v historickém sále, kde byl podepsán mír po bitvě u Slavkova, se posadil msgr. Hlinka po boku msgra Šrámka, ministra unifikací, a toto sblížení, jež se nestalo náhodou, mluvilo zřetelně o úspěchu mise papežského legáta.

Třetí vrcholný bod této mise byl den 5. července na Velehradě na Moravě. Velehrad je slavné poutní místo apoštolů slovanských sv. Cyrila a Metoděje — možno jej přirovnat k našemu poutnímu místu svaté Anny v Auray — a 5. červenec je právě den, kdy je tam pout. Velehrad je, a zvláště v ten den, dostaveníčkem nesčetných venkovanů a venkovanek, kteří přicházejí ve svých nádherných kro-

jích, lišících se podle každé vesnice, ale všechny stejně přímo září pestrým vyšíváním a lesklými ozdobami, třpyticími se na slunci. Jestliže již každého roku v ten den skýtá Velehrad pastvu pro oči, nad níž není krásnější, což teprve bylo možno očekávat nyní, kdy přicházel papežský legát, a by předsedal slavnostem ke cti sv. Cyrila a Metoděje, prvních pravověrných delegátů římského papeže, a to právě v tisícím padesátém výročí smrti svatého Metoděje, jehož ostatky na Velehradě odpočívají. Slavnost byla vskutku jedinečná i počtem přítomných, i svým lidových charakterem, i svojí hlubokou zbožností. Nikde na světě nevidíte něco takového.

Konala se tam také pontifikální mše svatá. Ale jaký to rozdíl oproti mši svaté na stadionu v Praze! Ó posvátná liturgie, v jaké to proměně: ses objevila v ten den! Papežskému ceremonáři nezbýlo, než uznati svoji porážku, Sudíte sami! Zatím co se prelát oblékal ke mši svaté, hřmí Mar-seillaisa, papežská hymna a česká národní hymna. Když začala mše svatá, tu, hle, místo Introitu zpívaného dobře cvičeným chorálním sborem, slyšíte nesčetný zástup, tisíci se na velehradském nádvoří, jak zpívá za doprovodu dechové hudby slohu lidové písně k sv. Cyrilu a Metoději: zpěv to neobyčejně mohutný a pronikavě vroucí. A aby byl udržěn pořádek v tomto kolosálním unisonu, jeden úctyhodný jesuita (jesuité jsou strážci oně národní svatyně) stojí na kazatelně a ohromnou kyticí lilii dává takt až nápadně zvolna, což ještě jen zvyšuje velebnost písně.

Kardinál zazpíval Gloria, Credo. Lid se však nedá rušiti; zpívá dál a ten zpěv vám zvolna, při páté nebo šest-

té sloce naplňuje sluch a proniká až na dno duše.

Někdo snad se pozastaví nad těmito slovy, a přece, když jsme později rozmlouvali společně s těmi, kteří prožili onu chvíli, o tom, co jsme viděli a slyšeli, všichni, nevyjímajíc ani papežského ceremonáře, jevíli rozpakky při srovnávání významu zpěvů čisté liturgických a těchto lidových písní, do nichž takový zástup dovede vložit celou svou duši.

Ze všech slavností, jimž jsme byli přítomni během čtrnáctidenního pobytu v Československu, velehradská, svými barvami a svým nadšením

prostším, ale zato srdečnějším než kde jinde, byla opravdu vrchol. Večer jsme našli salonní vůz pana kardinála ozdobený vzácnými květinami a zvenčí celý ověncený zelení. Jež jej zdobila v posledních dnech a doprovodila až do Paříže.

Je-li nám nevolno v přeplněných místnostech, v horku, špatném vzduchu, na cestách a pod., natíráme čelo a spánky nezředěnou francovkou Alpou a vdechujeme její vůni.

**„PRUMKA“, Ed. Šolc, továrna umělého kamene a mramoru,
Olomouc-Bělidla, Ul. Roháče z Dubé 8.**

doporučuje svůj odborný závod na provedení vnitřních úprav chrámů z umělého kamene a mramoru, dále na veškeré práce oltářní, schodové, štukatéřské a sochařské. Speciální výroba hydroaul. lisovaných dlaždic zn. UMKA, velkého i malého formátu z umělého kamene a teraza pro dlažby. — Vyžádejte si, prosím, nejvýhodnější nabídku a návrhy bezplatně. Mnoho provedených kostelních prací ke spokojenosti test našim nejlepším doporučením.

Velejemné zaručeně přírodní

hroznové víno, staré

„Perla slovenských vín“

Kč 4'80 litr (od 50 litrů výše)

Pezinské vinné sklepy

Bratislava, Zochova 8.

Na požádání všeobecný ceník.

Co máte mít doma

vždy po ruce je francovka

ALPA

Masáže Alpu podporují oběh krve, silí svaly a osvěžují nervy. Kloktejte a vyplachujte ústa vlažnou vodou, do které jste přidali několik kapek Alpy. Desinfikujete tím sliznice dýchacích cest a předejete nachlazení.

Dbejte, abyste při nákupu dostal skutečně Alpu.

POLÁŠEK • URBAN

KAMENOPRŮMYSL, PŘEROV

provádí veškeré kostelní práce, ol-
táře, kazatelny, křtitelnice, křížové
cesty a obklady z mramoru, dále veš-
keré pomníky a náhrobky. Návrhy a
rozpočty nezávazně zdarma. Četná
odporučení důstojných farních úřadů.
TELEFON ČÍSLO 325

Výtečná knižní novinka dra J. Vrchoveckého

VĚDA A VÍRA

podle vynikajících přírodozpytců

(str. 136, cena 760 Kč).

Filosof, theolog a důkladný znalec odborné literatury vytvořil dílo veliké praktické ceny, zvláště pro dnešek, kdy ještě stále se opakuje lichá námitka, že mezi vědou a věrou je rozpor a nepřátelství. Odpověď dra Vrchoveckého je jasná a přesvědčivá!

Dříve vyšlo od téhož autora :

Přirozená mravouka 16 Kč

Církev a nová doba 34 Kč

Vydala Matice cyrilometodějská, Olomouc,
Wilsonovo nám. 16.

31. října až 4. listopadu jinoši. — Listopad: 4. až 8. dívky. Přihlášky přijímá klášter premonstrátů v Želivě. — Skalice u Litoměřic (kolonie

SKM). Září: 23.—27. dívky z Litoměřicka, Mělnicka a Roudnicka, (Přihlášky přijímá Exerciční sekretariát, Praha II., Ječná 2.

Literatura.

P. Angelik Blaise O. P.: P. Odilo Pospíšil, Ord. Praed. Boží Prozřetelnost dala i naší době mnoho kněží ideálních, kteří svým svatým životem povzbuzovali a silili celé generace. Rozsévají svůj život v práci do brázd národa, aby mu z ní vzešly nové síly křesťanského života. Jedním z takových průkopníků je P. Odilo Pospíšil O. P., světlá postava českého kněze. Hned po jeho smrti volalo se právem po jeho životopise, jakého si zasloužil milovaný lidový kazatel a misionář, mariánský citel, známý po všech téměř končinách Čech a Moravy dobrotou, obětavou horlivostí o spásu duší. Životopis vyšel ve sbírce „Vítězové“ z pera P. Angelika Blaise O. P. Je psán s vroucností vděčného syna. Použito též vzpomínek a věrohodných příspěvků, jež hned po smrti zasílali ti, jež znali P. Odilona. Životopis vyšel ve větším počtu exemplářů, aby si ho mohli koupit i ti, kdož neodbírají soustavně sbírku „Vítězové“. Cena Kč 3.—. Objednejte proto hned v administraci „Vítězové“, Olomouc, Slovenská 14.

Svätý Metod, arcibiskup moravský a panonský, učitel slovenský. Na pamiatku 1050ročného jubilea od smrti nášho apoštola, prvého arcibiskupa a apoštolského legáta všetkých Slova-

nov, vyšla kniha od O. Pavla Spišáka, farára na Vernári, p. Hranovnica, Slovensko. Knihu možno dostať u autora za 5 Kč. Pri hromadnej objednávke 100 kusov autor dáva 5 kusov zdarma. Skrze túto knihu každý dobre sa oboznámi s dejinami cyrilometodejské doby a porozumie cieľ našich sv. apoštolov. Kedže tohoto roku je oslava 1050. výročia smrti nášho prvého arcibiskupa, každý horlivý Slováč, Moravan, Čech a Slovan mal by si túto vzácnu knižku zadovážiť. — U autora možno tiež dostať liturgiu slovansko-slovenskú po 2 Kč za kus, ako i obrázky svätého Cyrila a Metoda po 10 hal.

Katolíči rodičové! Dítě pochází od Boha! Bůh je jeho cílem, pro Boha musí býti vychováno! Bůh světil dítě rodičům! Rodiče mají právo a povinnost dítě vychovat pro Boha! Nabízí se vám nový pomocník, týdenní náboženský časopis pro děti „Dětská neděle“. Pokračování „Dětského světa“. Redakce se ujal P. Rudolf Schikora CSsR. Každý týden při koupi „Neděle“ obdržíte „Dětskou neděli“ s mnoha krásnými barevnými obrázky za pouhých 20 haléřů. Roční předplatné 10 Kč. Žádejte 1. číslo v neděli 8. září všude! Objednávky přijímá administrace týdeníku „Dětská neděle“ v Praze II., Václavská ulice čis. 12.

K jubileu svatometodějskému!

Za sníženou cenu 10 Kč
lze dostati

**nejlepší český životopis
sv. Cyrila a Metoděje**

od univ. profesora
dra Frant. Grivce
v sekretariátě ACM.
v Olomouci,
Wilsonovo nám. 16.

Objednejte co nejdříve, nákladu
zbývá už jen malá část! Nejlepší
pramen ke spolkovým přednáškám!

ДА ВЪСН КЕДН

НО БЖДЖТЪ

APOŠTOLÁT

SV.
CYRILA
A
METO
DĚJE
POD
OCHRANOU
BL. PANNY
MARIE

OLMOUC

ROČNÍK XXVI.

ČÍSLO 10.

Redakce a administrace Apoštolátu: Olomouc, Wilsonovo nám. 16/II.

Redaktor: František Jemelka, tajemník ÚACM.

Roční předplatné 12 Kč, pro Ameriku 1·5 dolaru. Časopis vychází měsíčně.

OBSAH:

Růženec ve východní Církvi	297	Vzpomínky ze Slovenska	313
Tři neděle u sovětských bezbožníků	301	Z Podkarpatské Rusi	315
Episoda z dějin katolicismu v Mo- skvě koncem 17. století	307	Křesťanský Východ	317
Ke krajanům v Jugoslávii	311	Katolický obzor	322
		Krajanské zahraničí	326

Mnohou bolest snáší zbytečně, kdo nezkusil, jakou úlevu skýtá francovka Alpa. Trpíme-li revmatismem, natírejme postižené místo Alpou. Dosáhneme tím značné úlevy. Když nás bolí hlava, natírejme čelo a spánky nezděnou Alpou anebo si dejme na čelo obkladek namočený do hodně zředěné Alpy. Při nevolnosti velmi dobře působí vdechování francovky Alpa. Poráďme se s lékařem.

Členské příspěvky: P. T. farní úřady: Předmostí u Přerova Kč 160.—; Hlinsko Kč 289.35; Piení Kč 558.—; Nový Jičín Kč 250.—; Litultovice Kč 81.50; Trnávka u Příbora Kč 55.—; pi Františka Těsová, Štěpánov u Olomouce Kč 10.—; vdp. J. Novák, administrátor, Nezabudice; Kč 5.—. „Pán Bůh zaplať!“

Zahraniční misie. Nejmenovaná, Olomouc, Kč 40.—; K. Pištěk, New York City, N. Y. U. S. A., Kč 216.—; Rev. Al. Mergl, Chicago, Illinois, U. S. A., Kč 172.50; vdp. A. Vojaček a P. F. Horák, Jowa, U. S. A., Kč 100.—; vdp. Jan Stojaspal, Velké Karlovice, Kč 13.95. „Pán Bůh zaplať!“

Známky, knihy, staniol, darovali: Vdp.: St. Schneeweis, farář, Olomouc-

Hodolany; J. Kvapil, katecheta, Prostějov; Jan Stojaspal, kooperátor, Velké Karlovice; P. T.: děti školní z Brumova nad Vlčí; Václav Fechtner, Olomouc; F. Vykýdalová, Brno. „Pán Bůh zaplať!“

Pro chudé kostely darovala: nejmenovaná: 2 štolý, 1 krajkovinu, 1 pallů a 1 bursu na zaopatřování. „Pán Bůh zaplať!“

Exercicie ve Stojanově na Velehradě: listopad: 18.—22. ženy, 25.—29. dívky, prosinec: 2.—6. jinoši, 9.—13. ženy, 16.—20. muži.

Jubilejní poutí čtenářů a přátel revue Na hlubinu do Říma. O vánocích od 26. prosince 1935 do 6. ledna 1936 pořádá revue Na hlubinu poutí do Říma na poděkování za uplynulé desítky let. Z Prahy vyjedeme 25. prosince o 23. hod. v noci. Jedeme přes Vídeň, Benátky, Florencii, Assisi, kdež se všude zastavujeme. Pobyt v Římě čtyři plné dny. Na zpáteční cestě navštívíme Sienu, Pisu, Bolognu a Padovu. Cena této pouti trvajících plných dvanáct dní, je 1590 Kč, pro studenty jakékoliv kategorie 1390 Kč. Poutí vedou redaktoři revue Na hlubinu P. Silv. Braito a P. Reginald Dacik. Přihlášky a dotazy posílejte na revue Na hlubinu, Olomouc, Slovenská 14.

Literatura.

„Jitro“, časopis pro studenty. Časopis katolických studentů „Jitro“ vyšel právě do XVII. ročníku velmi hodnotným číslem, které i po stránce technické je dokonale vybaveno. Jitro za vyborného vedení profesora Do-

minika Pecky, který rozumí studentské duši, stalo se našim nejlepším studentským časopisem, který studenty vychovává, otiskuje jejich literární práce, prózu i básně, podává přehledy o knihách a poskytuje studentům při-

APOŠTOLÁT

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie.

Ročník XXVI.

Říjen 1935.

Číslo 10.

Růženec ve východní Církvi.

—a.

V Petrohradě vyšla roku 1917 s „dovolením katolické duchovní censury“ malá (45 str.), ale milá ruská knížečka s obrázkem Neposkvrněné Panny na první stránce a s nadpisem: „Rozarij Presvjatoj Bogorodici“ (Růženec Přesvaté Bohorodičky); chtěla obeznámit ruské křesťany s modlitbou sv. růžence a podat ji v praktickém přízpusobení v východním obřadu.

V úvodě citují se krásná slova papeže Lva XIII. o hlubokém významu a důstojnosti růžencové modlitby (List Lva XIII. z roku 1894) a vysvětluje se její nepomíjející časovost z bohatství velikých Božích tajemství, jež předkládá k rozjímání.

„I za našich těžkých dnů, kdy bezbožci prohlásili rouhavý boj Bohu, Kristu a Církvi, ať se všichni věřící obracejí s růžencem v rukou k Přesvaté Panně Marii, Bohorodičce, Pomocnici křesťanů, která potřela všechny bludy, aby porazivši tolikrát nepřátele svatého kříže Kristova, přemohla znova pekelná vojska.“

Další text knížečky je podrobným návodem, jak se mají věřící východního obřadu modlití sv. růženec. V podstatě zůstává způsob modlitby růžencové týž jako v našem obřadě latinském, t. j. má tytéž modlitební prvky: Věřím v Boha, Otčenáš, Zdrávas a Sláva Bohu Otcí..., ale přidanými vložkami se dosahuje větší živosti, východnímu obřadu tak vlastní a také bohatší náplně meditační (rozjímavé).

Vizte radostný růženec:

Předříkávající ohlásí: První radostné tajemství
Zvěstování Bohorodičce.

Doufání naše, Maria, připomínajice si Tvé zvěstování, opravdové pokory od Hospodina si vyprošujeme.

Odповěď modlících se: Uslyš nás, Pane!

První sbor: Otče náš atd.

Druhý sbor: Chléb náš vezdejší atd.

Předříkávající: Jakož Tvé je království atd.

Ostatní: Amen!

Předříkávající: 1. Poslán byl anděl Gabriel od Boha k Panně. (Luk. 1. 26, 27.)

První sbor: Zdrávas Maria . . .

Druhý sbor: Svatá Maria . . ., tak po každé evangelní vložce.

Před dalšími Zdrávasy:

2. „Vešed k Ní řekl: „Zdrávas buď, Milostivá!“ (Luk. 1, 28.)
3. „Ona pak, uzřevši jej, užasla.“ (v. 29.)
4. „Neboj se, Maria, neboť jsi našla milost u Boha!“ (v. 30.)
5. „Aj, počneš v životě a porодиš Syna a nezveš Jeho jméno Ježíš.“ (v. 31.)
6. „Ten bude veliký a Synem Nejvyššího slouiti bude!“ (v. 32.)
7. „Kterak se to stane?“ (v. 34.)
8. „Duch sv. sestoupí v Tebe a moc Nejvyššího zastíní Tě!“ (v. 35.)
9. „Aj, já dívka Páně, staniž se mi podle slova tvého.“ (v. 38.)
10. „A slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi!“ (Jan, 1, 14.)

První sbor: Sláva Otcí . . .

Druhý sbor: Jakož bylo na počátku . . .

II. d e s á t e k :

Předřikávající: Druhé radostné tajemství: Navštívení Bohorodičky u sv. Alžběty.

Doufání naše, Maria, připomínajíc si navštívení u sv. Alžběty, bratrské lásky k bližnímu a tichého rodinného života od Hospodina si vyprošujeme.

Věřící lid: Uslyš nás, Pane!

I. sbor: Otče náš . . .

II. sbor: Chléb náš . . .

Předřikávající: Jakož Tvé jest království.

Lid: Amen.

Předřikávající před jednotlivými „Zdrávasy“.

1. „Povstavši Maria odešla s chvatem na hory a pozdravila Alžbětu.“ (Luk. 1. 39, 40.)
2. „Jak uslyšela Alžběta pozdravení Mariino, dítko zaplesalo v životě jejím.“ (v. 41.)
3. „A Alžběta byla naplněna Duchem svatým.“ (v. 41.)
4. „Požehnaná's ty mezi ženami a požehnaný plod života tvého.“ (v. 42.)
5. „A odkud mi to, aby Matka Pána mého přišla ke mně?“ (v. 43.)
6. „Velebí duše má Hospodina.“ (v. 46.)
7. „Vzhlédl On na ponížení dívky Svoji.“ (v. 46.)
8. „Veliké věci mi učinil Ten, jenž mocný jest a jehož jméno svaté.“ (v. 49.)
9. „Sesadil mocné s trůnu a povýšil ponížené.“ (v. 52.)
10. „Lačné nakrmil dobrými věcmi a bohaté pustil prázdné.“ (v. 53.)

Sláva Otcí . . . Jakož bylo . . .

III. d e s á t e k.

Předřikávající: Třetí radostné tajemství, Narození Kristovo.

Doufání naše, Maria, připomínajice si Narození Syna Tvého, duchovního odřikání od pozemských statků a lásky k evangelické chudobě od Hospodina si vyprošujeme.

Lid: Uslyš nás, Pane!

Otče náš... Chléb náš...

Předřikávající: Jakož Tvé jest království —

Lid: Amen!

Předřikávající k jednotlivým Zdrávasům:

1. „Maličký narodil se nám — Syn (Boží) dán jest nám.“ (Isai. 9, 6.)

2. „Obvinula jej plénkami (Maria).“ (Luk 27.)

3. „Položila Ho v jeslích, poněvadž neměli místa v hospodě.“ (v. 7.)

4. „Zvěstuji vám velikou radost, narodil se vám dnes Spasitel.“ (v. 10, 11.)

5. „A toto bude vám znamením: Naleznete Dítko plénkami ovnuté a položené v jeslích.“ (v. 12.)

6. „Sláva na výsostech Bohu, a na zemi pokoj lidem dobré vůle.“ (v. 14.)

7. „I přišli s chvátáním a našli Marii a Josefa i Dítko položené v jeslích.“ (v. 16.)

8. „Když se naplnilo dní osm, aby Dítko bylo obřezáno, nazvali, jméno jeho Ježíš.“ (v. 21.)

9. „I vešedše (mudrcové) do domu, našli Dítko s Marii, matkou jeho, a padše, klaněli se Jemu.“ (Mat. 2. 11.)

10. „A otevřevše poklady své, obětovali mu dary: zlato, kadidlo a myrhu.“ (v. 11.)

Sláva Otcí... Jakož bylo...

IV. d e s á t e k.

Předřikávající: Čtvrté radostné tajemství, Očištvání P. Marie.

Doufání naše, Maria, připomínajice si obětování Tvého Syna v jerusalemském chrámě a tvé očištvání v den hromnic, neporušitelného a upřímného plnění přikázání Božích i církevních od Hospodina si vyprošujeme!

Lid: Uslyš nás, Pane!

Otče náš... Chléb náš...

Předřikávající: Jakož Tvé je království.

Lid: Amen.

K Zdrávasům: 1. „Přinesli Jej do Jerusalema, aby Ho představili před Hospodinem.“ (Luk. 2. 22.)

2. „Aby za Něj učinili podle obyčeje zákona.“ (v. 27.)

3. „Vzav Jej (Simeon) na lokte své, pravil: Nyní propouštíš, Pane, služebníka svého.“ (v. 28, 29.)

4. „Hle, tento položen je k pádu i k povstání mnohých.“ (v. 34.)

5. „A Tvou vlastní duši pronikne meč.“ (v. 35.)

6. „Prorokyně Anna v tutéž dobu přišedši, velebila Boha.“ (v. 36, a 38.)

7. „A když byli vykonali všecko podle zákona Páně, navrátili se do Galílee.“ (v. 39.)

8. „Dítě pak rostlo a sílilo se, jsouc plno moudrosti, a milost Boží byla v něm.“ (v. 40.)

9. „Útec do Egypta a buď tam, dokud neřeknu Tobě.“ (Mat. 2. 13.)

10. „Tehdy Herodes poslal usmrtit všechna pachołata.“ (v. 16.)
Sláva Otcí... Jakož bylo...

V. desátek.

Předřikávající: Páté radostné tajemství, Nalezení dítěte Ježíše v chrámě.

Doufání naše, Maria, připomínající si nalezení dítěte Ježíše v jerusalemském chrámě, následování naprosté poddanosti Ježíše Krista vůli Otcově a chodění cestou duchovního dětství od Hospodina si vyprošujeme.

Lid: Uslyš nás, Pane!

Otče náš... Chléb náš...

Předřikávající: Jakož Tvé jest království —

Lid: Amen.

K Zdrávám:

1. „Oni podle obyčeje svátkového šli do Jerusalema.“ (Luk. 2. 42.)

2. „Když se vraceli, pacholík Ježíš zůstal v Jerusalemě, aniž to zpozorovali Josef a Matka jeho.“ (v. 43.)

3. „Hledali Ho mezi příbuznými a známými.“ (v. 44.)

4. „A nenalezše Ho, navrátili se do Jerusalema, hledajíce Ho.“ (v. 45.)

5. „Po třech dnech našli Ho v chrámě, an sedí mezi učiteli.“ (v. 46.)

6. „Synu, proč jsi nám tak učinil? Hle, Otec tvůj a já s bolestí hledali jsme Tebe.“ (v. 48.)

7. „Zdali jste nevěděli, že já musím býti v tom, co jest Otce mého?“ (v. 49.)

8. „I odebral se s nimi a přišel do Nazareta.“ (v. 51.)

9. „A byl jim poddán.“ (v. 51.)

10. „A matka Jeho uchovávala všechna slova ta v srdci svém.“ (v. 51.)

Sláva Otcí... Jakož bylo...

{Dokončení}

Tři neděle u sovětských bezbožníků.

F. Vondráček-Habětinek.

(Pokračování.)

V.

Zachytili jsme několika výhledy do všedního a nehledaného života, jak vypadá a jak působí protináboženská propaganda na děti, na malé sovětské občany. Poněvadž dnes není protináboženské akce ve velkém měřítku, jako bylo před několika lety, podívejme se zase jen výseky všedního dne, jak nás, čsl.

Chrám sv. Basila Blaž. v Kremlu v Moskvě, nyní museum.

novinářskou delegaci v SSSR, první svobodně se pohybující čl. občany v SSSR, potkával na celém jeho evropském území.

Trvá protináboženská propaganda v SSSR?

Jistě že trvá! Ale snad se otázete, zdali jsme ji viděli za svého pobytu, kdy se právě slavily pravoslavné vánoce a Nový rok? A zdali má ráz velké, masové akce? Co je s bezbožníky a jejich prací? Co lze viděti ze všedního života bez mimořádného vyhledávání — z pastorače rudého ďábla?

Po celou dobu našeho pobytu v SSSR nenalezli jsme v denním tisku Moskvy, Leningradu, Kijeva, Charkova ani jedné zprávy proti Bohu, ani o Bohu. Jako by otázka Boha v SSSR neexistovala. Nikde neviděli jsme dokladu nové protináboženské činnosti. Jen v Leningradě při návštěvě Carského sela, nyní Dětského sela — visel na budově, která stráží vchod k paláci císařovny Alžběty, ručně psaný plakát zvoucí na protináboženský večer. Jeho program: přednáška o „legendě narození Páně“, protináboženské písně, akty. Za celou, jindy tak kritickou dobu vánoční neviděli jsme, že by se v místech našeho pobytu byla prováděla zjevná protináboženská propaganda.

Pravoslavné vánoce v Moskvě.

V den pravoslavných vánoc byla delegace zaměstnána takovým programem, že jí nebylo možno odejiti do města a shlédnout několik otevřených chrámů. Večer náš milý hostitel, Michail Kolcov, ve svém prostorném bytu — v domech naproti zbořeníště chrámu Krista Spasitele, kde má býti Palác Sovětů — vyprávěl delegaci m. j. — jako pozornost vůči jedinému katolickému redaktoru v delegaci, jak pravil — o průběhu pravoslavných vánoc v referátech amerických zpravodajů. (Telegramy procházející censurou.) Na svých nádherných vozích Packhardech, Lincolnech objeli američtí zpravodajové 44 pravoslavných ruských kostelů v Moskvě, sloužících kultu. Chrámy byly plné, hojně bylo tam i mladých lidí. Bohoslužby nebyly ničím rušeny.

Kupujeme bezbožnické knihy, časopisy.

V knihkupectvích dostávali jsme bezbožnickou literaturu celkem obtížně. Malý výběr, v každém krámě jen několik málo knih. Proč to? Poblíže hotelu Metropol v Moskvě odpověděli nám, že je po nich malá poptávka. Protináboženské časopisy jak by byly zmizely: v celém SSSR na naší cestě mohli jsme obdržeti jen „Bezbožník“,¹ který vychází již jen jako měsíčník. V měsíc našeho zájezdu byl „Bezbožník“ věnován památce zavražděného Kirova. Obsah není mimořádné úrovně, věnuje pozornost především vlivu církvi na sociální zřízení. Těžko by mohl někoho přesvědčiti jen důvody duchovními, proto jsou hlavní jeho vývody politické a soci-

¹ „Bezbožník“, vycházející nyní měsíčně, v ČSR stojící ročně 20 Kč, dochází (vlastně vychází) velmi nepravidelně.

ální. Jaký bude vliv na mládež, která nemá osobní znalosti staré ruské feudální a liberal. společnosti, jest velmi vážná otázka, pesimistická pro bezbožnictví, ale také ne optimistická pro náboženství. „Bezbožník“ vychází nyní v malém formátě, ilustrovaný, více vtipný nebo chtějící býti vtipný, než průbojný a drzý jako „Bezbožník“ velkého formátu, vycházející ve formě novin — tak jak jsme jej znali před 4 lety. Vzácným dokumentem je soubor plakátů, leptů a kreseb umělců Deni-ho a D. Moora,² v němž nalezneme několik velmi drzých, dábelských karikatur Krista atd. Je to jediný pozůstatek z velké protikřížové občanské války na Rusi, kterým vlastně vyvrcholila protináboženská propaganda. Některé z nich byly uveřejněny v cizích publikacích o protináboženské činnosti v SSSR. U nás bych se rozpokoval je otisknouti nebo ukazovati širšímu kruhu. Skvělý doklad pro studium ateismu v seminářích, aby se poznaly největší díla Antikristova, jeho technika a propagace formálně velkolepá.

Protináboženské divadlo.

V moskevském Varieté (Mjuzik-hall) byla dávana revue „P o d k o p u l í c i r k u“. Autoři: Ilf, Petrov, Katajev. Artistický program je spojen příběhem mladých lidí, pronásledovaných druhým žárlicím milencem a otcem. V ději byl také rozpor v názorech dnešních mladých lidí a jejich otců. Zesměšňovány tam názory na jinou barevnou rasu³ (smíšené sňatky), na dítě před manželstvím. Jedna z baletních scén znázorňovala tancem potopu světa. Když skupina tanečnic a chaldejských (?) kněží předtančila svůj zmatek, který náhle ustrnul v působivý obraz, vystoupil hlavní herec a pravil: „Občané, zde jste viděli zmatek při potopě světa! Poněvadž žádné potopy nebylo, nebylo ani zmatku. To je vše jen náboženský předsudek!“ Zajímavé jest, že tanečnice byly velmi distiguované oblečeny.

V těch dnech procházela sovětským tiskem polemika o kostýmech tanečnic. Nesmí nikdy znemravňovat! Tanečnice na velké scéně musí býti dobře oblečena: nahota není umění. Názor, který přijímáme, sympaticky přijímáme, ale nalézáme v něm protiklad sovětské skutečnosti, kde vlastně není studu, kde se vše traktuje a žije velmi svobodně, kde se odmítají všechny naše mravní představy jako názor buržoasní, feudální. Zase jeden příklad dvojakosti sovětského života. Někteří vtípní lidé z našich průvodců připomněli, že se tanečnice méně oblékaly v době vojenského komunismu a první pětiletky. To prý bylo však z nutnosti (jako u obvyčných občanů) a nikoliv zamýšlená demoralisace. Z laických děl, pokud jsme je viděli, bylo slovo Bůh vypouštěno jako podstatné jméno a ponecháno jen jako úsloví, přísloví atd.

V Leningradě jsme shlédli divadelní kus „B o j c í“. Líčí postavu

² Vydání OGIZ : IZOGIZ : 1934.

³ SSSR, země žlutých a bílých obyvatel, nesnese rasismu!

komandýra (generála), váhajícího, má-li zůstat v rudé armádě, kde jeho taktická operační teorie není uznávána. Jedna z jednajících postav, staříčký učenec — profesor se pokřížoval — strachuje se o osud komandýra, odcházejícího do manévru, kde je použita celá moderní armádní mašinerie, skvěle zachycená režii! **K o m a n d ý r o d p o v í d á :** „T ě m n o t a !“ (Jaká zabeđenost!) To je běžný výraz běžného sovětského člověka, když se veřejně vyjádří o náboženství — jak nám bylo nesovětským činitelem zdůrazněno.

Co je nyní s bezbožníky?

Mluvíti v Moskvě (mně to bylo nabídnuto v Kijevě) s představiteli pravoslavné církve, je dnes neaktuální. Pan Jaroslavskij, vůdce organizovaných „Bezbožníků“, předseda polostátní organizace „Doloi s religiej“⁴ (Pryč s náboženstvím), nebyl prý v Moskvě přítomen, když jsem vyslovil prosbu o interview s ním. Zahraněční však jeden zpravodaj, který zná velmi dobře sovětské poměry, pravil mi: „Svaz bezbožníků jest nyní bez vlivu. (?) Nikdo si jeho práce nevšímá. S t a l i n a ne Jaroslavskij zaměstnává mysl a ruce ruského člověka. Elektrárny a ne boření kostelů jest programem. Nic nesvědčí lépe o dnešním stavu bezbožnické práce na Rusi, než případ saratovského sekretáře strany, t. j. bývalého gubernátora (místodržitele). Na dotaz, jak se pracuje v bezbožnické organizaci jeho oblasti, sdělil: Bezbožnická organizace zde je, časopis „Bezbožník“ se také odebírá, ale jediným bojujícím bezbožníkem jsem já sám v celé oblasti. V celém sovětském Svazu dnes se nikdo celkem nestará nejen o protináboženský boj, ale také ne o náboženskou aktivitu. Cizí zde žijící pozorovatel má dojem, že v zemi, která není ani bezbožnická, ani náboženská, ale která z jakýchkoliv příčin zapomněla na Boha a na mravní zákony. Rusko má velké náboženské podzemí, jehož síly nelze změřiti. Noviny ruské nepřinášejí zprávy, týkající se jakkoliv náboženství, neboť referáty, třeba ve smyslu záporném, znamenaly by, že je tam otevřený problém. Z poznámek některých listů je však přece zřejmo, že přes všechno umlčování Boha a jeho zákonů náboženský problém zde jest, nebyl dosud potřen.

SSSR bude velkým misijním územím!

Zpravodaj velkého středoevropského listu na dotaz, jaké vyhlídky má náboženský život v Rusku, pravil: „Rusko bude velkým misijním územím. Pravoslavi je tak diskreditováno, především v očích mladé generace, jež k němu nemá citových ani lidských pout, výchovy, vzpomínek na dětství. Nalezne mládež tak nenáboženskou (ne protináboženskou!), že se nebude moci pro svou duchovní slabost měřiti s energií mladého Ruska, uvolněného revolucí.

⁴ T. j. organizace jako je náš Masarykův ústav pro lidovýchovnou činnost, ale s programem Volné myšlenky, to znamená ničení etických hodnot bez jakékoliv náhrady něčeho lepšího nebo alespoň stejně hodnotného.

ДОЛОЙ ДРЕВНЮЮ
Дедовскую деревню

Z abecedy bolševic, bezbožníků: Písmeno D. Řikání: Doloj drevnjuju dědovskuju derevnu. (Pryč s bývalou dědovskou dědinou.)

Zápas o mladé Rusko bude sveden křesťanskou církví, která přinese s sebou velký kulturní přínos, jiné chápání úkolů, náboženství v životě člověka, lidu, národa a státu, než mělo a má pravosláví. To je rozbito, zdceno, difamováno. Rusko bude velkým misijním územím!"

Sovětské lidi o náboženství.

Uvádíme několik přímých výroků:

„Psychologická hypnosa,“ pravil úředník komisariátu vnějších záležitostí.

„Valerianové kapky,“ minil průvodce Inturistu.

„Tomnenezajímá, nechť si každý věří, co chce,“ vymlouval se inženýr Kramatorských závodů.

„V SSSR je přečvára svobodná, každý může vyznávat, co chce, kostely se zavírají, když lidé chtějí.“ — „Ale co je s duchovními, když nemají občanských práv, když jsou lišenci, nemají proto ani právo na zásobování, na práci...?“ — „Nu ovšem, to je nepřijemá věc,“ doznal úředník komisariátu zahraničí p. M., který dříve jistě věřil v desatero.

„Jest Bóg — jest Lenin,“ vysvětlovala matka brigadýra kolchozu Rohaň u Charkova, když delegace viděla v jeho domě tři ikony (vpravo), Lenina (uprostřed) a Stalina (vlevo). V kuchyni po celé východní straně byla samá ikona. „To jsou ženské věci, já to vyháším,“ omlouval se její syn soudruhu-sekretáři kolchozu. Byla by ta vesnice bez kostela, který je nyní zavřen,⁵ bez duchovního, který jest ve vyhnanství, kdyby mohli lidé kolchozu svobodně jednati přesně podle sovětských zákonů o svobodě vyznání?

Leningradský šofér: „Matka věří v Boha, já ne. Chodí do kostela. Staří chodí, mladí ne. Je jich v Leningradě 7 otevřených, jeden biskup (?).“ — Proč nevěří? — Jsou různé filosofické systémy. On sám věří v Darwinovu teorii o zvířecím původu člověka a nevěří evangelickému učení o stvoření lidí. Jinak svoji nevěru nemohl odůvodnití, ač navštěvuje večerní vzdělávací kursy atd.

Redaktor „Moscow Daily News“: „Náboženství je věc soukromá. Protináboženského tlaku již není. Dokonce byli komsomolci trestáni, když dráždili náboženské city obyvatelstva. Velké svátky nejsou již provázány protináboženskými demonstracemi. Máme jiné starosti...“

Úředník kom. zahraničí: „Není třeba protináboženské propagandy. Prostředí jest nenáboženské. Naše služebná, která přišla z venkova do Moskvy, chtěla dříve volný den vždy na neděli. Dostávala jej. Nyní se přizpůsobila a má volné dny jako my. Náboženství jest opiem národů!“ Hlavní sovětské protináboženské heslo, stále zůstávající v platnosti.

Jako vtíp o bezbožecké negramotnosti členů komunistické strany koluje skutečný prý případ, který se

⁵ Viz vyobrazení v letošním „Apoštolátu“ (str. 163, čís. 5—6).

udal při „čistce“ strany, kdy každý člen musí skládati zkoušky, zda ovládá komunistické teorie a bolševickou praxi. Předseda čistky se ptá: „Věříš v Boha?“ — „Nevěřím.“ — „Do kostela chodíš?“ — „Nechodím.“ — „Svaté uctíváš?“ — „Ne, ve svaté také nevěřím.“ — „Ale Jaroslavského přece znáš?“ — „Vždyť jsem říkal, že ve svaté vůbec nevěřím.“ — Tato odpověď (vtip se dělá jen na skutečnost!) vynesla soudruhu vyloučení ze strany, neboť pokládali Jaroslavského za světce, jest příliš mnoho i v Moskvě.

(Dokontentí.)

Episoda z dějin katolicismu v Moskvě koncem 17. století.

J. Vašica.

Profesor A. V. Florovskij, autor velikého díla o vztazích Čechů k východním Slovanům, jehož první díl právě vyšel v publikacích Slovanského ústavu v Praze,¹ otiskl v minulém roce zajímavou studii o prvním rektoru moskevské pravoslavné akademie, Palladiovi Rogovském (1655—1703) a jeho poměru ke katolictví v „Zeitschrift für osteuropäische Geschichte“.² Osobnost Rogovského, která již dříve upoutávala pozornost ruských badatelů, byla nově osvětlena jmenovitě vydáním dokomentů, týkajících se činnosti jesuitů v Moskvě koncem 17. století od jesuity P. Pierlinga a profesora E. Šmurlo. Florovskij přehlíží všecko, co bylo o Rogovském posud napsáno a na základě vlastních výzkumů pokouší se dáti určitější odpověď na záhadnou otázku jeho konverse ke katolictví a pozdějšího odpadu, než to bylo možno podle staršího neúplného materiálu.

V tomto novém pojetí jeví se životní osudy Rogovského pod mocným vlivem jesuitů z české provincie. Rakouské diplomacii podařilo se roku 1684 prosaditi u moskevské vlády, že dala povolení, arci jen ústní, k tomu, aby katolíci ve službách carské říše, usídlení v Německé Slobodě poblíž Moskvy, jakémsi ghettu, rezervovaném cizincům, směli si tam vystavěti kostel a při něm vydržovati kněze, pečující o jejich duchovní správu, jak to již dávno bylo popřáno protestantům. Koncem roku 1685 nebo počátkem roku 1686 přišel do Moskvy jesuita P. Jiří David, který tam pak působil společně s P. Janem Schmidtem z litevské provincie. V únoru 1689 vystřídal P. Schmidta člen české provincie P. Tobiáš Tichavský. Avšak již počátkem října téhož roku (1689) po státním převratu, jímž car Petr zvítězil nad posavadní vládkyní, svou starší sestrou Sofií, jesuité byli na naléhavou žádost patriarchy Joakima z Moskvy vypověděni.

¹ Čechi i vostyčnye Slavjane. Očerki po istorii češko-russkich otnoženij X—XVIII vv., tom I, 1935, str. XVI+527.

² VIII, 1934, str. 161—188, „Palladij Rogovskij. Eine Episode aus der Geschichte des Katholizismus in Moskau Ende des 17. Jahrhunderts“.

Hlavním úkolem jezuitů bylo, starat se o náboženské potřeby malé katolické obce, čítající asi sto rodin. Nejvíce mezi nimi bylo Skotů, kteří, jakožto přívrženci Stuartovců, byli nuceni vystěhovati se z vlasti před pronásledováním Olivera Cronwella, a jejich chloubou byl proslulý generál Petrův Patrik Gordon, bývalý žák jesuitské koleje v Braunsbergu. Vedle obstarávání bohoslužby, která se konala často slavně s hudbou, pokusili se jezuité působit též školou. I někteří ruští bojaré posílali k nim své děti, aby je vyučili gramatice. Tak se vyvinul čilý přátelský styk s moskevskou inteligencí a jeho důsledkem byl zájem o katolicismus a sympatie proň v kruzích ruských vzdělanců. Podle všeobecných náznaků v dopisech P. Tichavského dokonce i někteří bojaré přijali tajně katolickou víru. Že působení jezuitů zasáhlo přímo i dva členy moskevského kleru, o tom svědčí případ jáhna Petra Artemjeva, o němž už kdysi bylo v Apoštolátě psáno, a kněze Palladia Rogovského. Oba byli získáni pro katolickou církev a s ní sjednoceni, jak vysvítá z nově nalezených dopisů, právě páterem Tichavským za jeho poměrně krátkého pobytu v Moskvě. Když Petr Artemjev byl později obžalován jako bludař a odpadlík na církevním soudu, nedal se zlomit ani krutým žalařováním, a zemřel jako mučedník v Soloveckém klášteře, kam byl odeslán do vězení „na smrt“, dne 30. března roku 1700.

Ne tak Palladij Rogovský. Jako mnich a jáhen přichází do Moskvy na studia do „řecké školy“ bratří Lichudů, a zde působením P. Tichavského přestoupí na katolictví. Za pomoci jezuitů vypraví se potají za hranice za dalším vzděláním. Studuje napřed na jesuitské akademii ve Vilně, potom ve slezské Nise, kde měli jezuité kolej, patřící do české provincie, již od roku 1617. Odtud odchází na jesuitskou universitu do Olomouce. Jeho jméno nacházíme v matriční knize zapsáno k roku 1693 mezi posluchači „ex principis“. Při olomoucké jesuitské akademii byl zřízen již roku 1578 na návrh známého jesuitského diplomata Antonína Possevino, který dvakrát navštívil Moskvu za Ivana Hrozného a v proslulém spise „De rebus Moscoviticis“ vyličil její náboženské poměry, papežský seminář pro studenty ze severních a východních zemí evropských, hlavně pro Švédy a pro Rusy z polské i moskevské říše. Rogovský byl mezi těmito ruskými chovanci papežského semináře jediný rodák z moskevské říše, ostatní pocházeli z východní Haliče nebo z polsko-litevských krajů a od polovice 17. století byli to převážnou většinou členové basilánského řádu. Po krátkém pobytu v Olomouci odebere se Rogovský s doporučovacím listem od jezuitů do Říma, kde je přijat do řecké koleje sv. Athanasia a vysvěcen na kněze. Svá studia v Římě dovrší doktorátem filosofie a theologie. Než opustí Řím koncem roku 1698, vyžádá si od kongregace de Propaganda fide potřebné spisy, aby mohl doma účinněji hájiti katolickou nauku proti jejím nepřátelům. Bylo mu dáno na 500 svazků různých církevních spisů. Z toho je zřejmo, že jeho odchod z Ří-

ma do Ruska se nedál potají nebo úskočně, nýbrž s vědomím a za podpory nejvyšší církevní vrchnosti.

V Moskvě záhy jeho skrývaná příslušnost ke katolické Církvi je odhalena denunciací jednoho z jeho důvěrných přátel mezi mnichy. Byv předvolán před soud patriarchův, Rogovský se s počátku pokouší obhájit svůj přestup na katolictví, ale snad poděšen tragickým osudem svého druha ze studií, Petra Artemjeva, zakolísá a ve „zповědi“, písemně podané patriarchovi, zříká se katolictví,

Spolek sv. Rafaela v Praze, pečující o naše vystěhovalce.

které prý přijal jen na oko, aby si zjednal přístup k vyššímu vzdělání, a kajícíně se vrací k řecké orthodoxii. Odpyká si vazbu, která byla naň uvalena, je připuštěn napřed jen k vyučování, potom i k vykonávání kněžských funkcí, je vysvěcen za opata zaikonospasského kláštera, stane se prvním prefektem moskevské akademie a konečně v letech 1701—1703 i prvním jejím rektorem. V poměrně mladém věku 48 let však zemře 23. ledna 1703.

V protokolu pátého zasedání Nowogródecké kongregace sjednocených basiliánů ze dne 29. srpna 1703 je takovýto zápis (polský), který uvádí A. Florovskij v čele své studie: „Palladius Rogovský, basilián na misií v Moskvě, zemřel anno 1702, o t r á v e n ý o d s c h i s m a t i k ů. Za duši zemřelého Palladia Rogovského v Moskvě in missione, aby každý odsloužil po třech mších svatých, serio injunctum est“ (t. j. vážně bylo nařízeno).

Co soudit o této zcela určité zprávě, vrhající úpl-

ně nové světlo na konec života Palladiova? Je to jen výplod zášti sjednocených mnichů proti moskevskému pravoslaví, či je na tom něco pravda? Zemřel skutečně jako katolík násilnou smrtí jedem?

Důležitým vodítkem při řešení této záhady jsou zmínky o Rogovském v dopisech moskevských jezuitů z té doby. Po násilném přerušení první jezuitské misie v roce 1689 působili v Moskvě od roku 1692 faráři olomoucké diecese Frant. Loeffler a Pavel Josef Jaroš až do opětného příchodu dvou českých jezuitů, Jana Milana (t. j. Emiliani) a Jana Beruly, kteří se dostali tam s poselstvím Ignáce Křištofora de Quarient et Rall v roce 1699, vydávající se s počátku z opatrnosti rovněž za faráře olomoucké diecese. Nuže, Palladij Rogovský byl s nimi v přátelských stycích. P. Berula sděluje v jednom listě, že navštívil několikrát tohoto „znamenitého a upřímného“ muže a vyřizuje jeho pozdrav tehdejšímu provinciálu české provincie P. Ferdinandu Waldhauserovi, který byl jejich učitelem za jeho pobytu u jezuitů v Nise.

A po smrti Rogovského P. Milan přímo píše: „Vím zcela určitě (z jistého pramene), že se napravil, ale náhlá nemoc, v níž ztratil řeč, zabránila tomu, aby svou nápravu veřejným znamením osvědčil.“³ Jesuité se však nikde nezmiňují o tom, že by byl býval Rogovský otráven od pravoslavných. Těžko rozhodnout, zakládá-li se zpráva nowogródeckých basilianů na pravdě. Tolik však je jisto, že ani po svém vynuceném oficiálním navrácení k pravoslaví se Rogovský nevzdal svého katolického přesvědčení. Též jeho kázání, která měl v Moskvě, patrně v zaikonospasském klášteře, vydaná v roce 1883, jsou taková, že se zdá, jako by je byl sepsal nějaký římský katolík nebo uniat, zvláště kázání na Narození Panny Marie, kde je zřetelně vyslovena nauka o Neposkvrněném Početí.

Starší historiografie ruská, opírajíc se hlavně o jeho „zpověď“, líčila Rogovského jako smělého a úporného vědychtivce, který se nezalekl ani hrozeb Moskvy, ani nesnášenlivosti katolického západu, kde byl donucen k přijetí unie, jakožto podmínky pro přístup do jejich škol, a až dosáhl nejvyššího stupně akademických hodností, vrátil se na Rus, aby získané poklady věnoval své řecko-pravoslavné vlasti. A Florovskij učinil svou studií konec tomuto dřívějšímu pojetí osobnosti Rogovského a ukázal, že jeho přestup na katolictví nebyl zjev nahodilý, ani nevyplnul z nějakých vypočítavých úmyslů. Byl výsledkem české katolické misie v Moskvě. „Palladij Rogovský zaujímá význačné místo v dějinách katolické propagandy, jakož i západoevropských vlivů v Moskvě ke konci 17. století. Jest pozoruhodným zjevem v dějinách ruského katolicismu v Moskvě. Jeho životní osudy nás tudíž zajímají nejen jako duchovní vývoj osobnosti, nýbrž i jako důležitá epizoda v dějinách ruského katolicismu vůbec.“ (O. c. 188.)

³ „Mihī quidem certissimo constat (certa quadam via) illum resipuisse, ne autem signo publico testaretur suam resipiscentiam praeceps morbus loquelam intercludens impedivit.“

Ke krajanům v Jugoslavii.

P. Em. Mysliveček CssR.

(Z letošního misijního zájezdu.)

Vyjeli jsme s P. Jeřábkem, oba redemptoristé. On se oddělil v Budapešti na Temešvár, na krajauskou misií do Rumunska, já jsem nastoupil cestu na jih a v 10 hodin večer 1. června jsem vystoupil na nádraží v Bělehradě. A pak už následovala dlouhá řada pestrých dnů apoštolských cest.

Příjemně i nemilé zkušenosti to byly. Jednou jsem se vrátil z osady v 11 hod. večer na lože a ráno o půl 2. hod. jsem již jel na vzdálené nádraží k další cestě. Jízda lodí po Dunaji střídala se

Ve škole v Hercegovaci.

s cestováním vlakem a povozem. Hned při prvním vystoupení z vlaku ve Vršci, utrhlo se mi držadlo těžkého 30kilového kufru, v němž jsem vezl dárky pro krajany. Hodný pan učitel ve Vel. Središti mi ho dal spravit a přidal mi pro jistotu řeménky — ale v další osadě Kruščici se strhlo držadlo i řemeny. Ještě štěstí, že se druhý kufr v druhé ruce slušně choval.

Navštívil jsem celkem 17 osad: Vel. Srediště, Belu Crkvu, Kruščici, Fabián, Kaptol, Jakšici, Buk (Svilno, Resnik), Daruvar, Dežanovac, Končanici, Vel. Zdenci, Hercegovac Pavlovac, Dol. Kovačici, Rovišće, Prekopakru u Pakrace a v Bosně Prijedor (odtud pocházel redemptorista (v Čechách) † P. Sorko). První čtyry leží v Banátě blízko rumunských hranic, ostatní v Slavonii a Chorvatsku. V desíti osadách z těchto 17 jmenovaných byl jsem prvním českým katol. misionářem. Ačkoliv byla celá misie organizována teprve v posledních 14 dnech, návštěva byla pěkná. I v nejmenších osadách bylo přes 100 účastníků, takže počítám, že jsem mluvil k více než ke 3.000 Čechů. Měl jsem za těch 25 dní 30 (asi tříčtvrtěhodinových) promluv a 7 kratších pro školní mládež. Ká-

zal jsem buď v kostele nebo, kde není, v čes. Besedě. K sv. zpovědi přistoupilo na 200 Čechů. Není to mnoho, ale lhůta mého pobytu byla dosti krátká (většinou jeden den v osadě) a snad leckde je to obraz vlažnosti. Přesto děkuji Bohu za mnohou tu sv. zpověď...!

Věru ani nevěříte, jakou radost způsobila většině krajanů návštěva českého katol. kněze! Pravili mně: Přišli k nám již různí páni z Československa. Jsme jim všem vděční, ale kéž byste k nám vy, kněží, častěji přijížděli!

A české děti! Byly by mě roztrhaly, když jsem rozdával obrázky (přes 2.000 jsem jich měl). Korálků na krk pro děti asi 60 (ovšem pro mou celou cestu), ale natažených ruček malých děvčátek jsem měl proti sobě v každé osadě skoro tolik; bylo to těžké dělení — a ještě tí „malí mužští“ kluci také něco chtěli. V Daruváru se na to rozdávání díval člen správní rady Čs. banky p. Šfec a pravil: „Škoda, že to někdo nefotografoval, to by měli vaši dárcové radost.“

Potřeba katolických zahraničních misii! Uznává se již dnes i v našich státních úřadech i jako pomoc vlastenecká. Žel Bohu — nemáme dostatek kněží ani doma pro naše fary. V pražské arcidiecési budou časem nuceni dávat na české fary německé kněze, poněvadž českých není. Už zraje „vlastenecké“ ovoce českého „pokroku“, který štlval proti katolickým kněžím!

Jaký je katolický život u vystěhovalců? Leckde se scvrkl — jako u nás doma — na matrikový katolicismus. Myslím však, že jen v menší části krajanů. A škola?

V těch 17 osadách jsem zjistil jen jednu, kde se ve škole nemodlí. V jedné české škole se katol. děti nemodlí Zdravas Maria, jen Otčenáš (snad z ohledu na jinověrce?). S modlitbou je to tedy zatím celkem v pořádku. Škoda jen, že oko marně hledá na stěně v české škole nebo Besedě obraz reprezentující český katolicismus, na př. s v. V á c l a v a (tak velká česká národní i státní myšlenka!) — ale za to tam nechybí obraz Husův...

Bylo by velmi žádoucí, aby do Jugoslavie přišli z naší republiky i věřící katoličtí učitelé. Nehlásí se o zahraniční školy? V Kaptole (Jugoslavie) učí na př. evangelík z Moravy a platí ho naše ministerstvo školství. Upozornil jsem již na to náš Zahraniční ústav, jenž zajisté vyjde vstříc i tužbám katolických vystěhovalců. Mnozí z nich nemají důvěry k pokrokové české škole a raději posílají děti do charvátských škol. Je to velká škoda pro jejich národnost.

Na konec děkuji úřadům doma i v Jugoslavii za příkladnou ochotu, s jakou přispěly k organisování mého zájezdu. Děkuji i dárcům knih, brožurek, obrázků atd.¹

¹ Pan Karel z Mníšku věnoval 120 modliteb. knížek „Ave Maria“, Hlušínský exerc. dům daroval 300 brožur, Mar. družina dívek u sv. Voršily v Praze korály a tisíc obrázků, Školské sestry D. N. D. z útulku sv. Antonína na Vinohradech 20 kalendářů atd.

Končím prosbou: Posílejte příspěvky na adresu Apoštolátu, zvláště modlitební knihy, katechismy a náboženskou četbu (ale v á z a - né a slušně zachovalé). Krajané touží po náboženské četbě české. Přihlásilo se tam na 200 odběratelů „Posla pravdy“.

A přidejte to nejdůležitější: častou modlitbu. Sv. Cyrile a Metoději, orodujte za nás i za naše bratry v zahraničí!

S dětmi v Kaptole.

Vzpomínky ze Slovenska.

(P. F. Žák T. J.)

(Dokončení.)

Byla misie v Hladovce. Hladovka je vesnice v oravských Tatrách a leží hodně vysoko. Že tam nemá lid na různých ustláno, naznačuje jméno obce. Z poslední stanice na Hladovku bylo daleko, velmi daleko. Mnoho hodin jsme seděli na voze. Cesta byla zajímavá. Všude kolem hory. Hluboké lesy se střídaly s dlouhými údolímí. Brzy jsme jeli nahoru, brzy dolů. Přejeli jsme jistě asi dvacet mostů, pod nimiž hučela voda šumných potoků. Většinou bylo ticho, jen les šuměl. Mosty přes potoky, leckdy hodně vysoké, zdály se mi povážlivě prosté, skládaly se z hrázek vedle sebe položených. A koně byli bujní. Jednou se přiblížil vůz k samému okraji mostu. Zpozoroval jsem nebezpečí a vyskočil. Chytil jsem lehký vozík, chtěje jej zadržeti, aby nespádl. Výška mostu byla značná. Zručný vozka, který prožil asi mnohou podobnou příhodu, strhl koně na druhou stranu. Nic se nestalo, jen já jsem obratem vozu odletěl a učinil nějaké přemety, na štěstí bez následků. (V seskakování s vozu byl jsem trochu vycvičen, jak se laskavý čtenář snad pamatuje, četl-li začátek těchto vzpomínek.)

Vjeli jsme do poslední části cesty, jakési soutěsky. Vlevo stráň, vpravo stráň, mezi nimi neširoké údolí. Údolí nebylo rovné, ný-

brž všelijak klikaté. Koně začínají se plašiti. Také vozka zdá se poděšen. Co se stalo? Co chvíli se objevilo něco bílého, visícího ve vzduchu, všelijak se hýbalo a točilo. Patřili jsme na divadlo s úžasem. Nemohli jsme rozeznati, co to je, neboť jsme byli od vesnice ještě daleko. Každou zatačkou stával se zjev hroznější. Vozka měl těžkou práci, aby koně udržel. Měl asi také strach. Možná, že myslil na nějaké ďábelské kejkle. Na štěstí se vč brzy vysvětlila. Farář napjal na vyšším místě soutěsky drát s jedné strany na druhou a zavěsil na ně bílé lepenkové tabulky, asi dva metry vysoké a metr široké. Na každé tabulce bylo obrovské písmeno. Celek dával pozdrav: Vítejte nám! Ještě dnes se divím, jak toto dílo mohli uskutečniti. Byla to zajisté práce nesmírně namáhavá.

Hladovka zasluhovala své jméno. Kolem dokola nic než lesy. I zahrádka farářova svědčila, že se v ní mnoho nerodí. Farní budova byla prostá, ale slušná, kostel velmi pěkný. Zářil světlem voskovic jako rámě tlustých. Lid s farářem nás očekával a radostně vítal. Bylo již hodně šero. Tím větší dojem byl ze zářícího kostela. Po krátké pobožnosti jsme zasedli k večeři. Byla vydatná. Já jsem jedl jako vlk, neboť jsem byl hladov, P. Silvestr sotva se pokrmů dotekl. „Prosím vás, pane faráři,“ tázal jsem se za hovor, „z čeho je zde lid živ?“ Odpověděl: „Mnozí chodí na práci jinam, nejvíce dolů do Uher. Doma jsou za celý rok jen několik neděl. Mají slušné výdělky. O svůj kostel se skvěle starají.“ „Pozoroval jsem to,“ poznamenal jsem, „mohl jsem na voskovicích oči nechat.“ „Až uvidíte naše ornáty,“ pravil farář se spokojeným úsměvem, „povidíte se neméně.“ Bylo tomu tak. „A co dělají ženy?“ tázal jsem se opět. „Obstarávají kousky chudého polička, chodí do lesa, pracují doma rozmanitým způsobem. Mnoho nevydělávají, ale je to přece pomoc. Jsou skromné a mnoho pro sebe nepotřebují.“ „Tak jste větším dílem bez mužů?“ „Starce a kluky tu mám,“ smál se farář, „pak jsem tu já a hajný.“ „Hajný hlídá les, není-liž pravda? Má asi snadnou práci, když mužové jsou pryč,“ podotkl jsem k slovům farářovým. „Jen si nemyslete,“ odpověděl farář. „Ženy potřebují palivo. U nás je zima dlouhá a třeskatá. Ženy ani nenapadne, aby si nakoupily dříví, když je Hladovka na mile obklopena nádhernými lesy. Hajný chtěj nechtěj musí přimhuřovati oči. Ostatně skutečné větší škody se nedějí. Kdysi začal hajný proti ženám vystupovati přísně. Chtěl jim pobratí loktuše. Ženy se shlukly, svázaly hajného, vložily ho do loktuše a odnesly do hájovny. Potom zmoudřel.“

V Hladovce jsme byli v pravdě na čerstvém vzduchu a cítili jsme to. Nadýchalí jsme se ho do sytosti a bylo nám dobře. Noci byly chladné, ale pohoda nám přála. Misie dopadla ovšem dobře. Přijímání žen konal farář. Rozplakal je všechny. Jeho hlavní myšlenka byla: „Jsme chudí, nemáme skoro nic z toho čím oplývá svět, ale máme jiné bohatství, víru, zvláště pak máme Krista a je od nás z celého srdce milován.“

Ještě podotýkám, že všude v horách byl značný počet křesťanů.

příbblých. Vykládali jsme si to práci žen v době těhotenství. Hleděli jsme i jim umožniti, když to šlo, přijetí svátosti.

Při odjezdu, když jsme již seděli na voze, prosila babička za sv. zpověď a ukázala na misionáře, u kterého se chce zpovídati. Vyhověl jí. Líbovala si, že byla u obou. Na jiné misií, kdy jsme byli tři, stalo se podobně. Tu si líbovala, že byla u všech tří.

Když jsme projížděli kterousi vesnicí, obrátil se vozka na nás a řekl: Zde bydlí skoro jen ženy. Jejich muži jsou vesměs v Americe. Dvě, tři i čtyři bydlí v jednom domku, aby se snáze užívaly. Jsou mezi nimi i takové, kterým muž nic neposílá anebo se k nim vůbec nehlásí. Bydlí v takovém domku z milosrdenství." Neříkali jsme nic, ale bylo nám krušno.

Po mši sv. v Kruščici (jen Češi).

Končím své vzpomínky krátkou poznámkou. Když část Slováků po převratě bouřila proti Čechům, bez jejichž pomoci by bylo Slovensko jistě utonulo v maďarství, a to už brzy, bez nichž by se po převratu nedočkalo rozkvětu v mnohých oborech, cítil jsem toto chování zvlášt trpce, neboť jsem viděl někdejší nebezpečí jejich zkázy na vlastní oči.

Jsem však jist, že rozpory pominou a že kmeny republiky utvoří časem malou sice, ale zdárnou a šťastnou říši. Bůh pomůže, aby byla k jeho cti a slávě.

Z Podkarpatské Rusi.

(Původní dopis.)

J. V.

Sestry vasiljánky, které doposud měly své sídlo a působíště jen v Užhorodě, kde spravovaly dívčí řeckokatolický in-

ternát a sirotčinec, po prázdninách převzaly vyučování na řeckokatolické škole v M u k a č e v ě. V zájmu katolické věci na Podkarpatsku třeba si přát, aby postoupily ještě dál na východ, hlavně do Chustu, města v poslední době mocně se rozvíjejícího, kde není vůbec žádného kláštera. Pravoslavi šíří se ve východních oblastech mezi Rusíny právě pomocí ženských klášterů, jejichž středisko je v blízkém okolí Chustu. Také charitativní činnosti se tam otvírá široké pole. Zvláště dobře by se uplatnil v tomto prostředí řád řeckokatolických služebnic, které jsou již známy svou působností v prešovské diecési.

Římští katolíci, kteří dosud patřili pod biskupství sarmarské v Rumunsku, jsou spravováni samostatným apoštolským vikářem — jest jím nyní msgr. dr. Josef Svoboda — mají podle modu vivendi býti připojeni k diecési košické, jako samosprávný apoštolský vikariát užhorodský. Celkem náleží k němu 45 far, 32 na Podkarpatsku a 13 na vých. Slovensku. Římskokatoličtí bohoslovci z tohoto církevního okrsku, kteří doposad navštěvovali semináře ve Spišském Podhradí a v Košicích, a také v Olomouci, budou mít letošním školním rokem oblastní seminář-internát v Užhorodě a teologii budou studovat na tamním řecko-katolickém bohoslovném učilišti. Užší styk bohoslovců obou katolických ritů může pro příští kněžské působení přinést mnoho dobrého, ačkoliv nelze zcela upřít i jisté obtíže, jmenovitě pokud se týče asketické přípravy, poněvadž z řeckokatolických theologů jen nepatrná část, skoro bychom řekli toliko výjimkou, bere na sebe závazek celibátu, kdežto ostatní se před vyšším svěcením žení. Či možno doufat, že příklad římskokatolických kolegů zapůsobí také v řadách jejich, aby se ve větším počtu odhodlávali z vyšších motivů a s ohledem na sociální poměry dneška k dobrovolnému přijetí kněžského bezženství?

Pravoslavi se pořád ještě šíří, poslední dobou nově na Svaljavska. Kdežto dříve mělo spíše ráz lidového sektářství, poslední dobou, co stojí v čele podkarpatského pravoslavi ze Srbska příšlý biskup D a m a s k i n, zorganizovalo se v pevný církevní útvar, jednotně vedený, a stalo se tím nebezpečnějším soupeřem řeckokatolíkům, poněvadž je favorisováno vládou i úřady. V srpnu tohoto roku začala správa pravoslavné mukačevsko-prešovské eparchie vydávat svůj dvouměsíčník „P r a v o s l a v n y j k a r p a t o r u s s k i j v ě s t n i k“, kde se udává počet pravoslavných Rusínů v Podkarpatské Rusi a na Slovensku, podle sčítání z roku 1930 na 145.583, ale ve skutečnosti je prý jich dnes na 180.000. V roce 1933 bylo vládou uznáno a systemisováno 90 p r a v o s l a v n ý c h f a r n a P o d k a r p a t s k u a 12 n a S l o v e n s k u s 13 místy kaplanskými, celkem se 115 kněžími. Letos konal biskup Damaskin s kněžími své diecése tři konference, jednu v Lado-mírově na Slovensku 19.— 20. června, a dvě na Podkarpatské Rusi v klášteře svatomikulášském od 24. června do 4. července. Na těchto poradách, jichž se závazně zúčastnilo veškeré kněžstvo,

bylo ustanoveno zavésti z i m n í n e d ě l n í š k o l y pro náboženskou výchovu pravoslavné mládeže a pěstění církevního zpěvu, pro kostelní zpěváky (djaky) mají se zřídit zvláštní kursy (pěvecká škola), z a k á z á n a byla t. zv. „vš e o b e c n á z p o v ě d ě“ i pro děti, takže každý kněz napříště je povinen zpovídat jednotlivé věřící. V budoucnu se též pomýšlí na o t e v ř e n í p r a v o s l a v n ě h o s e m i n á ř e. Dorost se vychovává v pravoslavném internátě studentském v C h u s t ě. Nejdůležitější oporou pravoslavi jsou kláštery mužské (v Ize, Nankově, Tereble, Dobrovce a Hrabce) a ženské (v Lipči, Domboku a Čumalevě). Ženské kláštery převyšují daleko počtem svých členek mužské. V klášteře lipčanském, který trvá již deset let (od roku 1925), je všech sester 88, vlastních mnišek (monachyň) se sliby asi polovice, řídí se řeholí (ustavem), kterou pro ně vydal roku 1931 tehdejší biskup Josif. Klášter v D o m b o k u v M u k a č e v ě s 25 sestrami (8 monachyň), založený roku 1931 a v Č u m a l e v ě u D r a h o v a s 8 sestrami, jsou jakými si odnožemi lipčanského monastyra.

Biskup Damaskin bývá označován za člověka vzdělaného a jeho počiny svědčí o tom, že se snaží opravdu o povznesení úrovně svého kněžstva, takže jeho přísnost vzbudila i odpor u několika pravoslavných kněží na Prešovsku, kteří se od něho odštěpili. Podobné schisma hrozilo i na Chustsku u pravoslavných s m ě r u u k r a j i n s k é h o, kteří usilovali o zavedení ukrajinského jazyka do liturgie. Oficiální pravoslavi podkarpatské má totiž ráz velkoruský. Doufejme, že biskup Damaskin se též přičiní, aby ze školských učebnic pravoslavných zmizely nesprávné a nezávislé ú t o k y n a k a t o l i c k o u C í r k e v. Tak na př. „Načatky pravoslavnago christianskago učeniija“ (2. vyd. 1931), jakýsi katechismus pro děti, obsahuje v poslední části (o římské unii) celou řadu zřejmých nepravd, jako že unie se šířila mezi lidem podvodem, že katolíci vzdávají papeži božskou poctu, že papežské odpustky se prodávaly na lístcích za peníze po tržištích, že papež zakázal laikům čísti Písmo sv., že uniaté pouze na oko udílají přijímání Těla a Krve Páně, že úcta Srdce Páně je modloslužba atd.

Křesťanský Východ.

RUSKO

Nové nařízení sovětské vlády o škole. K začátku letošního školního roku sovětská vláda vydala nové nařízení o škole, jímž v podstatě zavádí předrevoluční pořádek. Tak se obnovuje dřívější systém školních vysvědčení s pěti známkami ze školního prospěchu s tím jen rozdílem, že místo číslic 1, 2, 3 atd. bude nyní vyjadřován slovy: „velmi špatně“.

„špatně“, „dostatečné“, „dobře“ a „výborně“. Zavádí se také pro všechny školáky povinný jednotný oblek (školní uniforma) — prozatím jen ve větších městech. Nové nařízení mnoho mluví o školní kázní, která stanoví přísný postup proti provinilcům. Od rodičů nesmějí se požadovati jiné dokumenty, nežli rodní list, vysvědčení o vykonaném očkování a případně školní vysvědčení z jiné školy. Dříve se obyčejně žáda-

vala různá doporučení stranických orgánů, bez kterých se do školy, zvláště vyšší, nepřijímalo. Tak nyní „proletářský původ“ ztrácí na svém významu. Nařízení je podepsáno Molotovem a Stalinem a má za účel sjednotit způsob vyučování a školní pořádek v celém SSSR a tak zameziti různým „pokusům“, které se dosud provádějí v některých školách. Když to nyní čteme a vzpomeneme na vše, co dříve dělali bolševici se školou, musíme si dáti otázku: Proč se tedy boural dřívější pořádek, když se nyní po tolika letech revoluce zase musejí k němu vraceti? Proč zahynulo tolik lidí, kteří poukazovali na škodlivost různých pokusů se školou? Proč tolik dětí bylo zničeno nevhodným systémem výchovy a vzdělání? A konečně, proč ve své propagandě v cizině bolševici štvou dále děti proti školnímu pořádku, který nyní sami znova zavádějí ve své zemi? Jediná odpověď: Bylo nesvědomitě zneužito státní moc!

Sovětské radio vystoupilo v poslední době dvakráte s rozhodným prohlášením do ciziny, že v Rusku není žádného pronásledování náboženského, ale že se vždy a všude postupuje jen podle vládního dekretu z 23. ledna 1918, kterým byla uskutečněna rozluka církve od státu a zaručena obyvatelstvu svoboda svědomí. Je to pravda? Moskveské radio zamlčuje nejprve, že onen citovaný dekret byl brzo omezen oběžníkem komisariátu (ministerstva) vnitřních záležitostí ze dne 1. října 1919 a pak že byl nahrazen novým dekretem z 8. dubna 1929, kterým se (především) zakazuje kněžím a jiným duchovním osobám vyučování dětí evangeliu a vykonávání jakýchkoliv funkcí povahy sociální nebo dobročinné. Teoreticky bylo by tedy vyznávání víry v sovětech omezeno jen na úkony čistě náboženské v některých dosud neuzavřených svatyních. Prakticky se má však věc daleko hůře. Zákaz náboženského vyučování vztahuje se očividně i na tu mládež, která by se snad chtěla věnovat duchovnímu stavu. Tak se naprosto uzavírá cesta k udržení počtu silně zredukovaného kněžstva, činného v duchovní správě. Zalařování kněží a posílání jich do vyhnanství na Solovecké ostrovy a do jiných

koncentračních táborů z libovolných důvodů, zbavování kněží práva na živobytí, nesnesitelné zdaňování chrámů atd. doplňuje jasně obraz „svobody svědomí“ v Rusku. Ostatně i chrámů a svatyní, kde bylo ještě dovoleno konat bohoslužby, den ze dne ubývá, jak o tom s netajenou radostí referuje bolševický tisk. Stačí nahlédnout do květnových čísel „Bezbožníka“, kde se uvádí celá řada svatyní barbarsky zničených za poslední dvě leta. A „Bezbožník“ sám jakoby cynicky vyvrací oficiální tvrzení sovětského radia o svobodě svědomí v sovětech, když se ve svém čísle lednovém chlubí, že „Sovětský svaz je první zemí na světě, která vypověděla náboženství nemilosrdnou válku“. A konečně i Stalin sám svědčí proti projevu sovětského radia, když píše v moskevské „Pravdě“ (z 21. 6.): „Strana (bolševická) nemůže být neutrální v úči náboženství, vůči těm, kdož šíří náboženské předsudky vůči duchovenstvu, které otravuje svědomí dělnických mas.“ Podle těchto Stalínových slov vypadá ovšem praxe úplně jinak, nežli chce sovětské radio namluvit světu!

Nemění se kurs protináboženského pronásledování v sovětském Rusku. Na pověstných ostrovech soloveckých dosud trpí muka vyhnanství horšího žaláře 23 katolických kněží. K sibířským vězňům přibyli noví dva katolící kněží: P. Jeronym Serpento a P. Adolf Krzywicki. Také někdejší pravoslavný duchovní, O. Šebestián Sabudzinskí, který r. 1927 z hlubokého přesvědčení se stal katolíkem a s velikou horlivosťou konal povinnosti duchovní správy katolické v Baře na Podolí sovětském, byl asi před půl rokem uvržen do žaláře!

Sovětské manželství. Jak jsme již psali v minulých číslech Apoštolátu, změnilo se v SSSR v poslední době stanovisko rozhodujících kruhů vůči manželství a rodině. Dříve se pohlíželo na rodinu i manželství jako na přežitky starých dob, který musí býti co nejdříve definitivně odstraněn. Proto byla vydána nařízení, která učinila vlastně z manželství a rodinného života čistě soukromou záležitost súčasťných osob. Tam, kde lidé byli mravně založeni od přírody a neztratili víry v Boha, účinek vládních

nařízení byl pramály a rodina trvala dále. Celkem však komunistické nauky a nařízení působily zlobně. Konečně sami komunisté si všimli, že nynější stav rodinného života ohrožuje základy komunistického státu. Začalo se mluvit o sovětské morálce, o patričním zacházení s ženami a dětmi, o účtě dětí k rodičům atd. Sovětské noviny mnoho psaly o rodinném životě a nyní odsuzovaly všechno to, co dříve tak chválily. Prozatím však sovětská vláda ještě se neosmělila úplně zavrhnouti své dřívější stanovisko vůči manželství a vydati nařízení, která by je uvedla do pořádku. Dosud platí, že vlastně manželství v našem smyslu neexistuje a jest pouze registrace epoluziti, které vždy může býti tou neb onou stranou ukončeno. Pouze přispíliš krátkodobá „manželství“ jsou v poslední době zapovězena. Přece i ta okolnost, že tisku je dovoleno odsuzovati rozvrat rodinného života, je již krokem kupředu a zároveň novým důkazem, že sami komunisté jsou nuceni zavrhnouti své nauky.

Obrazky ze „Zagsu“. V úředním sovětském časopisu „Izvestie“ vyšel článek pod názvem „Láska a darebáctví“. Popisují se v něm poměry, jež přivodilo na Rusi uvolnění manželského svazku. Pisatel článku uvádí své dojmy, kterých zažil v místnostech „Zagsu“, totiž úřadu, kde se registrují sovětská manželství, jejich rozluky, narození dětí atd. Uvádíme zde zkrácený obsah tohoto článku.

I. Časné zrána přišel do Zagsu mladík s kufrem a již ode dveří volal: „Rozlučte mne!“ — „Jak?“ ptá se udiveně úředník: „Vždyť teprve včera jste se dal zaregistrovati. Nevíte, že krátkodobé manželství je zapovězeno?“ — Mladík začíná vysvětlovati. Je inženýrem a bydlí daleko za Moskvou. Každodenní dojíždění působilo mu nesnáze a proto si hledal v Moskvě byt. Před nedávnem ho seznámili se starší ženou, která byla ochotna pronajati mu část svého pokoje na přespání, ale žádala, aby inženýr se dal s ní zaregistrovati (to jest, aby uzavřel s ní sovětský sňatek). Prý je to zapotřebí, aby nevznikly nepřijemnosti proto, že pronajala byt cizimu člověku. Inženýr, který nepohlížel na registraci nijak

vážně, s tím souhlasil. Ale když po registraci přišel do svého nového bytu, přesvědčil se, že v pokoji je pouze jedno lůžko. Na jeho otázku, kde bude spáti, žena odpověděla, že s ní. Inženýr, který vůbec nepočítal s tím, že by jeho „manželka“ chtěla uplatňovati svá práva, zachránil se útekem a ztrávil noc přede dveřmi Zagsu. Tento případ nebyl výjimkou během desetidenního sledování událostí v Zagsu.

II. Jiný případ: Přichází vysoký, zamklý mladík, pomocník ředitele nějakého státního obchodu a malická mnohohlavná prodavačka. Přišli se zaregistrovat. „Vždyt jste se teprve před třemi dny rozloučili,“ diví se úředník, ale tu prodavačka vesele mu odpovídá: „Smířili jsme se zase.“

III. Dále přichází na řadu starší inženýr. Po 7 měsících měl známost se ženou stejného stáří a pak se dali zaregistrovati. Avšak o měsíc později se již rozešli, jelikož zjistili, že mají různé povahy a půl roku žijí odděleně. Nyní se rozvádějí.

IV. Mladý, poměrně dobře oblečený muž, šofér, se rozvádí se svou ženou, s kterou žil půl druhého roku a má s ní dítě. Přec se rozvádí, nechce sdělit (a nemusí). Dítě ovšem ponechává ženě. O svých povinnostech vůči dítěti neříká nic. Neříká také nic o tom, kde a jak bude žiti žena.

V. Žena prožila s manželem dvacet let. Má dvě děti ve stáří 14 a 8 let. Nyní manžel někam se ztratil. Nic bližšího o tom žena nevypravuje, chce jen, aby byla rozvedena podle zákona. Nu ovšem, v SSSR se lidé ztrácejí snadno...

A tak dále jeden za druhým přicházejí lidé nejrůznějšího stáří a zaměstnání, lidé, kteří žili společně den, týden, měsíc atd. až do 20 let; lidé mající a nemající děti... Nyní chtějí od sebe. Jde to rychle a snadno a nikdo nemůže a také se nechce nějak zvláště zabývati jednotlivými případy...

Úpadek církevních sňatků. V „Zagsech“ nejsou ani registrována všechna „manželství“ a „rozluky“, ale přece se v nich odráží rodinný život většiny obyvatelstva. Je zajímavo, že je na př. v Moskvě nyní velmi malý počet sňatků, uzavřených také církevně. Ještě roku 1925 bylo za jeden měsíc napočítáno 71 proc. církevních

manželství. Nyní však za prvních pět měsíců 1935 bylo z 22.308 manželství pouze 78 také církevních. Je ovšem možné, že věřící lidé raději nemluví o tom, že se dali oddat také církevně. R. 1913 v Rusku ročně na každých 10.000 obyvatelů připadalo 81 manželství. R. 1924 jich bylo 109 a konečně r. 1934 v Moskvě bylo uzavřeno 125 manželství na 10.000 obyvatel. Avšak procento rozluk v květnu 1935 činilo 44,3 proc. (2040 rozluk na 4381 manželství). Před revolucí rozluka manželství byla v Rusku velmi vzácným zjevem...

Opuštěné ženy a děti. Mnoho žen přichází do Zagsu. Jejich manželé jsou pryč. Kde? To nikdo neví! V červnu t. r. za prvních 10 dnů v jednom moskevském úřadě Zagsu prozkoumali 77 rozluk. V 47 případech měli rozloučení děti. A právě tyto děti rozloučených jsou první oběti rozvráceného rodinného života. Je vzácnou výjimkou, když při rozluce rodiče uzavřou mezi sebou smlouvu o výživě a výchově dětí. Z uvedených 47 případů se to stalo pouze ve 4. Obvykle se nechává dítě matce na starosti, otec zmizí. Matka jde k soudu. Soud přisoudí jí sice alimony, ale velmi často není žádné možnosti najít „otce“, který se potuluje po celém sovětském svazu. V jiných případech podobný „otce“ má již platit tolik alimontů svým četným bývalým manželkám, že není vůbec možno v nových případech ještě od něho vymáhat další závazky. Tak matka zůstává s dítětem opuštěna. Někdy sama dítě opustí, anebo když zemře, slává se dítě „bezprizorným“. Cesta takového dítěte končí se pak na ostrově Kondě, jak to již bylo vylíčeno v „Apoštolátu“ (č. 8). „Zags“ ničím nemůže pomoci opuštěným matkám, ani dětem — vydá jim pouze patřičné dokumenty. Opustili-li otec děti v SSSR, nebývá trestán, aspoň prozatím ne. Může volně jezdit z města do města, uzavírat nová manželství, rodit nové děti a pak je opouštět. I když je soudně zjištěno, že někdo vstoupil do nového manželství, ačkoliv nebylo dřívější rozloučeno, není to podle rozhodnutí nejvyššího soudu SSSR dvoježenstvím...

Ovoce komunistického učení v otázce rodiny a manželství uzrává, jak to potvrzuje i sovětský

úisk. Kde je teď po šestná soudružka Kolontajeva, která byla tak horlivou hlasatelkou proletářské morálky, že posílala pozdravné telegramy 12letým rodičkám? Kde jsou všichni ostatní, kteří prováděli dílo zkázy? Docházejí k jejich sluchu steny opuštěných matek a hynoucích dětí? Jsou schopni litovat své ohavné činnosti? Myslíme, že ne! Vždyť v ní pokračují nyní ještě v jiných zemích, aby i tam zanesli mravní zhubou!

POLSKO

Hmotné bídý polského venkova zneužívá se nyní velmi často k zrevolucionování duší i na venkově. Organ Svazu venkovské mládeže „Wici“ uveřejňuje články plné nenávislné nespravedlnosti proti katolickému kněžstvu i proti papeží (viz čís. 14. roč. 1935, nebo v čís. z 11. 8. 1935 článek „Wojna wisi na wlosku“). Časopis „Nowa wieś“ stanovil si za úkol „dát účinný výraz třídnímu hnutí bojující vesnice“. Lidoví literáti vydali na svém sjezdě v Krakově tuto resoluci: „Sjezd vidí jedinou cestu, jak vyjít z nynějších poměrů, totiž vytvořením jedné obrovské fronty vykořisťovaných tříd, jednolitě fronty dělníků a sedláků k nemilosrdnému boji proti hospodářské i duchovní reakci a útlačku.“ Ve Varšavě konají se pravidelně pod patronací „Wici“ autorské večery „Svazu lidových literátů“, kde se recitují taková líčení lidového soudu nad státními představiteli, že účastníci div si ruce neutleskají a puhy neroztlukou z nadšeného, fanatického souhlasu. Ale mezi rozpálenými obličeji účastníků, kteří takový zájem projevují o poesii venkova, uvidíte většinou tváře židovské. To je spása venkova?

Páté újní konferenci v Pinsku, která měla své porady v tamějším vyšším duchovním semináři ve dnech 5. a 6. září, účastníci se vedle místního Ordinaria, biskupa Kazimira Bukraby, apoštolský visitátor biskup Mikuláš Carnecki, vilenský sufragán Kazimír Michalkiewicz, sufragán piňský Karel Nemira, provinciál jesuitů P. Stanislaw Sopuch, basiliánský igumen O. Pavel Teodorowicz z Varšavy, profesor fecko-katolické Aka-

demie Iwovské dr. Leon Hlynka, prof. dr. Ignác Swirski a rektor piňského semináře dr. Aleksy Petrani, celkem asi 70 účastníků. Přednášky týkaly se těchto témat: 1. Účel a povaha polemiky s pravoslavnými (P. Jan Urban T. J. z Krakova). 2. Duchovenstvo latinského obřadu a práce unijní (P. Antoni Niemancewicz, T. J., profesor papežského semináře z Dubna). 3. Západní řehole a unijní práce (O. Cyril, kapucín, prof. semináře z Pińska). 4. Víra pravoslavných v očistování duši po smrti (dr. Michal Niechaj). 5. Jednota katolické Církve a různost obřadů (dr. Leon Hlynka). 6. Jak se dívají ruští theologové na askesi (dr. Ignác Swirski z Vilna). Živé debaty konference piňské vyzněly v tyto resoluce: 1. Konference žádá, aby P. Jan Urban, T. J., vydal novou knihu, která by obsahovala všechny námítky pravoslavných proti katolické Církvi (návrh biskupa Michalkiewiczze). 2. Třeba vydat latinsky a polsky apoštolské konstituce „Demandatam“, „Alatae sunt“ a „Orientalium dignitas“ spolu s citáty jiných papežských projevů o východních obřadech. 3. Aby se v kostelích obou obřadů konal každoročně v celé Polsce „den unijní“ věnovaný poučení, modlitbám a sbrkám pro účely sjednocení. 4. Příští konference mají se konat každý druhý rok uprostřed týdne a jen s třemi referáty denně. Konferenci piňské poslal své požehnání Sv. Otec a pozdravy římská Kongregace východní, apoštolský nuncius varšavský, polští biskupové a ze zahraničí arcibiskup olomoucký, biskup d'Herbigny, biskup Bučys, Ústřední ACM z Olomouce a jiní horlitelé unijní.

Východně-byzantský obřad měl koncem roku 1934 v Polsku celkem 45 far, a to 1. v diecési lublinské tři: Grabowiec (250 věřících), Horodlo (120) a Lublin (200); 2. v diecési podlašské devět: Dokudów (250), Hola (15), Janów Podlaski (50), Kostomoloty (80), Szóstka (50), Tercopol (80); ve stadiu organizace jsou: Kodeň, Poloski a Zablocie; 3. v diecési lucké šestnáct: Antonówka (1.200), Dubieczno (2.600), Gaje Lewiatyńskie (600), Humnische

(250), Kolodežno (100), Kowel (800), Kraska (650), Kuškowce Wielkie (250), Mniszyn (1200), Powórska (1300), Tutowice (765), Zastawice (200), Zabce (170) a dvě farnosti se tvoří; 4. v diecési piňské jedenáct: Bobrowice (200), Delatycze (700), Horodno (360), Košna (1000), Kuraszewo (50), Lubiczów (30), Olpień (750), Pińsk Zarzecze (20), Stolpce (40), Torokanie (200) a Zburaż (150); 5. v diecési vilenské šest: Albertyn (500), Fasty (500), Synkowice (1150), Wilno (50), Świślocz a Zelwany (ve stadiu organizace). Duchovní správu těchto 19.000 věřících východně-byzantského obřadu obstarávalo 32 kněží světských a 26 kněží řeholních pod vedením apoštolského visitátora biskupa msgra Čarneckeho. Ve východním papežském semináři v Dubně připravovalo se na kněžství 32 kandidátů. Poslední měsíce r. 1935 přinesly ovšem i pro duchovní správu východně-slov. obřadu další rozvoj.

JUGOSLAVIE

Profesoři františkánských provincií slovanských konali ve dnech 25.—29. září 1935 první svůj sjezd v Záhřebě na památku 700leté působnosti františkánského řádu v zemích jugoslavských. Celou řadu přednášek věnovali filosofii a theologii Duns Skota. Z naší republiky přednášel františkánský provinciál dr. Kapištrán Vyskočil na téma: „Applikace Duns Skotových principů (zásad) v našich theologicko-filosofických přednáškách a dr. Lét Danišovič, rektor bohoslovného učiliště z Bratislavy, na téma: „Jak se přednáší historie na našich učilištích?“ Kromě přednášek konaly se po dobu sjezdu každý večer pobožnosti s kázáním a sv. požehnaním ve františkánském kostele na Kaptolu a na zakončení sjezdu v neděli, dne 29. září byla slavnostní akademie s přednáškou dra Velimíra Deželiče ml. na téma: „Františkánský duch ve výchově hrvatského národa.“ Právem byla zvolena bratrská Jugoslavie za místo prvního sjezdu františkánských profesorů, neboť na jejím území i v dobách nejhorší turecké poroby byli to duchovní synové svatého Františka, kteří vychovávali zubožený lid v křesťanské kultuře — zce-

la proniknutí duchem svěťce z Assisi. Kulturně-náboženské dílo františkánské obětavě konané po 700 let v zemích jugoslávských zasluhuje plného uznání.

Nadaný malíř-umělec, Gabriel Jurkić a jeho žena Štěpánka, hrvatská spisovatelka, mistopředsedkyně záhřebské „Literární družiny“, rozhodli se vstoupit do kláštera. Po splnění předpisů kanonického práva nastoupil Jurkić noviciát u OO. františkánů ve svém rodišti Livně, a jeho manželka přijala řeholní roucho sester dominikánek v Trevíře.

Prelát dr. Kamil Dočkal, náš moravský rodák (z Brodku u Přerova) a dlouholetý rektor kněžského semináře v Záhřebě, odešel počátkem letošního školního roku do výslužby. Se záhřebským kněžským seminářem je spjata největší část požehnané činnosti našeho rodáka v Jugoslavii. Od r. 1906 do r. 1914 byl seminárním prefektem a po šestileté službě arcibiskupského tajemníka vrací se znova do semináře jako jeho rektor r. 1920. A bylo štěstím záhřebského semináře, že jeho správu vedl v osudových letech státní agrární reformy muž energie, zkušenosti a taktu dra Dočkala. Jenom tak se podařilo zachránit semináři veliký pozemkový majetek a učinit ho pevným pomocným zdrojem semináře. Druhou velikou zásluhou preláta dra Dočkala je vybudování chlapeckého semináře v době, kdy válka vyprázdnila kněžské semináře, a kdy bylo třeba pečovat o jejich nový dorost. Ač měl mnoho starostí se správou kněžského semináře, zůstával zároveň i ředitelem semináře chlapeckého v jeho nejtěžších počátcích až do r. 1928, kdy se přestěhoval chlapecký seminář s úplným gymnasiem do vlastní nové budovy. Rektor dr. Dočkal povznesl kněžský seminář k jeho předválečnému stavu co do počtu chovanců, zmodernisoval mnohá

domácí zařízení, úzkostlivě pečoval o dobrého ducha bohoslovců i o bratrský poměr všech představených, jsa nadšeným podporovatelem i literárních a kulturních snah bohoslovců, zvláště pěvecko-hudebního kroužku „Vijenac“. Ještě před svým odchodem připravil plán etapové úpravy seminární budovy. Vedle těchto svých velkých úkolů byl dr. Dočkal činným i na jiných polích. Tak po 2 prvá leta suploval na bohoslovecké fakultě pastýřské bohosloví a přednášel rhetoriku a homiletiku. Po 15 let byl referentem arcibiskupské konsistoře, fidil dvě mariánské kongregace, Hrvatské katolické kasino, ale zvláště se zasloužil o rozvoj Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje jako dlouholetý jeho starosta, který nikdy neopomenul poslat našemu Ustředí zprávy o jeho činnosti. Když byly založeny pro myšlenku unionistickou „Slavorum litterae theologicae“ v Praze, byl dr. Dočkal mezi jejich prvými spolupracovníky; horlivě do nich píše a referuje o jugoslávské literatuře bohovědné. Myšlenka unijní ho přiváděla na velehradské kongresy, vlévala mu nadšení k apoštolátní práci nejen v diecési záhřebské, ale i po celém Hrvatsku, pro něž vydával nějakou dobu i časopis „Glasnik sv. Cyrila i Metoda“. Doufáme, že i na svém odpočinku zůstane prelát dr. Dočkal své katol. a slovanské lásce k myslence cyrilometodějské věrným. Přejeme mu hodně zdraví, spokojenosti a ochrany Boží na mnohá ještě leta!

Novým rektorem záhřebského kněžského semináře byl jmenován P. Krešimir Pečnjak, který už od r. 1913 působil v semináři. Poněvadž podle nového konkordátu jugoslávského bylo prodlouženo bohoslovecké studium na 6 let, bylo třeba zvýšit budovu seminární o třetí poschodi (mansardově), čímž se získá 50 světnic pro bohoslovce V. a VI. ročníku.

Katolický obzor.

Doma.

MORAVA

Velehradské exercicie. Od 1. října 1934 do 30. září 1935 bylo turnů 32,

a to: mužských 16, ženských 16, účastníků 823, účastnic 1037, všech 1860; průměr: muži 51 a půl, ženy 65, všech 58. — Jinoši 4 (260), dívky 7

(487), muži 2 (185), ženy 4 (274), dělnice 1 (22), dělníci 1 (39), studenti a akad. 3 (145), inteligenti 2 (64), železničáři 2 (64), studentky 2 (139), učitelky 1 (75), kněží 2 (66), pracovníci ve spolcích 1 (40). — Letošní turny jsou slabší, jednak pro současnou hospodářskou krizi, jednak pro pražský sjezd. V zimě 1934—1935 ještě nebylo úbytku pozorovat: dívčí turny 85, 80, 99; jen pro jinochy a muže byly slabší (72, 47, 85, 56, 50). Začínajíc květnem, nastává rapidní úpadek. O prázdninách se držely jen studující dívky, bylo jich 90; akademicky měly letos po prvé samostatný turnus (jiný se připojily ke studentkám) a dosáhly čísla 59. Studenti nižších tříd poklesli na 38, železničáři na 30, což tvoří vůči jiným rokům úbytek 30—70 proc. Od začátku Stojanova bylo turnů 336 a 24.255 exercitántů.

Dvousté výročí obnovené basiliky velehradské oslaveno bylo zdařilou poutí v neděli 29. září, již se účastnili jako kazatelé msgr. dr. Josef Foltynovský, kanovník olomoucký, a univ. profesor msgr. dr. Bedřich Vašek z Olomouce. Celebranty byli ráno olomoucký kanovník msgr. Fr. Jemelka a na hrubě čestně opat velehradský prelát Frant. Bařina O. S. Aug. ze St. Brna. Na dopolední akademii přednášela s odbornou znalostí o náboženském povznesení ženy lékařka dr. Müllerová-Daňková z Brna a k mužům promluvil taj. MCM Josef Papica z Olomouce. Odpoledne měla akademie lidové pokračování zásluhou napajedelských sestřiček a jejich chovanek.

Presbytář velehradské basiliky jest už obnoven. Stkvěje se harmonickou krásou linií a barev a prosí všechny citatele cyrilometodějské, aby svoji štědrostí přispěli k podobné obnově i ostatnímu chrámu.

ČECHY

Náš přední znalec hlaholice a památek chrvatsko-hlaholských, prelát dr. Josef Vajs, dožívá se letos dne 17. října sedmdesátin. Rodem z Dolní Liboce u Prahy už za svých studentských let jevil veliký zájem o slovanickou liturgii. Když odjížděl na theologické studium do Říma, vzal s sebou „Sázavsko-Emmauzské sv. evangeli-

um“ ve vydání Hankově (z r. 1846). Ani po svém návratu do vlasti nezapomněl na svou lásku k staroslovanské, navštěvoval ve volném čase přednášky i seminář prof. Gebauera, pilně studoval jazyk staroslovanský, touže neustále poznat jeho vzácné památky na slovanském jihu. Po prvé si zajel přes Záhřeb na ostrov Krk roku 1897, kde se seznámil a brzo více spřátelil s tamějším biskupem drem Ant. Mahničem. Na jeho přání vyžádal si roku 1901 P. Vajs čtyřletou bezplatnou dovolenou — byl tehdy kaplanem u svatého Haštala v Praze — aby se cele mohl věnovat své zamilované hlaholici. Po dohodě s biskupem Mahničem začal vydávat důležité památky hlaholské ve sbírce publikací „Staroslovanské akademie“ krské pod názvem „Gagolitica“. Roku 1904 byl P. Vais povolán do Říma, aby tam pracoval na doplňcích k novému vydání misálu staroslovanského, který přes nepřítel rakouské diplomacie byl vydán roku 1905 pod názvem „Rimski misal slovenskim jazikom“. Vrátil se r. 1905 do Prahy, poslouchal přednášky dra Pastrnka, až roku 1911 dosáhl na české universitě pražské doktorátu filosofie. Charakteristickým jest pro tehdejší poměry, kdy se dr. Vais roku 1912 habilitoval na české bohoslovecké fakultě v Praze svým důkladným spisem. Nejstarší breviář chrvatsko-hlaholský, stalo se tak úředně jen „pro studium starších překladů Pisma sv.“ — o hlaholštině nebo staroslovanské nesmělo tu být ani zmínky: Literární vědecká žeň dosavadního života prof. dra Vajse jest opravdu bohatá! Seznam její uvádí prof. Frant. Pechuška v „Časopisu katolického duchovenstva“ (r. 1935, sešit 5., str. 418—444). Když se v poslední době připravovala v Římě výsada staroslovanské liturgie i pro naši vlast, byl tu vlivným poradcem Svaté Stolice dr. Vajs, který vydal pak s úchvalou arcibiskupa dra Kordače hlaholské proprium pro českou provincii církevní. („Missae e Proprio Bohemiae“.) Roku 1922 vydal je znovu ve formě poněkud změněné pod názvem: „Cin i pravilo mši misala rimskago slovenskym jazykom i mša svätcem vlašca českgago“. (Družstvo přátel Studia.) Za veliké zásluhy o hlaholskou liturgii v Jugoslavii jme-

novali dra Vajse čestným kanovníkem zářebský arcibiskup dr. Bauer a splitský biskup dr. Bonafačić. Papež Benedikt XV. jmenoval dra Vajse na návrh Kongregace studií čestným doktorem bohosloví už roku 1915 a papež Pius XI. domácím prelátem. Dr. Vajs je také mimořádným členem Královské české společnosti nauk, České akademie věd a umění, Slovenského ústavu a dopisujícím členem Jihoslonské akademie v Záhřebu. Při své veliké učenosti zůstal však dr. Vajs skromným a ušlechtilým knězem dobrého srdce a vroucím ctitelem slovenských apoštolů sv. Cyrila a Metoděje. Jejich dědictví chce zachovati národu. Bůh posiluj našeho jubilanta na mnohá ještě leta!

Kongres Pax Romana. Csl. kongres Pax Romany patřil především k jednomu z největších sjezdů této mezinárodní organizace. Súčastnilo se ho kromě vynikajících osobností našeho i zahraničního kulturního života 400 akademiků, z nichž bylo 300 ze zahraničí. Přijeli delegáti z 20 států evropských, ze států Jižní Ameriky byly zastoupeny Mexiko a Peru. Radostně uvítali csl. studenti 120člennou výpravu studentů francouzských a 20člennou delegaci polskou, právě tak jako ostatní studenty ze slovenských zemí. — Význam kongresu pro mezinárodní intelektuální spolupráci byl zdůrazněn účastí delegátky Svazu národů, princezny Radziwill.

Přednáškový program byl volen tak, aby kromě referátů, vztahujících se k hlavnímu tématu kongresu „Nový élověk v nové době“, byl kongresistům podán přehled o kulturních poměrech našeho státu. K hodnotným referátům, debatám a práci v sekcích se pojily projevy význačnějších osobností domácích i zahraničních (J. Em. kardinálů Pacelliho, Verdiera, Hlonďa, J. Ex. arcibiskupů dra Kašpara a dra Prečana, ministrů dra Šrámka a dra Beneše, zemského presidenta slovenského J. Országha, rektora Karlovy university dra Drachovského a m. j., v nichž byly oceněny mírové poslání a význam Pax Romany a její XIV. kongres.

Z významných podniků, jež byly uspořádány u příležitosti kongresu, je třeba zvláště upozorniti na mezinárodní výstavu universitního katolického tisku v Clam-Gallasově paláci.

V přednáškách, debatách a v sekcích byly řešeny kromě problému výchovy křesťanského charakteru i jiné aktuální otázky, jako problém populace, stavovského řádu, rasismu, unionismu a pod.

Na kongresu byly kromě několika federací amerických přijaty za členy organizace řeckokatolických vysokoškoláků z Podk. Rusí a spolek studentů německých Staffelstein.

Slovanští delegáti se šli na zasedání komise unionistické, jejímž předsedou byl pro příští rok zvolen Čechoslovák a v sekci výměn orgánu „Slavia Catholica“. Tu byla navázána nová spolupráce mezi studenty českými a polskými, kteří sami navrhovali zavedení výměn mezi Prahou a univerzálními městy polskými. Návrh byl se strany české přijat s nadšením. Vliv slovenských organizací o Pax Romany byl posílen zřízením komise filologické, jejímž předsedou byl zvolen delegát jugoslávský. Místo prvního místopředsedy ve výboru bylo vyhrazeno Československu.

Za deset dní pobytu v našem státě spatřili cizinci vše, co může naši vlast reprezentovat. Viděli Prahu v době veletrhů, město staré kultury a skvělých památek gotických i barokních, které žije shonem milionového střediska; viděli Olomouc a Svatý Kopeček, symbol zbožnosti našeho lidu, navštívili Zlín, jehož tempem a moderní krásou byli uneseni, spatřili koléčku naší tisícileté křesťanské kultury, Velehrad, navštívili Bratislavu a obdivovali se přírodním krásám slovenských hor. A všude, kam přijeli, byli srdečně vítáni, takže, jak sami prohlašovali, odnesli si z Československa dojem nezapomenutelný. Světlou stránkou csl. kongresu bylo i to, že ho ani v nejmenším nebylo zneužito politicky. Maďarská delegace, která na jiných kongresech se snažila pracovat politicky, se chovala velmi taktně, ba někdy i přátelsky. Přispěla k tomu jistě nemálo okolnost, že mezi organizacemi, které kongres pořádaly, byl uveden i spolek maďarských studentů z Košic.

I poměru česko-slovenskému přinesl kongres kus dobra. Přípravné práce kongresové, jež vykonávali Češi společně se Slováky, vnesly do poměru mezi katolickým studentstvem českým a slovenským nové porozumě-

ni a novou touhu po společné práci. Přednáška redaktora „Apoštolátu“ v plenární schůzi Pax Romany v Bratislavě o ekumenickém a nábožensky obrodném významu myšlenky cyrilometodějské byla s velikým zájmem vyslechnuta a měla pak užitečnou ozvěnu v komisi „pro reditu“.

SLOVENSKO

Boboslovné učiliště v Trnavě bylo rozhodnutím fimské Kongregace studií povýšeno naroveň universitní fakulty. Je to předpoklad pro další budování boboslovné fakulty slovenské v dohodě s čl. vládou podle modu vivendi.

Za hranicemi.

Ř Í M

Kodifikace kanonického práva východní církve blíží se k svému ukončení. Byla připravována už od r. 1920, kdy Sv. Otec Pius XI. jmenoval přípravnou komisi, která měla sebrat příslušný materiál. V čele této komise byl až do své smrti kardinál Petr Gasparri a po něm kard. Sincero. O rozsahu přípravných prací této komise nejlépe svědčí 13 svazků materiálů už vydaných a 14. svazek, který se právě dotiskuje; tak obrovská látka byla nasbírána, aby z ní mohl být zpracován nový kodex kanonického práva východního. Redakční závěrečnou práci pověřil právě v těchto dnech Sv. Otec Pius XI. novou kardinálskou komisi, jejímž předsedou byl jmenován kardinál Sincero a členy kardinálové Paccelli, Serafini a Fumasoni di Biondi.

ANGLIE

Prvním dějepiscem anglickým byl benediktin jarrowského opatství sv. Beda Venerabilis (Ctihodný), který zemřel r. 735. Napsal veliké dílo „Historie Církve v Anglii“, jež dodnes je vysoce oceňováno i protestantskou kritikou. Sv. Beda pracoval však vědecky i v jiných oborech, zvláště ve filosofii a přírodovědě, jak svědčí jeho spisy: „De elementis philosophiae“ (o základech filosofie), „De mundi constitutione“ (O zbudování světa) a „De Rerum Natura“ (O přirozenosti věcí). Královská meteorologická Společnost Velké Británie nazvala proto sv. Bedu „tvůrcem meteorologie v Anglii“. A vskutku také posvětil tento učený benediktin ve svých spisech přírodovědeckých nejednu kapitolu otázkám různosti podnebí, vznikání mračen, sněhu, blesku, duhy a pod. Angličtí

katolíci se právem chystají oslavit 1200. výročí smrti tak velikého učenice a svěřce, církevního učitele svatého Bedy.

N Ě M E C K O

Protestantská církev ve středním Německu utrpěla v poslední době četné ztráty odpady svých věřících jednak k polopohanskému hnutí „Deutsche Glaubensbewegung“, jednak k fanaticky protikřesťanské společnosti Ludendorffově. Jsou to především vůdcové „Hitlerovy mládeže“ (Hitlerjugend) a nacionálních bojových organizací (Schutzstaffeln a Sturmabteilungen), z nichž během několika týdnů 57 předáků opustilo úřední protestantskou církev, jak si stěžuje protestantský časopis „Reichsbote“. Přes tato jasná fakta odvažuje se Hitler a jeho stoupenci mluvit, že nechávají náboženství na pokoj!

A F R I K A

Vzácná památka koptická v Habeši. Londýnský „Daily Express“ sděluje, že bývalý anglický konsul v Habeši, major Chismen přišel na svých cestách po této zemi na velmi zajímavý objev. V jednom koptském klášteře v Narga Silasi na jezeře Tsana, kam sotva kdy přijde nějaký Evropan, ukázali mu knihu psanou habešskou řečí a mající název: „Zázraky Krista.“ Kniha je psána ručně a má hodně krásných ilustrací, které znázorňují různé zázraky známé nám ze svatého Pisma. Ale je také mezi nimi jedna ilustrace, která představuje Krista jako malé dítě an kráčí po slunečném paprsku. Kniha podle všeho pochází z velmi dávných dob a bude jistě zajímat učence, kteří se zabývají dějinami křesťanství.

Krajanské zahraničí.

Svátek spolku sv. Rafaela.

Dne 24. října slaví se svátek sv. Rafaela, archanděla, který jest patronem poutních a vystěhovalců. Je také patronem spolku sv. Rafaela v Praze-Nové Vysočany, který se stará o naše vystěhovalce zde a v cizině.

Tento spolek pracuje teprve 7 roků, vykonal však mnoho dobrého těm, kteří opustili svůj rodný kraj, aby v daleké cizině našli svůj chléb. Stará se o ně přímo mateřsky. Za rok 1934 odešlo do ciziny 2207 lidí, nejvíce do Spoj. států a do Kanady. Jsou to většinou ženy a děti a ty potřebují na cestě nejvíce rady a pomoci. Nikdo neodchází do ciziny bez doporučení spolku a bez nějaké knihy nebo časopisu.

Za rok 1934 poslal krajanům do ciziny 735 menších balíků četby, 43 velkých balíků a 12 velkých beden. Na dopravu za tyto zásilky platil Kč 4061 a za knihy a časopisy Kč 8243. Celkem poslal do zahraničí 24463 kusů různých knih, časopisů, učebnic v českém, slovenském nebo rusínském jazyku.

Největší zásluhou spolku jest, že se mu podařilo získati misionáře pro argentinské československé katolíky. Čtenářům našeho časopisu je známa činnost dp. dr. Procházky v Argentíně a není třeba se o tom dále šířiti. Jeho práce jest tak vynikající, že vzbudila zájem argentinského presi-

denta generála Justa, který si pozval dp. dr. Procházku ve zvláštní audienci a rozmlouval s ním přátelsky dvě hodiny. Nedávno konal dp. dr. Procházka přednášku o CSR v nejpřednější argentinské společnosti a byl pozván na různé university, aby i tam o Československu přednášel. Nyní byl také pozván od vlády v Bolívii. Vše toto vykonává dp. dr. Procházka ve prospěch našich vystěhovalců, neboť kromě duchovní útěchy stará se o ně také sociálně. Sám zůstává při tom skromným a prostým františkánem.

Pro vystěhovalce v Argentíně vydal spolek sv. Rafaela Kč 46.412 a od svého založení vydal celkem pro vystěhovalce Kč 534.748.

Nyní připravuje opětně vyslání dp. P. Al. Floriána SVD do Kanady, aby se ujal duchovní správy mezi vystěhovalci.

V říjnu rozešle spolek svoji ilustrovanou zprávu za rok 1934, která podává podrobný přehled práce za minulý rok vykonané. Nevracejte tuto zprávu, přečtete si ji, mnoho zajímavého se dozvíte a podporujte spolek členským příspěvkem nebo milodarrem. Rozšiřujte známost o tomto blahodárném spolku a získávejte mu nové členy. Slavná mše sv. dne 24. října bude obětována za členy a příznivce spolku.

Výstavka „Naše zahraničí“.

Při příležitosti I. celostátního sjezdu katolíků v Praze byla uspořádána výstavka, která poskytla přehled o našem zahraničí, zvláště ze života našich krajanů-katolíků. Péči spolku sv. Rafaela byla tato výstavka uspořádána v kapli františkánského kláštera v Praze II., Jungmannovo nám., od 19. června do 7. července t. r. Spolu se spolkem sv. Rafaela vystavoval také Apoštolát sv. Cyrila a Metoděje v O-

lomouci, Spolek sv. Vojtěcha v Trnavě na Slovensku a Akce „Naším na Volyni“ v Praze.

Výstavka se těšila velké pozornosti celé veřejnosti, zvláště návštěvníků katolického sjezdu, kteří se mohli přesvědčiti, že s katolické strany jest plně pamatováno na naše zahraničí a bude-li naše veřejnost dále pomáhati a spolupracovati, neodcizí se nám naši katolíci v cizině.

„PRUMKA“, Ed. Šolc, továrna umělého kamene a mramoru, Olomouc-Bělidla, Ul. Roháče z Dubé 8.

doporučuje svůj odborný závod na provedení vnitřních úprav chrámů z uměl. kamene a mramoru, dále na veškeré práce oltářní, schodové, štukatérské a sochařské. Speciální výroba hydroaul. lisovaných dlaždic zn. UMKA, velkého i malého formátu z uměl. kamene a teraza pro dlažby. — Vyžádejte si, prosím, nejuhodnější nabídku a návrhy bezplatně. Mnoho provedených knoflíkových prací ke spokojenosti jest našim nejlepším doporučením.

Před

n a c h l a z e n í m

Vás ochrání

masáže

francovkou

ALPA

Chcete-li býti stále
zdraví a odolní
vůči všem povětrnostním
změnám, tedy použijte
Alpy.

Dbejte, abyste při nákupu dostal
skutečně Alpu.

Velejemné zaručeně přírodní

hroznové víno, staré

„Perla slovenských vín“

Kč 4'80 litr (od 50 litrů výše)

Pezinské vinné sklepy

Bratislava, Zochova 8.

Na požádání všeobecný ceník.

Výtečná knižní novinka dra J. Vrchoveckého

VĚDA A VÍRA

podle vynikajících přírodopýtců

(str. 136, cena 7'60 Kč).

Filosof, theolog a důkladný znalec odborné literatury vytvořil dílo veliké praktické ceny, zvláště pro dnešek, kdy ještě stále se opakuje lichá námitka, že mezi vědou a věrou je rozpor a nepřítelství. Odpověď dra Vrchoveckého je jasná a přesvědčivá!

Dříve vyšlo od téhož autora :

Přirozená mravouka 16 Kč

Církev a nová doba 34 Kč

Vydala Matice cyrilometodějská, Olomouc,

Wilsonovo nám. 16.

ležitost, aby vyjádřili své názory o kulturních otázkách. — Z Jitra byly odstraněny zprávy rázu organizačního, které jsou nyní otiskovány ve zvláštní příloze Raport. Z hodnotného obsahu 1. čísla uvádíme. Dominik Pecka: „Profesor fád a student nefád“, dr. I. Klug: „Proč?“, A. P.: „Ze zápasníku starého profesora“, P. V.: „Almarová historie“, Z pokladů české barokní historie, serie reportáží Naše prázdniny, Texty, Kultura, Nové knihy, Uniformismus, Dopisy a Hádanky. — V příštích číslech Jitra bude vycházeti zajímavý studentský román v pokračováních. — Životný obsah časopisu Jitro je nejlepším dokladem toho, že Jitro vniklo do širokých vrstev studentských. — Předplatné Jitra je při 32stránkovém rozsahu minimální: pro studenty do 1. ledna 13 Kč, po 1. lednu 14 Kč. Jitro možno objednat v administraci Jitra, Praha II., Spálená 15.

V „Edici smírů“ vydaly sestry Neposkvrněného Početí P. Marie v Přerově překlad dílka Roberta Madera „Maria vítězí“, cena 4 Kč. Je to časová apologie katolického kultu mariánského, jehož požeňání, bída a nemoci naší doby činí tak žádoucím a spasným. Doporučujeme i jako živý zdroj časových myšlenek pro kázání!

Dr. Otakar Tauber, Soulad a poměr vědy a víry, Olomouc, Lidové závody. Zkušený profesor, který tolikrát už přednášel o tomto stále akutním tématě, podává tu ve zhuštěných kapitolách odpověď na otázky, znepokojující zvláště studentskou mládež českou. Z praxe pro praxi ve službách Pravdy. Rádi bychom viděli tuto knížku v knihovněch a čítárnách, zvláště studentských!

Spisovník velehradský, čís. 6, nové řady. Vydává archeologický spolek Starý Velehrad se sídlem na Velehradě, 1935. Obsáhlý svazek přináší nejprve populární život sv. Cyrila a Metoděje k letošnímu jubileu svatometodějskému od horlivého badatele v dějinách Velké Moravy, děkana J. Hudečka. K. Hanák referuje tu o výsledcích nálezů a výkopů významných pro dávnověkost Velehradu. J. Hudeček o Výkopu v Huštěnovicích a Kudlovicích, K. Hanák o Slovanském pohřebišti ve Starém Městě u Uh. Hradiště, A. Zelnitius o Nahodilých nálezích a výzkumu na Ve-

lehradě. Druhá část svazku obsahuje nejprve přepis t. zv. panonských legend Života Konstantinova i Metoděje a pak jejich překlad. — Velehradský sborník při bohatství svého obsahu potřeboval by čilé administrace, která by jej uváděla v širší známost české veřejnosti!

Sveti Sava, napsal Stanoje Stanojevič, ilustroval A. Deroko. Beograd, 1935. Sedmisté výročí smrti národního svätce srbského Sávy dalo podnět k novému literárnímu zpracování jeho života a doby, pokud ovšem ji mohou osvětlit nespolehlivé a kusé legendy. Spisovatel pěkně vypravené jubilejní monografie svatosávské přizpůsobil se i svým slohem legendární látce vypravování a v téměř duchu ji vyzdobil také ilustrátor A. Deroko. Vydavatelka pak — Královská jugoslávská státní tiskárna — dokázala vnější úpravou knihy zdatnost knižní techniky jugoslávské a jistě též i svoji lásku k národnímu hrdinovi a světcovi. Kritický rozbor historické hodnoty monografie náleží odborníkům v dějinách slovanských a církevních. Katolický čtenář knihy má dojem, že akcentování výlučného pravoslavi sv. Sávy je spíše záměrným přínosem přítomnosti do sporné minulosti — nežli faktem dějinným.

Cyrilo-metodějství u Čechů a Slováků jest název nové knihy od msgra dra Al. Kolíska, kterou po tragické smrti autorově nyní svým nákladem vydal jeho bratr redaktor R. L. Karel Kolísek. Umělecká obálka s původním obrazem (v barvotisku) svatých Cyrila a Metoděje jest od mistra Jana Koehlera. V knize je zřetelný portret dra Al. Kolíska. — Spisovatel inž. Vilém Bitnar v brněnském „Dni“ píše o knize: „Na 238 stránkách, prodáváných za mírnou cenu (22 Kč), najde čtenář bohatou snůšku materiálu, kterého s prospěchem bude moci použít kazatel i učitel, řečník i redaktor, vůbec každý kulturní pracovník. . . Práli bychom knize Kolískově mnoho čtenářů a ovšem hojnost odběratelů. Neboť právě Kolísek dovedl burcovati za živa zájem o závěr věrozvěstů českému národu, a podle slov básníkůvých neustává v té snaze ani po smrti:

A z mlčenlivých jeho nyní rtů

Cyrila zavět Metoději

i k nám se line vroucně s blankytu: „Napijme, bratři, slávu její!“

K jubileu svatometodějskému!

Za sníženou cenu 10 Kč
lze dostati

nejlepší český životopis sv. Cyrila a Metoděje

od univ. profesora
dra Frant. Grivce
v sekretariátě ACM.
v Olomouci,
Wilsonovo nám. 16.

Objednejte co nejdříve, nákladu
zbývá už jen malá část! Nejlepší
pramen ke spolkovým přednáškám!

ДА ВЪСН ИЕАН

НО БЖДЖТЪ

APOŠTOLÁT

SV.
CYRILA
A
METO
DĚJE
POD
OCHRANOU
BL.PANNY
MARIE

OLMOUC

ROČNÍK XXVI.

ČÍSLO 11.

Redakce a administrace Apoštolátu: Olomouc, Wilsonovo nám. 16/II.

Redaktor: František Jemelka, tajemník ÚACM.

Roční předplatné 12 Kč, pro Ameriku 1·5 dolaru. Časopis vychází měsíčně.

OBSAH:

Svěcení nové „cerkve“ v Michalovcích	329	Semináře sjednocené východní Církve	345
Jubilejní rok 1885 ve světle rakouského zpravodajství	331	Růženec ve východní Církvi	347
Tři neděle u sovětských bezbožníků	336	Křesťanský Východ	351
K náboženským poměrům na Podkarpatské Rusi	342	Katolický obzor	357
		Krajanské zahraničí	363

V jubilejním roce svatometodějském opravuje se památná basilika velehradská. Opravený už presbytář chrámový dává tušiti krásu, v jaké se má zaskvíti velebná svatyně velehradská, až jí opraví celou obětavá láska ctitelů cyrilometodějských. Přispěl jsi už na opravu basiliky velehradské? Nevylučuj se lhotejností z povinné vděčnosti svého národa k největším jeho dobrodincům, sv. Cyrilu a Metodějovi. Před padesáti lety zahořel k nim celý národ vděčnou láskou a obnovil jejich svatyni na Velehradě.

Hovorna redakční.

Dr. František Pechuška, profesor, Praha. Díky za Vaše návrhy k programu příštího unionistického sjezdu. Potěšilo mne, že se shodujete s propo- sicemi, které byly přijaty jak na poradě ACM v Lublani, tak i v Olomouci. „Vicissitudines liturgiae slavicae“ nezaberou jenom oblast někdejší Velké Moravy, nýbrž i slovanský jih — už pro zájem o jugoslavský konkordát. Pro „Consultationes peritorum“ bude tentokrát více času o sjezdových odpolednech — tam mají své místo vědecké diskuse i o Fotiovi. Referenti mají předložit předem své referáty a jejich stručná resumé vydána budou předem tiskem. Tradice svatě liturgie v různě

ných obřadech bude zachována, stejně jako pobožnosti adorační. Večerní společná modlitba — po způsobu stolanovském — může býti snadno doplněna!

Poněvadž jsme o Vaší doktorské promoci zvěděli ex post, přijmáte aspoň dodatečně naše neupřímnější blahopřání k tak radostnému úspěchu Vaší píle a lásky k dědictví cyrilometodějskému. Deus confortet k další práci na oslavu svatě Církve, která uctila naše věrozvěsty slávou apoštolů! Pozdrav!

Prelát msgr. Viktor Mlejnek, Weston, Nebraska, USA. Nepoděkoval jsem Ti ještě za Tvůj věrný zájem o náš Apoštolát, jež jsi projevil posledním dopisem, bude tu třeba obsírnějšího listu; prozatím se připojuji k širokému okruhu Tvých přátel, abych se radoval s radujícími nad Tvým novým povýšením — quia praelatus es, a upřímně gratuloval nejen Tobě, ale i našim milým krajanům v USA k pastýřům, které Svätý Otec s takovým uznáním znova povyšuje! Ad multos annos!

*

Členské příspěvky: P. T. farní úřady: Domaželice 35 Kč; Hlinsko 261.65, Polešovice 278, Dolní Němčí 15, Kyselovice 70 Kč. Pán Bůh zaplat!

Zahraňiční misie, P. T. farní úřad v Tešeticích 55 Kč, Pán Bůh zaplat!

APOŠTOLÁT

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie.

Ročník XXVI.

Listopad 1935.

Číslo 11.

Svěcení nové „cerkve“ v Michalovcích.

O. J. Mastylak CSSR.

Dne 29. září staly se Michalovce jevištěm mimořádné slavnosti. Již v předvečer tohoto památného dne hrnuly se zástupy věřících se všech stran, aby se účastnili veliké pouti — otpustu — svěcení nové cerkve. Jedno z procesí čítalo na 2000 hlav. Poutníkům přicházejícím z blízka i z dálky až 50 km cesty, kynuly na pozdrav kopule nové cerkve a vlající prapory na stožárech (papežské) a monastýru (papežský, státní, rusínský). Davy poutníků tísnily se v dosavadní kapli a kolem ni a mnozí prodléli tam celou noc.

Obloha přála slavnosti. V dopoledních hodinách samého svátku přival poutníků stále mohutněl, zaplnil veliké plochy před novou cerkví a v Masarykově ulici. Zakončení slavnosti bylo přítomno na 20.000 lidí. Po celé odpoledne dne 28. září, pak v nočních hodinách až přes poledne slavnostního dne horlivě se zpovídalo, a přece se nemohlo vyhověti. Přijímajících bylo napočteno 3200.

Zatím ráno dne 29. září o půl 8. hod. přijel z Užhorodu nejd. světitel msgr. Alexander Stojka a s ním celá asistence a bohoslovecký pěvecký sbor. Před monastýrem uvítal nejd. vladyku michalovský p. náčelník (hejtman).

V 8 hodin začal obřad svěcení. Spolusvětitelem nového chrámu byl nejd. biskup msgr. Nykolaj Čarneckyj, který přijel z Volyně již v pátek 27. září, aby mohl konsekrovati svatyni svých řádových spolubratří. Asistence s průvodem kleru (na 35 kněží) vyšla z dosavadní kaple a po vysvěcení chrámu zvenčí vstoupila do nové svatyně. Byl to zvláštní pocit, když jsme vstupovali po prvé do prostorné cerkve, východního centrálního stylu, která překvapuje svou jednoduchostí a vzdušností a při tom tak výstižně symbolisuje jednotčí sílu Ducha sv., jak na to myslel projektant stavby inž. PhDr. Vladimír Sičynskij. Orientální hyřivou nádheru připomínaly pouze dva lustry a dva krásné obrazy P. Marie, Matky ustavičné pomoci a Božského Srdce Páně s bohatě vyřezávanými rámy, visící nad vedlejšími oltáři.

Liturgickým obřadům svěcení chrámu a oltářů byl přítomen jen vybraný počet účastníků, kteří zaujali místa v lavicích. První místa byla vyhrazena zástupcům civilních a vojenských úřadů. Když byly cerkov a oltář oběma nejdpp. biskupy konsekrovány a sv. ostatky uloženy v oltářní mense, nejd. biskup Čarneckyj přinesl nejsv.

Svatost a začala pontifikální služba Boží. Při sv. liturgii jako při všech obřadech svěcení bohoslovecký pěvecký sbor užhorodský reprezentoval čestně melodickou stránku východního obřadu pod vedením prof. zpěvu vdp. Uriela Silvaye. Po bohoslužbách obešla asistence a duchovenstvo v průvodě nově posvěcený chrám Ducha sv. U hlavního vchodu do cerkve požehnali nejdp. světitele shromážděné davy věřících a provolali obvyklé „mnohaja lita“. V očích přítomných objevily se slzy pohnutí a radosti. Státní a rusínskou hymnou byla slavnost ukončena.

Svěcení nového kostela řeckokatolického v Michalovcích na Slovensku.

Byla jedna hodina po poledni. Poutníci se zvolna rozcházelí a odnášeli si domů veliké a nezapomenutelné dojmy.

Při slavnostním obědě v klášterním refektáři vzbudila pozornost řeč msgra Čarneckého. Mluvil jako apoštol, který pracuje bezprostředně mezi pravoslavnými. Zdůraznil myšlenku sjednocení církví. Nově posvěcená cerkev v Michalovcích je vybudována podle prvovzoru všech východních chrámů, Justinianova chrámu Boží Moudrosti v Cařihradě i Jaroslavovy cerkve v Kijevě. Ale Duch Boží Moudrosti je vypuzován ze své „pravlasti“, náboženský život tam umírá, modlitby tichnou, oběti přestávají. Nová svatyně v Michalovcích má býti novým příbytkem Ducha Boží Moudrosti, novým ohniskem modliteb a obětí, které mají proniknouti na východ, prodrati se Karpatami a přelíti se až za Kijev, až za Moskvu. Podaj, Hospodí!

Jubilejní rok 1885 ve světle rakouského zpravodajství.

Podle archivního materiálu Zemského úřadu v Brně podává Boh. Zlámal.

Nebylo silnější myšlenky, která by našla větší ohlasu ve slovanském světě, nad myšlenku oslav tisícího výročí smrti sv. Metoděje r. 1885. Osoba sv. Metoděje jako apoštola Slovanů znovu se ukázala v celém významu. Cyril a Metoděj se měli státi sjednocujícím heslem všech Slovanů. Tato myšlenka na sjednocení všech Slovanů v jediné pravé Církvi vedla českomoravské katolíky k velikým oslavám svatometodějským na Velehradě.

Jinak tomu bylo na Rusi, která spěla tehdy k vrcholu své slávy a pýchy dvacátého století. Pravoslavné Rusko, jež si přisvojovalo úlohu ochránce ostatních Slovanů, nemohlo se vzdát tohoto svého životního principu, jak se mu zdálo, a přijít pokorně a zbožně na Velehrad ujařmených katolických Moravanů.

Politicum v oslavách.

Svatometodějské jubileum bylo vítanou příležitostí tomu směru ve slovanském světě, jehož vrcholným přáním bylo politické sjednocení všech Slovanů — pod žezlem ruského pravoslavného cara (panslavismus). Už na všeslovanském sjezdě v Petrohradě r. 1867 bylo raženo heslo *cyrilometodějství* jako pojítka všech Slovanů.¹ Ostatně tento program nebyl daleko od směru carské politiky. Proto byl také tento směr nejsilnější v Rusku.

Ruské panslavistické kruhy chtěly mít za každou cenu z milionových oslav velkou slovansko-národní manifestaci. Přední jejich snahou bylo, získati pro tuto myšlenku pravoslavné církevní kruhy.²

Myšlenka pravoslavného koncilu.

Již počátkem roku 1884³ došlo k poradám v pravoslavném kleru o uspořádání jubilejních oslav v Kijevě, při nichž by byl svolán pravoslavný koncil.

¹ Srovnej k tomu Louis Leger, *Le Panslavisme et l'Interêt français* (Paříž), str. 220, 221, 225. Na hostině dne 2. června v parku Sokolniki, kde mezi 500 hosty bylo 90 zástupců různých kmenů slovanských, stál uprostřed sálu praporec se sv. Cyrilem a Metodějem. Zástupce Čechů Rieger držel při řeči praporec v rukou.

² V dalším používám archívalií Zemského úřadu v Brně.

³ Podle důvěrné zprávy úředníka rakouského generálního konsulátu ve Varšavě, která popisuje pravoslavné plány k jubilejní slavnosti. Pro historii oslav má svou důležitost, proto ji uveřejňuji. Opis této zprávy poslalo rakouské ministerstvo vnitra moravskému místodržiteli (hr. Schönbornovi), aby ho upozornilo na velehradské oslavy. Zní:

K. k. Minister des Innern.

Copie ad 202/M. I.

General-Consulat in Warschau an Graf Kalnoky ddtto:
24. Dezember 1884, No 41AD.

Hlavním iniciátorem tohoto záměru byl arcibiskup Platon, jež velmi účinně podporoval prokurátor svatého Synodu známý Pobědonoscev.⁴ Avšak plán ztroskotal hned v počátcích. Také varšavské pravoslavné církevní kruhy odmítaly svolání koncilu. Arcibiskup Leontev na poradě v Petrohradě poukázal i na to, že ani situace mezi uniáty není vhodná pro takový krok.

Tento projekt byl tedy udušen už v pravoslavném lůně. Ale začaly se hledat jiné cesty k dosažení onoho nábožensko-politického cíle.

Es dürfte Ew. ohne Zweifel zur Kenntniss gebracht worden sein, dass vor etwa Jahresfrist in den Sphären des orthodoxen Clerus wie in den panslavistischen Kreisen von Kiew, Moskau und St. Petersburg das Projekt auftauchte, das tausendjährige Gedächtnis des Todes des slavischen Apostels Methodius zur Inszenierung einer grossartigen Feier zu benützen, welche alle dem griechischen Kreuze angehörigen kirchlichen Würdenträger in Kiew versammeln und in der religiös-dogmatischen Form eines Concils ein neues Bindemittel der slavischen Stämme für die politischen Ziele einer panslavistischen Vereinigung bilden sollte. Diese von dem Erzbischof Platon in Kiew hervorgerufene und von dem Oberprokurator der Synode Herrn Pobedonoscev eifrig unterstützte Idee hat aber unter anderen Hindernissen, insbesondere im Schosse des orthodoxen Clerus selbst so bedeutende Schwierigkeiten gefunden, welche auf der geschichtlichen Tradition und der bisherigen dogmatischen Unzulässigkeit eines Concils in der griechischen Kirche wurzeln, dass das Projekt erstickt war, bevor es in grösseren Kreisen ruchbar wurde. Auch in den Kreisen des hierländigen orthodoxen Clerus soll man sich gegen diesen Plan ziemlich ablehnend verhalten haben und Erzbischof Leontiew seine Haltung anlässlich einer in St. Petersburg stattgefundenen Vorbesprechung noch mit dem weiteren Grunde des Inopportunität eines solchen Schrittes mit Rücksicht auf die noch so wenig im Geiste der orthodoxen Idee vorgeschrittene Angelegenheit der Uniaten, unterstützt haben.

Ist nun auch das erstere Projekt der Vereinigung der slavischen Welt gescheitert, so hat man dennoch an eine andere Form für die Anstrengung des mit der Versammlung beabsichtigten religiös-politischen Zieles zu finden gesucht und als in Oesterreich die Absicht einer Methodius-Feier in Welehrad festeren Boden fasste, trat man in den orthodoxen wie panslavistischen Sphären diesem Vorhaben entschieden entgegen, um einer Versammlung der orthodoxen Glaubensbrüder ohne Unterschied des Standes, noch der Nationalität, das Wort zu reden und eine äusserliche Gruppierung der katholischen Slaven und der Bekenner der orthodoxen Kirche in Kiew zu befürworten. In den Kreisen des hiesigen orthodoxen Clerus fand dieses neue Projekt eine im Allgemeinen weit sympatischere Aufnahme und — wiewohl die Regierung in verschiedenen russischen Journalstimmen nicht die Nothwendigkeit einzusehen erklärt hat, sich an diesem Ereignisse direkt zu betheiligen — so stammt doch eine Reihe von Artikeln im „Warszawsky Dniownik“ aus der Feder eines Mitgliedes des hiesigen Consistoriums, welche dazu bestimmt sind, die religiöse und kulturelle Bedeutung dieser Versammlung eingehend zu beleuchten und das Interesse des russischen Elementes auf diese Erscheinung zu lenken.

Ich erlaube mir einen der markanteren Artikel dieses Blattes anruhend in deutscher Übersetzung in Vorlage zu bringen.

Es ist mir nicht bekannt, ob dieser (?) dem orthodoxen Clerus sich noch zahlreiche dem russischen Elemente angehörige Personen dieser Feier anschliessen werden. Der orthodoxe Clerus bereitet übrigens mehrere Deputationen der zum griechischen Glauben überführten Uniaten für diese Feier vor.

Genehmigen Ew. etc.

Pietschka, m. p.

(Archiv Zemského úřadu v Brně: „Welehradfeier (884, 885) 100jährige Sterbegedächtnis des Slavenapostels Method.“ Fol. 1—154. Cituji: AZU Brno.)

⁴ Prokurátorem svatého Synodu byl od roku 1880.

Na Moravě byly zahájeny první přípravy k oslavě jubilea svatometodějského. Dne 16. ledna 1884 se konala první schůze přípravného výboru za předsednictví hraběte Belcrediho. Přípravné práce rozděleny jednotlivým odborům a zaručovaly, že velehradské oslavy příštího roku budou důstojné.

Ruské záměry s Velehradem.

Na Velehrad se tedy obrátily v roce 1885 zraky pravoslavných Rusů, když se jim nezdařil pokus o pravoslavný koncil v Kijevě. Na Velehradě se měli sejít k oslavám svého apoštola všichni Slované: katolíci, pravoslavní, protestanté, ba i mohamedáni, pokud se ještě cítili Slovany. Neboť jediná veliká myšlenka slovanské jednoty a vzájemnosti měla být vůdčí myšlenkou jubilejních oslav.

Rozvinula se agitace pro účast pravoslavných Rusů na Velehradě. V ten smysl vyznívaly přemnohé články v ruských časopisech. Uvedu několik myšlenek z typického článku člena varšavské pravoslavné konsistoře ve „Warszawském Dnevniku“. Opis tohoto článku poslal důvěrník varšavského rakouského konsulátu ministru zahraničí⁵ hraběti Kálnokymu do Vídně, aby upozornil vládu na velehradské oslavy. Článek byl ovšem psán v době, kdy bylo již jasno, že velehradské oslavy budou čistě náboženské a že všechny politické tendence budou z nich vyloučeny. Článkem se nese patrná ozvěna zklamaných nadějí, že se Velehrad stane místem proklamace velikého politického sjednocení všech Slovanů.

Autor úvodem polemisuje mimo jiné i s názorem, jako by uznání nadvlády papežovy v moravsko-panonských zemích bylo známkou katolické pravověrnosti sv. Cyrila a Metoděje a vyčítá katolickému duchovenstvu slovanskému, že vnáší mezi ně nesváry (Zankapfel)⁶ výlučným přisvojováním si sv. Cyrila a Metoděje, kteří jsou přece uctíváni všemi Slovany bez rozdílu náboženství.

„Metoděj umřel na moravském Velehradě. Této okolnosti využívají nechápaví lidé, aby zmenšili význam nastávající všeobecné slovanské slavnosti. Z té příčiny se vytvořil na Velehradě z katolických kněží a zástupců ultramontánské církve zvláštní výbor, který podle „Pozvání“, sestaveného velehradským děkanem Vykdalem, má v úmyslu dát slavnosti ráz čistě katolický. Hosté jsou očekáváni z čechoslovanských zemí (aus den böhmisch-slavonischen Ländern) a rovněž z „rytířského Polska“.⁷ I když svolání nemá čistě politické tendence, přece jest čistě katolický ráz, vtisknutý velehradské slavnosti, cosi nepodařeného.

⁵ Hrabě Kálnoky spravoval ministerstvo zahraničí po náhlé smrti barona Haymerla († 1881). (Srov.: Srb, Politické dějiny národa českého od počátku doby konstituční, II, 41.)

⁶ V dalším uvádím doslovný překlad, ovšem z německé předlohy.

⁷ Nemohu se dopátratí textu svolání, ani kdy bylo vydáno. Pozn. pis.

Slavnost měla být všeslovanskou (eine allgemein slavische), již by se mohli účastnit Slované katoličtí, protestantští a pravoslavní, ba i mohamedánští Srbové. „Všeslovanská idea“ („Die allgemein slavische Idee“), kterou představuje osobnost a dílo velkých slovanských apoštolů, měla být pojítkem (Verbindungsglied) všech Slovanů. Místo toho používá se jejich svatých jmen k tomu, aby se zesílila nesvornost (Uneinigkeit), která už beztoho mezi slovanskými kmeny je. Čeho chtějí dosáhnouti tímto vyzývacím chováním? Chtějí vytvořit nepřeklenutelnou propast mezi katolickými a pravoslavnými Slovany?

Nadějeme se — praví pisatel dále — že poslední slovo v tomto ohledu dosud nepadlo. Doufáme, že ve velehradském výboru, nebo také mimo něj, najdou se lidé vyšší chápavosti (Auffassungsgabe), kteří pochopí, že je konečně pro Slovany čas, aby přestali se odlučovati a dělití, že je čas, působiti ve smyslu sblížení a spojení, k čemuž slavnost svatých apoštolů skýtá výtečnou příležitost.“⁸

*

Dáti velehradským slavnostem ráz všeslovanského sbratření na podkladě politicko-národním, znamenalo by však, z nemožnosti slavnosti vůbec. Rakouská vláda by je bývala prostě zakázala. Vždyť vrcholné vypětí nábožensko-národní myšlenky slovanské nebylo tak daleko. Mileniové oslavy úmrtí sv. Cyrila r. 1869 na Velehradě i jejich nepříjemné zakončení obžalováním čtyř kněží-kazatelů pro vlastizradu, byly u vlády ještě v čerstvé paměti. Proto bezpečnostní orgány státní byly, jak poznáme, ještě dříve v činnosti, než slavnostní výbor velehradský začal přípravy k oslavám. Bylo to veřejným tajemstvím a přípravný výbor a nejvíce oba vrchní pastýřové moravští, byli si toho vědomi. Proto museli trvat na tom, aby slavnost měla ráz čistě církevní.

Ale nevyučovali rozkolných bratří z účasti na slavnostech! Naopak toužebně si přáli, aby přišli na Velehrad, nikoli ovšem manifestovat za všeslovanskou ideu státní, nýbrž aby ti, „kteří též syny Metodovými slovou, na hrobce Otce svého, kde jedině pravé dědictví jeho,“⁹ se nadchli pro myšlenku sjednocení ve víře.

*

Avšak půda pro církevní jednotu byla tehdy velmi tvrdá. Když bylo patrné, že čistě církevní ráz velehradských slavností bude nekompromisně zachován, odešlo církve ruské kruhy svou účast na Velehradě a agitace rázem ustala. Nyní ovšem uražená prestiž hledala satisfakci. Sjednocení na poli náboženském prý

⁸ Je zajímavé, jak na tyto snahy reagují domácí katolické listy. Nepopírají velikého významu velehradských slavností pro posílení slovanského sebevědomí, naopak přímo prohlašují, že to bude slavnost „náboženská a národní zároveň“, ale střeží její čistě katolickou povahu před pravoslavnými. (Srov. „Hlas“ z 9. prosince 1884, čís. 97.)

⁹ Z provolání P. Stojana v „Hlasu“ (1885, ze dne 2. ledna, čís. 1.). Srov. Dr. Fr. Cinek, Arcibiskup dr. A. C. Stojan, život a dílo. Olomouc 1934, str. 146.

je nemožné, ale pravosláví dokáže na vzdor snahám velehradským, že toto sjednocení katolíků a pravoslavných je jediné možné na podkladě všeslovanského sbratření a vzájemnosti. Do starobylého Kijeva bude svolán kongres všech pravoslavných bez rozdílu stavu a národnosti, a tam se bude jednat o v nější seskupení katolických i pravoslavných Slovanů.¹⁰

Účelem právě onoho článku ve „Warszawském Dnevníku“ bylo, působiti náladu pro tento pravoslavný kongres v Kijevě, který měl býti zároveň oficiální orthodoxní oslavou svatometodějského jubilea. „Co si tedy počne ruská, bulharská a srbská církev — táže se autor článku „Warszawského Dnevníku“ — když velehradská slavnost bude jednostranně katolická? Jak pravoslavní oslaví památku úmrtí Metodějova? „Nepochybujeme,“ pokračuje pisatel dále, „že památka smrti Metodějovy se bude všude mezi pravoslavnými slaviti. Bylo by si pouze přát, uskutečniti sjezd (Zusammenkunft) zástupců pravoslavného slavismu, zástupců Bulharska, Srbska, Černé Hory a Ruska, dále protestantského, ba i mohamedánského slavismu, jestliže se v něm ještě uchovála slovanská myšlenka. Nejpříhodnějším místem pro tento sjezd by byl zajisté náš starý Kijev, to nejpůvodnější slovanské město (die allerechteste slavische Stadt) mezi všemi ruskými městy.“

Ve zmíněné zprávě rakouského konsulátu varšavského se praví, že tato myšlenka, svolati pravoslavný kongres do Kijeva, byla vřídne přijata. Vláda však prý neuznala za vhodné přímo se účastnit na tomto podniku. Noviny, z nichž je vybrán význačnější článek ve „Warszawském Dnevníku“, zdůrazňují náboženský a kulturní význam tohoto sjezdu a hledí vzbuditi oň zájem. Není prý známo, zda se k pravoslavnému kleru přidají i jiní. Pravoslavný klerus chystá na tuto slavnost několik deputací uniatů, jež převedli znovu na pravosláví.¹¹

(Dokončení přístě.)

¹⁰ Viz citovanou zprávu rakouského konsulátu ve Varšavě, v předu.

¹¹ Katolický „Hlas“ komentuje velmi případně tyto ruské snahy: „K oslavě roku 1885. Z dobrého pramene došlo nás upozornění toto: Snad Vám známo, že listy ruské nepřátelsky píší proti slavnosti velehradské, hrozíce, nebude-li slavnosti vzat ráz katolický, že Rusko zařídí slavnost v Kijevě pro všechny Slovan pravoslavné i mohamedánské. A to ze zášti proti Polákům a katolicismu! Rusko osvojuje si hegemonii nad Slovan a má neřádu, korupce a tyranie, kde jen se člověk obrátí, až hrůza. Politika brání sjednocení Slovanstva v každém ohledu. Dodáváme k tomu, co velmi střizlivě a rozumně proti ruským listům, zejména proti listu „Mosk. Listok“ píše pražský „Pokrok“: „Čeho asi nedůtklivci ruští tak se plaší z té slavnosti velehradské? Že by tato slavnost již pokatolicičila svět pravoslavný, toho se neobávají. Čili tane jim snad na mysli sblížení čili sjednocení se církve západní a východní? Že by toho dovedli poutníci velehradští bez vědomí a proti vůli Ruska, tolik moci sotva jim bude připisovati „Mosk. Listok“. Nebo, jako se zde onde naznačuje, jest se obávají toho, že by apoštolé slovanští Cyrill a Method dostali se do církve katolické? Vždyť jsou po věky jejimi světci a patrony katolické země moravské! Či se tím uráží cíť pravoslavný, že se děje od katolíků pocta zasloužilým věrozvěstům, které i svět pravoslavný ctí jakožto svoje dobrodince a světce? Této nedůtklivosti my zde nerozumíme.“

Tři neděle u sovětských bezbožníků.

F. Vondráček-Habětinek.

(Pokračování.)

Manželské a výchovatelské ideály sovětské úplně ztroskotaly.

Rodina a manželství měly v sovětské ideologii zvláštní postavení, které se tak diametrálně lišilo od ideologie západního světa a zejména od názorů, kterými řídí tyto základní složky lidské společnosti křesťanství. Sovětská praxe dospěla až k úplnému odpoutání života rodinného od pravidel křesťanské společnosti. Není potřeba zde, v časopise, který věnuje od prvního začátku bolševické vlády na Rusi pozornost všemu, co bylo komunisticky tvořeno a pak měněno, vytyčovat rozdíly v ideologii a praxi sovětského názoru na posvátnost manželství a rodiny, na povinnosti rodičů k dětem a dětí k rodičům. Všimněme si posledních změn v sovětské praxi i v nazírání na rodinu a manželství. Je to jedno z největších překvapení, které připravily sověty „buržujnickému“ západu.

Propaganda poctivého života.

Počínajíc jarem 1935, zaujímá manželství, rodina a vlastenectví více pozornosti v sovětském tisku, než kdykoliv dříve. Vlastně by šlo podle komunistické ideologie o věci zásadně již vyřešené, vyjádřené zákony, a nemělo by se proto o nich v sovětské společnosti už ani mluvit, debatovat nebo dokonce vydávat nové dekrety (zákony), kdyby tu nebylo něco, co přimělo vedoucí činitele SSSR k nové úvaze o všech těchto problémech. Vlastní příčinou, proč najednou jest ventilována otázka tak buržoasní — jsou děti. Na nich se projevil křiklavě důsledek sovětských zákonů a názorů o manželství, na nich uzrál nedostatek etického (mravního) nazírání v sovětské společnosti. Proto bylo nutno přikročit k jádru problému, ke kořenům zla, aby se odstranily nemilé zjevy rozvratu sovětské společnosti.

Mateřství a převzdělané komunistky.

Časopisy „Pravda“ a „Izvěstije“, jako mluvčí komunistické strany a vlády SSSR, otiskly letos několik krásných ukázek mateřské péče a lásky. Tak „Pravda“ (z 21. června) současně s úvodníkem o sovětském humanismu uveřejnila dopis Tajsie Platonovny Fomenko, učitelky v Kramatorské továrně v Doneckém basenu: „Mám pět dětí, nikdy jsem neprovedla záměru. U pátého jsem váhala, kolegyně mne naopak, máme za to, že chystaná slavnost velehradská měla by být vítanou příležitostí světu pravoslavnému k manifestacím rázu docela jiného, nežli jsou projevy některých listů ruských.“ (Nejskvělejší a dějinnou manifestací bylo by ovšem, kdyby pravoslavní, zanechavše náboženské stagnace, připojili se ke skále, na níž vzdělal Pán jedinou církev svou, aneb aspoň krok učinili ke spojení tomu. Pozn. red. „Hlas“.) („Hlas“, noviny pro lid. 1884, ze dne 2. prosince, čís. 95.)

Chrám sv. Ondřeje v Kijevě.

bádaly, abych páté dítě již neměla. Šla jsem 17 verst do města. V nemocnici i lékařka zákrok schvalovala. Naplila jsem! Šla jsem zpět domů, nu a stala se matkou, hleďte: syna. Jediného sy-

na! Jak bych toho litovala, kdybych byla poslechla zlých rad! Jest mu nyní 8 let. Takový solidní gentleman...!" A dále šťastná matka vypravuje o synkovi, jaký je to statný rváč, radiofanoušek. Přiznává však nejenom své radosti, ale i starosti mateřské: Jak statečně bojuje o živobytí s 207 rubly za měsíc (jest učitelkou) se svými 5 dětmi, s mužem sice dobrým, ale lenochem. Co píše, je hymnou na mateřství, vůni rozvité květiny, hrdé na sebe, hrdé na své květy. Popisující „abortičky“ (to jest ženy zbavující se mateřství), dělí je na dvě skupiny: Na ženy, které se omlouvají sociální nutností (a tu kritizuje dopisovatelka poměry, odbývající pracující ženu nedostatečnou mzdou), a na ženy, které žádné vřelky nemají, kromě svého pohodlí: „To jsou naše převzdelané a zabezpečené dámy, které neskrývají svého pohrdlivého chování k takovým, jako jsem já, k matkám četnějšího potomstva. Říkají: „Jak je možno být znova a znova matkou? Co vlastně dobrého mají vaše děti? Je to zločin od vás, dáti život tolika dětem!“ Já jim odpovídám: „Každé mé dítě — to je štěstí, kterého jste vy zbaveny. Že rostou v nedostatku — to není tak zlé, bude zase lépe! Já jsem též vyrostla ve velikém nedostatku. — Tyhle ženy druhé skupiny jsou nejnebezpečnější horlительky a nejodpornější stoupenkyně potratů.“

Celý dopis této učitelky, který by mohl býti úplně otištěn v nejkonservativnějším listu světa, je výrazem změněné nálady v sovětské společnosti, která vidí, kam se řítí uvolněný proud. Vedle dopisu této ženy přinesla redakce „Pravdy“ fotografii rodinného štěstí uzbekistanské ženy s podpisem: „Člen republikánského ženského klubu Uzbekistanu, Ekbar Sadykova, se svým synem Tellmanem, pojmenovaným na počest vůdce německé komunistické strany!“

Také Stalin jako dobrý otec malé Světlany dal se zvětšiti fotografií v „Pravdě“ (z 3. července), a to právě v době kongresu Internacionály. To jsou ovšem světla vedle smutných stínů. „Izvěstije“ píše:

„V roce 1934 pohyboval se průměrný počet rozvodů kolem 37 proc. sňatků, s minimem 27.4 proc. v říjnu, v prvních 5 měsících stoupl však až na 38.3 proc. a v květnu na maximum 44 proc., to jest 2040 rozvodů na 4381 sňatků. Přibližně dvě třetiny manželských dvojic se opět rozejdou, ač mají děti; otcové většinou se snaží unikati zákonitým povinnostem. To jsou věci příliš závažné, než abychom o nich mohli mlčeti.“

Rozvody a bezprizorní.

Výslednicí takových poměrů jsou „bezprizorné“ děti. Proč utíkají hoši a dívky z domova, vysvětlila „Komsomolskaja Pravda“ (z 9. května): „V Leningradě byla dána otázka 1200 nedospělým

výtržníkům: „Proč jsi utekl od rodičů?“ Odpovědi vyzněly takto: 14 proc. odešlo pro špatné životní a hospodářské podmínky, 29 proc. pod vlivem kamarádů z ulice, 26 proc. pro hrubé a surové nakládání, opilství a rozvrat v rodině, 11 proc. z chtivosti dobrodružství. Praví chuligáni, tuláci-zločinci v dětském věku — jsou produktem rozvodových možností, nedostatku smyslu pro rodinu, rozvrácení manželství a rodiny.“

Úřady napravují důsledky mravního rozvratu.

Dne 1. června 1935 publikovala „Pravda“ dekret sovnarkoma a CK (ústředního výkonného výboru komunistické strany) o likvidaci dětské „bezprizornosti“ a malého dohledu. Současně s dekretem otiskla úvodník, ve kterém zdůrazňuje, že nejde o nějakou dočasnou, sezonní kampaň, ale o okamžitou a jednou provždy úplnou likvidaci dětí bez dozoru a dětí bezprizorných. Provedou ji:

1. Ministerstva (komisariáty) národní osvěty jednotlivých sovětských svazových republik zřízení dětských domů normálního typu pro děti bez prostředků k živě, dále v dětských domech, vydržovaných z prostředků rodičů a v dětských domech pro děti těžce vychovatelné (úchylné).

2. Komisariáty zdravotnictví svazových republik: ve zvláštních domech pro děti vyžadující speciálního léčení po delší dobu.

3. Komisariáty sociální péče: v domech pro děti-invalidy.

4. Komisariát vnitra (bývalá GPU) SSSR: v izolátorech, to jest pracovních kolonách s příjímacími ústavy, které rozdělují děti do jednotlivých ústavů.

Zavádí se trest pro provinilé děti.

Každá tato instituce si musí vypracovati pracovní řád podle věku a druhu svých chovanců. Ústavy pro příjem dětí u GPU musejí do měsíce po přijetí dítěte určit, pro který speciální ústav bude dítě přiděleno. Sedmý odstavec prvního dílu zákona přináší pro pozorovatele sovětských zákonů zajímavé konstatování: „Zavazují se národní komisariáty osvěty svazových republik, aby vypracovaly pravidla vnitřního pořádku (domácí řád) v dětských domech a určily v nich jak prostředky pro povzbuzení za dobré chování, tak i tresty (nakazanija) za dokonané přestupky.“ Zde se výslovně užívá slova „nakazanije“, které v sovětské justici bylo opuštěno, neboť „trest“ byl vzdálen ideálům sovětské justice.

Když dítě dosáhne 14 let, je posláno do zvláštních škol, selských usedlostí, kolchozů a sovchozů, továren, jejichž představení je musejí přijati a opatřiti mu byt, práci a pod osobní odpovědností mají bděti nad jeho výchovou.

Rozsáhlé změny ve výchovácím systému.

Pokud se týče doplnění vedoucího personálu v dětských domech atd., nařizuje se:

1. 200 komsomolců (členů komunistické mládeže) bude přiděleno na vedoucí místa v dětských koloních a pracovních táborech.

2. 500 komsomolců přiděliti do dětských domů atd., jako zástupce vedoucích vychovatelů.

3. 300 průmyslových dělníků-odborníků přiděliti do školních dílen a učeben těchto dětských ústavů.

4. 500 absolventů technických škol, 125 absolventů učitelských ústavů z letošního ročníku přiděliti do dětských domů jako učitele a vychovatele.

Tresty pro nedbalé vychovatele.

II. díl dekretu zabývá se opatřeními proti dětské bezprizornosti. Stanoví tresty na poručníky a opatrovníky, jejichž vinou (jakoukoliv) dítě zběhne a zdivočí. Vytvoří se zvláštní fondy na pomoc sociálním fondům kolchozů. Tento fond bude dopláceti 30 proc. na podpory, které poskytují kolchozy dětem-sirotkům a dětem rodičů dočasně v nouzi postavených. Na rok 1935 je přiděleno tomuto fondu 5 milionů rublů. V rozpočtu sociálního pojištění jest určen zvláštní obnos pro podporu městských sirotků a dětí rodičů dočasně trpících nouzi, zejména potřebným osamělým matkám.

Policie vychovatelkou dětí i rodičů.

III. díl dekretu zaujímá ustanovení pro správní orgány a policii, jak zápasiti s chuligánstvím dětí na ulicích.

IV. díl určuje tresty proti rodičům, neplnícím svých rodičovských povinností. Policie má právo trestat rodiče pokutou až 200 rublů¹ za nezbednost a hanebnost jejich dětí, spáchané na ulicích a za chuligánství,² má stanoviti materiální jejich odpovědnost za činy dětí, má sdělovati veřejným organisacím, kde pracují rodiče, nechávající děti bez dozoru. V případech, kde rodiče nezabezpečí potřebný dozor nad chováním dítěte, orgány komisariátu školství jsou povinny přednésti tuto záležitost soudu, aby jí dítě odňal a na jejich náklad dal na vychování do ústavů pro děti.

V. Příslušné orgány musejí zesílit dozor nad dětskou literaturou a nad filmy, a nesmějí dovolovati knihy a filmy, které mohou mítí špatný vliv na děti (příhody zločinců, akcí proti zákonům atd.).

200.000 procesů o alimenty ročně.

Sovětský tisk zdůrazňuje, že armáda nalezenců a tuláků převážně se skládá z dětí, jejichž rodiče ztratili vědomí soudržnosti

¹ Všimneme-li si měsíčního platu učitelky 207 rublů, je pokuta 200 rublů neobyčejně veliká.

² Sovětský termín pro mladé lotřiky.

manželské a odpovědnosti za děti, kterým dali život. Přes 200.000 případů projednaly roku 1934 sovětské soudy proti otcům, kteří opustili své rodiny. Soud sice přisoudil opuštěným alimenty, ale polovina odsouzených nemohla být nalezena. „Izvěstija“ popisují tyto nešťastné výsledky komunistických pokusů s křesťansko-ruskou společností. Většina dětí, zachycených na moskevských ulicích, je ve věku 12—15 let; ač mladí, jsou však již zralí: kradou, loupí, opíjejí se, páchají jiné zločiny a chovají se před soudem jako divocí tvorové z jiného světa.“

Poslední mše sv. misionáře dra P. J. Procházky u krajanů v Sta Fé.

Historický obrat v sovětském rodinném zřízení.

Časopis „Pravda“, orgán ústředního výboru a moskevského výboru všeruské komunistické strany (bolševiků), doprovází dekrety, určující nové směrnice ve výchově opuštěné mládeže takto: „Socialistický stát neosvobozuje rodičů od vychovávání dětí, ale také nedívá se na ně jako na jejich soukromou záležitost. Dětská nezbednost, přerůstající v chuligánství, ve zločinnost, má svůj pramen v nedbalosti rodičů oproti jejich nejvážnějším povinnostem. Nařízení ústředního výboru a rady lidových komisařů vyzývají celou sovětskou veřejnost k veliké historické práci. Likvidující dětskou bezprizornost a malý dozor nad dětmi, ničíme jeden z největších pozůstatků špatné kapitalistické minulosti, přivádíme socialistické výstavbě tisíce nových, zdravých, radostných pracovníků.“ — „Pravda“ si ovšem hledání vinníka velmi usnadnila: obvinila bílého ďábla, buržoasii, kapitalismus, že rozvrátil jejich rudou společnost! Té mravní síly, aby se kajícím v prsa bil, bolševismus nemá.

Sovětské zkušenosti potvrzením správnosti křesťanské morálky.

Sovětská mládež tou zkárou není sama vinna. Vinu nese režim a staří, kterým zákony, vytvořené v době rudého šilenství, v době snů o světové revoluci, o zničení všeho, co bylo dříve vytvořeno křesťanskou společností a naukou, umožňovaly život, jehož důsledkem byly zástupy dětí bez dohledu, a zločiny chuligánů. Teprve rozklad nové společnosti bez ideálů, bez vnitřních mravních zákonů poučil dnešní režim v SSSR o ceně výchovy a morálky. Poslední dobou sovětské noviny věnují velikou pozornost případům špatné péče nebo opuštění dětí, matky, ženy, jak o nich pojednávají soudní síně, a pranýřují komunisty, kteří se dopustili takových „společenských zločinů“, kteří se „chovají nesovětsky“. Trestány jsou nejen matky, ale i otcové (především tito hlavní činitelé úpadku), kteří neplatili aliméntů a nechali matky v zoufalství.

Sovětské Rusko podává nám ve svých přísných opatřeních a úředním nařízeních rodinné péče nový doklad o společenské účelnosti křesťanských zřízení, o sociologické moudrosti příkázání Božích a církevních, o neocenitelných hodnotách křesťanské výchovy mládeže, když s ruskými bolševiky a jejich stoupenci všech barev u nás nemůžeme mluvit o hodnotách mravních a náboženských.

Otiskli jsme mimořádně delší pojednání o jednom ze základních zjevů přeměny v sovětské společnosti: o novém názoru na výchovu, na manželství, na rodičství, i když tyto nové názory nejdou ještě k pravému kořeni opravdové nápravy, k manželské nerozlučitelnosti a křesťanským zásadám mravnosti! Ale i sověty se přesvědčí, že nemohou trvale odmítat vliv opravdového křesťanství, které je účinnějším prostředkem, než sebe lépe a poctivěji myšlené sovětské dekrety, a nebo vůle těch, kdož je provádějí.

K náboženským poměrům na Podkarp. Rusi.

I.

V Saldoboši modlí se zbožní věřící více než 30 let každou neděli a každý svátek po nešporách růženec k Panně Marii. Po válce zabrali pravoslavní řeckokatolickou „cerkov“ (kostel). Mnozí z řecko-katolíků nerozuměli, co to vlastně je „pravoslaví“, věděli jenom, že „nebudou platit, ani pracovat popovi, když se stanou pravoslavnými, jinak zůstane vše při starém, až na to, že duchovní bude nosit bradu (vousy)“, tak namlouvali tehdy prostému lidu pravoslavní agitátoři.

Když bafuška ukončil „večernju“ (nešpory), jedni počali odcházeti z kostela, druzí však poklekli před obrazem Panny Marie a

začali se modlit růženec. Až kdysi přišli vůdcové pravoslavní a jali se lid vyhánět z cerkve.

„Copak zlého děláme v cerkvi, že nás vyháníte?“ zeptaly se ženy. „Vždyť přece se modlíme a oslavujeme Přečistou Pannu Marii...“

„Ven...“ křičeli nato vůdcové, „to je pravoslavná cerkov a vy se modlite katolickou modlitbu!“

„A což pravoslavným netřeba oslavovat Pannu Marii, jenom katolíkům?“ bránily se ženy už na dvoře se slzami v očích, slyšíc, jak před nimi zamykají cerkov.

„No, bylo vám třeba pravoslaví?“ vyčítaly si ženy navzájem.

Krajanské misie dra Procházky v Argentině.

Než to nezlomilo jejich lásky k Panně Marii. Uradily se, že se budou modlit u kříže, co stojí před kostelem. I odtud je vyhnali vůdcové. Shromáždily se potom pod duby za kostelem. Ale i tam jim zabránili se modlit. Odešly tedy ženy na hřbitov a tam se modlily po nešporách růženec.

Ale čas nestojí. Minuly čtyři roky a řeko-katolíci převzali právní cestou cerkov z rukou pravoslavných. První růženec, který se zase modlili v kostele, jako kdysi, byl porosen vřelými slzami radosti, že se dočkali toho, aby mohli oslavovat Pannu Marii v kostele, který byl zasvěcen k její cti a slávě. Ale ještě všichni tam nepřišli, neboť jedna část — třebas menší — zůstala v pravoslaví. Pravoslavní si zbudovali cerkov, a dnové bojů a hněvů pomalu utichaly.

Ale neztichla srdce těch, kteří kdysi prosivali Pannu Marii modlitbou růženec a nyní přešli do pravoslaví. Kdykoliv se naši modlili někde v domě růženec, vždy k nim docházeli i odpadlíci.

Než ani na tom nezůstalo; neboť srdce odpadlíků dále toužila

po této překrásné modlitbě, třeba se z ní „vůdcové“ vysmívali a nadávkami stihali ty, kteří se jí modlili. Čtyři roky tomu, co šli naši věřící do Mukačeva na „otпуст“ (pout); pravoslavní jim dali peníze na dvě knížečky, kde je návod k růžencové modlitbě.

A pak jsme zvěděli, že i v pravoslavné církvi v Saldoboši se po „večerně“ modlí růžec... Po třinácti letech už ta modlitba nepálí tak v oči a není čímsi tak strašným, jako byla kdysi...

O. J. Staninec.

II.

„Tomnyj narod.“

Setkal jsem se před časem v Jasině na Podkarpatské Rusi s tamějším pravoslavným batuškou M. D. V rozhovoru o náboženských poměrech na Podkarpatské Rusi toužil i batuška po vzájemném pokoji mezi pravoslavnými a katolíky. Schwálil mně i zásadu našich unijních velehradských sjezdů: „Čím blíže ke Kristu, tím blíže k jednotě jeho Církve.“ Ale na otázku, jak se často „přičastajut“ (přijímají svaté přijímání) jeho věřící, rozpačitě vyznal, že jenom jednou za rok. Cítil a nezapíral, že eucharistický Kristus je Cesta k jednotě Církve, ale na další mou otázku: „Nemyslíte, že jednou za rok přijímat je příliš málo v nynější době nevěry a nemravnosti?“ — odpověděl batuška smutným důvodem: „Naš narod je tomnyj“ (naš lid je zatemnělý).

Na tato slova jasiňského batušky jsem si vzpomněl, když jsem četl v posledním čísle užhorodského „Blagověstniku Presvatého Serca Christovogo“ (čís. 10., str. 158) článek: „Za koho majut Rusina?“ Píše se tam, že pravoslavní agitátoři balamutí po dědinách prostý lid rusínský, vykládající mu, že se letošní katolický sjezd pražský potkal s nezdarem, že vláda čsl. na tom sjezdě prohlásila pravoslaví za náboženství státní a na památku toho, že dala na poštovních známkách vytisknouti obraz „pravoslavných“ apoštolů sv. Cyrila a Metoděje s trojramenným křížem.“ — Chudák jednatel Matice svatoklimentské dr. Svoboda netušil, jak zle bude zneužito jeho katolické lásky k svatým apoštolům Cyrilu a Metodějovi, když o letošním jubileu svatometodějském vyžádal na státní poštovní správě, aby vydala známky s miniaturní podobou sv. Cyrila a Metoděje podle známého obrazu našeho zbožného mistra Jano Köhlera, jako to už mnohokrát učinila k oslavě jiných národních velikánů! „Tomnyj narod“ se patrně nepodívá, jak by mohlo ministerstvo pošt a telegrafů vyhlášovat v demokratické republice „státní“ náboženství místo zákonitým výnosem jenom katolickým obrázkem Köhlerovým na poštovních známkách! „Tomnyj narod“ nemůže přece znát kompetence jednotlivých ministerstev! „Tomnyj narod“ nemusí také nic vědět o slovanských apoš-

tolech, z nichž svaty Cyril zemřel a je pochován v Římě v kostele svatého Klimenta a jako světec byl hned po smrti uctíván katolickým lidem římským, a svatý Metoděj byl římským papežem jmenován prvním katolickým arcibiskupem a papežským legátem na Velké Moravě! Ubohý rusínský lid na Podkarpatsku má být vzděláván jen falšováním cyrilometodějských dějin letáky, které píše dokonce i pravoslavný biskup a které se podloudně rozhazovaly i o katolickém „otpustu“ u Matky Boží na Černěči hoře u Mukacheva řeckokatolickým poutníkům!

Nešťastná Podkarpatská Rusi, v duchovní temnotě svírali tě po leta „Chazaří“ v nadvládě hospodářské, a když tě z jejich drápů chtěli vytrhnout Maďaři, mělo to být za cenu úplného národního zatemnění, za cenu národní smrti. Dnes tvoji duchovní temnotu chtějí upevnit ve jménu „národní“ víry pravoslavné ti, kteří tě měli vést k světlu a pravdě! — Hodnoty hmotné jsou chráněny zákonem proti lichvě, hodnoty duchovní, bohužel, jsou lichvě horší vydány na pospas! —a.

Semináře sjednocené východní Církve.

Podává dr. Ant. Salajka.

Sjednocená východní Církve, hlavně prostřednictvím římské Kongregace pro východní Církve, věnuje v posledních dobách velkou péči kněžským malým i velkým seminářům a kolejím východního obřadu, v nichž se mají vzdělávati kněží jednak pro řádnou duchovní správu věřících, jednak k obraně proti moderním bludům a rozkolům, ale také ke spolupráci při návratu odloučených dosud křesťanů vých: obřadu do lůna Církve katohcke.

Všimněme si tedy v tomto článku seminářů a kolejí východní sjednocení Církve! Mohou být rozděleny do tří skupin: a) semináře jednotlivých církví neb obřadů, b) různých obřadů a c) papežské koleje římské.

a) Semináře jednotlivých církví neb obřadů.

Pro Ukrajince¹ byl již za Marie Terezie (r. 1774) otevřen zvláštní seminář ve Vídni, byli však do něho přijímáni také bohoslovci armenského obřadu z Haliče. Císař Josef II. zřídil r. 1783 pro výchovu ukrajinského kněžského dorostu seminář ve Lvově, který prokázal haličské církvi veliké služby. Roku 1931 byla přetvořena z něho „Bohoslovná akademie“ pro vzdělání kněžstva, jejímž ředitelem je známý unionistický pracovník dr. Josef Slipyj. Čítá nyní přes 300 studujících. K ní se druží malý seminář se 125 žáky. Lvovská Akademie vydává dobře vedený vědecký časopis „Bogoslovnia“ a populárnější s názvem „Niva“. Ostatní dvě ukrajinské diecése v Haliči (Przemysl a Stanislawów) obdr-

¹ Srov. obšírnější výklad v R. Janin, Les églises orientales et les rites orientaux. Troisième édit. Paris 1935, str. 342 dd.; L'unité de d'Église, n. 73 (1935), str. 488 dd.

žely své vlastní semináře během 19. století. Dvě diecése rusínské v Československu (Prešov a Mukačevo) mají vlastní semináře, čítající dohromady asi 100 studujících. Zato Ukrajinci ve Spojených státech a v Kanadě, jichž je přes 800.000, kromě menšího semináře u Filadelfie, nemají dosud vlastních seminářů řádně zřízených, takže jejich kandidáti kněžství jsou nuceni navštěvovati ústavy latinské.

V Polsku byl založen roku 1928 seminář v Dubně, kde se připravují kněží pro duchovní správu bývalých uniátů, kteří byli carskou vládou donuceni k přijetí pravoslaví. Diecése Hajdu-Dorog v Maďarsku nemá vlastního semináře.

Rusové, katolíci východního obřadu, nejsou počtem četní a žijí rozptýleni v nejrůznějších krajinách. Leč přesto se usiluje neustále o výchovu jejich patřičného kněžstva. Kromě Papežské koleje sv. Terezie od Ježíška v Římě, o níž bude ještě řeč, děje se tak v semináři sv. Basila v Lille, jež roku 1923 otevřeli francouzští dominikáni.

Katoličtí Rumuni východního obřadu mají svůj vlastní seminář už od roku 1752 v Blaji, který čítá dnes asi 150 studujících z různých diecézí. Dva další semináře zřídili v 19. století v Gherle a v Oradei (dohromady asi 150 studujících); diecése v Lugoji nemá dosud velkého semináře.

Řeckokatolická diecése križevacká v Jugoslavii, čítající 41.500 věřících různých národností (hlavně Ukrajinců, kterých je přes 23.000, a Chorvatů, asi 13.000), má malý seminář v Záhřebě, vedený basiliány, velký seminář tamže jest v začátcích.

Pro sjednocené Bulhary vychovávali kněžstvo před válkou řeholníci lazaristé a assumpcionisté. Nyní se snaží msgr. Kurtév zříditi vlastní seminář v Sofii, assumpcionisté pak otevřeli nový seminář ve Philippopolí.

Katolických Řeků byzantského obřadu je pouze 3000. Mají toliko malý seminář v Athénách, z něhož posílají své kandidáty do řecké koleje v Římě.

U Melkitů byl otevřen seminář pro výchovu kněžstva roku 1882 v Jerusalemě. Během světové války byl však uzavřen, znovu byl otevřen roku 1919. Je v něm dnes asi 130 žáků, z toho 30 ve velkém semináři. Za padesát let svého trvání vyšlo z něho 134 kněží, z nichž 8 dosáhlo hodnosti biskupské. Seminář podléhá přímo Kongregaci pro východní Církev. Učí tam a spravují seminář Bili otcové.

Pro Italo-Řeky zbudoval roku 1732 papež Klement XII. kolej v Ullano, která byla později přenesena do basiliánského kláštera v San Demetrio Corone, roku 1919 pak zanikla. Papež Benedikt XV. jim zřídil pak nový malý seminář v Grottaferratě. Vyučují v něm basiliáni. Jiný malý seminář pod správou italo-řeckých kněží existuje již od roku 1734 v Paletmě.

Katoličtí Arméni mají pouze jediný seminář v Bzommaru na Libanonu.

Pro Syry východního obřadu byl otevřen patriarchální seminář roku 1801 v Charfé, roku 1902 pak byl založen seminář syrský v Jerusalemě, který je řízen benediktiny.

Maronité měli vždycky několik seminářů. Roku 1934 patriarcha Petr Arida svěřil jesuitům zbudování nového semináře, který byl pak otevřen v Ghaziru a má přijímat kandidáty z různých diecézí, kteří nemohou navštěvovat studia v Beyrouthu.

U Chaldeců se zabývali výchovou jejich kněžstva lazariisté. Seminář, založený roku 1845, zanikl ve světové válce, po ní byl otevřen roku 1923 v Rezzayehu. Je v něm asi 30 žáků. v Mezopotamii, kde jsou chaldejsí křesťané nejčetnější, mají seminář od roku 1866 v Mosulu, kde je asi 25 studentů.

Sjednocení koptové neměli během dvou století žádného ústavu pro vzdělání svého kněžstva. Teprve roku 1879 otevřeli jesuité v Kahýře malý seminář, z něhož odcházeli kandidáti kněžství do Beyrouthu k dalším studiím. Seminář postavený roku 1899 v Tahta, mnoho neprosplval. Konečně roku 1927 oba semináře byly obnoveny; v prvním je 37 žáků, v druhém 16, a studují tam filosofii i teologii.

U křesťanů ethiopských (Habeš a Erythrea) působili lazariisté, jimž se podařilo zříditi též seminář, trvajicí dodnes. Počet žáků je malý. V apoštolském vikariátě erythrejském jsou dva menší semináře.

(Dokončení příště.)

Růženec ve východní Církvi.

— a.

(Pokračování.)

V bolestném růženci napomáhá východní zbožností nejen vhodná řada citátů ze všech čtyř evangelií a z mesiánských předpovědí starozákonních, ale poslední jeho dva desátky jsou vlastně stručnou křížovou cestou, kde nechybí ani obdobný ohlas našeho závěrečného poděkování: Klaníme se Tobě, Pane Ježíši Kriste, a dobrořečíme Tobě, neboť skrze svatý kříž svůj svět jsi vykoupil! — V překladu se ovšem stírá onen půvab původního, namnoze staroslovanského, textu liturgického, jež tak dobře znají východní křesťané ze společné svaté liturgie. Zúmyslně jsme v překladu ponechali starobylé slovo díky i úcty: sláva (Tobě, Kriste), ač čeština jeho význam zúžila. Liturgickou prosbu: „Podaj, Hospodi,“ kterou jsme v růženci radostným překládali podle smyslu: Uslýš nás, Pane, přibližujeme slovnému znění: Dejž to, Hospodine!

II. Tajemství bolestná.

(Modlí se ve středu a v pátek.)

Předříkávající: I. bolestné tajemství —
modlitba o kalichu (utrpení).

Doufání naše, Maria, konajice památku Kristovy modlitby o ka-

lichu v předsmrtném jeho zápase, sebezáporu a vytrvalé horlivosti v modlitbě, si vyprošujeme od Hospodina.

Lidé: Dejž to, Hospodine!

První sbor: Otčenáš...

Druhý sbor: Chléb náš...

Předříkávající: Jakož tvé je království...

Lidé: Amen.

Vložky k „Zdrávasům“:

1. Počal se (Ježíš) lekatí a teskliv býti. (Marek 14, 33.)

2. Smutnáf jest duše má až k smrti, počkejtež tuto a bděte. (Tamtéž, v. 34.)

3. Otče, chceš-li, přenes kalich tento ode mne, avšak ne má vůle, ale tvá buď! (Luk. 22, 42.)

4. Přišel k učedníkům svým a nalezl je, ani spí. (Mat. 26, 40.)

5. Otče můj, nemůže-li tento kalich minouti mne, než abych jej pil, staň se vůle tvá. (Tamtéž, v. 42.)

6. I přišel opět, a nalezl je, ani spí. (Tamtéž, v. 43.)

7. A nechav jich, odešel opět, a modlil se po třetí, touž řeč říká. (Tamtéž, v. 44.)

8. I ukázal se jemu anděl s nebe, posiluje ho. (Luk. 22, 43.)

9. A postaven jsa v úzkosti smrtelné, déle se modlil. (Tamtéž, v. 43.)

10. I učiněn jest pot jeho jako krůpěje krve tekoucí na zem. (Tamtéž, v. 44.)

První sbor: Sláva Otcí...

Druhý sbor: Jakož byla...

Předříkávající: II. tajemství bolestné —
bičování Ježíše Krista.

Doufání naše, Maria, konajice památku bičování tvého Syna, něžnosti a trpělivosti ve snášení urážek a nespravedlností si vyprošujeme od Hospodina.

Lidé: Dejž to, Hospodine!

První sbor: Otčenáš...

Druhý sbor: Chléb náš...

Předříkávající: Jakož tvé je království...

Lidé: Amen. (Tak se modlí na počátku každého desátku.)

K jednotlivým „Zdrávasům“:

1. Zrádce jeho přistoupil k němu a pravil: Zdráv buď, Mistře! a políbil ho. (Marek 14, 45.)

2. A oni vztáhli naň ruce a jali jej! (Tamtéž, v. 46.)

3. Tehdy učedníci jeho, spatřivše jej, všichni utekli. (Tamtéž, v. 50.)

4. I přivedli ho nejprve k Annášovi. Jeden ze služebníků dal Ježíšovi políček. (Jan 13, 22.)

5. Annáš poslal jej svázaného ke Kaifášovi. (Tamtéž, v. 24.)

6. Neznám člověka toho. (Marek 14, 71.) Tehdy Pán obrátiv se, pohleděl na Petra. (Luk. 22, 61.)

7. Tedy král jsi ty? — Ty pravíš, já jsem král. (Jan 18, 37.)
8. Pilát poslal jej k Herodesovi, ale Herodes pohrdl jím a posmíval se jemu. (Lukáš 23, 7—11.)
9. Ne toho, ale Barabáše! (Jan 18, 40.)
10. Tehdy vzal Pilát Ježíše a dal ho zbičovat. (Jan 19, 1.)
Sláva Otci ...

**Předříkávající: III. tajemství bolestné —
trním korunování.**

Doufání naše, Maria, konajíce památku Kristova korunování trním, odpuštění naší pýchy a vítězství nad nečistými žádostmi si vyprošujeme od Hospodina.

(Ostatní jako dříve.)

Vložky ke „Zdrávasům“:

1. Vojáci odvedli jej do síně radního domu a oblékli ho v šarlat. (Marek 15, 16—17.)
2. A spleťše korunu z trní, vstavili ji na hlavu jeho. (Mat. 27, 29.)
3. A dali třtinu v pravou ruku jeho. (Tamtéž, v. 29.)
4. A klekajíce před ním, posmívali se jemu, řkouce: Zdráv buď, králi židovský! (Tamtéž, v. 29.)
5. A plivajíce na něho, brali třtinu a bili hlavu jeho. (Tamtéž, v. 30.)
6. A dávali mu políčky. (Jan 19, 3.)
7. Ejhle, člověk! — Ukřížuj, ukřížuj ho! (Tamtéž, v. 5. a 6.)
8. Ejhle, král váš! — Nemáme krále, než císaře. (Tamtéž, v. 14. a 15.)
9. Propustíš-li tohoto, nejsi přítel císařův! (Tamtéž, v. 12.)
10. Krev jeho na nás i na naše syny! (Mat. 27, 25.)
Sláva Otci atd.

**Předříkávající: IV. tajemství bolestné:
Křížová cesta Spasitelova.**

Doufání naše, Maria, konajíce památku křížové cesty Ježíše Krista, abychom se srdcem zkroušeným litovali svých hříchů a se sebezapřením kráčeli ve stopách ukřížovaného Spasitele, vyprošujeme si od Hospodina — atd.

Vložky k desátkům:

1. Zastavení 1. Kristus odsouzen na smrt. — Tehdy (Pilát) vydal jím ho, aby byl ukřížován. (Jan 19, 16.) — Sláva tvojí trpělivosti, Hospodine!
2. Zastavení 2. Na Krista vzkládají kříž. — I nesa sobě kříž, vyšel. (Jan 19, 17.) Sláva tvojí trpělivosti, Hospodine!
3. Zastavení 3. Ježíš Kristus padá pod břemenem kříže. — Vzal na sebe neduhy naše a bolesti naše on snášel. (Is. 53, 4.) Sláva tvojí trpělivosti, Hospodine!
4. Zastavení 4. Kristus potkává nejčistší svou Matku.
Běda mně, dítě mé, běda mně, miláčku můj a živote můj přemilý.

Neboť co Simeonem bylo předpověděno v chrámě, dnes se uskutečňuje: tvé srdce pronikne meč! (Na Bílou sobotu při jitřní.)

Sláva tvé trpělivosti, Hospodine!

5. Zastavení 5. Šimon Cyrenský pomáhá Kristu nésti kříž. — A přinutili nějakého tudy jdoucího Šimona Cyrenského, aby nesl kříž jeho. (Marek 15, 21.) Sláva tvé trpělivosti, Hospodine!

6. Zastavení 6. Jedna soucitná žena rouškou utírá božskou tvář Spasitelovu. — A my jsme odvraceli tvář svou od Něho, nevážili jsme ho sobě. (Is. 53, 3.) Přechistě podobě tvé se klaníme, dobrotivý, a prosíme za odpuštění našich provinění, Kriste, Bože! (Hodinky, hodina šestá.) Dobrosrdečný Hospodine, sláva tobě!

7. Zastavení 7. Ježíš Kristus padá pod křížem podruhé. — Já pak červ jsem a ne člověk: pohanění lidí a povrhel obce. (Žalm 21, 7.) Dobrosrdečný Hospodine, sláva tobě!

8. Zastavení 8. Ježíš Kristus těší plačící ženy. — Ženy jerusalemské, neplačte nade mnou, ale plačte nad sebou a nad svými dětmi. (Luk. 23, 28.) Dobrosrdečný Hospodine, sláva tobě!

9. Zastavení 9. Kristus padá po třetí na zem. — A Hospodin chtěl ho potříti v nemoci. (Is. 53, 10.) Dobrosrdečný Hospodine, sláva tobě!

10. Zastavení 10. Kristus zbaven roucha svého. — Od zpodu nohy až do vrchu hlavy není na něm zdraví; ale vše rána a zsinalost a oteklina. (Is. 1, 6.) Dobrosrdečný Hospodine, sláva tobě! Atd.

Předříkávající: V. tajemství bolestné.

Ukřižování a smrt Ježíše Krista na kříži.

Doufání naše, Maria, konajice památku ukřižování a smrti tvého milovaného Syna na kříži, za ošklivost před hříchem a za obrácení hříšníků ke Kristu, prosíme Hospodina. Atd.

Vložky ke „Zdravasům“:

1. Zastavení 11. Krista přibíjejí na kříž. — Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí. (Luk. 23, 34.) Trpělivý Hospodine, sláva tobě!

2. Ještě dnes budeš se mnou v ráji! (Luk.; tamt. v. 43.) Trpělivý Hospodine, sláva tobě!

3. Hle, Syn tvůj! — Hle, Matka tvá. (Jan, 19, 26, 27.) Trpělivý Hospodine, sláva tobě.

4. „Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil.“ (Mat. 27, 46.) Trpělivý Hospodine, sláva tobě!

5. Žízním. (Jan, 19, 28.) Trpělivý Hospodine, sláva tobě!

6. Dokonáno jest. (Tamt. v. 30.) Klaníme se utrpení tvému, Kriste!

7. Zastavení 12. Kristus umírá na kříži. — Otče, v ruce tvé poručím ducha svého. A to pověděv, vypustil duši. (Luk. 23, 46.) Klaníme se tvému utrpení, Kriste!

8. Jeden z vojáků otevřel bok jeho kopím a hned vyšla krev a

voda. (Jan 19, 34.) Srdce Ježíšovo, planoucí láskou ke mně, láskou k tobě rozplameň moje srdce! Klaníme se tvému utrpení, Kriste!

9. Zastavení 13. Tělo Kristovo sňaté s kříže kladou v náruč Bohorodičky. — Přijavši jej s pláčem Matka, která muže nepoznala, položila jej na klin, modlíc se k němu se slzami, libajíc jej a hořce vzlykajíc s hlasitým úpěním. (Kánon o ukřížování Páně a na pláč přsvaté Bohorodičky. Složil Simeon Logothét. Piseň 5., tropar 2.) Ó vy všichni, kteří jdete cestou, pohlédněte a vizte, jest-li bolest, jako bolest moje. (Pláč Jerem. 1, 12.) — Oni vzali tělo Ježíšovo a obvinili je prostěradly s vonnými věcmi. (Jan, 19, 40.) Klaníme se utrpení tvému, Kriste.

10. Zastavení 14. Kristus položen do hrobu. — Na tom místě byla zahrada a v zahradě nový hrob, tam pochovali Ježíše. (Jan 19, 41, 42.) Klaníme se utrpení tvému, Kriste! Ukaž nám i slavné své vzkříšení. Atd. (Dokončení přístě.)

Křestanský Východ.

RUSKO

Ze života † ruského katolického exarchy Leonidy Fiodorova, který dotrpěl letos dne 7. března ve vyhnanství ve Viatce, vzpomíná Zofja Licharova v posledním čísle „Oriensu“ jeho kazatelské horlivosti za pobytu v městě Kaluga (na řece Okal). Obyvatelé Kalugy, inteligence i prostí lidé, rádi poslouchali kázání vyhnance O. Leonidy a nazývali ho prostě „kazatelem“. Ve svých kázáních probral O. Leonidas cyklicky základní pravdy svaté víry. Imponoval posluchačům velikým vzděláním a dovedností, kterou upoutával a přesvědčoval posluchače. Někteří pravoslavní kněží ho prosili, aby svá kázání jim napsal. O. Leonidas jim dal několik těch kázání napsaných. I stalo se, že jeden „bafuška“, mající velmi dobrou paměť, přednesl svým pravoslavným věřícím doslova kázání O. Leonidy o pfičíchách nevěry. Po kázání přišel starosta (zástupce farnosti) a děkoval bafuškoví: „Kdyby takových kázání bafuška přednesl více, nechodili by lidé do kostela na kázání O. Leonidy, ale tak se bojím, že ten „jesuita“ převede naše lidi na svou stranu.“ Ač ubohý exarcha sám trpěl veliké bolesti následkem útrap žalářování a vyhnanství, přece ještě těšil své spoluvězně a spoluvyhnance, aby obětovali s radostí všechno své utrpení za spásu rodné Rusi. Sám zemřel ve vyhnan-

ství v největší opuštěnosti, nemoha být ani zaopatřen svatými svátostmi. Milosrdná rodina, u níž ve Viatce bydlel, pochovala ho sama.

Sovětská věda ve velké „Encyklopedii“ (naučném slovníku) ruské je v zajetí politicko-kulturní jednostrannosti bolševické. S tohoto stanoviska si usnadňuje a zjednodušuje odpovědi na různé otázky. „Co je lidská duše?“ Sovětská věda řekne krátce: „Duše — je výmysl theologický (bohoslovný).“ Encyklopedie, tom. XXIII., str. 646.) — V článku „Duchovenstvo na Západě“ praví se o činnosti katolických kněží: „Jsou to agenti státních vlád.“ (Proto jim asi ve Francii sebral stát církevní majetek, proto ve Španělsku nedávno vláda vyhnala jesuity, proto Hitler v Německu zavírá kněze do žalářů atd.) Ale pokroková je ta sovětská věda víc, než jí zdávo. Zeměpisný atlas sovětský nezná Švýcarska, ani Švédska, ani Norvézka, ale za to vám ukáže dosud neznámé ostrovy a africký stát Habes, která vede zoufalý boj o svou samostatnost, je v atlasu označen už jako italská kolonie. Co chcete víc? („Sept“, č. 83, roč. 1935, str. 2.)

Zatím co oficiální sovětská vláda navazuje za hranicemi přátelské styky s evropskými státy, jichž obyvatelstvo je velkou většinou katolické, ponechává doma volné pole nepříteli — bušnému organizovanému bezbožectví. „Izvěstija“ [z 11. října] přinesly

stejně nenávistnou, jako i lživou zprávu o Svatém Otci Piu XI., jako by podporoval zbrojení a válku, a přidaly k tomu sprostou jeho karikaturu ve velkém rozměru. Proti takové „chytrosti“ světu, která jednou rukou hladí a druhou bije západoevropské katolíky, je třeba co nejrozhodněji protestovat. I za své nepodařené odchovance-bezbožníky je sovětská vláda odpovědná před slušnou evropskou veřejností.

Priznání. Spnové číslo časopisu „Bezbožník“ přináší instrukce svého ředitele soudruha Oleštjuka o nutnosti zesílení protináboženského boje, jelikož všude v sovětském svazu je patrný vzrůst aktivity věřících. Oleštjuk dále tvrdí, že 10leté trvání Svazu bojujících bezbožníků mělo dosud velmi nedostatečné účinky.

Na cestě k nápravě. Podle zpráv z Moskvy vydal sovětský národní komisařiát (Sovnarkom RSFSR) nařízení, které zapovídá rozluky manželství bez vyznění druhé strany. Je to velmi nedostatečné opatření pro záchranu rozvrácené rodiny, ale přece je to krok kupředu.

„Tisk SSSR za rok 1934“. Z tohoto spisu, vydaného před nedávnem bolševiky, seznáváme přesné údaje o sovětském tisku. Vysvítá z nich, že větší díl papíru, kterého je v SSSR takový nedostatek, že nestačí ani na výrobu školních sešitů, spotřebuje se na tisk propagační komunistické literatury. Tak bylo roku 1934 vydáno pro mládež populárně-vědecké literatury 4,4 mil. tiskových archů, a však agitační literatury za tutéž dobu pro mládež bylo rozšířeno na 12 milionů tiskových archů. Pro „malogramotné“ čtenáře (to jest pro čtenáře bez jakéhokoliv vzdělání) vyšlo tiskem 1,4 mil. archů populárně-vědecké literatury, ale 15 mil. archů agitačně-propagační. Dále pro sedláky 1,3 mil. tiskových archů první literatury a 15 milionů druhé. Konečně pro všechny čtenáře vůbec bylo vydáno 27 milionů tiskových archů populárně-vědecké literatury, ale 324 mil. tiskových archů agitačně-propagační. Při tom třeba poznamenat, že literatura protináboženská se počítá k literatuře populárně-vědecké.

Sport v sovětech. „Pravda“ (ze 17. září) věnuje zvláštní článek otázce

sportovního inventáře. Podle tohoto článku nemá SSSR svých tenisových ani fotbalových míčů, sovětský průmysl se dosud nenaučil vyrábět brusle a lyže, sportovní obleky jsou stále vedeny v seznamu tak zvaného „ostře deficitního zboží“, to jest nejsou k dostání. Dále prozrazuje „Pravda“, že veliký počet sportovních klubů pro nedostatek sportovního inventáře existuje jen na papíře. Vychvaluje-li se tedy někde u nás sovětský sport, pak se mohou tyto pochvaly — v nejlepším případě — týkat jen velmi omezeného počtu sovětských sportovních klubů a nikoliv „lého systému sovětské sportovní výchovy.

Sověty odstraňují — enky. Lístky na chléb byly zrušeny na Rusi počátkem letošního ledna. Nyní docházejí zprávy, že byly zrušeny lístky i na všechny ostatní potraviny. Každý prý si může nyní všechno koupiti za vydělané peníze. Tak padá zase jedna bolševická vymoženost, na níž byli komunisté dříve tak pyšní, říkajíce, že u nich každý pracující je zabezpečen před hladem úředním přidělem potravin. Nyní prý už tohoto zabezpečení není potřeba, protože prý je potravin v sovětském svazu nadbytek. Podivné však, že i letos musela být všechna obilní a bramborová pole — podle sovětských novin — hlídána ozbrojenou stráží. V zemích, kde potravin je dostatek, k takovým opatřením nedochází. Či snad poklesla tak hluboko veřejná morálka v sovětech?

Nové sčítání sovětského obyvatelstva nařídil sovětský národní komisařiát. Sčítání má připravit zvláštní komise pod vedením Molotova, Kaganoviče, Mikojana a jiných.

Vojenská reforma v sovětech. V rudé armádě byly zase zavedeny pro velitele názvy jako v jiných evropských armádách. Má prý to být nový krok na cestě k uspořádání poměrů v SSSR. Důstojnické hodnosti byly vlastně zavedeny v rudé armádě již roku 1928; říkalo se jim tehdy „kategorie“. Nyní tyto staré „kategorie“ dostaly „nové“ názvy v tomto odstupňování: 1. lejtenant, 2. starší lejtenant, 3. kapitán, 4. major, 5. plukovník, 6. kombrig (velitel brigády), 7. komdiv (velitel divise), 8. komkor (velitel sboru), 9. komandarm druhého ranku, 10. komandarm prvního ranku.

gu. Konečně byl zaveden i název „maršál sovětského svazu“, kterým byl pojmenován Klím Vorošilov. Jak patrně, bolševici se úzkostlivě vyhýbali názvu „generál“, a pouze hlavní štáb přejmenovali v „generální štáb“. Podobně v hodnostech námořnických důstojníků vyhnuli se bolševici názvu „admirál“ a místo něho zavedli podivný název „flagman“. O libozvučnosti nových titulů: kombrig, komkor, komandarm — mohou se zajísté právem rozcházet mině nejen slovanských filologů, ale i neodborníků.

Reformou ruského pravopisu v SSSR se zabývaly dvě komise. Jedna v Petrohradě při Akademii věd, druhá v Moskvě při Národním komisariátu osvěty. Když Akademie věd předsídila do Moskvy, byla utvořena z obou komisí jedna, ale její členové nemohou se nijak dohodnouti. Tak na příklad petrohradští členové žádají, aby názvy všech knih se začínaly psáti velkým písmenem, ale moskevští členové to kategoričtě odmlítli pro knihy náboženské, jako Bible, Evangelium, Koran atd. Stejně se neshodli při názvech svátků. Moskevští členové sice zvechlasili, aby se psaly velkým počátečním písmenem názvy proletářských svátků, na příklad „Pervomaj“ a pod., ale odmlítli to pro názvy křesťanských svátků, jako „Rožděstvo“ (vánoce), „Pascha“ (velikonoce) a pod. (Komsomolskaja Pravda 26. září.)

Náboženská demonstrace v Petrohradě. Ruský varšavský časopis „Meč“ (z 15. listopadu) uveřejňuje tento dopis z Petrohradu: Dne 10. srpna konala se v Petrohradě velká křesťanská demonstrace proti pronásledování křesťanství, které se projeví tím, že bylo zavřeno mnoho chrámů, bylo zatčeno mnoho svjaščenníků (pravoslavných kněží), ksenzů (katolických kněží) a pastorů a také příslušníků rodin duchovních osob, a také tím, že na všechny dosud otevřené chrámy byly uvaleny nesnesitelné daně. Organizátoři demonstrace využili církevního svátku a shromáždili na smolenském hřbitově asi 30.000 lidí. Od 9 hodin ráno začali se sjížděti ze všech částí města na hřbitov dělníci. Ačkoliv počet tramvajových vozů byl schválně zmenšen, o 5. hod. odpoledne byl hřbitov přeplněn. Milice za-

tkla velký počet účastníků demonstrace. Pěší a jízdní milice útočila několikrát na dav, aby jej rozehnala. Během těchto útoků schovávali se dělníci a jejich děti do hrobek a mezi rovy. Teprve k jedné hodině noční podařilo se milici očistiti hřbitov od demonstrantů. Zdařilá demonstrace 10. srpna bude pravděpodobně pokynem k pořádání podobných demonstrací proti surovému pronásledování křesťanství i v jiných městech. Petrohrad 11. srpna, Skupina účastníků demonstrací.

Duchovní v nemocnici — rub sovětského humanismu. V časopise „Trud“ (z 10. srpna) je celý článek věnován „neobyčejnému“ případu: Při revisi vavilské nemocnice (v moskevské oblasti) byl mezi nemocnými objeven — pop. Vznikla otázka: kdo měl tu smělost, že přijal „služebníka kultu“ (sovětský název pro duchovní) na léčení do státní nemocnice, která je věnována též léčení dělníků továrny jména Cjurupy? K zodpovídání byl pohnán hlavní lékař nemocnice Butkevič. Prohlásil: „Za prvé jsem popa nepřijal já, za druhé jsem řešil tuto otázku s rayonní prokuraturou!“ Zjistilo se, že nemocnice podstoupila to veliké nebezpečí a přijala nemocného pouze s povolením prokuratury. Při tom popa isolovala od ostatních nemocných, aby neměl snad možnost prováděti náboženskou propagandu! „Trud“, list odborových svazů, není spokojen s touto odpovědí. — V době, kdy se z úvodních sloupců komunistických hlavních listů Pravdy a Izvěstij mluví o sovětském humanismu, kdy Stalin v řeči k vojenským akademikům v Kremle mluvil (1. května) o „bolševicích ve straně a mimo ni“, tedy o sovětských loyálních občanech, odborářský deník těžce nese, že pop byl léčen ve státní nemocnici... O humanito! —hab.

Předseda Běloruské akademie věd Gorin vyličil trudné podmínky, za kterých je pracovati učencům v SSSR. Především jich úřady neustále využívají k různým hospodářským pracím. Dále je nutí starost o živobytí, aby zastávali současně několik úřadů, jelikož plat je všude velmi malý a nemůže stačiti na živobytí celé rodiny. Tak pro vědeckou práci zbývá velmi málo času a proto nemůže býti ani na patřičné výši. Sovětští učenci ne-

mají přístupu k bohaté cizozemské literatuře vědecké, chybějí jim laboratoře a mnoho pomůcek, nutných pro vědeckou práci. Gorin pohlíží proto na vědecký dorost sovětský i jeho budoucnost velmi pesimisticky.

Otázka ruského soboru. Dopisovatel pařížského časopisu „Vozroždénie“ (čís. 3769.) měl rozhovor s karlovickým metropolitou Antonijem, který si stěžoval na rozháranost náboženskou v pravoslavné emigraci. O církevním soboru, který se chystá příštího roku v Moskvě, soudí metropolita velmi pesimisticky, neočekáváje od něho žádného prospěchu. Sobor nemůže zvoliti všeruského patriarchu, jelikož nebude za nynějších sovětských poměrů svobodným ve svém rozhodování. A pak by měl sobor svolati metropolita Petr Krutický, který je pravoplatným „mistobljstitel patriarchova stolce“, ale nikoliv metropolitou Sergij, pouhý zástupce metropolity Petra Krutického. Metropolita Petr Krutický je však stále ještě držen sovětskou vládou v žaláři. Při takovém stavu věci nemůže být ovšem ani řeči o nějakém svobodném všeruském církevním soboru. Teprve až Petr Krutický a všichni ostatní biskupové budou propuštěni ze žalářů a bude jim dána svoboda rozhodování, mohl by být svolán opravdový všeruský sobor a na něm zvolen všeruský patriarcha.

POLSKO

Zanedbané pole. Duchovní nadvláda nad národy se udržuje tiskem, knihou, jejichž vydávání se stalo výnosným polem obchodní spekulace bez ohledu na to, jaká setba se tu zasévá pro budoucnost národa. Za hitlerovské persekuce Židů v Německu se zjistilo, že 90 proc. vydavatelství podniků bylo tam v rukou židovských, ačkoliv Židé tvořili jen 0.9 proc. z celkového počtu obyvatelstva. Hůře ještě je na tom katolické Polsko. V časopise „Homo Dei“ tvrdí vilenský farář P. Adam Kuleszo, že přes 30 vydavatelství firem židovských zaplavuje svojí literaturou polskou společnost, chytře se leckde skrývajíce za vývěsný štít polský a národní. Co to znamená, ukazuje na konkrétním případě. Jediná židovská firma vydavatelská „Rój“, jejímž vlastníkem je Žid Kis-

ter, pro veřejnost pak spoluvlastníkem i jakýsi Melchior Wańkowicz, vydala během roku 1934 celkem 115 svazků knih; z nich 21 svazků byly překlady ruských bolševických autorů, kteří bezohledně šíří komunismus a bezbožectví. Přirovnají-li se k tomu množství knih, vydaných roku 1934 jediným (z 30) židovským nakladatelstvím „Rój“ knihy vydané v téže době všemi katolickými vydavateli polskými dohromady, je to sotva polovice onoho nákladu v „Róji“. Co z takové setby může očekávat katolická Polsko? A co jiné národy?

Podareného advokáta našli si polští sektáři z tak zvané „národní církve“. Je jím varšavský advokát Žid Josef Litauer. Když nejvyšší soud rozhodl, že sektářští duchovní nesmějí nosit kleriku, jakou mají katoličtí kněží, židovský advokát Litauer nejenom si dovořil kritizovat v časopise „Wolno-mýsliciel“ výrok nejvyššího soudu, ale napadl urážlivě i polské kněžstvo, nazýváje je „cizím klerem vláským, okupujícím Polsku“. Na této jediné věle je možno měřit nenávisť i smělost lidí, kteří hřeší na trpělivost katolického lidu, zvláště slovanského. Ani Hitler v sousedství je nenaučil — moudré prozíravosti. Klerus polský by neměl takové urážky zlrpět — už v zájmu veřejné morálky!

Na řeckokatolické Duchovní akademii ve Lvově konalo v posledním školním roce studia filosofická 170 posluchačů, studia bohoslovná 193 theologů, celkem 363 posluchačů, což bylo o 43 studujících více než v roce předěšlém. Filosofii přednášelo 11 profesorů, theologii 15. Při Akademii je k dispozici posluchačů bohatá knihovna s vědeckým seminářem a muuseum pod vedením dra M. Dragana. Finančně je Duchovní akademie — podle zprávy rektora dra Slipyho na počátku letošního školního roku — aktivní a je hmotně i do budoucnosti zabezpečena!

Katolický tisk polský i ukrajinský (Gazeta Koscielna, Meta, Warszawski Dzienik Narodowy) znepokojilo faktum všeobecného poklesu počtu studujících na vyšších školách v Polsku, zatím co vzrostl počet studentů židovských. Vesnická mládež se vzdává vysokoškolského studia pro těžkosti finanční, vysoké poplatky školní, taxy atd. Omezování nábo-

ženského výchovy a výuky školní děje se v Polsku, jak píše ukrajinská „Meta“ (čís. 39.), trojí cestou: redukcí stavu katechetů, odnímáním náboženské výuky kněžím z duchovní správy a zmenšováním počtu náboženských hodin. Na tomto poli měli by se k obraně spojit všichni katolíci v Polsku, bez rozdílu národnosti, poněvadž jde o věc všem společnou!

V Lubieszově na Podlesí byly před několika roky OO. kapucínů vráceny zříceniny jejich někdejšího kláštera. Vybudovali tam od základu nový klášter i kostel a založili v něm první působitě své východní větve. Počátkem září byl nový kostel slavně posvěcen apoštolským visitátorem biskupem Čarněckim za účasti četných kněží obojího obřadu, kteří k slavnosti přijeli přímo z piňské misijní konference.

Pátá unijní konference v Piňsku — pro vybrané volby do polského sněmu zkrácená na dny 5. a 6. září — pojednala čtyři témata vědecká a teoretická: O. Cyril, O. Cap., referoval o účasti západních řádů na práci unijní; dr. M. Niechaj z Lublina o víře pravoslavných v očistování duší po smrti; dr. Hlynka ze Lvova o poměru různosti obřadů k jednotě Církve, a dr. J. Swirski z Wilna o názorech ruských theologů na askesi. Dva praktické referáty měli: P. Urban, T. J. z Krakova, o cíli a povaze polemiky s pravoslavnými, a dr. A. Niemancevič z Dubna o účasti latinského duchovenstva v unijní práci. Až na profesora ukrajinské Duchovní akademie ze Lvova dra Hlynku, který referoval ukrajinsky, byly ostatní referáty předneseny polsky. V debatě však se uplatňoval více jazyk ukrajinský, poněvadž mezi polovinou účastníků východního obřadu bylo 16 Ukrajinců. Celková účast na konferenci byla letos slabší nežli na dřívějších sjezdech — bylo jen asi 60 účastníků. V resolucích sjezdových byl přijat návrh na vydání příručky kontroverzí s pravoslavnými. Dále uznána potřeba, aby byla vydána sbírka papežských ustanovení, týkajících se jednoty Církve, aby byl určen jeden den v roce, kdy by se ve všech kostelích konaly modlitby za sjednocení Církve, věřící byli

o tom poučování a vyzvání také ke hmotné podpoře unijních snah. Správně však podotýká P. Urban ve svém referátě o piňské konferenci, že nestačí usněst resoluce, ale musí tu býti někdo, kdo se přičiní o realizování resolucí.

JUGOSLAVIE

V památném cisterciáckém klášteře ve Stičně zahájili dne 5. října 1935 „bílé Otcové“ významné jubileum 800. výročí svého pobytu na Slovinci. Stična byla už za středověku a v prvních stoletích novověku náboženským a kulturním ohniskem nejenom okolního Doleňska, ale i celého Kraňska. Později nastal úpadek a slavný samostan (klášter) stičenský byl opuštěn. O jeho znovuzrození zasloužil se staříčský arcibiskup lublaňský dr. Antonín Bon. Jeglič, který roku 1898 uvedl opět bílé mnichy cisterciácké do osířelého kláštera. Samostan stičenský oživil novým úsilím řehole cisterciácké, která se zasvětila zvláště horlivé práci v hnutí eucharistickým, liturgickým a mariánském. Pro svůj řádový dorost otevřela — za přispění českých katolíků (kněžské Unie olomoucké) — v Lublani studijní internát v tak zvaném Slomšekově zavodě; převzala také redakci bratrského unijního měsíčníku slovincského „Kraljestvo Božje“, založeného přelátem drem Fr. Grivcem, a tím poděpřela svou spoluprací i myšlenku cyrilometodějskou u bratří Slovinců. Obnovitel cisterciáckého samostanu stičenského, arcibiskup dr. Jeglič, zahajoval také osobně jubilejní slavnosti tamější, které byly spojeny v neděli, dne 6. října s eucharistickým sjezdem jinochů a mužů. V tomto duchu náboženské obrody oslaví Stična své jubilejní léto — šťastna, že její obnovitel, staříčský arcibiskup dr. Jeglič, zvolil si v ní ztrávit podziměk svého zasloužilého života.

Historické badání o srbském národním svatém Sávovi zjišťuje veliké nesrovnalosti mezi dějinnou pravdou a legendárním životopisem světovým. Tak na příklad měl podle legendy Sáva odebrat se po roce 1217 do Niceje, sídla byzantských císařů, aby požádal císaře Theodora Laskarisa o jmenování hlavy srbské cír-

kve, kterého by vysvětlil patriarcha cařihradský a který by měl pak právo světit jiné biskupy. Císař prý uznal Sávu za jediného vhodného kandidáta a nařídil prý patriarchovi Germanovi, aby vysvětlil Sávu za arcibiskupa, což prý se stalo roku 1221. Zatím historickou pravdou je, že German se stal patriarchou teprve roku 1226 a císař Theodor Laskarys zemřel už roku 1222, nemohl tedy vůbec dávat žádné příkazy patriarchovi Germanovi, aby posvětil Sávu za arcibiskupa. — Legendární „Život“ sv. Sávy napsal r. 1250 jeho žák, mnich Domitián, ale v originále se nám nedochoval, nýbrž teprve ve zpracování ze XIV. století. Odtud si vysvětlíme i celou tendenci nového zpracování Života svatého Sávy.

V Bělehradě konalo počátkem letošního října svůj kongres Jugoslávské lékařské sdružení. Hlavním předmětem jednání byla otázka ochrany matek a otázka potratu. Referent dr. Mijuškovič přiznal, že hnutí za legalisování potratu má svůj počátek v encyklopedistů, kteří zahájili boj proti křesťanské mravnosti, a je posilováno literaturou a denním tiskem. Jako lékař je dr. Mijuškovič přesvědčen, že každý potrat znamená těžkou ránu na ženin nervový systém, zanecháváje nevyhnutelné stopy na duši i na těle. Ale poněvadž se toto zlo v skrytosti nesmírně rozmohlo — dr. Živkovič tvrdil, že v celé Jugoslavii není gynekologa (ženského lékaře), který by neprováděl potratů — navrhl referent jako menší zlo legalisaci potratu. Proti návrhu vystoupili čtyři lékaři, mezi nimi zvláště rozhodně odmítl přijat sovětskou potratovou praxi dr. Stavra Hristič, který pravil: „Nemohu pochopit, že to mluvili lékaři, co jsem nyní slyšel. Naši předkové otročili 500 let pod panstvím tureckým, ale rodili děti. To, co vy pravíte, je zločin, jež třeba trestati podle zákona na ochranu státu.“ K dru Hrističovi se připojil předseda lublinského lékařského sdružení dr. Meršolj, který upozorňoval na náboženské, mravní a národní momenty, které jsou beze sporu nejdůležitější a zasluhují plné pozornosti. — Otázku takového významu nemohou řešit jen lékaři, nemá-li být řešena osudně a jednostranně.

Ve Srěmských Karlovcích měl své porady biskupský „sabor“ pravoslavný v polovici září. Z běžných záležitostí stanovil, aby se mužský klášter sv. Trojice u Prizrenu přeměnil v ženský a také v Petrovgradu (u Vel. Bečkereku) založen bude nový ženský klášter. Pravoslavní dobře pocítují nedostatek řeholnic, které mají důležité poslání v národně církevním životě. Dále rozhodl „sabor“, že není dovoleno společně sv. přijímání pravoslavných věřících a příslušníků příbuzných církví, dokud se nestali pravoslavnými. Jednalo se též o společném postupu srbské a rumunské cirkve u cařihradského patriarchy stran přijímání srbských a rumunských mnichů na hoře Athos.

Těžkosti pravoslavného Sdružení duchovních v diecési bělehradsko-karlovičské. Podle stanov, potvrzených pravoslavným biskupským saborem, musí být každá schůze duchovenské organisace i celý pořad jednání předem schválen od příslušného biskupa. Na úchvalu musejí mnohdy dlouho čekat, tím vznikají veliké obtíže. Na to si stěžovali účastníci schůze Kněžského sdružení diecése bělehradsko-karlovičské a žádali změnu stanov a více samostatnosti. Nebude-li jejich přání vyhověno, budou nuceni svou duchovenskou organizaci likvidovat.

BULHARSKO

Z celkového počtu 6 milionů obyvatelstva bulharského patří 5 milionů k církvi pravoslavné. Její správu vede 22 biskupů se 4000 duchovních ve 2380 farnostech, rozdělených na 11 diecézí. Všech pravoslavných klášterů (mužských i ženských) je 47, v nichž žije sotva 200 mnichů a řeholnic, takže některé kláštery jsou úplně opuštěny. V čele bulharské pravoslavné cirkve stál dříve národní exarcha; po smrti však exarchy Josefa roku 1915 zůstává to místo neobsazeno a cirkve řídí čtyři metropolitě (sofijský, slivenský, travovský a vidžinský), jejichž poradám předsedá metropolita věkem nejstarší, ačkoliv rozhodující vliv má sofijský metropolita Stefan.

Pravoslaví je v Bulharsku uznáváno za náboženství státní a také jen oporou vlády se drží, nemajíc, bohužel, vlivu ani na mládež, ani na široké vrstvy lidové.

Katolíků je v Bulharsku pouze 46.000, z toho 40.000 latinského obřadu a 6000 obřadu východně-byzantského s liturgickou řečí staroslovanskou. Latinskému obřadu patří jen velmi málo rodilých Bulharů; dvě latinské diecese jsou: na severu se sídlem v Ruščuku (biskup Damián Theelen), na jihu apoštolský vikariát Sofie a Filipopolu (biskup Vincentij Pejov). Katolíci východního obřadu — rodilí Bulhaři — tvoří jeden apoštolský vi-

kariát (biskup Cyril Kurtév). V duchovní správě katolické vypomáhá nečetnému duchovenstvu světskému řeholní kněžstvo — kapucíni, passionisti, assumptionisti, resurrekcionisti, jesuité a Školští bratři. Na poli školském a charitativním jsou činny četné řehole ženské. Katolických škol je celkem deset; vedle tří malých seminářů. Katolíků je v Bulharsku sice málo, ale jsou to lidé věřící, což o veliké většině pravoslavných těžko říci.

Katolický obzor.

Doma.

MORAVA

Slomšek a Sušil. Mariborský kanovník a dobrý přítel našeho Velehradu, dr. Josef Mirt, připravuje materiál k beatifikačnímu procesu prvního lavantinského biskupa v Mariboru, svatě paměti M. Slomšeka. Svoji velikou láskou k slovanským apoštolům sv. Cyrilu a Metodějovi zasáhl Slomšek v letech padesátých minulého století i naši Moravu, kde získal velmi mnoho členů pro své zbožné „Bratrstvo sv. Cyrila a Metoděje“. Jak zaznamenal ve své korespondenci Sušil (P. Vychodil, Z doby Sušilovy, str. 410), navštívil biskup Slomšek klášter rajhradských benediktinů jako visitátor — asi roku 1857. Tehdy se s ním osobně obeznámil náš Sušil a vydává o něm krásné svědectví: „Byl to muž Slovan, byl kněz celým srdcem, byl biskup podle srdce Božího.“ Podrobnější zprávy přinesl tehdy o Slomšekovi brněnský „Hlas“. Snad by se našly u nás ještě jiné zprávy o zemřelém biskupu Slomšekovi, jež by měly svou důležitost k beatifikačnímu jeho procesu. Náš „Apoštolát“ je ochoten takové zprávy u nás shromáždit a odeslat na příslušné místo.

Příští unionistický sjezd na Velehradě r. 1936 byl předmětem porady jugoslavských ACM v Lublani dne 10. října t. r., jíž se účastnil ústřední tajemník olomoucký, a pak byl projednáván program sjezdový na širší výborové schůzi UACM v Olomouci dne 23. října. Ústřední ACM vyjednává s jednotlivými referenty, aby co nejdříve mohli podat program sjezdový ke schválení římskému.

ČECHY

České Budějovice. Den křesťanského Východu. Dne 28. října uspořádali českobudějovičtí bohoslovci vhodnou akademii ke dni křesťanského Východu, který se má z rozhodnutí kongregace seminářů konati každoročně. Přítomni byli pozvaní hosté a seminární profesorský sbor.

V úvodní řeči naznačil dp. rektor K. Reban vznik a význam této oslavy. Program vyplněn přednáškami, recitací a zpěvy českých i německých bohoslovců. Promluva „Řím a křesťanský Východ v době přítomné“ (J. Krčál) ukázala nejen nynější stav odloučených církví v jednotlivých zemích, nýbrž zdůraznila i nutnost spojení. V ní vysvětlila i práce papežů, zvláště nynějšího sv. Otce pro unii. V druhé přednášce promluveno o „epikleši v dogmatice a liturgii východní“ (K. Mader). Křížkovského skladbou „Hvězdy dvě z východu“ tlumočil sbor českých bohoslovců dík sv. apoštolům slovanským za světlo evangelia a prosbu za přispění: „Stvořte pevnou v lásce zjevnou u Slovanů obnovu.“ Němečtí bohoslovci přednesli B. Kleinem zhudebněnou část žalmu 118. „Danket dem Herrn.“ Báseň A. Macka „De profundis saeculo XX.“ byla úpěnlivou prosbou k Ukřížovanému za vysvobození z hýdy — jako by to byly shrnuté prosby rozkolných křesťanů za připojení k jednomu ovčinci — pravé Církvi. Akademie vyzněla společnou modlitbou všech přítomných za osvobození bratří z rozkolu.

Oslava jistě přispěla nejen k po-

znání křesťanského Východu — a vzájemné poznání je podle dra Grívce první podmínkou spojení, nýbrž vzbudila také pochopení pro důležitost hnutí unionistického a podnítila k modlitbě, studiu i práci, aby se splnila žhavá touha nynějšího sv. Otce, který se může právem zvatí papežem unionismu, touha vyjádřená již Spasitelem ve Velekněžské modlitbě: „Aby všichni jedno byli.“

SLOVENSKO

Na Slovensku vzpomínají letos, jak před 60 lety vyvrcholila násilná maďarísace zavřením kulturního a národního jejich střediska, Slovenské Matice v Turčanském Sv. Martině, zkonfiskováním jejího majetku a zrušením středních slovenských škol. Tenkrát sotva kdo tušil, že mira nespravedlivého maďarského útoku je už přeplněna a že nadejde přece jednou vyúčtování.

Ministerstvo školství a národní osvěty odešlo roku školní 1935-36 státní přídavek nekvalifikovaným učitelům a učitelkám na soukromých (cirkevních) školách na Slovensku, poněvadž je prý nadbytek uchazečů kvalifikovaných. Tento výnos postihne řadu rusínských učitelů, kvalifikovaných jen pro rusínské (ruské) školy, kteří učili sice v rusínských obcích, ale na škole, kde vyučovací jazykem byla prohlášena slovenština. Výnos ministerstva školství budou pocívat jako nespravedlivost, poněvadž tiito rusínští učitelé znají slovensky, na ruském učitelském ústavě slovenštinu jako státní jazyk studovali a také slovenských učebnic používali, i když slovenské kvalifikace na rusínském ústavě nedosáhli. Aspoň pro styky slovensko-ruské by mělo platit, že litera zabíjí, ale duch obživuje!

P. Albert Florián, S. V. D. z Nítry, odejel těchto dnů na své nové působíště, do řádového domu v Tech-ny, Illinois, U. S. A., aby odtamtud se věnoval duchovní péči opuštěných krajanů v Kanadě. Tuto radostnou zprávu oznamuje Spolek sv. Rafaela v Praze po mnohých starostech, které předcházely, a připojuje velou prosbu o podporu tohoto misijního zájezdu P. Floriána. Čekají naň daleké cesty za

roztroušenými krajanů v Kanadě a těžkou finanční starost o jeho misii převzal na sebe právě Spolek sv. Rafaela. Pomozte mu ji unést!

Národnostní hnutí slovenské zasahuje čím dále, tím útočněji do náboženských poměrů v diecési prešovské. Žádá slovenského biskupa řeckokatolického v Prešově, Rusinům ponechává jen biskupa světicího, a také v Užhorodě chtějí mít slovenští řecko-katolíci hierarchické zastoupení. Prešovské „Ruskoje Slovo“ vidí v tom obnovení maďarské taktiky! — Nechceme a nemůžeme být soudci v těchto národnostních sporech mezi bratřími Slováci a Rusiny, ale pokládáme novinářské diktování hierarchické úpravy diecése a podezřívání biskupů a kněží z nepřátelství národnostního za cestu nekatolickou. I biskup i kněží mohou chybit, ale tam už nemůžeme vidět katolickou lásku, kde se s průhledným úmyslem píše biskup Stojka maďarsky Sztojka, a kde se vyčítá obětavým redemptoristům v Michalovcích, že přišli rusifikovat Slováci. Šli na Východ hledat spásu nesmrtelných duší, šli nastavit svou kněžskou lásku pro obranu svatě katolické Cirkve a — oni, rodili Češi — učili se mluvit k lidu jeho řečí, nijak nerozhodující a nemíchající se do sporů jazykových na území přechodních nářečí. Za to si nezasloužili odsouzení!

PODKARPATSKÁ RUS

V Užhorodě začal počátkem října vycházet nový týdeník pod názvem „Nedjelja“ redakci Emiliána Bokšaje; je psán místním nářečím rusínským a chce zmírnit roztrpčené jazykové spory mezi hnutím velkoruským a ukrajínským a všimati si více duchovních i hmotných potřeb lidu na Podkarpatské Rusi. List je veden v duchu katolickém; jím chce ozdravět i náboženské poměry v lidu i v inteligenci, aby přestalo smutné přebíhání k pravoslaví — z nicotných důvodů národnostních. Na Podkarpatské Rusi odpadají studenti (v Mukachevě 25) od řeckokatolické víry k „velkoruskému národnímu“ pravoslaví z odporu proti směru ukrajínskému; na Volyni zase potírají pravoslavní směr velkoruský a hlásají ukrajínisaci pravoslavné církve.

Za hranicemi.

RÍM

Svatý Otec nepřestává usilovat o světový mír. V Římě konaly svůj sjezd ošetřovatelky z 28 států celého světa. Sjele se jich na 2000 a byly přijaty také u Svatého Otce v audienci. V mimořádně obšírné řeči a s vroucností otcovského srdce pravil jim papež Pius XI.: „Vojna... ošetřovatelky ji viděly — a která z vás byla v minulé válce, nemůže ji zapomenout. My jsme ji viděli, my jsme cestovali Evropou za války, mohli jsme si učinit představu o zpusťování, které válka přináší, zvláště když jsme šli do středu Evropy, kam nás volala poslušnost a Prozřetelnost, do Polska. Přišli jsme do Polska v době, kdy museli Rusové utéci, kdy stopy zpusťování byly ještě čerstvé. Ano, tak vypadá vojna ve skutečnosti.

Drahé dcery, ještě jednou vás prosím, abyste se hlavně na tento úmysl modlily. Proste, aby byla odvrácena válka, abychom ji byli ušetřeni... Vy víte lépe, než kdokoli jiný, co je to válka a co jsou to ubohé děti války. Ano, přejete nám radost a mír Kristův, a to jest i našim vroucím přáním, to je předmět našich denních modliteb!

V řecko-katolickém opatství Grotta ferrata u Říma, které pochází ze století IX., založeno byvší svatým Nílem, dávala tamější teholní „Schola cantorum“ (pěvecká škola) za návštěvy účastníků čtvrtého kongresu římských studií zajímavý koncert. Na jeho programě byly liturgické skladby, pocházející z Byzance a jiných krajů východních z doby od 8. do 17. století. Z těchto liturgických zpěvů zvláště dojmala melodie hymnu k nejsvětější Trojici, složeného od sv. Germana, patriarchy cařihradského z 8. století. Neméně byl zajímavý i populární hymnus ke cti Neposkrvnéné Panny ze století 14., vzniklý v kolonii italsko-albánské na Sicílii. Závěrem liturgického koncertu grottaferratského byla tak zvaná „polychronie“, to jest zvláštní pozdravné zpěvy ke cti Svatého Otce a italského krále!

ANGLIE

Londýnský arcibiskup msgr. Hinsley odědil na schůzi „Svazu katolických

matek“ dne 5. října 1935, že Svatý Otec Pius XI. uděлил odpustky 100 dní všem osobám arcidiecése westminster-ské, zůstávajícím v manželském svazku, které se zkroušeným srdcem zbožným způsobem políbí snubní prsten manželky a řeknou: „Ušii, ó Bože, a bychom, milujíce Tebe, též sebe navzájem milovali podle Tvých svatých příkázání.“ Msgr. John Boland přikládá v týdeníku „The Universe“ (11. října) tomuto rozhodnutí papežovu veliký výchovný slib, poněvadž se jim zdůrazňuje v rozvrátové nynější době svátostná hodnota manželství a závazek věrné lásky manželské. Polibení snubního prstenu, který se při katolickém sňatku světi a je už z křesťanského dávnověku — ve 4. století na příklad svatý Ambrož o něm se zmiňuje — pěkným symbolem manželské věrnosti, je jistě významnějším a ušlechtilejším projevem rodinného života, nežli bezduché, formální líbání rukou ženy nebo zpanštlý a zkromolený pozdrav: — ku líbám! (ruku líbám).

BELGIE

Ruská katolická mládež v Belgii vzala na sebe krásný úkol sjednotit všechny rusko-katolické studenty, jejichž počet je v Evropě už dosti značný. Nová organizace nazývá se „Katolický svaz ruské mládeže“. Jejím cílem má být výchovné a výchování mládeže v duchu křesťanského učení, obrana před obtížemi na tomto poli a šíření katolické víry. Dále výchova vlasteneckého citění a občanské svědomitosti bez politického stranictví. Svaz je podřízen duchovním představeným, kteří stanoví proň „hlavního duchovního rádce“. Centrála Svazu je v Lovani ve Slovansko-ruském studentském domě (Rue de Malines 161). Svatý Otec uděлил Svazu své vrchnopastýřské požehnání. (Podobný svaz máme u nás v Praze pod názvem „Obšestvo greko-katolických studentov“ (Praha I. Karlovo 1), který si vzal za úkol též šířit známost papežských sociálních encyklik k obnovení katolického ducha ve svém národě.)

FRANCIE

Nový kostel sv. Cyrila a Metoděje v Paříži, k němuž základní kámen po-

světíl kardinál Verdier, má být hotov do roku 1937. O lásce kardinálově k našim slovanským aposto- lům svědčí jeho slova, pronesená při svě- cení základního kamene. Dalo se totiž při této slavnosti do deště. A tu kardinál Verdier pravil: „Vizte, nebes- ký dešť, ať zavlaží naše dílo, aby co nejdříve vyrostl ze země chrám Boží na nový důkaz, v jaké úctě mají Fran- couzi veliké světce a aposto-ly bratr- ských národů slovanských, sv. bratry Cyrila a Metoděje!“

MAĎARSKO

Maďaři a pravoslavná církev. Pešt- ské listy poslední dobou (Az Est 6. 8., Szabadság 15. 9.) věnovaly větší po- zornost otázce pravoslavné církve v Maďarsku. Pravoslavní v Maďarsku podléhají pravomoci bělehradského patriarchy. Pochopitelně, že se ma- ďarský tisk dožaduje osamostatnění maďarské pravoslavné církve, která prý celou třetinu svého důchodu od- vádí do Bělehradu a pod rouškou vy- učování náboženství učí vlastně děti čísti a psátí srbsky. Biskup Zubkovič, který je proti osamostatnění maďar- ského pravoslavlí, stojí prý ve služ- bách bělehradských a pronásleduje maďarsky cítící kněze. „Szabadság“ odůvodňuje založení maďarské pravo- slavné církve tím, že prý v Maďarsku žije 30.000 pravoslavných. Otázku po- sunul do popředí pravoslavný kněz Stěpán Németh, který chtěl založit samostatnou maďarskou církev. Podal nyní žalobu proti pravoslavné církvi v Maďarsku, že ho zbavila kněžské funkce a zastavila mu plat. Soud za- tím žalobu odmítl. „Az Est“ však pi- še, že se bude zabývatí otázkou a u t o n o m n í m a ě a r s k é c í r k v e synod pravoslavné církve na svých poradách v Carihradě. Situace prý je velmi těžká. Rumunsko a Jugoslávie jsou proti povolení autonomie ma- ěarskému pravoslavlí, na druhé straně však prý se synod obává nového roz- kolu v Maďarsku, nebude-li jeho pravo- slavným dána autonomie. —hab.

NĚMECKO

Novým manželským rituálem sezda- val krajský předseda dr. Helmuth ve Frankfurtě n. M. hitlerovské snouben- ce. Nejprve dlouho vykládal o „man-

želství v III. říši“, které prý není ani manželstvím z lásky, ani manželstvím „z prospěchu“ nýbrž musí být „ná- rodním činem“ (völkische Tat). Pak odevzdal snoubencům prsteny a pro- nesl sňubní formulí: „Ve jménu ně- meckého národa a v duchu krve, spo- lečné nám, Němcům, spojují svazek vašeho manželství tímto znakem věr- nosti.“

Pastýřský list německého episko- pátu z letošních fuldských konferencí směl být pouze v hektografických o- pisech rozeslán farním úřadům po ce- lé říši, které jej daly přečíst s kaza- telen. Biskupové mluví v něm jasně a klidně, ale také neohroženě v plném vědomí své odpovědnosti a vážnosti o- kamžiku. „Z hrobu sv. Bonifáce (kte- rý je ve Fuldě pochován) vyšel k nám-biskupům příkaz, abychom v pas- týřském listě určeném pro německé katolíky, pro kněze i lid, posílili je- jich duše proti šíření nového po- h a n s t v í, upevnili jejich jednotu a věrnost k Sv. Otcí v Římě i postavili se na obranu křesťanské ví- ry, kterou sv. Bonifác zpečetil vlastní krví. Činitce to plníme i příkaz Církve (kanon 356), kladoucí biskupům na svědomí péči o čistotu víry a obyčejů mezi duchovenstvem a lidem. V legii vyrostl už dnes počet nepřátel křes- ťanské víry a katolické Církve. Mla- distvé hlavy, které nikdy nepoznaly katechismu, ani přikázání víry, leda snad povrchně, pokládají se dnes za povolane, pronášet soud nad katolic- tvím. Muži a ženy, kteří nikdy ne- zakusili krásy naší liturgie, ani po- koje duše po sv. přijímání, svádějí svoji propagandou k vystupování z Církve a k zradě křesťanství. Spiso- vatelé, kteří nikdy nestudovali dějin Církve, ani práva církevního z čistých pramenů, maťou velkými slovy ne- předpojatě myslí. Písmo sv. Starého zákona, ano i evangelia a listy Pavlo- vy jakoby už nic neznamenaly! Ježíš Kristus, náš Pán a Spasitel, jakoby už nebyl cestou, životem a pravdou. Chtějí rozvázat jakékoliv spojení s vrchností ustanovenou od Krista a na její místo postavit tak zv. národní cír- kev „osvobozenou od Říma“. Mezi sebou jsou títo úkladní nepřá- telé křesťanství rozbiti v protivy, jako kdysi lidé při stavbě babylonské věže. Jedině v tom se shodují, že jim už nejde o jednotlivé pravdy víry, jako

v někdejších bojích náboženských, ale o samu podstatu a sám základ křesťanství. Také v tom se shodují, že jejich ničivý boj jest namířen v prvé řadě proti Římu a proti víře římskokatolické." Po této výstižné charakteristice dnešních náboženských poměrů v Německu zdůrazňuje pastýřský list cenu a potřebu pravé víry, ohrožené agitací i tiskem novopohanským, vyzývá k horlivému poslouchání slova Božího, čtení Písma sv., k zachovávaní křesťanské mravnosti v životě soukromém, rodinném i veřejném. „Zkušebním kamenem mravní úrovně národa je mravnost manželská. Bylo by věci osudovou, kdyby se v protivě ku křesťanskému právu manželskému — začalo pojímat manželství jenom se stanoviska čistoty rasy.“

Pastýřský list vyvrací též hlavní námitky a obžaloby, kterými útočí německé novopohanství na katolíky, prohláshujíc náboženství za věc soukromou a vyčítajíc jim „katolictví politické“. — „Kristovi vyslanci měli být soli země a světlem světa (Mat. 5, 13). Církev jako město ležící na hoře a zevšad viditelné, měla obsáhnout život veřejný. Je pravda, že náboženství křesťanské musí nejprve a především uvádět duši jednotlivcovu ve spojení s Bohem a tak budovat království Boží v duši jednotlivcové. Ale stejně musí být také budováno království Boží v životě veřejném. Nemožno být křesťanem v domácím zátiší a pohanem na ulici. Nemožno s Kristem shromažďovat jako člověk soukromý a jako státní úředník rozptylovat proti Kristu — to by byla bezcharakternost.“

Pastýřským listem zaujali němečtí biskupové jasně a rozhodně stanovisko náboženské oproti útokům politiky a nevěry Hitlerova režimu a také zvláštní memorandum poslali Hitlerovi.

ŠVÉDSKO

Oblas protestantského unionismu. Roku 1931 zemřel v Upsale vynikající protestantský theolog, superintendent Natan Söderblom, který vedl protestantské hnutí unionistické a dal za tím účelem podnět k několika mezinárodním sjezdům

(Štokholm, Lausanne), které usilovaly o minimální program vsekřesťanské jednoty. Söderblomovi se podařilo sice získat k poradám i předáky ruského pravoslaví, ale jejich mluvčí velmi rozhodně odmítli zřici se pozitivních křesťanských článků víry pro mlhavou jakousi jednotu křesťanů, jimž z Kristovy nauky zbylo snad jen už jméno. Arcibiskup Söderblom byl svého času vychovatelem královské princezny švédské, potomní belgické královny Astridy v náboženství ovšem luteránském. Po tragické smrti královny Astridy uveřejnila vdova po arcibiskupu Söderblomovi zajímavé poznámky o jejím návratu k víře katolické, již byla pak královna Astrida oddána celou vroucností své šlechtěné povahy. Vdova Söderblomova tvrdí, že její muž ukázal vlastně mladé princezně cestu, která jí nutně přivedla do lůna katolické Církve. Je-li pravdivé toto svědectví, bylo by jistě důležitým dokladem k náboženské charakteristice protestantského arcibiskupa Söderbloma!

PALESTINA

Po smrti jerusalemského pravoslavného patriarchy Damiána zůstal patriarchší stolec po několik let osiřelý. Volba nástupce byla proto tak obtížná, že pravoslavní věřící, většinou Arabové, nechtěli uznat stále výsady pravoslavných Řeků, aby měli zase patriarchu Řeka a tím také v rukou administraci důchodů z chrámu Božího hrobu v Jerusalemě. Nakonec však přece byl zvolen patriarchou jerusalemským metropolita jordánský Timotheus, rodem Řek. Zvolili ho pouze řečtí biskupové, neboť Arabové na znamení protestu se volby nesúčastnili. Tak ovšem zůstane napětí obou táborů v pravoslavné církvi jerusalemské i nadále její otevřenou ranou.

ASIE

Východní katolické Církve znamenaly za rok 1934 celkový přírůstek nových věřících 25.000 duší. Z tohoto počtu nejvíce získali konvertitů malabarští jakobité (10.000) a po nich východně-slovanský obřad (9125). Z jiných obřadů sjednotilo se s katolickou Církví 2279 Malabarů (ne jako-

bitů), 2147 egyptských koptů, 850 Syřanů, 523 Melchitů a přes 400 Etiopů.

AFRIKA

Proč je Habešanům město Aksum svaté? Za nynější války italsko-habešské došla z Habeše zpráva, že dobytí města Aksumu Italy vynutilo habešskému císaři slzy z očí. Jde o ztrátu svatého města. V Aksumu byli od nepaměti korunováni všichni králové habeští (vyjma Haile Selassiho), tam byli též po smrti pochováni. Aksum nazývá se matkou habešských měst pro své veliké stáří. Už řecký spisovatel Herodot (v V. století před Kristem) zaznamenal, že několik set tisíc egyptských bojovníků, nespokojených s počínáním egyptského faraona, který udělil najatým vojákům zvláštní výsady, opustilo Egypt a odebralo se do Axumie (Aksumu). Památkou na tyto úzké styky Aksumu s Egyptem jsou přecetné obelisky, které tomuto městu dodávají zvláštního rázu. Největší z nich, dnes už povalený, byl 33 m vysoký o základně 3x2,5 m; menších obelisků do výšky asi 20 m stojí tam ještě na 100; jsou — na rozdíl od egyptských obelisků — pravouhlé a nemají nápisů. Starobylost Aksumu je patrna též z přemnohých pozůstatků někdejších paláců a rozsáhlých budov, na jejichž základy narážíte na každém téměř kroku. Nejstarší dodnes zachovalou budovou zdá se být koptická svatyně, zasvěcená Panně Marii. Postavili ji kolem roku 1500 jesuité na zříceninách prvotní křesťanské svatyně, pocházející asi ze III. století, kdy bylo Aksum hlavním střediskem křesťanstva na území východně od Egypta sahajícím až k Rudému moři. A právě tato svatyně je především příčinou posvátnosti města Aksumu. Neboť v ní se chová nejposvátnější poklad Habešanů — archa úmluvy. Podle legendy přivezl ji z Jerusalema syn Mechedy, zvaný královnou ze Sáby, a opatrují ten poklad kněží, kteří jsou prý bezprostředními nástupci strážců archy úmluvy z doby Šalomounovy. Každého roku v prosinci putují do Aksumu ze všech stran Habeše nepřehledné zástupy poutníků a v městě, vyzdobeném po východním způsobu koberci, koná se pak

slavný průvod s archou úmluvy. Zvláště mnoho malomocných přichází k této slavnosti do Aksumu, poněvadž věří, že pohled na archu úmluvy je může uzdravit. Aksum požíval od pradávných dob výsady asylu (útočiště), to jest v jeho branách nabýval ochrany každý provinilec, ať otrok či svobodný člověk, nikdo nesměl proti němu trestně vystoupiti, ani král.

Pravoslavný patriarcha alexandrijský Meletios Metaxakis, který zemřel letos v červenci, měl velmi pohnutý život. Rodem Řek, byl stoupencem velkorecké politiky Venizelovy, která snila o obnově byzantského císařství na troskách Turecka. Po sesazení krále Konstantina stal se Meletios metropolitou v Athénách, odkud však musel prchnouti do ciziny (USA), když se král vrátil a Venizelos byl vyhnán z Řecka. Podporován anglickým vlívem, Meletios stal se roku 1922 ekumenickým patriarchou cařihradským, ale už po roce byl donucen ustoupiti pod nátlakem Řeků a — Turků. Odešel na horu Athos. Roku 1925 byl zase za přízně anglické povolán na patriaršát stolec do Alexandrie, kde setrval až do své smrti. Nepřátelé vytýkali patriarchovi Meletiovi, že z lásky k Anglii jevil přílišnou ústupnost k církvi anglické a protestantské. Poslední leta na stolci alexandrijském ztrpčil Meletiovi urputný boj mezi pravoslavnými Řeky a kopty, mluvícími arabsky. Koptové se domáhali rovnoprávnosti proti nadvládě řecké. A Meletios musel přes svoje řecké vlastenectví ukázat arabským koptům ústupnost vydáním nového statutu pro volbu patriarchy.

AMERIKA

Výzva k proletariátu Ameriky. Do Spojených států se navrátil ze sov. Ruska komunista A. Smith a uveřejnil v časopise News-Journal toto prohlášení k americkému proletariátu:

„Já jsem se stal členem komunistické strany v Americe r. 1919. R. 1929 byl jsem zvolen delegátem strany na oslavy 12letého trvání revoluce v SSSR. Brzy jsem se navrátil a pak r. 1932 odcestoval jsem se svou ženou do sov. Ruska. Celý svůj život byl jsem činným revolucionářem. 16

let byl jsem činným komunistou. Do-
volte tedy, abych se obrátil k vám tě-
mito slovy: Vy — američtí dělníci, vy
— moji američtí přátelé, celý ruský
národ a všichni ti, kteří si přejí zvě-
děti pravdu o sov. Rusku! Já jsem se
vrátil do Spojených států po tříletém
pobytu v Rusku. Jeli jsme tam s na-
dějí, že najdeme svobodu a štěstí.
Místo toho jsme našli národ, který se
koupe ve vlastní krvi a slzách. Ne-
náviděl jsem kapitalistů z celé své
duše a byl jsem nadšen ruskou revo-
lucí, proto nikdo nemůže mně vy-
tknouti, že jsem se choval k sov. Rus-
ku s jakoukoliv předpojatostí. Nebyl
jsem v sov. Rusku jako turista, studu-
jící anebo pozorovatel. Jel jsem tam
jako pionér do nové země a jako od-
daný komunist. To, co já vám říkám,
chtělo by vám říci 20 milionů ruských

dělníků, ale nemohou to udělati. Není
to však jenom Rusko, které nemůže
mluviti. Mlčí také i tisk Spojených
států. Ve Spojených státech se nepo-
vidá o tragedii ruského národa, jelikož
většina amerického tisku je slepá
anebo schválně mlčí o Rusku. Já
tvrdím, že americký národ je klamán.
Dobře placení publicisté z osobního
zájmu přepřelují naši zemi lži o sovět-
ských úspěších. Turisti, oklamani dob-
ře řízenou propagandou, lhají také.
Jsou i takoví, kteří sice znají pravdu,
ale obávají se jí říci. Ať tyto osoby
pamatují na den, kdy pravda konečně
zvítězí a bude jim pak předložen hroz-
ný účet. 160milionový národ nemůže
býti pohřben navždy. Ale nyní ruský
národ je pohřben a nevýslovně trpí
pod železným režimem Stalina."

Krajanské zahraničí.

Rakousko.

Jednota sv. Metoděje ve Vídni o-
slavila v neděli, dne 27. října 1935
sedmdesát let svého trvání slavnost-
ními službami Božími, které v zastou-
pení p. arcibiskupa olomouckého,
předsedy jednoty, sloužil p. světicí
biskup msgr. Jan Stavěl z Ol-
omouce v kostele na Rennwegu; ráno
přistoupilo tam členstvo z celé Vídně
k společnému sv. přijímání. Přípravou
na tuto duchovní oslavu bylo triduum,
které měl pro členy Jednoty p. pro-
fesor Julius Klímeček z Vídně.
Večer konala se v hotelu „Pošta“ ju-
bilejní akademie za účasti Čsl. Orla
vídeňského. Kromě olomouckého de-
legáta msgra Stavěla, navštívila
akademii též reprezentace čsl. úřadu
zastupitelského a mnoho vzácných
hostů. Jednota sv. Metoděje pečuje už
70 let o české bohoslužby ve Vídni.

Před 26 lety zakoupila za půl mili-
onu korun kostel na Rennwegu a v
tomto našem jediném českém ko-
stele ve Vídni nachází náš lid svůj
stále otevřený domov, svoji posilu a
duchovní útěchu. Tam se věnují na-
šemu lidu čeští a slovenští kněží kon-
gregace Těšitelů z Gethsemane a
společně s ostatními českými duchov-
ními obstarávají pravidelné bohosluž-
by v desíti vídeňských okresích.
Kongregace redemptoristů
obstarává české bohoslužby v kostele
Na nábržezi (I. okres) už po 116 let a
také v XVII. okrese koná české bo-
hoslužby. O náboženském a kulturně-
národním životě vídeňských krajanů
přináší informace týdeník „Pravda“ a
městěník „Ráj a Gethsemane“. Neza-
pomínejme krajanů vídeňských.

Náboženské poměry v krajanské Belgii.

(Z referátu pro výstavu čsl. zahraničí.)

Náboženské ovzduší v belgické u-
helné oblasti „Kempen“ (t. j. v pro-
vincii Limburg v sev. vých. části Bel-
gie) značně se liší od poměrů v Čes-
koslovensku, jak jsou na př. na Klad-
ensku, Duchcovsku a Ostravsku.
Hornictvo ve své většině, ať už se
jedná o domácí živel flámský a z

části i valonský, nebo o dělnictvo cí-
zí, je po stránce náboženské zacho-
valé a dosti uvědomělé. Rodičové
plní svědomitě své náboženské povín-
nosti a dohlížíjí i na náboženskou
praxi a výchovu svých dětí. Flámská
obecná škola (kolos o 42 třídách mo-
derně vybavených) ve Water-

schei i Winterslagu a Zwartbergu, řízená Školskými bratry, je ve svém úsilí náboženské výchovy podporována se strany rodiny a dosahuje krásných výsledků. Školní mládež denně účastní se školních bohoslužeb, přistupuje často ke sv. svátostem, zachovává upřímný a srdečný poměr ke knězi a na veřejnosti v celku vzorně se chová. Rodinné poměry, před válkou vlivem socialistických hesel poněkud uvolněné, jsou nyní i v hornických rodinách dobré; nespokojených manželství mezi svým dělnictvem netrpí ani správa dolů, přihlížejíc při propouštění dělnictva i k těmto okolnostem.

Uvedené věci platí, jak výše řečeno, v celku i o dělnictvu cizím, jež má nadpoloviční, někde i dvoutřetinovou většinu, ale ne o všech národnostech v stejné míře. Co se týče Čechoslováků, je bohužel slyšet až dodnes — kromě čestných výjimek — úsudků méně příznivých více než příznivých.

Rodiny československých kolonistů přišly buď již z vlasti z prostředí ná-

božensky lhostejného nebo přímo Cirkvi katolické nepřátelského (hlavně rodiny z Čech) nebo přešly do Belgie z jiných zemí (Francie a Německo), kde žily po leta bez pastorače v českém jazyku (misionáři vysílání Apoštolátém sv. Cyrila a Metoděje v Olo-mouci mohou přijít jen občas). Tím je vysvětlitelné, že z některých rodin si děti nepřinášejí do školy po stránce náboženské vůbec nic, z jiných i při nejlepší vůli málo, a že vyučování náboženství na českých školách je otázka nesnadná. Čsl. školy jsou dnes ve třech obcích: ve Winterslagu, Waterschei a Zwartbergu, a způsob, jakým je rozřešeno vyučování náboženství, je na každé škole jiný. (Rozumí se tu vyučování katolického náboženství, protože jiných vyznání kromě římskokatolického a řeckokatolického (sjednoceného) mezi dětmi dnes téměř není; pokud jsou — 4 děti bez vyznání a 8 Čs. brat. evangelických na všech 3 školách — zůstávají bez pravidelného vyučování náboženství.) (Pokračování.)

Z korespondence Spolku sv. Rafaela.

Krajan-kněz píše opět z Brasílie.

Přijměte ode mne srdečný pozdrav a dík za četbu, která vždy správně dojde. Zde Vám zasílám též svoji podobiznu. Jsou to brasílské děti německého původu, které jsem připravil na tak zvané slavné propouštěcí sv. přijímání. Zde totiž, jakmile dítě chodilo tři leta do farní a dvě leta do státní školy, připravuje se celý týden před tím na slavné přijímání. Kněz tehdy s nimi opakuje ráno po mši sv. a odpoledne katechismus a posledního dne jest sv. zpověď a v neděli sv. přijímání. Celý kostel je krásně ověněn a okrášlen, kněz s ministranty jde s křížem pro děti do školy a v průvodu pak do kostela. Tam obnovují křestní slib, potom začne mše sv. s kázáním a k sv. přijímání přistupují, jsouce doprovázeny dvěma „andilkami“; mimo to šest „andlíků“ stojí „špalírem“ v presbytáři. Po mši sv. je hostina, na kterou pozvou rodiče kněze a příbuzné.

Většina takových dětí chodí i po slavném přijímání ještě do školy, ale jen chtějí-li jejich rodičové.

Zde v této farnosti naskytne se při-

ležitost mluvit mimo německy též brasílsky a italsky. Já sám jezdím na koni do svého kostela asi 1 a půl hodiny vzdáleného. Tam káží německy a brasílsky a vyučují náboženství v týchž jazycích. „Et loquebantur variis linguis“ (mluvili rozličnými jazyky). Přihodí-li se dva svátky za sebou, tak mám příležitost kázat až šestkrát po sobě. Lid je dobrý, pracovitý. Učím se též italsky, abych mohl posloužit též osadníkům italským. Náš pan farář pomalu už stárne, jest mu 72 let, a tak mu budu moci pomoci, neboť teď má také italské kaple na starosti. Přes jeho stáří jezdí ještě na koni jako mladík. Jsme zde tři kněží: pan farář, ten je ze Švýcar, druhý duchovní jest z Bavor, je mu 67 let a moje malíčkosť z ČSR z Moravy, 37 let, jak vidíte pestrý trojlístek.

Čechoslováků zde bohužel není. S panem Dostálem v S. Maria si dopisují. Snaž zde najednou vypátrám přece nějakého krajana.

S úctou pozdravuje Vás v Kristu P. Jan Zlat. Drábek S. J.

Všem československým krajanům v cizině ! Československé veřejnosti !

Oživlý organisovaný zájem o československé zahraničí přinesl i úsilí, zříditi Krajaňské muzeum čsl. v Praze. Resoluční výraz této snaze dala už kulturní sekce Prvního sjezdu zahraničních Čechů a Slováků v Praze v červenci roku 1932. Praktické uskutečnění plánu bylo však umožněno teprve rozhodnutím země České a jejích volených a úředních představitelů; jím z česká samospráva česká vzala na sebe patronanci muzea, jeho udržování a jeho všestranné zabezpečení. Šťastnou shodou okolností mohla země Česká dáti novému ústavu do kolébky odkaz dlouholeté vzácné tradice, jenž oživi vzpomínky a styky zejména starších českých a slovenských krajanů v cizině. Dne 3. května roku 1932 totiž přijala do svého majetku a správy Náprstkovo muzeum všeobecného národopisu v Praze (I., na Betlemském náměstí čís. 1), s bohatou knihovnou a velmi cennými sbírkami věcnými.

Národní rada čsl. v Praze péčí svého odboru zahraničního, shromáždila za třicet let také pozoruhodnou sbírku krajaňských památek. Čsl. ústav zahraniční, založený 28. prosince roku 1928, rozvětvil svou činnost ve prospěch krajanů s podporou státních úřadů na širokém podkladě mezistátním, organizačním, kulturním a hospodářském. Společnou prací těchto tří institucí, Náprstkova muzea a knihovny, Národní rady čsl. a Československého ústavu zahraničního, za vítané pomoci všech ostatních činitelů, spřízněných společnými snahami, má býti Krajaňské muzeum postupně budováno pro krajanů a pro československou veřejnost v místnostech rozšířené Náprstkovy knihovny, přijímající tím určené a funkci Národní knihovny Čechů a Slováků zahraničních, jako její nedílná část a národní zemský majetek.

Podepsané instituce se obracejí k Čechům a Slovákům v zahraničí a k československé veřejnosti doma s naléhavou žádostí o přízeň k novému ústavu. Prosí, aby byla o něm šířena známost a byly mu darem posílány do sbírek krajaňské kulturní památky v nejrůznějších rozsahu: rukopisy, tisky,

noviny, fotografie, celé pozůstatosti, zvláště spisovatelské, umělecké, vědecké, cestovatelské, pionýrské, spolkové archivalie, dokumenty stavů a zvyklostí sociálních, výbojů hospodářských, průmyslových a technických, kroje a jiné lidopisné památky i sebe nepatrnější doklady žití a osvětové činnosti, jako pozvánky, plakáty, programy, časopisecké výstřížky, odznaky, užitková grafika atd., dále překlady českých a slovenských děl do cizích jazyků, spisy i hlasy ciziny o Československu atd.; prosí, aby se pamatovalo při každé vhodné příležitosti na program Krajaňského muzea, na zachycování dokumentů o krajaňských slavnostech a osvětových podnicích a aby mu byly posílány zprávy o předmětech pro muzeum vhodných.

Sbírkou budou odborně zpracovány a obecně přístupny návštěvníkům a badatelům v Náprstkově muzeu a knihovně; širší veřejnosti budou předváděny ve výběru v občasných výstavách, zahraničním krajanům bude slouženo korespondencí, publikacemi, opisy, fotografiemi, pátráním. Správa muzea bude pečovatí o soustředění rozptýlených krajaňských památek a, kde to nebude už možno, bude pořizovatí aspoň jejich souborný katalog a evidenci. Pro ulehčení styků a sběrů, jež budou veřejně kvitovány, budou v jednotlivých zemích jmenováni čestní jednatelé. Všichni, jimž je čest českého a slovenského jména v cizině drahá a vzpomínek hodná, jsou zváni k součinnosti.

Přispějte všichni k vytvoření obrazu o české a slovenské državě a práci ve světě! Pomáhejte budovatí soubor památek duchovní síly, kulturní tvorby a rozmachu československé světové emigrace! Pro sebe a své potomky k hrdosti, síle a naději, pro cizinu k důkazu nezníčitelného národního vědomí a světové československé jednoty!

V Praze dne 28. září 1935.

Za zemi Českou jako vydržovatelku Náprstkova muzea: dr. Josef Sobotka, zemský prezident a předseda zemského výboru; Emanuel Hlavatý, předsedící zemského výboru v Praze. — Za Národní radu československou:

univ. prof. dr. Bohumil Němec, předseda. — Za Československý ústav zahraniční: doc. dr. Jan Auerhan, předseda. — Členové těchto ústavů: Dr. Ján Bulík, Novi Sad, Jugoslavie; Tomáš Čapek, spisovatel, New

York; Fedor Houdek, Bratislava; Kornel Stodola, senátor, Bratislava; Elena Šoltésová, spisovatelka, Turčianský Sv. Martin; MUDr. Josef Štýbr, Praha; PhDr. Arnošt J. Žizka, O. S. B., Lisle, Illinois.

Československé školství v Jižní Americe. Jihoamerické krajanské listy přináší články tajemníka Čsl. ústavu zahraničního dra Jana Sedláčka o problémech krajanských škol v zemích latinské Ameriky, v nichž vyzývá jihoamerické krajany k diskusi o školských potřebách. Naše školství v Jižní Americe trpí hlavně nedostatkem kvalifikovaných učitelů a je udržováno jenom obětavostí krajanů samých. Je třeba připravovat v Argentině v Buenos Aires zřízení československé, případně československo-španělské střední školy, jež ovšem předpokládá již dobře vyvinuté školství obecné. V Argentině samé žije nejméně 40.000 Čechoslováků, z čehož 20.000 se zdržuje pouze v Buenos Aires a okolí, při čemž jejich počet přistěhovalecům stále vzrůstá. Zřízení naší střední školy v Argentině souvisí těsně s organizací československého exportu do Jižní Ameriky, jež je zemi nevyužitých exportních možností. Vždyť náš dovoz do Jižní Ameriky je stále ještě o polovinu menší než vý-

voz z ní. Československý obchod a průmysl se v Jižní Americe nalézá úplně v rukou cizinců, hlavně říšských Němců. Naše hospodářské styky s Jižní Amerikou by se daly značně prohloubiti, kdyby se jejich vedení dostalo do rukou lidí, vychovaných v našem duchu a znajících poměry, potřeby a možnosti republiky. V tomto směru by naše střední škola v Buenos Aires jistě vykonala veliké dílo. Nyní se věnuje i ve vlasti patřičná pozornost školství a tím i budoucnosti naší tak početné a významné jihoamerické větve. Československý ústav zahraniční svolal poradu o potřebách jihoamerického krajanského školství, jíž se účastnili zástupci ministerstev, jakož i znalci místních poměrů. Sleduje rovněž všechny informace o potřebách krajanských škol, zájem krajanů o školy, početný stav našich dětí školou povinných a místní školské zákonodárství, aby mohl připravit plán organizace a zajištění našich škol v Jižní Americe.

»Apoštolát«

připravuje nový mezinárodní unionistický sjezd na Velehradě r. 1936. Proto prosí všechny své členy a dobrodince, aby svými příspěvky a dary ulehčili těžké finanční břemeno sjezdových příprav.

„PRUMKA“, Ed. Šolc, továrna umělého kamene a mramoru, Olomouc-Běhlidla, Ul. Roháče z Dubé 8.

doporučuje svůj odborný závod na provedení vnitřních úprav chrámů z uměl. kamene a mramoru, dále na veškeré práce oltářní, schodové, štukatérská a sochařská. Speciální výroba hrdanl. lisovaných dlaždic zn. UMKA, velkého i malého formátu z uměl. kamene a teraza pro dlažby. — Vyzádejte si, prosím, nejvýhodnější nabídku a návrhy bezplatně. Mnoho provedených kostelních prací ke spokojenosti jest našim nejlepším doporučením.

Rýmě, kašli a chřípce

zabráníme, provádíme-li pravidelně
denní

masáže
francovkou

ALPA

Chceme-li býti zdraví a míti odolný
organismus, tedy použijeme stále
Alpu.

Dbejte, abyste při nákupu dostali
skutečně Alpu.

Velejemné zaručeně přírodní

hroznové víno, staré

„Perla slovenských vín“

Kč 4'80 litr (od 50 litrů výše)

Pezinské vinné sklepy

Bratislava, Zochova 8.

Na požádání všeobecný ceník.

Výtečná knižní novinka dra J. Vrchovického

VĚDA A VÍRA

podle vynikajících přírodozpytců

(str. 136, cena 7'60 Kč).

Filosof, theolog a důkladný znalec odborné literatury vytvořil dílo veliké praktické ceny, zvláště pro dnešek, kdy ještě stále se opakuje lichá námitka, že mezi vědou a věrou je rozpor a nepřátelství. Odpověď dra Vrchovického je jasná a přesvědčivá!

Dříve vyšlo od téhož autora :

Přirozená mravouka 16 Kč

Církev a nová doba 34 Kč

Vydala Matice cyrilometodějská, Olomouc,

Wilsonovo nám. 16.

Knihy, známky, staniol darovali: P. T.: Školní děti z Kokor u Přerova; školní děti z Kroměříže; ctpp. bohoslavci z Olomouce; vdp. Josef Rybka, kaplan v Kvasicích; Josef Vavřík, farář ve Val. Polance; Mariánská družina učitelů v Olomouci-Řepčíně. Pán Bůh zaplať!

Pro chudé kostely darovali: P. T.: Nejmenovaná z Ivanovic na Hané 1 pokrývka na hlavní oltář, 2 pláštiky na kalich; eucharistický odbor Orla v Kroměříži 1 albu; Mariánská družina učitelů v Olomouci-Řepčíně 1 albu, 1 pláštík na kalich, 9 pal, 10 korporálů a 40 purifikatorií; Františka Novotná z Viceměřic betlem; sl. Marie Cibulková z Viceměřic sošku Panny Marie Lurdské. Pán Bůh zaplať!

Kde budou exercicie v listopadu a v prosinci? Hlučín (Exerciční dům): Listopad: 12.—16 jinoši, Orli; 16.—20. ženy, začátečnice; 25.—29. horlitelky tisku, ženy a dívky; 29. listopadu až 3. prosince dívky, Orlice. Prosinec: 3. až 7. dívky, začátečnice; 21.—24. muži. Přihlášky přijímá Exerciční dům v

Hlučíně. — Želiv u Humpolce (klášter premonstrátů): Prosinec: 19. až 23. dívky. Leden 1936: 3.—7. jinoši. Přihlášky přijímá klášter premonstrátů, Želiv u Humpolce. — Horažďovice (klášter ctih. sester): Prosinec: Od 26. večer do 29. odpoledne ženy; od 29. večer do 2. ledna ráno dívky. Přihlášky přijímá klášter ctih. sester d. N. D. Horažďovice. — Svätý Kopeček (Norbertinum): Listopad: 11.—15. dívky; 25.—29. ženy. Prosinec: 4.—8. ženy a dívky z Mariánských družin. Přihlášky přijímá Norbertinum, Svätý Kopeček. — Dvůrek u Přibyslavě (dětská kolonie): Listopad: 14.—17. večer pro jinochy; 18.—22. dívky. Přihlášky přijímá děkanský úřad Přibyslav. — Velehrad (Stojanov): Listopad: 18. až 22. ženy; 25.—29. dívky. Prosinec: 2. až 6. jinoši; 9.—13. ženy; 16.—20. muži. Přihlášky přijímá Papežská kolej T. J., Velehrad. — Poděbrady (Charita): Listopad: 19. muži a jinoši. Přihlášky přijímá proboštský úřad v Poděbradech.

Literatura.

Dr. Bedřich Vašek: Rukojeť křesťanské sociologie. V Olomouci 1935. Stran 261. Nakladem Lidového knihkupectví v Olomouci. Cena brožovaná 15 Kč. Možno dostati i výtisky vázané v plátně. Profesor Vašek shrnuje hlavní zásady křesťanské sociologie ve stručnou příručku. Nejsou to rozvedená pojednání. Ve zhuštěné formě podává jen poučky a k nim připojuje nejnezbytnější vysvětlivky, doklady a důkazy. Kniha dobře poslouží kněžím pro přednášky o sociálních tématech ve spolicích, neboť svou stručností a věcností umožňuje solidní přípravu na přednášku za čas poměrně krátký. Je dobrou pomůckou i pro laiky; svou laciní je dostupná i chudším laikům pro soukromé studium nebo pro práci v sociálních kroužcích. Několik témat v knize projednaných je sice pro laiky bez podstatného významu; ale to se týká jen několika témat. A bohužel, v našem malém národě není možno vydávati sociologické příručky pro bohoslavce zvlášť a pro laiky zvlášť, protože by kniha přišla příliš drahá

pro malý náklad, a v sociálním životě vyskytují se stále nové potřeby. Tiskárna vypravila knihu se vzácnou přehledností a účelností a nakladatelství obětavě stanovilo cenu tak nízkou, aby si ji mohli zakoupiti i lidé chudší.

Sociální encykliky. Lva XIII.: „*Rerum novarum* (o otázce dělnické). Pia XI.: „*O křesťanském manželství*“ (Casti connubii). Papeže Pia XI.: *Quadragesimo anno*“ (o vybudování sociálního řádu). Nakladem Lidového knihkupectví v Olomouci 1935. Cena každé encykliky 3 Kč. Překlad encykliky „*O křesťanském manželství*“ je pořízen přímo z latinského originálu v češtině po prvé. Překlad „*Rerum novarum*“ vydává překladatel ve vydání druhém, podstatně zdokonaleném, vydání první je již několik let rozebráno. Překlad „*Quadragesimo anno*“ vychází ve třetím vydání, maličko doplněném; vydání druhé vyšlo vloni, ale je již rozebráno. Všecky tyto překlady pořídil, látku rozčlenil, jednotlivé odstavce opatřil nápisy a podrobný obsah při-

pojil profesor dr. Bedřich Vašek. Veliké sociální encykliky papežů vnáší mnoho světla do žalostné hospodářské a mravní krise doby, a bude jen ku prospěchu jednotlivců i národa, aby byly hojně šířeny a studovány.

Revue „Vítězové“, Olomouc. F. S. Horák: Sv. Vincenc Ferrerský. Tento svazek přináší výstižný obraz španělského světce, sv. Vincence, zvaného též Andělem soudu. Autorovi se podařilo zachytit tohoto světce v pravé jeho velikosti. Po četbě tohoto životopisu se před vámi objeví veliký horlivel Boží, který přiváděl k Bohu veliké zástupy zárem svých slov a svatosti svého života, jehož veliký příklad strhuje k následování. Světec, který znal svou dobu, a který svou inteligencí a apoštolským duchem by pochopil i naši dobu, dovedl by jí pomoci. Cena 3 Kč. — Veliká postava moderního sociálního pracovníka, univerzitního profesora a lékaře v Miláně, dra Ludvika Necchiho, našla velké pochopení u mnoha spisovatelů. Teď je dána možnost i českým vrstvám poznat skvělý příklad Necchiho. Tento svazek „Vítězů“ podává jeho život ve formě velmi zdařilé. Dobře je zachycen nejen život slavného lékaře, nýbrž i prostředí, v němž žil, i duchovní proudy a myšlení jeho doby. Četba o tomto muži tak prostém a přece tak velikém dodává nadšení k následování a chuti k podobné práci sociální, jakou konal Vico Necchi. V jeho životě není nic zvláštního a přece vše je tak veliké a krásné. — Obě knihy objednejte v administraci „Vítězové“, Olomouc, Slovenská 14.

Nový pomocník pro království Ježíše Krista se nám nabízí v časopisu „Dětská neděle“. Je to jediný náboženský časopis pro děti, který vychází každý týden a bude vycházet i přes prázdniny. Cílem nového časopisu jest: vzbudit v dětech radost z víry a touhu po svatém životě. Chce vychovávat k účinné lásce k Ježíši

svátostnému. Na nás jest, abychom hromadným rozšiřováním pomáhali k uskutečnění plánu. Čím více bude odběratelů, tím více bude možno i zevnějšík časopisu zdokonaliti. Každý sešit o 12—16 stranách s mnoha obrázky stojí pouze 20 haléřů. Objednejte v administraci „Dětská neděle“, Praha II., Václavská ul. č. 12.

Dějiny československé kultury nejsou úplně bez pohledu na dějiny a význam našich poutních míst. Poutní místa nejsou jen ohnískem všelého náboženského života, nýbrž zároveň spolutváří kulturního rozvoje, umělecké a vlastivědné výchovy nejširších vrstev. S největším uznáním proto vítáme jadrný a výstižný přehled a poslání našich československých poutních míst, jež nově zpracoval J. Papica v útržkovém kalendáři 1936, vydaném Maticí CM v Olomouci. Každý týden kalendáře je věnován jednomu československému poutnímu místu, stručně líčí jeho dějiny a význam, uveřejňuje dobře provedené obrázky buď poutního chrámu nebo milostné sochy. Jako dřívější vydání Papicova útržkového hagiografického kalendáře byla nečekaným úspěchem, tak tím více nový kalendář rázem dobývá přízně nejširší veřejnosti, neboť každý rád aspoň v duchu vykoná jednou za týden pout, tu na své oblibené poutní místo, jindy zase na nové, kterého ještě přímo nepoznal a o kterém snad jen maličko věděl. Kalendář ve zdokonalené úpravě již vyšel a rozesílá jej za 10 Kč za výtisk Maticе cyrilometodějská, Olomouc, Wilsonovo 16.

Nemocem z nastuzení nutno předcházeti otužováním a zvyšováním odolnosti těla vůči častým změnám počasí, kterým jsme vystaveni zvláště na podzim a v zimě. Natírejme se francovkou Alpa. Zeptejme se lékaře!

K jubileu svatometodějskému! Za sníženou cenu 10 Kč lze dostati **nejlepší český životopis sv. Cyrila a Metoděje**

od univ. profesora dra Frant. Grivce v sekretariátě ACM. v Olomouci, Wilsonovo náměstí č. 16. — Objednejte co nejdříve, nákladu zbývá už jen malá část! — Nejlepší pramen ke spolkovým přednáškám!

ДА ВЪСН НЕДН

НО БЖДЖТЪ

A P O Š T O L Á T

SV.
CYRILA
A
METO
DĚJE
POD
OCHRANOU
BLPANNY
MARIE

OLMOUC

ROČNÍK XXVI.

ČÍSLO 12.

Redakce a administrace Apoštolátu: Olomouc, Wilsonovo nám. 16/II.

Redaktor: František Jemelka, tajemník ÚACM.

Roční předplatné 12 Kč, pro Ameriku 1'5 dolaru. Časopis vychází měsíčně.

OBSAH:

Král-Sjednotitel	369	Semináře a kojeje sjednocené východní Církve	385
Krajanské školství v Belgii	370	Křesťanský Východ	388
Tři neděle u sovětských bezbožníků	372	Katolický obzor	394
Jubilejní rok 1885 ve světle rakouského zpravodajství	378	Krajanské zahraničí	398
Růženec ve východní Církvi	382		

Hovorna redakční.

Pauu vl. r. dru Sv., Praha. Děkuji za pozornost, s kterou sledujete zprávy našeho časopisu. To vždycky redaktora těší, i když vyvolá snad kritiku pozorného čtenáře. Po leta sleduji duchovní vývoj našeho nejbližšího Východu, osobně jsem si vyhledával informace u zástupců různých směrů, třebas navzájem se potírajících, od Prešova až po Jasinu, na krajanských misiích jsem se stýkal i s domácím lidem; čtu, pokud jen mohu, časopisy slovenské, rusínské a ruské (i pravoslavné), znám mnohé osoby a věci i ze zákulisí, ale nikdy nebudu přilévat oleje do ohně bratrských svárů a bojů, které poškozují společnou katolickou věc. Pročetl jsem pozorně i brožuru „Ligy slovenské“, uvádějící statistiku slovenského Východu a přiznávající, že tu jde namnoze o terén jazykově i národnostně přechodný, kde si věda neví rady a kde šovinismus přehazuje jazykovou hranici podle svého vlivu a politické moci. Kdosi mně posílá i „Národné noviny“ slovenské, kde

forsirují také tuto záležitost. Kde se hájí právo a spravedlnost, netřeba útočit osobně!

Oprava. V posledním čísle našeho časopisu byla v článku z Podkarpatské Rusi zmínka o p. vládním radovi dru Svobodovi z Prahy jako o jednateli Matice svatoklimentské. Jak nám sděluje, není jednatel, nýbrž předsedou Matice svatoklimentské, což tímto opravujeme!
Redakce.

Kde budou exercicie v prosinci a lednu? Hlučín, exerciční dům. Prosinec: 21.—24. muži. Leden: 20.—24. ženy, 24.—28. vdovy, 28. ledna až 1. února dívky, které už byly. Přihlášky přijímá Exerciční dům v Hlučíně. — Zeliv u Humpolce, klášter premonstrátů, Leden: 3.—7. jinoši, 7.—11. dívky. — Přihlášky přijímá klášter premonstrátů v Zelivě u Humpolce. — Kameničky u Hlinska, fara. Prosinec: 12.—16. dívky. Leden: 23. až 27. jinoši. Přihlášky přijímá vldp. L. Sokol, katecheta, Hlinsko v Cechách. — Opočno, klášter kapucínů. Leden: 16.—20. jinoši. Přihlášky přijímá klášter kapucínů v Opočně. — Velehrad, Stojanov. Prosinec: 9. až 13. ženy, 16.—20. muži. Leden: 7. až 11. ženy, 13.—17. dívky, jež konají

APOŠTOLÁT

sv. Cyrila a Metoda pod ochranou bl. Panny Marie.

Ročník XXVI.

Prosinec 1935.

Číslo 12.

Král-Sjednotitel.

Fr. Vojtek T. J., Pullach u Mnichova.

— Tedy král jsi ty? — Ano, já jsem král...
...jehože carstvímu ně budět konca...

Letošní svátek Krista Krále jsme zasvětili myšlence svaté Jednoty. Sjednocení roztrženého království Kristova. Sjednocení Západu s Východem...

Kde? U nás, či v jiné slovanské zemi?

Nikoliv, nedaleko Mnichova — v Německu, byly tři dni zasvěceny myšlence sjednocení: V sobotu přednáška se světelnými obrazy o východních církvích, v neděli mše sv. v byzantsko-slovanském obřadě a v 11 hodin akademie, věnovaná myšlence sjednocení. — Až do pondělka večera byla otevřena výstava ruských ikon, bohoslužebných rouch a náradí atd. Z celé slavnosti se omezím podat jen několik dojmů a myšlenek, jež mi zvláště utkvěly.

První je zdejší zájem o unii vůbec. Tato myšlenka už není cizí. Ani nelze říci, že je vyhrazena jen nám, Slovanům. Zájem o unii se šíří všude. I zde v naší koleji je několik německých spolubratří, kteří se chtějí věnovat práci pro splnění vroucího přání Kristova: ut omnes unum sint (aby všichni jedno byli).

V Mnichově je kolej sv. Ondřeje, určená k výchově apoštolů pro Orient, zvláště pro Rusko. — Její rektor P. Chrysostomus Baur O. S. B. mluvil u nás v neděli při akademii na téma: „Sjednocení Východu a Západu u království Kristově“. — V koleji je teď asi 15 alumnů, většinou Němců. Studuje tam též mladý Ukrajinec, jáhen Vladimír Andrušív, který přísluhoval jako jáhen při nedělní liturgii. Sloužil jí P. Michael Tarchnišvilj (rodem Gruzinec) z téže koleje, který též v sobotu večer přednášel o Orientě.

A není zájem o unii jen zde v Německu. Není též tato touha, pracovat pro Krista v Orientě, zvláště v Rusku, jen u nás, katolíků. Téměř jsem se zhroutil, když P. Baur OSB. ve své přednášce vyprávěl, jak se na „sv. Rus“ chystají i jiní:

Sektáři v Americe i v jiných zemích zřizují už dnes semináře pro svoje kazatele speciálně pro Rusko: baptisté, metodisté a j. Za 6 měsíců je takový kazatel hotov. Než se u nás pro tuto práci připraví jeden kněz, mají oni za tutéž dobu a tytéž prostředky aspoň 14 kazatelů hotových. A lid, jak P. Baur myslí, půjde za

prvním, kdo mu s evangeliem přijde. Neboť v tom stavu, v jakém bude po celém protináboženském běsnění, nedovede hned rozeznat pravdy od nepravdy. A touha po Bohu přece zůstává v hloubi jeho duše!

Čsl. ministr Beneš — vyprávěl P. Baur — prý se vyjádřil, že do tří let může přijít v Rusku náboženská svoboda. Je to sice jen: „může“, ale nemožné to není.

Což kdyby k tomu skutečně došlo? Byli bychom připraveni? Nepropásli bychom zase nejhodnější příležitosti?

Přišla mi při té přednášce na mysl slova našeho novicmistra, zemřelého P. Jos. Lepky T. J., která nám řekl jednou v noviciátě: „Snad je dnešní protináboženský boj v Rusku v rukou Božích jen prostředkem k sjednocení! Společné utrpení sblíží křesťany, odstraní staré předsudky... — A Rusko stane se snad novým misijním územím...“ — Prostředek věru hrozný — ale nevyzpytatelné jsou cesty Boží. A nějaký smysl, díváme-li se okem víry, celé protináboženské běsnění mítí musí!

Ale kde je dosti apoštolů, kteří by tomuto 160milionovému národu rozžali opět světlo pravé víry? — Či zmizely staré překážky jen proto, aby se ubohý lid stal znovu obětí falešných proroků a kořistí dravých vlků, místo aby byl vrácen jednomu pravému ovčinci — království Kristovu?

Je-li cíl a smysl dnešního protináboženského boje v Rusku ten, aby byly vymýceny překážky sjednocení, je to znamením, že Bůh chce, aby se ruský národ konečně vrátil k jediné, pravé Matce — Církvi Kristově. — A pak se nemusíme bát: Bůh dovede svého cíle dosáhnout! — Ale On ho dosahuje pomocí nás — lidí...

Modlete se, bratři, aby byl brzy jeden ovčinec a jeden pastýř! I aby Pán poslal mnoho nových dělníků na vinici Svou!

Krajanské školství v Belgii.

Ve Winterslagu je čsl. škola soukromá vydržována po stránce osobní i věcně od tamější správy dolů. Jsou to vlastně školy dvě, jednotřídní chlapecká a jednotřídní dívčí. Učitelské síly vybírá si v Československu správa dolů sama a přihlíží při presentaci k jejich způsobilosti k vyučování katolickému náboženství. To se děje podle belgických osnov po 3 hodinách týdně, rozdělených na 6 denních půlhodin, položených na počátek dopoledního vyučování. Škola tato je v Belgii z čsl. škol nejstarší; byla založena roku 1924-25 a dovršila letos 10 let svého trvání.

Nejmladší co do trvání je čsl. škola ve Z w a r t b e r g u, kde se vyučuje letos teprve druhý rok (založena roku 1933). Je to čsl. škola státní — učitelské síly vydržuje i ustanovuje ministerstvo školství a národní osvěty v Praze. Náboženství vyučují třídní učitelé — 2 hodiny týdně podle osnov čsl.

Ve W a t e r s c h e i trvá čsl. škola od roku 1930. Je dvoutřídní,

státní, smíšená. Učitelské síly platí a ustanovuje rovněž ministerstvo škol. a nár. osvěty v Praze. Důlní správa, jež poskytuje budovu a věcné potřeby a platový příspěvek, vyhradila si, že nesmí být ustanoven učitel nekatolického vyznání a že bude vykonáván

Východní liturgie v Pullachu.

zvláštní dozor na vyučování náboženství, jež svěřila řediteli flámské školy. Vyučování náboženství však z ochoty obstarávají členové čl. provincie Tovaryšstva Ježíšova, dlící na studiích v Lovani nebo v Maastrichtu. Cestovní výdaje jim platí správa důlních podniků. Pro vzdálenost (z Lovaně 70 km, z Maastrichtu 50 km vlakem) a pro překážky rázu studijního nemohou než dojížděti jednou za 14 dní (v den určený pro odpočinek od studií) a absolvovati polovinu hodin osnovami vymezených. Byli to títo:

- Školní rok 1930-31 P. J. Weis-Nägel S. J. z Lovaně,
- školní rok 1931-32 P. Frant. Šilhan S. J. z Maastrichtu,
- školní rok 1932-33 P. Frant. Němec S. J. z Maastrichtu,
- školní rok 1933-34
- školní rok 1934-35 Fr. Bohumil Boček S. J. z Lovaně.

Pomůcky k vyučování náboženství, zejména učebnice (katechismy a dějepavy) jsou vesměs dary Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje z Olomouce, který pamatuje zásilkami knih i pro ostatní potřeby krajanů. Podobně zasilá pravidelně zásilky časopisů Spolek sv. Řaafa, Vystěhov. stanice, Praha-Vysočany. Ze soukromých prostředků byl opatřen i cestovní promítací přístroj a serie světelných obrazů k vyučování náboženství, hlavně k biblickým dějinám, jimiž se nahrazuje nedostatek biblických obrazů nástěnných. Výsledky práce přes nepříznivé okolnosti jsou pozitivní. Náboženská situace se již zlepšila a lze očekávat další pokrok. Zasluhu mají kněží, vysílání Apoštolátem sv. Cyrila a Metoděje, jako kanov. msgr. Fr. Jemelka, univ. prof. dr. Foltynovský, P. Bartoník T. J., P. J. Vondra T. J., P. Bruno Restel T. J. a j. Kromě nich pracují stále mezi krajaný pastoračně kněží čl. provincie řádu Tov. Ježíšova, studující poslední rok theologii v Maastrichtu nebo v Lovani, kteří nejsou vázáni vyučováním náboženství v české škole ve Waterschei. Mají však na starosti nejen čl. menšiny v Belgii, nýbrž i v Holandsku, takže do jednotlivých osad mohou nejvýš 2—3krát do roka. V posledních letech takto pracovali zejména P. Václav Feřt T. J., Fr. Šilhan T. J. a P. Vondra T. J., v přítomném roce P. Frant. Němec T. J. Jejich práce pro povznesení náboženského života českých horníků je zároveň v plném slova smyslu prací vlasteneckou a národně uvědomovací. Není-li idealismu ve věci víry a povinnosti k Bohu, nacházíme tutéž vlažnost nebo přímo lhostejnost k povinnostem vůči svému národu a jazyku. Tato zkušenost je každodenní, kde krajané žijí rozptýleně a nemohou se opíratí než o duchovní fond vlastní. Ani ve jmenovaných 3 obcích nechybí případů, že se v českých rodinách česky mluví a že české děti najdeme, bohužel, i ve škole flámské. Ze všech dětí navštěvujících tři české školy v Belgii je 151 římskokatolických (84 proc.), 18 řeckokatolických (10 proc.), 8 čes. bratr. evang. (4 proc.) a 4 bezvyznání (2 proc.).

Tři neděle u sovětských bezbožníků.

F. Vondráček-Habětíněk.

(Dokončení.)

Povede vývoj hospodářský a politický SSSR ku změně názoru na hodnoty duchovní? Přinese ústup od diktatury politické a hospodářské i skutečnou svobodu vyznání?

Představy, které má většinou naše veřejnost o poměrech v SSSR, byly vytvořeny hrůzou skutečnosti krutého vojenského komunismu a nejradikálnějšího hospodářského převratu, jaký kdy svět viděl. Přírozeně dotkl se tento vliv zvláště citové stránky jak u zásadních obdivovatelů sovětů, tak i u jejich odpůrců a zatížil pravdivé poznání sovětských poměrů. Sovětské znalosti o nás ne-

jsou však o nic lepší. Abychom aspoň jeden příklad uvedli: v úředně schválených učebnicích zeměpisu učí se, že (plzeňské) Škodovy závody jsou v Brně.

Přijetím velké generální linie Stalinovy, odmítnutím stoupců pravověrného marxismu, který hlásal revoluci pro revoluci, nastupuje SSSR vývoj, jenž v celku i v podrobnostech nesmí našemu veřejnému mínění uniknouti. Právě tento poslední vývoj SSSR snaží se smířit komunistickou teorií se životem a tím namnoze i zrazuje svou drsnou minulost.

Země velkých změn.

Bylo-li kdesi v českých listech konstatováno, že „komunismus byl dobrý jen pro revoluci, pro boření, a ne pro výstavbu“, všimněme si všech změn, které Stalin provedl. Uchylují se dnes radikálně od původních chiliastických plánů komunismu tak, že Stalinův režim právem sám sebe nazývá „socialistickým realismem“. Bude mít tolik upřímnosti a důslednosti, aby po velkých změnách hospodářských a politických přikročil k nezbytné změně komunistické ideologie tak, aby vytvářela a nikoliv bořila život velikého národa? **O s u d o v á o t á z k a!**

Dosavadní poměry nebyly jen povrchní. Po odstranění „uravnílovky“, t. j. komunistické zásady o stejných mzdách pro každého (nivelisace), bylo přikročeno k hodnocení práce podle výkonu a jakosti jeho. Tak přijato hodnocení práce všude jinde platné. V mzdové soustavě sovětské nalezneme dnes leccos, co je programovým požadavkem katolických sociologů: na př. rodinná mzda. I v některých otázkách morálky tak se prakticky přiblížil SSSR a jeho režim stanovisku křesťanskému, že se octl dokonce v příkrém rozporu s míněním našich levicových kruhů komunistických. Homosexualitu na př., pro jejíž beztrestnost se tak exponuje naše socialistická levice proti dosavadnímu čl. zákonodárství, trestá sovětský zákoník 10letým vyhnáním. (Nejlepší sovětský herec dlí proto na Sibíři, i vysocí úředníci zahraničního komisariátu.)

Manželství, rodině a výchově přinesla letos nová zákonitá opatření sovětská tak mocnou podporu, že možno mluvit o změně komunistické ideologie na tomto důležitém poli národního života. Nová nařízení omezují volnost rozvodu, zvyšují poplatky za rozvod, zvyšují tresty těm, kdož neplatí alimentů ženě a dětem, trestají policejně špatné rodiče, činí je přímo odpovědný za jejich děti.

Výchova ve škole, dětských ústavech zpřísněna, zdisciplinována a zaveden pro celý stát stejný systém výchovy a učení. Neobyčejně rozsáhlá opatření zachycují děti nemající rodičů, chuligány a bezprizorné, do četných zvláštních ústavů. Změny ve školství jdou za starými osvědčenými vzory ciziny (zavedení uniforem pro školáky a školní legitimace, dospělí mají občanské legitimace, pasy). Každá mravní nevážanost, špatný poměr ma-

želů k sobě, k dětem, k společnosti, neplnění povinností, jsou prohlašovány za jednání nebolševické, za levíčácké úchylky nebo buržoasní, saninovské přežitky. Rodině dává se zase místo, jaké jí patří v rámci společnosti a sny o rozbití rodiny a vytvoření jednoho nesmírného kolektivu — patří opuštěné minulosti! Komunistické mládeži se většinou znechutila dravá politika!

Naprosto překvapuje posuzovatele sovětů, soudícího podle starých informací nebo podle naší komunistické kašoviny, stanovisko bolševického Ruska k vlasti, k její obraně a k vojenství. Vytváří se nový sovětský patriotismus, lásku k vlasti budí v duších dětí, dělníků v továrnách. Mluví se na vesnici o ocelových koních traktorů. Brannost a láska k vlasti nejsou jen heslem, ale přecházejí do celého Ruska. Nabývají mystického jakéhosi rázu, vedou k sebeobětování (na př. „skokani“ se strojními puškami do zad nepříteli na kijevských manévrech).

V lednu byla také změněna sovětská ústava z diktatury průmyslového proletariátu v sovětskou demokracii. Každému občanu dává rovné, přímé a tajné hlasovací právo. Stalin 1. května mluvil o bolševicích partajních a nepartajních; chce znát jen sovětské loyální občany. Občanských práv jsou dosud zbaveni býv. vysocí hodnostáři, průmyslníci starého režimu a duchovní. Molotov uvádí jejich počet necelá 2 procenta všeho obyvatelstva — ale ze 160 milionů lidí je to přes 3 miliony lidí bezprávných.

Odstraněno bylo stranické zásobování s rozdílnými cenami a zavedeny jednotné ceny pro všechny, ač tím vlastně bylo poškozeno dělnictvo, komunisté.¹ Zrušeny byly politické úřady při traktorově-strojních stanicích na venkově MTS, které byly nástroji diktatury. Sedlák dostává stejná práva s dělníkem, (ač dříve byl jeho poměr k průmyslovému dělníku jako 1:5). Přiřazáno bylo právo na soukromé užívání určité výměry půdy, počtu domácích zvířat pro kolchozníky. Také v zemědělství zaveden odstupňovaný systém mezd při výrobě průmyslových plodin (cukrovky, slunečnice, bavlny lnu atd.). Celý rok 1935 uplývá vlastně ve znamení úsilovných snah Stalina, aby usmířil a získal ruskou vesnici různými ústupky (prosazením zásady soukromého vlastnictví pro sedláka, demokratisací, zrušením nuceného zásobování a uvolněním obchodu zemědělskými výrobky), které jsou s komunistického stanoviska přímo kacířské.

Diktatura hospodářská a politická v SSSR postupně se uvolňuje, aby usnadnila vžívání se sovětského zřízení v SSSR. „Silný“ Stalinův režim čím dále tím více chce uplatňovat všechny síly národa, projevuje smysl pro potřeby života a neulpívá na starých papírových zásadách ani vlastního komunismu. Je-li to cesta k opravdové toleranci, která se má projevit, až se zformují správně všechny síly duchovní, ukáže budoucnost.

¹ Atentát na Kirova byl výsledkem nespokojenců zleva!

V oboru náboženském, k němuž se přirozeně váže největší naše pozornost a zájem, nezůstane asi bez významu a vlivu celkový vývoj sovětské společnosti. Aktivní protináboženský boj ztížila tvrdá skutečnost! Svaz bojujících bezbožníků jako státní organizace postihuje právě nedostatek prostředků — zkrácený rozpočet t. zv. dotace pro jeho činnost — tím je otrěseno jeho dřívější místo na výsluní vlády. Jak ve skutečnosti vypadá protináboženský boj, ukazují resoluce a varovná volání Svazu bojujících bezbožníků. Mládá generace nepodléhá už tak vášnivě protináboženským heslům.

Nesmírné náboženské podzemí ponecháno samo sobě tvoří vlastně spoustu nekontrolovatelných sekt, rozleptávajících duchovní jednotu národa. Není možno na dlouho zneuznávat anebo zavírat oči před státním významem velké organizace církevní, jejíž činnost je řízena z jediného více méně kontrolovatelného ústředí. Pošetilý způsob boje stoupenců starého režimu proti kolchozům, pokud zneužívá důvodů náboženských, těžce znesnadňuje posici duchovních hodnot v SSSR.

Komunistické listy debatují — rozčileně — s dopisy vlastních stoupenců, poukazujících na křesťanské zásady, které potírají škodlivý egoismus člověka a které by byly právě komunistu znamenitou podporou („Bezbožník“ č. 8.). Jsou nuceny polemizovat s tvrzením svých čtenářů, že „náboženství jest užitečné pro socialismus“, anebo s projevem jejich litosti, „že komunistická strana nechce zesílit svoji tvůrčí práci úctou k božským příkazům Krista!“

Nové Rusko třeba objektivně poznati

Na večeru u čl. vyslance v Moskvě p. Pavlů mluvil býv. předseda III. Internacionály, dnes šéfredaktor „Izvěstij“ p. Bucharin. Jeden z hlavních sloupů ruského komunismu, třeba dnes stojí poněkud stranou největší politické práce. Ve svém proslavu, z nejvýznamnějších projevů, kterými naši čl. novinářskou delegaci uvítalo nové Rusko, provedl skvělou analýsi toho, co bylo a co je dnes.

„Dnešní Rusko není Ruskem předválečné sebestpitvající inteligence, neschopné praktické práce, není Ruskem revolucionářů pro revoluci, není Ruskem mystickým, neschopným skutečného života. Není Ruskem, utlačujícím cizí národnosti, není Ruskem, šlapajícím velké přirozené vlastnosti vlastního národa — lidu. Nechce nic jiného než míti oči široce otevřené a sledující, hodnotící, neboť jen objektivním poznáním se lidé — národy sblíží, dorozumívají, chápou.“ V osobním rozhovoru zdůraznil mně pan Bucharin,

² Je přímo encyklopedií lidské hlouposti, co snesla pravdivého i nepravdivého sovětská literatura o pověrách špatně chápaného „pravoslavi“.

když jsem se mu představil jako redaktor katolického listu, že „nesmíme hodnotiti pravoslavnou církev a ztožňovat ji s poměry katolickými. To nebylo nic křesťanského! My víme velmi dobře, jak katolická Církev organizovala kooperativy (družstevnictví), profsojuzy (dělnické a jiné odborové organizace), širokou charitativní činnost, a to vše ostatní, co ji sblížuje se všedním, praktickým životem. Tou pravoslaví nebylo, proto ztratilo souvislost s ruským osudem. V Rusku nikdy nebylo právě náboženské svobody.“

Po této řeči sovětského politika jsem si uvědomil, jako málokdy jindy, praktickou činnost Církev v živém křesťanství a její hlubokou sociální moudrost, když stála u každého velkého díla k zlepšení člověka. Byl jsem vděčen Církvi jako Čech, jako Čechoslovák za obezřetné vedení našeho národa, našeho lidu, kterého se mu dostávalo a stále dostává křesťanskými ideály formulovanými a šířenými Církví katolickou.

Toto poznání nikdy nebylo tak silné, tak vděčné, jako v zemi, která provádí — dokončuje největší pokus v dějinách, chtějíc formulovati život a zřízení společnosti bez křesťanských ideálů — s vyloučením všeho duchovního — tedy na podkladě ryze materialistického. A život, který má svou logiku pravdy a mstí citlivě každé poblouznění, vrací společnost v sovětském Svazu zase na ony základy, které formulovalo křesťanství, ať již v otázkách mravních, sociálních, hospodářských či státních.

Československým a katolickým úkolem je, a bychom si vytvářeli přímo ze sovětského materiálu a skutečnosti správnou představu o SSSR a nepřebírali mínění a informace, v nichž ke skutečnosti jsou přimíseny osobní trpkosti, a kde pravda je zkreslena zbožnými přáními, ale často imperialismem. Nedivájte se na SSSR ani rudými, ani žlutými, ani carskými brejlemi, musejí se českoslovenští katolíci a zejména mladá československá generace, zbavit nepravdivých představ o sovětském Rusku, když před ní stojí velký a nádherný cíl: býti prostředníkem mezi duchem Západu a Východu. Musíme káceti bílé, rudé a žluté legendy! Pokud jde o informace sovětského světa o našich, zvláště katolických poměrech, je tam tolik nesprávností, nemožností, že třeba na jejich vymýcení vytvoříti celé pětiletky!

*

Čsl. novinářská delegace prohlédla si za své cesty v SSSR Moskvu, Leningrad, Dněprostroj, Kramatorské závody (v Doneckém basénu, druhý největší podnik na světě na zařizování vysokých

pecí a těžkého průmyslu vůbec), kolchoz Rohaň, Charkov a Kijev. Viděla výsledky sovětské diktatury ve výstavbě průmyslu, přeměně zemědělství, v úsilí o změnu ruského života, duše, člověka. Viděla společnost diktátorsky řízenou a usměrňovanou. Viděla vyrůstající nesmírné nové síly v ruském lidu utlačovaném dřívějším režimem. Viděla nádherné výsledky práce národa, který i za cenu své životní úrovně připravuje se k zápasu s jinými

ČSL. SOUKR. ŠKOLA VE WINTERSLA-
GU.

diktaturami neméně bezbožnickými než byla sovětská diktatura sama. Viděla potvrzení správnosti mnoha zásad, především zásad duchovních a mravních, na nichž jest budován život a kultura naší domoviny. Přijela v celku s nadšením, neboť to vše, co dříve SSSR odlišovalo od Evropy, co bouřilo svědomí celého světa, pozvolna tam mizí pod tlakem života!

Po velkolepém pokusnictví musí nastoupiti uznání všech křesťanských hodnot života. Tím také pomalu, neslyšitelně, nepozorovatelně obnovuje se obraz Krista na širé Rusi, zastřený na 17 let rudým oblakem. A naše láska k lidu, který prošel mořem krve a slzí, volá novému Rusku starý jeho pozdrav: Christos voskrese!

Jubilejní rok 1885 ve světle rakouského zpravodajství.

*Podle archivního materiálu Zemského úřadu v Brně podává
Boh. Zlámal.*

Boje o ráz velehradské slavnosti.

Pravoslavné kněžstvo ruské, které společně s nacionálními kruhy snilo o společné oslavě s katolíky na Velehradě, vystoupilo ostře proti účasti pravoslavných věřících na těchto slavnostech tehdy, když politický klerus českomoravský vyloučil z oslav všechny politické vlivy panslavistické a prohlásil slavnost za čistě katolickou a národní.

Ne tak laické kruhy ruské, ovládané panslavistickými ideami. Ty stále doufaly, že na slavnostech se uplatní jejich záměry a pracovaly k tomu, aby na oslavách bylo zastoupeno také Rusko a pravoslavná církev důstojným a historickému významu slavnosti přiměřeným způsobem.

V těchto snahách se jim v zemích českých dostalo vítaného pomocníka v českých liberálech. Těmto svobodomyšlníkům, jak je tehdy nazývali, politicky organisovaným u mladočechů, nelze upříti vlasteneckého zápalu, jež projevovali při každé příležitosti. Je zřejmé, že svatometodějské jubileum bylo k tomu jedinečnou příležitostí. Zbývala však velmi těžká otázka, jak rozřešit účast na těchto jubilejních oslavách. Slovanské apoštoly chtěli čeští liberálové uctívat jako první velké představitele národní ideje. Jedině tato myšlenka měla být heslem pro velehradské oslavy. Výlučně katolický ráz oslav, jaký prý si samozvaně osobují ultramontánští kněží, je zneužitím a znehodnocením významu jubilea, a čeští liberálové nemohou na Velehradě dělati štafáž „klerikálům“.

Tuto Církvi nepřátelskou psychosu mezi českými liberály kreslím nám dopodrobna přednáška JUDr. Kallaše na týdenní schůzi Klubu národní strany svobodomyšlné v Praze dne 2. prosince 1884. Mor. místopředsedství dostalo o ní tuto zprávu:

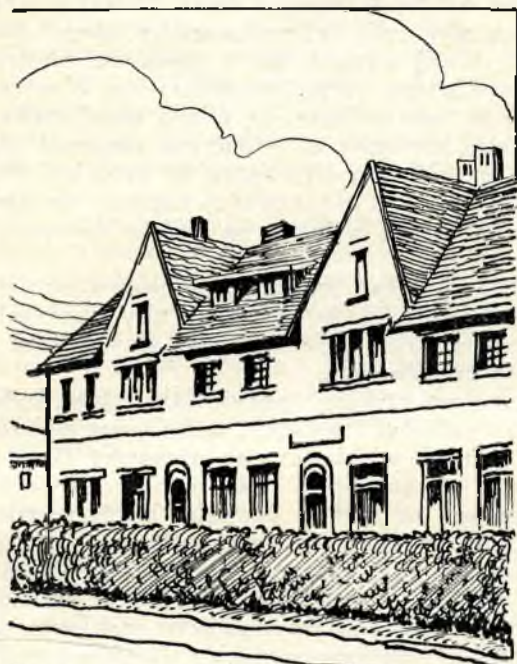
Na programu této schůze byla diskuse o národním významu velehradských slavností. Předseda profesor Tilšer podotkl v zahajovacím proslovu, že tento program byl vybrán proto, aby se objasnily vliv slovanských apoštolů na současnou situaci Slovanů.

Profesor Kallaš hleděl v přednášce vysvětlit tehdejší pozornost a zájem Říma o Slovanův diplomatickou taktikou Říma. Francie byla poražena, Rakousko vyloučeno z německého svazu; na druhé straně Rusko neobyčejně rozšířilo svou moc na východ a na jich. Kdykoli se národy dostaly do styku s Římem, vždy prý to mělo pro ně neblahý vliv. Akce římská brzdila vývoj a konsolidaci národů.

Tomuto vlivu Říma byli prý vystaveni Slované na Labi a pozbyli své samostatnosti.

V dějinách Čechoslovanů jsou prý pouze dvě ideální údobí, kdy tito měli svůj národní stát i národní církev. To bylo za Metoděje na Moravě a za Husa v Čechách.

Rostislav, boje se německého vlivu v latinské Církvi, rozhodl

ČSL. ŠKOLA VE WATERSCHEI.

se zavést na Moravě obřady řecké církve, která nikde nezavedla latinského ritu.

Na Moravu by poslán sv. Metoděj, a ten na celé Moravě zavedl slovanskou liturgii. Když byl od německých biskupů ze zjištěných důvodů obžalován v Římě, papež Mikuláš omezil slovanskou liturgii jen na určité kraje a nařídil, aby se evangelium při mši sv. četlo latinsky.

Svatopluk podporoval Metoděje a porazil Němce, načež papež Hadrián znovu zavedl slovanskou liturgii při všech obřadech.

Němečtí biskupové a latinští kněží podezřívají však Metoděje stále. Jeho vliv klesal, papež ho dal do klatby a slovanskou liturgii vůbec zapověděl. Řím tedy zničil národní slovanskou církev!

Jmen slovanských apoštolů se prý v nynější pro Slované velmi

důležité době využívá k jednostrannému názoru, jako by si Řím byl získal nepomíjejících zásluh o jejich (Slovanů) postavení a jako by pouze západní Slované uctívali památku těchto apoštolů, když se Řím obou apoštolů tak velmi ujímá proti východním Slovanům.

„Měl-li by¹² tento ráz býti vtisknut velehradské slavnosti, mohlo by se státi, že by bylo hozeno mezi Slovany jablko nesváru. Bude tudíž nutno, aby celý českoslovanský národ důrazně a otevřeně (sehr und offen) vyznal, že v památce obou slovanských apoštolů uctívá své první velké představitele (Vertreter) národní myšlenky a že je si toho vědom, že nikdo není oprávněn, prohlašovati velehradskou slavnost za výlučnou slavnost západoslovanských latinských katolíků, a okolnosti, že hrob sv. Metoda se nalézá na Velehradě, tedy na slovanském západě, využívati ke skrytému zákazu, že východní Slované se těchto slavností nesmějí účastnit.“¹³

Po přednášce se přihlásil ke slovu spolupracovník „Národních listů“ Karel Tůma. Podotkl, že je nutno, aby liberální česká frakce zaujala stanovisko proti velehradským slavnostem a vystoupila proti nim nějakou manifestací.

„Národní slovanskou církev,“ pravil dále, „jaká byla za Metoda a za Husa a o níž usíloval Havlíček, nemůžeme požadovati, poněvadž vláda k ní nesvolí s ohledem na německý živel v Čechách a poněvadž by proti ní vystoupilo duchovenstvo a celý Řím.

Nějaké manifestace se strany českého duchovenstva, která by spočívala v tom, že by kněz na Velehradě hájil otevřeně s kazatelný zásluhy Metodovy o Slovany, nemůžeme očekávatí(!)

Uspořádáním nějakého velkého národního sjezdu (Volksversammlung) při velehradských slavnostech, mohlo by sloužiti „klerikálům“ jako štafáž, a nedoporučuje se. Nezbyvá tedy nic jiného, než abychom tiskem působili na masy slovanského lidu a po dobu velehradských oslav na mnoha místech Moravy svolali sjezdy (Volksversammlungen), na nichž by se lidu v náležitém světle objasnili význam metodějského jubilea.“

Tento způsob manifestace byl účastníky schválen (gutgeheissen). Předseda Tilšer poděkoval oběma řečníkům a poznamenal, že velehradské oslavy budou zahájeny teprve za několik měsíců a tudíž se naskytne příležitost, nějakým směrem proti nim vystoupiti.¹⁴

*

Jako na zavalanou přišla těmto českým opozičníkům zvláštní žádost nacionálních ruských kruhů, o nichž jsme se zmínili, že

¹² Překládám doslovně.

¹³ AZU Brno, na u. m. Zpráva, kterou poslalo české místodržitelství dne 11. prosince 1884 moravskému místodržitelství.

¹⁴ AZU Brno, tamže. Schůze trvala od 8 do 10 hodin večer. Súčastnilo se jí podle zprávy 30 osob, členů spolku a hostí. Důvěrník, od něhož zpráva pochází, byl schůzi přítomen. — Snad je to jen náhodou, že již na třetí den („Hlas“, 1884 9. 12. č. 97) po schůzi zpytuje liberálům svědomí pražský dopi-

i po odmítavém stanovisku pravoslavného kleru vši silou se zazovaly o účast Ruska na velehradských slavnostech. Slovanský dobročinný spolek v Petrohradě se jednomyslně usnesl ve schůzi dne 28. listopadu 1884 na tom, aby se podnikly nutné kroky k tomu, aby na cyrilometodějských oslavách na Velehradě bylo důstojně zastoupeno Rusko a pravoslavná církev. V tom smyslu se spolek obrací s důvěrou na dra Julia Grégra dopisem ze dne 12. prosince 1884. Oznamuje mu rozhodnutí spolku, pracovati všemi prostředky pro účast pravoslavného Ruska na Velehradě. „Českomoravský a polský klerus,“ tak praví, „nasazuje všechny páky, aby vyloučil pravoslavné věřící ze slavnosti a snížil ji na pout jen katolických mas. Proti této snaze se chce spolek obrátiti a opřiti se ultramontánské tendenci heslem: „Slovansko-národní jednota a vzájemnost.“

Spolek doufá, že smí počítati s tím, že toto heslo nalezne živou ozvěnu v srdcích eminentní většiny českého národa a že slovanské obyvatelstvo Čech i Moravy půjde radostněji za praporem slovanské jednoty a bratrství než za katolickou korouhví.

Poněvadž však tato vůdčí myšlenka potřebuje místního vhodného provedení, obrací se spolek s důvěrou na dra Julia Grégra, uznaného a osvědčeného strážce slovanské ideje v Čechách, s nejnáléhavější prosbou, aby se přidal k akci spolku a převzal vedení v Čechách a na Moravě.

Všechny výlohy s tím spojené ponese spolek a nutný obnos (Baarmittel) podle potřeby ihned poukáže.¹⁵

Dr. Grégr odpověděl kladně a zároveň předložil spolku již podrobný program slavnosti.¹⁵

V Petrohradě přijali spolupráci mladočechů s nadšením. Vybidli znovu dr. Grégra, aby do francouzských politických listů a revui hleděl získati dopisovatele z Čech, kteří by psali ve smyslu panslavistickém.

Z popudu téhož spolku mladočeši, kteří prý chystali svou manifestaci i na Velehradě, vyjednávali současně s přípravným výborem pro cyrilometodějské (pravoslavné) oslavy v Trnovu v Bulharsku. Oboustrannou účastí na přípravách, totiž jak pro Velehrad, tak pro Trnovo, dá prý se celým slavnostem ráz ostře panslavistický a jejich výlučně katolická povaha se setře.¹⁶

sovatel Hlasu. Vysmívá se jím, že ve své zaslepenosti chtějí uctívat sv. Cyrila a Metoděje a současně nenávidí té Církve, k níž svatí bratři patřili a jež jimž jsou světci. Později se ovšem polemika přiostrhuje. Katolická obrana se zaostřuje hlavně proti „Národním listům“, které byly tribunou liberálů.

¹⁵ AZU, Brno, na u. m. Tato zpráva (asi pražského policejního ředitelství), jež nese datum 12. prosince 1884, je připojena (v opise) k přípisu ministerstva vnitra moravskému místodržitelství ze dne 17. ledna 1885, 200-M. I.

¹⁶ Podle jiné zprávy (asi pražského policejního ředitelství) ze dne 30. prosince 1884, která je rovněž připojena k přípisu ministerstva vnitra moravskému místodržitelství dne 17. ledna 1885. (AZU Brno, na u. m.)

Růženec ve východní Církvi.

— a.

III.

Růženec slavný.

(Modlí se v neděli, v úterý a v sobotu.)

Předříkávající: I. tajemství: slavné zmrtvýchvstání Kristovo.

Doufání naše, Maria, konajíce památku zmrtvýchvstání Kristova, abychom oblékli se v nového člověka, který je stvořen podle Boha v spravedlnosti a svatosti pravdy, vyprošujeme si od Pána.

Lidé: Dejž to, Pane!

I. sbor: Otče náš, ...

II. sbor: Chléb náš, ...

Předříkávající: Jakož Tvé je království ...

Lidé: Amen.

K j e d n o t l i v ý m Z d r á v a s ů m :

1. Pán skutečně vstal. (Luk. 24, 34.)

2. A ukázal se Šimonovi (tamtéž).

3. Anděl Páně sestoupil s nebe, a přistoupiv, odvalil kámen a posadil se na něm. (Mat. 28, 2.)

4. Nebojte se vy! Neboť vím, že hledáte Ježíše, který byl ukřižován ... vstal jest zajisté, jak byl řekl! (Mat. 28, 5, 6.)

5. I běžely (ženy) oznámit to mučedníkům jeho. A hle, Ježíš potkal se s nimi a pravil jim: Radujte se! (Tamtéž, v. 8 a 9.)

6. Ježíš řekl jí: Maria! Ona obrátivši se, dí jemu: Rabboni! Což znamená: Mistře! (Jan 20, 16.)

7. „Zůstaň s námi!“ — I vypravovali oni, jak jej poznali v lámání chleba. (Luk. 24, 29, 35.)

8. Pokoj vám! — Proč se děsíte? Já to jsem! (Tamtéž v. 36, 38, 39.)

9. Nebuď nevěřícím, ale věřícím. „Pán můj a Bůh můj!“ (Jan 20, 27, 28.)

10. „Pane, ty víš, že tě miluji.“ — „Pas beránky mé, pas ovce mé.“ (Jan 21, 15, 16.)

Sláva Otcí ...

Předříkávající: II. tajemství slavné: Nanebevstoupení Páně.

Doufání naše, Maria, konajíce památku nanebevstoupení Ježíše Krista, abychom vším pomyslením svým přílnuli k nebeským dobrům, vyprošujeme si od Pána.

Lidé: Dejž to, Pane!

Otče náš atd. (jako dříve).

1. Dána je mně všeliká moc na nebi i na zemi! (Mat. 28, 18.)

2. Jdouce tedy, učte všechny národy, křtíce je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. (Tamtéž v. 19.)

3. Přijměte Ducha svatého: komu odpustíte hříchy, budou mu odpuštěny. (Jan 20, 22, 23.)

4. A hle, já jsem s vámi po všechny dni až do skonání světa. (Mat. 28, 20.)

5. A já pošlu zaslíbení Otce svého na vás. (Luk. 24, 49.)

6. I vyvedl je do Bethanie, a podzvih rukou svých, dal jim požehnáni. (Tamtéž v. 50.)

7. A když Pán (Ježíš) byl k nim domluvil, vzat jest do nebe. (Marek 16, 19.)

8. A usedl po pravici Boží. (Tamtéž v. 19.)

9. Muži galilejští, co tu stojíte, hledíce do nebe? (Skut. apošt. 1, 11.)

10. A oni poklonivše se jemu, navrátili se do Jerusalema s radostí velikou (Luk. 24. 52.)

Sláva Otci...

Předřikávající: III. tajemství slavné: Soslání Ducha svatého na apoštoly.

Doufání naše, Maria, konajíce památku soslání Ducha svatého na apoštoly v den letnic, darů Ducha sv., horlivosti pro katolickou Církev a rozšíření křesťanské víry si vyprošujeme od Pána.

Lidé: Dež to, Pane!

Otče náš atd.

1. Ti všichni jednomyslně trvali na modlitbě s Marií, matkou Ježíšovou. (Sk. ap. 1, 14.)

2. A když se naplnilo dní padesát, byli všichni spolu na jednom místě. (Sk. ap. 2, 1.)

3. Tu povstal náhle hukot s nebe, jako přicházejícího prudkého větru a naplnil všechn dům. (Tamtéž v. 2.)

4. I ukázaly se jim jazyky jako ohnivé rozdělujice se a posadil se na každém z nich (jeden). (Tamtéž v. 3.)

5. A všichni byli naplněni Duchem svatým. (Tamtéž v. 4.)

6. A počali mluvíti jinými jazyky, jak ten Duch dával jim promlouvati. (Tamtéž v. 4.)

7. I stoje Petr s jedenácti, pozdvihl hlasu svého a mluvil k nim. (Tamtéž v. 14.)

8. Slyšice to, zkrúšení jsou v srdci, i pravili: Co máme činit, muži bratří? (Tamtéž v. 37.)

9. Množství pak věřících bylo jedno srdce a jedna duše. (Sk. ap. 4, 32.)

10. Trvali pak v učení apoštolském i v sdílnosti lámání chleba a na modlitbách. (Sk. ap. 2, 42.)

Sláva Otci...

Předřikávající: IV. tajemství slavné: Zesnutí a nanebevzetí přesvaté Bohorodičky.

Doufání, naše, Maria, konajíce památku tvého zesnutí a nanebevzetí, svaté, klidné a křesťanské smrti a nezměnitelné lásky k tobě, Přechistá, si vyprošujeme od Pána.

Lidé: Dež to, Pane!

Otče náš atd.

1. Z tebe úsvit života, pramene panenství jsi neporušila, jak by tudíž tvé přecistě a život počínající tělo mělo být účastno zkoušky smrti? (Kánon Zesnutí, píseň 6.)

2. Života byvši chrám, život věčný jsi obdržela: smrtí jsi přešla k životu. (Tamtéž, pís. 6.)

3. Milý můj mluví ke mně: Vstaň, přítelkyně má, krásná má! (Píseň písní, 2, 10.)

4. Hle, zima již přešla, deště minuly, přestaly. (Tamtéž, v. 11.)

5. Až ochladne den a nakloní se stíny, vrať se! (Tamtéž, v. 17.)

6. Kdo jest ona stkvějící se jako zora, překrásná jako měsíc, jasná jako slunce? (Tamtéž, v. 6, 9.)

7. Kdo jest ona vycházející z pouště jako sloupek dýmu vycházejícího z vonného koření myrhy a kadidla? (Tamtéž 3, 6.)

8. Se mnou s Libanu, snoubenko, se mnou pojď! (Tamtéž 4, 8.)

9. Táhněz mne, za tebou půjdeme. — Uvedl mne král do pokojů svých. (Tamtéž 1, 3.)

10. Andělé spatřivše zesnutí přecistě, užasli, že dívka vychází ze země na nebe. (Kánon Zesnutí, pís. 9.)

Sláva Otci...

Předřikávající: V. slavné tajemství: Korunování Panny Marie nebeskou slávou!

Doufání naše, Maria, konajíc památku Tvého korunování nebeskou slávou, abychom zůstali až do konce života v milosti Boží a uviděli pak Tebe, Královno nebeská, ve věčné blaženosti, za to prosíme Pána.

Lidé: Dež to, Pane!

Otče náš...

1. Blahoslavená, že uvěřila, neboť se splní, co jí pověděno od Pána. (Luk. 1, 45.)

2. Jdi, čistá, se Synem a Bohem budiž oslavena! (Kánon Zesnutí, pís. 9, verš. 1.)

3. Královna přichází k Synu, aby s Ním kralovala. (Tamtéž, píseň 7.)

4. V Jakobovi přebývej a v Izraeli dědičný měj úděl. V národ slavný jsem se vkořenila. (Sirach 24, 13, 16.)

5. Nad cheruby ctihodnější a slavnější nad serafy velebíme Bohorodičku. (Hodinky.)

6. Vyvýšenou nad nebesa, čistší jasu slunečního, panovnici světa, ctíme písněmi. (Kánon k přesv. Bohorodičce.)

7. Tys radost Izraele, tys převeliká sláva našeho národa. (Judith 15, 10.)

8. Královno všech a Paní, žezlem svého zrození rozdrť vzpouru hanobících křestní sílu. (Kánon křestní, pís. 5.)

9. Ač nehodní, nepřestanem nikdy, Bohorodičko, velebíti Tvoji moci; neopustíme Tě, Paní! (Kánon modlitby k přesv. Bohorodičce, v. 2.) V tebe se důvěřujeme a tebou se chlubíme, neboť tvými služebníky býti se nestydíme. (Chvalozpěv k Bohorodičce.)

10. Přijmi od nás píseň poslední, Matko Boha živého, a požehnej nás svoji osvěcující a Božskou milostí. (Kánon Zesnutí, pís. 9.)
Sláva Otci . . .

Semináře a koleje sjednocené východní církve.

Dr. Ant. Salajka.

b) Semináře různých obřadů.

Většina seminářů založených latinskými misionáři byla a je dosud určena pro vzdělání kněžstva určitého východního obřadu neb národnosti. Jsou však krajiny, kde bylo nutno zříditi jednotný seminář pro několik východních obřadů (na příklad v Mezopotamii a Syrii). Takových seminářů je několik.

Východní seminář sv. Františka Xaver. v Beyrouthu. Když roku 1831 jesuité přišli do Syrie a převzali tam řízení melkitského semináře v Ain-Traz, viděli, že bude nutno zříditi seminář pro studenty různých východních obřadů. Učinili tak roku 1845 v Ghaziru; roku 1875 byl seminář ten přeložen do Beyrouthu. Tamější universita sv. Josefa má od roku 1881 právo udělovati doktorát filosofie a theologie. V semináři sv. Františka mohou studovati theologové všech východních obřadů i latinského. Vyšlo z něho již více než 250 kněží. Dnes je tam asi 30 studujících filosofie a theologie, malý seminář má pak asi 100 žáků.

Seminář sv. Ludvíka v Cařihradě. Seminář pro katolíky zvl. arménského obřadu byl zřízen kapucíny roku 1882, teprve roku 1922 byl zase obnoven pro Armence. Je v něm asi 15 studentů.

Seminář syro-chaldejský sv. Jana v Mossulu byl založen roku 1877 pro mezopotamské křesťany syrského a chaldejského obřadu. Vyšlo z něho přes 70 kněží.

Apoštolský seminář v Puthenpally. Na Malabaru došlo k založení semináře roku 1675 pro žáky latinské. Roku 1866 byl přeložen do Puthenpally a přijímal také žáky chaldejského obřadu. Od roku 1890 je podřízen přímo Sv. Stolicí. Vedou jej karmelité belgické provincie. Je v něm asi 250 žáků, ze dvou třetin chaldejského obřadu.

c) Papežské koleje východní v Římě.

Poslední papežové neustávají věnovati zvýšenou pozornost křesťanskému Východu. Jsou to zvláště: Řehoř XIII., Urban VIII., Klement XII., Lev XIII., Benedikt XV. a nynější Sv. Otec Pius XI. Jejich prozíravostí a přičiněním vznikla v Římě řada kolejí a ústavů k výchově kněžstva různých východních obřadů.

Řecká kolej byla prvním z těchto ústavů. Založil ji papež Řehoř XIII. bulou „In apostolicae sedis specula“ z 13. ledna 1576, nejdříve pro Řeky byzantského obřadu. Brzy však tam byli přijímáni též jiní: Ukrajinci, Rusové, Melkiti, Rumuni a j. Kolej stojí u kostela sv. Athanasia, obnovena byla roku 1860, a opětně v letech 1929—30. V jejím řízení se střídali kněží různých řádů i světští. Jesuité ji spravovali od roku 1591 až 1602, potom od r. 1621 až 1773. Roku 1624 dostala od papeže Urbana VIII. nové stanovy. V letech 1803 až 1829 byla uzavřena. Od roku 1845 měli v ní převahu Ukrajinci (než dostali svou zvláštní kolej). Roku 1897 bylo vedení koleje svěřeno benediktinům, což trvá dodnes. Během tří století svého trvání prokázala Řecká kolej velké služby Církvi i vědě. Dnes se do ní přijímají pouze studující z řeckých a melkitských provincií. Studujících je tam přes 20.

Maronitská kolej povstala z poutního hospice r. 1584 rovněž zásluhou papeže Řehoře XIII. Jeho vedení se ujali jesuité až do roku 1773. Trpěla často francouzskými vpády (roku 1789). Studenti odcházeli na kolej papeže Urbana. Kolej obnovil papež Lev XIII., její pravidla pak upravil Benedikt XV. Od září 1931 mají její správu opět jesuité. Je v ní asi 20 studentů, kteří studují na universitě Řehořově (Gregorianum). Církvi maronitské prokázala velké služby. Z ní vyšli též slavní Assemani, vydavatelé liturgických knih východních.

Arménská kolej byla založena od Řehoře XIII. bulou „Romana Ecclesia“ z 13. října 1584. Nedošlo však k jejímu uskutečnění. Roku 1867 prosili biskupové armenští papeže Pia IX. o uskutečnění plánů Řehořových. Ale teprve roku 1883 zřídil papež Lev XIII. v Římě tuto kolej. Řídí ji kněží světští. Pravidla koleje byla definitivně schválena kongregací pro východní církve roku 1929. Je v ní asi 12 studentů, kteří rovněž navštěvují universitu Gregorianum.

Ukrajinská kolej. Po sjednocení části kijevské církevní provincie v Brestu roku 1595 s Církví katolickou, byli přijímáni její studující do Řecké koleje. R. 1897 založil však papež Lev XIII. pro ukrajinské studenty vlastní kolej a svěřil ji jesuitům.

Roku 1904 převzali správu koleje basiáni. Protože počet kandidátů neustále vzrůstal, dal postaviti nynější Sv. Otec Pius XI. novou kolej na římském Janikulu, která byla zasvěcena sv. Josafatovi, mučedníku za sjednocení. Základní kámen byl ke stavbě položen 28. října 1929. V koleji jest asi 50 studujících, docházejících na blízkou, nově vystavěnou Propagandu.

Maronitský internát antoniánů (z roku 1770) byl zvětšen roku 1908. Je tam několik řeholníků docházejících na lateránskou universitu.

Ethiopská kolej. Počátky této koleje sahají do dob papeže Sixta IV., který svěřil mnichům habešským kapli sv. Štěpána u Vatikánu. Ze sousedního domu se stal klášter a hospic pro poutníky. Později přišli na jejich místo Koptové, potom kněží římsí,

na krátko Habešané, pak od roku 1833 až 1919 trinitáři. Benedikt XV., který hleděl uchovati budově charakter hospice pro mnichy, dovolil tam zříditi kolej pro výchovu kněžstva. Stará budova byla za Pia XI. zbourána a vystavěna nová, rozsáhlejší. Roku 1930 byla uznána za kolej papežskou. Vedou ji kapucíni a je v ní přes 15 studentů.

Rumunská kolej. Až do roku 1858 navštěvovali rumunští studenti kolej Urbanovu. Potom chodili do Recké koleje, později zase na Propagandu. Po světové válce byla pro ně zřízena nová kolej na Janikulu, k níž byl položen základní kámen 12. května 1930. Kandidáti studují na Propagandě.

Ruská kolej. Ruským náboženským poměrům v SSSR

Obydlí našich horníků ve Waterschei

i v emigraci věnuje neustále Sv. Stolice zvláštní pozornost. K přípravě kněží ruských anebo slovanských vůbec, kteří by mohli jednou působiti v Rusku, byl založen roku 1928 zvláštní seminář, svěřený jezuitům. Roku 1929 byl povýšen na kolej. Její budova je postavena na pahorku eskvilinském, vedle papežského Východního ústavu. Základní kámen byl k ní položen 11. února 1928. Je to Ruská kolej sv. Terezie Ježíškovy (krátce Russicum). Vedlejší chrám sv. Antonína-poustevníka byl přizpůsoben byzantskému obřadu. V říjnu 1932 byl slavnostně otevřen za účasti mnoha kardinálů a biskupů. Správcem tohoto kostela byl ruský kněz, kníže P. Volkonskij, prof. na papežském Východním ústavě, nedávno zemřelý.

Misijní kolej sv. Basila Velikého pro Východ byla zřízena dekretem Kongregace pro východní církve ze 30. ledna 1935, v domě, který italsí basiliáni obývali od začátku 17. století až do roku 1870. Stalo se tak na prosby basiliánského opata z Grottaferraty, kde vzrůstá počet kněžských povolání.²

Z tohoto přehledu vidíme, jakou pozornost a péči věnuje Svatá Stolice sjednocené východní církvi, zvláště v posledních deseti-

² Srv. L'unité de l'Église, u. 73 (1935), str. 511.

letích. Leč nedostatek kněžstva ve východní církvi, zvláště v některých provinciích je citelný a je třeba podle R. Janina³ další práce i obětí, k nimž se musí připojit též vroucí modlitba za nové dělníky na vinici Páně tak rozsáhlé a různorodé.

³ L'unité de l'Église, u. 73 (1935), str. 498.

Křesťanský Východ.

RUSKO

K letošnímu jubileu Lva Nik. Tolstého uveřejňuje „Pravoslavnaja Rus“ nové svědectví o jeho posledních dnech. Už předem naznačuje smysl toho svědectví citátem z evangelia sv. Lukáše z podobenství o marnotratném synu: „Vstanu a půjdu k otci svému a řeknu jemu: Otče, zhršil jsem proti nebi a před tebou...“ (Luk. 15, 12.) Svědectví je založeno na dopise archimandrity O. Gerasima, který z daleké Aljašky vzpomíná své zubožené vlasti ruské a kde mezi jiným píše: „Z Tuly jezdí nyní tramvaj do Jasně Poljany. Dům L. N. Tolstého zabrali bolševici. Všeobecně upadl zřejmě kult (úcta) spisovatele-moralisty mezi inteligencí i u komunistů — ale ne jeho obliba. Nedožil se veliký spisovatel komunismu, neuvídel toho, co přineslo národu jeho bezbožeké učení, čím obdařila národ jeho nekřesť. literatura — v druhé polovici spisovatelské činnosti. Zvláště mnoho škody přinesl on naší mládeži. Vždyť mládí se honí za každou novotou. — A dále píše O. Gerasim: Já se dobře pamatuji, jak studenti vychvalovali spisovatele, jak přesvědčovali každého, že Tolstoj je moderní Kristus...“

Znal jsem jeho rodnou sestru — monachyni (klášternici) — byla to slavná žena, hluboce věřící, výborná mniška. Milovala svého bratra Lva Nikolajeviče a nebyla tudíž bez vlivu na něj zvláště v poslední leta.

Ze tento vliv byl vážný, o tom svědčí poslední dny spisovatelovy. Opustiv navždy svůj dům, Lev Nikolajevič odejel do Moskvy, kde tak rušně a významně plynul současný tehdejší život a kde měl tolik ctitelů. Ale odejel v Optinu Pustýň, k starcům, a v Samordino — k sestře — monachyni. Duše zatesknula po míru shůry, nesmrtelná duše zatoužila po Bohu, po citivší svůj brzký odchod z bídného

těla, z tohoto pomíjehciho, nedokonalého světa.

Ještě je tak málo osvětlen poslední rok bolestného putování spisovatelova a jeho poslední dny — jsou vůbec zahaleny temnotou.

Hle, v Optině Pustyně praví (Tolstoj) řeholnímu bratru: Jak je zde u vás krásně! Jak bych já chtěl, po příkladu Leontěva — vystavět si domek vedle monastýru a žít v něm do konce svých dnů!

A v Samordino vrhá se své sestře na prsa a vzlykaje praví: Duše má je znavena!

Hle, skoro všechno toto zatajil náš tisk, aby snad někdo bezděčně nepoznal, jak byl ve skutečnosti Tolstoj blížek Otcovskému domu. O. Gerasim má zprávy osob, které byly svědky posledních dnů Tolstého v Optině Pustyně a v Samordino.

V boji proti pravoslavné církvi v Rusku měla sloužit bolševikům tak zv. „živá církev“, založená na přání a s podporou sovětské vlády. Přestup to podporu a zřízení vládní nenabyla však „živá církev“ nikde většího významu a odkázána sama na sebe živořila a živoří k pozvolnému zániku. Na mnohých místech v Sibiři zastavila úplně svou činnost pro nedostatek stoupenců. V Tomsku, kde sověty daly k dispozici „živé církvi“ nejstarší chrám v městě, přešel vůdce „živé církve“ k místní organizaci bezbožníků a chrám byl vrácen pravoslavným.

Zároveň s reorganizací lidového komisariátu (ministerstva) záležitostí vnitřních mají být vydána nová nařízení, upravující existenci a působnost náboženských obcí a vyznání na půdě sovětské. Všecky svatyně, soukromé kaple i domy modlitby musejí být do 1. prosince ohlášeny u komisariátu vnitřních záležitostí, mají-li nabyt práva k další existenci. Opomenutí tohoto hlášení bude mít za následek

bezpodmínečně zavření svatyně. Nové svatyně jakéhokoliv vyznání nebudou potom už dovoleno zřizovat a také při budování nových dělnických obydlí nesmí být v žádném případě rezervováno místo pro budovy jakéhokoliv kultu (náboženství). Zakázány budou dále veřejné přednášky náboženské, čtení nebo vykládání náboženských knih v dělnických osadách. Všecky schůze k vykonávání kultu budou se moci konat jen v uzavřených místnostech. K náboženským vyznáním budou připočteny v nových nařízeních též přetčené nové sekty, které byly dosud uznávány jen za „svazy lidové kultury“ a proti kterým se dosud tak přísně nepostupovalo jako proti Církvi katolické a pravoslavné. — Tyto zprávy z Moskvy vyvracejí optimistické naděje na svobodu víry v sovětech a ukazují v pravém světle tvrzení i u nás opakované, že se sověty resp. Stalin nestará o náboženskou otázku. Náboženství tkví svými kořeny v lidské přirozenosti národa, proto se nedá — likvidovat ani bolševiky!

Svoboda tisku v sovětech. Časopis „Dějiny ruského proletariátu“ přinesl článek, v němž se tvrdilo, že dějiny proletariátu jsou v sovětském Rusku málo dosud známy a že díla o této otázce jednatel jsou slabá a strnická. Bolševická „Pravda“ viděla v tomto projevu obvinění Lenina a Stalina, průkopníků proletářského hnutí, a divila se, jak mohla sovětská censura propustit takový urážlivý úsudek. Brzo však přišlo vysvětlení, že pisatel onoho článku je už zavřen a redakce, zavinnivši uveřejnění článku, je předvolána před soud, aby se zodpovídala z obvinění „špatné revoluční kritiky“.

V Praze žije český dělník, který se vrátil letos ze SSSR. Před odjezdem do Ruska byl naruživým komunistou; držel se v Rusku 3 leta, ale ta stačila, aby ho dokonale vyléčila z komunismu. Přivezl s sebou mnoho zajímavých dokumentů o sovětských poměrech, které se mu podařilo šťastně ukrýt před zraky sovětských čekistů. Jeden z těchto dokumentů se týká sovětské justice. V nepřítomnosti dělníkově přišli do jeho bytu cizí lidé a dopustili se násilí na jeho manželce. Dělník podal přirozeně na násilníky žalobu příslušným úřadům, ale žaloba mu byla vrácena s klasickým o-

důvodněním: „Tato věc se netýká státních zájmů.“

Těžká podmínka. Z Moskvy se sděluje, že sovětská vláda vyjednávala s metropolitou Sergijem o propuštění metropolitou Petra Krutického z vězení. Jde o tak zvaného „městobljustitele patriaršního prestolu“, to jest zatímního vykonavatele patriaršální moci, než bude zvolen nový ruský patriarcha. Bolševická vláda klade však podmínku, aby se za „lojalní chování“ metropolitou Krutického zaručilo nejméně 10 církevních obcí. Podmínka je však tak stylisována, že by ručitelé odpovídali i za soukromý život metropolitův. Proto se většina obcí, které velmi dobře znají sovětské poměry a dovednost čekistů v provokaci, zdráhá dáti své podpisy zárukou svobody metropolitovy. („Znamja Ros-siji“, č. 11.)

Zase anketa. Komunista Averin sdělil na schůzi aktiva tulské komunistické strany, že komsomolská organizace tulské zbrojovky provedla mezi členy anketu (dotazníkovou akci) o jejich poměru k náboženství. 40 proc. členů vrátilo anketní list prázdný; 33 proc. odpovědělo, že se nezajímají o tyto otázky a 27 proc. — že někdy vykonávají náboženské obřady. Když se toto děje na zeleném dřevě, což teprve na suchém? Náboženskou tvářnost nynějšího Ruska neodkryje žádná anketa, k tomu je třeba upřímnosti a svobody a těch v sovětech není.

Houževnatá propaganda Stachanovského melody práce znamená vlastně zvětšení pracovní výkonnosti dělníků. Ve mnohých případech dochází při tom i ke krveprolití. Tak během týdne od 24. do 30. září na jamách „Stalinugol“ bylo zbito 11 horlitelů pro novou metodu z řad administrace a komunistického aktiva. („Znamja Ros-siji“, č. 11.) Podobné zprávy přináší i sovětský tisk.

Ruské náboženské památky v Charbině. Dne 6. září přijeli z Moskvy do Charbinu dva Američané: Brain a Morris Levatin. Oba ovládali ruštinu. Na nádraží vyložili v celnici 17 neobyčejně velkých kožených kufrů. Když je otevřeli, všichni přítomní byli nesmírně překvapeni. V zavazadlech se objevily nejzácnější historické památky ruské pravoslavné církve: historická roucha ruských biskupů a „rizy“ sv. ikon íberské a kazaňské Matky

Boží. Všechny tyto předměty měly ohrmnou cenu jak historickou, tak i čistě hmotnou. Všechna biskupská roucha byla zdobena četnými zlatými kříži a také jiné předměty náboženské byly bohaté posety perlami, smaragdy, rubíny a jinými drahokamy. Celkem bylo tu 12 biskupských rouch a každé z nich vážilo skoro 30 kg. Když se celní úředníci tázali Američanů, odkud mají tyto předměty, obdrželi odpověď, že je koupili od sovětské vlády. Skutečnou cenu, kterou za ně zaplatili M. Levatin a Brain, neudali, ale na důkaz pravdivosti svých tvrzení ukázali úřední potvrzení z Moskvy, že všechno koupili od sovětského úřadu zvaného „Gosfond“, to jest státní fond, za 150.000 amerických dolarů. Pod podpisy a otisky razítek sovětských úředníků je také podpis generálního konsula Spojených států amerických v Moskvě ověřený razítkem. Podrobná prohlídka všech předmětů, koupených Brainem a M. Levatinem v Moskvě, přesvědčila všechny přítomné v charbinské celnici, že se tu vyprodávají vlastně nejvzácnější ruské náboženské památky. Bohužel, je pořád i u nás hodně lidí, kteří v tom vidí projev silné kultury! („Slovo“ ze 17. IX., Shanghai.)

Náboženská situace v Rusku.

(F. Vondráček-Habětinek.)

Zprávy, které pronikají z SSSR o náboženských poměrech, připouštějí domněnku, že vrcholné našení protináboženské je již věcí historie. Není sice dokladů o změně vládního a veřejného stanoviska na věci duchovní, ale ochablost, do které upadl v posledních dvou letech „Svaz bojujících bezbožníků“ a opětné poznámky sovětských listů o větší činnosti „církevníků“, nasvědčují, že sovětskému bezbožectví se naprosto nepodařilo ovládnouti duši ruského člověka a že jen velmi slabě ulpělo na povrchu.

Osobnosti, které přijely současně se sovětskými žurnalisty do Prahy a které žijí delší dobu přímo ve středisku ruského života a mají informace o všech koutech SSSR, zdůraznily nám, že v SSSR 85 proc. všech novorozenců je křtěno a zbývá jicím 15 proc. nedostává se svatého křtu jedině proto,

že v místě není duchovního. Nový moskevský patriarcha má být muž vzácných vlastností, s velkým smyslem pro skutečnost, taktik, od kterého se mnoho očekává. Není ze školy těch předválečných a poválečných pravoslavných hodnostářů, jejichž cesaropapistická pohodlnost a naprostý nedostatek politické předvídavosti mnoho zaviniily, že náboženské poměry v SSSR dospěly za posledních 10 let do tak smutného stavu. Bylo nám přímo zdůrazněno, že v SSSR vyrůstá široká náboženská snášenlivost (to je ovšem prozatím ruské cukrlátko, pozn. red.) a že sovětský realismus, který jest heslem dnešního režimu, musí konečně přihlédnouti k faktu, že náboženství v SSSR trvá a že duchovní hodnoty stále se zesilují.

Ze všech formulací současného sovětského vývoje zdá se nám nejvýstižnější projev spisovatele A. Tolstého. Jako kulturní mluvčí sovětské novinářské a spisovatelské delegace na banketu na Barrandově pravil: „Roku 1921 chtěl ruský člověk bílou housku, dnes chce automobil, přístě, a to je v krátké době, bude chtít hodnoty duchovní, kulturní.“ (Autorisováno pisateli a uveřejněno m. j. v „Národním osvobození“ V. Chábem.) Vím, že sovětských pramenů, že mezi dnešní ruskou mládeží, která vycitila, jak jednostranně je vzdělávána, roste hnutí pro poznávání jiných teorií, jiných filosofických systémů a celé soustavy skutečného vzdělání; neboť to, co se jí dostává v sovětských školách, jest neobyčejně „usměrněné“, jednostranné. Není třeba hledat v této snaze něco protisovětského, je to jen projev národa, dychtícího po všem dosud nepoznaném, národa, který byl strašlivým revolučním výbuchem probuzen ze staletého spánku za někdejšího politického (carského) systému. Je-li dnes výlučným heslem celého sovětského Svazu: výkon, práce, disciplína, pořádek, rentabilita, tedy hodnoty veskrze tvůrčí, nemůže tam být místa ani času pro bezbožeckou, naprosto destruktivní práci. Resoluce nejvyššího ústředí bezbožecké práce na Rusi, „Svazu bojujících bezbožníků“, kterou níže celou překládáme, dává to jasně tušit.

V červnu zasedal Ústřední výbor „Svazu bojujících bezbožníků“ (SBB), ale teprve srpnové číslo „Bezbožníka“, došlo do Prahy v druhé polovině září, přináší jeho usnesení. Sjezdu se účastnili představitelé krajských organizací a svazových republik. Jednalo se o otázkách členstva, aktivní práce, propagandy (šíření bezbožectví), o práci mezi dětmi a o činnosti SBB.

Konference jednohlasně potvrdila, že v posledním času velmi upadla práce celé řady organizací SBB. Tak na příklad v Leningradě zanechali protináboženské činnosti velmi mnozí bývalí aktivní členové SBB (aktivisté). Není bývalého rozmachu a elánu v masové propagandě komunistického učení a v agitaci, ztracen styk s přečetnými oblastními organizacemi SBB.

Stejně je tomu i na Ukrajině, v kraji saratovském, stalinogradském, téměř po celé Sibiři a v Západní oblasti.

Slabost SBB je důsledek všeobecného ochabnutí protináboženské práce, kterou v poslední době podceňují mnohé nižší organizace stranické, komсомolské (komunistické mládeže) a odborové svazy i jiné organizace.

Ústřední výbor komunistické strany ukázal (v resoluci ze dne 10. října 1934 o kinešemské organizaci strany), že je nutno zesílit ostrážitost oproti církevním a sektářským organizacím, zesílit zápas proti náboženským přežitkům. Avšak daleko ne všechny místní organizace strany vyvodily i pro sebe důsledky z tohoto příkazu.

Mnohé organizace se ukonejšily myšlenkou, že úspěchy druhé pětiletky jsou ohromné, že třídní nepřítel je konečně už rozdrčen. Rozhodly proto, že není zapotřebí konati žádnou zvláštní protináboženskou práci. V některých rayonech staly se dokonce pokusy, likvidovati (rozpustit) organizace SBB, neboť prý již není nábožných lidí (Severokavkazský kraj). V jiných místech si prostě nevšímali SBB a bezbožecká práce tam šla, jak sama chtěla. Tak se octli SBB v mimořádně obtížném postavení.

Je pochopitelné, že mnohé oblastní (t. j. bývalé guberniální) a krajské organizace strany uznaly za nutné upozorniti podřízené organizace na to, že je třeba potírat podceňování

bezbožecké práce a propagandy a naopak ji zesílit.

List „Pravda“ otiskl v červnu r. 1935 obšírnou stať o sektářských organizacích kraje gorkovského a kirovského; tím zdůraznil důležitost protináboženské práce.

Tak byla zvýšena pozornost vedoucích, stranických organizací vůči protináboženské propagandě, a situace pro práci SBB značně zlepšena. Celá však věc a práce je především záležitostí bezbožníků. Konference ústředního výboru SBB ukázala, jak a co se má podnikati.

Především nutno — pravi resoluce SBB — obrátit pozornost na naše kádry, na aktivní horlitele bezbožectví. Pro nás má otázka kádrů, t. j. o tom, kdo vede agitaci a propagandu, výjimečně velkou důležitost. Nelze říci, že naše kádry v každé míře vyhovují dnešním vysokým požadavkům. Nás aktiv není vyzkoušen, jak se patří, po stránce politické.

V celé řadě organizací SBB hráli vedoucí úlohu skrytí Trockisté (Leningrad, západní Sibiř, Ukrajina), bývalí popové, vůbec nám cizí lidé. To je nepřipustně nízká, teoretická úroveň aktivu.

Konference žádá ode všech organizací SBB nové zhodnocení výsledků, revisi aktivistů pracujících na bezbožecké frontě, Ústřednímu výboru SBB bylo přikázáno svolati na podzim všesvazové kursy — konference oblastních pracovníků SBB, aby se zvýšila jejich kvalifikace. V oblastních krajských městech budou podobné kursy pro místní (krajský) aktiv SBB. Porada vyzvala sověty (rady a výbory) SBB, aby projevíly více péče o aktivisty. Rozhodnuto znova zavolati k práci všechny schopné, protinábožensky naladěné činitele, kteří z různých příčin zanechali práce v posledních letech.

Budeme míti více aktivistů a budou lépe pracovati, když dáme konečně do pořádku výchovnou stránku SBB. Vyučovací kroužky přestaly být v posledních letech základem protináboženské práce. Hlavní příčina spočívá v tom, že posluchači dnes příliš málo získávají v protináboženských kroužcích. Proto zřejmě tíhnou k tech-

nickým kroužkům a ke kroužkům pro všeobecné vzdělání (sebevýchovu).

Konference SBB vzala to na vědomí a rozhodla se zjednotušití program protináboženského poučování. Bude se dít hlavně v protináboženských seminářích a v oblastních kursech. Programy a učebnice budou zkráceny, aby se vyučování neprotáhlo na celý rok. Dále třeba (a to je velmi důležité) rozhojnit, pokud možno, protináboženskou látku programu i vyučování ve výchovných kroužcích i pro konference různých organizací. Nakonec zdůrazněna potřeba zvýšené přednáškové činnosti. Je pochopitelné, že není možno se zříci ani názorné (plakáty, fotografie, obrazy atd.) výchovy k bezbožectví, které nedocenily ani instituce lidové výchovy, ani organizace SBB.

Vyučování není jedinou základní otázkou naší práce. Kdo je dnes v SBB a kolik máme práce schopných buněk? Tu nemůže odpovědět ani jediná organizace SBB! Známo jest jen jedno: Počet členů a buněk SBB v poslední době se podstatně zmenšil. To ale neznamená, že by byl nastoupil úpadek bezbožectví v naší zemi. Bezbožectví nyní roste v masách (utěšuje se „Bezbožník“), tak jako nikdy před tím, roste v městě i na vesnici. Počet členů SBB poklesl následkem slabé činnosti našich organizací. Požadavky mas vzrostly, protináboženská práce zůstala téměř takovou, jakou byla před tím. Tam vězí příčina.

Resoluce dále protestuje proti těm, kdož navrhují, aby ve Svazu bojujících bezbožníků byli ponecháni jen aktivisté, t. j. ti, kteří vedou propagační a výchovnou práci. V tomto řešení, praví, není záchrana, nýbrž v tom, aby SBB byl velkou masovou organizací. O tento cíl třeba zápasit i s aktivem a jinými členy SBB.

Konference zdůraznila, že většina organizací SBB nepřipustně pomalu provádí revisi členských legitimací. Revisi musí být masovým (hromadným) ověřením členstva SBB a jeho protináboženské práce.

Na konci porady bylo mluveno o nadcházejícím desetiletí SBB. „Je pochopitelné, že v SSSR, ze-

mi bojující proletářské nevěry, desetiletí masové bezbožnické organizace musí být oslaveno největší aktivní účastí dělnických a kolchoznických mas, různých jiných organizací a institucí. Ale k tomu dojde jen tenkrát, když se stane aktivním ve své práci především sám jubilat — Svaz bojujících bezbožníků. Je proto nutno, aby SBB ke svému jubileu, které spadá na konec r. 1935, přistoupil jako semknutá, bojeschopná organizace, pevně spojená s masami a vedoucí velkou propagační a organizační práci.“

POLSKO

K osmdesátému výročí smrti polského básníka Adama Mickiewicze vzpomínají polské časopisy jeho posledních okamžiků života. Smrt zachvátila Mickiewicze v době, kdy organizoval v Turecku tak zvaný „Legion Wschodni“ (východní legii) proti Rusku. Za tím účelem přijel do Cařihradu a tam dne 26. listopadu 1885 onemocněl cholerou. Leže v těžké horečce, otázel se Henryka Služalského „Co praví lékař?“ Služalski odpověděl: „Mluví, že můžeš umřít.“ Nato řekl Mickiewicz: „Dej mi zavolat kněze Lawrynowiczel!“ Kněz Lawrynowicz udělil mu poslední pomazání a o 9. hod. večer doktor Sery zatlačil mu oči. Tehdejší pařížský časopis „L'Univers“ přinesl pak z Cařihradu zprávu: „Adam Mickiewicz, slavný básník polský, cítě, že se blíží smrt, dal si zavolat kněze, přijal sv. svátosti a zemřel jako horlivý křesťan.“

Sopečnou půdou stálých sporů a bojů jsou školské poměry v Polsku. Příčina toho jest na jedné straně slabost ministerstva školství vůči protikatolickým proudům a na druhé straně veliký vliv pokrokářského učitelstva, zorganizovaného ve „Svazu učitelstva polského“ na úřady školní. Tento „Svaz“ reprezentuje totiž víc než polovici polského učitelstva, neboť z jeho celkového počtu 76.000 čítá asi 40.000 organizovaných členů smyšleni radikálního, liberálního, ba namnoze i volnomyšlenkářského. Za pomoci liberálního úřednictva opanoval „Svaz“ samosprávná školská kuratoria i nižší úřady školské a vnučuje své směrnice i ministerstvu školství, kde má své četné důvěrníky

„Svaz“ nejednou se důvěrně vychloubal, že tvoří jakési druhé ministerstvo osvěty, že ministři s ním dojednávají všechny své vážnější počiny. Vedení „Svazu“ se pak nijak netají svým smýšlením, nýbrž naopak zřetelně a veřejně prohlašuje ce za stoupence školy ateistické (bezbožecké) a za protivníka náboženské výuky ve škole. Toto smýšlení a činnost „Svazu polského učitelstva“ je v zásadním rozporu s polskou ústavou a zákony státními, které zaručují závazné vyučování náboženství a nábožensko mravní výchovu školní. „Svaz“ tu jde ve šlépějích radikálních francouzských syndikátů učitelských, jež se staly nakonec ohnisky komunismu. Nedivno proto, že se v tisku polském ozývají hlasy po reformě školních úřadů, po zrušení samosprávných kuratorií školských, po osvobození školy od zhubného vlivu protikatolického učitelstva!

Nový nástup bolševické tiskové propagandy v Haliči. Vzdůst hmotné bídy mezi obyvatelstvem haličským zdál se býti bolševikům úrodnou půdou pro jejich tiskovou propagandu. Začali hned v létě vydávat časopis „Informator“. První číslo vyšlo v Přemyšlu, ale k 2. číslu už nedošlo, poněvadž tiskárna, která vytiskla 1. číslo, odešla další tisk a stejně i všechny ostatní tiskárny přemyšelské. Po třech měsících našla si bolševická redakce (vydavatelkou a redakterkou je Julia Kocjumaka) tiskárnu ve Lvově, kde dává nyní tisknout svého „Informatora“. Ve Lvově začali bolševici vydávat „ideologický“ orgán „Znan-nja“ za redakce jakéhosi Omeljana Dubeckého. Zároveň vydali bolševici veliký deník „Vidguki“ a v Drohobyči vydávají „Náš Golos“. Timto tiskem zaplavují bolševici haličský venkov, aby o něm šířili své myšlenky a získali půdy pro své plány.

ESTONSKO

Z Tallinu. (Původní dopis.) Už jsem Vám, vdp. redaktore, dlouho nepsal, poněvadž jsem byl na cestách ve Francii a v Římě. Ale nezapomínám na Vás a děkuji Vám za posílání Vašeho časopisu apoštolátního. Všechny zprávy o díle unijním jsou nám velmi potřebné, neboť zde jich dosti postrádáme. Lidé však se zde o tyto zprávy velmi zajímají.

Prosím však, abyste mně Váš časopis neposílali už do Narvy, nýbrž do Tallinu na uvedenou shora adresu. V Narvě nastoupil na mé místo kněz řádu kapucínského (vých. obř.), a já nyní připravuji novou unijní stanicí, pro niž si vyprošuji Vašich modliteb. Až věc dále pokročí, podám Vám zase zprávu.

Zde vedu redakci časopisu v estonské řeči, „Uhine Kirik“, který je celý věnován otázkám unijním. Za Vaše zprávy, ať z Velehradu, ať z Podkarpatské Rusi pro náš časopis budu Vám velmi vděčen. V Kristu oddaný
Ch. Bourgeois T. J.

JUGOSLAVIE

Jugoslavský episkopát vydal o letošním svátku Všech svatých společný pastýřský list k 1050. výročí smrti sv. Metoděje. Vzpomíná v něm nejprve apoštolského listu Pia XI., vydaného r. 1927 k 1100. narozeninám sv. Cyrila, v němž svatý Otec tak důtklivě vyzývá jugoslavské a československé biskupy k šíření Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje. Vzpomíná dále letošních oslav svatometodějských v Římě (6. IV.), o nichž sv. Otec ke shromážděným slovanským cítelům sv. Metoděje takovou chválu vzdal jeho apoštolské horlivosti a trpělivosti až mučednické za věrnost k Stolci Petrovu. Pastýřský list jugoslavský podává potom stručný životopis svatých bratří a v jejich velikém díle zdůrazňuje zvláště jejich zásluhu o sv. jednotu víry, jež k takové vděčnosti i k unijním snahám povzbuzovala nezapomenutelné biskupy Strossmayera, Slomška a dra Stojana, zakladatele Apoštolátu cm. Počátek jubilejní slavnosti stanoví pastýřský list na neděli 24. listopadu, kdy se má předčítat při slavné mši sv. pastýřský list a kdy mají věřící přistoupit k sv. přijímání na úmysl Apoštolátu sv. Cyrila a Metoděje. Kde možno, má předcházet před touto nedělní oslavou přípravné triduum. Jubilejní oslava potrvá až do svátku sv. apoštolů (5. VII.) 1936 a bude spojena i s výročními dny jejich úmrtí, 14. února a 6. dubna. Pastýřský list podepsalo 18 jugoslavských biskupů, resp. jejich zástupci, generální vikáři (kolorský a lublaňský).

V obci Ravna Reka ve Starém Srbsku posvětil nedávno bělehradský arcibiskup msgr. Rodič nový katolický kostel. V místě tom pracuje mnoho katolických horníků hrvatských a slo-

vinských. Slavnosti svěcení účastnil se také tamější pravoslavný arcimandrita, který ve svém proslovu zdůraznil potřebu spolupráce obou křesťanských církví.

Katolický obzor.

Doma.

MORAVA

Přípravou k jubilejním oslavám svatometodějským pro rok 1936 byla pracovní schůze v Přerově, ke které svolal UACM na středu, dne 4. prosince zástupce všech nepolitických korporací a spolků moravských. Ujednán byl po referátu velehradského rektora P. Aloise Kolářka a T. J. poutní program; hlavním jeho účelem má být náboženská obroda našeho lidu, zachování, upevnění a rozmnožení posvátného dědictví víry našich sv. apoštolů. Proto byly stanoveny poutě stavovské a spolkové, jakož i poutě jednotlivých děkanství a krajů, tak jak tomu bylo při mileniových oslavách před padesáti lety. Manifestační oslavy cm. budou spojeny především s hlavní poutí 5. července a pak s ukončením unionistického sjezdu v neděli, dne 19. července. Pozvání budou na Velehrad také krajané zahraniční a katolíci z bratrských národů slovanských.

Palestínský spolek oslavil památku sv. Cyrila a Metoděje tím, že k jejich počtě byla posvěcena smírná kaple, kterou zbudoval na Olivetské hoře v Jerusalemě. O poslední pouti do Sv. země navštívili poutníci na zpáteční cestě rodné město sv. bratří Soluň a dali popud k myšlence, aby v Soluni byla uctěna památka našich sv. apoštolů aspoň obrazem nebo sousoším, které tam chybí.

ČECHY

Z Prahy zaznamenáváme tentokrát dvě radostné zprávy: příchod apoštolského nuncia msgra Xaveria Rittera do CSR a jmenování českého primasa, arcibiskupa dra Karla Kašpara kardinálem. Obojí faktum je dalším důsledkem dojednaného „modu vivendi“ mezi naší republikou a Sv. Stolicí a znamená i zevnější u-

pevnění přátel, poměru našeho státu ke Sv. Otcí, jehož zástupcem je apošt. nuncius a jehož rádcem je člen kardinálského kolegia, Nový nuncius pražský osvědčil se v diplomatické službě Sv. Stolice — poslední na těžkém a odpovědném místě při sárském plebiscitu; narodil se dne 24. ledna 1884, na kněze byl vysvěcen 9. září 1906 a biskupské svěcení přijal dne 11. srpna 1935, byv jmenován arcibiskupem aeginským. — Kardinál dr. Kašpar je odchovancem České koleje římské; jako biskup královéhradecký účastnil se mezinárodního sjezdu eucharistického v Chicagu, odkud navštívil přechně osady krajanské po rozlehlých Spojených státech severoamerických, všude jsa nadšeně vítán. Svě americké zkušenosti vydal také knižně. Před vánocemi odejel do Říma pro kardinálský klobouk. V dějinách českého katolicismu je to druhý případ, kdy kardinálským purpurem byl oděn český biskup občanského původu. Prvním českým kardinálem byl zemřelý arcibiskup olomoucký dr. František Bauer. Jeho nástupce, churavící kardinál Skrbenský zůstává dosud členem kardinálského sboru, i když resignoval na arcibiskupství olomoucké. Je nejstarším kardinálem svatého kolegia. Vítáme zástupce Sv. Otce apoštolského nuncia msgra Xaveria Rittera k nám co neupřímněji a prosíme zvláště o dobrotivou přízeň pro unijní snahy naše tak blízké srdci Sv. Otce; pozdravujeme uctivě i nového člena kardinálského sboru, českého primasa, s vroucí vděčností k Sv. Otcí, prosíme Boha, aby oba tyto důkazy papežovy lásky k našemu národu posloužily rozkvětu Kristova království u nás.

„Den Pomínovenija“ — tradiční den ruských dušiček — o kterém vzpomíná ruská emigrace v Praze obětí bolševického režimu, konal se dne 2. lie-

topadu za předsednictví kn. Petra Dolgorukova. Zajímavé byly projevy dvou představitelů mladší ruské emigrace M. Kovaleva a D. Brunsta. První řečník zdůraznil faktum, že komunistická myšlenka v Rusku utrpěla rozhodnou porážku a že tudíž všechny oběti, kterých si vyžádala s takovou ukrutností, byly vlastně marny, zbytečné. D. Brunst z „Národního svazu nové ruské generace“ upozornil přítomné hlavně na to, že bolševici měli dříve k ospravedlnění své činnosti aspoň jakousi, byť nesprávnou myšlenku, nyní jí však už nemají a udržují se u moci jen násilím. Mezi proslovy zapěla družina A. A. Archanželského pietní sbory „Věčná paměť“, „Modlitbu o Rusko“ a „Kol Slavven“.

PODKARPATSKÁ RUS

Stavba pravoslavného „archierejského domu“ v Mukačevě, k níž byl položen základní kámen koncem letošního srpna, má být do konce roku přivedena pod střechu a biskupská kaple zakončena kupolí. — Letos je tomu právě 25 let, co v jabložinském mo-

naštyru posvětil cheľmský biskup (nynější pařížský metropolit) Jevlojij za jeromonacha Alexeje Kabaljuka, archimandritu ze sv. nikolajevského monastýru u Chustu, který se pak vypravil do svého rodného kraje, aby prý „osvobodil z uniatského zajetí své bratry“. (Pravosi. Rus.) Počátkem roku 1911 sloužil v Mukačevě jeromonach Alexej potají v noci první pravoslavné bohoslužby pro pravoslavné z V. Luček.

Pravou rukou pravoslavného vladyky Vitalija ve Vladimirově v šíření pravoslavi na Podkarpatské Rusi byl O. Serafim. Byl to bývalý gymnasiijní profesor a osobní sekretář srbského patriarchy Varnavy z doby, kdy byl tento ještě metropolitou ve Skopljí. O. Serafim stal se pak igumenem, ba i zástupcem arcibiskupa Vitalja za jeho pobytu v Americe, a byl koncem léta v Bělehradě povýšen za archimandritu (opata) od metropolitů Antonia. A poněvadž i nynější pravoslavný biskup Damaskin v Mukačevě je rodem Srb, je pravoslavné hnutí na Podkarpatské Rusi vedeno vůdci zahraničními. To ovšem není ultramontanismus!

Za hranicemi.

Ř Í M

Mezinárodní papežský ústav „Angelicum“ v Římě povstal před 25 lety z někdejší dominikánské koleje sv. Tomáše, kde ovšem studovali téměř výlučně jen členové řádu dominikánského. Teprve akademickým rokem 1909—10, kdy kolej přenesena byla do nové budovy v ulici S. Vitale, dostává od papeže Pia X. slavné potvrzení svých akademických výsad a zahajuje širší svou činnost. Professorský sbor počáteční (r. 1910) tvořilo 22 osob, dnes vyučuje na „Angelicum“ 41 profesorů, na fakultě bohoslovné 21, na právnické 5 a na filosofické 14. Ještě silněji stoupl během 25 let trvání ústavu „Angelica“ počet posluchačů: z počátečních 120 posluchačů vzrostl ve školním roce 1934—35 počet studujících na 545. Řádový generál O. M. St. Gillet zasloužil se o rozvoj Angelica tím, že koupil od italské vlády starý klášter sv. Dominika a Sixta (konfiskovaný r. 1870), kam po důkladné úpravě ústav přeložil v r.

1931 a tím zabezpečil jeho další rozkvět.

Nová papežská kolej byla nedávno otevřena na Janikulu v Římě pro Rumuny východního obřadu. Rektor msgr. del'Acqua přijal tyto dny první alumnů do nového ústavu, jehož slavnostní posvěcení je ustanoveno na svátek Zvěstování Panny Marie (25. III.) příštího roku 1936.

Chystané na rok 1936 mezinárodní výstavy katolického tisku ve Vatikáně účastní se 49 různých národů a 29 církevních řeholí kromě tisku misijního a tisku Katolické akce. Plány výstavní vypracoval architekt Ponti a jsou už hotovy i v podrobnostech.

Římský papež sv. Silvestr I., jehož památkou je posvěcen poslední den v roce, byl svědkem velkého vítězství Církve dotud pronásledované a v katakombách svírané, když jí císař Konstantin Veliký dal konečnou svobodu. Letos připadá 1600. výročí jeho smrti. V Římě započnou dne 31. prosince jubilejní oslavy sv. papeže Silvestra I.

Vatikánský list „Osservatore Romano“ sestavil statistiku evropských filmů, vytvořených v roce 1934 podle obsahu jejich obrázků. A výsledek? Filmy zobrazovaly tato témata: V 310 případech vraždu, v 165 krádež, v 74 násilí, v 43 založení ohně, ve 14 nepoctivosti, v 181 vodvody, v 54 svědění nedospělých, v 405 případech porušení manželské věrnosti, v 110 jiné zločiny. Nešťastná manželství byla hlavním nebo vedlejším tématem 80 proc. všech filmů. Povážíme-li, že předvádění filmů děje se ve více nežli 60.000 sálech světa, vysvětlíme si snadno osudný vliv špatných filmů na obecnou mravnost lidí. Chamtivost kapitálu, který vkládá do produkce filmové okolo 75 miliard Kč — po zboží a uhlí je to třetí největší produkce světová — neohlíží se na mravní stránku filmové výroby, jako spíše na její odbyť.

DÁNSKO

V Dánsku, nejmenším ze severských států evropských, žije dnes 25.000 katolíků. Z celkového počtu 3.500.000 dánského obyvatelstva je to sice jen malé procento, ale úspěchy katolíků, jejichž počet se za posledních 20 let zdvojnásobil, dávají radostnou naději do budoucnosti. Duchovní správu katolíků obstarává 85 kněží s apoštolským vikářem v čele, jsou to větší rození Dánové. Působí ve 32 farnostech a mají k dispozici na 100 katolických svatyní, počítaje v to i klášterní a nemocniční kaple. Příznivě působí na smýšlení dánského národa návrat slavného domácího spisovatele Jana Joergensena ke katolické Církvi. V posledních desíti letech změnila svůj poměr ke katolictví i státní protestantská církev a nejednou už některý z jejích předáků pochválil veřejně upřímnost víry katolíků. Se strany vládní těší se hnutí katolické plné svobody bohoslužebné i věroučné, nikdo nepřekáží katolickým veřejným manifestacím nebo církevním průvodům. Vláda podporuje katolické školy a jejich žáci mají bezplatnou jízdu na prázdniny.

MAĎARSKO

Sdružení sv. Štěpána v Budapešti uspořádalo souborné vydání literárního

díla jednoho z nejlepších katolických spisovatelů maďarských, dra Tihamera Totha, který oslavil právě pětadvacet let svého kněžství. Jsou to většinou knihy obsahu náboženského a paedagogického, které obsáhnou v souborném vydání 20 svazků. O jejich vysoké hodnotě svědčí nejlépe, že byly už přeloženy do 15 světových jazyků, též do češtiny. Doma platí dr. Toth za vynikajícího kazatele, jehož každodenní kázání v universitním kostele budapeštském navštěvují zástupy z nejlepších vrstev společenských. Od r. 1926 mívá dr. Toth též kázání vysílaná radiovým rozhlasem.

NĚMECKO

Německá věda ve službách hitlerismu. Národně sociální ideologie III. říše snaží si vybudovat vědecké základy pomocí německých vysokých škol. Na berlínské universitě profesor Karel Schmidt, uznávaný od let za nejlepšího německého specialistu veřejného práva, zahájil řadu přednášek na téma: „Struktura státu a úpadek II. říše.“ Jiný profesor práva, dr. Glum, pojednává ve svých přednáškách „o intelektuálních základech národního socialismu“. Ve škole politických věd ohlásil dr. Klemmt přednášky pod společným titulem: „Od Chamberlaina do Hitlera“, a dr. Lammerš o „právní struktuře III. říše“. Na universitě v Bonnu vykládá dr. Mense „zásady filosofie a politiky národně-socialistické“. Na polytechnice v Brunšviku oznámen je cyklus přednášek „o státě národně-socialistickém“. Na universitě v Heidelbergu pojednává dr. Arnošt Kriech, jeden z předních učenců dnešního režimu „o zásadních rysech národně-socialistického názoru světového“. V Královci zase srovnává dr. Becker státy fašistické se státem „vůdce“, mluvě důsledně novou terminologií nyní v Německu nesmírně oblíbenou o „Führerstaatu“.

V letošním říjnu byla zahájena v Berlíně činnost „Ústavu studia dějin nového Německa“, jehož profesori budou se zabývat zvláště pronikáním vědy a smýšlením západní Evropy do Německa, dále pak hnutím směřujícím k utvoření národní církve, rozvojem německé filosofie a otázkou židovskou — Nový ústav je opravdo-

vou „národně-socialistickou akademii, vyvolanou k životu a chráněnou Hitlerem a Rosenbergem. Kdo naň jistě doplatí, bude objektivní historická věda!

Katolické Německo nezapomíná v nejhroší době pohanského náporu na nejdůležitější pramen náboženské posily a uvědomení, na duchovní cvičení. Během posledního roku účastnilo se tak zv. uzavřených exercicií 104.219 osob různého stavu a věku. S úspěchem se konají též otevřené exercicie v kostelích pro jednotlivé stavy. Tak na příklad ve Würzburgu se účastnilo takových duchovních cvičení pro muže a jinochy přes 3000 osob, při čemž návštěva kostela den ze dne rostla.

RAKOUSKO

Ve vídeňském okrese Favoriten posvětil nedávno (16. listopadu) kard. Innitzer nový kostel, který nese jméno chrámu pokoje. Na druhý den po vysvěcení sloužil v něm kardinál Innitzer první pontifikální mši sv. za přítomnosti rakouského presidenta Miklase, kancléře Schuschnigga a vídeňského starosty Schmitze, čestného předsedy stavby kostela. Na akademii, konané po bohoslužbách, promluvil o významu svatyně státní prezident a státní hodnostáři.

Zástupcové německých evangelických církví z Rakouska, Československa, Jugoslavie a Rumunska měli koncem letošního října ve Vídni poradu, na níž utvořili pracovní společenství k zabezpečení svého zevnějšího trvání i vnitřní pevnosti. Chtějí také protestantismus svých zemí zastupovat vůči velkým světovým svazům církevním, případně se odvolávat k svědomí světa.

IV. mezinárodní kongres Krista Krále ve dnech 24.—27. října, konaný v Solnohradě pod protektorátem tří kardinálů, vídeňského, pařížského a poznaňského, přinesl ve svých referátech nejen správnou diagnosu doby, ale ukázal i cesty k obnově náboženského života jednotlivcova, rodiny i národa. Pozornost vzbudily zvláště referáty P. Le Roy T. J. z Paříže a msgra Gorbacha z Vídně o moderním apoštolátě na periferii velkoměst. V rámci kongresu bylo u-

spořádáno eucharistické triduum s kázáními kanovníka dra Macka s Luxemburgu, noční adorace s pontifikální mši sv. o půlnoci, světelný večerní průvod a závěrečné Te Deum v domě s holdovacím projevem mládeže a lidu Kristu-Králi. Také nadšený doslov spolkového presidenta platil Kristu Králi, bez Něhož není štěstí ani pokroku ve státech a národech!

ŠVÝCARY

Páté schůze mezinárodní komise „Pro Deo“ účastnili se v Zenevě ve dnech 20. září až 1. října představitelé tří největších křesťanských vyznání, katolíků, pravoslavných a protestantů, téměř z celé Evropy. Podán byl přehled práce proti bezbožecké propagandě ve Švýcarsku. Katolíci uspořádali radu přednášek o protináboženském boji bezvěrců a o komunismu. Přednášky se vždy pořádaly v týž den ve všech katolických obcích celého kantonu a naslouchala jim hlavně katolická mládež. K přednáškám pro protestantskou mládež připravilo 10 posluchačů vysokých škol (hlavně bohoslovci a právníci) referáty na téma: „Protináboženské učení a marxismus“, „Organisace činnosti bezbožníků“, „Marxismus, věda a náboženství“, „Protináboženský marxismus a sociální otázka“, „Kněžstvo a oběti pronásledování vsovětském Rusku“. Každý z řečníků obdržel k přípravě referátu dostatek materiálu a hotovou přednášku musel pak přednésti před trojčlenným sborem soudců (dva duchovní a jeden odborník) a před svými kolegy. O každé přednášce se pak debatovalo. Tak se mládež v širším měřítku připravovala k boji proti bezbožectví.

AFRIKA

Barbarství Habešanů. Italský dějepisec G. Ferrero, který již několik let žije mimo svou vlast, uveřejnil ve španělských novinách článek o barbarství Habešanů, o kterém se teď tolik píše v evropském tisku. Barbarství pokládá Ferrero za dosti složitý pojem, jehož význam si Evropané celkem málo uvědomují. Uvádí doklady dvě příhody z války Itálie a Habeše před 40 lety. Tenkrát Habešané věrně zachovávali zvyky svých

oteců a tak světili neděli, že v ten den nikdy nebojovali. 1. března r. 1896 italský generál Baratieri začal útok u Aduy. Bylo to v neděli. Ačkoliv Habešané se jenom bránili, přece se jim podařilo zajati italského generála Albertone. Ten později vyprávěl Ferrerovi své dojmy z habešského zajetí. Dva dni po boji byl uveden před císaře Menelika, který si přál viděti italského zajatce. Když generál vešel k císaři, sklonil Menelik hlavu a dlouho mlčel — a s ním ovšem mlčeli též všichni přítomní. Tak uběhlo asi pět minut. Nato císař trochu pozvedl hlavu a řekl tiše několik slov habešsky, jež tlumočnick přeložil do italštiny: „Útočili jste na mne v neděli! A vy se ještě máte za křesťany!“ — Generál Albertone přiznal se Ferrerovi, že ještě nikdy v životě nebyl tak zmaten, jako tehdy, takže vůbec nevěděl, co má odpověděti. Říci pravdu, že se pro ně neděle ničím neliší od ostatních dnů, generál se neosmělil. — A druhý doklad uvádí Ferrero: Po svém vítězství nad Italy habešská armáda rychle ustupovala do vnitřku země. Italští důstojníci, kteří byli zajati a byli nuceni cestovati s armádou, vyprávěli pak Ferrerovi, jak se obdivo-

vali pořádku a kázni, která panovala v habešské armádě. Všichni vojáci se chovali vzorně a s překvapující rychlostí plnili rozkazy svých vůdců. Cesta je vedla kraji velmi chudými, kde nebylo dostatek potravin, jen o dobytek nebyla nouze. Ale v té době byl půst, jež Habešané jsou zvykli přísně zachovávat. A tak i armáda habešská trpěla raději hlad, než by byla porušila půst na účet chudého obyvatelstva. Ejhle, barbari!

V Ý C H O D

Křesťané obřadu armenského vzpomínají 1500. výročí překladu Pisma sv. do armenštiny. Pořídil jej mnich Mesrob a patriarcha Izaak. Podkladem byl jim text hexaply (t. j. „šesteronásobné“ bible), jak ji zpracoval Origenes, který v šesti paralelních sloupcích vydal nejprve hebrejský text biblický (písmem hebrejským a řeckým) a pak jeho řecký překlad podle Akvily, Theodotia, Symeacha a Septuaginty. Překlad armenštinou se zjevně shoduje s textem řeckým a syrským a vyniká důkladností až na slabší překlad knihy Machabejské.

Krajanské zahraničí.

Francie.

Dne 24. října 1935 odejel představený misie krajanské v Paříži, apoštolský protonotář dr. Rudolf Zháněl, do Rouvroy-Mines, kde tamější francouzský farář Mr. Abbé Fernand Lecup žádá od delší doby větší misii pro své Slováky. Má to být zároveň oslava svátku Krista Krále, jakož i oslava dne naší svobody, t. j. 28. října. Bude to řádná misie se všemi pobožnostmi, kázáními, zpovědi, gener. sv. přijímáním, slavná mše pontifikální a též konference s promítáním kine-

matografických obrazů, provázená hrou disků čsl. Zdrží se tam proto do 29. října. Pak odjede do Karlových Varů na zotavenou.

Za jeho nepřítomnosti bude ho zastupovati Fra Metoděj Petrák C. Cons rektor z Klokot u Tábora, který zůstane ve Francii až do počátku r. 1936. Po návratu msgra dra R. Zháněla navštíví P. Petrák v prosinci a lednu hlavní osady našv emigrace, kde si přeji krajané přijat ve vánočním čase sv. svátosti.

„PRUMKA“, Ed. Šolc, továrna umělého kamene a mramoru, Olomouc-Bělidla, Ul. Roháče z Dubé 8.

doporučuje svůj odborný závod na provedení vnitřních úprav chrámů z uměl. kamene a mramoru, dále na veškeré práce oltářní, schodové, štukatérské a sochařské. Speciální výroba hydroaul. lisovaných dlaždic zn. UMKA, velkého i malého formátu z uměl. kamene a teraza pro dlažby. — Vyzádejte si, prosím, nejvýhodnější nabídku a návrhy bezplatně. Mnoho provedených kostelních prací ke spokojenosti jest našim nejlepším doporučením.

Rýma trvá 9 dní

řiká se. Jak nepříjemné jsou!
Jste nesví, rozmrzelí. Vaše denní
práce a všechno konání trpí tou-
to tělesnou indisposicí. Proto po-
cítujete důsledky rýmy mnohem
déle, i pak, neměla-li horších ná-
sledků. Nevystavujte se takovým
nepříjemnostem.

Dbejte svého zdraví!

Otužujte tělo pravidelnou
masáží francovkou

ALPA

Přesvědčte se, zdali jste při
nákupu dostal skutečně Alpu

Velejemné zaručeně přírodní

hroznové víno, staré

„Perla slovenských vín“

Kč 4'80 litr (od 50 litrů výše)

Pezinské vinné sklepy

Bratislava, Zochova 8.

Na požádání všeobecný ceník.

Znáte náš vzácný duchovní poklad, československá poutní místa? S dějinami, významem a krásou našich poutních míst Vás seznámí

Papicův týdenní útržkový kalendář na r. 1936 z Matice cyrilometodějské

V každém týdnu Papicova útržkového kalendáře poznáte jedno naše poutní místo.

Kalendář je sličně upraven a stojí pouze **10 Kč**.

Objednejte neprodleně! Doporučte známým! Zasílá

Matice cyrilometodějská, Olomouc, Wilsonovo 16

exercicie po prvé, 27.—31. jinoši, jež konají exercicie po prvé. Přihlášky přijímá Papežská kolej T. J., Velehrad u Uher. Hradiště. — **H o r a ž d o v i c e**, klášter sester D. N. D. Prosinec: 26.—29. odpol. paní, 29. prosince až 2. ledna dívky. Přihlášky přijímá klášter sester D. N. D. Horažďovice. — **C e s k é B u d ě j o v i c e**, kněžský seminář. Prosinec: 27.—30. jinoši. V klášteře u Srdce Páně pro dívky od 27.—30. ráno. Přihlášky přijímá OSKM, České Budějovice. — **L n á ř e**, klášter augustinianů. 30. prosince až 2. ledna pro jinochy. Přihlášky přijímá vldp. P. Viktor Michka, duchovní rádce SKM ve Lnářích.

Clenské příspěvky. P. T. farní úřady: Velká Bystřice u Ol. Kč 163; Ol-

šany u Prostějova Kč 70; Majetfn Kč 50; P. T. Bedřich Březina, Hranice, Kč 7; M. Chytilová, Olomouc, Kč 10; Vl. Vaněk, profesor, Brno, Kč 10; L. Hradíček, Velké Prosenice, Kč 70.50; vldp. V. Chromeček, farář, Butovice, Kč 5.50. „Pán Bůh zaplat!“

Zahranční misie. P. T. nejmenovaná, Olomouc, Kč 20; Very Rev. Aug. Vojáček, Cedar Rapids, Ja., USA., (50 dol.) Kč 1.190. „Pán Bůh zaplat!“

Knihy, známky, staniol darovali: P. T. Josefa Vymyslická, Dolní Bojanovice; Bedřich Březina v Hranicích; farní úřad, Klášterec; ct. klášter voršilek v Olomouci; Oldřich Buráň, Slezská Ostrava; vldp. Václav Jelínek, farář v. v., Horní Cerekev. „Pán Bůh zaplat!“

Literatura.

Dominik Pecka: „Tajemství života“. Il. přepracované a rozšířené vydání. Vyšlo v edici „Jitra“, Praha II., Stěpánská 35, cena 6 Kč. Peckova kniha „Tajemství života“ vyšla v I. vydání před třemi roky a její náklad byl rozehrán v několika týdnech. Duchovní Česká Akademie pocítila dílko cenou roku 1933. Autor se neodhodlal hned k II. vydání, až o to byl žádán. Přezkoumal, doplnil, rozšířil a nové dokumentoval své myšlenky o životě, síle a lásce. Právě v aforistické formě, jakou jeť knížka psána, se nejlépe uplatňuje jeho ostrá inteligence, jeho životní zkušenost a znalost odborné literatury světové. V „Tajemství života“ řeší otázky, které nejvíce zajímají mysl současné studentské mládeže. Rešení, která podává, jsou daleka sentimentálního opisování a rozmělnování ze strachu, aby se někde nenarazilo, nýbrž je to čisté slovo, ukazující celou krásu určité věci, nebo celou její ohavnost. Každá věta a každé slovo mají svůj osobitý ráz a podávají hojnost námětů k úvahám. Jsou tu řešeny otázky poměru vědy a víry, civilisace a jejích paradoxů, jsou tu kapitoly o práci, sportu, tělocviku, postu, sexuální pedagogii, lásce, umění, čistotě atd. Všechny tyto otázky jsou svěže nahozeny a nechybí jim ani švih asketického vtípu. Mladí lidé najdou v této cenné knize bezpečného průvodce na cestě životem.

Dr. Alfred Fuchs: „Sv. Bernard z

Clairvaux.“ Vítězové, Olomouc. II. roč., č. 9. Cena Kč 3. Svatý Bernard patří k nejmilejším světcům katol. Cirkve. Jeho životopis nyní vyšel. Jméno autora dra Fuchse zajišťuje hodnotu tohoto svazku, jenž vám ukáže bohatost vnitřního života sv. Bernarda, jeho dětinou oddanost k Panně Marii a rozsáhlou jeho činnost v Cirkvi, již se musí každý z úctou obdivovati. Sv. Bernard byl světlem své doby, ozářujícím celou Evropu. „Učitel medem oplývající“ strhuje k následování svou radostnou a plodnou zbožností. Životopis dra Fuchse pěkně též osvětluje snahy středověku a smysl křížových výprav.

Zachraňme děti! „Zoufalá mládež“. pod tímto nadpisem napsal A. Fuchs před nedávnem několik statí o mravní bídě dnešní školní mládeže. Dozrává ovoce bezbožecké výchovy. Pedagogické kruhy jsou bezradné a ozývají se již hlasy: Vraťme se k náboženské výchově. — Dvě hodiny náboženství jsou jako kapka na horký kámen. Je třeba doplňovati výchovu soustavnou náboženskou četbou. Takovou četbu poskytuje nový týdeník „Dětská neděle“. Administrace Praha II., Václavská ul. 12. Výtisk o 12—16 stranách po 20 haléřích. — Úkol tohoto časopisu je: vzbuditi v dětech radost z katolické víry, vychovati je k životu eucharistickému a apoštolskému. Duch nového časopisu má býti duch svatováclavský, t. j.

duch hrdinské víry, duch činné lásky k bližnímu, a duch hluboké eucharistické zbožnosti. Tím chce časopis vykonati důležitou část Katolické akce.

*

Unijní literatura: Vladimír Solovjev, Úplné vydání, 9 svazků, cena 1300 Kč. — Caadajev, Dva svazky filosofického obsahu, cena 350 Kč. — Merežkovskij, Iisus Sladčaj, cena 50 Kč. Alchymista, cena 60 Kč. Antichrist, cena 20 Kč. — Trilogia: Leonardo da Vinci, Voskressšija bogi, Julian Ostupnik, cena 280 Kč. — Trilogia: Petr i Alexej, Car Pavel, Alexander I. i děkabristi, cena 200 Kč. — Možno objednat na adresu: Lesní inž. JUC. Dimitrij Voronovskij, Praha, Strašnice čp. 333. Masarykova kolonie.

Nové unionistické časopisy.

„Zamětki“ (t. j. Poznámky) Ruské duchovní akademie v Římě — první číslo vyšlo v listopadu 1935 tištěno rozmnožovacím přístrojem — mají být duchovním poutem mezi absolventy Russika, kteří pracují už v duchovní správě na různých místech světa, a chtějí podávat jim zprávy ze života ústavního. Odtud moto časopisu: „Serdec i duša jedina.“ (Skutkové apoštol. 4. 32.) V symbolickém záhlaví je silueta svatopetrského dómu a ruské basiliky spojena ruským trojramenným křížem a emblemy papežskými (tiara a svazek klíčů). První místo v časopise je přirozeně věnováno projevu Sv. Otce Pia XI. — motu proprio: *Nostra animarum* (z 28. 10. 1932), který je dokladem veliké lásky a péče papežovy o křesťanský Východ. Následují články: O. Vendelin Javorka, Naši veteráni, Russicum na venkově, a pak dopisy (ze Sanghaje, Los Angeles, s cesty Port Said—Bombay—Singapur) a osobní zprávy. — Každý přítel a horlitel pro svatou jednotu Cirkve jistě radostně uvítá nový věstník „Russika“ a bude mu přát rych-

lého rozvoje stejně jako ústavu, jehož velikého významu chce být hlasatelem i podporou.

The Chrysostom, The only magazine in the English language devoted to the Oriental Catholics, published monthly for only dol. 200 — Granville, N. Y. Rev. John Kallok, který studoval theologii v Užhorodě, počal letošním říjnem vydávat v Granville, N. Y. v USA, unionistický měsíčník pod názvem „The Chrysostom“. Chce jim především obeznamovati mladou řecko-katolickou generaci v Americe, která už zapomněla svou mateřskou řeč slovanskou, s dějinnými, kulturními a náboženskými poklady předků. Chce informovat katolíky latinského obřadu a jiné křesťany v Americe o náboženských hodnotách řecko-katolíků a chce konečně šířit ideu cyrilometodějskou v Americe v jejím pojetí unionistickém: „Closer to Christ, Closer to Union“ (Blíže ke Kristu, blíže k jednotě — heslo našeho velehradského unionismu). Z obsahu prvního čísla uvádíme: Přetisk článku „Late Byzantine Architecture“ (Pozdní byzantská architektura) z „Ecclesiastical Art Review“ s obrázky, pojednání: Alexaner B. Duchnovič jako náboženský učitel; Životopis prvního řecko-katolického, karpatoruského biskupa Basila Takače z Pittsburku; Liturgické poznámky; rubriku: Východní svátky a svěci; povídku z ruštiny přeloženou: Pro slávu jména, novinky z Orientu, *Silva rerum* (citáty), dětský koutek, východní drobnosti, sportovní zprávy a zprávy literární.

Nemocem z nastuzení nutno předcházeti otužováním a zvyšováním odolnosti těla vůči častým změnám počasí, kterým jsme vystaveni zvláště v zimě. Natírejme se francovkou Alpa. Zeptejme se lékaře.

K jubileu svatometodějskému! Za sníženou cenu 10 Kč lze dostati
nejlepší český životopis sv. Cyrila a Metoděje

od univ. profesora dra Frant. Grivce v sekretariátě ACM. v Olomouci, Wilsonovo náměstí č. 16. — Objednejte co nejdříve, nákladu zbývá už jen malá část! — Nejlepší pramen ke spolkovým přednáškám!